

Iris
Murdoch

Vlăstarul cuvintelor

Editura Eminescu

HONORÉ DE BALZAC

Vlăstarul cuvintelor

181

181

În românește de
ANTOANELA RALIAN

EDITURA EMINESCU
1981

Cuprins

JOI

VINERI

SÂMBĂȚĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

VINERI

SÂMBĂȚĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

SÂMBĂȚĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

SÂMBĂȚĂ

DUMINICĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

SÂMBĂȚĂ

DUMINICĂ

LUNI

MARȚI

AJUNUL CRĂCIUNULUI

ZIUA DE CRĂCIUN

JOI

— AUZI, TE-A CĂUTAT O FATĂ DE

culoare, absolut fantastică!

— Te-o fi căutat pe tine.

— Nici gând. M-am oferit eu, dar părea total neinteresată. Zicea că dorește să-l vadă pe domnul Hilary Burde.

— Asta eram eu.

— Aha: Oricum, totul părea foarte improbabil. Și a spus ce vrea de la mine?

— Nu. Apropo, toboganul crematoriului de gunoaie e din nou înfundat.

Cel care mi se adresase era Christopher Cather, chiriașul meu. Ne întâlniserăm întâmplător în stradă, eu întorcându-mă de la birou, el întorcându-se de la Dumnezeu știe ce ocupație o fi având în timpul zilei. Acum eram amândoi în lift. Liftul în care nu încăpeau decât două persoane și care urca greoi, gemând a neîncredere. Mai avea și o oglindă lunguiață, menită să intensifice inspecția reciprocă. La Christopher, însă, te uitasi cu plăcere.

Am coborât la etajul nostru, adică la patru, unde nările ne fură înțepate de o miasmă ce confirmă înfundarea toboganului. Domnul Pellow, un învățător suspendat din învățământ, se ivi în ușa apartamentului vecin, dar se retrase încet la vederea noastră. Era în căutarea unui partener de beție. Eu și Christopher ne-am făcut că nu-l vedem.

Am intrat în apartamentul nostru. Am ridicat două scrisori care zăceau pe jos. Apoi ne-am despărțit, eu îndreptându-mă spre dormitorul meu și Christopher spre al lui; am aprins lumina și în fața ochilor mi se înfățișă patul în dezordine, un maldăr de rufărie de corp purtată, și praful așternut peste vestigiile uitate ale luptei mele cu omenirea. Am înghesuit rufăria murdară sub saltea, apoi am netezit cearșafurile pe deasupra, inhalând, fără neplăcere, familiarul miros stătut. Draperiile rămăseseră netrase de la plecarea mea zorită de dimineață, încă pe întuneric. Era iarnă: noiembrie cu

zori târzii, mohorâți, și un vânt rece care plesnea frunzele fleșcăite pe trotuarele ude. Anotimpul care mi se potrivea. Chiar și la patruzeci și unu de ani ți se nălucește ideea că n-ai să trăiești veșnic. *Adieu, jeunesse.*

„Căminul” meu era un apartament mic, meschin, împutit, în Bayswater, într-un bloc masiv, pătrat, din cărămidă aparentă, plasat într-o fundătură. Dincolo de fundătură se întindea o stradă zgomotoasă, plină de forfotă, dincolo de stradă se înșirau niște dughene sordide, dincolo de dughene era stația de metrou Bayswater (cu legături pe traseul districtual și pe cel circular), dincolo de care venea stația de metrou Queensway (traseul central), dincolo de care se întindea șoseaua Bayswater, dincolo de care, slavă Domnului, se iveau parcul. Îmi denigrez instinctiv apartamentul; fără îndoială că meschină și împutită era viața mea. Ce-i drept însă, și apartamentul era strâmt și întunecos, având vedere spre un labirint de scări de incendiu, într-o curte interioară, niciodată însorită. Era alcătuit din trei camere mici: dormitorul meu, cel al lui Christopher și așa-zisul salon, unde Christopher, un adept al vieții la nivelul podelei, cărase de curând cea mai mare parte din mobila camerei sale, inclusiv patul. Devenind în acest fel de nelocuit, salonul nu era folosit nicicum, în ceea ce mă privea, apartamentul era o simplă *machine à dormir*. Serile nu mi le petreceam niciodată acasă, de parcă locuința ar fi fost bântuită de duhuri rele. Week-end-urile îmi creau mereu probleme. Blestemam ideea săptămânii de lucru de cinci zile. Niciodată nu încercasem să-mi decorez apartamentul, întrucât eram lipsit de gust. Nu-mi doream obiecte personale, nu-mi doream „rafinamente”, nimic care să-mi amintească de trecut. În casa mea nu era nimic de îndrăgit.

Am să vi-l înfățișez pe scurt pe Christopher. Chiriașul meu, al cărui tată, înstrăinat de el, era avocat pledant în Essex, avea la vremea aceea 23 de ani și un trecut glorios. Era un bărbat frumos, care sucise multe capete, inclusiv unele din paginile ce vor urma. Înalt și foarte subțire, cu o coamă de păr blond, încâlcit, care-i cădea pe umeri, și o față îngustă, de paloarea proprie tenurilor luminoase. Vara, fața i se acoperea de pistrui. Avea ochii de un albastru atât de pal, încât i-ar fi dat un aer de slăbiciune dacă n-ar fi fost contracarați de nasul impunător și drept. Era grațios a-l avea în casă era ca și cum ai fi avut un linx sau un leopard. Purta întotdeauna ceea ce eu aș numi o „îmbrăcăminte fantezi”. În calitate de chiriaș era mai mult decât nesatisfăcător, fiind un geniu al parazitismului. Din când în când lucra, făcând curățenie în apartamentele altora. Nu-mi dau seama cine puteau fi smintiții care-i dădeau voie lui Christopher să le facă curățenie în

apartamente. Gloria trecutului său consta în faptul că, la optsprezece ani, Christopher alcătuiuse și condusese o formație pop, denumită „Trădarea conțopiștilor”, care avusese un scurt dar considerabil succes. Succesul s-a făcut simțit mai cu seamă într-un turneu întreprins în Australia, dar unul dintre cântecele formației ocupase locul zece în Anglia. Se numea *Pasărea de apă* și cunoscătorii și-l mai amintesc probabil. Un cântec despre cineva care părăsea pe altcineva, iar corul cânta „Ține minte, pasăre de apă, du, du, du, pasăre de apă, pasăre de apă, bu, bu, bu”, sau ceva în genul ăsta. Formația a făcut o grămadă de bani (care s-au spulberat în vânt, lăsând în urmă doar datoriile la impozite), după care s-a dezmembrat. Un membru din grup a rămas la Sydney, altul a plecat în Mexic, al treilea (compozitorul *Păsării de apă*) s-a dat viciului heroinei și a murit. Christopher s-a reîntors la Londra și, un timp, și-a câștigat o existență precară „organizând” spectacole improvizate (taică-său i-a plătit impozitele datorate). După care s-a convertit la budism și s-a dedicat dualității atotstăpânitoare, transcendând limitele gândirii conceptuale. Un prieten de-al meu mi l-a hărăzit drept chiriaș, spunându-mi: „Din moment ce tot ai nevoie de bani și nu ești niciodată acasă, de ce nu închiriezi o cameră?”. Christopher îmi datora acum chiria pe șase săptămâni. Cel puțin respecta regulile impuse de mine: nu pick-up, nu dame, nu mai mult de trei musafiri o dată, nu ciocolată în casă, nu discuții despre probleme sexuale de față cu mine etc. Prezența unor fete în casă m-ar fi tulburat. Băieții veneau și plecau, mai ales doi dintre ei, Mick Ladderslow și Jimbo Davis. Mick era un derbedeu dintr-o familie bogată și dorea să-l convingă pe Christopher să *organizeze o nouă formație*, care să se cheme „Pasările de apă” (numai că Christopher era acum dedicat Nirvanei), Jimbo era un balerin, mai grațios decât Christopher, un velș scump la vorbă, care-mi plăcea și care, cel puțin, știa să danseze (l-am văzut o dată dansând la un teatru). Mick n-avea nici un fel de talent – decât doar pentru boroboațe, în gândul meu le spuneam „studenți”, deși nu studiau nimic decât divertismentul. Erau niște făpturi armonioase, lipsite de judecată, care lipăiau înăuntru și afară, tiptil, ca niște animale. Nu-mi stârneau senzația enervantă că aș fi înconjurat de ființe raționale. Cei doi băieți (și, uneori, și alții) ședeau în odaia lui Christopher, se gratificau cu felurite droguri, îndeletnicire deosebit de negălăgioasă despre care aveam grijă să nu știu nimic. Christopher învăța să cânte la *tablă*, o mică, anostă tobă orientală, dar, cel puțin, nezgomotoasă; și se întrerupea brusc ori de câte ori îi ceream eu. Pentru niște băieți de vârsta lor erau, în general,

remarcabil de silențioși, stând laolaltă, presupuneam eu, învăluiți într-un abur de toropeală, în intervalele în care nu desenau *mandala*¹ și nu citeau I Ching. Nu știu dacă băieții aveau vreo înclinație anormală. După toate probabilitățile, nu. Christopher îmi povestise că în zilele „Trădării conțopiștilor” se îmbulziseră fetele în viața lui, pur și simplu „tăbărau cu toatele” pe el. Mi-era milă de băiat. Nimic nu risipește mai brutal misterioasele și luminoasele așteptări de la viață decât o timpurie promiscuitate sexuală.

Vântul zgâlțâia din când în când ferestrele, iscând acel bizar, dar nu neplăcut sentiment de singurătate pe care ți-l stârnește uneori viscolul iernii. După o interminabilă zi de birou și după ce trebuise să-mi suport semenii la ora de vârf în metrou, mă simțeam sleit, șifonat, mânjit de funinginea lasitudinii. O viață de o aspră monotonie deschide calea spre mântuire, așa spun înțelepții. Ei bine, în cazul meu probabil că lipsea vreun element. Ah, sfâșietoarea tristețe a vieții trăite în miezul propriei ei banalități! Am aruncat o privire celor două scrisori. Una era de la Tommy, și am pus-o deoparte, nedeschisă. Cealaltă era nota de plată pentru telefon. Am desfăcut-o și am cercetat-o. După care am ieșit din cameră, am deschis ușa lui Christopher izbind-o cu piciorul și am intrat. Băiatul ședea turcește pe podea și examinează conținutul unei cutii, îmi aruncă o privire vinovată când văzu nota de telefon din mâna mea, și roși. Avea un extraordinar dar de a roși.

— Christopher, mi-ai promis că n-o să mai ai convorbiri interurbane.

Tânărul se ridică în picioare.

— Hilary, îmi pare foarte rău, trebuia să-ți fi spus pe loc, numai că mi-era prea teamă, te rog, nu te înfură! Îți promit că n-o să se mai întâmple.

— Tot așa mi-ai promis și data trecută. Sau era o făgăduială budistă, detașată de lumea aparențelor în care se plătesc note de telefon?

— De data asta e o promisiune certă. Și o să-ți plătesc nota.

— Cu ce? Îmi datorezi chiria pe șase săptămâni.

— O să-ți plătesc. Te rog, iartă-mă, Hilary, și nu fi supărat. Nu pot suferi să fii supărat pe mine. Îți fac promisiunea certă și sinceră că n-o să se mai întâmple.

— Promiți. Promisiuni certe. Promisiuni certe și sincere. Unde, în această serie, începe promisiunea reală?

— Îți promit cert și sincer și cinstit...

— Las-o baltă! Ți-am spus că dacă se mai întâmplă o singură dată, renunț la telefon.

— Hilary, doar n-ai de gând să faci una ca asta, avem nevoie de telefon, ai să te răzgândești...

— N-o să am când.

M-am dus în hol. Instrumentul cu pricina stătea pe o măsuță de bambus lângă ușa de la intrare. Am apucat de fir, jos lângă perete, și am smucit cu putere. S-a auzit un zgomot de rupere și un ușor pârâit, și doza s-a smuls din perete împreună cu o bucată din stinghia de lemn și cu o ploaie de tencuială fărâmată. Firul însă nu voia să cedeze. Am pus un picior pe el și am continuat să trag până a plesnit, făcându-mă să-mi pierd echilibrul și să mă precipit peste masă. Am izbit-o de perete, sfărâmându-i un picior. Aparatul telefonic s-a prăvălit pe podea și s-a spart, deschizându-se și dând la iveală măruntaie din sârme colorate. Discul s-a desprins și s-a rostogolit într-un colț. Tăcere.

— Oh... Hilary...! Christopher, și mai palid sub paloarea lui, privea dezastrul. Era impresionat.

Am intrat în odaia mea și am încuiat ușa. Mi-ar fi plăcut să plec de acasă imediat după acest episod, dar era seara în care luăm cina cu soții Impiatt (joia) și, de obicei, îmi schimbam hainele pentru ei (nu-mi puneam chiar costum de seară, dar o cămașă curată și cravată). Mă și bărbieream pentru ei. Fața mea ar fi avut regulat nevoie de un al doilea ras, seara, dar lucrul ăsta se întâmplă numai joia. Deci, după ce m-am bărbierit la chiuveta din camera mea, mi-am scos cămașa murdară purtată la birou și cravata soioasă, și mi-am pus o cămașă albă și un fular la gât. M-am pieptănat și mi-am îmbrăcat haina și paltonul, începusem să regret distrugerea telefonului. Și doar nu băusem decât două pahare în drum spre casă, la barul din stația Sloane Square. Dacă are cumva Crystal nevoie urgentă de mine? Am ieșit în hol.

Christopher, încă agitat, mă aștepta.

— Hilary, îmi pare îngrozitor de rău, te rog, nu fi supărat pe mine, o să repar măsuța...

Vorbea ca și cum el făcuse paguba.

— Nu sunt supărat.

Se așezase între mine și ușă. L-am luat de umeri și l-am dat ușurel la o parte. L-am simțit crispându-se sub atingerea mea (teamă, dezgust?). Am ieșit din apartament. Domnul Pellow mă urmărea cu ochi sticloși din

întunecimea holului său. Se așezase pe un scaun, în ușă. Fusese suspendat din învățământ pentru că lovise un elev nărăvaș. Cât de bine îl înțelegeam! Am coborât cu liftul, de astă dată singur. Afară, răsuflarea toamnei hăituia în vârtej frunze moarte, ziare vechi, cutii goale de țigări. Când am ajuns în parc, am început să mă simt ceva mai bine. La nord de parc și la sud de Tamisa, Londra pare ireală. Irealitatea își atinge culmea pe dealurile oribile din Hampstead. Pentru mine, parcul semnifica marea graniță dintre persoana mea și un tărâm mai fericit în care crezusem cândva că eram hărăzit să pătrund. Dar n-a fost să fie. S-a dovedit că nu eram croit pentru viața normală. Mi-a părut întotdeauna rău că am fost prea tânăr ca să fi putut participa la război. Mi-ar fi plăcut războiul.

— Hilary, *dragă*, exclamă Laura Impiatt, deschizându-mi ușa și sărutându-mă.

Soții Impiatt, o pereche fără copii, abundând în fapte bune și inițiative, locuiau în Queen's Gate Terrace, unde ocupau parterul uneia dintre clădirile apăsătoare din această *zonă*.. Mi-am atârnat paltonul în hol, cum mă învățase de mult Laura să procedez, și am urmat-o în salon.

— Bună, Hilary, zise Freddie în timp ce deschidea o sticlă.

Clifford Larr, care venea și el uneori în serile de joi, se înclină cu un aer distant.

Și Freddie Impiatt, și Clifford Larr lucrau la serviciul meu. Spun „serviciul meu”, dar de fapt era mai curând serviciul lor, întrucât amândoi îmi erau mult superiori în grad. Nici nu era greu să fii. Lucram în Whitehall², la un departament ministerial - n-are importanță care anume. Eu eram repartizat la secția „organizare”, care se îngrijea de administrația instituției. Mă ocupam de plăți, nu de metafizică plăților, ci de mecanică lor. Era o slujbă banală, fără pretenții, dar nu-mi displăcea. Aveam un post umil, obscur, și când sosea vremea promovărilor, regulat „se trecea peste mine”. (Formulă expresivă: o fâlfâire de aripi triumfătoare, apoi tăcere.) În ierarhia administrativă eram, cu excepția dactilografelor și a secretarelor, aproape pe treapta cea mai de jos. Aveam ca șef un tip, Duncan, acum de curând promovat la Ministerul de Interne, care avea ca șefă o doamnă Frederickson, aflată acum în concediu de maternitate, care-l avea ca șef pe Freddie Impiatt, care-l avea ca șef pe Clifford Larr, care avea șef o persoană prea sus-pusă pentru a fi pomenită aici, care avea șef pe cineva și mai sus-pus, care lucra direct cu șeful departamentului, Sir Brian Templar-Spence,

aflat acum în pragul pensionării. Eu eram șeful lui Arthur Fisch, care nu era șeful nimănui.

Așadar Freddie îmi era mult superior, iar Clifford Larr se afla în vecinătatea culmilor amețitoare. De aceea era deosebit de amabil din partea lui Freddie și a Laurei să mă invite regulat la ei, din moment ce eu eram atât de categoric un nimeni. Cu atât mai amabil cu cât și Freddie, și Laura erau snobi: firește, nu vulgar snobi, ci măcinați în tăcere de un snobism ascuns, perseverent dar inteligent, caracteristic majorității micilor burghezi cultivați, doar dacă nu se interpune vreo trăsătură pozitivă de caracter sau de educație. Vânau și cultivau tot felul de „mărimi” pe care le invitau la cină, desigur, nu în zilele când veneam eu. În zilele când mă chemau pe mine apărea rareori câte un funcționar superior de la birou, de talia lui Clifford Larr, dar niciodată oameni cu titluri sau scriitori de vază. Laura își imagina că poate ascunde asemenea discriminări sub formule ca: „Vom fi numai în familie, suntem egoiști și vrem să te avem numai pentru noi!”. Oricum, aspirațiile lor făceau ca nerăsplătita amabilitate pe care mi-o arătau să fie și mai impresionantă pentru mine. Le-a trebuit oarece timp până să înțeleagă ciudata rigiditate cu care îmi orânduise viața, dar până la urmă au înțeles-o și au respectat-o. În fiecare joi seara cinam deci la familia Impiatt. Uneori, dar nu prea des, mă contramandau pentru ceva mai amuzant. Dar niciodată nu mi-au cerut să schimbăm ziua.

Cum în cele ce urmează s-ar putea să dau uneori impresia că îi cam iau peste picior pe soții Impiatt, vreau să spun răspicat, din capul locului, că țineam foarte mult la amândoi, așa cum se întâmpla adeseori cu cei pe care îi zeflemisim. Îi socoteam oameni cumsecade și îi admiram pentru că erau un menaj fericit, ceea ce, după opinia mea, constituie o performanță. Firește, această din urmă realizare nu-i întotdeauna comodă pentru ceilalți. Afirmarea pe care o implică un cuplu fericit îți inspiră adeseori un sentiment de înstrăinare, înstrăinare de multe ori creată pe jumătate deliberat, pentru a exclude spectatorii. Strălucirea emanată de căminul Impiatt mă făcea uneori să mă simt ca un lup singuratic care dă târcoale și adulmecă hulpav în preajmă. Iar ei, cei fericiți, se amuză să aibă un lup prin preajmă, să-i arunce din când în când o privire pe fereastră și să-i audă urlatul hămesit: Cât de rar izbutește fericirea să rămână într-adevăr inocentă, să nu-și asume un aer de triumf, să nu devină o insultă pentru cei văduviți de ea! Și cât de insultătoare poate fi acea ostentație firească, instinctivă, a celor fericiți!

— Vrei puțin sherry, Hilary, doar o „picătică”?

Cuvânt nou, la modă, în vocabularul Laurei. Diminutiv de la picătură?

— Mulțumesc.

— Iarăși porți ciorapi trăsniți. Ia te uită, Freddie, Hilary poartă iar ciorapi trăsniți.

Asta era o glumă obișnuită, de care mă săturasem. Mi-aș fi controlat ciorapii, dacă nu intervenea incidentul cu telefonul.

— Dar eu tocmai îți admiram ciorapii sexy. Nu-mi pot desprinde privirile de la gleznelor tale.

Cu Laura discutam mereu prostii vulgare de felul ăsta. O făceam întotdeauna pe țapul în prezența soților Impiatt. Mi se părea că asta și așteptau de la mine. Câteodată nu eram cu nimic mai presus de Reggie Farbottom, bufonul biroului.

Laura, care nu mai era nici tânără, nici zveltă, putea fi încă socotită o femeie frumoasă. Se trăgea dintr-o familie de quakeri și renunțase la educația ei religioasă pentru a se mărita cu Freddie, fapt la care făcea deseori aluzie. Ca și soțul ei, fremăta de energie. Avea în ea ceva de organizatoare de jocuri. Pur și simplu emana voință și dinamism, deseori sub forma unei anxietăți, posibil anxietatea de a face întotdeauna numai ceea ce-i vrednic de făcut. Avea o față plăcută, radioasă, expresivă, cu ochii aceia foarte depărtați care dau privirii un efect vag hipnotizator, năuc și ușor năucitor. Mai degrabă rânjea decât zâmbea și avea o voce adâncă, rezonantă, emfatică, incisiv cultivată, care putea deveni obositoare când o ascultai mult. În fiecare frază trebuia să existe câte un cuvânt comic accentuat: semn mai curând de timiditate decât de autoritatea pe care s-ar fi zis că o exprimă. Era întotdeauna mușcătoare. Avea ochi de culoarea castanei, iar părul, cândva brun și acum mai mult cărunt, fusese purtat până de curând în două cozi severe, înnodate în jurul capului. De câțiva timp însă, îl purta despletit, revărsat până spre mijloc. Ceea ce era derutant: o femeie cu păr cărunt, lung și revărsat are oricum o înfățișare stranie; cu atât mai mult când în ochi îi licărește un jind arzător. Acum, de când purta părul despletit, energia Laurei, deși nicidecum diminuată, părea să fi devenit mai difuză, mai puțin directă și prozaică, de parcă redobândise ceva din vapoasă, electrica indeterminare a tinereții, în ultima vreme vădise și o preferință pentru rochiile lungi, învoalte. În seara asta purta una, lungă până la glezne, din mătase verde stropită, despătată lateral pentru a lăsa să se vadă ciorapii albaștri, întotdeauna îmbrăca o toaletă de seară pentru joile

noastre, chiar dacă nu mai venea nimeni afară de mine. Remarcăm acest lucru cu regularitate și ea știa că-l remarc. Așadar nu-i de mirare că și eu mă bărbieream.

— Ce mai face Christopher? întrebă Laura. Vădea un interes matern pentru tinerii mei.

— Ca și până acum. Inofensiv. Pitoresc. Inutil.

— I-ai fixat și lui Christopher o zi?

Aluzie la faptul că aveam zile fixe în care îmi vizitam prietenii.

— Nimeni sub treizeci de ani nu are dreptul la o zi fixă.

— Asta-i o regulă? Cred că ai inventat-o acum, pe loc.

— Hilary trăiește numai după reguli, interveni Freddie. El separă orice de orice.

— Și pe oricine de oricine, preciza Laura.

— Separația constituie esența existenței unui celibatar, am spus eu.

— Îi place să trăiască în lumile altor oameni și să nu aibă o lume a lui.

— Ideea lui Hilary e „totul pentru toți bărbații”.

— Cine credeți că-i va urma lui Templar-Spence? întrebă Clifford Larr.

Se lansară într-o bârfă de birou. Laura dispăru în bucătărie. Gătea bine, dacă erai amator de genul ăsta de mâncăruri. Am contemplat salonul și m-am minunat de multitudinea nimicurilor costisitoare și de absența oricărui fir de praf. Freddie și interlocutorul său lunecaseră într-o discuție economică.

— Cărțile Sibilei, ce imagine a inflației! Niciodată n-am obiectat când m-am văzut abandonat, în afara unor discuții serioase. Ignoranța ar trebui să stimuleze modestia. Și apoi îmi convenea să fiu cel lăsat să amuze doamnele. Femeile sunt rareori emfaticе. Nu eram înzestrat cu talentul de a juca rolul emițătorului de sentințe. Impiatt obișnuia să facă acest lucru, dar cu o înduioșătoare inconștientă. Freddie era un bărbat corpulent, purtător de vestă, nu prea înalt, puțin chel, monumental și cărunt, un amabil infatuat, cu un cap mare și un zâmbet plăcut cabalin. Nu-l putea pronunța pe „r”.

Clifford Larr era înalt și subțire, cu o tendință de „dandy”, un om foarte agreabil, nervos, sarcastic, înarmat cu o superioritate conștientă de sine, intolerant față de proști, unul dintre acei excentrici distanți țepoși bicisnici de care abundă serviciile ministeriale.

— *À table, à table!*

Continuând să discute despre lira sterlină, cei doi mă urmară pe scări, ca răspuns la chemarea Laurei.

— Bănuiesc că iar avem la masă niște trăsnați franțuzești, Hilary!

— Eu sunt de acord cu Wittgenstein, care spunea că nu-i pasă ce mănâncă, numai să fie același lucru.

— Hilary trăiește cu iahnie de fasole când nu vine la noi. Ce-ai mâncat azi la prânz, Hilary?

— Bineînțeles, iahnie de fasole.

— Hilary, vrei niște vin alb?

— Doar o „picățică”.

— Băieții ăia, de la tine de acasă, continuă să fumeze marijuana?

— Nu știu ce fac.

— Alt exemplu de separație.

— Trebuie să vin să-i mai văd o dată, spuse Laura. Scriu un nou articol. Și simt că, într-un fel, le-aș putea fi de folos, în regulă, Hilary, nu-i nevoie să te hlizești.

Cea mai recentă pasiune a Laurei era să ia parte la niște cursuri de sociologie și să scrie articole intelectuale despre „tineret” la pagina femeilor.

— În comparație cu noi, tineretul e atât de brav și de dezinteresat.

— Îhm!

— Așa e, Hilary. Tinerii sunt cu adevărat bravi. Iau hotărâri atât de mărețe și nu se sinchisesc de bani sau de stare socială, și nu se tem să trăiască în prezent, își mizează întreaga viață pe o idee sau pe o experiență.

— Cu atât mai nebuni!

— Sunt convinsă că tu, Hilary, când erai tânăr, erai teribil de temător și de grijuliu.

— Nu mă gândeam la nimic decât la examene.

— Vezi! Când ai de gând să-mi povestești amintiri din copilărie, Hilary?

— Niciodată.

— Hilary e de o discreție patologică.

— După opinia mea, lira sterlină nu ar fi trebuit lăsată să fluctueze, zise Clifford Larr.

— Din cauza crizei ăsteia am hotărât să rămânem acasă de Crăciun.

— Hilary, tu cunoști atâtea limbi străine, dar nu călătorești niciodată.

— Cred că Hilary nu părăsește niciodată Londra.

— Eu cred că nu părăsește niciodată perimetrul parcurilor regale.

— Hilary, tot mai alergă în fiecare dimineață în jurul Hyde-Park-ului?

— Care-i părerea dumitale despre lira sterlină, Hilary?

- Că ar trebui să facă praf orice altă monedă străină.
- Hilary e atât de competitiv și de șovin!
- Îmi iubesc țara.
- Ce demodat!
- Pe vremea mea, patriotismul era predat în școli, zise Clifford Larr.
- La școala mea, a fi patriot însemna o lipsă de bun-gust, replică Freddie.
- Eton e atât de bolșevizant, exclamă Laura.
- Guvernul o să treacă la măririi de prețuri, stăruie Clifford Larr.
- M-am săturat să-i tot aud pe proletari trăncănind despre prețul cărnii, bombăni Freddie.
- N-au decât să mănânce caviar.
- Hilary n-a sesizat poanta, ca de obicei.
- Nu-i nevoie să mănânce numai carne de vacă; nici noi nu mâncăm.
- Ar putea trăi cu fasole, ca Hilary.
- Sau cu sardele. Ori cu orez. E mult mai sănătos.
- Foarte bine. Numai că nu-mi place vocabularul lui Freddie, am spus.
- Hilary e atât de combativ!
- Fiindcă veni vorba de proletari, Hilary, aș dori să-i spui lui Arthur Fisch să nu-i mai lase pe bețivii ăia să-l viziteze la birou.
- Nu sunt bețivi, sunt toxicomani.
- Dar tu ești de acord, Hilary?
- Sunt de acord.
- Vreau să spun că nu se face.
- Hilary, ți-a povestit Freddie despre pantomima pe care o vor interpreta de sărbători cei de la birou?
- Nu, nu i-am spus. Va fi *Peter Pan*.
- *Ei*, nu!
- Îți place *Peter Pan*, Hilary?
- Piesa mea favorită.
- Hilary gândește că Freddie o să i-o profaneze.
- Cred că nu-i nevoie să mai întreb cine va interpreta rolurile lui Hook și al domnului Darling.
- Întotdeauna regizorul umflă pentru el rolul cel mai gras.
- Freddie e un actor ratat.
- *Peter Pan* e o mare și ambiguă operă de artă, decretă Clifford Larr. Crezi că i se poate atribui o interpretare freudiană?

— Mai curând una materialistă.

— Ah!

— Nu fi atât de negativist, Hilary.

— De ce nu o interpretare creștină, Peter ca pruncul Iisus?

— Hilary zice că de ce nu o interpretare creștină?

— Reggie Farbottom o să-l joace pe Smee.

— Aaaah!

— Hilary e invidios.

— A sosit momentul să plec, anunță Clifford Larr.

Se retrăgea întotdeauna devreme. Urcarăm cu toții scările, tropăind.

După ce a plecat și ne-am așezat în salon să ne bem cafeaua, începurăm, firește, să discutăm despre el.

— Un om atât de nefericit, începu Laura. Mi-e atât de milă de el!

— Nu știi nimic despre Larr, am spus eu, dar nu înțeleg de ce presupui că e nefericit. Voi doi presupuneți întotdeauna că oamenii sunt nefericiți, ca să vă poată fi milă de ei. Bănuiesc că-l socotești nefericit numai pentru că nu e însurat. Și pe mine probabil că mă consideri nefericit. De îndată ce-am să plec ai să spui: „Bietul Hilary, mi-e atât de milă de el, e atât de nefericit!”.

— Nu da în noi, Hilary, zise Freddie. Puțin whisky?

— O picățică.

— O ce?

— O picățică.

— Ei bine, eu stăruie să cred că e nefericit, urmă Laura, turnându-și whisky. Pare un om interesant, dar e atât de țeapăn și de solemn și nu vrea să discute decât despre lira sterlină. Niciodată nu vorbește despre vreo problemă personală. Trebuie să aibă o suferință ascunsă.

— Femeile cred întotdeauna că bărbații au suferințe ascunse. E un mod de a-i despărți de alte femei.

— Și bărbații de felul tău, Hilary, cred întotdeauna că femeile sunt pornite împotriva celorlalte femei.

— Așa-i bine, draga mea, dă în el!

— Și poartă o cruciuliță la gât.

— Clifford? Zău?

— Oricum, poartă ceva pe un lăntișor, cred că e o cruce, se vedea astă-vară prin cămașa de nylon.

— Nu ești supărată pe mine, nu-i așa, Laura?

— Bineînțeles că nu, prostuțule. Hilary are gură mare, dă-i ușor să-l pui cu botul pe labe.

— Nu-i posibil ca Larr să fie religios, nu-i așa?

— Nu știu, replică Freddie, e atât de distant și de închis în carapace, mă îndoiesc că are vreun prieten adevărat. S-ar putea să fie romano-catolic. Nu m-aș încumeta să-l întreb.

— Laura-i de părere că are nevoie de-o femeie.

— Creasta cocoșelului Hilary se ridică iar.

— Vreau să-l joc pe Smee.

— Hilary vrea să-i facă în ciudă lui Reggie.

— Hilary, vorbești serios? Dacă vrei, poți fi unul dintre pirați...

— Firește că nu vorbesc serios. Doar știi ce părere am eu despre pantomimele interpretate la birou.

— Hilary e anti-viață.

— Da, slavă Domnului.

— Mă duc să caut coniacul ăla, zise Freddie. Și ieși din cameră.

Niciodată nu eram sigur dacă ieșirile din cameră ale lui Freddie, în serile mele de joi, erau întâmplătoare sau fuseseră puse la cale împreună cu Laura, astfel încât ea să-mi poată pune unele întrebări mai intime. Oricum, Laura se pornea pe dată și profita cât putea de absența lui.

— Hilary, eu cred că tu ai o suferință ascunsă.

— Am vreo două sute.

— Spune-mi una dintre ele.

— Îmbătrânesc.

— Prostii! Ce face Crystal?

— Foarte bine.

— Și Tommy?

— Foarte bine.

— Hilary, ești un palavragiu de n-ai pereche!

Când i-am părăsit pe soții Impiatt, seara nu se terminase încă pentru mine. N-am rămas târziu la ei, întrucât eram așteptat în altă parte mult înainte de miezul nopții. Desigur, nu le-am spus gazdelor mele despre această a doua vizită; ar fi considerat-o „o lipsă de gust”, în serile de joi mă duceam întotdeauna să-l iau pe Arthur Fisch de la Crystal (Crystal e sora mea). Acest „luat” era o veche tradiție. Pornise de la faptul că uneori Crystal găsea cam greu să-l determine pe Arthur să plece, așa încât trebuia

să vin eu să-l îndepărtez. Sau să fi fost din pricină că hotărâsem să țin sub control relațiile surorii mele cu acest tânăr? Originea aranjamentului se pierdea în negura istoriei. Și, într-adevăr, Arthur nu mai era tânăr. Nici unul dintre noi nu mai era.

Crystal locuia într-o garsonieră pe una din străduțele sordide din North End Road, astfel încât, mergând cu pas iute, puteam ajunge din Queen's Gate Terrace pe jos în douăzeci de minute. Ori de câte ori puteam, îmi plăcea să merg pe jos prin Londra. Crystal era cu cinci ani și ceva mai tânără decât mine și, tot ca și mine, necăsătorită. Avusese felurite slujbe. Fusese chelneriță, secretară, lucrase într-o fabrică de ciocolată. Acum își instalase un modest atelier de croitorie, dar se părea că-și petrecea timpul doar ajustând, pentru câteva pence, fustele vecinelor ei. O mai ajutam și eu cu bani. Nimeni n-ar fi putut trăi mai economicos decât Crystal. Cheltuielile cele mai mari le făcea pentru a-l primi pe Arthur sau pe mine. Soții Impiatt n-o invitau niciodată pe Crystal la masă; era prea ignorantă pentru a fi prezentabilă. Laura obișnuia s-o invite din când în când la un ceai.

Crystal locuia singură într-o micuță și ponosită casă terasată. Garsoniera ei, cu chicinetă, era la etaj. În bucătărioară avea și o cadă. Toaleta se găsea la parter, unde funcționau cabinetul și sala de așteptare ale unui dentist. Subsolul era ocupat intermitent de un reparator de motociclete și (gândeam noi) tănuitor de bunuri furate, întregul cartier arăta, cel puțin pe atunci, foarte sărac și decrepit. Tencuiala fațadelor, cândva zugrăvite în culori diferite, se spălăcise într-o uniformă tentă de murdărie și pe alocuri căzuse pe porțiuni întregi, dând la iveală cărămida gălbuie de dedesubt. Ici, colo, câte o fereastră care se căsca fără geam, sau câte una bătută în scânduri, precum și câte o intrare ce-și pierduse ușa te somau să părăsești orice speranță. Locatarii erau, în cea mai mare parte, chiriași tolerați, plătind chirii foarte mici (și Crystal făcea parte dintre aceștia), pentru care proprietarii nu socoteau că mai merită să facă reparații.

Am descuiat ușa cu cheia mea și am urcat scările. Crystal și Arthur ședeau la masă. La intrarea mea se ridicară amândoi, comportându-se ca de obicei, adică puțin speriați de mine. În asemenea ocazii, aveau întotdeauna un aer ușor vinovat. Nu pentru că făcuseră dragoste, căci, în mod cert, nu făcuseră. Crystal, la treizeci și șapte de ani, era încă virgină. Arthur se îndrăgostise de ea, dar nu se întâmplase nimic între ei, știam cu siguranță, în seara asta însă, aveam impresia că atmosfera e mai încărcată ca de obicei, ca și cum întrerupsesem o discuție deosebit de intensă. Ceea ce mă irita.

Arthur era roșu la față, iar Crystal făcea tot felul de gesturi mărunte repezite și stângace, încercând să simuleze o activitate neutră și inofensivă. Poate că stătuseră doar mâna în mână. Pe masă se găsea o sticlă de vin ieftin, adus de Arthur. Crystal abia de se atingea de băutura, întotdeauna rămânea destulă și pentru mine.

M-am așezat la masă, pe cel de-al treilea scaun. Își reluară și ei locurile. Era o veche masă de bucătărie, din scândura de brad gălbuie, cu o suprafață plăcut striată și zgrunțuroasă, de pe care Crystal tocmai înlătura cu un gest viguros firimiturile de pâine. Nu așternea niciodată o față de masă, cu excepția serilor de sâmbăta, când eram eu invitatul la cină. Ședeam acolo, sub becul fără abajur, ca trei conspiratori. Crystal eliberase masa de farfurii. Arthur îmi turnă un pahar de vin.

— Ce-ați avut la masă?

— Plăcintă cu carne, fasole, tarte cu caise și budincă cu sos de lapte, răspunse Crystal.

Aveam aceleași gusturi în ceea ce privește mâncarea. Își păstrase încă accentul nordic. Eu mă descotorosisem de al meu.

— Ce ți-au servit ție la Impiatt? întrebă Arthur.

Întotdeauna ne puneam aceste întrebări.

— *Quenelles de brochet. Caneton à l'orange. Profiteroles.*

— Ah!

— Voi ați mâncat mai bine.

— Te cred! zise Crystal, întorcându-se spre Arthur cu zâmbetul ei total nevinovat și lipsit de complicitate. Arthur rânji.

Dați-mi voie să încerc s-o descriu pe Crystal. Nu s-ar putea spune că era frumoasă. Scurtă și cam bondoacă, nu avea talie deloc. Mâinile ei erau drăguțe, mici, muncite și iscusite, mâini care se agitau mult, ca o pereche de păsărele. Avea o față rotundă și palidă, chiar păstoasă. Crystal nu făcea prea mult exercițiu în aer liber. Părul ei era de un castaniu spre portocaliu, scămoșat, și-i cădea într-un hățș des până la umeri. Gura mare, cu buza de jos proeminentă, umedă și foarte mobilă. Dinții cam stricați. Un nas gros cu vârful ridicat. Ochii căprui, de acea culoare care-i aur pur, fără nici o umbră de verde, dar de obicei ascunși îndărătul unor ochelari rotunzi cu lentile groase, care-i făceau să semene cu niște pietre licăritoare. Dar nici una dintre toate aceste trăsături nu o descrie cu adevărat pe Crystal. Cum e cu putință să descrii pe cineva cu care alcătuiști una și aceeași ființă întru

dragoste? Crystal părea deseori prostuță. Era ca un mic animal dulce, blând, răbdător.

Arthur era ceva mai înalt decât Crystal, dar mult mai scund decât mine. Avea o față comică, de un gen cam învechit (asta nu vrea să spună că ar fi fost spiritual, era mult prea timid pentru așa ceva). Ochii îi erau de un cafeniu spălăcit, apos, iar gura apologetică, cu buze pe care și le sugea întruna, sub o mustață castanie, deasă și nu chiar pleoștită. Părul cam gras, nu prea lung, îi cădea în ondule netede, castanii. Părea persoana neidentificată dintr-o fotografie din secolul al nouăsprezecelea. Purta ochelari cu rame ovale, din metal. Descrierea aceasta pare cam părtinitoare. Dați-mi voie s-o amendez. Arthur era un om onest, lipsit de orice urmă de răutate. Ochii lui apoși erau în stare să exprime simțire. (Eu nu pot ochelari. Ochii mei sunt căprui ca ai lui Crystal. Crystal și cu mine suntem frați numai după mamă.)

Niciodată nu stăteam mult în serile de joi. îmi plăcea să determin mișcările celor din jurul meu și Arthur s-a simțit determinat să întindă mâna după paltonul din cui, de îndată ce am sosit eu. De fapt, îl și luase. Am strâns mânuța activă a lui Crystal. Nu mă sinchisisem de prezența lui Arthur mai mult decât de cea a unui cățel.

— Ești bine, scumpa mea?

— Bine, dragule. Tu ești bine? întotdeauna ne puneam unul altuia asemenea întrebări.

— Da, da. Dar tu ești într-adevăr bine?

— Desigur. Am o clientă nouă. Vrea să-i fac o rochie de cocteil. Dintr-un material atât de frumos! Vrei să ți-l arăt?

— Nu. Mi-l arăți sâmbăta.

I-am sărutat încheietura mâinii. Arthur s-a ridicat în picioare. Un minut mai târziu, eram amândoi afară, în bătaia vântului.

M-am simțit din nou împresurat de emoție, emoția lui Arthur pricinuită de acel ceva neobișnuit care se petrecuse în seara asta. Mi-am spus că poate ar fi cazul să-l iau la întrebări, dar până la urmă am decis să n-o fac. Am mers alături în *sus* pe North End Road. Arthur locuia în Blythe Road. Deodată vântul se răci îngrozitor, un vânt de iarnă. Simțeam cum mă înșfacă ceva din beznă, ceva de demult, de foarte demult.

— Freddie s-a legat din nou de tinerii tăi, am zis.

— Nu-i pot împiedica să vină la birou.

— Te-ai putea împiedica să-i mai colecționezi.

Nu-mi răspuse nimic. Vântul mușca înghețat. Arthur purta pe cap o absurdă cipilică de lână. Eu aveam capul descoperit. De obicei, când se răcește cu adevărat, port o șapcă de postav. Era timpul s-o dezgrop de pe unde s-o fi aflând. Uitasem să-i spun lui Crystal despre telefon. Trebuia să țin minte s-o anunț sâmbăta.

— A hotărât ceva Freddie în legătură cu pantomima? mă întrebă Arthur.

— Da. *Peter Pan*.

— O, Dumnezeu!

Ajunsesem la colțul străzii Hammersmith, unde de obicei ne despărțeam.

— Noapte bună.

— Noapte bună.

— Hilary...

— Noapte bună.

M-am îndepărtat brusc. Când am ajuns în Bayswater, trecuse de miezul nopții. Casa era cufundată în tăcere. Am aruncat o privire grăbită peste scrisoarea lui Tommy. Aceeași gargariseală ca de obicei. M-am culcat cu rufăria de corp pe mine (un lucru care-l șoca pe Christopher). Încă de pe când eram la orfelinat, n-am avut niciodată probleme cu somnul. Talentul de a uita total înseamnă talentul de a supraviețui. Mi-am lăsat capul pe pernă și m-am cufundat în incomensurabila adâncime a unui somn milostiv, dizolvant al durerii. A nu te fi născut este, neîndoielnic, lucrul cel mai bun din viață, dar un somn sănătos este al doilea lucru foarte bun.

Înainte de a vă povesti evenimentele zilei de vineri trebuie să vă vorbesc mai pe larg (chiar dacă, așa cum ați văzut, dorm adânc) despre mine. V-am vorbit despre munca mea, despre vârsta (patruzeci și unu de ani), despre sora mea, despre culoarea ochilor mei. M-am născut într-un oraș din nordul Angliei, pe care nu-l voi numi întrucât, pentru mine, amintirea lui e blestemată. Pentru alții n-are decât să însemne pământul sfânt. Nu știu cine a fost tatăl meu, după cum nu știu cine a fost tatăl lui Crystal. Probabil, ba chiar sigur, au fost doi bărbați diferiți. Am primit informații că mama mea a fost o „târfă” înainte de a fi știut măcar ce înseamnă acest cuvânt. E ciudat să-mi spun că tatăl meu nici n-a aflat vreodată că exist. Mama a murit când aveam aproape șapte ani, iar Crystal era un bebeluș. Nu-mi amintesc nimic în legătură cu mama, îmi aduc aminte de ea mai curând ca de un fel de stare, o amintire platonice. Cred că-i o aducere-aminte despre starea de a fi iubit, un simț al unei străluciri pierdute, o eră de lumină înainte de a fi

început bezna. Porțiuni întregi din copilăria mea sunt inaccesibile memoriei, și nu-mi pot aminti de vreo întâmplare din acei primi ani. Crystal avea o fotografie despre care presupuneam că o înfățișa pe mama, dar am rupt-o; firește, nu din resentiment.

După moartea mamei noastre, am fost preluați de mătușa Bill, sora mamei. Bănuiesc că numele ei era Wilhelmina. (N-am cunoscut niciodată numele mic al mamei mele, și mai târziu mi-a fost imposibil să mai întreb. Mătușa Bill nu se referea la ea decât pe un ton extrem de injurios, numind-o „mă-ta”.) Mătușa Bill locuia în același oraș, într-un vagon pe roate. Până-n ziua de azi nu pot vedea un asemenea vagon fără să mă străbată un fior. Pe Crystal, mătușa Bill a ținut-o cu ea, în vagon, dar pe mine m-a expedit foarte curând (n-aș putea spune cât de curând) la un orfelinat. Din momentul în care am început să fiu conștient de mine, am aflat că sunt „rău”, un băiat rău, care trebuia îndepărtat.

Mi-e cu neputință să încerc „să fiu drept” cu mătușa Bill. Unele lucruri par atât de dificile, încât nici nu știi măcar cum ar trebui să le încerci. Din pricina unui incident legat de un șoricel al meu, la care nu pot măcar să mă gândesc, darămite să-l mai și povestesc, toată viața i-am nutrit mătușii Bill o ură care încă mă mai face să mă cutremur. Felul în care mătușa Bill călca în picioare gâzele mi-a oferit cea mai timpurie imagine a mea despre ticăloșia umană. Nu știu sigur dacă mi-am modificat vreodată această impresie, în orice caz, mătușa Bill și cu mine ne-am declarat vrăjmășia pe față, sentiment la care nu puțin a contribuit faptul că m-a separat deliberat de Crystal. Mătușa Bill era o femeie ignorantă, urâcioasă, pizmașă, colcând de răutate și de ură. N-am să o numesc „sadică”, pentru că această noțiune sugerează o clasificare și, în consecință, posibilitatea unei limitări. Când, mulți ani mai târziu, am aflat că murise, am avut de gând să ies în oraș și să sărbătoresc evenimentul, dar m-am pomenit stând acasă și vărsând lacrimi de bucurie. Mătușa Bill era, desigur, o persoană foarte rebarbativă, își ducea războiul ei împotriva omenirii întregi, desfășurându-și forțele personale și, din acest punct de vedere, s-ar putea spune chiar că avea un anumit gen de noblețe. A constituit prima mea noțiune asupra omului luat ca individ. (Crystal făcea parte integrantă din mine.) Mă rog, spune-se orice s-ar spune despre ea! S-a descotorosit de mine. Dar ar fi putut să scape și de Crystal. Crystal era încă destul de mică pentru a putea fi adoptată. (Eu eram prea mare pentru posibilitatea unei adopțiuni, chiar de n-aș fi avut precocitatea mea reputație de băiat rău și dereglat.) Și totuși a ținut-o pe Crystal lângă ea și a

îngrijit-o. Deși i se oferea o indemnizație pentru creșterea fetiței, mă îndoiesc că a făcut-o de dragul banilor. Din câte îmi amintesc, mătușa Bill nu a lucrat vreodată. Ea și Crystal au trăit în vagon, din fondurile de ajutor social.

Nu voi vorbi despre orfelinat, pentru că din nou mi-e cu neputință să fiu nepărtinitor. Nu c-aș fi fost bătut (deși am fost) sau înfometat (deși mi-era în permanență foame); cel mai cumplit lucru era lipsa de dragoste. De la o vârstă fragedă m-am convins că nu puteam fi iubit. Nimeni nu mă remarcă, nimeni nu-mi acorda *atenția sa*. Nu am nici o îndoială că unii dintre oamenii de acolo erau buni și bine intenționați și că încercaseră să se apropie de mine, dar eu îi respingeam pe toți. Am o idee încețoșată că așa trebuie să fi stat lucrurile. Aproape că nici nu-mi pot aminti de primii ani de la orfelinat. Acolo unde lumina memoriei îmi relevă câte o imagine, mă văd deja mare și înfricoșat, închistat într-o postură de furie și resentiment, în conștiința de a fi fost incurabil mutilat de nedreptate.

Cea mai profundă și mai mutilantă nedreptate era separarea de Crystal. Nu-mi pot aminti nimic în legătură cu nașterea lui Crystal, dar îmi aduc aminte de ea în copilărie și de felul cum încercam s-o port în brațe. Nu simțeam nimic din gelozia pe care se presupune că o încearcă întâiul născut. Am iubit-o pe Crystal din prima clipă, într-un chip profetic, de parcă aș fi fost Dumnezeu și aș fi știut de pe atunci ce va însemna ea. Sau de parcă Crystal ar fi fost Dumnezeu. Sau de parcă aș fi știut că ea era singura mea speranță. Sora mea mai mică urmă să-mi fie mamă, iar eu aveam să-i fiu tată. Nu-i de mirare că amândoi am devenit puțin ciudați. Orfelinatul nu era departe de locul unde se găsea vagonul, și la început, după moartea mamei, cred că o vedeam destul de des pe Crystal. Port în memorie imagini ale lui Crystal la doi ani, la trei, la patru, precum și impresia că ne jucam împreună. Dar pe măsură ce mă transformam tot mai mult într-un „băiat rău”, mi se îngăduia tot mai puțin să-mi văd sora. Se aprecia că aș fi un „exemplu rău” pentru ea. Și la vremea când am împlinit unsprezece ani, eram aproape cu desăvârșire separați. O vedeam numai de Crăciun și de sărbători, când mi se dădea drumul din orfelinat. Nervozitatea cu care așteptam aceste prilejuri nu a contribuit să-mi spulbere faima că aș fi un „dereglat”. Odată, de Crăciun, am sosit în vagon în clipa când mătușa Bill o pălmuia pe Crystal. M-am năpustit la picioarele mătușii Bill, căci numai până acolo puteam ajunge. M-a lovit atât de rău, încât am petrecut Crăciunul în spital.

Faima răutății mele era îndreptățită. Eram un copil puternic și curând am devenit violent. Nu mă lăsam terorizat de ceilalți băieți. Eu eram cel care-i teroriza. (Astea sunt amintiri neplăcute. Oare apar încă sub chip de monstru în visele celor pe care i-am lovit pe atunci?) Mă dovedisem bun la jocurile sportive și excelent la trântă. Aceste activități m-au ajutat să-mi formeze prima noțiune despre „superioritate”, ireductibil legată de ideea de a învinge pe cineva, preferabil prin forță fizică. Mulți ani mai târziu, un sociolog (neștiind că eu însumi eram expert în materie), mi-a povestit că acei răufăcători care nu se mulțumesc doar să fure, ci își și lovesc, în chip gratuit, victimele, procedează astfel din *furie*. Lucru care mi se pare perfect plauzibil. Și eu clocoteam de furie și de ură. Uram nu societatea, această abstracțiune a unor nevolnici sociologi, uram universul. Voiam să-i pricinuiesc durere în schimbul durerii pe care mi-o pricinuia el mie. Îi uram în numele meu, al lui Crystal, al mamei mele. Îi uram pe bărbații care o exploataseră pe mama mea, și se purtaseră brutal cu ea și o disprețuiseră. Aveam un permanent și furios simțământ cosmic al persoanei mele în chip de victimă. Este deosebit de greu să înfrângi resentimentul pricinuit de senzația nedreptății. Și-apoi eram atât de singur. Nesfârșita amărăciune a copilăriei: cât de puțin e înțeleasă chiar și în prezent. Nici o suferință a unui adult nu poate egală, probabil, deznădejdea unui copil. Și totuși, eu o duceam mai bine decât alții. O aveam pe Crystal, așa cum oamenii trăiesc în și cu speranța lui Dumnezeu. De câte ori ne despărțeam unul de celălalt, amestecându-ne lacrimile, ea îmi spunea: „Să fii bun!”. Această implorare rezulta, firește, din faptul că auzise atât de des ce ticălos eram. Ceea ce nu însemna însă că dragostea ei pentru mine ar fi cunoscut vreo clipă de șovăială. Dar simțea că, într-un fel, dac-aș fi fost mai cuminte ne-am fi întâlnit mai des. Pentru mine însă, micul strigăt scos de Crystal a însemnat și înseamnă apoteoza cuvântului „bun”.

Religia, într-o variantă meschin evanghelică, era prezentă pretutindeni în orfelinat. O detestam. Imperativul lui Crystal: „Să fii bun!” (care avea prea puțin sau chiar nici un efect asupra purtării mele) însemna pentru mine mai mult decât Iisus Cristos. Crist mi-era propovăduit de oameni care, în chip vădit, mă priveau nu numai ca pe un delincvent, dar și ca pe un obiect de milă. Există o anumită atitudine de complăcută blajină condescendență pe care oamenii cumsecade nu numai că nu o pot ascunde, dar pe care chiar și un copil o poate recunoaște. Religia lor mi se părea supraexpusă, suprasimplă, pe undeva primejdioasă. Nu exista în ea nici un colțișor în care

să te poți piti. Urlam cu toții „recitative” despre păcat și izbăvire, care reduceau cele mai colosale dogme teologice la dimensiunile unei farse de salon. Respingeam teologia, dar rămâneam cu totul neajutorat în fața sentimentului de culpabilitate care mi-era insuflat în chip atât de steril. Starea de spirit era ațâțată, nerăbdătoare. Sau te lăsați mântuit de sângele mielului, sau erai damnat; totul redus la o chestiune de alb și negru, de răsplăți sau de osânde care-ți tăiau respirația, Mântuitorul cel atât de eficient îmi apărea aproape ca un *agent provocateur*. Și mereu farsa refuză să funcționeze, vioiciunea se transforma în severitate și voioșia sfârșea în lacrimi, în măsura în care existau mistere și profunzimi în viața mea, le ascundeam de Crist și de oștirea lui. Eram mai impresionat de animale decât de Iisus. Unul dintre portari avea un câine, și câinele ăsta, odată, când zăceam pe jos lângă el, mi-a atins brațul cu laba. Acest gest de prietenie avea să-mi rămână toată viața în amintire. Și îmi mai aduc aminte că odată, când am mângâiat la școală un cobai, am simțit o durere stranie și pătrunzătoare, pentru că mi-am dat seama în clipa aceea că fericirea există, dar că mi-e interzisă mie. Nu fusesem aproape niciodată la țară. Îmi imaginam câmpia ca pe un paradis unde trăiesc „animalele”.

Cei care vedeau în mine un caz disperat aveau destulă dreptate. Una dintre primele amintiri care mi s-au întipărit în minte este ziua când am strivit în picioare lalelele din grădina publică. Am trecut apoi și la acte mai grave de distrugere, îmi plăcea să lovesc oamenii, îmi plăcea să sparg obiecte. Odată am încercat să dau foc orfelinatului, înainte de a fi împlinit doisprezece ani, am fost judecat de un tribunal de delincvenți minori. După aceea am avut regulat de furcă cu poliția. Am fost trimis să mă consulte un psihiatru. A venit și un Crăciun când nu mi s-a mai dat voie să o văd pe Crystal. Tocmai începusem să am percepția deplină a eului meu de exilat, de persoană total și absolut anihilată, când, treptat, am pornit să descopăr o cu totul nouă sursă de speranță, și să cultiv în mine speranța ca pe o sămânță încolțită. Am fost salvat de doi oameni și nici unul dintre ei n-ar fi izbutit singur, în primul rând a fost, desigur, Crystal. Al doilea a fost un extraordinar profesor. Numele lui era domnul Osmand. Nu i-am putut afla celălalt nume.

Domnul Osmand preda limba franceză și, uneori, latină la modestă, lipsită de ambiții, murdara școală pe care o frecventam eu. Era un vechi profesor al școlii, dar nu i-am devenit elev decât când ajunsese în preajma vârstei de paisprezece ani, cu infama mea reputație bine stabilită. Până

atunci, nu învățasem, practic, nimic. Eram în stare (doar) să citesc, și cu toate că urmasem cursuri de istorie, de franceză, de matematică, asimilasem extrem de puțin din toate acestea. Când mi-am dat seama că oamenii pur și simplu renunțaseră la încercarea de a mă învăța ceva, m-am simțit mult mai afectat decât în urma tuturor predicilor magiștrilor, menite să-mi arate că eram un eșuat fără de speranță. Și înțelegerea acestui lucru n-a făcut decât să-mi intensifice furia și senzația de frustrare. Căci, o dată cu primele semne ale deznădejzii, încolțise în mine și ideea chinuitoare că, în pofida tuturor, eram inteligent și aveam minte, deși refuzasem până atunci să o folosesc în vreun fel. Puteam să învăț, numai că acum era prea târziu și nimeni nu-mi mai dădea voie. Domnul Osmand s-a uitat la mine cu mult calm. Avea ochi cenușii. Și mi-a acordat *întreaga lui atenție*.

Bănuiesc că numeroși copii sunt salvați de la pierzanie de către sfinți sau genii de felul domnului Osmand. Oare de ce societatea recunoscătoare nu-i acoperă de bogății pe oamenii aceștia? Cum anume s-a întâmplat miracolul este încă un lucru pe care nu mi-l pot aminti cu limpezime. Dintr-o dată mintea mea s-a deșteptat. A fost inundată de valuri de lumină. Am început să învăț. Am simțit dorința de a străluci pe alte căi decât până acum. Am învățat limba franceză. Am început apoi latina. Domnul Osmand a făgăduit să-mi predea și greacă. Iscușința de a citi fluent și corect proza latină mi-a înlesnit o evadare (la propriu, nu la figurat) din închisoarea mea și mi-a revelat la timp viziuni mai amețitoare și mai glorioase decât cele la care aș fi putut vreodată să visez. La început a fost cuvântul. *Amo, amas, amat* au înseninat pentru mine „Sesam, deschide-te!”; „Învăță verbele astea până vineri” a constituit esența educației mele. Poate că, *mutatis mutandis*, aceasta constituie esența oricărei educații. Am învățat și propria mea limbă, care până atunci îmi fusese străină. Am deprins de la domnul Osmand să scriu în limba mea corect, clar și, până la urmă, chiar cu o grijulie și muncită elegantă. Am descoperit cuvintele, și cuvintele au fost mântuirea mea. Eu n-am fost, decât într-unul din sensurile denaturate ale acestei noțiuni ambigue, un fiu al iubirii. Eu am fost un fiu al cuvintelor.

Probabil că domnul Osmand nu era un geniu în ceea ce privește meșteșugul predării. M-a îndemnat să citesc clasicii literaturii engleze, dar preferințele lui erau ceva mai patriotice, într-un sens oarecum îngust. L-am îngropat pe Sir John Moore³ la Coruna, mi-am azvârlit pe povârniș în jos pistolul golit de gloanțe, am luat în spinare poverile oamenilor albi la răsărit de Suez, mi-am însușit rolul și am jucat jocul. Tatăl meu îmi striga de pe

terasa de jos să încalec. Capul mi-era împuiat cu imagini din Estul sălbatic - Estul din Newbolt⁴, estul lui Joseph Conrad, estul lui Kipling. Tot ce citeam în aceste cărți îmi dădea fiorul unei semnificații de adânc mister, care făcea să mi se umple ochii de lacrimi. Eu, care nu aveam o mamă, puteam spune, cel puțin, că am o patrie; toate aceste povestiri exotice îmi vorbeau și despre Anglia și, până la urmă, despre inimi bine cumpănite sub un cer englezesc, îmi insuflau simțul de familie. Dar pentru mintea mea tânără, cea mai impresionantă era povestea lui Toomai al elefanților⁵. „Kala Nag, Kala Nag, ia-mă și pe mine!” Poate că această frumoasă imagine a elefantului care se întoarce să ia cu el copilul simboliza pentru mine propria-mi salvare. Elefantul se va întoarce și mă va lua și pe mine, mă va purta către bunătate și eliberare, către marile spații din inima lucrurilor, către dans.

Domnul Osmand era membru al Bisericii Anglicane, dar cred că religia sa era patriotismul și gravita mai puțin în jurul lui Dumnezeu decât al reginei. (Regina Victoria, firește.) Nu-mi aduc aminte să fi discutat vreodată despre Dumnezeu. Și totuși am absorbit de la minunatul meu dascăl un soi de religie sau de ideologie care, cu certitudine, mi-a influențat întreaga viață. Domnul Osmand credea în competiție. Era necesar să strălucești, îndrăgea și cultiva sistemul de examene. (Și pe bună dreptate. A însemnat calea mea afară din adâncuri.) *Parvenir à tout prix*⁶ era propria mea concepție în această chestiune. Amândoi eram ambițioși în ceea ce mă privea. Dar domnul Osmand nu se mulțumea pentru mine doar cu premii, în concepția lui învechită și austeră dorea să devin băiat bun. Mesajul lui către mine era același ca și al surorii mele Crystal. Desigur că mă muștra pentru violența mea, dar într-un mod mai profund și, prin ceea ce mă învăța, sădea în mine respectul pentru acuratețe sau, ca să folosesc un termen mai nobil, respectul pentru adevăr. „Niciodată să nu treci peste un pasaj până când nu ai înțeles în întregime fiecare cuvânt, fiecare caz, fiecare amănunt gramatical.” O înțelegere vagă, cețoasă, nu-i era suficientă domnului Osmand. Manualele de gramatică erau cărțile mele de rugăciuni. Căutarea cuvintelor într-un dicționar echivala pentru mine cu imaginea bunătății divine. Truda nesfârșită, nesfârșită de a învăța cuvinte noi reprezenta însăși imaginea vieții.

Violența este un soi de magie, senzația că lumea ți se va supune întotdeauna. Dar când am înțeles structura gramaticală, am înțeles ceva care-mi insufla respect și care nu mi se supunea. Frenezia acestei descoperiri, deși nu m-a „vindecat”, mi-a inspirat studiile și a aruncat

asupra lor o lumină care nu era pur academică. Am învățat la școală franceza, latină și greacă, în timpul său liber, domnul Osmand m-a învățat germana. Italiană am învățat-o singur. Nu eram un miracol filologic, îmi lipsea acel har pe care-l au unii oameni pentru limbi străine și care se înrudește cu talentul pentru muzică sau pentru matematică. Niciodată nu m-au preocupat aspectele metafizice ale limbajului. (Nu mă interesează Chomsky⁷. Asta spune tot.) Și niciodată nu m-am văzut „scriitor” și nici n-am încercat să fiu. Eram pur și simplu un excelent traductor, cu aptitudini pentru gramatică și un adorator al cuvintelor. Desigur că am devenit un favorizat și elevul favorit. Presupun că, la început, domnul Osmand a văzut în mine o provocare profesională, după ce toți ceilalți profesori depuseseră armele. Mai târziu, a ajuns să mă îndrăgească. Domnul Osmand era necăsătorit. Mâneca lui tocită adeseori îmi mângâia încheietura mâinii și îi plăcea să-și rezeme brațul de brațul meu în timp ce scrutam împreună același text. Nici o altă dezmierdare, dar plăcutul fior electric pe care mi-l stârnea apăsarea brațului său a însemnat pentru mine încă o lecție despre omenire.

Am fost trimis la Oxford. Nici un alt copil din orfelinat nu ajunsese până atunci mai departe de o școală politehnică din nordul țării. În mediul în care-și duceau viața Crystal și mătușa Bill, Oxford însemna un adevărat mister: „Colegiu la Oxford, undeva în sud, un fel de colegiu de unde ies profesori, dar ceva foarte de lux”. I-am povestit lui Crystal despre Oxford pe vremea când nici eu nu știam prea bine ce e. Aceasta urma să fie traiectoria salvării noastre. Căci, desigur, în timp ce studiam verbele neregulate, gerundivele și consecuția timpurilor, nu munceam numai pentru mine, ci și pentru Crystal. Îmi spuneam că o s-o eliberez și o s-o iau cu mine. Și după ce voi fi învățat totul, aveam s-o luminez și pe ea. La paisprezece ani fusesem un puști scund și voinic. La șaisprezece eram un adolescent lung de un metru optzeci. Cu domnul Osmand alături, cu noile mele talente și noile ambiții, nu mă mai temeam de nimeni. O vizitam pe Crystal ori de câte ori aveam chef, o intimidam pe mătușa Bill. Făuream împreună cu Crystal planuri să ne îmbogățim și să locuim împreună.

La Oxford am urmat franceza și italiana. Domnul Osmand ar fi dorit să studiez marile figuri ale literaturii, dar eu am preferat partea lingvistică. Ideea filosofiei mă speria, și eu voiam să excelez. Eram foarte studios, dar luam parte și la întrecerile sportive. Foarte curând după ce am jucat cricket pentru prima oară în viața mea, am scrâșnit din dinți pentru că ratasem o

lovitură. Am învățat spaniolă și greaca modernă și am început să învăț rusa. M-am descotorosit de accentul meu nordic. Crystal, cât era încă elevă, și apoi lucrătoare la fabrica de ciocolată, venea din când în când și se minună de noul meu Ierusalim. Făceam împreună plimbări pe bicicletă la țară. Domnul Osmand m-a vizitat o dată în timpul primului an. Într-un fel, vizita lui ne-a întristat pe amândoi. Îmi aducea aminte de prea multe lucruri. Iar el, fără îndoială, simțea că mă pierduse. Un timp i-am scris, pe urmă am încetat corespondența. Foarte curând am renunțat la ideea de a mă mai întoarce vreodată în Nord. Îmi petreceam vacanțele la colegiu sau în excursii, ca bursier în Franța și Italia. Călătoream singur, dar aceste vizite în străinătate n-au fost un succes. Eram un turist temător, lipsit de curiozitate, și priceperea mea lingvistică nu mi-a ajutat niciodată să mă simt în largul meu. Aproape că nici nu încercam să vorbesc în limbile în care citeam cu atâta iscusință. Simțeam o mare ușurare când mă întorceam în Anglia. Oxfordul m-a schimbat, dar m-a învățat în același timp cât de anevoioasă e schimbarea pentru mine. Ignoranța mea avea rădăcini adânci, mizeria cruntă a copilăriei îmi refuzase felul de a fi. „Recuperarea” se dovedea o treabă de mai lungă durată decât anticipasem eu pe când îmi scriam versiunile pentru domnul Osmand. Nu am avut prieteni adevărați. Eram susceptibil și singuratic, și speriat să nu fac gafe, și conștient că sunt o huidumă plesnind de forță și sănătate, dar lipsit de eleganță și de farmec fizic. Nu mă descurcam cu fetele și nici nu-mi dădeam osteneala. Nu-mi păsa. *Parvenir à tout prix*. Trudeam pentru mine și pentru Crystal. Celelalte lucruri puteau să aștepte. Am dobândit toate premiile la care am candidat: Hertford, Heath-Harrison, Gaisford pentru proza greacă, Chancellor pentru proza latină. Nu am concurat la premiul Ireland (pentru care Gladstone și Asquith s-au străduit în zadar). Am ajuns unul dintre fruntașii anului meu și când am terminat, am fost reținut aproape imediat la catedră, la un alt colegiu. Făceam proiecte s-o aduc pe Crystal să stea cu mine la Oxford. Am dat o petrecere în apartamentul meu de la colegiu, și a venit și Crystal. Purta o rochie înflorată și o pălărie albă cu boruri pleoștite. Avea șaptesprezece ani. Mi-a spus cu ochii înecați în lacrimi: „Este cea mai fericită zi din viața mea”. Un an mai târziu, ca urmare a catastrofei despre care vă voi vorbi în paginile următoare, mi-am dat demisia din postul meu și am renunțat la Oxford pentru totdeauna.

VINERI

ERA VINERI DIMINEAȚA ȘI TOC-mai plecam la birou. Întunericul nu se îndurase încă să se retragă în fața luminii de zi. Probabil că afară era un soi de pâclă gălbejită, dar eu nu trăsesem draperiile ca s-o văd. Dădusem pe gât două cești de ceai și eram eu, cel detestabil, din fiecare dimineață. Am ieșit din apartament pe palierul puternic iluminat electric și am închis ușa după mine. Plutea același miros neplăcut. Pe urmă am rămas locului, împietrit.

De cealaltă parte a palierului, lângă lift, stătea o fată. Mi-am dat seama pe dată că era indiană, sau poate că numai pe jumătate. Avea o față îngustă, de un măsliniu deschis, transparentă și spiritualizată, o gură lungă, subțire, capricioasă, nasul acvilin; de bună seamă, cea mai frumoasă rasă din lume, îmbinând gingașa fragilitate cu forța, într-o grație de felină umană. Nu purta un sari, ci un costum vag oriental: o jachetă de pânză vătuită, cu guler înalt și mulți nasturi, peste pantaloni de pânză multicoloră. Nu era înaltă, dar avea o siluetă atât de grațioasă, încât nu părea scundă. Părul negru era împletit într-o coadă foarte groasă care-i cădea peste un umăr. Stătea nemișcată, cu mâinile subțiri atârându-i, iar ochii mari, negri, erau ațintiți asupra-mi.

Am simțit un șoc în care se amestecau plăcerea, surpriza, alarma. Pe urmă mi-am amintit de spusele lui Christopher, care-mi ieșiseră cu totul din minte, anume că mă căutase o tânără de culoare. Spaimă. Pe *mine* nimeni nu mă putea căuta dintr-o pricină plăcută. Eram pe cale să-i vorbesc, când mi-am dat seama că tăcerea se prelungise atât de mult, încât orice întrebare devenise imposibilă. Și apoi ce legătură putea exista între mine și fata asta, o astfel de fată? Mai existau și alte apartamente pe coridorul din spatele ei, ocupate de locatari flotanți, de care aveam grijă să nu știu nimic. Era, desigur, prietena cuiva și pleca acum acasă. Norocos acel cineva! M-am dezlipit de mânerul ușii, m-am îndreptat spre lift și am apăsat pe buton, întorcându-mă cu spatele spre apariție. Când sosi liftul și ușile automate se

deschiseră, am auzit un pas ușor în spatele meu. Tânăra indiană intrase în lift după mine. Era alături și mă fixa cu o expresie serioasă, de interes mirat și nedumerit, îi vedeam și-i auzeam și numai cât nu-i simțeam respirația. Purta un pulover de lână neagră, care-i ieșea afară din jachetă la gât și la mâneci. Mă uitam la spatele ei reflectat în oglindă. Coadă lungă, groasă, lănoasă, pe care și-o zvârlise pe spate când intrase în lift, îi ajungea până la crupă, unde se arcuia și sfârșea într-un smoc des, asemenea cozii unui leu. Manșeta ușor zdrențuită a jachetei se atinge de mâneca fulgarinului meu. Am simțit cum îmi înțepenesc trăsăturile când un fluid electric, generat de acest contact, îmi străbătu carnea. Liftul parcursese scârțâind spațiul până la parter și ușile se deschiseră. Fata ieși prima. Am trecut pe lângă ea îndreptându-mă spre ușă, și am pășit în stradă. O dimineată plumburie, cu un vânt îmbibat de ploaie și felinarele încă aprinse. Am ajuns la colțul străzii, hotărât să nu întorc capul. Fiorul electric stăruia. Am întors capul. Fata stătea pe treptele blocului și se uita după mine.

Pe vremuri, într-adevăr, alergam în fiecare dimineată de jur-împrejurul parcului. Dorința de a mă menține în formă era un scop real, iar darul unui trup robust și sănătos era un dar real. Alergarea însemna încă un mod de a muri, un mod de viață în moarte, nu miracolul divin de a dăinui în prezent, ci versiunea mărunță a unui om deznădăjduit. Există un soi de somn sau de toropeală pe care am încercat uneori să-l practic (mai cu seamă duminică dimineată), când zac ca o turturea pe apă, abia atingând suprafața treziei, vag conștient de lume, dar nu de mine însumi, netorturat încă de gândul că sunt cutare persoană. La fel e și cu alergarea. Alergam și mă purificam de mine însumi. Eram doar o inimă care pompa, un trup în mișcare. Curățăm o parte din glob de noroiul conștiinței mele. Nu eram capabil nici măcar să visez. Dacă-ăș fi putut mereu să somnolez în acel fel, aș fi dobândit propria mea modestă beatificare. Am încetat să mai alerg (cred) nu din cauza ciocăniturii de avertisment a degetului vârstei, ci pur și simplu din păcătoasa și degenerata lene a sufletului; aceeași lene și eșuare a speranței care mă împiedicau să încep a învăța limba chineză. Totuși, în unele dimineți frumoase, când aveam timp, traversam parcul cu pas repede până la stația Gloucester Road, și de acolo luam metroul spre Westminster. În diminețile urâte, când întârziam, luam metroul de la Bayswater. Dimineata de azi (vineri) era urâtă.

Cum acum mă înghesui în metrou, la ora de vârf, în stația Bayswater, mă bate gândul să fac o nouă pauză pentru a vă vorbi ceva mai mult despre mine. V-am vorbit despre cultul trupului meu. Mă identificam încă foarte mult cu acest trup. Mă apărase în copilărie și mă socotisem întotdeauna unul cu el, considerându-l un atu de bază. Aveam (am încă) peste un metru optzeci, sunt zdravăn, negricios, cu obrajii bine rași, în ciuda unei bărbi rebele, și o coamă de păr negru, des și creț care îmi cade peste guler. Un înveliș de păr la fel de des îmi îmblănește pieptul. Am ochi căprui, asemănători cu ai lui Crystal, dar nu la fel de aurii și de mari. (Și mătușa Bill, o spun cu regret, avea aceiași ochi, numai că ai ei erau foarte mici și verzi.) E greu să-mi descriu fața. Nu răspunde nici unui canon de frumusețe, nici măcar aceluia al unui gangster. Nasul lătăreț, ca al lui Crystal, are vârful ușor întors în sus. Dacă îmi cultivam fizicul, vă asigur că n-o făceam de dragul farmecului meu. Din cauza părului lănos, la școală mi se spunea „cioroiul” și, un timp, în mod ciudat, m-am convins singur că sunt un negru, îmi plăcea (deși nu mă așteptam să placă și altora) blana mițoasă care-mi acoperea pieptul, îmi plăcea culoarea mea tuciurie, făptura mea tainică de animal negru. Pe atunci nu cunoșteam nimic, nici chiar când am ajuns student, despre alte folosințe care puteau fi date trupului meu, în actul iubirii. Știam doar că sunt lipsit de atracție și copleșit de o stângăcie paralizantă, în plus, un puritanism feroce, inoculat, de bună seamă, de mentorii mei creștini, mă făcea să socotesc sexualitatea drept un lucru spurcat.

Mă bizuiam pe rutină, și mă bizuisem pe ea din clipa în care mi-am dat seama că regulile gramaticale urmau să fie mântuirea mea; și de când pierdusem speranța mântuirii, mă bizuiam și mai mult pe ea. Rutina, cel puțin în cazul meu, împiedica gândirea. Practicarea liberei opțiuni este un extraordinar stimulent al gândirii. Pe când monotonie stereotipă a zilelor săptămânii îți dă o reconfortantă senzație de supunere absolută în fața istoriei și a timpului, sau poate că un reconfortant simț al mortalității. Nu mă puteam gândi la sinucidere din cauza surorii mele, dar doream să simt mereu moartea în preajmă. „Zilele” mele erau rutină pură, iar la birou mă vedeam cât mai mult cu putință ca o roțiță în angrenaj. Sfârșiturile de săptămână și sărbătorile însemnau iaduri de libertate, îmi luam concediile numai din teamă de a nu stârni comentarii și, pur și simplu, mă ascundeam (sau dormeam dacă puteam). La un moment dat am încercat să-mi petrec concediul împreună cu Crystal, dar a fost prea mult. Plângea tot timpul. Așa

cum se exprimase Freddie Impiatt, era adevărat că-mi plăcea să trăiesc în lumile altor oameni și că nu aveam o lume a mea.

Nimic din toate acestea nu redă însă esența existenței mele. De fapt, care-i esența existenței unui om? Arta însemna prea puțin pentru mine, aveam câteva cărți desperecheate, pe care le țineam ca pe niște amulete purtătoare de noroc. Cineva spusese cândva despre mine, și cu oarecare dreptate, că vedeam în poezie numai latura gramaticală. După cum am mai spus, n-am năzuit niciodată să devin scriitor. Iubeam cuvintele, dar nu eram un explorator de cuvinte, ci mai curând un observator de cuvinte, așa cum unii sunt observatori de păsări, îndrăgeam limbile străine, dar de la bun început am fost convins că nu voi vorbi niciodată limbile în care citeam. Făceam parte dintre cei pentru care cuvântul vorbit și cuvântul scris fac parte din limbaje total diferite. Nu aveam nici o religie și nici un substitut pentru religie. „Zilele” mele îmi dădeau identitate, eram un fel de ectoschelet. Dincolo de rutină, pentru mine începea haosul și fără de rutină viața mea (sau poate că viața oricui?) nu era decât o fantasmagorie. Vedeam în religie, ca și în artă, activități umane, dar nu hărăzite mie. Menirea artei este să inventeze o nouă frumusețe și nu să se joace cu cea care a fost de mult făurită, după cum religia trebuie să-l inventeze mereu și fără răgaz pe Dumnezeu. Dar eu eram lipsit de inventivitate. Nu voiam să joc acest joc și să dansez acest dans, numai că în afară de activitatea jocului și a dansului nu mai exista nimic altceva. Mi-am dat curând seama că natura cuvintelor și relația lor cu realitatea reduceau sistemele metafizice la imposibilitate. Istoria era un abator, viața omenească un abator. Perisabilitatea era roba mea filosofică. Nici măcar stelele nu sunt lipsite de vârstă, iar respirațiile omului sunt numărate.

Și acum să ne ocupăm de birou. O foarte mică parte din povestea mea se petrece la birou, dar cum biroul ocupa o parte atât de importantă a spiritului meu, e necesar să-l descriu, îmi duceam existența, după cum v-am mai spus, aproape de treapta cea mai de jos a structurii ierarhice, adică puțin deasupra nivelului secretarelor și a stenografelor. Mă ocupam de „dosarele” legate de plăți, de mărunte probleme individuale, uneori amuzante. (E drept ca indemnizația de pericol primită de cutare să-i afecteze pensia? Concediul de boală plătit al lui cutare trebuie extins în împrejurările date? Statul de plată al lui cutare trebuie antedatat în circumstanțele cutare?) Nu mi se cerea să inventez reguli, ci doar să aplic reguli făcute de alții. Uneori regulile nu se suprapuneau exact peste cazurile date și atunci se ivea un mic prilej de

gândire. De obicei însă nu era necesar nici un efort de gândire. Îmi scriam punctul de vedere sub forma unui „referat” pe care i-l trimiteam lui Duncan, care i-l trimitea lui Frederickson, care i-l trimitea lui Freddie Impiatt, care i-l trimitea lui Clifford Larr, și după ce ajungea aici, sau chiar înainte de a fi ajuns aici, nu mai știam și nici nu-mi păsa ce se întâmplase cu referatul meu sau dacă supraviețuise. Arthur Fisch, care trudea pentru mine, nu scria referate, așadar eram și eu superiorul cuiva.

Lucram cu încă doi oameni în cameră. Această cameră și cei doi oameni au o oarecare importanță minoră pentru că, așa cum se întâmpla adeseori, lumea fizică reflectă lumea mentală. Cele două persoane cu care împărțeam camera erau doamna Witcher (Edith) și Reggie Farbottom. Arthur lucra într-un dulap (cvasi-literalmente), o cămăruță despărțită din coridor, având ca singură sursă de lumină o ferestruică spre coridor. Regretăm că nu-l instalasem pe Arthur mai de mult în biroul nostru, dar acum era prea târziu și lui îi plăcea să lucreze în dulap. Despre doamna Witcher se spunea că fusese pe vremuri stenodactilografă, și că se ridicase la putere fiind secretara particulară a nu știu cărui personaj. Când am cunoscut-o prima oară era șefa registraturii, adică a vastului complex care adăpostește dosarele. Aceasta putea fi considerată o slujbă importantă, dar în cazul ei era o muncă de stat în picioare și nu pe scaunul unui birou. Și apoi cum ar putea fi considerată „șefă” a registraturii o persoană de talia doamnei Witcher? De fapt, serviciul era condus de altcineva, un bărbat așezat la un birou, Middledale pe nume, care făcea într-adevăr toată treaba, în timp ce doamna Witcher nu era mai mult decât o secretară ce clasa dosare. Chiar și pe atunci lucrurile nu erau foarte clare. Mai târziu, doamna Witcher a fost promovată și a căpătat un birou, întâi la registratură, apoi într-o încăpere învecinată (nu în camera lui Middledale, care a fost transformată în vederea altor scopuri). La un moment dat, când s-a zugrăvit în biroul ei, s-a mutat în camera mea, pe care o împărțeam pe atunci cu un funcționar numit Perry (mai târziu Perry a emigrat în Canada). Doamna Witcher s-a mutat provizoriu la noi, ca o a treia locatară, dar a făcut ce-a făcut și acolo a rămas, la început pentru că Perry și cu mine eram prea politicoși ca s-o dăm afară, și mai târziu pentru că se obișnuise cu biroul. În ce consta munca doamnei Witcher n-am înțeles niciodată și nici n-am căutat să înțeleg, întrucât la început am considerat prezența ei drept vremelnică. Avea o sarcină legată de controlul clasificării, o muncă de rutină, neîndoielnic, și anume supraveghea ca hârtiile să fie corect clasate. Mai târziu însă, doamna

Witcher s-a săltat (sau a fost săltată de o autoritate superioară) și a devenit un fel de băgător de seamă asupra clasării, adică nu urmărea numai dosarele, ci controla diviziunile și subdiviziunile în care erau acestea aranjate; o misiune ce ridica probleme fundamentale cărora doamna Witcher nu era pregătită să le răspundă.

Că Reggie Farbottom ar fi fost la început simplu curier (așa cum afirmau unii), nu-mi venea a crede. Se lansase, probabil, în carieră ca un mic trepăduș. Cum de terminase cu munca în picioare și devenise om de birou, nu am habar. Poate că intervenise mâna doamnei Witcher: Reggie era creația ei. Relația dintre cei doi se pierdea în mister. Doamna Witcher era divorțată din timpuri imemorabile. (Despre bătrânul Witcher nu se știa absolut nimic.) Reggie Farbottom era considerabil mai tânăr decât ea, necăsătorit, genul de bărbat care se împăunează cu „cuceririle” lui. Și, pe deasupra, gură spurcată. Poate că tocmai acest lucru îi plăcea doamnei Witcher. Oricum, foarte curând după mutarea doamnei Witcher, Reggie a ocupat locul pe care aceasta și l-a inventat la registratură, iar mai târziu, după plecarea lui Perry, a ocupat biroul ei din camera mea, în timp ce doamna Witcher s-a instalat la biroul lui Perry. După părerea mea, Reggie făcea munca pe care ar fi trebuit s-o facă doamna Witcher (indiferent în ce consta această), iar doamna Witcher pretindea că face o treabă pe care iarăși și-o inventase singură și, de fapt, nu făcea nimic. Mai târziu mi-am dat seama că la plecarea lui Perry ar fi trebuit să-l instalez pe dată pe Arthur la biroul rămas liber. Numai că Arthur se atașase de dulapul lui, și eu nu mi-am dat seama de adevărata semnificație a lui Farbottom decât când a fost prea târziu.

Camera noastră era, relativ, plăcută, deși iluminată cu tuburi de neon, care reproduceau lividitatea unei după-amieze de iarnă, încăperea era destul de spațioasă și avea un bovindou de la care, printr-o despicătură a unei curți interioare, se putea zări turnul Big Ben și, pe deasupra, o felie de cer pe care o simțeam că plutește deasupra râului. Masa mea de lucru se afla în acest bovindou, la capătul mai îndepărtat al camerei. Mai mult, era plasată pe o fâșie de covor maroniu, așternut de la ușă până la fereastră, ceea ce făcea ca partea mea de cameră, care se mândrea și cu o litografie înfățișând Whitehall în 1780, să arate destul de elegantă. Biroul lui Reggie și cel al doamnei Witcher se găseau amândouă lângă ușă, cu fața la perete, în jumătatea de cameră neacoperită de covor. Cel puțin în felul ăsta se păstra o oarecare distincție fundamentală.

Mă străduiam întotdeauna să sosesc la birou înainte de ora nouă. Nu pentru că mi s-ar fi cerut acest lucru, dar existau unele avantaje în a fi primul sosit, în binecuvântatul răstimp cât eram singur reușeam să rezolv o serie de probleme. Gluma răsuflată că slujbașii de stat seamănă cu fântânile arteziene din Trafalgar Square pentru că funcționează numai de la zece la cinci nu se aplică în cazul meu și, în general, în cazul departamentului nostru, cu excepția unor farsori de teapa Edithei Witcher. Treburile pe care le aveam de rezolvat depășeau întotdeauna timpul ce-mi stătea la dispoziție deși, pe de altă parte, nimic nu era urgent. Ceea ce îmi prindea bine. Dacă vreodată aș fi *terminat* treaba, aș fi fost în pericol să înnebunesc. Mă chinuiau uneori coșmaruri în care se făcea că în mapa mea nu mai exista nici un „dosar” de rezolvat și, cum nu mai aveam de lucru, mă găseam la birou sub un fals pretext.

În această anume zi (e încă vineri dimineața), un atac armat în metrou m-a făcut să sosesc mai târziu decât de obicei. Enervarea pricinuită de acest *hold-up* (toți pasagerii înghesuți piept în piept sau spate-n spate într-o liniște sinistră) mi-a alungat din minte orice gând privitor la fata indiană. De altfel, probabil că nu avea nimic de-a face cu mine. Când am intrat în clădirea ministerului, l-am întâlnit pe Clifford Larr. Eu mă îndreptam spre lift, el spre scări. Larr lucra la primul etaj, adică la ceea ce se numește *piano nobile*⁸. Iar eu lucram foarte aproape de pod. Ne-am spus bună dimineața. S-a oprit:

— Plăcută reuniunea de ieri seară, nu?

— Foarte plăcută, am răspuns.

După care a trecut mai departe.

Când am intrat în coridorul nostru, am văzut imediat că în dulapul lui Arthur lumina era aprinsă. Nu m-am oprit, deși ușa fusese lăsată întredeschisă. Arthur, sfiindu-se să intre în biroul meu, poate că voia să mă prindă. Oricum era ușor să-l evit, pentru că îi cerusem ca la birou să nu discute cu mine decât chestiuni profesionale. Mai ales acum nu aveam chef de un *tête-à-tête* cu Arthur. Am intrat în birou. Reggie și doamna Witcher sosiseră amândoi. Încălziseră deja „atmosfera”. Era încă unul din motivele pentru care preferam să ajung înaintea lor.

— Bună ziua, Hilary!

— Bună dimineața,

— Eu am spus bună ziua.

— S-a sculat mai târziu pentru că azi-noapte a făcut-o lată la Impiatt, spuse Reggie.

— Joia nu-i la Impiatt, e cu fata lui.

— Ba nu, cu fata se vede diseară.

— Ba joia se vede cu fata lui.

— Hilary... *Hilary*,.. fii atent, vinerea ești cu fata, nu-i așa?

— Nu am nici o fată, am răspuns, așezându-mă cu spatele la ei și așternându-mi hârtiile în față.

— Minciuni gogonate, rușine, rușine!

— Hilary e un om plin de mistere, nu-i așa, Hilary?

— Vrea să spună că nu-i vorba de o fată, ci de o doamnă, interveni Reggie. Hei, hei, cine-i doamna ta?

— Nu-i o doamnă, e o...

— Drăguților, n-ați vrea să fiți amabili și să vă mai țineți gura?

— Ah, astăzi Hilary e bun ca pâinea caldă.

— Azi n-o să ne arunce cu călimară-n cap.

— Hilary, Hilarii, ți-a spus Freddișor despre pantomimă?

— Da. Tu ai să-l joci pe Smee.

— Și Hilary o să fie crocodilul, numai că încă nu i-au spus.

— Hilary o să se joace pe el însuși, o să fie un succes zdrobitor.

— Bănuiesc că Edith o să fie Wendy, am replicat eu.

— Ah, ce spiritual, ce deștept!

— N-ai vocația sarcasmului, Hilary, nu se fac aluzii subtile la vârsta unei doamne.

— Rolul lui Wendy o să-l joace Jenny Searle de la registratură, una dintre numeroasele ex-iubite ale lui Reggie.

— Nu degeaba mi se spune Divan cel Groaznic.

— Reggie se simte bronzat și în formă după un plonjon în bazinul dactilografelor.

— N-au ales încă pe nimeni pentru rolul lui Peter Pan.

— Fischy ar fi bun pentru Peter. încă n-a atins pubertatea.

— Peter e jucat de obicei de o fată, am spus eu.

— Exact! Deci Fischy e perfect pentru Peter.

— Să nu fim răi, în fond, Hilary e în cădășie cu Fisch, nu?

— Hilary e atât de misterios!

— Hilary nu spune niciodată adevărul.

— Alo, Informațiile? Ce număr trebuie să formezi ca să cer renunțarea la telefon?

— De ce vrei să renunți la telefon, Hilo?

— Pentru că nu-l lasă fetele-n pace.

— Doresc să mi se *scoată* telefonul...

— Fisch îl sună toată ziua și-i face propuneri rușinoase.

— Vă mulțumesc.

— Hilary, Hilary, de ce dorești...?

— Doresc să renunț la telefon.

— Hilary, de ce...

— Deci va veni mâine un mecanic de la oficiul de telefoane?

Skinker, curierul, intră cu ceștile de ceai. Pe vremuri, Reggie Farbottom obișnuia să fiarbă ceaiul, dar acum, firește, renunțase. Nu-l puteam opri pe Arthur Fisch să facă din când în când ceaiul, dându-i, în felul acesta, apă la moară lui Edith Witcher. Arthur nu avea simțul rangului. Skinker era un lungan blajin, care fusese un soi de erou într-un lagăr de prizonieri german și de atunci, sau poate că mai târziu, devenise foarte religios. Era predicator laic într-o misiune evanghelică. Skinker era unica persoană de la birou care-mi spunea „domnul Burde”. Portarii de jos mă tratau cu dispreț și nu-mi spuneau în nici un fel. Pentru toți ceilalți eram „Burde” (sau uneori „Hilary”). Acel „domnul Burde” al lui Skinker însemna o duioasă atenție, pe care o prețuiam.

Poate că ar trebui să descriu înfățișarea Edithe Witcher și a lui Reggie Farbottom; nu că ar avea vreo importanță, dar pe atunci ei erau pâinea mea cea de toate zilele. În robia noastră zilnică ce altceva îți poate concentra mai mult interesul și, până la urmă, ce poate exercita o mai mare influență asupra-ți decât glasurile tovarășilor de captivitate? Și cum mai turuie! Nimic altceva, dacă ne referim la pura cantitate, nu-ți împuie mai mult capul. Bănuiesc că există situații în care vorbăria goală se adaugă la ceea ce-i bun în lume. Poate că așa se întâmplă în familiile fericite. Nu știu. Rația mea de trăncăneală zilnică era păcatul meu zilnic, și o știam bine. Păcatul pe care ordinele religioase îl interzic pe bună dreptate. La birou trăiam într-un soi de mocirlă morală și nu mă puteam împiedica să nu mă afund în ea din ce în ce mai mult. Având la îndemână alternativele furiei, tăcerii sau replicii hazoase, de obicei o alegeam pe aceasta din urmă. Edith era o femeie trupeșă, elegantă, în jurul a cincizeci de ani, cu părul vopsit castaniu și ondulat cu dibăcie ca să pară suflat de vânt. Avea un nas ușor arcuit care-i

dădea un aer de distincție, ceea ce poate să fi fost taina succesului ei. Foarte puțin instruită, vorbea cu o voce tare, care se voia impozantă. În ce privește manierele, semăna cu o directoare de școală. Presupun că nu era un om rău, dacă puteai face abstracție de mintea ei. Reggie i se adresa uneori spunându-i „Domniță”. Câteodată îi spuneam și eu așa. Dădusem mult înapoi în acest birou și continuam să mă afund. Reggie vorbea cu un ușor accent periferic, poate că voit. Era un tip slab, blond, destul de frumușel dar îngâmfat, cu o expresie de comică suficiență, de parcă era în orice moment gata să-și tuflească pălăria pe o ureche și să se lanseze într-un cântec vesel. El și doamna Witcher făceau la nesfârșire bancuri porcoase. Orice aluzie la sex le stârnea adevărate accese de ilaritate. Chicoteau în fața vieții ca publicul unui music-hall, gata să râdă la orice prostie. Eu îi induceam mereu în eroare, oferindu-le versiuni false, incompatibile, asupra trecutului meu. Țineam în mare taină existența lui Crystal în fața acestor spirite vulgare. Faptul că aveam o soră li s-ar fi părut, desigur, de un haz irezistibil. Iar la ideea că Arthur era îndrăgostit de ea ar fi leșinat de răs. Deci încă un motiv de panică.

Reușeam să-mi îndeplinesc perfect munca zilnică în mijlocul torentului nesfârșit de „bancuri” ale lui Reggie și Edith. Așa cum am arătat, slujba mea nu mă solicita prea mult. Înainte de prânz am rezolvat trei dosare. Niciodată n-am încercat să profit de pauză de prânz. Constituia întotdeauna un răstimp de neagră tristețe. Mâncăm târziu, ca să încerc măcar interesul foamei, și consumam un corn cu șuncă și o halbă de bere într-o cârciumă din Whitehall. În jurul orei trei, erau momentele cele mai goale la birou. La patru, Skinker aducea ceaiul. Astăzi (acum, vineri după-masă), în timp ce Reggie și doamna Witcher discutau de zor dacă Clifford Larr purta sau nu perucă, eu scriam un referat despre un complex stat de plată antedat, și mă gândeam la Tommy. De fapt, de la prânz încoace mă gândisem întruna la Tommy. Vinerea era ziua în care mă întâlneam cu Tommy.

Tommy - ar fi trebuit poate să vă explic mai de mult - era prietena mea. Deși acest cuvânt stângaci nu exprimă nici pe departe relațiile curioase în care ne aflam noi. Din anumite puncte de vedere, ar fi mai potrivit să spun „fosta” mea prietenă, deși din alte motive expresia n-ar corespunde adevărului. Tommy însemnase un eveniment major în viața mea. Acum, Tommy însemna o criză în viața mea. O chema, firește, Thomasina, și numele ei întreg, care mă izbise când l-am citit prima oară pe un program de teatru, era Thomasina Uhlmeister. Într-adevăr, la început am fost

interesat numai de nume. Uhlmeister fusese un individ din lumea interlopă care se căsătorise cu Tommy (născută Forbes) când avea doar optsprezece ani, și o părăsise la douăzeci. (Uhlmeister nu face parte din această povestire. N-a lăsat în urma lui decât numele.) Tommy avea acum treizeci și patru de ani. Era scoțiană. Vorbea ca o scoțiană, ba reușise chiar și să arate ca o scoțiană. Tatăl ei, întotdeauna invizibil, era farmacist în Fife. Ori de câte ori se referea la el, Tommy menționa că e un „gentleman”, ceea ce constituia, probabil, un scoțianism. Mama ei murise și fratele mai mare fusese ucis pe front. Tommy a fost unul din cazurile de copii vrăjiți de scenă. (Fostul ei soț, Uhlmeister, fusese actor, și pun rămășag că un actor prost.) Tommy a început prin a fi dansatoare într-un mic oraș de provincie, dar n-a făcut nici un fel de carieră. Era o dansatoare ratată, o actriță minoră ratată, o asistentă de scenografie ratată, o dactilografă fără plată ratată, o cabinieră ratată. Era genul de fată gata să facă orice, chiar și fără plată, numai să trăiască în acea țipătoare peșteră fermecată, să respire aerul acela îmbâcsit de parfumuri și să se înhăiteze cu acel efemer și strident caravanserai. Acum, când își pierduse tinerețea, câștiga o nimica toată predând de două ori pe săptămâna un curs de „artă dramatică” la un colegiu particular, undeva lângă King’s Lynn.

Pe programul văzut de mine, Thomasina Uhlmeister figura ca asistentă de regie. Am întâlnit-o la o sindrofie dată după sfârșitul piesei. Era vorba despre o piesă sovietică tradusă în englezește și pusă în scenă la un teatru mic, iar eu fusesem solicitat să lămuresc unele probleme dificile privind traducerea din limba rusă. Așa încât am apărut la sindrofie înconjurat de o mică aură de prestigiu, și acolo am dat peste Tommy cea cu gambe lungi. Avea ochi cenușii. Am acordat întotdeauna mare importanță ochilor. Cât de misterios expresive pot fi aceste două globuri umede! Pupila e neschimbată și totuși e considerată a fi fereastra sufletului. Iar culoarea ochilor, prin natura și inerența sa, se deosebește de culoarea oricărei alte substanțe. Domnul Osmand avea ochi cenușii, dar ochii lui erau duri și pestriți ca granitul de Aberdeen, în timp ce ochii lui Tommy erau limpezi și goi ca un fuior de fum străveziu. Aveau o tentă transparentă, precum cerul fără nor. Puritatea pigmentației, o fadă apoteoză a cenușiului, era cu totul neobișnuită, o mostră de culoare venită direct de la Dumnezeu.

N-aș putea spune că m-am îndrăgostit de Tommy de îndată ce-am văzut-o, sau măcar că m-am îndrăgostit vreodată cu adevărat de ea. Acest lucru a devenit mai târziu un subiect de discuție. I-am remarcat ochii, picioarele.

Inima mea, în măsura în care mai aveam o inimă pentru asemenea povești, era cu totul închinată altei femei. Și experiențele mele mai recente cu „fetele” fuseseră meschine și de scurtă durată și mă convinseseră că, într-adevăr, așa cum știam eu de mult, nu puteam fi iubit. Adeseori mă gândisem că ar trebui să mă mulțumesc pe viață cu gândul că mă iubea Crystal. Îmi plăceau femeile și reacționam la apropierea lor. Dar de îndată ce relațiile deveneau mai intime, începea să mi se facă scârbă de ele, și femeile se speriau. Numai în cărți temperamentele violente prezintă atracție. (Ce-i drept, nu-mi trădam violența, dar femeile o intuiau.) Nu reușeam niciodată să folosesc un limbaj tandru. Totul se reducea la actul fiziologic, nu doream decât momentul posesiunii, și apoi să mă descotorosesc cât mai repede de ele; și cum nu aveam temperamentul necesar nici pentru așa ceva, îmi inspiram mie însumi dezgust. Așadar, practic, nu am avut parte de multe relații, și un timp, înainte de Tommy, chiar de nici una.

Tommy, draga de ea, era deosebită nu numai prin numele ei, prin picioarele și prin ochii luminoși, cenușii ca și ceața. (Ceața este, poate, un termen de comparație mai potrivit decât fumul. Fumul sugerează șerpuiți și mișcare, pe când ceața, deși și ea se poate deplasa, are o culoare de o mai calmă uniformitate; și în ochii lui Tommy nu se deslușea nici măcar o umbră de albastru.) Tommy mai era deosebită și prin eroica ei hotărâre de a mă iubi. Am dat a înțelege, puțin mai înainte, că felul meu de a fi dur și colțos îndepărta femeile, dar explicația aceasta conține ceva mai mult decât un strop de romantică autoapărare. Probabil că femeile se simțeau respinse mai curând de fața mea decât de sufletul meu. Și cât de importantă este această suprafață care-ți sare în ochi, această placardă la care se uită lumea, fără să pătrundă, de obicei, dincolo de ea. Aveam o față lipsită de farmec. Nimic nu ar fi putut răscumpăra nasul acela al meu (decât, poate, o operație estetică). Aceasta înseamnă a recunoaște un fapt foarte demoralizant, și nu l-aș fi recunoscut dacă n-aș fi vrut să subliniez ceea ce am numit eroismul lui Tommy. Voi căuta să fiu drept în expunerea istorisirii, oricât de ingrat ar fi fost rolul meu în ea.

În mod mecanic, am căutat s-o atrag pe doamna Uhlmeister, fără să dau faptului prea mare importanță și, spre marea mea surprindere, a început să mă iubească, ba chiar a și continuat. Am devenit amanți. Ceea ce a fost un lucru bun. M-a făcut să am încredere în ea, și această încredere a dezlănțuit un puhoi de dorință. A existat un scurt răstimp în care m-am simțit dacă nu vindecat, pentru că așa ceva n-ar fi putut niciodată să se întâmple, măcar

domolit, adăpostit. Aveam parte de tandrețe, de blândețe, și de o femeie sinceră în patul meu. Tommy a devenit o parte din viața mea. începuse s-o viziteze pe Crystal, l-a cunoscut pe Arthur; chiar și soții Impiatt o invitau din când în când, din curiozitate (până când am pus stop acestor relații). Și apoi, la un moment dat, totul s-a spulberat în vânt din partea mea, fără vreun motiv special. Poate că eram prea puritan pentru a accepta multă vreme o relație extraconjugală. Tommy mi-a propus să ne căsătorim. Am râs. Nu mă puteam căsători din *cauza* surorii mele. Și acesta era un aspect complicat, care se complicase și mai îngrozitor de când se întâmplaseră două evenimente. Crystal trecuse de treizeci de ani, și Arthur Fisch se îndrăgostise de ea. Crystal dorea să aibă un copil. (Și Tommy de asemenea, dar la aceasta voi ajunge mai târziu.) Când Crystal mi-a mărturisit acest lucru sau când mi-am dat seama (pentru că nu mi l-a spus niciodată în cuvinte) prin acea telepatie care există între noi, m-am îngrozit. Desigur, mă gândisem că Crystal s-ar putea mărita într-o bună zi. De ce nu? Ba chiar, când eram la Oxford, îi căutasem eu însumi o persoană potrivită. Dar mai târziu, când s-a pus problema, deși îi repetam întruna că ar trebui să se mărite, ea citise adevărul în ochii mei; întotdeauna reușise să-mi prindă unda gândurilor. Lucrul acesta nu avusese prea mare importanță cât fusesem amândoi tineri, cu viața înaintea noastră. Dar acum, ideea că pentru Crystal exista o limită de timp mă umplea de spaimă și de un dezgust iritat, și genera o problemă de cu totul altă natură. Și exact atunci, în chip cu totul nefericit, se ivise Arthur. De fapt, Crystal nu avusese niciodată vreun curtezan serios, și era încă virgină. Era o ființă dulce, cu inima pură, dar nici pe departe atrăgătoare. Și întotdeauna, întreaga ei viață, nu făcuse altceva decât să aibă grijă și să aibă grijă și să aibă grijă de mine.

— Ești răcită.

— Nu-s răcită.

— Ba ești. Ai răcit și încerci să-mi ascunzi.

— Ce te face să crezi c-am răcit?

— Se vede de la o poștă. Obrajii îți ard, ai nasul roșu, buzele inflamate. Și te tot tamponezi pe furiș cu batista aia murdară.

— Nu-i murdară!

— N-o mai flutura în fața mea. Doar știi care-i regulă în caz de răceală. Niciodată nu vizitez oameni răciți.

— Tu și regulile tale tâmpite!

— Ești răcită cobză. Plec acasă.

— Atunci pleacă, du-te!

Tommy locuia într-un cartier rătăcit între Fulham și Chelsea, cu vagi apropieri de Putney și nu departe de New King's Road, neblagoslovit de vecinătatea vreunei stații de metrou, într-un mic apartament îngrijit, dintr-un mic imobil îngrijit, situat într-o piațetă cu mici clădiri îngrijite, fiecare dintre ele cu miniaturale portaluri ornate, scări de lemn scârțuitoare și subsoluri mirositoare, în care erau depozitate lăzile de gunoi. De obicei, veneam la ea pe jos de la Parson's Green. Soseam după ora șapte, uneori mult după șapte, pentru că înainte de vizită mai aveam ceva de făcut. Acesta era un alt capitol al rutinei mele. După ce ieșeam de la birou, mă duceam fie în Sloane Square, fie în Liverpool Street ca să iau o băutură la bufetul din stația de metrou. În întreaga rețea a sistemului de metrou, aceste două stații erau singurele, din câte am putut eu să descopăr, care au baruri chiar pe peron. Ideea construirii unor baruri chiar pe peroanele stațiilor mă ațâță. De fapt, întreaga rețea subterană mă impresiona și simțeam, într-un fel, că acesta e căminul meu natural. Aceste două baruri nu însemnau pentru mine doar locuri de tratație tihnită după orele de birou, ci erau sursa unei emoții obscure, fiind locuri de profundă comunicare cu Londra, cu izvoarele vieții, cu cavernele resemnării la durere și perisabilitate. Când îți sorbeai acolo băutura între șase și șapte seara, în mijlocul forfotei de călători de la orele de vârf, simțeați parcă pe umeri, asemenea unui jug ciudat de reconfortant, oboseala întregii Londre truditore, acea oarbă istoveală descătușată de după terminarea muncii, care, într-un anumit fel, îi consolează chiar și pe cei blazați, chiar și pe cei exaltați. Uruietul vagoanelor care veneau și plecau, tălăzuirea călătorilor, sosirea lor, momentele de așteptare, apoi dispariția lor pe vecie se constituiau într-o frescă halucinantă și cu adevărat simbolică: atât de multe mici momente de decizie, atât de multe mici finalități, continua destrămarea a structurii, continua distrugere a celulelor, cea care transformă și consumă viețile oamenilor și ale universurilor. Incertitudinea ordinei de sosire a metroulilor. Primejdia peroanelor. (Metroulile în chip de arme aducătoare de moarte.) Decizia luată într-un anumit moment (dar care moment anume?) de a lăsa jos paharul și a te urca în următorul metrou. (Dar de ce în acela? Doar peste două minute va sosi un altul.) *Ah qu'ils sont beaux les trains manqués!*², iar eu eram chemat să știu acest lucru. Și apoi, o dată urcat în metrou, acea senzație a vieții proprii care-și croiește drum, cotiturile atente și deliberate care se transmit atât de subtil trupului

călătorului, aplecările și virările în puncte de irevocabilă schimbare și despărțire de drumuri. Trenul conștiinței, momentul prezent, micul metrou luminat care străbate lungul tunel tenebros. Inevitabilitatea acestor lucruri și, totuși, infinita lor varietate: oribilele străfulgerări de lumină a zilei, binecuvântatele plonjoane îndărăt în întuneric; stațiile, fiecare dintre ele unică, iluminăția sinistră de la Charing Cross, întunecimea misterioasă de la Regent's Park, paragina de la Mornington Crescent, melancolia futuristă de la Moorgate, monumentală structură metalică de la Liverpool Street, îngemănarea de *art nouveau* de la Gloucester Road, groapa barocă în care-i cufundată Barbican, subiect adecvat pentru Piranesi¹⁰. Iar vara, excursia la țară pe care ți-o oferă terasamentele înflorite ale liniei districtuale din direcția vestică. Eu, însă, prefer tunelul întunecat. Ieșirea metroului la suprafață îți evocă un vierme smuls din gaura lui. Cel mai mult îmi plăcea linia centrală. Douăzeci și șapte de stații pentru cinci pence. Într-adevăr, în schimbul unei monede de cinci pence poți atinge câte stații îți dorește inima. Uneori parcurgeam întregul traseu (îți ia mai puțin de o oră) înainte de a mă decide să-mi iau băutura de seară la Liverpool Street sau la Sloane Square. Și nu eram singurul. Mai erau și alți pasageri de cursă lungă, mai cu seamă iarna. Oameni fără căpătâi, singuratici, alcoolici, drogați, sperați. Ne recunoșteam unii pe alții. Era un loc care mi se potrivea, eram într-adevăr un cetățean al lumii subterane. (M-am și gândit să intitulez această poveste *Memoriile unui om din subterane* sau, pur și simplu, *Linia centrală*.)

Astăzi, vineri, îmi luasem băutura la Sloane Square. Cele două stații sunt foarte diferite, ba chiar opuse. Sloane Square are o înfățișare simplă, luminoasă, modestă, modernă care te bine-dispune, în timp ce Liverpool Street e vastă, amenințătoare și metafizică. Și barurile se deosebesc, în sensul că la Liverpool Street poți sta realmente cu băutura pe peron, în timp ce la Sloane Square vezi metroul pe o fereastră. Îmi luasem deci întăritoarele într-un colțișor intim, luminos, și sosisem la Tommy la șapte și jumătate. Tommy avea mai mult simț al stilului decât Crystal și apartamentul ei era confortabil și drăguț, într-o manieră de talmeș-balmeș. Avea un televizor, dar îl acoperise cu un șal de cașmir de îndată ce-am intrat eu. (Detest televiziunea. Am aflat că omul de mijloc își petrece azi doisprezece ani din viață privind la televizor. Nu-i de mirare că planeta se duce de râpă.) Tommy colecționa copilărește „lucruri drăguțe”, obiecte ieftine japoneze sau din Hong Kong, bibelouri victoriene, așa-zise

antichități de la dughenele de vechituri, vase, farfurii, suluri de pergament, evantaie, figurine, statuete de animale, și alte curiozități de neclasificat pe care nimeni altcineva nu le dorea. Tot ce era ieftin și țipător o atrăgea. (De aici pasiunea ei pentru teatru.) Apartamentul era supraîncărcat. (Dar strălucea de curățenie.) Poate că, așa cum se întâmpla cu multe femei nefericite, însuși colindatul prăvăliilor devenise o pasiune. Cumpăra în permanență bijuterii ieftine, haine ieftine, dar niciodată un veșmânt serios care să arate a îmbrăcăminte, ci pur și simplu un mișmaș de țoale pe care le combină la întâmplare în multiple variații. Mâinile ei erau întotdeauna încărcate de inele. Nu cred că avea vreo rochie întreagă. În seara asta purta o fustă scoțiană galbenă, de prost gust, ciorapi colanți verzi și un pulover lung albastru închis, strâns cu un cordon de piele. La gât avea un colier de mărgele din sticlă neagră de care atârna un medalion. Era subțire și grațioasă, dar în afara ochilor și a picioarelor, nu era frumoasă. Avea ochi prelungi și ușor migdalați, deosebiți de ai lui Crystal, care erau mari și rotunzi ca ochii de pisică. Picioarele îi erau lungi și frumos modelate. Gambele unei femei pot fi perfecte: așa erau ale lui Tommy. Dar nu i-am spus-o niciodată. Trebuia să-mi păstrez cât mai multe avantaje față de Tommy. Obrajii ei își pierduseră prospețimea tinereții și erau ușor ciupiți de vărsat. Ceea ce mi se părea atrăgător, deși nu-i spusese nici acest lucru vreodată. Părul îi era castaniu, cu reflexe cenușii, și-i atârna în bucle naturale, moi, bine pieptănate. Vorbea cu o precizie afectată și o voce subțirică, cu ușor accent scoțian. Avea un nas mic și mofturos și o gură mică și mofturoasă, trăsături care puteau exprima o mare doză de îndărătnicie îmbufnată și care deveneau foarte antipatice în asemenea momente.

— Ei bine, de ce nu pleci? Ce zaci acolo și bei, deși ai venit gata băut, după cum miroși. Mă necăjești numai, dar fără hotărâri serioase, nu-i așa? Suntem tot ca înainte, nu-i așa, iubitele? Nu-i așa?

— Nu. Nu cred.

— Nu preferi să rămâi aici, cu o femeie care te iubește, decât s-o pornești prin ploaie și furtună? Nu preferi? Ah, de-ai ști cum mă rănești cu vorbele tale vag amenințătoare; ești crud ca un gangster, strici în mod deliberat toată plăcerea întâlnirilor noastre; zaci acolo și bei și stai bosumflat și nu vrei pentru nimic în lume să-mi dai o zi din săptămâna. De ce nu ne putem întâlni și miercurea?

— Știi bine că nu ne putem întâlni miercurea.

— De ce nu? Pentru că așa decretezi tu? Mi-e lehamite de toate decretările tale. Miercuri nu-i o zi? De ce nu ne putem întâlni și miercurea?

— Miercurea e zi dată.

— Cui?

— Miercurea e o zi pentru mine însumi.

— Te simți groaznic cu tine însuși, pur și simplu te găsești deprimant. Nu-i așa? Nu-i așa?

— Îmi place amărăciunea și deprimarea.

— Nu te cred. Ești un mincinos patentat. Nu cred nici că luna te vezi cu domnul Duncan. Și nu mai cred nici că miercurea ești singur. E o altă femeie la mijloc.

— Oh, Thomas, scumpo, nu înrăutăți lucrurile dovedindu-te proastă și vulgară și, te rog, alungă-ți de pe față expresia asta oribilă și agresivă. Sunt atât de obosit!

— Obosit! Obosit! Și eu sunt obosită.

— N-ai făcut toată ziua nimic altceva decât să bați prăvăliile și să cumperi tot felul de gunoaie.

— Mi-am scris cursul pentru luni.

— Ha, ha!

— Și am făcut păpuși de cârpa.

— Păpuși de cârpa. Dumnezeu! Noi suntem păpuși de cârpa.

— Foarte bine. Privești cu dispreț tot ce fac eu. Și eu privesc cu dispreț tot ce faci tu.

— Habar n-ai ce fac.

— Și e o altă femeie la mijloc. Laura Impiatt. Cu ea te întâlnești miercurea. Cunosc eu femeile de genul ei, colecționează bărbați, a pus ochii pe tine.

— Nu fi stupid de geloasă pe celelalte femei, îmi dă senzația că sexul vostru e realmente inferior.

— Nu sunt geloasă pe celelalte femei, nu vorbesc la modul general, sunt geloasă pe o persoană anume.

— Asta nu-i un argument. După cum nu-i nici faptul că strigi.

— Mă enervezi deliberat ca să-mi zăpăcești gândurile.

— Nu-i vina mea dacă tu gândești intuitiv în loc să gândești logic. Se pare că asta-i mândria femeilor.

— Dacă ne-am întâlni mai des ne-am certa mai puțin. Trebuie să te văd mai des. Am să vin la tine la birou.

— Dacă faci așa ceva, nu mă mai vezi deloc.

— Când ai de gând să-ți zugrăvești apartamentul, așa cum ai spus? Ai afirmat că un bărbat nu are niciodată preocupări mai inocente decât atunci când își zugrăvește apartamentul.

— Tommy, nu putem continua în felul ăsta.

— Nu vreau să continui în felul ăsta. Vreau să mă mărit cu tine. Vreau un copil. Am treizeci și patru de ani.

— Știu că ai treizeci și patru de ani. Mi-o repeți întruna.

— Mi-ai mâncat ani din viață.

— Doar trei, draga mea.

— Mi-i datorezi.

— Nimeni nu datorează nimănui nimic pentru așa ceva.

— Te-ai ținut de ruine...

— Fii corectă. Tu te-ai ținut de mine.

— Vreau un copil.

— Atunci du-te și umple-ți pântecul în altă parte.

— Vorbești grosolan și vulgar, folosești un limbaj oribil numai ca să mă rănești. Nu-i așa? Nu-i așa? Nu-i așa?

— Încetează cu întrebările astea înnebunitoare și lipsite de noimă.

— Cine țipă acum?

— Pur și simplu ocolești argumentele mele, nu vrei să asculți nimic din ce nu-ți convine.

— N-am remarcat să fi expus vreun argument până acum. Te iubesc. Nu vreau orice copil. Vreau copilul tău.

— Ei bine, eu nu vreau nici un copil și nu vreau să mă căsătoresc. Oricum tu le dorești pe amândouă, înseamnă că trebuie să ne despărțim.

— Nu ne putem despărți.

— Dacă te-aș convinge că ne *putem* despărți, lucrul ar fi ca și făcut.

— Asta n-am să cred niciodată. Suntem, fiecare dintre noi, ultima șansă a celuilalt.

— Eu s-ar putea să fiu ultima ta șansă. Dar tu nu ești așa ceva pentru mine, slavă Domnului! Uite ce-i, Tommy, lasă-mă să plec. Hai s-o rupem frumos, fără vărsare de sânge.

— Nu mai ești drăguț cu mine...

— Cum aș putea fi drăguț când sunt prins în capcană?

— Nu ești prins în capcană mai mult decât oricare alt om. Am putea să ne bucurăm împreună de libertate, dacă...

— Cine a vorbit de libertate?

— Tu; n-ai spus că ești prins în capcană?

— Nu dau nici o ceapă degerată pe libertate; nici nu cred că există așa ceva. Dar nu-mi place să fiu legat de mâini și de picioare.

— La urma urmei, nici o căsnicie nu-i fericită, și...

— Când eu fug de căsătorie, tu încerci să mă convingi să mă însor cu tine spunându-mi c-o să fie o căsnicie ratată!

— N-am spus așa ceva. și pentru mine n-ar fi o căsnicie nefericită, fiindcă eu te iubesc...

— Nu-mi trebuie iubirea ta, Tomkins, așa că nu-mi produce nici o satisfacție. Mă tem că judecata ta azi nu-i foarte limpede.

— Ce motiv ai să o rupi cu mine?

— Nici un motiv. La un moment dat iubirea poate seca. Asta-i una dintre marile erori ale vieții omenești. Oricum, interesul meu pentru tine a fost strict fizic.

— Mincinos păcătos ce ești! Și apoi există un motiv. Crystal.

— Nu-i vorba de Crystal. Măsoară-ți cuvintele, Tommy.

— Nu se mărită cu Arthur Fisch?

— Nu.

— Tu n-o lași.

— Măsoară-ți cuvintele! Vrei să mă vezi spărgându-ți ceva din casă?

— Ai impresia că mă poți înfrânge oricând prin violență, nu-i așa? Ar trebui să-ți fie rușine. Am lipit vasul pe care mi l-ai spart. Poftim! Lucrurile pot fi reparate.

— Nu încerca să-mi moi inima, pentru că inima mea nu ți-e accesibilă. Tu vorbești de parcă ne-ar sta în drum decât unul sau două obstacole și, o dată înlăturate acestea, nimic n-ar mai putea umbri de-a pururi calea fericirii noastre. Dar greșești, Tommy, greșești! Dumnezeuule, nu poți vedea deosebirea dintre lucrurile esențiale și cele neesențiale? Poate că nici o femeie nu reușește s-o vadă!

— Și acum, cine generalizează?

— Nu mă scoate din minți. Pur și simplu nu vreau să mă însor cu tine. nu mai vreau nici măcar să mă culc cu tine. Foarte puține dintre lucrurile omenești sunt durabile și legătura dintre noi și-a trăit traiul. Nu mai e nimic de adăugat, nici motive secrete, nici măcar ceva ce-ar putea constitui un obiect de discuție.

— Atunci de ce discutăm?

— Pentru că tu nu vrei să înfrunți realitatea.

— Am să-ți spun eu de ce discutăm. Pentru că suntem legați unul de celălalt. Nu mă poți părăsi. Tot ce poți face este să vorbești despre părăsire. Dacă ai putea să mă lași, m-ai lăsa. Discuția e un substitut, îți îngăduie să pretinzi că mă lași și de fapt n-o faci. De ce nu înfrunți tu realitatea?

— Dacă vrei să vezi cu adevărat ce înseamnă a fi părăsită...

— Foarte bine. Vrei să spui că vinerea viitoare n-ai să mai vii?

După aceste cuvinte se așternu tăcerea, întreruptă doar de vântul aspru care zgâlțâia ușor ferestrele, speriat parcă să-și arate întreaga tărie, și de păcănitul picăturilor de ploaie în geam. Începusem, înainte că disputa dintre noi să o fi făcut imposibilă, o cină alcătuită din cotlete de miel și varză de Bruxelles și mult vin bun. Continuăm să bem vinul. Eu o învățasem pe Tommy să bea. Stăteam la o măsuță rotundă acoperită cu o față de masă franțuzească, drăguță, din pânză roșie aprins, imprimată cu frunzulițe verzi. Lămpile ardeau, cocoțate printre maldărele de obiecte amestecate. Aveai senzația că te afli într-o prăvălie de antichități. Mâna mică a lui Tommy, cu degetele încărcate de inele emailate și argintate, începu să se târască pe masă către mâna mea. Întrebarea pusă de Tommy nu însemna decât o smucire a lațului. Situația dintre noi își avea propria structură mecanică disperată și caracteristică. Multe dintre cele spuse de Tommy erau adevărate. Mă luase prin surprindere. După ce eu renunțasem la speranța oricărei comunicări cu ea, scoțiana asta deșteaptă, cu glasul ei moale, izbutise să se insinueze mai departe. Căci era deșteaptă. Știa să manevreze o discuție, ținea minte o sumă de lucruri; alături de ea trebuia să-ți menții spiritul mereu treaz, aproape că era o plăcere să te cerți cu ea pe tema despărțirii. Există un miez de adevăr și în afirmația că discuția era un surogat al despărțirii, cel puțin în seara aceasta. Cu școala pe care o urmase, cu vocabularul ei bogat și mintea-i ascuțită, Tommy ar fi putut să ajungă cineva, dacă teatrul nu i-ar fi retezat aripile. Era amabilă, inteligentă și încerca să mă constrângă prin cuvinte și nu prin lacrimi. Într-adevăr, ne înțelegeam unul pe celălalt, ceea ce e un lucru rar, și acum că renunțasem la actul schimbului de iubire, continuam să gust actul schimbului de replici cu ea, experiența neobișnuită a comunicării. Numai că aceasta nu ducea la nimic. Singurătatea structurală a fapturii mele mă chemă cu o autoritate neostoită, propria-mi durere mă chema îndărăt în intimitatea ei, mă chemau afară din această neînsemnată scenă de satisfacții minore. Voiam să mă curăț de tot balastul și să termin odată. Devenise o inerție lipsită de noimă.

Și totuși: iată că tocmai în această seară, și pentru că mă simțeam atât de obosit, nu puteam spune că nu voi veni vinerea viitoare. Asemenea performanță era peste puterile mele.

— O să vin.

— Asta-i! Vezi? Îți place numai hărțuiala. (I se simțea accentul scoțian în pronunțarea cuvântului „hărțuiala”.)

— Nu, nu-mi place. *Gândește-te* la cele ce ți-am spus, te rog. Tommy trebuie să ne despărțim. Și n-are nici un rost să ne spunem că vom rămâne prieteni. Atâta vreme cât vom continua să ne vedem, tu vei continua să mă iubești, și acest lucru face situația disperată, mai ales dacă dorești un copil. E nedrept față de tine.

— Spui asta ca să pretinzi că ești altruist.

— Ce naiba importă cum sunt eu? Între noi doi lucrurile s-au terminat. Și acum mă duc acasă.

— Nu poți, încă nu-i zece.

— Dacă rămân aici, mă înfurii și încep să sparg obiecte. Și apoi tu ești răcită.

— Nu sunt. Dacă-i așa, pleacă. Te văd mâine... la Crystal... nu?

O dată pe lună, sâmbăta, Crystal o invita pe Tommy la ea, la ora șase, la o băutură.

— Poate. Vezi să n-o umpli și pe Crystal de afurisitul ăsta de guturai al tău. Dacă constați mâine dimineață...

— Ah, tu nu faci altceva decât să emiți dispoziții și să stabilești reguli.

— Noapte bună.

Am pornit-o în jos pe scări, trăgându-mi fulgarinul în timp ce coboram. Afară se cernea o ploaie mărunță și rece și felinarele împrășcau pavajul ud cu pete mari de lumină. Am luat-o în direcția nord. Mă simțeam deprimat și alarmat. Și a doua zi era sâmbătă. Eram mai legat de tânăra Thomas decât crezusem când am luat hotărârea s-o rup cu ea, din motive bine determinate. Mi-a trecut oare vreodată prin minte gândul de a mă însura cu Tommy, de a mă depozita în raft cu eticheta de soț al lui Tommy, un echivalent al sinuciderii pe care n-o puteam săvârși din cauza surorii mele Crystal? Nu. Viața nu se sfârșește nici chiar cu cea mai disperată dintre căsnicii, dimpotrivă, se prelungește sinistru: noi prilejuri de cruzime, o viață de crime. Nu eram chiar atât de rău. Pe de altă parte, legăturile care mă înlănțuiau de Crystal făceau de neconceput moartea prin căsătorie. Desigur că la începutul relațiilor noastre o mințisem pe Tommy. Pavasem cărarea ce

ducea spre pat cu o mulțime de semiadevăruri încurajatoare. Mă încâlcisem într-o situație falsă și bănuiam că nu voi izbuti să mă descâlcesc decât atunci când, scos din minți de suferința pe care mi-o pricinuia, voi folosi toporul. Eram foarte conștient că încă nu ajunsesem la stadiul folosirii toporului. Între timp însă, nu-mi puteam îngădui s-o compătinesc pe Tommy: e îngrozitoare această retragere a compătimirii, ca și cum am refuza să-i plângem pe cei aflați pe patul de moarte. Dar mai aveam de așteptat până să rup definitiv cu Thomasina Uhlmeister. Mai intervenea un factor. Din motive pe care le voi explica în curând, nu voiam să rup cu Tommy înainte de a-mi fi dat seama mai limpede de sentimentele nutrite de Crystal față de Arthur Fisch.

SÂMBĂȚĂ

— HILARY, AM UITAT, FATA

aceea indiană a venit aseară din nou.

— Cum era îmbrăcată?

— Un fel de jachetă lungă albastră, și niște pantaloni cu păuni pe ei. Nu observasem păunii, dar, evident, era vorba de aceeași fată.

— A sunat la ușă?

— Nu. Nici data trecută n-a sunat, simplu se învârtea pe aici.

— Dar a spus că mă caută pe mine?

— Data trecută a spus, pentru că am întrebat-o dacă-i pot fi cu ceva de folos.

— Și de data asta?

— I-am spus numai „Bună!” și mi-a răspuns cu un zâmbet.

— Mister! Ai ținut minte să cumperi lumânări?

— Dumnezeuule, nu! Am uitat iar, îmi pare rău.

Era sâmbătă dimineața. Mă aflam în bucătărie, unde îmi călcam batistele. Pentru a evita supliciul relațiilor sociale de la spălătoriile cu autoservire, îmi cumpărasem o mașină de spălat. Nu-i dădeam voie lui Christopher s-o folosească. Desigur că Crystal ar fi venit cu dragă inimă să-mi spele și să facă curățenie, dar, firește, eu nu-i dădeam voie. Apartamentul constituia infernul meu particular. Eram un tip moderat neglijent. Singurul lucru pe care-l călcam vreodată erau batistele. Batistele necălcate te pot împinge la nebunie, înainte de această activitate, răsfoisem un dicționar al limbii daneze, în timp ce-mi băusem ceaiul cu pâine prăjită. (În zilele de lucru gustarea de dimineață se alcătua din două cești de ceai. Pâinea prăjită era tratația pe care mi-o ofeream la sfârșit de săptămână.) Și înainte de ceai încercasem să mă rad, după ce, distrat, în timp ce mă gândeam la trecut, apăsasem cu forță pe tubul cu cremă de bărbierit și-l golisem tot în chiuvetă. După care am strâns tubul în palmă, făcându-l ghem. Era abia

nouă treizeci. „Dumnezeule mare, ajută-mă să se facă odată ora deschiderii!”

Christopher îmi plătise ceva din chiria restantă, nu prea mult. doar atât cât să mai îmbunătățească relațiile dintre noi. Ședea acum cocoțat pe masa de bucătărie, bălăbănindu-și picioarele și periindu-și părul lung. auriu, activitate din care se oprea din când în când pentru a extrage din perie ghemotoace de puf strălucitor, pe care le arunca, grijuliu, pe podea, încă de când eram la orfelinat mă enerva periatul părului, dar acum nu spuneam nimic din cauza chiriei. După interludiul relatat mai sus, ne întoarserăm la genul de conversație pe care o purtăm de obicei în diminețile de sâmbătă. Admirasem o *mandala* desenată de el și i-am spus că ar fi trebuit să se facă pictor, în mod idiot, a luat spusele mele de bune și mi-a răspuns că poate ar fi trebuit. I-am adăugat că n-avea în el destulă sârguință și autodisciplină ca să realizeze ceva. Mi-a răspuns cu revoltătoare umilință că, într-adevăr, nu avea stofă de sfânt. I-am spus să-l lase naibii de sfânt, dar că niciodată n-o să poată realiza ceva ca lumea. Mi-a răspuns că-i foarte adevărat, n-o să realizeze altceva decât să trăiască, implicând prin cuvintele lui că eu nu reușeam asemenea performanță. Mi-a spus că eu sunt tipicul produs măcinat de anxietate al unei societăți competitive și că ar trebui să practic meditația ca să-mi calmez nervii. I-am răspuns că preferam să fiu anxios decât să mă îmbăt cu o grămadă de fetișuri orientale, false și înșelătoare. A negat că ar fi fetișuri. I-am spus că dacă nu-i vorba de fetișisme, cum se face că nu era niciodată în stare să mi le explice în cuvinte clare.

— Pentru că-i ceva ce depășește cuvintele.

— Prostii!

— Vreau să spun că e un soi de experimentare, nu un crez.

— O experimentare a ce?

— E un fel de „Spiritul e totul”.

— Fierul ăsta electric e spirit, și batista asta, și soba asta cu gaz sunt tot spirit?

— Da.

— Toate fac parte din același spirit?

— Da, în esență...

— Așadar intelectul și fizicul sunt unul și același?

— Da, vezi tu...

— Și deosebirea dintre un spirit și altul e doar aparentă?

— Ei bine, da, și...

— Așadar nu există nimic altceva decât un spirit uriaș?

— Da, dar e...

— Și vrei să-mi spui că asta nu e fetișism?

— Dar e altceva decât gândirea abstractă obișnuită...

— Te cred. Săptămâna trecută am auzit pe unul la radio afirmând că toate lucrurile din univers au fost determinate în prima sută de secunde după Marea Explozie¹¹. Prin comparație cu tine, părea mult mai lucid.

— Știu că dezgropi concepții...

— Nu există nimic altceva de dezgropat.

— Dar vezi tu, baza a tot ce există fiind pur spirituală, adică așa trebuind să fie, într-un fel tu ești în toate lucrurile chiar de la începutul lor. Înțelegi, eu fac ca fierul ăsta de călcat să existe, vreau să spun că pentru un păianjen el arată cu totul altfel, nu-i așa?

— Dar și păianjenul e o creație a spiritului tău.

— Da, desigur, și ceea ce vede păianjenul e tot o parte a spiritului meu și în felul acesta îmi dau seama că, în realitate, eu nu exist ca eu însumi, eu sunt de fapt totul și trebuie să încerc să simt totul în calitate de eu însumi...

— Nu văd de ce. Se socotește că așa-i moral? Nu văd de ce n-ar fi moral să crezi într-o serie de lucruri distincte? De ce-i moral să reduci totul la tine însuși? Eu gândeam că moralitatea presupune uitarea de tine însuși, stabilirea cu grijă a distincțiilor și respectarea existenței altor oameni.

— Dar ceea ce spun eu duce la uitare de tine însuși și, în clipa în care înțelegi că tu ești totul, atunci iubești totul și, automat, devii bun...

— Dar chiar dacă am fi cu toții gânduri în mintea lui Dumnezeu, sau cine o mai fi, ce te face apt să devii însuși acest Dumnezeu?

— Și ce mă oprește? Vezi tu, Dumnezeu nu e o persoană uriașă, înțelegi, nimic din el nu ține de persoană, asta-i ideea.

— Dar noi suntem persoane.

— Nu, nu suntem, ăsta-i nonsens creștin. Personalitatea e o iluzie.

— Atâta timp cât ceilalți oameni nu reprezintă structuri bine definite, nu pot avea nici drepturi bine definite. Nu-i de mirare că tu nu vrei să votezi. Dacă nimeni nu există, de ce să-ți mai bați capul?

— Vezi tu, creștinismul nu poate înțelege toate astea din cauza concepției de Dumnezeu-persoană. Este ideea cea mai antireligioasă care a existat vreodată. Ideea unui Dumnezeu care se uită de sus la tine te face să simți că ești un lucru de nimic, un păduche, când, de fapt, trebuie să simți că tu ești Dumnezeu, că ești spiritul universal, înțelegi, lucrurile trebuie privite exact

invers, ăsta-i principiul feminin, în timp ce creștinismul e o religie de orientare masculină; totul se învârteste în jurul tatălui, noi cei din Occident, împreună cu Tatăl nostru din ceruri închipuim civilizația, vreau să spun... Cum te-ai împăcat tu cu tatăl tău, Hilary?

— Minunat. „Cinci stânjeni în adâncuri zace-al meu părinte; coralii se mpletească în recile lui oseminte.”¹²

— Ce era tatăl tău?

— Scafandru.

— *Scafandru?*

Se auzi soneria de la intrare. M-am dus la ușă, calcând peste ruinele telefonului. Mă întrebam dacă n-o fi fata indiană.

Sosiseră Mick Ladderslow și Jimbo Davis; amândoi cărau perne în brațe. Mick era un tip voinic cu părul roșcat și ochi uriași, sticlind drogați. Se bucura de mare prestigiu pentru că odată ajunsese până în Afganistan, unde se îmbolnăvisese de gălbănare, așa că fusese expedit îndărăt în Anglia pe spezele Majestății Sale.

A intrat în casă lipsindu-se de ceremonialul cuvintelor. Poate că a scos un mormăit. Jimbo era zvelt și sinuos și stingherit, având o expresie blândă de sfială pe sub gene lungi. Rareori vorbea în afara unor murmure de „da... da...” și când se afla confruntat cu alte ființe umane se arcură tot, îndoindu-și puțin genunchii, ca expresie a unui soi de respect surprins. Acum, șoptindu-mi: „Da, da, Hilary, bună, da!” îmi luă mâna (întotdeauna proceda așa) și mi-o trase în jos, într-un fel intim, de parc-ar fi vrut să și-o apese pe coapsă. S-ar fi zis că mai curând ne țineam de mână decât că ne strângeam mâinile. Îl bănuiam că mă privea cu milă. La Jimbo, lucrul ăsta nu mă deranja. Cei doi băieți și pernele lor (presupun că doreau să-și clădească un fel de cuib) dispărură împreună cu Christopher în camera acestuia, iar eu m-am întors la fierul de călcat.

Se auzi soneria de la intrare. M-am dus la ușă. Mă întrebam dacă n-o fi fata indiană. Era portarul, care m-a anunțat că toboganul crematoriului fusese deblocat cu mare cheltuială din partea administrației, și că nici nu pot să-mi închipui ce gunoaie socotesc unii locatari indicat să arunce la crematoriu și încă n-au aflat că sacii de plastic au fost inventați tocmai pentru a se evita ca toboganul să se astupe și să pută din cauză că unii oameni care n-au mai mult bun simț și maniere decât porcii aruncă la crematoriu cojile de cartofi fără să catadicsească măcar a le înveli într-o bucată de ziar? Am răspuns în spiritul convenit la întrebarea lui retorică.

Ciondăneala de sâmbătă dimineața cu portarul devenise mecanică și intrase în rutină, dar în dimineața asta nici unul dintre noi nu prea punea suflet. M-am întors la călcatul batistelor, am isprăvit cu ele, după care am început să mătur anemic podeaua bucătăriei. Scândurile erau năclăite de grăsime și ar fi trebuit spălate, ba chiar frecate. Am împrăștiat un pumn de firimituri de pâine pe suprafața unsuroasă. Când va fi sosit în sfârșit ora de deschidere, aveam s-o întind la cârciumă, poate că la barul din stația Sloane Square (cel din Liverpool Street era închis în zilele nelucrătoare, dacă o să am chef să călătoresc cu metroul, sau la unul dintre localurile obișnuite, unde o să torc firul timpului de băut, apoi o să mănânc un sandviș, la o oră cam târzie, și o să înfrunt ororile după-amiezei. Aș putea să-mi fac cumpărăturile săptămânale, câteva cutii de conserve și niște pâine tăiată felii. Vara, adeseori moșaiam în parc. Iarna o porneam cu metroul pe linia centrală, sau mă întorceam acasă, la pat și la somn, până când cârciumile se redeschideau, lucru care-l oripila pe Christopher. Încearca o autentică oroare morală în fața acestei deliberate irosiri de conștiință.

Se auzi soneria de la intrare. M-am dus la ușă. Mă întrebam dacă n-o fi fata indiană. Era o persoană străină, un tânăr slab cu păr lung, zbârlit și o mustață portocalie, îmbrăcat în niște blugi decolorați. L-am întrebat:

— Îl cauți pe Christopher?

— Cum?

— Îl cauți pe Christopher?

— Știu eu?

Se voia spiritual.

— Atunci hotărăște-te.

— Adică cum să mă hotărăsc? Oricum, cine-i Christopher?

— Chiriașul meu.

— Și despre ce discutăm noi doi?

— Bună ziua, am spus dând să trag ușa, numai că tânărul își înfipsese piciorul în ea.

— Un momentel, un momentel. Dumneata ești domnul Burde?

— Da.

Altă persoană misterioasă care mă căuta.

— Ei, atunci gândește-te. Te las să ghicești cine sunt eu. Ghicește!

— Uite ce-i, nu-mi plac ghicitorile și nu-mi plac oamenii care-și înfig piciorul în ușa mea, e un obicei scârbos. Ori îmi spui ce vrei, ori o întinzi de aici.

— Vai, vai, ce limbaj urât! Gândește-te un pic. Ai sunat sau n-ai sunat ieri cerând să vină cineva să-ți scoată telefonul?

— Ah... păi de ce n-ai spus așa?

— Nu mi-ai dat prilejul. Ai luat-o cu Christopher de cum ai deschis ușa. Hello! Dumneata ești Christopher?

Mecanicul de telefoane îl salută pe Christopher, care tocmai își făcuse apariția, oferind, prin ușa deschisă, priveliștea lui Mick și a lui Jimbo tolăniți pe jos.

— Numele meu e Len.

— E mecanicul de telefoane, am explicat eu.

— Ei, ia să vedem care-i problema. Dumnezeule mare! Parc-ar fi trecut teroriștii pe aici! Ce masacru! Dar ce s-a întâmplat?

— Eu l-am smuls, am spus.

— Smuls! L-ai smuls, nu glumă! Un atac neprovocat asupra unui biet telefon lipsit de apărare, care-și vedea de treaba lui și nu făcea nimănui vreun rău. Cutia de legătură e crăpată toată, receptorul e țândări. Îți dai seama că va trebui să plătești pentru asta? Nu-i proprietatea dumată, știi? Buna Mama Poșta vă dă numai cu împrumut jucăriile astea, vai, vai! Și când te gândești la toți nenorociții care așteaptă să li se instaleze telefon. Stricăciune cu bună știință, distrugerea unui aparat modern, în perfectă stare de funcționare. Asta-i direct o crimă, simt că-mi vine rău. Crezi că mi-ai putea oferi o ceașcă cu ceai?

M-am retras în dormitor. Mick și Jimbo își părăsiseră și ei cuibul. Toți patru intrară în bucătărie, de unde am auzit glasuri însuflețite și clinchet de veselă. Fraternizaseră pe loc. Aici, cel puțin, nu mai existau categorii sociale. *Beatles*-ii, ca și Empedocle, aruncaseră totul în aer. La vârsta lor, eu fusesem un solipsist feroce. M-am întins pe pat, întrebându-mă dacă merită să trag un pui de somn până când aveau să se deschidă cârciumile. Printr-o miraculoasă încetinire a ritmului de expansiune a universului, încă nu se făcuse ora zece. Nu dădusem draperiile la o parte și lampa de pe noptieră continua să ardă. Am stins-o. Am închis ochii și un oribil film al întâmplărilor din trecut s-a declanșat automat. Am încercat, ca de obicei, să mă apăr gândindu-mă la Crystal, așa cum unii oameni, în împrejurări similare, se gândesc la Fecioara Maria. Numai că, de astă dată, imaginea salvatoare nu mi-a mai apărut singură, ci însoțită de o alta. Arthur.

Se auzi soneria de la intrare. M-am sculat și m-am dus la ușă. Mă întrebam dacă n-o fi fata indiană. Era Laura Impiatt.

Un fapt neobișnuit, dar nu lipsit de precedent.

— Intră, Laura. Apartamentul e ticsit, dar mai e loc și pentru tine.

Laura arăta mai energică și mai excentrică decât oricând, cu părul cărunț revărsându-se pe spate și pe umeri de sub o beretă trasă bine până peste urechi. De sub un voluminos palton cenușiu, o fustă de *tweed* îi cădea până la glezne.

— Hei, Hilary, ce *frig* e afară, a venit *iarna*! O, ce *cald e* aici, ce *plăcut*!

— Vino înăuntru. Din păcate, singurul loc unde te pot primi e dormitorul meu. Băieții au încărcat salonul cu mobilă, și nu mai încap acolo nici o făptură omenească.

Laura m-a urmat în dormitorul cufundat în beznă. Am aprins lampa, am împins cu piciorul un maldăr de îmbrăcăminte sub pat, am tras cuvertura sifonată peste cearșafurile și păturile sifonate. Nu mă simțeam stingherit. De ce? Pentru că aveam un suflet corupt? Sau din cauza unui soi de bunătate, decență, calm, căldură, care sălășluiau în inima Laurei? Mi-am adus aminte de ideea lui Tommy că Laura vrea să „pună mâna pe mine”. Prostii!

— Hilary, n-am putea avea puțină lumină de zi? Există, știi.

— Nu prea multă în acest loc. Am dat perdelele la o parte și lumina cenușie a curții interioare s-a așternut pe fereastră ca un voal, dar nu a pătruns în cameră. Plouă? am întrebat.

— Nu, e umed și frig, dar senin. Stinge lampa aia, e sinistră. Pot să-mi pun paltonul aici? Cine sporovăiește la bucătărie?

— Christopher, Mick, Jimbo și Len, un mecanic de la telefoane.

— Cât de *tineri* sunt! Mă fac să mă simt străveche.

— „Flăcăii și fecioarele de aur, ca și electricienii, se vor preface în țărână.”¹³ Oricum, tu vei fi etern tână. Îmi place fusta asta învârtăjită. Arăți ca Natașa Rostova proaspăt întoarsă dintr-o plimbare rapidă pe Nevski Prospekt.

— Ce prostuț ești, *dragă* Hilary.

— Plăcută reuniunea de joi seara.

— Găsești? Clifford Larr mi s-a părut cam deprimant. Ne-am fi distrat mai bine dac-am fi fost numai între noi.

— Distrat? Ce înseamnă acest cuvânt?

— Hilary, doar n-ai de gând să te lansezi într-una din *chestiile* tale. Știu că vrei s-o faci pe mămica duioasă față de tine, dar te anunț că n-am de gând.

— Vaaaai!

— Da, asta vrei. Te înțeleg mai bine decât îți închipui. Citesc în tine ca într-o carte deschisă. Tu duci o viață închistată într-o colivie de egoism. Te sperie orice este nou. Ar trebui să încerci din când în când să mai faci ceva și pentru alții, nu să aștepți întruna că alții să aibă grijă de tine.

— Și totuși, tu o să ai întotdeauna grijă de mine, nu-i așa? Scoate-mă din mine însumi. Pur și simplu, înșfacă și trage!

Eu ședeam pe pat. Laura, îmbrăcată cu o bluză albă cu guler pe gât și fusta cafenie până la glezne (era cam prea plină pentru această ținută), ședea pe un scaun cu spătar înalt, genunchii ei îmbrăcați în *tweed* aflându-se doar la câțiva centimetri de genunchii mei. Fața îi era neclară în lumina murdară, împăclită, dar îi vedeam ochii cafenii strălucind, poate chiar umeziți de compătimire. De ce prin vorbăria mea stupidă, ușuratică, trezeam automat asemenea simțăminte în Laura? Așa se întâmpla de fiecare dată. Câtă înfricoșătoare milă, câtă înfricoșătoare energie! Și totuși mă simțeam bine cu ea, ăsta era necazul, îmi inocula calm.

— Aș dori cu adevărat să-mi vorbești uneori despre tine, Hilary.

Laura își exprima adeseori această dorință.

— Am înțeles că citești în mine ca într-o carte deschisă.

— Da, dar nu pot să-ți văd trecutul. De pildă, cum ai ajuns tu la cicatricea asta de pe bărbie? Sunt sigură că ți-ar face bine să-mi povestești de ce e legată.

— Trecutul meu e plicticos. N-am păcate sau crime la activ. Doar egoismul pe care l-ai remarcat cu atâta amabilă dojană.

— Și aș vrea să discutăm despre Tommy. O, dacă te-aș putea face să-ți deschizi *sufletul*.

— În prezența ta vorbesc fără ascunzișuri.

— Tu nu faci nimic fără ascunzișuri. Folosești cuvintele ca un ascunziș. Te *ascunzi* mereu. Dar de cine? Oricum, eu n-am venit pentru tine. Am venit pentru pantomimă. Vreau să stau de vorbă cu Christopher. Mă întreb dacă l-am putea convinge să scrie un cântec pentru noi. Și Freddie zicea că poate inventează vreo chestie mai senzațională pentru final.

— Ca, de pildă, să dea foc teatrului. Excelent! (Un exemplu de „chestie senzațională” inventată de Christopher la un *garden party*: fiecare musafir a trebuit să intre într-un sac mare de hârtie de ambalaj și să stea acolo nemișcat până când avea să sune o trompetă, după care urma să rupă sacul și să iasă afară. Nostimada a constatat în faptul că nu exista nici o trompetă și,

după o lungă și agonizantă tăcere, musafirii au început să reacționeze în cele mai felurite chipuri. S-a produs multă fâstâceală și enervare și teatru improvizat, întâmplarea s-a soldat în modul cel mai de așteptat când vântul a suflat sacii de hârtie pe șosea, împiedicând circulația, și ne-am trezit cu poliția pe cap.)

— Oricum, vreau să mai stau de vorbă cu băieții despre problema drogurilor. Scriu un nou articol. Mă simt față de copiii ăștia ca un ofițer de la poliția de moravuri.

Se auzi soneria de la intrare. Lăsând-o pe Laura în dormitor, m-am dus la ușă. Mă întrebam dacă n-o fi fata indiană. Era Tommy.

Tommy, într-un impermeabil roșu, cu o pălărie la culoare, cu zulufii ei lungi răvășiți de vânt și transformați în cozi de șoricel, își deschise gura mică într-o adâncă implorare.

— O, Hilary, știi că n-ar fi trebuit să...

Exista o regulă strictă prin care vizitele la domiciliu erau absolut interzise. Și Tommy își găsisese să pice exact când Laura se afla în dormitorul meu, M-am simțit orbit de o furie exasperată, menită să te scoată din minți. Am tras-o înăuntru și amândoi ne-am împiedicat în firele atârănânde ale telefonului. Am îmbrâncit-o pe ușa salonului, m-am strecurat și eu după ea și am închis ușa. Aveam doar atâta spațiu cât să stăm unul în fața celuilalt, înghesuți în mobile. Umărul meu se lovi de muchea unei mese cocoțate pe o altă masă, și se auzi un ușor pârâit. Am țintuit-o pe Tommy cu spatele la ușă, înșfăcându-i ambele brațe și împingându-o violent, strivindu-i carnea cu toată puterea și șuierându-i:

— Ți-am spus... că n-ai voie să vii... să nu vii niciodată în felul ăsta... ți-am spus...

Gura mică a lui Tommy rămăsese deschisă și ochii prelungi, inocenți și cenușii, i se umplură instantaneu de lacrimi. Pălăria i se strâmbase din cauza apăsării capului pe tăblia ușii. Am împins-o mai mult, încleștându-i brațele, de parcă aş fi vrut s-o fac să treacă prin lemn sau s-o zdrobesc ca pe o gângeanie. Îi scăpă un scâncet de durere. Continuăm să-i șuier:

— Ți-am spus să nu vii niciodată aici, ți-am spus...

Se auzi soneria de la intrare. Am eliberat-o pe Tommy din strânsoare și m-am furișat afară din cameră, închizând-o acolo. M-am dus la ușă. Mă întrebam dacă n-o fi fata indiană. Era fata indiană.

N-am șovăit nici o clipă. Cu o mâna mi-am luat fulgarinul din cui, cu cealaltă am tras ușa de la intrare după mine. Nici măcar nu am aruncat o

privire vizitatoarei mele. nici măcar n-am așteptat liftul. Am trecut pe lângă ea, traversând palierul spre scări și, din mers, am apucat-o imperios de mâneca jachetei. Am început să alerg pe scări în jos, ascultând lipăitul pașilor ei în urma mea. În mai puțin de un minut de când auzisem soneria ne și aflam în stradă care, prin nu știu ce miracol, era inundată de lumina scânteietoare, albastră a unei ploii ținute în frâu.

O pornisem prin partea nordică a grădinilor Kensington, în direcția aleii ce înconjoară lacul. Mă întrebam în treacăt oare cât timp vor rămâne liniștite cele două femei în camerele lor, precum oamenii lui Christopher în sacii de hârtie, fără să afle fiecare de prezența celeilalte. Nu aruncasem încă nici o privire misterioasei mele urmăritoare. Cât timp traversasem șoseaua o ținusem de mânecă și nu de braț. Nu se rostise nici un cuvânt între noi, mergeam în perfectă tăcere.

Soarele era invizibil, dar peste parc se lăsase o lumină difuză. Aleile asfaltate, ude de la ploaia de dimineață, irizau o strălucire albăstrie, în care jucau reflexe estompate. Văzduhul umed dădea contururilor o claritate vag mohorâtă. În dreapta, panorama roșiatică oferea privirii statuia ecvestră de bronz a lui Watts, obeliscul lui Speke. Un vânt rece mâna cirezi de frunze veștede, pe care le lipea apoi, flasc, de asfalt. Cea mai mare parte din pomi se dezgoliseră, doar câțiva stejari își păstrasera frunzișul fanat. Platanii, asemenea unor vițe gigantice, își fâlfâiau fructele pe cerul luminos plumburiu. Incitați de umiditatea electrică, câțiva câini goneau frenetic în depărtare.

Mă simțeam detașat, extraordinar, de parcă o calmăamna pogorâse asupra-mi. Mi-am întors în sfârșit privirea spre fata indiană, și ea s-a uitat la mine și mi-a zâmbit. Astăzi purta un fulgarin negru și pantaloni negri. O eșarfă albastră, udă learcă (probabil că umblase prin ploaie), care-i acoperise capul, îi lunecase acum pe umeri. Coadă lungă era adăpostită sub fulgarin. Fața și părul îi erau umede. Trăsăturile, deși mai neregulate, mai puțin spiritualizate decât îmi apăruseră la prima vedere, păstrau acel rafinament emaciat al rasei ei. Ochii foarte negri și luminoși exprimau oarecare emoție. (Sigur că nu milă? Oare dorința de a plăcea?) Gura, cu buzele subțiri și lungi, părea aproape abstractă în delicatețea ei, și abia puțin mai pigmentată decât restul feței, întregul chip era palid, palid, de cel mai palid măsliniu gălbui, acea paloare uniformă care face să pălească banalul roz și alb al raselor mai grosolane.

În timp ce ne apropiam de aleea Serpentine am rostit:

— Ei?

Mi-a răspuns cu un nou surâs. Am continuat:

— Uite ce-i, dumneata ai provocat toate astea. Nu crezi că e momentul să-mi dai o explicație, domnișoară Mukerji, sau cum te-o fi chemând? Dumneata ai venit la mine, nu eu la dumneata. Dumneata m-ai căutat, nu? Eu mă numesc Hilary Burde.

— Da... știu.

Vocea ei a fost o mică surpriză. Mă așteptam la accentul acela puțin peltic, de neconfundat, de neînălăturat, și atât de fermecător. Dar rostirea ei era pur englezească, ba chiar, cum aveam să descopăr mai târziu, cu rezonanțe londoneze.

— Ei bine, ce dorești?

Zâmbi, dezvăluind un șirag de dinți strălucitori și făcu un gest de neajutorare, înălțându-și sprâncenele, de parcă întrebarea mea ar fi fost neașteptată, complexă, dificilă,

— Nu vreau să fiu stăruitor, dar dacă dintre toți bărbații din Londra m-ai căutat pe mine, presupun că trebuie să existe un motiv oarecare; poate că dorești să te ajut cu ceva. Dar dacă nu-mi spui despre ce-i vorba, nu te pot ajuta cu nimic, nu-i așa?

Mă întrebam dacă nu era cumva deranjată la minte, o nebună. Speculația era bizară.

— Am vrut pur și simplu să te cunosc.

— Dar de ce? De ce tocmai pe mine? Cum de mi-ai aflat numele?

— Îl știam. Am vrut să te văd. Să-ți vorbesc. Asta-i tot.

Am întrebat-o:

— Ești o cocotă?

Întrebare cam brutală, dar răspunsurile ei vagi și surâzătoare mă enervau. Sugestia mea părea să o întristeze.

— Nu, firește că nu.

— Mă rog, nu reușesc să te descifrez. Dorești bani?

— Nu, nu.

— Atunci *ce* vrei?

— Să te cunosc, repetă ea.

Trecusem de mică fântână cu doi urși îmbrățișați (care a încântat-o atât de mult pe Crystal când am adus-o odată aici) și ajunsesem la misterioasa grădină de piatră de la capătul lacului, care îmi părea întotdeauna că face

parte din alt oraș (Leningrad?) sau că ar fi o poartă mascată către un tărâm straniu (Acheron?). Urnele împrejmuiesc cinci bazine octogonale, și un mic pavilion de piatră privește, printre contururile câtorva nimfe, către curba lacului dantelată de pomi. Vara fântânile țâșnesc. Iarna locul arată plăcut abandonat. Am străbătut pavajul lunecos și ne-am așezat pe o bancă umedă. Câțiva porumbei și câteva vrăbii se apropiară cu șovăielnică speranță.

— Care ți-e numele, domnișoară Mukerji? Nu mă așteptam să mi-l spună, dar îmi răspunse pe loc:

— Alexandra Bissett.

— Alexandra Bissett? Nu, nu! Toate au o limită, nu se poate să arăți cum arăți și să te cheme Alexandra Bissett.

— Tatăl meu a fost ofițer englez. Mama era brahmană.

— Înțeleg. Deci ești un fel de prințesă. Unde te-ai născut?

— În Benares.

— Bine, domnișoară Bissett...

— Te rog, spune-mi...

— Alexandra?

— Nu, nimeni nu-mi spune așa. Toți mă strigă Biscuit.

— Biscuit?

— Da. Întâi îmi spuneau Bissett. Pe urmă Biscuit cu ciocolată. Pe urmă pur și simplu Biscuit.

— Cine sunt „toți”?

— Care „toți”?

— Ai răspuns că toți îți spun „Biscuit”. Cine sunt toți?

— Prietenii mei.

Glasul, manierele făceau imposibilă o clasificare. Nu sugera o persoană foarte educată, exista în ea un soi de simplitate stângace. Și totuși avea o spontaneitate demnă și plină de încredere care era în sine un semn de cultură, în orice caz, nimic din chicoteala obraznică a târfelor amatoare. Zâmbea, vădit amuzată de nedumerirea mea.

— Biscuit, dar de ce m-ai ales pe mine? De ce tocmai eu?

— Te-am văzut în metrou. Să zicem.

— Da. Să zicem. Și să zicem că purtam de gât o placardă pe care îmi era scris numele. Și să zicem că ai decis pe dată că sunt cel mai atrăgător bărbat din Londra. Știu că sunt un tip mare și frumos - mă rog, mare sunt. Dar, nu, nu ține. Încearcă altă versiune.

— Te-am văzut la barul din Sloane Square.

— Poate că da. Dar de ce m-ai urmărit până acasă și cum de mi-ai aflat numele? Biscuit... uite ce-i... pot să-ți țin mâna?

I-am strâns cu grijă mâna lungă și delicată, atât de fragilă, încât ai fi zis că se sparge în încleștarea mea. Și când i-am luat mâna, m-a străbătut un fior din vechea, nuda dorință bărbătească, dorință care fusese tot timpul prezentă, dar înăbușită de uimire.

Râse încurcată. Dacă aș fi continuat s-o socotesc o cocotă interesantă, acest simplu răs mi-ar fi dovedit că greșesc. Își întoarse capul, răspunse străngerii mele cu o apăsare surprinzător de puternică a degetelor, apoi își retrase mâna, îndepărtându-se puțin de mine și se ridică în picioare.

— Trebuie să plec.

— Biscuit! Nu se poate să pleci! Nici măcar nu mi-ai spus „Hilary”.

— Pot să-ți spun așa?

— Da, desigur. Dacă eu îți spun Biscuit, tu trebuie să-mi spui Hilary. E o regulă.

— Hilary...

— Bine. Și acum vii cu mine să bem ceva, după care vom lua masa, iar tu ai să-mi elucidezi tot misterul.

— Nu, trebuie să plec. Trebuie să mă întorc.

— Să te întorci, unde? De ce? Trebuie să te duci la acei „toți”?

— Nu înțeleg. Trebuie să plec. Iartă-mă. Da, te rog, iartă-mă.

În sfârșit, exprimarea ei avea o rezonanță străină.

— N-am să te iert dacă pleci. Unde locuiești? Unde te pot găsi? Când o să te revăd? O să te *revăd*, nu-i așa? Biscuit, te rog...

— Da. Ne vom revedea. Da.

— Făgăduiește-mi. Jură-mi. Jură-mi pe... Big Ben¹⁴.

Râse.

— Jur pe Big Ben că o să ne revedem.

— Dă-mi adresa ta.

— Nu.

— Lasă-mă să-ți dăruiesc ceva. Ceva care să dovedească mai târziu că n-a fost doar un vis. Ah, Dumnezeule, ce...

M-am ridicat și eu, m-am aplecat și am cules o piatră de pe pavajul ud. O piatră neagră, netedă, elipsoidală. I-am dat-o.

Părea mai pătrunsă de emoție decât în orice alt moment al întâlnirii noastre.

— O, îți mulțumesc, îți mulțumesc mult...

— De fapt eu am nevoie de această dovadă, nu tu. Dă-mi voie să te conduc acolo unde mergi.

— Nu. Trebuie să rămâi aici. Eu plec.

— Dar cum am să te pot regăsi? Ai să vii din nou la mine, ai să vii acasă la mine?

— Da, am să vin.

— Din cauza lui Big Ben?

— Da, da.

— Când?

— Trebuie să plec. Rămâi aici.

Începu să se îndepărteze de mine, mergând întâi de-a-ndărătelea, apoi privind în urmă peste umăr, de parcă mă țintuia locului cu ochii ei. A plecat ținând piatra în mână, ferind-o de fluturarea poalelor fulgarinului negru. Dispăru în cele din urmă pe după pavilionul de piatră de la capătul grădinii, topindu-se înspre Bayswater Road. De îndată ce n-am mai văzut-o, am început să alerg. Ca o săgeată am cotit către gardul parcului. Dar, probabil că în aceeași secundă pornise și ea să fugă. Nu i-am mai descoperit nici urmă printre pietonii care circulau în ambele direcții pe trotuarele ude și aglomerate. Timp de câteva minute m-am învârtit în sus și-n jos, căutând-o, dar în zadar. Se evaporase.

Sâmbăta era ziua de vizită la Crystal. De obicei mă duceam devreme la ea, pe la șase și jumătate. O dată pe lună, Tommy, sosind separat (nu avea voie să sosească împreună cu mine), venea la ea la o băutură, și dispărea la semnul meu, pe care i-l făceam la șapte și zece. Așadar, ca să nu fie lipsită de vreun minut din prețioasa mea prezență, ea șosea întotdeauna prima. Tommy și Crystal nu fuseseră croite de natură să se înțeleagă sau să se placă una pe cealaltă, dar cum amândouă erau fete bune și mă iubeau, se străduiau să facă față. Amândouă erau posesive în ceea ce mă privea, dar, cu mult tact, își separaseră sferile de influență, așa încât nu se ivise aproape nici un conflict. De fapt, întregul tact era de partea lui Tommy. Ea își dobândise mai recent poziția și avusese inteligența de a înțelege pe deplin natura relațiilor mele cu Crystal. Tommy știa foarte bine că un pas greșit în această direcție ar fi echivalat cu sfârșitul ei. Și nu făcea nici un pas greșit. Trebuie să arăt că lui Tommy îi povestisem câte ceva despre copilăria mea, dar numai în linii mari și, pe cât mi-a stat în putință, fără nici o tentă emoțională. Firește, Crystal și Tommy nu-și făceau niciodată confidențe.

Amândouă s-ar fi temut prea tare de așa ceva. Dar, după cum am spus, erau fete bune și-și arătau bunăvoință una alteia.

Mă aflu într-o dispoziție ciudată. Întâmplările derutante din acea dimineață mă umpluseră de un soi de exaltare nervoasă. Laura îmi spusese că detestam orice lucru nou. Nu era întru totul adevărat. E drept că nu provocam eu schimbarea, dar, atunci când intervenea, era încă în stare să mă învieze. Ce apariție frumoasă și stranie și ce putea oare să însemne? Foarte rar se ivea câte ceva în viața mea, uneori un lucru de nimic, câte un fleac mult mai neînsemnat decât ce se petrecuse în această dimineață, dar care mă tulbura, dându-mi senzația unei posibile salvări. Oare orice semn nou trebuie să vestească ceva sinistru, orice vizitator neașteptat trebuie să fie de la poliția secretă? Nu mai existau surprize plăcute, nevinovate, care să-mi înfloreze carnea asta obosită și coruptă? Poate, însă, și era, firește, mai mult decât probabil, întreaga aventură se va dovedi a fi nici fermecătoare, nici amenințătoare, ci pur și simplu lipsită de noimă. Poate că gustasem deja ce era mai bun în Biscuit. Poate că îmi și dăruise tot ce putea ea dărui. Și acum, seara, pe măsură ce mă apropiam de North End Road, mintea începu să-mi fie absorbită de o adâncă îngrijorare legată de Crystal, iar strania imagine a fetei indiene se estompă.

Camera ocupată de Crystal era destul de spațioasă și ar fi putut să fie plăcută dacă ea s-ar fi priceput cât de puțin să o înfrumusețeze. Era luminată de lampa din plafon, dar și de o lampă mai discretă cu un abajur din pergament, pe care se deslușea o corabie pârlită, și care era aprinsă numai pentru musafiri. Mobila se alcătua din masa de lemn, acoperită numai sâmbătă cu o față de masă, un bufet din lemn furniruit, lucios, pe care se înșira un convoi de elefanți din abanos, patul îngust al lui Crystal, așternut cu o cuvertură din satin verde, două fotolii cumpărate la o dugheană de vechituri, trei scaune cu spetează înaltă și un covor subțire, întunecat și ros, care părea să fi crescut din podea. Tapetul decolorat avea un desen pe care-ți venea greu să crezi că o minte normală, ca să nu mai spunem una rațională, l-ar fi putut concepe. Mai exista și un aparat de radio, dar televizor nu. Nu i-aș fi dat voie lui Crystal să-și cumpere un televizor. Poate că ar mai fi învățat câte ceva din emisiuni, dar preferam o ignoranță cinstită decât un asemenea dascăl. Mai asociaz televizorul și cu orfelinatul, unde devenisem un maniac, interdicția de a mă uita la televizor fiind folosită împotriva mea ca o pedeapsă mult mai eficientă decât bătaia.

Când am intrat, cele două femei se ridicară în picioare. Tommy părea foarte nervoasă și doritoare să fie asigurată de mine prin vreun semn inefabil. Amândouă puteau citi starea mea de spirit, așa cum câinii își ghicesc stăpânii, observând probabil gesturi imperceptibile de care eu eram inconștient.

— Ți-am spus să nu vii, m-am adresat către Tommy. Ești răcită.

— Nu sunt răcită, răspuse Tommy cu bravură. Tu ai pur și simplu fobia guturaiurilor.

Era timid arogantă și vag impertinentă pentru că-și dăduse seama că regretăm purtarea mea de dimineață.

— Dacă Crystal se molipsește de la tine o să-ți pară rău.

— Nu cred că Tommy e răcită, interveni Crystal.

Amândouă îmi zâmbiră. Mi-am dezbrăcat fulgarinul și m-am așezat la masa care, în onoarea mea, fusese acoperită cu un milie de dantelă albă. Mă simțeam ceva mai bine. Ori de câte ori veneam în preajma surorii mele încercam o senzație de înseninare, de ușurare a poverii. Se așezară și ele, iar Crystal turnă un al treilea pahar de vin pentru mine.

— Mai plouă?

— Da.

Știam că Tommy nu i-ar fi suflat un cuvânt lui Crystal despre cele petrecute în cursul dimineții la mine acasă, despre felul cum o promisem, despre plecarea mea bruscă, despre cele ce s-or fi întâmplat după plecarea mea (și care constituiau acum un nou subiect de anxietate pentru mine). O instruisem bine pe Tommy. Și nici acum, cu mine de față, n-ar fi făcut cea mai mică aluzie. Existau atâtea subiecte pe care noi, cei trei, nu le puteam atinge și pe care nici Tommy și Crystal nu le putuseră discuta înainte, încât ai fi putut crede că conversația o să lânzezească. Totuși, de fiecare dată vorbeam degajat între noi despre tot felul de fleacuri și îmi imaginam că tot așa procedaseră Crystal și Tommy în lipsa mea.

— Care-i pronosticul vremii?

— Ploaie și frig.

— Magazinele au început să se pregătească pentru Crăciun.

— În Regent Street au început să atârne podoabele.

Detestam subiectul Crăciunului și m-am scuturat de el.

— Arată-mi materialul pe care ți l-a adus clienta cea nouă.

— Da. Tocmai i-l arătăm lui Tommy.

Crystal scoase materialul dintr-o cutie de pe pat și-l întinse pe masă. Modelul imprimeului era foarte înrudit cu cel al tapetului.

— Nu-i drăguț?

— Foarte drăguț.

Crystal îl împături la loc în cutie și-l duse în bucătărioara, unde își ținea lucrurile de croitorie într-o valiză.

Tommy ședea lângă mine, iar fusta ridicată peste genunchi îi dezvelea gambele lungi și perfecte, (în mod absolut inconștient, în afară de Crystal, era femeia cea mai lipsită de cochetărie pe care o cunoscusem vreodată.) (Picioarele lui Crystal erau însă ca doi butuci). Îndată ce ieși Crystal, Tommy începu să-și suflece mâneca puloverului și, uitându-se la mine cu subînțeles, dădu la iveală două vânătăi mari chiar deasupra cotului. M-am uitat la petele vinete și apoi la fața ei. A înțeles pe dată că greșise. Orice gest făcut pe ascuns sau orice aluzie la lucruri secrete era tabu. Pe de altă parte, eu eram într-adevăr gata să-mi regret purtarea, dar nu să mi se reamintească grosolan că greșisem. M-am încruntat. Tommy și-a tras în grabă mânecă în jos. Crystal reintră în cameră.

— Ei bine, am rostit aproape imperceptibil, am făcut o mișcare din cap, semnalul de plecare pentru Tommy.

S-a ridicat grăbită, cu fața rigidă, gata să izbucnească în lacrimi.

— Trebuie să plec. Ți mulțumesc mult, Crystal.

Am urmărit-o pe Tommy în timp ce-și îmbrăca impermeabilul. Se lupta din greu să-și rețină lacrimile, dar până la urmă izbuti. Plânsul ar fi constituit o nouă crimă de neiertat.

— La revedere... spuse cu glas tremurat.

Am lăsat-o să se îndrepte spre ușă.

— Bună seara. Tommy dragă.

Ușurare. Mila precumpănise.

— Bună seara... Hilary... pe săptămâna viitoare... și luni am să-ți scriu, ca de obicei. Bună seara.

Firește, Crystal nu a comentat faptul că o expdiasem pe Tommy cu o jumătate de oră mai devreme.

Acum rămăsesem față-n față cu ea.

Trebuie să precizez că nu exista nimic nefiresc în relațiile mele cu Crystal. Dar pur și simplu eu eram ea. Trebuia s-o știu acolo, ca pe Dumnezeu. Și prin „acolo” nu înțeleg neapărat în prezența mea. Simțeam nevoia s-o văd regulat, dar nu foarte des. Trebuia doar să-mi fie oricând la

îndemână, într-un loc fixat și controlat de mine. Trebuia să știu, în orice moment, unde se găsește. Aveam nevoie de inocența ei sechestrată, așa cum un om ar putea dori ca partea cea mai bună din el să se cristalizeze separat, într-o pură divinitate. Doream să rămână virgină? Da.

Toate acestea însă nu elucidau în nici un fel problema lui Arthur. Voiam ca sora mea să continue a fi pe veci ceea ce era pentru mine, dar, pe de altă parte, doream și să fie fericită. Poate că mă mulțumisem cam prea mult timp cu formula că fericirea ei consta în a mă face fericit pe mine, în măsura în care mă mai puteam eu apropia de fericire, ceea ce nu însemna prea mult, după dezastrul de la Oxford. Firește, Crystal nu se măritase din cauza mea, deși și acest lucru putea fi oarecum escamotat de gândul că, prin natura ei, era tipul fetei bătrâne și, cum nu fusese niciodată frumoasă, n-ar fi putut avea pretendenți. De fapt avusese unul sau doi, un tip din nord și un canadian la Londra, dar mie nu-mi plăcuseră și Crystal nu-i luase niciodată în serios. Cu câțiva ani în urmă ajunsesem chiar la liniștitoare concluzie că perioada periculoasă trecuse și că Crystal depășise vârsta măritășului. Dar după aceea, cum am arătat mai sus, am început să văd situația în altă lumină. Se întâmplaseră două lucruri care schimbaseră fața lumii. Primul era faptul că Crystal își dorea un copil. Ceea ce m-a surprins, deși nu știu cum a procedat ca să mă facă să înțeleg. Niciodată nu și-a exprimat dorința în cuvinte, dar ajunsesem să fiu perfect conștient de ea. Celălalt era, desigur, Arthur.

Dacă Arthur ar fi fost fermecător, sau inaccesibil, situația s-ar fi prezentat mult mai simplu. Dar așa cum stăteau lucrurile, Arthur nu era deloc ceea ce aș fi ales eu pentru ea (dar, la urma urmei, ce-aș fi ales eu, sau măcar aș fi ales vreodată pe cineva?), însă reprezenta o posibilitate. Nu era nici inteligent, nici impozant, nici bogat (dar cineva inteligent, impozant și bogat n-ar fi iubit-o pe Crystal). Arthur era într-un fel un „nătăfleț”. Nu prea avea șira spinării și abia de-și putea purta lui de grijă. Așadar cum i-ar fi putut purta de grijă surorii mele? Nu eram chiar atât de cufundat în egoism încât să nu-mi dau seama că viața lui Crystal era mohorâtă. Într-un plan abstract aș fi vrut să plece, să se salveze, să nu împartă osânda cu mine, și, totuși, firește, nu doream și nu puteam dori să plece. Dacă ar fi putut să fie brusc metamorfozată într-o soție și mamă fericită și înstărită, trăind într-o casă mare la țară, cu o grădină uriașă și șase câini (dorea un câine, dar eu nu i-am dat voie să-și ia unul) aș fi fost nu mulțumit, dar resemnat că așa a fost să fie și, de asemenea, oarecum bucuros de noua ei fericire. Cel puțin astfel

gândeam uneori, știind bine că nu există perspectiva unei asemenea schimbări. Intenționasem să-i transform viața, intenționasem să-i îmbogățesc mintea, dar dădusem greș, și acesta era eșecul fundamental și îngrozitor pentru care trebuia să fiu osândit. Presupun că reușisem să o înalț puțin din lumea caravanei mătușii Bill, dar numai foarte puțin. Niciodată însă n-am instruit-o, așa cum avusesem cândva de gând. Crystal își cunoștea Biblia, dar nu știa cine a fost Tolstoi sau dacă Oliver Cromwell a trăit înainte ori după regina Elisabeta. Din acest punct de vedere, Arthur nu putea fi un reazim. Colecția lui de lepădături, drogați și delincvenți pe care-i „ajută” (sau a căror victimă era) ducea direct la lumea în care era cât pe aci să intru eu, când m-a salvat domnul Osmand. Aveam oroare de acea lume și n-aș fi vrut ca duhoarea ei s-o împresoare vreodată pe Crystal. Și, oricum, cine era Arthur? Un biet conțopist, fără talente și fără perspective. Va fi Arthur destul de puternic ca s-o ocrotească pe Crystal? Arthur era un încurcă-lume. S-ar putea ca foarte curând să devină un fel de paria. Oare o alianță cu el n-ar însemna până la urmă o reducere la confuzie și sărăcie și, prin aceasta, la suferință? Viața conjugală, dacă nu e bine organizată, e un iad. Și nici unul dintre ei nu era în stare să se organizeze nici de doi bani. Deși situația actuală a lui Crystal nu era prea atractivă, avea totuși în ea un soi de puritate și de claritate care, știam bine, constituiau un suport moral pentru ea; și, ocrotită de mine, se simțea în deplină siguranță. Va fi oare Crystal îndeajuns de puternică să subziste ca soție a lui Arthur și să devină (ah, Dumnezeule!) acea persoană total diferită care va fi soția lui Arthur? Pe de altă parte (pe lângă toate astea), Arthur era un băiat foarte cumsecade și o iubea, și s-ar fi spus că și ea începuse să-l iubească; numai că, de bună seamă, în ultimă instanță totul depindea de mine.

Legătura mea cu Tommy începuse înainte ca Arthur să fi intrat în scenă, și mă durea gândul că poate această complicație o încurajase într-un fel pe cealaltă. Din nefericire, cele două drame se petrecuseră în contratimp. Niciodată n-am izolat-o deliberat pe sora mea, am prezentat-o câtorva dintre puținii mei prieteni, dar până acum nu se întâmplase ca vreun prieten de-al meu să devină într-adevăr și prieten cu ea. Oricum, Arthur, cu oarecare neîncredere și prudență, trebuie să recunosc (din pricină că se temea de mine), a început să se insinueze, și drumul i-a fost înlesnit de faptul că pe atunci eu eram foarte prins de Tommy și o vedeam mai rar pe Crystal. Un element pe care nu-l puteam sonda era *spaima* ce o cuprinsese poate pe Crystal din pricina aparentei mele părăsiri. Să fi creat oare această spaimă

un gol, o nouă necesitate? Întrebarea, în fața căreia mintea mea dădea îndărăt cu groază, nu mai avea acum decât o importanță pur documentară. Dar lucrul capital era următorul: eu o pândeam pe Crystal cu îngrijorare pentru a descoperi vreun semn că ar dori să se mărite și, desigur (deși, firește, ea nu suflă o vorbă), Crystal mă pândea pe mine cu îngrijorare pentru a descoperi dacă eu dau semne că aș dori să mă însor. Mai demult îi declarasem lui Crystal, în termenii cei mai categorici, că nu mă voi căsători niciodată. (Pe atunci nu mi-am dat seama, dar mai târziu am constatat că ea nu-mi oferise, în schimb, o asigurare asemănătoare.) Și multă vreme mi s-a părut că aveam perfectă dreptate în ceea ce mă privea și că existența mea de burlac devenise un fapt confirmat și bine statornicit. După care mă îndrăgostisem de Tommy. Firește, nu eram realmente (și total) îndrăgostit, dar eram captivat fizic, într-un fel pe care nu l-aș mai fi crezut posibil. Și, cu toate că acum atracția încetase, consecințele dăinuiau. Crystal constatase că mai *puteam* iubi, așa încât era de conceput că aș dori să mă și căsătoresc. Poate gândea chiar că vreau să mă însor cu Tommy. Știa că între mine și Tommy existau unele frecuşuri și avusese prilejul să le constate chiar și înainte de această seară. Dar nu-i mărturisisem niciodată că *nu* aș dori să mă însor cu Tommy, și mă abținusem de a-i face asemenea declarație din motive bine determinate. Dacă ar fi simțit că mă împotrivesc măritişului ei, Crystal ar fi fost în stare să renunțe imediat la Arthur, chiar de-ar fi dorit cu disperare să-i devină soție. A spune doar că „ar fi fost în stare” înseamnă a subestima adevărata situație. N-ar fi avut nici cea mai mică șovăială, ar fi renunțat la el cât ai clipi din ochi, ba chiar înainte ca pleoapa să înceapă a se mișca. Așadar am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a-mi ascunde gândurile, pentru a nu le formula măcar. Dar, în egală măsură, și starea ei de spirit presupunea înțelegerea stării mele de spirit cu privire la o eventuală căsătorie cu Tommy. Crystal știa că măritişul ei cu Arthur ar facilita căsătoria mea cu Tommy, presupunând că aș dori să mă însor cu ea, tot așa cum căsătoria mea cu Tommy ar fi deschis drumul căsătoriei ei cu Arthur, presupunând că l-ar vrea de bărbat. Numai că eu nu aveam nici o intenție să mă însor cu Tommy, dar mă feream să-i declar acest lucru, pentru că doream să hotărască singură în privința lui Arthur, fără a fi handicapată de temerile că eu voi rămâne abandonat. Marele pericol, însă, era posibilitatea unei catastrofale erori altruiste *à deux!* Adică s-ar fi putut ca fiecare dintre noi să procedeze împotriva propriei sale dorințe doar ca să-l ajute pe celălalt să facă ceea ce el (sau ea) de fapt nu dorea deloc.

Inutil să spun că nimic din toate aceste gânduri nu a fost tradus în cuvinte în acea seară când stăteam la masă, după plecarea înlăcrimată a lui Tommy. Am turnat în paharul meu restul de vin rămas de la Tommy. Am deschis și sticla pe care o adusesem, conform obiceiului, și am așezat-o în fața radiatorului electric. După puțin timp, Crystal se duse să încâlzească cina. pe care o puse apoi pe masă (ouă jumări, iahnie de fasole, urmate de compot de mere și smântână), și ne continuarăm conversația.

— Te simți bine, dragule?

— Da, sunt bine. Și tu?

— Da. Mă bucur atât de mult că vine Crăciunul.

— Eu nu. Și nici nu cred că ar trebui să înceapă din noiembrie.

— Ei, totul îți pare mai frumos când te gândești la Crăciun. Vreau atât de mult să văd ieslea din Regent Street.

— Ieslea din Regent Street?

— Da, decorul. Au făcut o iesle din lumini colorate. M-am gândit că poate vrei să mă duci s-o văd, cum am mai făcut odată, ții minte?

— Da, și după aceea am luat prânzul la un restaurant mare.

— O, mi-a plăcut atât de mult! Și aveau o pâine neagră!

— Nu mai țin minte pâinea.

— Da, era aproape neagră. A, voiam să-ți spun, s-a deschis un nou magazin de hrană dietetică...

— Hrană dietetică?

— Și e foarte drăguț, și are lucruri foarte bune, am cumpărat niște zahăr special, cafeniu, și o pâine specială despre care se spune că...

— Crystal, pentru numele lui Dumnezeu, nu te apuca să cumperi tot felul de alimente aiuristice. Mâncarea obișnuită e destul de bună pentru noi.

— Bine, scumpule...

— Magazinele astea n-au alt scop decât să vândă niște prostii foarte costisitoare unor femei proaste...

— Îmi pare rău. N-o să mai...

— Ei, haide, dragă, nu m-am supărat. Mai bine povestește-mi despre noua ta clientă. Crezi c-o să-ți mai ceară să-i faci și alte lucruri?

Am discutat despre clientă. Această doamnă cunoștea o altă doamnă și, dacă taiorul de cocteil avea să iasă bine, atunci va urma un torent întreg de doamne. Crystal mi-a povestit despre chilipirurile pe care le găsisese când se dusesese să cumpere căptușeala, și apoi despre ceva ce auzise la radio în legătură cu câinii. Eu i-am istorisit despre pantomima de la birou. Am mai

vorbit și despre ce urma să facem când ne vom duce în Regent Street. I-am amintit de fântână cu cei doi urși care se îmbrățișau, și i-am făgăduit să ne mai ducem într-o zi s-o vedem. Nu i-am pomenit nimic de Biscuit. Istorisită ca o întâmplare, aventura ar fi părut prea bizară și ar fi putut s-o sperie. Ar fi știrbit stupiditatea voioasă a pălăvrăgelii prin care Crystal și cu mine ne exprimăm dragostea. Dar aceasta fusese oricum știrbită în această seară, pentru că simțeam din ce în ce mai intens că, în cele din urmă, va trebui să ridic problema lui Arthur. Nu-mi era limpede de ce anume trebuia s-o fac *acum*, dar, ca rezultat al tainicelor frământări mute care aveau loc în ambele noastre minți, asta era situația, și amândoi o știam în timp ce ne zâmbeam și ne aduceam aminte de înfiorătoarele zile petrecute în vagonul mătușii Bill. Despre Oxford, bineînțeles, nici unul dintre noi nu pomenea vreun cuvânt.

Crystal purta o rochie sac din lână gri, cu o eșarfă verde legată la gât. Îi stătea mai bine decât majoritatea rochiilor ei. Părul portocaliu, des și scămoșat, sugerând mai curând un material compact decât ceva alcătuit din şuvițe, era bine strâns pe după urechi, iar buza de jos cărnoasă, mult suptă, arăta proeminentă și umedă. Ochii mari, aurii, părând și mai mari îndărătul lentilelor groase, erau, desigur, tulburați de emoție, dar înnebunitor de camuflați. Mâinile mici și durduli îi jucau pe fața de masă, adunând firimiturile și pulverizându-le între degete. Zgomotul circulației răzbea în rafale din North End Road. Crystal se uita la mine întrebându-se dacă să-mi atingă mâna care se odihnea pe masă, lângă a ei. Mă cuprinsese supliciu enervării.

— Crystal!

— Da, Hilary...

Ne adresăm întotdeauna unul celuilalt fie prin epitete de răsfăț, fie prin numele noastre, dar niciodată prin diminutive. Cred că pentru Crystal numele ei însemna foarte mult. Crystal Burde. Fusese un fel de talisman, o ciudată frumusețe consolatoare în viața ei: o semnificativă frântură a unei splendori trecute sau viitoare. Simțeam că și numele meu derivă dintr-al ei printr-un soi de lege lingvistică, și ea era cea care îl înfrumuseța.

— Crystal, eu... l-am văzut ieri pe Arthur la birou.

Era un lucru evident, din moment ce-l vedeam pe Arthur în fiecare zi a săptămânii.

— Ah, da.

— Ții mult la Arthur, nu-i așa?

— Da... da.

— Crystal, ți-ar plăcea să te măriți cu Arthur, nu-i așa?

Nici o clipă nu avusesem de gând să pun această înspăimântătoare întrebare și, mai ales, nu în forma asta.

Ochelarii rotunzi mă priviră, apoi se feriră în lături.

— Vorbești ca și cum... ca și cum...

— Ca și cum m-aș aștepta ca răspunsul să fie da.

Nu-mi răspunse nimic și după o pauză, străduindu-mă să rămân calm, am adăugat:

— Ei bine, mă așteptam la un răspuns afirmativ. Am dreptate?

Mâna lui Crystal o atingea acum pe a mea, încheieturile degetelor ei îmi mângâiau dosul palmei, culcând firele de păr lung, negru. N-am schițat nici un gest de răspuns. Crystal spuse:

— Știi bine ca eu nu trăiesc decât pentru tine și pentru fericirea ta.

— Foarte bine, și eu nu trăiesc decât pentru tine și pentru fericirea ta. Crystal, nu trebuie să ne hipnotizăm unul pe celălalt. Întâmplările se ivesc, timpurile se schimbă, și până și noi doi avem istoriile noastre separate. Ai putea fi fericită cu Arthur, ai putea avea un cămin adevărat și copii. Nu-i prea distractiv pentru tine să trăiești așa cum trăiești.

— Distractiv? se miră Crystal retrăgându-și mâna care mă mângâia. Distractiv? Crezi că umblu după distracții? Viața mea aici... Nu reușea să-și găsească cuvintele. *Tu știi.*

Știam.

— Vreau să te măriți și să fii fericită, am spus.

Să fi avut cuvintele mele o nuanță de presiune? O să gândească oare că le-am rostit din pricina lui Tommy? Oh, *Dumnezeule!*

Mi-am spus în sinea mea că trebuie să las lucrurile aici. Vorbisem destul ca să-i ofer o porțiță deschisă, dacă avea de gând să treacă prin ea. Ah, de n-ar avea de gând! Mai bine să evit ca discuția să ajungă la Tommy. Ar trebui acum să plec.

— La urma urmei, și tu vrei să te căsătorești, continuă Crystal.

— Așadar *tu* vrei?

— N-am spus așa ceva...

— Ai spus „și tu”.

Crystal se închise în ea, privi fix la fața de masă și scoase un suspin în cascade.

— De acord. Da. Vreau să mă mărit, cred că vreau... să mă mărit cu Arthur... presupun...

Încercasem să-mi închipui că s-ar putea să-mi dea acest răspuns, sau crezusem că am încercat, totuși șocul a fost foarte violent și, pe dată, mi s-a impus necesitatea de a nu mă trăda.

— Înțeleg, am spus repede. E bine, bine...

— Dar în realitate n-o doresc, se grăbi să adauge Crystal, care mă urmărea atent. N-o doresc câtuși de puțin dacă tu preferi, măcar un singur moment, ca viețile noastre să se desfășoare în continuare ca și până acum. Tu ai vorbit de schimbări și m-am gândit că poate... înțelegi... mă rog, eu țin la Arthur, dar alături de tine Arthur nu înseamnă nimic. M-am gândit că poate tu preferi...

— Fă abstracție de mine.

— Nu fi prost, cum aș putea să fiu vreodată fericită dacă n-aș fi sau n-aș proceda așa cum dorești tu?

— Orice ai face tu, ai fi și ai proceda așa cum doresc eu. Sunt atât de bucuros, realmente bucuros că, în cele din urmă, te-ai decis... în legătură cu Arthur.

Ne-am uitat unul la celălalt, amândoi îngroziți.

— Nu m-am decis, răspunse Crystal șoptit.

— Ba da. Adună-ți curajul, Crystal! Scrie-i dacă vrei, spune-i.

După o tăcere, adăugă:

— Și, deci, te vei însura cu Tommy.

Rosti cuvintele ca o constatare și nu ca o întrebare.

Era unghiul din care nu doream să fiu încolțit. I-am răspuns cu o vioiciune simulată:

— Probabil. Poate că da, poate că nu. Ca și tine, nici eu nu mă hotărâsc prea ușor.

Crystal oftă din nou, buza de jos îi tremură.

— Dumnezeuule, am spus în cele din urmă, dac-aș putea citi în sufletul tău!

— De-aș putea și eu să citesc în al tău!

Crystal își scoase ochelarii. Lacrimi uriașe, strălucitoare, îi umpleau ochii și picurau de pe obraji ei rotofei pe fața de masă. Am privit-o un moment. M-am văzut în închipuire îngenunchind pe podea, așa cum făcusem de atâtea ori în copilăria noastră, și schimonosindu-mă ca un drac în poala ei. Dar m-am stăpânit.

— Oh, Crystal, încetează, încetează, dragă, încetează!

LUNI

LUNI DE DIMINEAȚĂ IARNA SE instalase de-adevăratelea. Era o zi din acelea galbene, atât de caracteristic londoneze, nu propriu-zis cețoasă, dar îmbibată din zori și până în amurg de o abureală uniformă, vătoasă, umedă, rece, murdar gălbuie. Duminică bătuse vântul, ultima zbatere a sălbaticului vânt de vest, înainte de a pleca să-și vadă de treburi prin alte părți. Luni însă, atmosfera era liniștită.

Duminică nu se produsese nici un eveniment notabil. L-am uimit pe Christopher petrecându-mi întreaga zi acasă. Am făcut-o cu gândul că s-ar putea să vină Biscuit. Dar n-a venit. (Or fi încuiat-o în casă acei „toți”?) Venirea ei ar fi însemnat pentru mine o diversiune și aveam nevoie de așa ceva. Am zăcut pe pat, ceas după ceas, așteptând-o (așteptând ce?) și gândindu-mă la Crystal. Lucrul cel mai de temut se întâmplase, așa se părea. În sfârșit reieșise *destul* de limpede (sau nu?) că dorea într-un fel să se mărite cu Arthur. Și dacă era așa, cel puțin puteam exclude gândul înnebunitor că-mi sacrificam absurd propriile interese. Oare în toți acești ani o ținusem pe Crystal într-o colivie din care era bucuroasă să scape? Nu, nu așa stăteau lucrurile. Când mi-a mărturisit că se simțise „fericită” fusese sinceră. Dar, în tot acest timp, a fost în stare să urzească și alte planuri, cu o hotărâre impresionantă și surprinzătoare. Se prea poate că am apărut în aceste pagini (de până acum - și nu prevăd nici o remediere) un monstru de egoism, totuși eram capabil să doresc fericirea lui Crystal ca o entitate separată de mine însumi. Ideea căsătoriei ei se împlântase în mine ca un cuțit. Nu era vorba chiar de gelozie. Crystal îmi spusese: „alături de tine Arthur nu înseamnă nimic” - și știam că e adevărat. Dar aveam o senzație de totală părăsire, de sfârșitul lumii, dispariția, pentru totdeauna, a unei siguranțe absolute, a unui drept irevocabil de a fi ocrotit și îndrăgit. Atâtea lucruri se vor schimba, nici nu îndrăzneam măcar să le enumăr, și toate aceste schimbări nu aveau oare să mă sfâșie și să mă lase zdrențuit? Oare Crystal își dădea seama de toate implicațiile măritişului ei? Poate că nu.

Încercam să opun tuturor acestor gânduri disperate ideea fericirii lui Crystal. După ce plânse, am continuat să discutăm și am observat la ea (sau mi-am imaginat numai?) umbra unei plăceri, de parcă se minuna singură că putea concepe și un alt mod de existență, în afară de nesfârșitul ciclu de zile de joi și de sâmbătă. Detestam acea plăcere, și totuși, dacă trebuia s-o prezez să adopte asemenea cale, era mai bine să știu că nu acționam sub impulsul unei păreri greșite, și că-i ghicisem întocmai dorința. Doar dacă ceea ce observasem nu era o anticipare a fericirii ei, ci o anticipare a fericirii *mele* (cu Tommy)! Desigur că o indusesem deliberat în eroare în privința lui Tommy. Nu mai discutase despre ea. Mă întrebam în ce măsură se lăsase Crystal influențată de această idee falsă? Și în ce măsură avea importanță dacă se lăsase sau nu influențată? Un timp, cât am zăcut acolo chinuit de gânduri, am avut impresia că Crystal voia într-adevăr să se mărite cu Arthur, oricât ar fi fost de pregătită să sacrifice totul dacă împrejurările s-ar fi schimbat câtuși de puțin. Și asta însemna oare că, la urma urmei, Crystal putea fi salvată și transformată într-o femeie obișnuită? Numai, numai de-aș putea fi sigur că n-o făcea doar de dragul meu. Ultima și cea mai bună consolare era că, de fapt, încă nu se întâmplase nimic. După-amiază am reușit să dorm. Seara nu m-am văzut cu nimeni. Nu pentru că-aș fi preferat singurătatea, ci pur și simplu pentru că nu aveam cu cine să mă văd.

Dimineața de luni, după cum am spus, s-a anunțat cu zori reci și gălbejiți. Am mers pe jos până în Gloucester Road și am ajuns destul de devreme la birou. Spre surprinderea mea, când am ieșit din lift am văzut că doamna Witcher și Reggie Farbottom mi-o luaseră înainte. Stăteau amândoi în ușa registraturii. De îndată ce-au dat cu ochii de mine, au scos un țipăt ușor, apoi s-au pornit să chicotească și au fugit înăuntru. Câțiva pași mai încolo l-am întâlnit pe Arthur. Era foarte roșu la față și a început să bâiguie ceva. Simțindu-mă foarte prost dispus, am trecut fără un cuvânt pe lângă el și am intrat în biroul meu. Am văzut pe dată ce se întâmplase. În același timp, mi-am dat seama că trebuie să iau o hotărâre imediată și nu lipsită de importanță.

Camera fusese rearanjată. Biroul meu fusese scos din bovindou și așezat cu fața la perete, în locul unde se aflase până atunci biroul lui Reggie Farbottom. Masa de lucru a Edithei Witcher fusese mutată pe covor, în arcada ferestrei, în locul biroului meu, iar biroul lui Reggie fusese plasat chiar în spatele ei, tot pe covor și cu fața la fereastră.

În spatele meu se declanșase o ostentativă cascadă de chicoteli. M-am întors spre ei. Arthur, roșu și agitat, stătea în ușa dulapului său. Doamna Witcher și Reggie se ambalaseră într-o mică luptă pe coridor care se sfârși prin îmbrâncirea ei, de către Reggie, ca s-o facă să intre în cameră înaintea lui. Amândoi se prefăceau că leșină de râs.

— Hilary, ne-am gândit... stai *cuminte*, Reggie!... Ne-am gândit că va fi mult mai ușor pentru tine să fii mai aproape de Arthur... Oh, Reggie, nu mă mai face să râd în halul ăsta... fii serios!

— Sunt serios, răspuse Reggie. Ce poate fi mai serios decât să-l mutăm pe Hilary lângă Arthur?

— Reggie, te rog...

— Zău așa, Hilary, continuă Reggie susținând-o pe doamna Witcher care era gata să se prăbușească și care chițcăia de veselie nervoasă, trebuie să facem cu rândul. Noi am socotit că așa e drept. Ne simțeam frustrați. Tu stai pe locul ăla de ani de zile, și am socotit că acum e rândul Edithei. Și, oricum, ea e o doamnă. Sau așa ceva.

— Reggie!

— Am socotit că e o faptă dreaptă. Democrație și așa mai departe. Nu-i nevoie să-ți pui la inimă.

— Nu-și pune la inimă! țipă Edith afectat. Skinker, curierul, intră pe ușă.

— Ați mutat biroul domnului Burde, strigă el.

— Adevărat graiși, răspuse Reggie.

— Dar domnul Burde a stat întotdeauna aici, la fereastră.

— Un motiv în plus să se mute, spuse Reggie. Vechea ordine se schimbă făcând loc noii ordini. Așa-i drept, nu, Hilary? N-ai nimic împotriva, nu-i așa, scumpule?

— Mie nu mi se pare drept, zise Skinker. Locul unde stă un om e locul lui. Și-apoi asta-i camera domnului Burde, nu?

— E și camera noastră, replică Reggie, și noi suntem doi, iar el e unul, doi contra unu, pentru că Arthur al lui are o cameră personală, așa că-i logic. Haide, Edith, încetează să te mai sufoci de râs, afirmă-ți drepturile și mută-ți fundul pe scaunul ăsta; doar n-o fi atât de lipsit de obraz că să-l tragă de sub tine.

O împinse pe doamna Witcher spre fereastră, iar el se așeză în spatele ei. răsucindu-și scaunul ca să vadă ce am de gând să fac. Arthur și Skinker se uitau și ei la mine, așteptând explozia.

Am ieșit din cameră, am intrat în dulapul lui Arthur și m-am așezat la biroul lui. Arthur m-a urmat. Skinker, plin de simpatie, a rămas în ușa, țâțâind din limbă de indignare. Din biroul meu răzbeau încă râsete nervoase și glasuri care se voiau auzite.

— Poftim, aștia-s tigrii de mucava!

— Puteai să mă dobori cu-n deget?

— Ai avut dreptate, Reggie. Mârâie la un taur și-l faci să leșine de frică.

— Vrei să ne aduci puțin ceai, îi ceru Arthur lui Skinker.

— Domnul Burde e viclean, nu? zise Skinker și dispăru.

Arthur închise ușa.

— Hilary, n-ai de gând să... Am clătinat din cap.

— Mă rog, rosti Arthur cu îndoială, străduindu-se să citească ce se petrece în mine și să găsească cuvintele potrivite, Sunt de acord că nu merită să te războiești cu oameni de teapa asta. Și presupun că e un lucru care trebuie bine gândit... vreau să spun că nu e... sau poate că tu crezi... sau ceva... vreau să spun...

Nu l-am ajutat să iasă din încurcătură.

Arthur s-a cocoțat pe birou, atingându-mi aproape umărul și genunchii. Se simțea probabil ușurat că nu trebuise să mă secondeze într-o încăierare. Făcu un gest ca și cum ar fi vrut să mă bată pe umăr, dar se răzgândi și își flutură mâna spre rever.

— Oricum, le-ai luat piuitul, Hilary. Atitudinea ta era ultimul lucru la care s-ar fi așteptat.

Îmi luasem și mie piuitul. Oare hotărârea lui Crystal îmi sleise voința, sau acesta era pur și simplu inevitabilul început al unui sfârșit pe care nu-l prevăzusem? Să fie începutul sfârșitului, pe linie profesională, pe linie de viață? De ce eram absolut incapabil să reacționez? Mă temeam că aș fi în stare să-i omor? Nu. Rămăsesem mut nu dintr-o rațiune decentă sau chiar inteligibilă, ci din absența oricărei rațiuni. Poate că asta însemna prăbușirea unui tiran, poate că așa arată tiranii prăbușiți. Pentru un om disperat, orice dare înapoi poate atinge temelia adâncă a coșmarului, fiecare păcat reprezintă păcatul original și constituie, într-adevăr, o parte a acestuia, fiecare crimă este Crima cea Mare. O exaltare de ură nudă pusese stăpânire pe mine. Îl uram pe Arthur. Îi uram genunchii stupizi și pantalonii ponosiți, albaștri, burlăniți, atât de vârați în nasul meu, încât puteam să-i miros. Îmi inspira oroare faptul că o capturase pe Crystal și, ca într-o viziune, îmi dădeam seama că va trebui să mă port desăvârșit cu el. Ceea ce se

întâmplase cu puțin timp în urmă în birou nu însemna nimic, era doar un simbol, un fals pretext al unei stări mai vechi și mai profunde din univers. O străfulgerare, o rază de lumină, o poartă către salvare fusese obturată, era procesul de îngrădire pe care-l constituie fiecare pas pe calea ce duce către groapă și bătaia finală a pendulei. Aveam parcă senzația că forma abstractă a unei suferințe trecute sau *poate că viitoare* se lăsase cu răceală asupra-mi. În destinul uman, suferința și păcatul sunt indisolubil legate. Simțeam din plin această indisolubilitate.

— Hilary, nu ți-e bine?

Dulapul lui Arthur era mic, construit din scânduri ca o șură, cu pereții nezugrăviți pe dinăuntru. O fereastră înaltă dădea pe coridor. Avea lumină electrică, numai că Arthur n-o aprinsese, poate din pricină că nu îndrăznea să-mi expună fața. M-am uitat în ochii blânzi și îngrijați ai lui Arthur. Viitorul meu cumnat îmi și părea alt om. Oare el și cu Crystal vor discuta despre mine cu milă și îngrijorare?

Sosi Skinker cu ceaiul. Era un om cumsecade și se gândise la ceva potrivit să mă consoleze:

— Domnul a spus să întoarcem și obrazul celălalt.

Deci chestiunea fusese categorisită ca o palmă în obraz, acceptată cu umilință.

— Mulțumesc, i-am spus lui Skinker și am luat ceaiul. Mulțumesc, i-am spus și lui Arthur, și l-am bătut pe umăr.

M-am întors în birou cu ceașca în mână și m-am așezat la masa mea de lucru.

Edith și Reggie, care îmi așteptaseră întoarcerea cu teamă, începură din nou să chicotească. A urmat o tăcere încărcată, în timp ce-mi beam ceaiul și-mi aranjam hârtiile.

În cele din urmă, Reggie sparse tăcerea:

— Hilary, spune ceva.

— Ce-ai vrea să-ți spun?

— Spune că nu ești supărat.

— Nu sunt supărat, am răspuns. Și nu eram.

Era luni seara. M-am introdus, cu cheia mea, în apartamentul din Lexham Gardens.

— Bună!

— Bună seara, dragă, răspunse Clifford Larr din bucătărie.

— Ce cald e aici!

Mi-am aruncat pardesiul în hol, pe o canapeluță în dungi albe și galbene ca lămâia și am intrat în bucătăria unde Clifford (un bucătar de prima mână), încins cu un sorț lung albastru, turna ulei într-o cratiță.

— Ai avut o zi bună azi?

— S-a întâmplat ceva cumplit.

— Ce? Își înalță ochii, cu viu interes.

— Doamna Witcher și drăguțul ei mi-au mutat biroul de la fereastră și l-au pus pe al ei în locul meu.

— Asta-i tot? Și ți-ai mutat biroul îndărăt?

— Nu.

— De ce nu?

— Poate știi tu. Ce rost avea?

Clifford, cu sticla de ulei într-o mână, mă privi cu răceală.

— Și acum vrei să te compătimesc. Vrei să apreciez o complexă suferință. Nu. Pur și simplu te consider un neghiob. Ai mai pierdut o rundă în jocul vieții. Acum n-ai să mai fii niciodată în stare să-ți recapeți locul, niciodată. Poți să-i pui cruce.

— Știu. de ce mă mai zgândărești? N-am intenționat să te fac să mă plângi.

— Nu-mi pot bate capul cu metafizica milei tale de tine însuși.

— Cine-ți cere să-ți bați capul, naiba să te ia?

— Ai scăzut în ochii mei, și asta-i tot. Și ai scăzut și în mod obiectiv, te-ai împuținat. Pentru că în urma acestei bătălii a rămas mult mai puțin din tine. Cineva a dat jos o felie din tine, doamna Witcher te-a redus, ți-a supt sângele. Și din moment ce ai lăsat-o, o s-o facă din nou. Ai să ajungi un om posomorât ale cărui suferințe nu interesează pe nimeni.

— După tine, am și ajuns așa.

— Și hainele tale au un miros. Aș vrea să iei măsuri în privința asta.

— Vrei să-ți sparg ceva din casă chiar înainte de cină?

— Ce repede te montezi!

— Mă jighești deliberat.

— Nu mai fi atât de plicticos. Îmi dau seama că în seara asta ai să mă plictisești.

Învârtea o lingură prin amestecul acela oribil, brun-uleios.

— Da? Atunci află că Crystal se va mărita cu Arthur Fisch.

Până acum nu-i spusese încă nimic lui Clifford despre idila dintre cei doi.

Continuă să amestece. Fața lui își schimbă expresia, contractându-se, apoi se relaxa treptat, până atinse un calm angelic.

— Nu-i nevoie să mergi chiar până acolo în încercarea de a mă amuza.

— Dar nu-i o glumă.

După o pauză, Clifford spuse:

— Nu se poate.

— Ce nu se poate?

— Căsătoria asta. Nu poate avea loc.

— De ce nu? Ai tu de gând s-o împiedici?

— Nu. Dar spune-mi adevărul. Glumești?

Rareori se întâmpla să construiești o prietenie cu cineva care să fie tot atât de complex pe cât sunt gândurile tale despre acea persoană. Clifford Larr mă interesa enorm. Simțeam pentru el admirație, afecțiune. Dar relațiile noastre, deși de strânsă prietenie, aveau un caracter abstract. Acest lucru se datora în parte faptului că el organiza totul după voia lui, plăcându-i să se considere un personaj misterios, un fel de prinț efemer. Prietenia mea cu Clifford Larr evoluase sub semnul unei vaste reticențe. Se bizuia parcă pe un soi de legământ de tăcere. Oricum, se potrivea cu felul meu de a fi pasiv, lipsit de curiozitate, aparent insensibil. Vioara a doua, firește. Fără îndoială, discreția era factorul pe care-l impunea Clifford oricui ar fi venit în preajma lui. Dacă avea să-și reveleze vreodată tainele vieții, și uneori mă tachina cu posibilitatea unei atare revelații, aceasta va însemna o mare favoare acordată de el. În nici un caz nu prin întrebări puteai extrage ceva de la dânsul și, într-adevăr, tonul rigid al comunicării impersonal-personale dintre mine și Clifford făcea orice întrebare imposibilă. Purta întotdeauna, pe un lănișor atârnat la gât, un talisman despre care Laura Impiatt își imaginase că ar fi o cruce. De fapt era un inel cu pecete. Câteodată, când eram împreună, Clifford își descheia cămașa din pricina atmosferei sufocante a încălzirii centrale din apartamentul lui, și inelul îi juca pe piept expus la vedere. Părea chiar că ține să-l arate. L-am privit, o dată l-am și atins, dar niciodată nu l-am întrebat pe Clifford despre semnificația inelului. Ceea ce era în deplină concordanță cu mitul relațiilor noastre. Se statornicise între noi o inhibare a oricărei afecțiuni, o frânare a curiozității, o tăcere absolută în care eu, sub regia lui, jucam un rol cam nefiresc. O altă fațetă a acestei depline tăceri era taina opacă sub care, tot din dorința lui, se

desfășurau întrevederile noastre din serile de luni. Eu unul aş fi fost bucuros să se ştie că eram prieten cu Clifford Larr. Eram mândru de această prietenie care mi-ar fi ridicat mult acţiunile la birou. Clifford era un personaj important, un om cu mari perspective, admirat, dar şi temut pentru limba lui ascuţită; şi e întotdeauna măgulitor să fii intim cu cineva de care alţii se tem. Mă întrebam uneori dacă nu cumva Clifford se ruşina cu mine, dacă nu se ruşina că mă simpatizează şi dacă nu asta era motivul pentru care nu voia ca numele noastre să fie asociate. Până şi această posibilitate contribuia la crearea bizareii tensiuni dintre noi, care, în mod cert, lui îi dădea oarecare satisfacţie, altminteri s-ar fi scuturat de mine fără cel mai mic regret şi m-ar fi uitat pe dată. Faptul că mă puteam trezi în orice moment scuturat ca un gunoi şi uitat sporea la rândul lui tensiunea. Nimeni nu avea habar de întâlnirile noastre în afară de Crystal. Aceasta constituia încă o complicaţie, sau poate că încă o legătură. Trebuie să arăt că pe Clifford, care era exact de vârsta mea, îl cunoscusem în trecut la Oxford. Ştia multe despre dezastrul meu de acolo. Dar nu povestise nimic nimănui de la birou. (Reuşisem să-mi induc în eroare colegii cu privire la trecutul meu.) Acest simplu fapt arăta că-mi purta oarecare interes. Când am fost angajat în slujbă, m-am îngrozit dând cu ochii de el şi am aşteptat, temător, declanşarea bârfelor. Dar n-a urmat nimic. Clifford nu suflase un cuvânt. Pe urmă, într-o zi, m-a invitat la un pahar. Îi cunoşteam atât de puţin, încât m-am dus la acea întâlnire cu teama că va trebui să fac faţă unui soi de şantaj. Acesta a fost doar începutul ciudatei noastre prietenii, care ajunsese acum, probabil, să însemne mai mult pentru mine decât pentru el. Era, fără îndoială, cea mai inteligentă persoană pe care o cunoşteam îndeaproape şi, din acest punct de vedere, însemna o adevărată binecuvântare. A reuşit să însufleţească rămăşiţele vieţii mele intelectuale, întâmplarea cu Crystal a survenit pe neaşteptate.

Era vădit că, la Oxford, Clifford Larr mă observase mult mai mult decât îl observasem eu pe el. Nu numai din pricina catastrofei care pusese capăt vieţii mele de acolo (şi, din multe puncte de vedere, vieţii mele în general), ci din cauză că el era, după cum avea să-mi spună mai târziu, un amator de curiozităţi, iar eu eram o curiozitate. Poate că se discutase în colegii despre mine mai mult decât îmi dădusem seama. Ştiuse că am o soră de care mă simţeam foarte legat. Şi Clifford avusese o soră. Foarte deosebită de Crystal. Fusese o distinsă matematiciană şi murise de cancer pe la douăzeci şi ceva de ani. După prima noastră întâlnire, a fost clar că eu şi Clifford ne

vom revedea regulat (aranjamentul cu zilele de luni a fost singura parte a modului meu de viață pe care am reușit să i-o impun și lui Clifford). Odată și-a exprimat dorința de a o cunoaște pe Crystal, și am luat-o cu mine o dată sau de două ori. Din când în când, Clifford m-a însoțit în vizitele pe care i le făceam lui Crystal. Crystal s-a îndrăgostit de el. M-am necăjit foarte rău și am fost absolut uluit. Deși nu exista motiv de uimire. În fond, pe cine altul mai întâlnește sărmana Crystal? După numărul de bărbați pe care-i cunoscuse, putea fi asemuită cu Miranda¹⁵ pe insulă. Clifford era un obiect care-ți lua ochii, frumos, inteligent, fermecător când voia să fie, și înconjurat de acel nimb de melancolie și mister care trezește întâi milă și apoi dragostea femeilor. Mai mult, față de Crystal se purta minunat, cu o gingășie și un tact pe care nu le mai întâlneșeam la el cu nici un alt prilej. Ba chiar și arăta cu totul altfel, fața lui era alta când se afla în preajma ei. Și în prezența ei mima - sau poate că era o atitudine instinctivă - un fel de afecțiune respectuoasă față de mine, care a contribuit să-i câștige inima. O trata nu ca pe un egal așa ceva n-ar fi fost cu puțință -, dar cu mai multă deferență decât oricare altul dintre prietenii mei (cu excepția lui Arthur, desigur). Îi *explica* o serie de lucruri. Familia Impiatt, de pildă, o patrona pe Crystal. Erau amabili cu ea, dar n-o priveau niciodată ca pe o persoană individuală. Nu-i interesa. Pe Clifford însă. Îl interesa. Și sub aripa acestui interes, Crystal a înflorit și l-a iubit.

De bună seamă, Crystal nu mi-a mărturisit niciodată că s-a îndrăgostit, dar lucrul era limpede și ea știa. La fel de limpede apărea și faptul că era o dragoste fără speranță. Clifford n-ar fi putut avea relații cu o persoană total lipsită de cultură. Dar Crystal îi inspirase un soi de căldură, poate că doar simplă milă. Sau poate că îi plăcea numai *noțiunea* de Crystal. Îl amuza să mă informeze că, pentru mine, sora mea însemna o fixație. Și, în mod curios, îl fascina gândul că era virgină.

— E cu adevărat virgină? mă întreba cu satisfacție, dorind să-i repet mereu această informație, asemenea unui copil care cere să i se repete aceeași poveste, E plăcut să te gândești că în zilele noastre mai poate exista o fată virgină.

Când și-a dat seama de sentimentele lui Crystal, Clifford a făcut singurul lucru pe care presupun că-l putea face și, fără îndoială, lucrul cel mai înțelept, anume, s-a retras cu desăvârșire.

— N-o să mai vină niciodată, nu-i așa? m-a întrebat Crystal cu vocea aceea monotonă pe care o adoptă la durere.

— Nu, i-am răspuns.

Și n-a mai venit, și nici ea nu s-a mai dus în apartamentul lui, care îi apăruse ca un palat fermecat. S-a lăsat din nou tăcerea, s-a lăsat ca o zăpadă peste acest improbabil moment de comunicare umană. Crystal nu mi-a mai vorbit niciodată despre Clifford. El îmi vorbea rareori de ea, deși uneori mă întreba, în mod formal și lipsit de curiozitate, ce mai face. Curmarea relațiilor dintre ei mi-a provocat un sentiment de profundă ușurare.

Când a început prietenia mea - sau ce-o mai fi fost - cu Clifford Larr, mi-am imaginat că va fi o poveste oarecum dinamică - chiar dacă nu foarte dramatică - cu un început, un mijloc și un sfârșit. Presupun că, fundamental, nu aveam încredere în capacitatea mea de a nu plictisi un om atât de cultivat ca Larr. El era *une âme damnée*¹⁶. Desigur, și eu, la rândul meu, eram unul. Numai că eu eram un vulgar, stupid, accidental și semiconștient *âme damnée*, pe când el era unul rafinat, elevat și autofrământat. Dat fiind că, în mod manifest, nu împărtășeam aceleași preferințe, nu aș fi crezut că va dori să mă vadă în continuare. Și totuși a dorit-o, fără să dea însă impresia că prietenia noastră va depăși vreodată un anumit punct pe care îl fixase el (și pe care-l atinsesem relativ timpuriu). Nu exista dinamism în prietenia noastră, dar, în același timp, nu exista nici stabilitate. A-l cunoaște pe Clifford era o plăcere, dar și o suferință. Avea el grijă de acest lucru. În mod firesc, îl invidiam și mă simțeam inferior, iar Clifford știa exact cum să-mi intensifice complexele. Era bogat. Tatăl lui fusese un avocat de succes și mai târziu judecător. Clifford crescuse într-o familie îndestulată, cărturărească. Era educat și cultivat într-un fel în care eu n-aș fi putut fi, și n-aș fi fost chiar dacă aș fi rămas la Oxford. Apartamentul lui Clifford era ca un muzeu, ca un templu, o Casă a Misterelor. Când se lăsa seara, deși plin de lămpi, apartamentul era ciudat de întunecat. Ori de câte ori Clifford se simțea deprimat, ceea ce i se întâmpla des, se ducea și-și cumpăra un *objet d'art*. Casa îi era ticsită de scrinuri ornamentale, de cărți și carpete și vase chinezești și bronzuri și altele. Avea o colecție de gravuri italienești, o colecție de miniaturi indiene (astea îmi plăceau) reprezentând prințese în palate, în grădini, în bărci, discutând cu animalele, așteptând iubiți. A-i face o vizită lui Clifford era o metodă de educație, sau ar fi putut să fie, dacă eu aș fi acceptat să mă las educat. A renunțat curând să mă facă să ascult muzică sau să mă învețe să joc șah. Oricum, eu știam mai multe limbi străine decât el și nu-l lăsam niciodată să uite acest lucru.

Clifford continua să mă vadă, dar mă făcea să plătesc pentru această favoare. Adeseori avea momente de depresiune și, regulat, vorbea despre sinucidere. Când era abătut, mă înțepa fără cruțare. La început, i-am făcut plăcerea de a-mi ieși din fire. Într-o zi, cuprins de un acces de furie, am spart un vas prețios din cristal de Boemia. A fost incredibil de mâhnit și, pur și simplu, a plâns peste cioburi. (Bănuiesc că posesivitatea e alimentată de multitudinile de posesiuni.) Mânia a urmat mai târziu. După aceea am devenit mai reținut, deși aveam uneori certuri în urma cărora o zbugheam orbește din casă, din simpla neputință de a-i ține piept. Malițiozitatea lui era universală și, când nu mă viza pe mine, mă amuză, îi plăcea să-i aducă pe oameni la automulțumire, pentru ca apoi să-i poată disprețui (soții Impiatt erau victime lesnicioase din acest punct de vedere).

Când disprețuia întreaga omenire, dar mă excludea pe mine, mă simțeam privilegiat. Poate că aceasta era forma mea de automulțumire. După cum am mai spus, Clifford era uscat, subțire și înalt. Avea un păr ușor ondulat, deschis la culoare, de felul care încărunțește fără ca măcar să observi. Ochii îi erau albaștri, înguști și apropiați, nasul drept și ascuțit, iar gura subțire părea de obicei sarcastică. Dar când Clifford asculta muzică, sau se uita la un tablou, sau la Crystal, gura i se relaxa, buzele i se întredeschideau și întreaga lui față căpăta un aer de senină blândețe. Purta pantaloni scumpi, din catifea reiată, și cămăși fine, scumpe, în culori vii.

Stăteam la masă, mâncând un fel de tocană de vițel și salată cu sos de ulei. (Am renunțat să-i mai cer să nu toarne untdelemn în salata mea.)

— Și de ce, mă rog, nu va avea loc? am întrebat. Mă refeream la căsătoria lui Crystal cu Arthur. Bănuiesc că din cauza mea.

— De ce îți imaginezi că tu ești centrul universului?

— Nu al universului. Numai al acestei povești.

— Arthur e un nimic. Fii convins că Crystal are puțin gust.

— Îl subestimezi pe Arthur. Are multe calități.

— Spune-mi una.

— E bun la inimă.

— E slab. Lasă-te păgubaș, e prea târziu ca să-l reconstruiești pe Arthur pentru plăcerea mea.

— Căsătoria l-ar putea transforma.

— Transformarea ține de goana pasionată după obiectul dorit. Apollo capturând-o pe Daphne, în cazul de față nu-i vorba de așa ceva.

— Nu văd cum poți fi atât de sigur.

— Arthur zeificat prin dragoste?

— Oricine poate fi.

— Trebuie să admiți că niciodată până acum nu te-am auzit rostind vreun cuvânt bun la adresa lui Arthur.

— Tu râzi de el. Tu râzi de toată lumea. Și eu pur și simplu am tăcut. N-ar fi trebuit, îl respect pe Arthur.

— Nimic nu-i mai important decât ca fiecare să râdă de fiecare.

— Nu cred că Arthur râde de cineva.

— Pentru că e prea timid. Nu posedă energia de a sesiza absurdul.

— Crystal vrea un copil.

Clifford nu răspunse nimic, dar înregistra, fastidios, enormitatea observației mele. Schimbă farfuriile și aduse sufleul de brânză. Fusesem instruit să stau nemișcat.

— Presupun că dacă Crystal se mărită cu pisălogul ei, tu ai să te însori cu a ta?

— Nu.

Clifford detesta subiectul Tommy. Acum însă refuzam să înghit momeala. Căsătoria mea cu Tommy ar fi însemnat sfârșitul serilor noastre de luni.

— Țsta-i cu totul alt lucru, am adăugat.

— Fiecare lucru este ceea ce este și nimic nu-i cu totul alt lucru.

— Ai mai făcut această observație.

— De ce să nu faceți o nuntă dublă?

— N-o să fie nici o nuntă.

— Așadar ești de acord cu mine în chestiunea Crystal și Arthur?

— Da. N-o să se întâmple nimic.

— Atunci de ce-ai mai venit cu toată povestea asta? Doar știi că să iriți?

— Da.

— De ce?

— Ai spus că în seara asta am să te plectisesc. ai spus că...

— Vai, ce plecticos ești! exclamă Clifford. Nu ești decât un mocofan care a învățat câteva artificii. Ești acel gen de produs al claselor de jos care nu depășesc nivelul de școală primară. Băiețașul premiant care era în frunte la examene. Mereu invidios, mereu anxios. Tu nu poți exista decât excelând, decât știind cu un dram mai mult decât ceilalți și, de fapt, neînțelegând nimic. N-ai simțul umorului. De îndată ce nu mai sunt examene și nu mai poți excela, nu mai ești.

— Nu-i mai bine să mă duc acasă și să te scutesc de non existența mea?

— Fă cum vrei. Dacă ai ști să joci șah ne-am concentra pe joc și nu am mai discuta. Dar, desigur, tu n-ai juca decât ceva la care ai putea învinge.

— Bineînțeles.

— Îți ascunzi față de tine însuși inferioritatea, dar nu și față de alții, împuindu-ți capul cu cuvinte străine pe care nu le poți pronunța și pe care n-ai să le folosești niciodată...

— Și tu ai fi vrut să cunoști limba rusă, așa ai spus...

— Asta-i o conversație de grădiniță de copii. Du-te acasă dacă vrei. În seara asta trebuie să-mi fac testamentul.

Și asta era o remarcă rutinieră, un soi de moment critic în conversațiile noastre.

— Nu uita să-mi lași mie miniaturile indiene.

— Ție nu-ți plac decât tablourile narrative. Și numai muzica melodioasă. Cum ziceai că se spune la muzică în limba cehă?

— *Hutba*.

— *Hutba*. Asta-i ce-ți place ție. Trebuie să-mi fac testamentul. Altfel porcul ăla de văru-meu o să moștenească tot. *Non amo, ergo non ero*¹⁷. „E oare viața un mărăcine? Atunci viața n-are nici un preț și omul trebuie s-o smulgă. De-ndată ce se naște, să-ncerce orice mijloc ca să stârpească răul. Ce-i musca pentr-un puști ștregar suntem noi în mâna Domnului.¹⁸” Nici măcar Wittgenstein n-a crezut că vom ajunge vreodată pe lună. Așadar sunt o muscă fericită, fie c-am să trăiesc, fie c-am să mor, numai că moartea e preferabilă.

— Bine. Dar anunță-mă când ai de gând să mori, ca să-mi găsec pe altcineva pentru serile de luni.

— Mesia va schimba doar un singur lucru pe lume. Dacă eu eliberez locul, omenirea va fi mântuită. Hocus pocus! Da, trebuie să fac un testament. Așadar Crystal își va da în dar virginitatea acelui vierme. Dar n-o să se întâmple. N-ai să lași să se întâmple una ca asta, nu?

— N-am să las. Mai dă-mi puțin vin. Ai de gând să sugi singur toată sticla aia?

Turnă vinul.

— Și zici că ți-au mutat biroul de la fereastră și tu i-ai lăsat? continuă Clifford pe un ton schimbat.

— Da.

— Bietul băiețaș premiant. Și nu ți s-a întâmplat nimic... bizar... în ultima vreme... dragule?

Am privit în ochii albaștri înguști și inteligenți, în albastrul acela luminos și rece. că mărire scandinavă în soare, îndărătul capului blond vedeam o față indiană într-un sari diafan, stând pe o terasă și privind lupta dintre două păsări. De la începutul serii, instinctul mă prevenise să nu pomenesc nimic despre Biscuit. Am hotărât să tac în continuare. Dar ce întrebare ciudată și nimerită!

— Nu. Nimic.

— Și... n-ai auzit nimic?

— Dacă n-am auzit nimic? Ce trebuia să aud? În legătură cu ce?

— N-ai auzit...

— Nu. Ce? Mă sperii. Ce trebuia să fi auzit? Își împinse scaunul îndărăt.

— Nimic... nimic. Mă simt îngrozitor. Nu pot să dorm. Hapurile nu mai au nici un efect. Nici nu le mai iau. Și nu-mi ajută la nimic să număr oi și picioare de oi. Altădată mă ajuta. Acum zac ore întregi cu ochii în tavan. Viața omenească e o scenă de groază. Sper că ți-a plăcut sufleul ăsta de brânză. Nimic nu poate fi mai important decât faptul că Mozart a murit calic, poate numai faptul că Shakespeare a încetat să scrie. O scenă de *groază*. Mai bine te-ai întoarce acasă.

— Dar ce voiai să spui?

— Nimic. Ce nu poți spune nu poți spune și nici măcar fluieră, așa zicea bătrânul meu profesor de filosofie. Cară-te, dacă ești bun.

— În regulă, am spus. Adio, în caz că te hotărăști să te sinucizi în noaptea asta.

— Adio.

MARȚI

MĂ AFLAM ÎNTR-O SALĂ DE examen care era și o stație de metrou în același timp. Isprăvisem de câțva timp să transpun un fragment din Carlyle într-o impecabilă și rodnică latină de Tacit. Satisfăcut de mine, îi priveam pe ceilalți candidați care scriau cu disperare. Într-o doară, am întors formularul de teză. Pe dos erau o serie întreagă de întrebări pe care nu le observasem, și nu mai aveam la dispoziție decât douăzeci de minute în care să răspund. Am început să scriu cu înfrigurare, dar stiloul meu refuză să funcționeze, nu ieșea nici un strop de cerneală din el, pur și simplu făcea găuri în hârtia care se desfășura peste pupitrul meu, dintr-un rulou mare. Încercând un cumplit sentiment de neajutorare, am început să fac ghemotoace de hârtie. „Nu trebuie să faci asta!” mi-a spus supraveghetorul care era Tommy, îmbrăcată într-o robă neagră și o tichie pătrată, și care stătea la catedră. Mă aflam într-un tribunal și aruncăm cu ghemotoace de hârtie în judecător, care era Laura Impiatt cu o perucă albă. „A căzut, spunea, n-a răspuns la întrebări. Luați-l de aici.” Mă aflam pe o motocicletă, gonind din ce în ce mai repede. Un om cu ochi albaștri, cocoțat în spatele meu, începu să mă strângă de gât. Am țipat. Crystal zăcea moartă în iarbă de lângă șosea.

M-am trezit din acest coșmar tipic, ușurat că n-a fost decât un vis și întristat că nu mai eram un student cu viața neprihănită. M-am dat jos din pat și mi-am făcut un ceai. Pe urmă mi-am adus aminte că e marți și m-am dus să văd dacă sosise obișnuita scrisoare de la Tommy. Sosise. Tommy își petrece zilele de luni și marți în King's Lynn, unde își câștigă pâinea cea de toate zilele învățând pe niște așa-ziși profesori cum să decupeze frunze de toamnă sau cum să confecționeze capete de cai din mucava, sau să construiască teatre de păpuși din lăzi de ceai. Lunea îmi scria întotdeauna o scrisoare pe care o primeam marțea. Mai târziu, își luase obiceiul să-mi scrie și în alte zile. Acest lucru trebuia să înceteze. Scrisorile ei nu-mi

faceau nici o plăcere. În cel mai bun caz, le puteai parcurge rapid și declară inofensive.

„Scumpul meu, sunt atât de nefericită. Îmi pare teribil de rău că am venit sâmbătă dimineața. Mă simțeam deznădăjduită și am vrut să-ți văd doar fața. Răceala mi-a trecut, sper că nu te-am molipsit pe tine sau pe Crystal. Nu cred. Oricum, până vineri o să-mi treacă cu totul. Te iubesc atât de mult. Am așteptat un secol în camera aceea în care m-ai lăsat, tăcută ca un șoricel, numai că tu nu te-ai mai reîntors. Pe urmă am auzit-o pe Laura Impiatt stând de vorbă cu băieții în bucătărie. Am încercat să mă strecur fără ca ea să mă vadă, dar m-a văzut. M-a întrebat: «De unde ai mai răsărit și tu? Ce i-ai făcut lui Hilary?». În ultimul timp e foarte agresivă față de mine. N-am știut ce să-i răspund. N-am mai rămas, pentru că știam că tu n-aveai nevoie de mine, și apoi îmi stătea plânsul în gât. Tu nu-ți dai seama că fac tot ce dorești tu, de parcă ți-aș fi sclavă. Din cauza ta duc o viață stupidă, o viață nedemnă de o ființă umană, și doar am putea fi atât de fericiți dacă tu ai dori-o. Nu se poate spune că ai fi mai fericit fără mine, pentru că ești la pământ, ești omul cel mai nefericit pe care l-am cunoscut vreodată. De ce nu te hotărăști să-ți oferi o variație și să fii și tu odată fericit? Dintr-un motiv știut numai de tine, nu-ți îngădui să iubești, te ții în frâu. Tu însuși îți ești cel mai aprig dușman. Există în tine o furie împotriva tuturor bucuriilor simple omenești. Am putea fi atât de fericiți, tu și cu mine, dacă ne-am trăi viața împreună și am avea un copil; tu ai avea un scop pentru care să muncești și existența ta ar căpăta un sens. Nu pot crede că aștepti o altă femeie. Tu mă iubești pe mine și ne înțelegem unul pe celălalt, ceea ce e un lucru rar, chiar tu ai spus-o. Ah, iubitele, nu mă alunga, nu mă irosi, nu poți s-o faci, știi bine că sunt micuța ta Thomas pe vecie...”

Și așa mai departe, pe mai multe pagini. Am clasificat scrisoarea drept inofensivă și am rupt-o. M-am îmbrăcat, mi-am băut ceaiul și am plecat la birou. Liftul era defect, așa că am coborât pe scări.

Dincolo de ușa rulantă a blocului, mă aștepta o atmosferă tăioasă, ploioasă, care mi-a năvălit în gât și m-a făcut să gândesc că luasem și eu afurisita de răceală de la Tommy. Dimineața era murdară și gălbejită, felinarele, încă aprinse, iluminau afișe care anunțau o iminentă grevă a uzinelor electrice. Ce deprimantă fusese seară cu Clifford! Și ce-o fi vrut să spună la urmă, când m-a întrebat dacă am auzit ceva? Clifford vorbea

deseori înfrigurat, pitoresc, cu o retorică supraemfază, care îl ducea la pură romanțare. Cât despre scrisoarea de la Tommy, cu tabloul ei de viață fericită în sânul familiei și înconjurat de copilași, mă făcea să-mi vină să vărs. În orice caz, nu folosisese cuvântul scoțian pentru „copilași”, așa cum făcea alteori. Ce coșmar îngrozitor avusesem în legătură cu Crystal. Ce m-aș face dacă Crystal ar muri? Dar căsătoria cu Arthur era tot un fel de moarte. Oare își dădea într-adevăr seama de sentimentele ei? Știa ce-ar însemna această căsătorie? Își imagina cumva că ar putea să se mărite cu Arthur și să mă păstreze și pe mine? Oare eroismul meu în toată această poveste nu era o stupiditate? N-ar trebui, pur și simplu, așa cum îi spusese lui Clifford, să tăiem răul de la rădăcină?

Norul de gânduri negre care-mi împânzea capul fu brusc străpuns de lumină și risipit. Ce s-a întâmplat? O clipă mai înainte mă târam laolaltă cu mulțimea de momâi, scurmându-mi drumul prin burnița înghețată și gălbinișoasă, inhalând un aer umed care mă tăia în măruntaie ca un cuțit; și dintr-o dată totul s-a prefăcut în căldură și lumină. Parc-aș fi fost atins cu o minge de aur într-o scenă de miracole. O zărisem pe celălalt trotuar pe Biscuit, mergând încet, paralel cu mine, cu capul ușor întors în direcția mea. Purta o scurtă din diftină, cu o glugă ridicată pe cap, așa încât e de mirare că am reușit s-o recunosc. Nu știu ce forță mi-a dirijat în chip fericit privirea către acea străfulgerare de ochi negri și pomeți înalți. M-a inundat o subită fericire, și am avut un șoc de surpriză când mi-am dat seama că acea plăcută căldură era fericire, da, simțeam că era o fericire irațională, nemotivată, nefondată, absolut momentană, firește, și totuși în mod cert fericire. Am mers mai departe, prefăcându-mă că n-am observat-o, întrebându-mă ce avea să facă și dacă o să mă acosteze. După vreo douăzeci de pași procedeu mi s-a părut idiot și inutil. Am lăsat-o să mi-o ia puțin înainte, pe urmă am traversat, am pornit în urma ei și am apucat-o de încheietura mâinii. Am avut senzația că ne cunoaștem de ani de zile. Am strâns cu putere încheietura fină, apoi i-am petrecut brațul pe sub al meu, ținându-i mâna. Purta o mănușă scurtă de lână, pe care i-am tras-o jos și am vârât-o în buzunar, adăpostindu-i mână caldă și uscată în palma mea rece și umedă. Eu nu purtam decât foarte rar mănuși, îi simțeam căldura trupului de-a lungul brațului și al coapsei. Mergeam înainte în semiobscuritate și în puhoiul de oameni de la ora de vârf. Nu am privit-o în față.

— Ei, Biscuit, iubito?

— Bună dimineața.

— Bună dimineața și mai cum?

— Bună dimineața, Hilary.

— Astă seară luăm masa împreună.

Serile de marți mi le petreceam cu Arthur, dar nici că-mi păsa.

— Nu pot, îmi pare rău.

— De ce nu? Nu te lasă ei?

— Nu pot.

— Biscuit, ești *măritată*?

— Nu.

— N-ai verighetă? Nu, n-ai verighetă. Dar există vreun bărbat care-ți guvernează viața?

— Nici un bărbat.

— Atunci de ce nu poți? În fond, draga mea Biscuit, te porți exact ca o femeie care atâta bărbații. N-am de gând să mai rabd să nu aflu totul despre tine și pricina pentru care mă urmărești. E o chestiune foarte bizară, știi. Locuiești prin apropiere?

— Nu pot veni în seara asta.

Am ajuns la stația de metrou și continuam să-i țin cu forța mâna care se zbătea ușor, încercând să-mi scape, de îndată ce ajunsesem la intrare. Dădu să se elibereze de brațul meu, dar am tras-o îndărăt, zdrobindu-i încheieturile fragile ale degetelor între degetele mele. I-am cumpărat un bilet și m-am scotocit în buzunare după abonamentul meu. Am coborât scările către peronul de est. Hotărâsem să nu-i dau drumul până când n-o să-mi spună cine e și n-o să-mi elucideze micul ei mister.

— Te rog, Hilary... mă doare.

Am tras-o după mine de-a lungul peronului înțesat de o mulțime compactă, în mijlocul căreia ne simțeam izolați. Londonezii, care au văzut tot ce se poate vedea, poartă ochelari de cal. Am împins-o spre un perete, strecurând-o printre doi oameni ca printr-o crăpătură, și am urmat-o, punându-mi mâinile pe zid, de o parte și de alta a umerilor ei. Stăteam față-n față. Căldura - relativă - a stației făcea ca fețele noastre umede să strălucească - a mea roșie, a ei de un vag roz auriu. Mi-am atins o clipă obrazul de faldurile glugii care îi alunecase pe ceafă. Atmosfera peronului ticsit era pătrunsă de un miros de lână caldă și udă, care se topea într-un vag miros de sudoare, care se topea în întunecosul miros de cauciuc al metroului. Un tren cu direcția Putney Bridge sosi duduind și mulțimea începu să tălăzuiască înainte.

— Biscuit, am șoptit în intimitatea aglomerației, a duduului și a linii ude. Uite ce-i, Biscuit, nu face nimic dacă nu ești liberă astă-seară. Dar ești aici, acum, și n-am de gând să te las să pleci. Ești prizoniera mea și nu-ți dau drumul până nu-mi spui tot. M-ai vrăjit și singurul lucru pe care-l pot face este să te înșfac și să te țin până ce scot de la tine tot adevărul. Te previn, dacă e nevoie, voi rezista ceasuri întregi.

Mă gândeam să o trag într-un tren de pe linia circulară și s-o țin acolo cu forța până ce va vorbi. Nu-mi păsa de câte ori ne vom fi învârtit în cerc. Metroul de Putney Bridge plecase. Peronul se umplea iarăși rapid. Se apropia un metrou de linie circulară.

— Vino, prizoniere!

Am tras-o după mine. Vagoanele erau ticsite până la uși și noi am fost printre ultimii pasageri care s-au urcat, înghesuindu-ne cu forța în îngrămădeala ostilă de oameni striviți dinăuntru. Am împins-o pe Biscuit în fața mea și, când am reușit să mă inserez și eu, în timp ce căutam un loc pentru ambele picioare pe podeaua supraaglomerată, am dat drumul o clipă brațului ei. Ușile începură să se închidă.

Deodată am văzut-o afară. Cu o iuțeală de țipar se strecurase afară în timp ce eu pășeam înăuntru. Ușile se închiseră între noi. Mi-am apăsat fața pe geamul ușii. La câțiva centimetri depărtare vedeam fața ei și buzele deschizându-i-se în cuvinte inaudibile în zăngănitul metroului care se pusese acum în mișcare. Mâna ei gingașă se înalță într-un gest grăitor:

— Scuză-mă, îmi pare rău...

Porni să meargă pe lângă vagon și-și puse o mână pe geam. Am văzut palma cea mai palid cenușie și labirintul ei de linii, hieroglifele unui mister care încă nu se lăsa descifrat.

În toate serile de marți, fie iarnă, fie vară, cinele oferite de Arthur aveau exact același meniu (lui Wittgenstein i-ar fi plăcut așa ceva). Se alcătuia din conserve de limbă, cu pireu din fulgi de cartofi și cu mazăre, apoi biscuiți, brânză și banane. Vinul îl aduceam eu.

Aceasta a fost ultima zi a vechii mele lumi (numai că în acea seară eu încă nu știam acest lucru). Și eu, și Arthur eram beți (de astă dată adusesem două sticle de vin).

Arthur avea un apartament de două camere, deasupra unei brutării din Blythe Road. Găsesc mirosul de pâine înnebunitor. Dacă ți-e foame, îți face foamea de nesuportat. Dacă nu ți-e foame îți face greață. Câteodată avea un

iz de drojdie fermentată, de parcă pâinea se prefăcea în bere. Arthur spunea că se obișnuise și pretindea că nici nu-l mai simte. Apartamentul lui era mic, murdar și neatrăgător. Existau în el o serie de relicve lăsate de persoană (acum defunctă) la care Arthur se referea numind-o „mămica” lui. Mămica îi lăsase lui Arthur un covor albastru-verziu cu un desen de triunghiuri vălurite, cafenii, un bufet cu marginile rotunde și încrustații prelungi, în formă de evantai, de culoarea ciocolatei, paravanul din fața sobei, din sticlă verzuie, cu o imagine a edificiului Empire State Building, un fotoliu brodat cu avioane învechite, o scoarță portocalie, cu multe laturi, ca un diamant, care suporta greu competiția cu covorul, și două statuete verzulii închipuind două doamne, pe jumătate drapate, în atitudini sugestive, intitulate respectiv Aurora și Amurgul. Toate aceste obiecte degajau un vechi parfum de trecută *joie de vivre*¹⁹, care-mi stârneau o vagă milă, dar nici un dram de curiozitate. Tatăl lui Arthur (și el decedat) fusese hamal de gară. Arthur era, la rândul lui, un alt exemplu de produs al forței creatoare a sistemului examinatoriu.

Ne-am isprăvit cina (servită în farfuriile mămicii, pictate cu o căsuță albă pe fundalul unui geometric răsărit de soare, bej) și ne aflam (mai bine zis mă aflam) într-o agresivă stare de beție, care te face să-ți dai seama că totul a fost zadarnic. Arthur, care se amețea foarte ușor (de obicei bea bere), avea o figură visătoare. Nu era niciodată agresiv, își scosese ochelarii și-i legăna prostește încoace și încolo, cu o mișcare de pendul. De fapt, eu băusem cea mai mare parte a celor două sticle de vin. Discutam confuz despre birou, despre pantomimă, și acum despre „concepția” religioasă a lui Christopher Cather.

— Cred și eu, am spus. când consideri că lumea e doar o iluzie, nu-ți pasă de ceea ce faci. O doctrină foarte comodă.

— Dar nu spune creștinismul că...

— Firește, Christopher nu crede cu adevărat în toate astea, nimeni n-ar putea crede. Declară că, în realitate, oamenii răi există. Ceea ce nu-l împiedică să-și impună propriul ego în dreapta și-n stânga, ca și noi toți ceilalți.

— Mă rog, nici eu nu cred că existăm în prea mare măsură, spuse Arthur.

— Vorbește în numele tău.

— Eu cred doar că trebuie să fim buni unii cu alții. În rest totul e o harababură, și dacă asta înțelege Christopher prin...

— Ah, nu te porni!

— Vreau să spun că mintea noastră e un întâmplător talmeș-balmeș de idei. În afara vieții obișnuite nu mai există nimic altceva. Nu există nimic complet. Viața nu-i o piesă de teatru. Nici măcar o pantomimă.

— Nu există Țara lui Niciodată²⁰?

— În nici un caz. Țasta-i lucrul important.

— Așadar tu nu-l privești pe Peter Pan ca o realitate invadatoare?

— Nu, răspuse Arthur. Dimpotrivă. Reală e doar viața tihnită a familiei Darling.

— Și atunci Peter ce e?

— Peter este... Peter este... Nu știu... Spiritul care a luat-o razna, ivindu-se doar ca un oaspete enervant care nu se poate împiedica să se arate, dar nici de intrat nu poate intra.

— Asta-i într-adevăr o idee fantezistă.

— Vreau să spun că nevoile spirituale sunt aiuristice atât timp cât nu sunt întrupate într-un mod de viață obișnuit. Sunt distructive, nu sunt decât duhuri de nebunie.

— Ce părere ai despre Wendy, prietena lui Peter Pan? Și ea eșuează?

— Da. Wendy este sufletul omenesc în căutarea adevărului. Și se rezumă la un compromis.

— Trăind pe jumătate într-o lume ireală?

— Da, asemeni celor mai mulți dintre noi. E o înfrângere, dar o înfrângere onorabilă. Presupun că e lucrul cel mai bun pe care-l putem spera.

— Nu înțeleg de ce idilizezi viața tihnită a familiei Darling. Mie mi se pare destul de anostă.

— O, nu, ce poate fi mai minunat... un cămin... cu copii... și...

— Cred că ne-am îmbătat, am spus curmându-i vorba. Oricum, eu unul sunt beat. Vreme de două minute am avut impresia că spui ceva interesant.

Din fericire, în acea clipă sună telefonul. Era un pensionar bătrân căruia tocmai îi murise papagalul, îl auzeam pe idiotul bătrân scâncind la celălalt capăt al firului. Mi-am strâns lucrurile. Știam din experiență că Arthur nu era niciodată în stare să pună capăt unei convorbiri telefonice. Acoperi receptorul cu palma și mă imploră să mai rămân, dar mie mi-era silă până peste cap. Nu simțeam nevoia să mai aud ceva pe tema căminelor fericite și a copilașilor.

Afară, bătrâna și smintita de climă englezească făcuse iar un viraj brusc. Norii se împrăstiaseră și noaptea se limpezise, în ciuda haloului luminos al

Londrei, câteva stele erau vizibile pe cerul ușor rumeniu. De multă vreme nu mai văzusem Calea lactee. Uriașa roată a galaxiei, spușeala strălucitoare a innumerabilelor stele, beznă adâncă, absolută, care ascunde alte și alte galaxii! Arthur avea dreptate. Nu existăm în prea mare măsură. Și totuși suferim nebunește. Ceva există, un mortificat complex de resentimente și anxietăți și durere, ceva pe jumătate strivit, ceva înghițit, încă nedigerat și care totuși țipă. M-am gândit o clipă să mă duc s-o văd pe Crystal. Dar era unul din lucrurile pe care nu le făceam niciodată. Trebuia să mă țin de rutina mea. Și apoi, probabil că la ora asta dormea. Dacă Crystal lua de bune spusele mele și-l accepta fără întârziere pe Arthur? N-ar fi mai bine să pun capăt întregii povești printr-o simplă ridicare de deget? Am constatat că nu reușeam să mă distrag gândindu-mă la Biscuit. Am încercat, dar fără nici o satisfacție. Biscuit nu însemna decât o manifestare lipsită de noimă prin care Cosmosul se străduie să te irite, ca atunci când împungi o gână cu un pai. M-am îndreptat cu pași foarte înceți spre casă.

MIERCURI

ERA MIERCURI, CEA MAI IMPORTANTĂ zi de până acum în această povestire, și una dintre cele mai cruciale zile din existența mea. A început destul de enervant, printr-o ceartă cu Christopher Cather. Când m-am trezit, am găsit bucătăria ocupată de un băiat străin, al cărui păr lung era legat la spate cu un elastic. Probabil că petrecuse noaptea acolo. M-am dus în camera lui Christopher și i-am spus că în bucătăria mea n-are ce căuta un băiat cu părul legat cu un elastic. Christopher mi-a răspuns că sunt ridicol de îngust la minte. I-am mai spus lui Christopher că nu sunt de acord să poarte un maiou atât de scurt, încât să ofere, la fiecare mișcare, priveliștea unei porțiuni de piele. Mi-a răspuns că maioul intrase la apă în mașina de spălat. I-am spus că-i interzisesem să folosească mașina de spălat. Mi-a răspuns că sunt un zgârciob meschin. I-am dat replica. Am plecat fără să mă bărbieresc și trântind ușa. Liftul continua să fie deranjat. Greva uzinelor electrice era din nou pe afișe, gata să izbucnească în orice moment. Ploua. Tot timpul o căutam din ochi pe Biscuit, dar nici urmă de ea. Când am ajuns la birou intenționeam să mă rad (aveam acolo o trusă de bărbierit), dar am descoperit că n-am lame. Mă simțeam mâhnit și neîngrijit. M-am așezat, contemplând peretele mânjit de urmele pânzelor de păianjen și sperând că dorința de a-i cere lui Crystal să renunțe la Arthur vă deveni în curând irezistibilă. Am mai strunit-o un timp. Mâine, Crystal o să-l vadă pe Arthur. N-ar trebui să stau de vorbă cu ea în seara asta?

Doamna Witcher și Reggie intrară în birou râzând veseli. Organizaseră un lanț de sărbători pentru a-și prelungi triumful. Tommy mă sună la telefon (o acțiune cu strictețe interzisă), drept pentru care am trântit receptorul în furcă. Arthur, de al cărui ajutor aveam nevoie, nu-și făcuse încă apariția, ceea ce era surprinzător. La ora unsprezece patruzeci și cinci surveni cutremurătorul eveniment.

Reggie și doamna Witcher trăncăneau, în mod normal, tot timpul. Presupun că mai și lucrau din când în când. Eram atât de obișnuit cu cacofonia lor vulgară, încât era simplu pentru mine nici să nu-i aud. Uneori însă, mai ascultam. Redactasem un mic referat cu privire la situația unui curier ce fusese mutat la un alt departament, unde primise ceea ce se numește o indemnizație specială deoarece curățase niște cuiburi de porumbei de pe acoperiș, și care curier, reîntors la departamentul nostru, își rupsesse un picior în timp ce înlătura alte cuiburi de porumbei, acțiune ce i se părea a face acum parte din îndatoririle lui de serviciu. Rezolvasem problema cu eleganță și acum mă odihneam o clipă rezemat de spetează, înainte de a trece la alt caz, întrebându-mă de ce nu s-o fi arătat Arthur și ascultând într-o doară la vorbăria neîncetată a celorlalți doi. Discutaseră despre pantomimă. Dar acum, evident, schimbaseră subiectul.

— Nu se spune contele Salisbury! Era vocea lui Edith, expertă în aristocrație. Spui Lordul Salisbury, și contele *de* Salisbury.

— Un duce e mai mare decât un conte?

— Sigur că da, prostule.

— Un conte e egal cu un marchiz?

— Femeia își menține titlul. Când își schimbă numele, nu devine pur și simplu doamna cutare.

— Ba cred că așa ar trebui. Dar asta înseamnă că tatăl ei era conte?

— Hai să-l întrebăm pe domnul Știe-tot. Hilary -Hilarii!

— Da?

— Când o femeie se numește Lady Nu-știu-cum de Nu-știu-ce, înseamnă că tatăl ei a fost conte, și nu-i așa că-și păstrează titlul când se mărită, sau devine Nu-știu-cum de Altceva?

— Așa cred, dar tu ești specialistă în chestiile astea. Cred că dacă ești fiica domnului conte de Ață albă, ți se spune Lady Joan Plătică și când te măriți cu domnul Hațmațuchi devii Lady Joan Hațmațuchi.

— Ce spiritual e Hilary! Și un conte e egal cu un marchiz?

— Nu știu.

— Ar trebui să știi, că doar ai fost la Oxford.

— N-am urmat decât un curs de secretari acolo.

— Hilary romanțează întotdeauna. Nu cred nici măcar că s-a apropiat vreodată de Oxford.

— Hilary a urmat universitatea hepaticilor la Scunthorpe.

— Hilary... Hilarii...

— Oricum, asta-i, înainte era Lady Kitty Mallow, și apoi, când s-a măritat cu domnul Gunnar Jopling, a devenit Lady Kitty Jopling.

În momentul acela intră Skinker pe ușă.

— Ce-ați pățit, domnu' Burde?

— Am scăpat cerneala.

Îmi ridică de pe jos călimara. Se vărsase puțină cerneală pe podea. M-am aplecat peste marginea biroului, privind la mica baltă neagră și respirând anevoie. Cu mișcări foarte încete, am așezat o foaie de sugativă peste pata de cerneală.

— Nu vă simțiți bine, domnu' Burde? Vă e rău?

Am făcut cu mâna o mișcare smucită, pe care a înțeles-o, și s-a conformat, A ieșit din cameră și a închis ușa după el.

— Totuși e cam lipsit, de gust să ți se spună Lady Kitty, nu? își dădu Reggie cu părerea. Doar nu se poate să fi fost botezată Kitty.

Mi-am dres glasul.

— Da, Hilary, dragule? Ai făcut vreo observație?

Am simulat un acces de tuse ca să ascund faptul că nu puteam respira normal și nici articula vreun cuvânt.

— Ați vorbit ceva despre Jopling? am întrebat în cele din urmă.

— Da, Gunnar Jopling.

— Am mai auzit de el, spuse Reggie. Eu credeam că-i politician, dar nu se poate să fi fost.

— A fost șeful chestiei ăleia cu reforma monetară. Și pe urmă a fost ceva pe la Națiunile Unite. L-am văzut la televizor.

— Și ce-i cu asta? am întrebat.

— Cum, n-ai auzit? E noul șef al departamentului. Vine în locul lui Templar-Spence.

— Templar-Spence a și plecat, preciza Reggie. Dar Jopling nu-și va lua postul în primire decât peste trei săptămâni.

— Și Lady Kitty e soția lui, deci presupun că taică-su o fi fost vreun conte sau așa ceva.

— Câți conți există?

Un timp, m-am aplecat peste birou, prefăcându-mă că scriu. Pe urmă am ieșit pe tăcute din cameră, m-am dus la garderobă, mi-am îmbrăcat fulgarinul și mi-am luat umbrela, am coborât și am ieșit în Whitehall. Continua să plouă încet. Voiam să-l văd pe Clifford Larr. Nu-mi îngăduia niciodată să-i vorbesc la birou, și se încrunta ori de câte ori ne întâlneam

prin preajma clădirii. Dar de astă dată era vorba de o urgență. De obicei, la douăsprezece și jumătate lua masa la bodega St. Stephen. Acum era douăsprezece și zece. M-am plimbat agale, în sus și-n jos, ascunzându-mă pe după umbrelă și pândind ușa principală. Trecură vreo douăzeci și cinci de minute. Treizeci de minute. Și apoi apăru Clifford, în elegantul lui pardesiu de *tweed* și pălăria de fetru moale. Dădea să-și deschidă umbrela când mă zări, și o închise la loc. Șovăi o clipă, apoi veni în direcția mea. Cotirăm spre Trafalgar Square, mergând încet. Mi-am închis umbrela.

— Ai auzit, zise Clifford.

— Da.

— Ei bine, și ce-ai vrea să fac eu?

— Vreau să-ți vorbesc.

— Nu-i nimic de vorbit. Am la două o ședință și trebuie să citesc o mulțime de materiale înainte. Știi doar că nu ne putem întâlni aici.

— Vreau să-ți vorbesc. Vino în parc.

— Bună ziua. Eu o iau în direcția asta, tu în cealaltă.

— Vino în parc. Vrei să te înșfac de braț și să fac o scenă?

Am schimbat direcția. Clifford și-a deschis umbrela, fără îndoială că să se camufleze. Eu o închisesem pe a mea și ploaia aproape că se oprise. Am traversat în tăcere curtea Gărzilor Călare și terenul de paradă, și am intrat în parcul St. James, luând-o prin partea de nord a lacului. Ploaia încetase complet și deasupra palatului Buckingham răsărise un petec luminos de cer palid albastru.

— Ce trebuie să fac? l-am întrebat pe Clifford.

— Nu văd de ce-ar trebui să faci ceva, răspunse Clifford pe sub umbrelă. Nici n-ai să-l vezi.

— O să-l întâlnesc pe scări.

— Și-ți închipui că o să te atace, c-o să te strângă de gât?

— Va trebui să-mi dau demisia.

— Nu fi idiot. Mă rog, fii. cum crezi. Acum mă întorc.

— Nu, te rog. *Te rog*. Abia acum am aflat. Nu știu ce să fac.

— Să accepți ideea. O să te ignoreze. Sau, dacă detești acest lucru, dă-ți demisia. Nu-i nici o problemă.

— Ce farsă fantastică! De ce să vină tocmai aici dintre toate locurile din lume? Am crezut că n-o să-l mai văd niciodată, mă rugam să nu-l mai văd. Speram să moară. Mă gândeam la el ca la un om mort.

— Un lucru pe cât de necaritabil, pe atât de nerealist. E un om de mare succes. Și acum trebuie să...

— Vino măcar până la pod, Clifford. Te rog, vino până la pod. Simt că înnebunesc.

Am pășit pe podul de oțel și ne-am oprit privind peste apă către Whitehall. Turlele de basm ale tribunalului se profilau în stânga conturului ferm al Noilor Birouri Administrative și, dincolo de sălciile galbene de pe insulă, grațioasa fațadă de palat a Ministerului de Externe scânteia cenușiu-verzuie. Un soare leșios ilumina orizontul înțesat de acoperișuri, conturate pe un fundal plumburiu, compact. La sud de râu continua să plouă, se puteau desluși șfichiuri strălucitoare de ploaie hașurând întunecimea densă a cerului, poleită de soarele ce-și vedea de drumul lui.

— Crezi că știe că sunt aici?

— N-aș crede. O să fie o surpriză plăcută pentru el să întâlnească o față familiară.

— Nu pot suporta, am spus. Dacă o să ne întâlnim o să... leșinăm amândoi de ură, sau așa ceva.

— Nu văd de ce să nu vă spuneți bună dimineța, ca doi oameni civilizați.

— Să ne spunem bună dimineța! Clifford, crezi că în afară de tine... mai știe cineva de la birou despre mine și Gunnar?

— Nu.

— N-ai să le spui, nu-i așa?

— Bineînțeles că nu.

— Mi-e rău. Cred c-am să leșin, acum, aici.

— Ce cârpa ești! Cât despre ură, nu văd de ce l-ai urî tu!

— Dacă nu înțelegeți atâta lucru, atunci ai nevoie de o lecție de psihologie.

— Știu că se presupune că-i urăști pe cei cărora le-ai făcut un rău. Dar există o limită.

— În cazul ăsta nu există nici o limită.

— La urma urmei, au trecut aproape douăzeci de ani.

— Pentru mine nu. Pentru mine a fost ieri.

— Știi bine că nu suport genul ăsta de dramatism. Am și eu necazurile mele.

— S-a recăsătorit.

— De ce nu? El și-a trăit mai departe viața, în timp ce tu te-ai îngropat aici, paralizat de milă de tine însuși.

— Mă disprețuiești, nu? Ți-e rușine că-mi ești prieten. Gândești c-ar fi degradant dacă s-ar afla la birou că ești prieten cu mine. Ei bine, atunci întinde-o! Și nu mă aștepta luna viitoare.

— Foarte bine. N-am să te aștept. Bună ziua.

L-am privit îndepărtându-se, apoi mi-am tulburat voit privirile, așa că silueta lui să se amestece cu cele ale oamenilor indiferenți care ieșiseră, acum că ploaia stătuse, să se plimbe în lumina soarelui anemic. Am traversat podul și am început să merg încet de cealaltă parte a lacului. Am ieșit pe strada Great George și am luat-o în direcția Whitehall spre capătul Parlamentului. Și deodată m-am întâlnit nas în nas cu Arthur, care tocmai traversa venind dinspre stație.

— Hilary! O, Hilary!

O privire aruncată lui Arthur mi-a spus tot. Era complet transformat. Și-a scos tichia de lână de pe cap și a fluturat-o. Strălucirea bucuriei îi țâșnea din cap, din ochi, din nas, din gură. Radia ca un pom de Crăciun. Până și părul reușise să arate frumos.

— Hilary, Crystal zice că e de acord să se mărite cu mine. Am primit azi dimineață scrisoarea ei. N-am mai fost în stare de nimic. N-am putut să vin nici la birou... eram așa de fericit... pur și simplu m-am întins pe podea... mă rostogoleam de fericire... abia de mai puteam respira... Îmi venea să strig și să cânt, dar eram sleit de atâta bucurie... pur și simplu zăceam acolo de parcă eram lovit în moalele capului. Hilary, ești și tu de acord, nu? Vorbesc serios, n-ai nimic împotriva? Crystal zicea că tu... Hilary, ce-i cu tine, ești supărat? O, Doamne... ești... arăți așa de...

— Nu, nu, am replicat. Sunt încântat de căsătoria voastră, absolut încântat, bineînțeles. Numai că deodată m-am simțit foarte rău. Cred c-o să mă duc acasă.

— Lasă-mă să vin cu tine. Ce ai? Arăți ca un strigoi.

— Nu, nu. O simplă gripă. Mă duc să mă bag în pat. Mă bucur mult de tine și de...

Am chemat un taxi.

Arthur arăta uluit. Pe urmă mi-a făcut semn cu mâna. Din taxiul oprit din cauza circulației, l-am văzut ajungându-mă din urmă, și apoi depășindu-mă, distrat. Când s-a apropiat, cu zâmbetul lui smintit care atrăgea atenția trecătorilor, începu deodată să țopăie, fâlfâindu-și brațele în aer. Oamenii îl priveau și zâmbeau. Taxiul se puse în mișcare.

Acasă, l-am găsit pe băiatul cu părul legat cu elastic tot în bucătărie. L-am dat afară din casă. Christopher, supărat și el o dată, mi-a spus în față ce sunt și a plecat cu băiatul. Am intrat în dormitor și, luându-mă la întrecere cu Arthur, m-am trântit pe podea.

JOI

— CÂNTĂ-MI UN CÂNTEC CU SEMNIFICAȚIE SOCIALĂ! ciripea Freddie Impiatt.

Era joi. La birou nu revenisem decât în această dimineață. Era totuși preferabil să mă duc la birou decât să zac acasă întins pe podea. Din același motiv mă dusesem acum și la familia Impiatt. Celor de la serviciu le spuseseam că am o infecție intestinală și că mă simt foarte rău. Drept care m-au lăsat în pace. L-am convins și pe Arthur să mă lase în pace. Dar îl auzeam cântând lângă mine, în dulapul lui. Și acum cântă Freddie, ba chiar schița și câțiva pași de dans, pe covor, în timp ce turna băuturile. Pe fruntea lui lătăreață, ca de cauciuc, se încrețeau vălurele de autosatisfacție și plăcere. Ratase poantele câtorva glume, întrucât se prăpădea de râs pe parcursul povestirii. Laura, îmbrăcată într-o rochie cort, cu podoabe zornăitoare și părul revărsat, mă urmărea stăruitor. Pentru ei îmi schimbasem boala, pretinzând că am o durere de dinți, dar vedeam bine că nu mă cred. Sosi și Clifford Larr. L-am privit pe furiș. Ochii lui trecură împietriți peste mine. Mă întrebam dacă n-ar fi mai bine să plec imediat.

— Aud că până la urmă yenul japonez nu s-a devalorizat, spuse Clifford.

— Hilary, ce ai? întrebă Laura.

— Ți-am spus, mă dor dinții.

— Ba e vorba de Tommy.

— Nu-i vorba de Tommy. Dacă Tommy ar fi singurul meu necaz, aș cânta toată ziua în gura mare.

— Așadar nu-i numai durerea de dinți.

— Și mai pretindem că am câștigat războiul, se auzi vocea lui Larr.

Am coborât cu toții la cină.

— Îți plac anghinarele, nu-i așa, Hilary?

— Îți oferă o ocupație. Ca și jucăriile mecanice. Dar nu le consider o mâncare.

— Data viitoare îți ofer fasole și o lingură.

— Nu consider că mâncarea trebuie să fie o jucărie.

Toate schimburile astea de nonsensuri cu Laura decurgeau atât de automat pentru amândoi, încât puteam să le susțin în timp ce-i ascultam pe Freddie și pe Clifford discutând criza monetară internațională și în timp ce mi frământam mintea cu cele mai sinistre gânduri. Mâncam un soi de carne redusă la un jeleu lipsit de personalitate și mirosul puternic a usturoi. Mă întrebam dacă să mă duc după cină ca de obicei la Crystal ca să i-l iau pe Arthur de pe cap. Poate că nu. Nu mai avea nici un sens să-l iau pe Arthur. Și totuși trebuia să-i povestesc lui Crystal ce aflasem miercuri dimineața. Și trebuia s-o *văd* pe Crystal și să pretind că-i binecuvântezez pripita hotărâre. Probabil că aștepta cu nerăbdare așa ceva din parte-mi. Cu o seară înainte nu mă simțisem în stare să o vizitez. Și totuși era preferabil presupusul calm al rutinei imbecilizante. Perfect adevărat că-i spusese lui Crystal: „Scrie-i!”, dar acum îmi dădeam seama că, spunându-i acest lucru, îmi imaginasem că nu mă ia în serios. Oare se grăbise atât de tare de teamă că nu cumva să-mi schimb hotărârea? Sau era iar vorba de o stupidă și îngrozitoare greșită înțelegere a faptelor? N-ar fi trebuit oare să opresc totul *de îndată*? Concomitent cu aceste gânduri, scene vii din trecutul meu îndepărtat porniră să-mi joace în fața ochilor, cu o claritate plină de culoare care arunca în umbră toate preocupările momentului prezent. Cât e de straniu când, îndărătul unei măști surâzătoare și volubile se reconstituie, cu minuțiozitate, imagini și crâmpie de vechi discuții, torturându-te. astfel că, în realitate, îndărătul măștii surâzătoare îți vine să plângi, îți vine să urla.

— Hilary, ce limbă străină mai ai de gând să înveți?

— Sanscrită. Am cunoscut o încântătoare fată indiană care o să mi-o predea.

— Sunt geloasă! Nu înțeleg de ce vrei să înveți o limbă moartă.

— Pentru că pe toate cele vii le cunoaște, interveni Freddie.

— Nu, nu le cunosc pe toate. Nu știu chineza, nici japoneza, și nici una dintre limbile indiene, ori africane, ori polineziene. Și turca mea e destul de aproximativă. Finlandeza e săracă...

— Lui Hilary îi place să facă paradă.

— Am considerat întotdeauna că Turnul Babel e un mit sinistru, urmă Freddie. Cine poate iubi un Dumnezeu care, în mod deliberat, a zăpăcit omenirea în chip atât de meschin?

— Poți să-l respecti, interveni Clifford. A știut el ce face.

— Mă întreb dacă va putea exista vreodată o limbă cu adevărat internațională, spuse Freddie.

— Există. Engleza.

— Hilary e un șovin!

— Ce părere ai despre esperanto? întrebă Laura. Hilary, cunoști esperanto?

— Firește.

— Și crezi că e...

— Cine poate suporta o limbă în care cuvântul pentru „mamă” este „micul tată”?

— Așa e?

— În esperanto, mamă se spune *patrino*.

— Jos cu esperanto! strigă Laura.

— Ai dreptate că Dumnezeu a știut ce face, am spus adresându-mă lui Clifford. (Țineam să comunic cu el, dar continua să nu mă vadă.) Dar nu trebuie să privim lucrurile cu prea mult cinism. Nimic nu umilește mai mult mândria umană decât incapacitatea de a înțelege o limbă. E o perfectă imagine a limitării spirituale. Cel mai inteligent dintre oameni pare tâmpit când nu se poate exprima ca lumea într-o limbă străină.

— De asta vrei tu, Hilary, să cunoști toate limbile de pe glob? întrebă Laura.

— Natural.

— Și Dumnezeu a dorit să vadă cât de limitați suntem? întrebă Freddie.

— A vrut să ne arate că bunătatea e o limbă străină pe care n-o putem înțelege.

— Asta-i una dintre serile metafizice ale lui Hilary, comentă Freddie.

— Eu nu pricep cum de nu se amestecă în capul tău toate cuvintele din toate limbile alea pe care le cunoști, zise Laura. În capul meu s-ar învălmăși îngrozitor.

— O plăcintă de cuvinte.

Clifford rămăsese distant și tăcut, cu fața gravă, și acum scormonea distrat desertul, un terci de ananas scaldat într-un soi de sos alcoolizat, grețos, cu miros pătrunzător. Deodată se întoarse către Freddie, întrebându-l:

— Ce părere ai de succesorul lui Templar-Spence?

— Ah, da, Gunnar Jopling. O bună alegere, nu? Presupun că într-o săptămână sau două începe lucrul.

— Nu pot să mănânc chestia asta, i-am spus Laurei. îmi face rău la dinți. Poți să-mi dai puțin whisky?

— Da, desigur. E suedez, de-l cheamă Gunnar? Ce nume frumos!

— Nu, e cât se poate de englez. Posibil să fi avut vreun străbunic suedez. Tot timpul a fost promovată din mare în mai mare. A început la trezorerie. Pe urmă a trecut la companiile aeriene. Pe urmă la Fondul Monetar Internațional, și de acolo la Națiunile Unite. Un om extrem de capabil. Bănuiesc că o să ajungă în fruntea administrației civile.

— Parcă se vorbea la un moment dat că a intrat în viața politică? întrebă Laura.

— Cred că laburiștii s-au simțit foarte ușurați când a decis să renunțe. S-ar fi cățarat mult prea repede în vârful. E un om cu mari ambiții. Cu totul altceva decât oaia aceea bătrână de Templar-Spence. O să facă o scuturătură în minister.

— Mie o să-mi placă? întrebă Laura.

— Ah, voi femeile nu vă gândiți decât la interesul personal, zise Freddie. Auzi, ei o să-i placă?

— E căsătorit?

— Te și gândești să pui laba pe el? Da, e căsătorit. Cu Lady Kitty Mallow.

— A, da, îmi aduc aminte. O debutantă în societate. Trebuie să fie mult mai tânără decât el. Și colosal de bogată.

— Aud că și-au cumpărat o casă în Cheyne Walk, urmă Freddie. Mi-a spus Duncan, când ne-am întâlnit la cabinetul ministerial.

— Probabil că înoată în bani. E a doua soție, nu? Cu prima... parcă s-a întâmplat ceva?...

— Prima lui soție a murit într-un accident, o lămură Clifford.

— Ah, da. Și fiul lor s-a sinucis.

— Asta s-a întâmplat mult mai târziu.

— Bietul de el. Probabil că de aici pornesc marile lui ambiții. Când îl invităm la masă? Pare să fie un tip foarte interesant, încă nu mi-ați spus dacă o să-mi placă.

— Nu l-am întâlnit decât la întruniri publice. E un individ atât de rezervat, încât e greu să-ți faci o părere. Tu l-ai cunoscut mai îndeaproape, Clifford?

— L-am cunoscut din vedere în timpul studenției. Și l-am văzut în plină acțiune la întruniri. Dar persoana pe care trebuie să o consultați în această

privință e Hilary. Hilary și Jopling sunt vechi prieteni.

O rafală de exclamații. Am sorbit în grabă restul de whisky și mi-am strâns picioarele, gata să mă ridic. Răutatea lui Clifford mă luase prin surprindere și nu eram pregătit să răspund cu minciunile potrivite. Am văzut fața Laurei îmbujorată de vin, încadrată de pletele de zână încărunită, scăpărând de amuzată curiozitate.

— Hilary, ce misterios ești, deci sunteți prieteni, ce nostim! O cunoști și pe Lady Kitty?

— Hei, acum o să-l vedem pe Hilary la putere! exclamă Freddie, care nu părea prea încântat de neașteptata veste.

— Hilary va fi invitat în Cheyne Walk.

— Hilary va pătrunde în secretele zeilor.

— Acum va trebui să ne dăm bine pe lângă Hilary.

— Nu suntem prieteni, am răspuns. Vreau să spun... că nu-l cunosc bine... nu l-am mai văzut de ani și ani de zile... suntem doi străini... Nici nu cred că-și mai amintește de mine.

— Haide, haide, Hilary, o cunoștință veche nu se uită ușor.

— Hilary e atât de modest!

— Prostii, Hilary! Hai, vorbește-ne despre el. Cum e în viața de toate zilele? Drăguț?

— Ei, spune, e un om drăguț? interveni Clifford cu o umbră de zâmbet malițios, în timp ce eu mă luptam în tăcere să răspund ceva.

— Da, foarte drăguț, am bâiguit. Dar realmente nu-l cunosc, realmente. Vă rog, nu vă așteptați...

— O cunoști și pe Lady Kitty?

— Nu... uite ce-i... nu l-am mai văzut de douăzeci de ani.

— Dar pe prima lui soție ai cunoscut-o? întrebă Clifford cu un zâmbet mai accentuat.

— Nu... Laura, îmi pare teribil de rău, dar mă dor dinții de-mi sar ochii din cap. Te superi dacă plec?

Laura mă conduse în salon, unde lămpile continuau să-și împrăstie lumina aurie, focul pâlâia și plutea o stranie tăcere. Mă ținea de mânecă și mă privea stăruitor în ochi.

— Hai, dragă, mai ia o picătură de whisky. Ce-i graba asta pe tine? Arăți foarte ciudat. Te dor într-adevăr dinții?

— Da.

— Bea paharul ăsta. Dacă vrei, îți mai dau puțin să iei cu tine acasă. Nici gând să te doară dinții, mărturisește.

— Nu mă dor dinții.

— Mincinos bătrân și drag! Dar te dibuiesc eu întotdeauna. Tommy e la mijloc!

— Da.

— Povestește-mi, Hilary, te rog, povestește-mi...

— Nu-i vorba de Tommy. De Crystal e vorba. Se mărită cu Arthur Fisch.

— Aaa... și atunci îți spui că tu și Tommy... Dragule, nu ești obligat să te însori cu Tommy numai pentru că Crystal se mărită cu Arthur,

— Nu spune nimănui despre Crystal.

— Nu. Am să tac chitic, înțeleg, s-ar putea să se mai răzgândească. Ah, sunt alături de tine!

N-am să-i spun nici măcar lui Freddie. Dar va trebui să vin la tine să stăm de vorbă. Vin sâmbăta.

— Laura dragă, trebuie să plec.

— Da, acum înțeleg totul. Îmi dădeam eu seama că suferi. Doar știi că citesc în tine ca într-o carte deschisă. Hillary, scumpule, îmi ești tare drag!

Ridicându-se pe vârfuri, Laura își încolăci brațele în jurul gâtului meu și își lipi obrazul fierbinte de obrazul meu. Podoabele zornăitoare mă înțepau prin cămașă. Mă sărută în colțul gurii. Puțin whisky îi picură pe rochia vaporosă.

Am mers foarte repede, călcând apăsător, ca un automat, și am ieșit din Queen's Gate Terrace în Gloucester Road, apoi am străbătut Cromwell Road, dând în Earls Court Road și am luat-o de-a lungul lui Old Brompton Road și Lillie Road. Noaptea era aspră și rece, nu ploua, dar se lăsase un ger pișcător. Simțeam sub tălpi cum se cristaliza bruma pe trotuarele ude, alunecoase, sticloase. Când am trecut pe lângă gardul cimitirului Brompton, am simțit cum crește chiciura în bezna dinăuntru, cum se mișcă, unduindu-și degetele peste iarbă, peste morminte, o fantomă în vană căutare de alte fantome. Mergeam ca un automat, cu capul drept, brațele bălăbănindu-mi-se, sângele pompând în vene. Nu suportam să mă gândesc la discuția la care tocmai participasem. Simțeam în inimă un bolovan care era ură, frică.

Am ajuns la Crystal mai devreme ca de obicei. Am intrat fără zgomot și am urcat scările în vârful picioarelor, oprindu-mă la jumătatea drumului ca să trag *cu urechea*. De sus nu răzbea nici un zgomot. Pe sub ușă se filtra o

dără de lumină galbenă. Jalea și mânia clocoteau în juru-mi, așa cum stăteam acolo în plin întuneric, și roiau pe lângă capul meu că un nor de atomi negri. Am urcat dintr-un salt ultimele câteva trepte și am dat buzna în cameră.

Crystal și Arthur erau așezați la masă. Intrarea mea năvalnică mi-a permis să surprind esența scenei care avusese loc între ei. Ședeau la masă în tăcere, pe scaunele trase într-o parte, foarte aproape unul de altul, și se priveau în ochi. Și unul, și celălalt își scosese ochelarii. Arthur își dezbrăcase surtucul. Amândoi își suflecaseră câte o mânecă și își mângâiau reciproc brațele peste masă.

Acum se holbau la mine, cu obraji roșii de vinovăție și fâstâceala, trăgându-și în grabă mânecile în jos și punându-și ochelarii. Amândoi săriră în picioare.

M-am așezat greoi pe cel de-al treilea scaun, hârșându-l cu zgomot pe podea. Băusem o cantitate considerabilă de whisky, și mersul repede pe jos nu mă ajutase să-mi limpezesc mintea. Atomii, acum aurii, continuau să se învâlmășească în jurul meu. Arthur își îmbracă haina, apoi își luă pardesiul și tichia de lână.

— Stai jos, i-am spus.

Se așază și la fel făcu și Crystal. Mi-am turnat din vinul roșu de Burgundia, împărăștiind stropi pe masă.

— Hai să stăm la o bârfă, am spus.

— Ce ți-au servit la masă? întrebă Arthur.

— Am uitat. N-am putut mânca.

— Noi am avut fileu de pește cu cartofi prăjiți și plăcintă cu fructe, mă informă Arthur.

Își dădea seama că mă îmbătasem, dar nu era pentru prima oară că mă vedea în halul ăsta. Și se simțea atât de fericit, încât nu-și putea stăpâni zâmbetul acela smintit care-i schimonosea fața, făcându-i-o aproape de nerecunoscut.

— Cum stai cu gripa, Hilary?

— Care gripă?

— Credeam...

— Duhnesc a usturoi, am zis.

— Nu simt.

— Îți spun eu că duhnesc.

— E frig afară? întrebă Crystal.

— N-am observat.

Se lăsă tăcerea. Amândoi se uitau la mine, Crystal cu îngrijorare, Arthur cu o blândețe binevoitoare, distrată și fericită. Crystal își scoase din nou ochelarii și se frecă la ochi. Se uita la mine cu ochii aceia frumoși, aurii, dezgoliți, de parcă acest lucru m-ar fi stimulat la o comunicare mai directă. Aștepta un semn de milă din parte-mi. Orice gest al meu ar fi fost bine venit. Dar nu i-am oferit nici unul.

I-am spus:

— Ghicește cine-i noul șef al departamentului nostru.

— Cine?

— Vechiul nostru prieten Gunnar Jopling.

Crystal respiră gâfâit. Apoi își puse încet ochelarii, gura i se întredeschise, buza de jos, cărnoasă și umedă, începu să-i tremure și un val de roșeață îi cuprinse brusc obrajii și gâtul.

Arthur, care în clipa aceea nu se uita la ea, întrebă:

— Nu mai spune, îl cunoști?

— L-am cunoscut pe vremuri. Bun! Plecăm. Vino, Arthur. Noapte bună, draguțo.

— Așteaptă, spuse Crystal. Hilary... te rog... așteaptă. N-am putea...

Dorea să discute cu mine între patru ochi. Dar mă simțeam crud și perfid. Nu i-am aruncat nici măcar o privire. M-am ridicat în picioare. Nu-mi dezbrăcasem fulgarinul. L-am ajutat pe Arthur să și-l îmbrace pe-al lui, fredonând tare, într-un fel care zădărnicea orice conversație.

— Vrei, te rog, să mai rămâi, strigă Crystal, acoperindu-mi fredonatul.

— Îmi pare rău, trebuie să plec. Ne vedem sâmbătă.

Am apucat sticla cu vin roșu, intenționând să-mi torn ce mai rămăsese în ea, dar mâna îmi tremură atât de tare, încât a trebuit s-o las din nou jos. I-am aruncat o privire lui Crystal. Articulă un ușor „Ah!”, dar eu l-am împins pe Arthur afară din cameră, fără să-i las timp să-și ia la revedere, și l-am urmat pe dată.

În stradă, am început iar să fredonez. Frigul îmi înțepa obrajii. Arthur se îndeletnici câteva minute, în timp ce mergeam, să-și fixeze pe urechi clapele căciulitei lui de lână. Așteptă politicoș, fără să scoată un cuvânt, până când, ajunși în Hammersmith Road, am încetat cu cântatul.

— Ce interesant că-l cunoști pe Jopling! E un om drăguț?

— Fermecător.

— Unde l-ai cunoscut?

— La universitate.

— O să fie plăcut pentru el să întâlnească la birou un cunoscut, comentă Arthur.

Era foarte sincer în cele spuse. Arthur gândea într-adevăr că un om ca Jopling s-ar fi putut simți singur și s-ar fi bucurat să întâlnească un camarad din tinerețe.

— Nu suntem prea intimi, nu ne-am mai văzut de un veac.

Fusese o tâmpenie din partea mea să-l includ pe Arthur în mica scenă petrecută, dar voisem să mă consolez oarecum provocându-i un șoc lui Crystal, și apoi părăsind-o fără nici o explicație, în același timp, simțisem nevoia inexorabilă ca și Crystal să știe. Totdeauna, în toată viața mea, am îndurat mai ușor grozăviile dacă le cunoștea și Crystal. Chiar atunci când nu mă putea ajuta cu nimic, durerea îmi era ușurată prin faptul că era împărtășită și de inima ei iubitoare. Simțeam acest lucru și acum, în timp ce mă întrebam ce-o să se întâmple și ce naiba trebuia să fac în legătură cu Gunnar Jopling.

— La colegiu mai curând îl iritam, pentru că eu umflam toate premiile. Presupun că atunci când ne vom întâlni, vom fi amândoi foarte politicoși, dar rezervați. Apropo, Arthur, nu vreau să se știe la birou că îl cunosc. Să rămână între noi doi.

— Desigur, n-am să suflu o vorbă.

Probabil că și prin mintea lui Arthur trecuse gândul că, de la universitate încoace, Gunnar Jopling era cel care câștigase toate premiile posibile, iar eu nu mă alesesem cu nimic; sau poate că tactul lui bovin nu îngăduia ca un asemenea gând să devină conștient. Mintea lui Arthur tindea să inhibe din fașă orice gând discreditant.

Am traversat strada și ne-am oprit sub un felinar.

— Ei bine, noapte bună.

— Hilary, e în ordine, nu-i așa, cu mine și cu Crystal? Nu te opui, nu? Dacă tu te-ai opune...

Era cât pe-acți să spun „Da, e splendid!”, dar mi-am înghițit cuvintele, și i-am reluat spusele:

— Ce-ai face dacă m-aș opune?

Arthur tăcu o clipă și, pentru prima oară în acea seară, i-am privit fața. Era roșie și umedă și arsă de ger.

— Nu știu, îmi răspunse.

Se uită la mine cu o privire blajină, care emana un soi de calm.

I-am privit și eu ochii căprui, tulburați, umezi și încordați în aerul înghețat. Absurda căciuliță de lână îi dădea o înfățișare de străin, și cu mustața lui pleoștită semăna cu un soldat francez din primul război mondial. Apoi păru dintr-odată să se îndepărteze. Ca o fantomă. Se mistui. Am izbucnit în râs și, râzând întruna, am cotit pe Hammersmith Road. Se înfiripase o ceață străvezie și felinarele se înșirau pe strada aproape pustie, fiecare dintre ele aureolat de un globular nimb de lumină.

VINERI

VINERI DIMINEAȚA, CÂND AM ajuns la birou, abia se luminase de ziuă. Peste noapte, pâcla înfășurase întreaga Londră, dar nu o pâclă densă, groasă, ci ceva mai curând ca o ceață marină, cenușie și nu maronie, purtând suspendate în urzeala ei firoasă globule reci de apă care așterneau peste paltoanele londonezilor matinali o pânză de păianjen din stropi minusculi; în căldura metrourilor și a birourilor, paltoanele îmbibate se prefăceau într-un soi de budinci chiftite, aburinde. Mirosul de lână udă se infiltrasse iarăși peste tot, purtând în subtext vagi nuanțe de murdărie și transpirație. Mi-am atârnat paltonul ud, mirositor, pe un umerăș de la garderobă, mi-am lăsat umbrela și șapca, aflată la prima ei ieșire la aer în această iarnă, și am intrat în biroul meu, ca de obicei cufundat în întuneric la această oră. Am aprins lumina, punând în acțiune cele două tuburi lungi de neon. După ce clipi de două ori, aprinzându-se și stingându-se, lumina rece și strălucitoare dezvălui privirilor mele încăperea.

Totul arăta schimbat. Primul lucru care mi-a sărit în ochi a fost un covor care acoperea acum podeaua în întregime. Pe urmă am văzut că biroul meu fusese așezat la loc, în arcada ferestrei. Biroul doamnei Witcher era plasat în spatele meu, iar al lui Reggie Farbottom lângă ușă, unde stătuse al meu în ultimele zile. Apăruse chiar și alt tablou, o litografie înfățișându-l pe Ducele de Wellington, agățata lângă biroul lui Reggie. Încăperea arăta aproape intimă. Probabil datorită covorului.

— Ce părere aveți, domnu' Burde? întrebă vocea lui Skinker în spatele meu.

M-am întors. Skinker și Arthur stăteau pe coridor. Se vede că se ascuseseră în dulapul lui Arthur la sosirea mea, așteptând să fie martori la surpriză. Lui Arthur îi sclipeau ochii. Am înțeles pe dată ce act de bravură săvârșise și cât de mult îi însufletise dragostea lui Crystal, ca să ajungă el în stare de așa ceva.

Nu am zâmbit. Am spus doar atât:

— Nu o pot răbda pe doamna Witcher în spatele meu, nu vreau să mi se uite peste umăr. Vă rog să-i puneți biroul unde a stat și până acum.

Skinker și Arthur se grăbiră să mute biroul doamnei Witcher și să-l împingă la perete.

— Bun. Acum e în ordine. Și am zâmbit. (Asta pentru Skinker. Arthur îmi putea citi singur fața.)

— Ne-am gândit c-o să fiți mulțumit, zise Skinker.

— Sunt mulțumit.

— Abia aștept să văd ce mutre or să facă ăia doi când o să fie puși față-n față cu un *fetty comply*²¹.

— De unde ai luat covorul? l-am întrebat pe Arthur.

— M-am dus direct în pod. Nu știu dacă-i voie. Am găsit câteva camere ticsite cu tot felul de vechituri, covoare roase, scaune rupte și câte și mai câte. Tot acolo l-am găsit și pe duce. Sper că n-o să am neplăceri.

Ideea „neplăcerilor” obseda viața de birou a lui Arthur. Îi făcea cinste că înfruntase acest pericol de dragul meu.

— Îți mulțumesc. Arthur. Îți mulțumesc, Skinker. Apreciez gestul.

Doamna Witcher își făcu apariția. Toți trei o privirăm în tăcere. Contemplă scena, apoi trecu pe lângă noi, îndreptându-se spre biroul ei,

— Sunteți dați naibii, nu? ne trânti peste umăr și se așeză.

Sosi și Reggie.

— Hei, cine a mai făcut și asta?

— Noi am făcut-o, am spus eu. Ai vreo obiecție?

— Nemernic afurisit și egoist, asta ești, izbucni Reggie. Nemernic meschin și egoist! Ce zici, Edith? Foarte bine, băiețuș, fă-ți chef.

Edith tăcu. Reggie se așeză la birou. Câștigasem partida.

Am ieșit pe ușă cu aliații mei. Skinker se îndepărtă, rânjind satisfăcut. Eu am intrat în dulapul lui Arthur.

— Mulțumesc.

— Pentru nimic, Hilary. Sper că n-or să facă gălăgie în legătură cu covorul.

— Bineînțeles că nu.

— Spune-mi... aseară... n-ai...

— N-am spus ceea ce doreai tu să auzi. Am să-ți spun acum. Firește că n-am nimic împotriva căsătoriei tale cu Crystal. Vă dau binecuvântarea mea,

dacă asta are vreo valoare. Mie însumi n-am reușit niciodată să-mi doresc noroc. Dar vouă vă doresc cu carul.

— Oh, slavă Domnului, exclamă Arthur. Adică, știam eu că tu n-ai să... dar e tare bine, *tare* bine să te aud rostind aceste cuvinte. Era singurul lucru de care aveam nevoie ca să...

— Ca să fii perfect fericit.

— Da.

— Atunci e în regulă. Totul e perfect.

M-am întors în birou, la masa mea de la fereastră. Chipul lui Big Ben, încă iluminat, mă privea prin ceață. Îi simțisem lipsa.

— Sper să guști josnica ta răzbunare, spuse Edith.

— Nici măcar asta n-a putut s-o facă singur, o completă Reggie. Tot ce-a putut face a fost să scâncească până ce Arthur a luat inițiativa.

Am început să studiez un dosar, în curând vor afla totul despre logodna lui Arthur. Vestea va fi salutată cu strigăte.

Brusc se stinseră toate luminile.

— Fir-ar ai naibii să fie ticăloșii ăia din uzine! răsună vocea lui Reggie în obscuritate.

De pretutindeni se auzeau zgomote de scaune împinse, oameni care ieșeau pe coridor, râsete.

— Sosesc lumânările! anunță glasul lui Skinker.

Am rămas nemișcat, scrutând pe fereastră întunericul cenușiu. Se stinsese și Big Ben. M-am gândit la Biscuit. Cine era ea oare, și aveam s-o mai revăd vreodată?

— E nostim cu lumânări, nu? întrebă Tommy.

Londra continua să fie cufundată în beznă. Tommy încercase să transforme evenimentul într-o mică sărbătoare, al cărei centru eram eu. Tăceam.

Salonul lui Tommy, încălzit acum de o sobiță cu parafină, era destul de rece. În seara asta așternuse o față de masă indiană, galbenă, stropită cu virgule cafenii. Ardeau șase lumânări, înfipite în sfeșnice moderne din ceramică. Cina era alcătuită din antricoate, salată și o turtă de melasă pe care o preparase singură. Știa că-mi plac turtele de melasă. Dar nu puteam mânca. Am băut puțin vin St. Emilion. Ea cumpăraseră vinul. Avea un gust prost, dar mi-am mai turnat. Mă întrebam dacă să-i povestesc totul lui Tommy. Ce legătură ar crea între noi asemenea confesiune!

Tommy își speculase la maximum aspectul ei victorian, în parte, acesta se datora zulufilor. Arăta obosită, ceea ce-i stătea bine. Lumină pâlپاitoare îi accentua obrajii scobiți, profilați pe un fundal întunecat, dar îi estompa culoarea ochilor. Nasul mic și gura mică erau încrețite de nedumerire, de grijă și iubire. Purta, în această seară, o bluză de dantelă albă prinsă cu o broșă de agat în formă de cruce, o vestă lungă neagră și o fustă de catifea neagră până la glezne, ușor ridicată, atât cât să dezvăluie o gambă delicată și o încheietură fină, mulată de un ciorap alb ajurat, și un papuc mic de catifea. Avea picior foarte mic. Măinile împodobite cu inele de argint erau ocupate întruna să netezească nervos părul lung, dându-l spre spate, peste gulerul înalt al bluzei al cărei alb imaculat era celebrat de lumânări. În ciuda frământărilor mele, sesizam conștient toate aceste amănunte și, în felul acela ciudat în care dorința carnală își impune prezența absorbantă indiferent de situații și de împrejurări, o găseam pe Tommy foarte atrăgătoare în această seară. Pentru mine, valul atracției ei cunoștea fluxuri și refluxuri nedirijate de vreo lege. Când mă atrăgea, era o chestiune ce trebuia imediat rezolvată, ceva ce întrerupea temporar obișnuitele manifestări de tandrețe și amabilitate. M-am gândit o clipă să-i prind mâna, peste fața de masă galbenă, așa cum ar fi dorit ea să fac, dar am renunțat. Așa cum stăteau lucrurile, va trebui să mă descotorosesc de Tommy.

Acum se arăta cât se poate de răbdătoare și ingenioasă, încerca totul, orice gen de conversație, orice gen de tăcere. Felia de turtă de melasă, muiată în smântâna de care se îmbiba încet, zăcea neatinsă pe farfuria mea. Am mai băut puțin vin și am schițat o grimasă. Nu-i spuseseam lui Tommy încă nimic despre Crystal și Arthur. Nu i-aș fi putut înfrunta bucuria.

— Vrei puțin whisky, iubitele?

— Nu.

— Ce cadou vrei să-ți dau de Crăciun?

— Un revolver încărcat.

— Ce este... Hilary... dragostea mea... s-a întâmplat ceva? De astă dată nu-i vorba de mine.

— Îmi pare rău, Tomkins.

— Astăzi ești ca și mort, un cadavru.

— Aș dori să fiu mort.

— Nu vorbi cu păcat. Povestește-mi. Povestește-mi doar un pic. Povestește-mi alegoric.

— Ești o fată nostimă. Câteodată îmi placi.

— Și tu câteodată îmi plăci. Povestește-mi.

— Nu pot, Tommy. Cu multă vreme în urmă am făcut un lucru foarte rău. Și de atunci nu mai pot să-mi revin.

Era mai mult decât îi mărturisisem vreodată și ea știa acest lucru. I-am auzit respirația agitată, triumfătoare, și am dat îndărăt.

— Continuă! Te rog. Știi că te iubesc. Nu doresc decât să fiu una cu tine. Să fiu locul unde te afli tu - unde te relaxezi și-ți potolești durerea.

— Nu pot să-mi potolesc durerea, am răspuns. Păcatul și durerea sunt contopite indisolubil. Numai Iisus Cristos le putea disocia.

— Atunci dă-mi voie să fiu Iisus Cristos. În fond... se spune... că putem fi...

— Nu, Tomkins, îmi pare rău, dar nu poți fi. Tu nu poți fi decât tu însăși. Ai făcut o turtă de melasă și-mi pare rău că n-o pot mânca. Sper că nu se strică.

— Turta de melasă ține.

— Ești fata scoțiană care știe că turta de melasă ține. Suferința mea e cosmică.

După o pauză, Tommy adăugă:

— Nu cumva te apreciezi la o scară prea mare? La urma urmei, nici tu nu ești decât tu însuși, cu părul tău creț, fața pocită și ciorapii trăsniți...

— Asta-i gluma Laurei Impiatt.

— Ce-o vâri pe Laura în treaba asta?

— Nu știu. Nu pentru că ar avea vreo importanță pentru mine.

— Despre Laura e vorba. Asta te frământa pe tine. Laura. Ce-ți veni așa deodată cu ea?

— Oh, Tommy, termină - mă duc acasă.

— Ce-ți veni să vorbești de Laura?

— Nu știu. Minte mea o ia razna. Desigur că mă apreciez la o scară prea mare. Cine sunt eu ca să am o suferință cosmică? Hai, Thomas, fii drăguță cu mine.

— Îmi juri că nu e...

— Da, da, da. Tommy, trebuie să plec. Îmi pare foarte rău.

Tommy se ridică și, dintr-o mișcare, se aruncă la picioarele mele, așa cum obișnuia uneori. Se ghemui între genunchii mei, mâinile ei căutându-le pe ale mele, iar părul cu miros de șampon (vinerea și-l spăla întotdeauna) revărsându-se peste poalele hainei mele.

— O, micuță Thomas...

— Dragostea mea... iubirea mea... dă-mi voie să te ajut... te iubesc atât de mult...

— Nu înțeleg de ce. Tommy, trebuie să ne despărțim.

— Nu spune așa ceva tocmai când reușim să comunicăm...

— Nu comunicăm. Tu trăiești într-un soi de exaltare. Eu sunt rece ca un castravete.

— Mă dorești.

— Nu.

Am împins-o cu brutalitate, înainte de a deveni prea evident că o doream. Căzu pe spate, apoi se așeză pe podea. M-am ridicat în picioare.

— Te urăsc!

— Foarte bine, Thomson. Noapte bună.

— Nu pleca. Povestește-mi. Spune-mi ce-ai făcut. Povestește-mi în forma alegorică.

Am plecat. Străzile erau cufundate în beznă, cu excepția, ici-colo, a unor luminițe ca de licurici, purtate de trecătorii care-și căutau drumul cu lanterne. Dar sus de tot era mare sindrofie. Uriașul arc sclipitor al Căii Lactee își aprinsese toate luminile. Stelele erau atât de îngrămădite una în alta, încât alcătuiau un segment al unei verigi de aur. Și totuși nu-și împărtășeau lumină decât una alteia; s-ar fi zis că de noi nici nu se sinchiseau. Și aici, jos, nici pic de strălucire. Dar eu îmi cunoșteam orașul cu ochii închiși. Am pornit-o spre nord. Mi-a luat o jumătate de oră să ajung de la Tommy la apartamentul lui Arthur. Când am sunat la ușa lui, era zece și jumătate. Un moment mai târziu, eram cu el, în cămăruța iluminată de o singură lumânare. Hotărâsem să-i destăinuiesc totul lui Arthur.

VINERI

VĂ VOI RELATA ACUM POVESTEA care se ascunde în miezul acestei povești și a cărei dezvăluire a trebuit s-o amân până în momentul când, în succesiunea întâmplărilor de față, i-a venit

rândul să fie scoasă la iveală. O voi povesti acum, în măsura în care poate fi povestită de mine, sincer și așa cum s-a petrecut în realitate, nu cum i-am istorisit-o lui Arthur, în acea seară de vineri. Când i-am înfățișat-o lui Arthur, am omis unele lucruri, deși nu foarte importante, și, fără îndoială, am expus-o într-o lumină care mă avantaja, chiar dacă, redându-i faptele esențiale, nu încăpea nici o scuză pentru mine. Și i-am povestit-o cu discontinuități și reveniri, făcând pauze în care Arthur îmi punea întrebări. Pe de altă parte, o serie de detalii i le-am completat mai târziu, în zilele următoare, când am reluat discuția. I-am povestit lui Arthur pentru că (așa cred acum) urma să se însoare cu Crystal, și pentru că era un om blajin și inofensiv, și pentru că trebuia să povestesc cuiva totul, trebuia să smulg monstruoșitatea asta din sfera zăvorâtă care alcătua conștiința mea și a lui Crystal. E ciudat să mă gândesc că în acea crucială zi de vară din trecut, la petrecerea pe care am dat-o în apartamentul meu de la colegiu, și la care Crystal a strigat: „Asta-i cea mai fericită zi din viața mea”, Anne Jopling a fost de față. În acea zi Anne se aflase acolo, în cameră.

Pe Gunnar Jopling l-am întâlnit prima oară pe când eram student, iar el tânăr profesor, de altă specialitate (istoria) și la alt colegiu universitar. Ținea împreună cu îndrumătorul meu - un tip cumsecade pe care-l chema Eldridge - un curs despre „Literatura franceză și Revoluția”, curs pe care îl audiam și eu. Avea loc marțea, în jurul unei mese lungi, acoperită cu postav verde, într-o sală cam întunecoasă din colegiul lui Gunnar. Era unul din cursurile acelea selecte, cu audiență restrânsă, la care toți cei prezenți au o părere foarte bună despre ei înșiși pentru că se află acolo. Eu eram hotărât să ajung vedeta cursului. Mă bucuram deja de o remarcabilă reputație de lingvist poliglot.

Nu era prima oară când îl vedeam pe Gunnar. Întâia și întâia dată îl întâlnisem pe High Street. Se plimba, înveșmântat în robă, braț la braț cu Anne. Cineva mi-a spus: „Uite-l pe Gunnar Jopling”. „Și cine-i fata asta drăguță?” „Doamna Gunnar Jopling”. Gunnar se bucura de o faimă deosebită, așa cum le este dat unor oameni, din rațiuni nu prea clare. Desigur, era inteligent, dar la Oxford mai existau o serie întregă de tipi inteligenți. Avea un fizic frapant, dar nici acesta nu putea fi socotit o excepție. Era înalt de aproape doi metri (cu vreo trei centimetri mai înalt decât mine), un individ solid, zdravăn (fusese rugbist și era încă un remarcabil boxer), cu un păr blond și des pe care îl pieptăna lins, niște ochi albaștri și un ten neted și strălucitor, alb-roz. Ochii lui erau de un albastru

luminos ca un cer de vară. cu irisul pestriț, ceea ce crea un efect ciudat. Avusese un bunic scandinav. Dar el era englez, acel tip foarte britanic, educat la școală publică.

Îmi plăcea cursul lui, la care îmi demonstrem cu strălucire capacitățile, dar din nefericire mai străluceau și alții. Alcătuiam un grup „briant”, cum ne plăcea să spunem. Gunnar era un tip mult mai pitoresc decât Eldridge; țineam să-i fac o impresie bună și am reușit să i-o fac. Pe la jumătatea semestrului. Eldridge, un individ uscat dar omenos, mi-a șoptit că Gunnar i-a pus unele întrebări în legătură cu mine. Eldridge povestise câte ceva din antecedentele mele, ceea ce i-a stârnit probabil oarecare interes, cel puțin așa puteam deduce din felul în care mă scrutau acum ochii lui albaștri pestriți. Bănuiesc că, în general, eram privit ca un fel de curiozitate. Ceea ce nu era un lucru cu totul ieșit din comun. Doream să fac impresie bună oricărui profesor pe care-l respectam, îmi imaginam totdeauna că oricărui bătrân Damoetas i-ar face plăcere să-mi asculte cântecul. Mai târziu, am frecventat cursul lui Gunnar despre *Risorgimento* (cred că Gunnar i-a sugerat lui Eldridge să mă trimită). Uneori, după cursuri, stăteam de vorbă cu el; am mai discutat o dată sau de două ori când ne-am întâlnit pe stradă, dar nu m-a invitat niciodată la el acasă și nici n-am râvnit la această onoare, deși, desigur, m-ar fi măgulit. Când mi-am luat diploma, Gunnar mi-a trimis o carte poștală pe care stă scris, în caligrafia lui mărunță: „Mă bucur”. Ceva mai târziu, când am fost ales în consiliul profesoral al colegiului, Gunnar mi-a trimis un mesaj de bun-venit, conceput în termeni extrem de prietenoși, care m-au făcut să înțeleg că avusese și el un rol în alegerea mea.

Un colegiu la Oxford reprezintă o mică și ciudată societate democratică. Cum membrii consiliului conduc colegiul, anumite personalități pot dobândi în sânul acestuia o certă importanță. Știam bine (pentru că asemenea lucruri nu pot fi trecute sub tăcere) că se ridicaseră glasuri împotriva alegerii mele. Glasurile celor ce susțineau că eram un simplu lingvist, în sensul îngust al cuvântului. „Burde interpretează poezia numai din punct de vedere gramatical” era una dintre afirmațiile lui Stitchworthy, dușmanul meu din colegiu, care, după cum fusesem informat, se opusese cu înverșunare la alegerea mea. Dar se vede că buna părere a lui Gunnar avusese multă greutate. Când am aflat că fusesem ales. că lucrul pe care-l dorisem cel mai mult pe lume era acum al meu, am tremurat de bucurie, dar și de frică. Cucerisem palmă cu palmă drumul pe care mă aflam, și n-aș fi putut izbuti această performanță dacă n-aș fi avut încredere în capacitatea

mea de studiu. Cu toate acestea, știam prea bine că aveam încă multe de recuperat. Existau în formația mea largi zone de ignoranță, goluri în care s-ar fi putut să mă prăvălesc, lacune pe care oameni ca Gunnar sau că Eldridge sau Clifford Larr le acoperiseră calm și sistematic, în timpul anilor de școală, fără să-și dea măcar seama. Eram terorizat să nu comit cumva vreo memorabilă gafă publică. Și, pășind în paradisul meu, mă simțeam, în taină, foarte vulnerabil la sarcasmele lui Stitchworthy și ale prietenilor săi și, respectiv, recunoscător pentru protecția pe care mi-o conferea respectul lui Gunnar.

Am fost instalat în post. Studenții mă luau pe încredere și nu leșinau de râs, prăbușindu-se pe sub bănci, la ideea de a fi instruiți de mine. Colegii mei s-au dovedit a fi mai puțin formidabili (și, în unele cazuri, mult mai puțin străluciți) decât îmi imaginasem eu. Profesorii tineri râdeau de Stitchworthy numindu-l *Dame Stitch*²². Am început, timid, să-mi decorez apartamentul, copiindu-i din toată inima pe Gunnar și pe alții, despre care îmi imaginam că au bun-gust. Am început totodată să-mi făuresc proiectul de a o aduce pe Crystal la Oxford, de a o instala într-un cuibușor elegant și, eventual, de a-i alege ca soț o persoană superioară. Făurisem chiar și un plan pentru a-i desăvârși instrucțiunea, care acum, în sfârșit, trebuia tratată cu seriozitate. În toată această perioadă, Crystal și cu mine eram nebuni de fericire. Crystal se afla în nord, unde termina cursul de croitorie. (Mătușa Bill, slavă Domnului, murise.) Se temea puțin, cred, de venirea la Oxford, că nu cumva „să mă facă de rușine”. N-o preocupa deloc ipotetica „partidă strălucită”, cum de altfel nu mă preocupa cu adevărat nici pe mine. Ceea ce o încânta cel mai mult, în afară de succesul meu, era faptul că acum va putea și ea să învețe. Eu aveam să-i recomand ce cărți să citească și ea le va citi. Avea să muncească de dragul meu, avea să muncească pentru a deveni, de dragul meu, o soră mai valoroasă, mai utilă, mai reprezentativă.

Am început să mă simt ceva mai destins în noua ambianță și să achiziționez un număr de aparențe materiale de natură să-mi ofere protecție. Mi-am cumpărat o mașină. Ceea ce a încântat-o extraordinar pe Crystal. Curând mă găseam în termeni amicali cu majoritatea colegilor mei, dar fără să-mi fi făcut adevărați prieteni. Eram încă stângaci, separatist, agresiv, susceptibil. Gunnar mă trata ca pe protejatul lui, într-un fel care uneori mă irita, deși el se purta cu invariabilă amabilitate. Îl admiram, aș fi vrut să fim prieteni, dar în același timp îl sfidam. Odată am fost la un pas să ne certăm

de-a binelea din cauza lui Stitchworthy. Acesta, care era și istoric, publicase într-o gazetă de specialitate un articol despre Cromwell, ce includea totodată o discuție cu privire la Marvell și o referire la *Epistolele* lui Horațiu. Cita chiar un pasaj din Horațiu și, din comentariile lui, reieșea clar că-l interpretase anapoda. Când am detectat greșeala, aproape că nu-mi venea să cred în asemenea noroc. Am scris o notă scurtă și usturătoare redacției, subliniind grosolana greșeală comisă de Stitchworthy, cu următoarea concluzie: „Gramaticienii se pricep sau nu să citească un poem așa cum se cuvine, dar cei care ignoră gramatica nu-l citesc deloc”. I-am arătat lui Gunnar mica mea capodoperă, așteptându-mă să-l văd făcând haz. S-a dovedit, dimpotrivă, iritat, și mi-a cerut să n-o public. După opinia lui, nota era scrisă pe un ton răuvoitor, și nu se cuvenea, susținea el, ca atât de curând după alegerea mea să atac un profesor mai tânăr din același colegiu, jubilând că l-am prins cu o greșeală. Suntem cu toții supuși greșelilor, mi-a adăugat el. Am socotit atitudinea lui absurdă și ne-am despărțit furioși. Am publicat nota. Gunnar m-a iertat. Stitchworthy, de bună seamă, nu m-a iertat niciodată. Dar pe Anne Jopling o cunoscusem înainte de toate acestea. Am întâlnit-o prima oară când mi-am vizitat noul apartament, în pragul mutării în el. Era o zi fierbinte și radioasă de iulie; priveam pe fereastră, transportat, năuc de fericire, la eleganta curte pătrată a noului meu colegiu, când Gunnar și Anne se iviră sub portal. Ea purta o rochie liliachie înflorată, dintr-un material diafan ca voalul, cu un cordon lat violet. Era foarte suplă, își ridică privirea spre fereastră, mă văzu și îmi zâmbi, dovedindu-mi limpede că știa cine sunt. Apoi îi șopti ceva lui Gunnar care îmi strigă:

— Ne dai voie să urcăm să-ți vedem apartamentul?

Am răspuns:

— Da, desigur, cu plăcere.

— Bine, în câteva minute suntem sus.

Câteva clipe mai târziu, el și Anne veniră cu o sticlă de șampanie și trei pahare.

— Ne-am gândit să-ți sărbătorim mutarea aici.

Îmi pierdusem graiul, de recunoștință și bucurie. Era unul din acele momente de fericire totală care, probabil, se ivesc destul de rar în viața oricui, momentul în care bunăvoința ajunge să aureoleze o relație umană. Gunnar mă prezentă Annei, care-mi spuse că auzise multe despre mine și că de mult dorea să mă cunoască.

Nu e ușor s-o descrii pe Anne. Fața ei încă mi se pare cel mai atrăgător chip omenesc pe care l-am văzut vreodată, deși, în general, nu putea fi socotită o frumusețe. Chipul ei radia o frumusețe tainică, lăuntrică, intimă, pură ca roua dimineții și care, pentru mine, irupea la suprafață. Avea un păr castaniu-cenușiu, tuns scurt și drept. Fruntea îi era înaltă, fața osoasă cu ochi albaștri-cenușii ușor proeminenți și o gură sensibilă, mobilă, lung și frumos conturată. Nu se farda deloc. Avea o piele fină, transparentă, care întotdeauna părea vag umezită. Ochii aveau o strălucire lichidă, luminoasă și, efectiv, *scăpărau* de inteligență. A spune că Anne avea o față expresivă ar însemna să o descrii incomplet, deși, desigur, fața ei era expresivă. Era o față scânteietoare, iradiind interes, căldură umană, spirit și curiozitate benignă, inteligență, în legătură cu orice. Și iat-o scânteind asupra-mi, în timp ce beam șampanie în apartamentul meu golaș, în acea zi însoțită de vară, trâncănind și râzând în deplină fericire. Eram foarte tineri. Eu aveam douăzeci și trei de ani, Gunnar douăzeci și șapte. Anne, douăzeci și cinci. Fuseseră colegi de facultate. Și aveau un băiețaș de patru ani.

Le-am spus că speram să-i văd la petrecerea pe care urma să o dau săptămâna următoare, în vechiul meu apartament studentesc - petrecere la care Crystal s-a simțit atât de fericită - și mi-au făgăduit că vor veni. (Era prima petrecere pe care o dădeam în viața mea.) Într-adevăr au venit, și amândoi s-au întrecut în a o copleși pe Crystal cu bunăvoința lor, iar eu unul aș fi fost în stare să le sărut picioarele. Bănuiesc că la acea petrecere Crystal constituia un mic și nostim subiect de discuție. Aș spune că eu însumi constituiam un nostim subiect de discuție.

Pe parcursul acelei lungi vacanțe, soții Jopling, care nu părăsiseră Oxfordul, m-au invitat la cină. Invitația s-a repetat. Locuiau în partea de nord a orașului, într-o casă mare, victoriană, neîngrijită, plină de obiecte frumoase, dar care nu arăta a muzeu. Familiile amândurora erau înstărite (de acest lucru mi-am dat seama atunci). Băiețașul lor, Tristram, era viori, drăguț și bine crescut. (Numai că mie nu-mi plac copiii.) Alcătuiau, evident, o pereche foarte fericită. Și se purtau extrem de drăguț cu mine. Începea semestrul de toamnă, primul meu semestru ca preparator la colegiu, și mă întâlneam foarte des cu Gunnar și Anne, acasă la ei, în casele altora, la colegiu.

Ca student, firește, mă simțisem atras - în felul mecanic în care se lasă atrași bărbații - de fetele din preajma mea. Nu făceam parte din nici un fel

de grup, iar sporturile pe care le practicam erau exclusiv bărbătești. Ceilalți colegi ai mei se pricepeau cu toții mult mai bine să-și facă prieteni de ambele sexe. Câteodată stăteam de vorbă cu fetele pe care le întâlneam în cadrul relațiilor studentești (una dintre ele, cu o gândire foarte ageră, urma cursurile lui Gunnar); dar fetele obișnuiau să chicotească pe socoteala mea și, simțindu-mă pe dată ofensat, mă retrăgeam. De câteva ori mi s-a întâmplat să invit pe câte una să luăm ceaiul împreună, dar îmi venea atât de greu să fac conversație și mă simțeam atât de stângaci și de încurcat, încât, de regulă, le plictiseam copios, ca și ele pe mine. Și nu le puteam cere să urce la mine în cameră fără să fi purtat în prealabil măcar o scurtă conversație plăcută. (Sau, cel puțin, așa gândeam. Poate că era o părere greșită.). Studenția mea a fost, așadar, „feciorelnică”, fără să încerc însă anxietățile care-i muncesc adeseori pe cei ce n-au putut să se verifice din acest punct de vedere. Eram îngrijorat mai curând de examene. Eram absorbit. Asemenea unui cavaler pornit într-o sacră misiune, mă dedicam unui țel unic, mă aflam sub legământ. Trebuia să mă salvez pe mine și s-o salvez pe Crystal, să ne smulgem din văgăuna întunecoasă în care crescuserăm și să răzvim afară la libertate. Și trebuia să cuceresc acele anume avantaje inalienabile, necesare izbăvirii noastre. Trebuia să-mi dobândesc *siguranța*. Până când nu izbuteam acest lucru, nimic altceva nu avea mare importanță. În acea zi de iulie, stând la fereastra noului meu apartament, mă simțeam, în sfârșit, în siguranță. O scosesem la capăt. Izbutisem.

A spune că mă simțeam liber să mă îndrăgostesc ar însemna să simplific prea mult lucrurile. Acesta era doar unul dintre aspectele chestiunii. Niște ochelari de cal, care-mi îngustaseră câmpul vizual la un singur obiectiv, fuseseră acum înlăturați. Dintr-odată, vedeam mult mai multe fațete ale lumii. Mă relaxasem. Sau, cel puțin, încercam să mă relaxez. Nu-i ușor să birui deprinderea unei activități fără răgaz. Da, eram pregătit să mă îndrăgostesc. Dar nu m-am îndrăgostit de oricine s-ar fi nimerit, ci m-am îndrăgostit de Anne, și aceasta în ciuda faptului că existau toate rațiunile din lume ca să n-o fac. M-am îndrăgostit de Anne fiindcă ochii ei strălucitori, blânzi și inteligenți au privit, din prima secundă, drept în adâncul sufletului meu și, pentru întâia dată în viață, m-am simțit *cunoscut*. Desigur, mă cunoștea și Crystal, dar, ca frate și soră. Crystal și cu mine eram atât de contopiți, încât ar fi mai corect să spun că Crystal era eu. Nu exista nici un element de discriminare, de formulare a unei judecăți separate. Anne, în

schimb, întâlnește în mine un străin, mă privea ca pe un străin și, în chip miraculos, mă înțelese. Prezența ei mă relaxa, fiecare mușchi, fiecare atom din mine se calmă și se destindea. Trăiam, vedeam, existam. Timpul, care până atunci fusese un ornic menit să măsoare scurgerea clipelor primejdioase ale imperioasei încercări la care fusesem supus, ale probei pe care nu trebuia să-o ratez, timpul deveni dintr-o dată tăcut și imens. Toate acestea se întâmplaseră nu din pricină că aș fi avut, cel puțin în primele zile, vreo convorbire revelatoare. Pur și simplu, prezența ei mă umplea de acea bucurie absolută și calmă pe care, la început, nu o recunoscusem drept una dintre înfățișările iubirii.

Abia spre începutul trimestrului de după vacanța de Crăciun am izbutii să-mi dau seama că eram pentru prima oară îndrăgostit, că asta se întâmplase cu mine — mă îndrăgostisem ca un nebun de Anne Jopling. Când descoperi că te-ai îndrăgostit, dacă nu îți se ridică împotriva factori foarte puternici, reacția automată este încântarea. Dar mie mi se ridicau împotriva factori foarte puternici. Anne era soția unui om la care țineam, pe care-l respectam și pe care-l socoteam binefăcătorul meu. Se bucura de o căsnicie fericită. Și nu mă iubea. Dar cum n-aveam de gând să-o seduc sau să-o plictisesc cu revelarea extraordinarei mele trăiri, mă simțeam liber să mă bucur de ea în taină, să gust acea uluitoare lărgire a orizontului existenței, acea mitică transformare pe care o aduce cu sine faptul de a te fi îndrăgostit. Firește, mă simțeam în același timp și martir, străpuns și țintuit în cuie, mă zbăteam în chinuri de moarte. Străbăteam străzile Oxfordului năuc de durere și de bucurie, fără să mă gândesc la vreun viitor și fără să năzuiesc câtuși de puțin la vreo prindere în mreje a ființei iubite. Până când, într-o zi, Anne m-a sărutat.

Desigur, nu era primul sărut. La Oxford, adulții obișnuiesc mereu să se sărute, într-un fel care mă surprinsese și mă șocase când am dobândit liber acces la această destul de ciudată societate. Oxfordul e un lăcaș hedonist. (Mi se spune că la Cambridge lucrurile se petrec cu totul altfel.) La dineuri, chiar și la cocteiluri, oameni care abia se cunosc se îmbrățișează și se sărută. Anne m-a surprins teribil când, la cea de-a doua cină pe care o luăm în casa lor, m-a sărutat pe obraz. Pe atunci încă nu mă îndrăgostisem de ea, sau cel puțin nu eram conștient de acest fapt. Retrăiesc încă neașteptata senzație de prospețime pe care mi-a dat-o atingerea buzelor ei pe obrazul meu atunci, în acea noapte de vară, sub portalul casei lor mari, în urmă cu aproape douăzeci de ani. Dar, așa cum am spus, acesta era genul de sărut pe

care-l dădeau și-l primeau în chip obișnuit toți cei de la Oxford, și care nu însemna absolut nimic.

Sărutul adevărat a avut loc în ziua de doi martie, în apartamentul meu; era în cea de-a șaptea săptămână a trimestrului de iarnă. Se statornicise obiceiul ca Anne să vină uneori pe la mine ca să-mi aducă diverse lucruri, obiecte casnice, clame de perdele, cârlige de tablouri, scrumiere, câte o perniță. Făcea același lucru și pentru alții, îi plăcea să dea mici cadouri și să-i „mămicească” pe tinerii profesori burlaci. Anne renunțase la cariera ei universitară (poate că în mod greșit? Ea și Gunnar discutau adeseori această problemă.) își luase licența. Nu avea decât un copil, pe Tristram, dar sperau cu fervoare să mai vină și alții. Așadar Anne avea din belșug timp liber și energie creatoare. La acea vreme mă îndrăgostisem de ea până peste cap, de mai bine de o lună de zile. Reușeam să-mi văd de obligațiile mele didactice și mă comportam destul de normal, dar renunțasem la viața de societate, atâta câtă avusesem până atunci; mă simțeam dator să stau tot timpul acasă în speranța că s-ar putea ca Anne să treacă pe la mine. Era o zi însorită, pe la unsprezece dimineața. Aveam un elev, dar i-am făcut vânt de îndată ce a apărut Anne. M-a muștră că-mi expdiasem elevul, îmi adusesese sugative (mă plânsesem că, nu știu cum, n-aveam niciodată în casă sugativă). Adusesse un teanc mare de foi de diferite culori. Deschise pachetul și, răsând, răspândi foile în chip de evantai pe masa de lucru. I-am oferit un pahar de sherry, dar m-a refuzat, motivând că e prea devreme și, oricum, venise în mare grabă și trebuia să plece imediat. N-o mai văzusem de șase zile, timp în care nu ieșisem din casă decât ca să dau o fugă până la cantină. Acum când venise, era gata să și plece. Stăteam amândoi în picioare, rezemați de consola căminului, ea admirându-și evantaiul din foi de sugativă, eu privind-o. Făcuse nu știu ce glumă și râdea. Apoi se întoarse spre mine și râsul îi amuți pe buze. Desigur, expresia feței mele spunea limpede totul; măștile căzură. Bănuiesc că, torturat de amenințarea plecării ei grăbite, renunțasem deliberat la orice disimulare. Se uită o clipă la fața mea chinuită, apoi mă sărută pe gură.

În aceeași clipă m-a cuprins nebunia. Am strâns-o violent în brațe, am lipit-o de trupul meu și am ținut-o nemișcată într-un extaz de pasiune oarbă. Am ținut-o, strângând-o cu furie, într-o tăcere încremenită, un timp care a părut fără sfârșit. Întâi a rămas împietrită, pe urmă a început să se zbată.

I-am dat drumul încet. I-am privit fața, cu desăvârșire și pentru totdeauna schimbată. Eu eram încă în delirurile nebuniei.

— Te iubesc. Vino cu mine alături, vino dincolo, pe pat. Doar o clipă. Vreau să te strâng în brațe. N-am făcut niciodată dragoste, cu nici o femeie. Vino cu mine, te rog, te rog!

A fost minunat de directă față de mine. Mâna care mă îndepărta și mă ținea sub control continua să-mi împingă umărul.

— Hilary! Îmi pare rău. Termină cu astea! Spune-mi, e vorba numai de atât - vrei să constați... dacă poți avea o femeie?

— Te iubesc, Anne. Te divinizez. Tot timpul nu mă gândesc decât la tine. N-am iubit pe nimeni în viața mea. Iubirea mea mă împinge la nebunie, la moarte, nu pot face nimic. Nu pleca, te rog, nu mă părăsi!

Am căzut în genunchi, cuprinzându-i picioarele, sărutându-i fusta, impermeabilul, lipindu-mi capul de coapsele ei.

— Hilary, ridică-te. *Ridică-te!*

Ușa se deschisese foarte încet, pe tăcute, și Tristram se furișase în casă, ca o pisică. M-am ridicat.

Anne, cu fața ca para focului, s-a răsucit în grabă, l-a luat pe Tristram de mână și a dispărut cu el pe ușă.

Numai după ce a plecat am simțit, ca într-un fel de halucinație a memoriei, bătăile violente ale inimii ei lipite de inima mea. Am intrat în dormitor, m-am trântit pe pat cu fața în jos și am zăcut acolo gemând și mușcându-mi mâinile.

Trei zile mai târziu urma să iau masa la soții Jopling. Cele trei zile au fost ca trei hăuri de iad, străbătute doar de câte o străfulgerare de sumbră bucurie. Firește, mi-am lămurit curând natura sărutului ei: mă sărutase dintr-un impuls de generozitate, iscată din fericirea vieții ei împlinite, din afecțiunea întâmplătoare pe care oamenii ca ea și-o pot lesne îngădui față de oameni frustrați, ca mine. Toată întâmplarea trebuia dată uitării. Sărutul ei era lipsit de orice semnificație. Numai că, probabil, Anne nu avea să mai vină pe la mine. Nu eram sigur nici clacă se cuvenea să mă duc la ei la masă. M-am dus totuși, pentru că trebuia. Trebuia s-o văd. Și când am văzut-o, toate explicațiile mi s-au spulberat. Mai fuseseră invitați Eldridge și un profesor italian care ținea un curs la Oxford. Discuțiile s-au purtat în italiană. Anne vorbea italiana mai bine chiar decât Gunnar. S-a comportat față de mine ca de obicei, cu excepția faptului că, pentru o clipă, când am sosit, ochii ei au exprimat cunoașterea celor întâmplate. În chip misterios, aveam certitudinea că nu-i povestise nimic lui Gunnar. În cele trei zile de supliciu, nu mă întrebasesm nici un moment dacă avea să-i povestească

soțului ei sau nu. Uitasem cu totul de existența lui Gunnar. La plecare, Anne m-a sărutat pe obraz, ca de obicei. I-am strâns mâna cu putere, și pe urmă am regretat, pentru că în felul ăsta nu mi-am putut da seama dacă și ea a răspuns strângerii mele.

Și după aceea a urmat infernul. Firește, mai devreme sau mai târziu, Anne avea să-i povestească totul lui Gunnar. Și atunci nu mă vor mai invita niciodată la ei și nici ia mine nu vor mai veni. Ce să mă fac? În acele zile nu-mi ofeream nici o altă preocupare serioasă în afara aceleia de a mă gândi la Anne. Continuăm să predau și să mănânc, dar executam acțiunile acestea ca în transă; apoi, oricum, semestrul se apropia de sfârșit. Evităm prilejurile de a-l întâlni pe Gunnar la colegiu, deși, ori de câte ori ne vedeam, se purta foarte amical și firesc. Pe urmă am surprins o discuție pe coridor cum că soții Jopling urmau să plece în Italia de îndată ce avea să înceapă vacanța. Viața mea de pustnic deveni și mai retrasă. Semestrul se încheia și eu zăceam în casă, incapabil să răspund măcar scrisorilor primite de la Crystal. Nu-mi îngăduiam să fac reflecții, speculații, planuri. Pur și simplu sufeream din pricina absenței lui Anne, sufeream că o ființă sfâșiată de o cumplită durere fizică. Nu exista nimic altceva decât această durere; uneori mă încerca impulsul presant de a mă rezezi până la ei, să văd dacă Anne era acolo. Zăceam în fotoliu, în camera mea, și sufeream. Nici măcar nu așteptam, sufeream și atâta tot. Doream, dacă mai putea fi vorba de vreo dorință conturată, ca să se împlinească timpul și să pot fi sigur că a plecat din Oxford. Și apoi, într-o dimineață - tot pe la ceasurile unsprezece - Anne a apărut pe neașteptate la mine.

S-a apropiat și, pe negândite, am cuprins-o în brațe. Nu eram în stare să scot un cuvânt. A rămas un moment nemișcată, apoi a început să-mi vorbească:

— Hilary, te rog. Ascultă ce vreau să-ți spun, crede tot ce-ți spun și nu gândi că îndărătul vorbelor mele se mai ascunde altceva. Plecăm în Italia. Și pur și simplu nu am putut pleca în felul ăsta. Am crezut întâi că o să pot. Sunt îngrijorată din pricina ta. Am simțit că nu pot pleca fără să te văd. Așa încât am venit să-ți spun la revedere. Asta-i tot. Nu te chinui, oh, te rog, nu te chinui, nu! La revedere.

Și o zbughi spre ușă. Am rămas pironit locului. Măcar de n-ar fi venit, de n-ar fi venit! Fără vizita ei aș fi izbutit să mă strunesc, mi-aș fi convertit iubirea în deznădejde, sub masca eliberatoare a aparențelor. De n-ar fi venit,

aș fi putut chiar da frâu liber credinței că Anne îmi poartă totuși oarecare interes, n-aș fi simțit iarăși bătăile inimii ei, complice cu inima mea. Așa cum s-au întâmplat însă lucrurile, am avut hrană sufletească mai mult decât suficientă pentru întreaga vacanță. Știam că aveam s-o revăd, că aveam s-o strâng din nou în brațe. M-am lăsat cuprins de o subită beatitudine. Mi-a revenit chiar și puterea de muncă. Crystal a sosit în vizită și am plimbat-o cu mașina prin Cotswolds. Oricum însă, i-am scurtat vizita și n-am reușit să-i vorbesc despre proiectele de viitor. Firește, nu i-am pomenit un cuvânt în legătură cu Anne. Restul vacanței l-am petrecut în casă, citind și lucrând. Citeam poezie și o gustam atât din punct de vedere gramatical, cât și poetic. Mă desfătam cu limba rusă. Cochetam cu turca. Făceam progrese în maghiară, îmi pregăteam cursurile pentru semestrul viitor. Și, de astă dată, așteptam.

Soții Jopling s-au întors chiar înainte de începerea semestrului. Am întâlnit-o pe Anne în curtea colegiului. Gunnar se afla pe lingă poartă și discuta cu organistul colegiului, așa încât nu ne putea auzi. (Îi plăcea să organizeze concerte.) Mi-a făcut un semn cu mâna, iar eu i-am spus lui Anne:

— Trebuie să fii a mea. Trebuie! Nu-mi pasă dacă mor după aceea, trebuie să te am și te voi avea.

Gunnar se apropie de noi pășind prin iarbă.

— Bună, Hilary!

— Bună, v-ați distrat bine în Italia?

— Minunat. Am fost în Calabria. Eram gata să cumpărăm o fermă acolo. Ce-ar fi să vii mâine seară la noi la masă? Ar fi grozav, nu-i așa, Anne?

M-am dus la ei la cină. Mi-am lipit glezna, pe sub masă, de gleznă lui Anne. Ea și-a retras piciorul. Trei zile mai târziu a venit la mine.

Era o după-amiază de miercuri, în cea de-a patra săptămână a trimestrului de vară, când, în cele din urmă, mi-a cedat. La început a venit din milă, așa mi-a spus, din teamă că nu cumva să comit un gest disperat. Cred că dacă nu i-aș fi mărturisit că sunt virgin și că o doresc trupește, dacă i-aș fi vorbit tandru și sentimental despre dragostea mea, ar fi fost în stare să-mi reziste. Așa însă, ceea ce-i ceream începu să i se pară simplu și ușor de dat, un lucru de care eu aveam nevoie și pe care ea era în măsură să mi-l ofere, un lucru pe care, în generozitatea ei, avea - mai devreme sau mai târziu - să sfârșească prin a mi-l dărui. Ținea să-mi demonstreze mie însumi că sunt în stare să fac dragoste cu o femeie, în realitate, nu m-am îndoit niciodată de

capacitățile mele, dar era mai ușor pentru amândoi dacă o lăsam să privească lucrurile sub această lumină. O iubeam pe Anne din tot sufletul, dar o doream trupește, doream să o posed; o doream cu mai multă fervoare decât dorisem orice altceva pe acest pământ, și acesta era rolul pe care și-l asumase iubirea mea în ochii ei, aceasta era deghizarea sub care i se înfățișase, nu fără legătură cu un soi de pseudo-inocență. Desigur, Anne înțelesese și restul, și nu m-ar fi acceptat dacă n-ar fi știut că întreaga mea faptură îi era robită. Dar, în primul rând, s-a izbit de presanta mea dorință fizică, nu de rest. Restul putea să mai aștepte. Ne prefăceam amândoi că acea mare iubire a mea nu există și, în același timp, știam amândoi că era unicul fundament posibil al relației noastre. Și astfel ne amăgeam unul pe celălalt, în complicitate. De fapt, Anne, deși încerca să ascundă acest lucru, ajunsese curând să fie subjucată de mine fizicește. La început nici nu-mi venise a crede că lucrul este cu puțință. Și când m-am convins, ce senzație de cumplit triumf! O atrăgeam ca un magnet, se simțea inexorabil împinsă spre mine. Zbura prin Oxford, zbura în apartamentul meu, mușcată de pintenul dorinței, topită în plăcerea dăruirii de îndată ce-mi trecea pragul. Și totuși, continuam să-i vorbesc despre generozitatea ei și despre gratitudinea mea.

După sacra împlinire din acea după-amiază de miercuri - când ne îmbrăcasem - am rămas o clipă mână în mână, năuciți, de parcă fiecare dintre noi i-ar fi fost milă de celălalt, uluiți amândoi de forța ciclonului care ne smulsese parcă laolaltă și ne aruncase pe un tărâm străin. Acum nu mai era vorba de un lucru simplu, dorit de unul și oferit de celălalt. Creaserăm împreună un labirint, eram gata rătăciți în el. Și puteam întrezări virtuale suferințe, suferințele noastre și ale altora.

După întoarcerea lui Anne din Italia și după prima ei vizită, am întrerupt toate aranjamentele pentru Crystal. Dorința ei fusese să petreacă cea mai mare parte a trimestrului de vară într-o pensiune, la Oxford. I-am comunicat că nu e cu puțință, că nu i-am găsit o locuință potrivită, aveam oricum prea mult de lucru, așa încât totul trebuia să mai aștepte. Desigur, sora mea nu s-a plâns. Pregătisem așadar terenul, totul era gata pentru trecerea la acțiune. Dar ce fel de acțiune ar fi fost posibilă? Ce altceva puteam să fac decât să implor o femeie măritată să vină la mine în taină? Anne vizita o mulțime de lume, dar nu-i mai puțin adevărat că ori de câte ori străbătea curtea interioară a colegiului, zeci de priviri curioase o urmăreau unde se duce. După fiecare întâlnire ne despărțeam pățimaș, fără să ne facem însă nici un

plan. Nu suportam nici măcar să vorbim despre vreun plan. La un moment dat, timp de o săptămână, Anne nu mi-a dat nici un semn de viață.

La sfârșitul intervalului am primit o scrisoare în care îmi cerea să nu ne mai întâlnim. N-am răspuns. Am continuat să stau acasă și s-o aștept. A venit. Am făcut dragoste. Cuvintele acestea sună de parcă ar fi vorba de o relație în care inima nu are nici un amestec. Orice întâmplare poate fi expusă în moduri felurite; și recunosc - pe bună dreptate - că povestea noastră se pretează unei relatări cinice: iată o tânără mamă și soție făcându-și de cap pe ascuns, de conivență cu un desfrânat care-și înșală cel mai bun prieten, și așa mai departe. Nu există scăpare de judecată și osânda faptelor, luate ca atare. Nu caut în nici un caz să mă justific, vreau doar să încerc să o justific pe Anne. Totul era atât de complicat și survenise nu deodată, ci printr-o înlănțuire de mișcări mărunte, fiecare aparent investită cu propria-i inevitabilitate și cu propria-i semnificație. Eram tineri, prinși în gheara fără de scăpare a pasiunii fizice. Am iubit-o total de la bun început. Anne însă a ajuns la această stare treptat. Mai întâi a fost milă. Milă s-a prefăcut, imperceptibil, în fascinație înrobitoare. Intuia în mine germenii violenței și se simțea atrasă de ea. I-am vorbit despre trecutul meu. I-am povestit lucruri pe care nu i le povestisem nici lui Crystal. Anne îmi vorbea despre trecutul ei. Reușeam să comunic cu ea într-un mod miraculos și total. Mă *înțelegea*, mă urmărea mai bine decât a făcut-o cineva vreodată, mai mult chiar decât dascălul meu, domnul Osmand. Era ca și cum aș fi fost urmărit de ochiul însuși al lui Dumnezeu. Anne îmi scălda sufletul rănit într-un balsam de rouă înviorătoare. Și totuși, în același timp, treceam amândoi prin chinurile iadului. Anne suferea cumplit. Îi vedeam fața luminoasă schimbându-se, pierzându-și vioiciunea, iar eu îmi încleștam dinții de disperare și furie împotriva soartei. Dacă n-ar fi fost căsătorită, dacă lucrurile ar fi stat altfel, dacă...

Mereu nu voia să mai vină. și totuși voia să vină, și mereu, până la urmă, venea, își iubea soțul și fiul, dar mă iubea și pe mine și mă dorea într-un fel cum (bănuiesc, ea nu mi-a spus asta niciodată) nu își dorise soțul nicicând. Amândoi ne-am chinuit groaznic în cursul acelor luni de mai și de iunie, consolându-ne întruna unul pe celălalt, luând mereu hotărârea de a ne despărți; dar nu ne puteam despărți, și plângeam.

Apoi, într-o bună zi, Anne a venit și, după fața ei, am știut pe dată ce s-a întâmplat. Gunnar aflase. Niciodată nu am putut descoperi cum, dar nu-i fusese prea greu să afle. Apoi i-a pus întrebări și (așa cum ne înțeleserăm

că va trebui să procedeze) Anne i-a mărturisit totul. Nu am vrut să știu cum a reacționat Gunnar. Ea a plecat de la mine sfâșiată de o durere cum nu mai văzusem niciodată, o femeie moartă care-și mai târa picioarele. A doua zi dimineață am primit un bilet de la Gunnar în care scria doar atât: „Te rog, las-o pe Anne în pace. Te rog”. Apoi nimic, timp de câteva zile. Gunnar nu a mai apărut la colegiu. Trimestrul se încheiase. Eram ca turbat, iar în mine încolțiseră speranțe înfricoșătoare. Nici prin gând nu-mi trecea să renunț la ea. De fapt, amândoi așteptaserăm ca Gunnar să afle, așa cum eu însumi, la început, așteptasem capitularea lui Anne. tratând aceste realități ca pe niște bariere de zid orb, dincolo de care toate lucrurile aveau, cu necesitate, să se schimbe, dar peste care era zadarnic să privești cu anticipație. Acum că această ultimă barieră fusese depășită, știam că nu-mi rămânea decât să o conving pur și simplu pe Anne să vină la mine, să vină la mine pentru totdeauna; să-și rupă căsnicia și să se mărite cu mine. Și mai știam, cu tăria stăpânirii pe care o aveam în acel moment asupra fătăriei ei, că era un lucru posibil. Prima mea mișcare trebuia să fie aceea de a o ameți cu vorba; trebuia apoi să o țin cu forța, dacă avea să fie necesar, ca să pot fi un timp mai lung singur cu ea; timp mai lung, în sfârșit despuiați de minciună. Așteptarea era acum plină de spaimă, pentru că știam că fiecare ceas pe care-l petreceam alături de Gunnar slăbea puterea mea asupra ei. În cea de-a patra zi i-am telefonat și i-am cerut să ne întâlnim în grădina St. John. Apartamentul meu de la colegiu nu mai prezenta siguranță. Ne-am întâlnit, și Anne a plâns fără oprire o oră întreagă. Eram ascunși în ungherul cel mai sălbatic al parcului și ea hohotea întruna. I-am mărturisit tot ce simțeam, tot ce aveam de gând să fac. Anne răspundea incoerent, pradă isteriei. Eram înnebunit de amărăciune. Nu izbuteam să fac nici un plan, nu izbuteam nici măcar să discut cu ea.

În cea de-a doua seară, pe la nouă, a intrat în apartamentul meu, cu o față albă ca varul, rigidă, tremurând toată, străbătută de fiori. I-am dat puțin whisky și mi-am turnat și mie o porție zdravănă.

Mi-a spus:

— Pur și simplu a trebuit să fug de acasă.

Asta așteptasem.

— Te iau imediat de aici. Vino!

Am adunat la repezeală câteva lucruri și le-am îngrămădit într-o valiză, apoi am coborât împreună scările și ne-am aruncat amândoi în mașină. Mă năpădise o sudoare rece la gândul că s-ar putea ca în orice moment să se

ivească Gunnar. Nu mă temeam de vreun eventual gest de violență din partea lui, dar voiam să profit de acest prilej picat din cer și s-o smulg de acolo pe Anne acum, când simțea nevoia să fugă. Tremuram atât de tare, încât abia am putut porni mașina. Anne ședea alături de mine, ca în transă, cu privirea pierdută în gol. În timp ce goneam prin Headington, în drum spre Londra, m-a întrebat:

— Unde mergem?

— La Londra...

— Nu, te rog, du-mă acasă.

— Nici gând. Fugim împreună de aici, pentru totdeauna. Acum eu sunt casa ta.

Începu să plângă. Înainte de a ne angaja pe autostradă, mi s-a adresat din nou:

— Hilary, te rog, oprește! Trebuie să-ți spun ceva.

— Nu mai trebuie să-mi spui nimic, iubito. Ne iubim. E prea târziu pentru regrete. Ești a mea.

— Oprește, te rog, trebuie să-ți spun ceva. *Oprește!*

Am încetinit și am tras mașina la marginea șoselei, într-un loc de parcare. Era un amurg albastru de vară, pe cer zăboveau fâșii de lumină, dar pământul se învăluia în întuneric. M-am întors spre ea, în penumbră. Farurile mașinilor care treceau îi luminau când și când fața.

— Anne, dragostea mea, te iubesc. Nu mă părăsi. Acum ai venit la mine, nu mă părăsi! M-ai ucide.

Îmi înlănțui gâtul cu brațele într-un gest care exprima atâta încredere și iubire absolută, încât, un moment, toate temerile mele se spulberaseră. Dar după o clipă se trase îndărăt și-mi spuse:

— Hilary, n-are nici un rost.

— Gata, pornesc mașina. Am fugit împreună și vom merge până la capăt. Ești a mea!

— Nu, nu, ascultă-mă. Nu putem pleca. Sunt însărcinată.

I-am privit fața ca varul, estompată de întunericul care se îngroșa. Nu-i puteam vedea ochii, dar după tremurul convulsiv al trupului ei știam că plânge.

— Atât de curând? am zis. Foarte bine, asta va constitui legătura definitivă dintre noi doi. Acum nu mă mai poți părăsi. Ești sigură?

Instinctiv, mă simțeam totuși îngrozit.

— Da. Dar, Hilary, văd că n-ai înțeles...

— Cum... vrei să spui...

— Da. Nu-i copilul tău, e a lui Gunnar...

O răceală de gheață îmi crispa inima și venele. Totuși mi-am forțat vocea să sune dur și ferm:

— Vrei să spui că s-ar putea să fie al lui?

— Este al lui. După date. Nu încapă nici o îndoială. Știam că s-ar putea... dar mi-am impus să nu mă gândesc. De-abia acum am căpătat certitudinea - îmi spuneam că nu-i cu puțință... - și, sincer, avusesem și mai înainte de gând să te părăsesc... aveam de gând să te părăsesc de îndată ce Gunnar va afla, îmi spuneam că va trebui s-o fac... așa încât... am lăsat lucrurile să se desfășoare de la sine... și speram să nu fie... și nu m-am dus la doctor... oh, am fost atât de păcătoasă, atât de păcătoasă...

— Înțeleg, am spus. Intenționei să mă părăsești de îndată ce Gunnar avea să afle. Asta nu mi-ai spus-o niciodată.

— Nu intenționez nimic. Ce puteam face? Nu-mi puteam da seama cum anume o să procedez. Sunt prinsă în capcană, îl iubesc pe Gunnar. Îl iubesc pe Tristram. E osânda mea că te iubesc și pe tine. Nu știi, nici măcar tu nu poți să știi cât am suferit eu în aceste ultime luni...

— S-ar zice că-mi porți pică, am spus, menținându-mi tonul dur și rece.

— Într-un fel, da. Eram atât de fericită... înainte de a fi apărut tu în viața mea.

— Foarte rău. Și eu eram fericit înainte de a fi apărut tu.

— Atunci e limpede... nu-i așa?... trebuie să ne despărțim... oh, Dumnezeule... trebuie să încercăm amândoi să fim... așa cum eram înainte... e atât de chinuitor... îmi pare rău, iubitule, îmi pare foarte rău, foarte rău... Fii bun, te rog, condu-mă acasă. Oh, Dumnezeule, te iubesc... dar totul e fără de speranță...

Tremura și gema încetișor, scuturată de fiori. Am întrebat-o:

— Gunnar știe ?

— Despre copil? Da.

Dacă măcar în această privință m-ar fi mințit! Dacă măcar mi-ar fi ascuns adevărul!

— Așadar te socotește legată de el – din cauza afurisitului de prunc?

— Sunt legată de el.

— Ba nu, am răspuns eu. Nu cred că ești. Aici te înșeli. Ai să vii cu mine, cu prunc cu tot. Oriunde vom merge acum, vom merge împreună, draga mea.

O furie înfricoșătoare și o cruntă durere puseseră stăpânire pe trupul meu, dictându-mi mișcări violente, mecanice, precise. Am pornit din nou mașina, gonind în aceeași direcție.

— Hilary, te rog, du-mă acasă, te rog, te rog, te rog!

N-am răspuns nimic. Am intrat pe autostradă.

— Hilary, te rog, nu goni cu asemenea viteză, vrei să ne ucizi pe amândoi... Hilary, nu cu atâta viteză... Hilary, Hilary... oh, te rog, te rog, du-mă acasă... ah, oprește, oprește, oprește, nu goni așa...!

Mașina traversează demarcația centrală cu o viteză de o sută de mile pe oră. Era o chestiune de pură întâmplare ce mașină anume, venind din culoarul opus, aveam să izbim. Ne-am ciocnit cu un Bentley condus de un agent de bursă, care gonea cu aceeași viteză. Mașinile au fost complet zdrobite, alte șase automobile au suferit avarii serioase. Agentul de bursă a scăpat cu fracturi la ambele picioare. Nu au mai fost răniți, afară de mine și de Anne. Eu m-am ales cu numeroase contuzii, Anne a murit a doua zi la spital.

Niciodată nu m-am îndoit că m-am comportat ca un criminal. Am purtat cu mine această conștiință vinovată în toți anii care au urmat. Dar povestea în sine, așa cum am trăit-o, s-a alcătuit dintr-un complex de contradicții și de neînțelegeri și de greșeli și de paliative și de așteptări și speranțe oarbe și confuze. Cum am fi putut ști că astfel își croia implacabil drumul, șerpuiind spre acest deznodământ? Eram profund îndrăgostit, purtam în mine acea iubire metafizică sumbră precisă, care-ți pătrunde viața mai adânc decât orice altceva, justificându-se astfel prin sine însuși. *On n'aime qu'une fois, la première...* Cred că acest lucru este adevărat în legătură cu acel Eros care-i Unul și Singurul. Deși, poate că acest Eros - Unul și Singurul - nu este cel mai mare dintre zei. Și Anne fusese profund îndrăgostită, dar iubirea ei era ca scoasă din minți, înnebunită de totala zădărnicie a întregii povești, pe care ea, pesemne, o vedea; eu însă nu. Își iubea soțul; și reușeam să-mi aduc aminte, chiar și în clipele culminante ale sinistrului meu triumf, cât de fericită fusese atunci când am întâlnit-o prima oară; și îmi puteam da seama cât de distrusă arătase mai târziu, distrusă de mine, de cumplita mea iubire.

Cu timpul, pe măsură ce anii se scurgeau - pentru mine în aproape neîntreruptă meditație asupra evenimentelor din acea vară, - am ajuns să gândesc că supraestimaseam poate forța pasiunii ei. Poate să fi fost așa. Chiar dacă n-ar fi descoperit că e însărcinată, s-ar fi hotărât oare cu adevărat să-l părăsească pe Gunnar și să vină cu mine? Ce se petrecuse între ei după

ce Gunnar a aflat adevărul? Nu știam și nici nu doream să știu acest lucru. Pe de altă parte, dacă în seara aceea spusele ei nu m-ar fi scos din minți, dacă pur și simplu aș fi luat-o cu mine, e oare de conceput că am fi rămas împreună, nu m-ar fi forțat oare, prin lacrimile ei, să o duc înapoi la Gunnar și la Tristram? Desigur, mă iubea, lucrul nu poate fi tăgăduit. Poate că era impresionată de forța iubirii mele; și asta e o sursă generatoare de iubire adevărată, la fel de bună ca oricare alta. Ah, dacă nu ar fi venit din nou la mine după acel prim sărut! Dacă nu mi-ar fi mărturisit că Gunnar știa că e însărcinată! Această revelație a avut în acel moment o teribilă importanță pentru mine. Dacă nu mi-ar fi mărturisit, totul mi-ar fi apărut problematic, aș fi văzut doar un obstacol, ceva cu care trebuia să mă lupt, și nu m-aș fi precipitat cu ochii închiși în furie și disperare. Sunt unii care susțin că astăzi lumea e pierdută pentru iubire. Nu-i adevărat. Am iubit-o pe Anne cu o concentrare a întregii mele făpturi, pe care nu o întâlnești decât o dată în viață. Dar cât aș fi dorit să nu o fi iubit deloc. Să nu o fi întâlnit niciodată. Căci lumea era într-adevăr pierdută, și nu numai pentru mine, ci și pentru Crystal.

Firește, mi-am dat demisia de la universitate. Și Gunnar a făcut la fel. Pentru o scurtă perioadă, a intrat în viața politică, a candidat chiar pentru un loc de deputat pe listele Partidului Laburist, apoi a intrat în administrația civilă și a devenit cu timpul un om de notorietate și succes. Eu am fost ani de zile bolnav (acest cuvânt descrie cel mai bine starea mea). Nu propriu-zis bolnav mintal. Nu m-am temut niciodată că o să înnebunesc. Eram pur și simplu distrus, nimic. Mi-am pierdut respectul de mine însumi și, o dată cu el, posibilitatea de a-mi controla viața. Păcatul este amalgamat cu deznădejdea și numai căința poate cristaliza păcatul în durere pură. Dar eu nu reușeam să-mi purific suferința de resentimente. Mă căiam? Aceasta era întrebarea care m-a răscolit de-a lungul anilor. Poate oare o ființă pe jumătate zdrobită și sângerândă să se căiască? Poate oare acest extraordinar de complex concept teologic să se aplece până la adevăratele orori ale naturii umane? Poate oare exista căință acolo unde nu există Dumnezeu? Poate oare suferința în sine să izbăvească? Pe mine nu m-a izbăvit, ci m-a făcut și mai nevolnic. Eu, care strigasem atâta vreme după dreptate, simțeam acum nevoia să plătesc, numai că nu aveam cu ce plăti și nu exista nimeni care să-mi primească plata. Știam că o ucisesem pe Anne (și pe copilul ei nenăscut), la fel de sigur că și cum aș fi tăiat-o cu o secure.

Întreaga chestiune a fost admirabil mușamalizată de Gunnar. (Nu-i de mirare că mai târziu a făcut carieră în înalta diplomatie.) A răspândit pretutindeni versiunea că mă oferisem, din amabilitate, să o conduc pe Anne cu mașina mea la Londra. Mai târziu, numele meu a fost cu totul eliminat din relatarea întâmplării. M-am evaporat din Oxford ca și cum nici n-aș fi existat vreodată. După multă vreme, am auzit pe cineva povestind că prima soție a lui Gunnar Jopling își pierduse viața într-un accident, în propria ei mașină. Îmi imaginasem că aveam să port pe vecie atârnată de gât o placardă cu inscripția *Ucigaș*. Dar oamenii au propriile lor necazuri și sunt înclinați să uite. Nu suntem chiar atât de interesați pentru alții. Până la urmă, însuși Hitler va fi dat uitării.

Crystal, desigur, s-a comportat admirabil. Un timp m-am zbatut între viață și moarte. Am supraviețuit totuși și m-am refăcut complet. Crystal a vegheat la căpătâiul meu săptămâni și luni întregi. La început, nu i-am povestit totul, dar cu timpul nu i-am mai ascuns nimic. Știa că viața se terminase pentru noi amândoi. Și s-a comportat admirabil. Un an de zile nu am putut lucra deloc, nu din cauza vreunei invalidități fizice, ci din pricina depresiunii morale. Eram torturat de remușcări în legătură cu Anne, muștrarea de cuget o simțeam fizic, mă făcea să mă ghemuiesc de durere ore întregi. Problema responsabilității pentru trecut s-a transformat cu timpul într-o problemă a identității. Jealam și jealam prăbușirea speranțelor mele. Pierdusem Oxfordul, pierdusem învățământul și studiul, posibilitățile de afirmare și pierdusem prilejul de a schimba viața lui Crystal, pierdusem fericirea ei.

M-am înapoiat în nord și am locuit timp de un an împreună cu Crystal într-o singură cameră, în orașul unde m-am născut. Oamenii care mă cunoscuseră și mă invidiaseră veneau acum să contemple cu satisfacție naufragiul istețului, ambițiosului, norocosului Hilary Burde. (Păcat că mătușa Bill n-a asistat la asemenea spectacol. Ce i-ar mai fi plăcut!) Domnul Osmand părăsise orașul. Speram să nu fi aflat nimic. O căiam pe Crystal. Ea mă compătimea pe mine. M-a întreținut, angajându-se din nou la fabrica de ciocolată. Până în ziua de azi, mirosul de ciocolată îmi evocă oroarea acelor timpuri.

Desigur, ar fi fost posibil să-mi revin și să pornesc din nou la cucerirea tuturor lucrurilor la care râvnisem și pe care în largă măsură le dobândisem înainte de a o fi întâlnit pe Anne. Revenirea la Oxford ar fi fost, firește, imposibilă, dar mai existau și alte universități unde m-aș fi putut stabili,

aducând-o pe Crystal ca, într-un fel, să trăiesc viața după care jinduise. Toate acestea ar fi fost posibile în sensul că altcineva, în împrejurări similare, ar fi putut să le realizeze. Dar eu nu puteam, în orice caz, n-am făcut-o. În chip paradoxal, dacă aș fi fost singur, aș fi supraviețuit mai ușor. Dar povara cea mai grea era gândul la Crystal, la suferința ei, la frustrarea ei, dezamăgirea ei; și mâhnirea submina voința de a găsi un remediu. Nu voiam decât să mor, aceasta era starea mea de spirit. Dar nu m-aș fi sinucis, din cauza lui Crystal. Doream să mă ascund. După un an petrecut în nord, m-am stabilit la Londra, așa cum procedează criminalii sau naufragiații vieții, pentru că metropola le oferă cea mai bună ascunzătoare. Și m-am ascuns. A venit și Crystal, s-a ascuns și ea cu mine. Am căpătat o slujbă de funcționar la o firmă de închiriat mașini. Dar a trebuit să-mi dau demisia în clipa când mi s-a cerut să conduc o mașină, în urma accidentului, mi se luase definitiv permisul de conducere. După un timp, am obținut un post modest ca agent de proprietăți funciare; iar mai târziu, un altul într-un birou al administrației locale, în cele din urmă am ajuns să gravitez și eu în sfera administrației civile, la acel nivel umil la care am rămas până astăzi, când încep să simt galopul vârstei.

Despre Gunnar îmi imaginam că a ieșit pentru totdeauna din viața mea. Pe măsură însă ce devenea mai important și se realiza mai deplin, am început să aud de el, să-l găesc pomenit în ziare, dar, cu toate că amintirile mă împungeau ca niște vârfuri de pumnal, ceea ce citeam reprezenta știri despre un străin. Gunnar era un om de talie internațională, o personalitate existând undeva între Bruxelles, Geneva, Washington și New York, și al cărui drum nu avea să se mai încrucișeze niciodată cu al meu. După accident nu l-am mai văzut decât o singură dată. A venit să mă viziteze la spital de îndată ce am fost în stare să vorbesc. (îmi fracturasem maxilarul și, un timp, mi-a fost cu neputință să vorbesc.) A fost rece și politicoș și mi-a cerut - de parcă ar fi fost un ofițer de poliție venit să investigheze o încălcare oarecare a legii - să-i povestesc cum s-a petrecut accidentul. I-am povestit; i-am relatat detaliile mecanice, viteza mașinii, felul în care s-a rostogolit, în urma șocului îmi pierdusem cunoștința, așa încât nu am mai văzut-o pe Anne după momentul ciocnirii. Gunnar nu mi-a pus nici o altă întrebare. A plecat fără să trădeze vreun semn de emoție, fără vreo observație sau vreo privire marcând continuarea unei legături între noi. Am replicat la atitudinea lui cu egală răceală. Mai târziu, am rețrăit de nenumărate ori în minte această ultimă întâlnire a noastră și mi-am repetat

cuvintele pe care aş fi putut să i le spun: „Îmi pare rău. Iartă-mă”. Dar cum aş fi putut să rostesc asemenea cuvinte atât timp cât n-aveam nici un ajutor din partea lui? Dacă aş fi zărit la el măcar umbra unui fior de emoție, cuvintele ar fi izbucnit din mine. Dar nu a existat nici emoție, nici izbucnire. După un timp m-am gândit să-i scriu, dar nu i-am scris.

Tristram s-a sinucis la vârsta de şaisprezece ani.

SÂMBĂTĂ

ERA SÂMBĂTĂ DIMINEAȚA. O ZI rece, cu un cer coborât, traversat de turme migratorii de nori cafenii, cu un vânt mușcător și câteva interludii de soare leșios, dezgolind o Londră udă și noroioasă. Avusesem visuri rele, pe care în mare parte le uitasem, păstrând doar senzația atmosferei de groază. Oare și păcatele noastre poartă sădită în însăși structura lor calitatea uitării, așa cum o au visele? Dar de unul dintre vise îmi aminteam totuși. Mă găseam într-un loc liniștit, lângă o apă, unde fie că se săvârșise o crimă îngrozitoare în trecut, fie că urma să se săvârșească una în viitor. Faptul că nu cunoșteam care din două, făcea parte din oroarea visului.

În această dimineață regretam din inimă că îi povestisem totul lui Arthur. Când o făcusem, mă simțisem ușurat. Trăisem chiar o orgie de satisfacție, îl trimisesem pe Arthur să cumpere niște vin și băusem mult. Și acum, dimineața, mă simțeam mahmur, îngreșat, amețit, scârbit de mine însumi. Am înghițit trei aspirine cu o mare cantitate de apă. Nu mă supăra faptul că m-aș fi îndoit de discreția lui Arthur sau regretul că aflase adevărul. Această cunoaștere, care, aflată în orice altă minte, ar fi fost insuportabilă, în mintea lui Arthur devenea inofensivă. Dar pur și simplu mi se părea că greșisem profund reînviind întreaga grozăvie. Tot vomismentul acela de vorbărie infatuată, toate cuvintele acelea îmbătate de emoție reînsuflețiseră odios trista poveste. Până și apartamentul meu posomorât și despuiat îi reverbera parcă oribila rezonanță. Îmi despuiasem apartamentul, așa cum îmi despuiasem și viața, în încercarea zadarnică de a îndepărta din el tot ce mi-ar fi putut-o evoca pe Anne. Astăzi, deschizându-mi dicționarul polonez, am găsit între file o floare presată, o violetă albă, pe care o descoperise Anne în grădina ei și mi-o dăduse în acel răstimp fermecat și nevinovat când eu o iubeam și ea nu știa încă.

Ziua a început cu o scrisoare de la Tommy.

„Iubitul meu drag, îmi pare rău că nu ți-am putut fi de folos aseară și, te rog, iartă-mă pentru ce-am spus despre Laura Impiatt. Sunt convinsă că era o stupiditate. Tu știi cât de mult te iubesc, știi că vreau să ne căsătorim, dar, mai presus de orice, vreau, să te despovărez de suferință și sunt sigură că dacă ți-ai împărtăși necazurile cu mine te-ai simți mult mai liniștit. Nu pot crede că ai săvârșit vreodată ceva cu adevărat rău, dar chiar și așa simt că ai putea să-ți acorzi iertarea. Sentimentul de vinovăție nu ajută la nimic. Oricum, eu te iert, te iert în numele lui Dumnezeu. Vrei să primești această iertare din parte-mi ca un dar de Crăciun? Te iubesc atât de mult încât sunt în stare...” (și așa mai departe, și așa mai departe).

Am considerat mișcător din partea lui Tommy să-mi ofere iertarea lui Dumnezeu ca dar de Crăciun, mai cu seamă că nici nu știa ce faptă săvârșisem, și mi-am dat seama că era un noroc să fii iubit de o fată deșteaptă și drăguță ca ea, numai că mie nu-mi folosea la nimic și aș fi vrut s-o dau dracului.

Greva electricității continua. În apartament era un frig de gheață. Purtam un pulovăr și haina și mă simțeam greoi și încotoșmănat și înghețat. M-am fript încercând să aprind o spirtieră ca să pun ceainicul la fiert. Vecinul meu, domnul Pellow, bătu la ușă și întrebă dacă nu aveam cumva o lumânare de prisos. I-am spus că nu aveam. Mai târziu l-am prins pe Christopher strecurându-se pe ușă cu o lumânare pentru domnul Pellow. I-am confiscat-o. Christopher m-a anunțat că Mick Ladderslow fusese arestat în legătură cu o campanie a tinerilor maoiști și m-a întrebat dacă n-aș vrea să contribuie și eu cu ceva ca să poată fi eliberat pe cauțiune. N-am vrut. Christopher intră în camera lui și începu să exerseze la *tabla*. I-am strigat să înceteze. Se întoarse în bucătărie și îmi strică spirtiera, răsucindu-i prea tare roțița de reglaj. I-am spus că m-am săturat de el ca de mere acre și că-l poftesc să se mute, dar nu mi-a acordat nici o atenție, întrucât auzise în nenumărate rânduri asemenea vorbe de la mine. Sosi Jimbo Davis, cu înfățișarea lui spiritualizată, și cu un mănunchi de ramuri de brad. Îmi luă mâna într-un fel deosebit de compătimitor (sau îmi imaginam numai?) murmurând „Da, da...”. Se retrase cu Christopher în camera acestuia, de unde se auziră râsete, fără îndoială pe socoteala mea.

Sosi Laura Impiatt. Doream cu ardoare să scap de ea, dar nu am avut prezența de spirit de a inventa o minciună pe loc. („Ah, ce păcat, chiar în clipa asta plecăm la Hounslow!”) Deși astăzi nu plouă, Laura purta o uriașă

pălărie de ploaie legată sub bărbie, un fulgarin matlasat și pantaloni albaștri suflecați la glezne și prinși cu clipsuri de biciclist. Nu-și scoase fulgarinul. Ne așezarăm la masa din bucătărie, două figuri greoaie, înghețate și încotoșmănate, cu nasturi roșii. Voia o cafea, dar n-aveam cum să i-o fierb. Ne uitam mohorâți unul la celălalt.

— Hilary, ești în stare să suporti căsătoria lui Crystal cu Arthur?

— Nu fi proastă, Laura, te rog, nu fi proastă.

— Știu ce legat ești de Crystal.

— Vreau să se mărite cu Arthur.

— Atunci de ce erai joi seara înnebunit de durere?

— Nu eram, mă dureau dinții. Arthur e un tip minunat.

— Arthur nu-i tocmai o achiziție.

— Calicii nu-și pot permite să facă mofturi. Și Crystal nu-i tocmai un trandafir englezesc.

— Mă miră să te aud vorbind astfel despre Crystal.

— Pot și eu să văd ceea ce sare în ochi, chiar când e vorba de sora mea. Are noroc că s-a ivit măcar un pretendent.

— Mă așteptam din partea ta să fii ceva mai pretențios.

— Cine sunt eu ca să pot fi pretențios ?

— Dar nu-ți *pasă*? Și nu cred că te gândești serios să te însori cu Tommy?

— Cine spune că mă însor cu Tommy?

— Tu spuneai, joi seara.

— Spuneam tot ce-mi trăsnea prin minte, numai ca să-ți închid gura.

— Ce drăguț din partea ta! Știi, Hilary, tu nu te prețuiești la justa ta valoare. Ai mari calități și le valorifici atât de puțin! Uneori s-ar zice că ți-ai pierdut tot curajul, că ți-ai pierdut tăria.

— Așa e.

— Dar de ce? Hilary, mie trebuie să-mi povestești. O să-ți facă bine să-ți deschizi inima. Știu că este *ceva*. Hilary, dă-mi voie să te ajut. Eu țin la tine, dragul meu, dă-mi voie să te ajut. Nu te irosi zadarnic. Știu că simți nevoia unui cămin, și o vei simți cu atât mai mult dacă se mărită Crystal. Bizuie-te pe mine, folosește-mă. Căminul nostru din Queen's Gate Terrace ți-e oricând deschis, știi bine. Ar putea însemna mult mai mult pentru tine, numai dacă ai accepta să fii mai puțin rezervat față de noi. Noi n-avem copii. Și Freddie ține mult la tine.

— Laura, îmi vine să vărs.

— Oh, dragă, te cunosc atât de bine! Zău. Relaxează-te, ești încordat tot, ești încordat fizicește, uite, mâinile îți sunt crispate.

— E îngrozitor de frig.

Laura îmi luase o mână și o frământa cu entuziasm între mâinile ei. Dar și mâinile ei erau atât de reci, încât gestul, chiar dacă mi-ar fi procurat cât de cât plăcere, nu mi-ar fi fost de nici un folos. Am închis ochii, lăsându-mă pradă disperării. Aș fi vrut să strig la Laura, s-o înspăimânt. Pe întunecimea blestemată a pleoapelor închise, fața lui Anne apăru cu halucinantă claritate, proiectată parcă de o lanternă magică pe cerul noptatic al Londrei. Trebuie să-mi formulez cererea de demisie! Trebuie s-o scriu în dimineața asta. Trebuie să plec din minister înainte de sosirea lui. Acel „Îmi pare rău” pe care n-am fost în stare să i-l spun fusese rostit de multe ori de atunci încoace, numai că în van, pentru că nimeni nu-l mai auzise.

În acea clipă, lumina se aprinse brusc și bucătăria săltă în plină strălucire. Din camera băieților răsunară urale. Mi-am retras mâna din încleștarea înghețată a Laurei.

Se auzi soneria de la intrare. M-am dus să deschid. Era mecanicul de la telefoane. L-am privit prosteste.

— Hei, șeful în persoană! Bună ziua.

— Dar telefonul... am bâiguit. L-ai scos doar, nu? Nu mai ai nimic de făcut. Am terminat cu el.

— Telefonul? Ce-i asta ? N-am venit în interes de serviciu.

— Cum?

— E o vizită de prietenie, omule. Sunt aici în calitate de Len, și nu în serviciul Majestății Sale.

— Îl cauți pe Christopher?

— Așa a început totul.

— Cum ?

— Mi-ai spus „Îl cauți pe Christopher”. Astea au fost primele cuvinte pe care mi le-ai adresat data trecută.

— Pe el îl cauți?

— Găsesc că e o întrebare lipsită de delicatețe.

Am strigat „Christopher!” și am intrat în bucătărie, lăsând ușa de la intrare deschisă. Apăru Christopher. Laura îmi spuse:

— Vreau să vorbesc ceva cu Christopher. Freddie dorește să scrie o melodie pentru *E mai târziu decât crezi*.

— E mai târziu decât crezi. Da, într-adevăr.

— Hei, bună Len, ce surpriză! Len și cu mine suntem vechi prieteni.

— Zău, Laura?

Christopher, Len și Laura umpleau bucătăria de larmă. Jimbo, aflat încă în camera lui Christopher, aranja ramurile verzi într-o vază. Prin ușa deschisă de la intrare am văzut-o pe Biscuit, îmbrăcată într-un *sari*, stând pe palier.

Am ieșit încet, trăgând ușa după mine.

Sari-ul era confecționat dintr-o mătase simplă albastră cu reflexe purpurii și tivit cu o bandă lată aurie. Purtase un palton peste el, dar și-l scosese. Zăcea, îngrijit împăturit, lângă ea pe jos. Părul îi era adunat într-un coc complicat și lucios, care-i atârna pe ceafă. Pieptănătura aceasta o făcea să pară mai matură. Iar *sari*-ul, în chip curios, îi dădea aerul că ar purta o uniformă, gata la datorie. Sub greutatea masivă a părului, fața palidă arămie părea mai îngustă, ochii mai mari, reflectând în adâncurile lor albastrul purpuriu al minunatului *sari*.

— Bună ziua, fată a misterelor.

— Bună ziua, Hilary.

— Astăzi sunt Hilary pentru tine? De ce-ai fugit?

I-am prins ușor între degete încheietura mâinii. Senzația încheieturii osoase îmi devenise familiară. Am mângâiat-o, prinzându-i mâna micuță în palma mea. Era o mână caldă și umedă. Se zbătea în pumnul meu că un animal prins în capcană.

— Aici e prea multă lume, am spus, făcând un semn peste umăr în direcția apartamentului.

— Îmi pare rău. Atunci vrei să vii cu mine? Vrei să mergem la o cafenea? Trebuie să-ți dau ceva.

Felul cum rostise „la o cafenea” avea o rezonanță ciudat de străină și frază întreagă suna ridicol de nepotrivit.

M-am uitat la ea. Mâna ei îmi amintise de mâna lui Anne. Sau, mai curând, mâna ei îi amintise mâinii mele. Mâna mea nu știa că Anne murise, că trecuseră douăzeci de ani, că eram un ucigaș. Probabil că Gunnar o văzuse pe Anne la spital, înainte de a fi murit. Ce se întâmplase oare cu fața ei? O fi ținut-o în brațe în timp ce-și dădea sufletul ?

— Vrei să vii cu mine?

— Nu, am răspuns. Am de redactat o scrisoare importantă. Nu pot să mă joc de-a v-ați ascunselea cu fete misterioase. Cară-te și lasă-mă-n pace! Am

și-așa destule neazuri pe cap, fără să mă las persecutat de-o afurisită de târfă.

Am intrat în casă trântind ușa. Laura și băieții făceau cafea.

Eram la Crystal. Îmi ținea mâna. Se pare că azi era ziua în care mă țineam cu femeile de mână. Acum regretam c-o expediasem pe Biscuit. Mi-ar fi plăcut să mă culc cu ea. Probabil că totul s-ar fi redus la acest lucru. Dar mi-ar fi distras gândurile. Mă întrebam dacă avea să mai vină vreodată. Era foarte frumoasă în *sari*. Și, cel puțin, însemna o frântură de posibilă perspectivă. În prezent duceam mare lipsă de perspectivă.

Lumină electrică continuase să ardă toată ziua, cu o energie mult redusă, și continua și acum, deși eram amenințați cu noi întreruperi.

Luasem o cină ușoară și băusem mult din sticla de vin spaniol. Mâncasem antricoate și budincă de rinichi, varză de Bruxelles și plăcintă cu carne. Fața de masă din dantelă albă era așternută și din nou o stropisem cu vin. În fiecare săptămână, Crystal o spăla până ajungea albă ca zăpada.

— Mai vrei să vezi ieslea din Regent Street?

— Da, dragule. Ți-ai trimis cererea de demisie?

— N-am scris-o încă.

— E musai să părăsești serviciul?

— Firește.

— Nu-i nevoie să te întâlnești cu el.

— Dar va fi acolo. Și va ști că și eu sunt acolo.

Cât de îngrozitor va fi pentru Gunnar, m-am gândit, să descopere că infestez ministerul, ca o formă inferioară de viață, un gândac scârbos.

— Singurul lucru pe care l-aș putea face ar fi să plec înainte de sosirea lui, să nu-i mai amintesc că exist.

Fața pătrată și grăsulie a lui Crystal era încrețită toată de grijă, supărare și dragoste. Părul ei lănos, portocaliu, arăta încâlcit pentru că toată seara și-l răsucise între degete. Purta ochelarii și privea prin cameră cu ochii ei aurii, măriți, urmărind procesiunea de elefanți de abanos care mărșăluiau pe bufet și ținându-mi mâna în ambele ei mâini. Laura mi-o frământase, mâna lui Biscuit se zbatuse. Crystal mi-o ținea ferm, strâns, așa cum ai ține mâna cuiva care urmează să fie împușcat.

— Am să găsesc în scurt timp o altă slujbă, am spus. Și dacă n-am să reușesc, o să mă întrețineți voi, tu și Arthur. N-am să mor de foame.

— Crezi că ți-ar fi de ajutor dacă aș rupe-o cu Arthur?

— Oh, nu fi idioată, Crystal. De-aș fi sigur că ai să fii fericită și ocrotită, aș...

— Ce?

— A, nu, nu m-aș omorî sau altele de-alde astea. Și nici n-aș emigra. Poate că m-aș însura cu Tommy.

— O să ne pierdem unul pe celălalt, spuse Crystal.

Îmi dădu drumul la mână și se întoarse cu fața spre mine. Își scoase ochelarii și mă privi cu ochii ei frumoși, sinceri, neajutorați și miopi.

— Nu spune așa ceva, drăguț. Știi bine că nu ne putem pierde unul pe celălalt. Suntem unul și același.

— Mă simt foarte speriată. Noaptea trecută am auzit niște zgomote ciudate pe scări.

— O, prostii!

Crystal nu manifestase niciodată până atunci asemenea temeri. Sau probabil că le încercase, dar nu mă deranjase niciodată pe mine cu ele.

— Totul a devenit dintr-odată atât de înfricoșător! Oh, dacă nu s-ar fi întâmplat, dacă nu s-ar fi întors iar! Simt că trecutul o să ne distrugă, că o să vină ceva înfiorător din trecut și o să ne înghită cu totul.

— Termină Crystal! Am să-mi iau o nouă slujbă, nimic altceva n-o să se întâmple.

— Simt că ești în pericol. M-am rugat noaptea trecută pentru tine. Aș vrea să fi putut crede cu adevărat în Dumnezeu.

— Rugăciunile tale or să-l inventeze pe Dumnezeu. Va trebui să existe numai ca să le poată primi. O să te iau în Regent Street ca să-l vedem pe pruncul Iisus, și vom merge la un restaurant, așa cum am mai făcut altădată. O, Crystal, aș vrea atât de mult să fii fericită! Dacă aș ști că tu ești fericită, pur și simplu aș putea înceta să exist, chiar cu un suspin de bucurie.

— Cum pot fi fericită când tu suferi tot timpul, tot timpul din cauza *aceea*, care a venit acum după noi ca... un fel de demon al răzbunării.

— Să nu te mai aud vorbind așa, Crystal. Prefer rugăciunile. Știi ce mi-a spus draga de Tommy în scrisoarea ei? Îmi scrie că mă iartă ea în numele lui Dumnezeu.

— I-ai povestit lui Tommy?

— Nu. Și nici n-am s-o fac vreodată. Orice s-ar întâmpla. Dar, Crystal, ascultă-mă. Încă nu ți-am spus. I-am povestit totul lui Arthur.

— I-ai povestit lui Arthur?... Când?

— Azi-noapte.

— Totul?

— Da.

— O, Doamne!... exclamă Crystal. O, Doamne!

Ochii mari aurii se umplură de lacrimi. Eram îngrozit.

— Dar, Crystal, credeam că ai să mă aprobi, că ai să fii mulțumită... simțeam... că dacă te măriți cu el... ar fi un gest frumos... și apoi el e atât de... și trebuia să spun cuiva... n-ai fi vrut să știe?

— Nu. N-aș fi vrut să știe. Aș fi vrut ca *nimeni* să nu știe. Aș fi vrut ca acest lucru să *nu existe* ca ceva ce poate fi știut de oameni. Aș fi vrut să nu se fi întâmplat deloc. Și unul din motivele pentru care țineam la Arthur era că nu știa...

— Dumnezeuule! am strigat. Mă simțeam cuprins de exasperare. Va trebui oare să fiu pe veci tartorul sensibilității lui Crystal? Era stupid de vulnerabilă.

— Curaj, Crystal. Sunt lucruri care se întâmplă. Faptul că le ții în tine nu le anulează. Nu ți l-am stricat pe Arthur. Arthur trebuie să se maturizeze. Și tu trebuie să te maturizezi. Există pe lume și lucruri cumplite. Oricum, Arthur trebuia să știe că se procopsește cu un cumnat ucigaș.

— Și ce-a spus?

Ce-a spus? Nu prea dădusem atenție la ce-a spus Arthur, ba chiar, jumătate din timpul cât am vorbit, nici n-am fost măcar conștient de existența lui Arthur.

— N-are importanță ce-a spus. A bâiguit ceva despre iertare. Hai, Crystal, încetează cu plânsul. Nu văd de ce-ar trebui să mai îndur și blestematele tale de lacrimi pe lângă toate celelalte.

Crystal își șterse ochii cu dosul palmelor, apoi începu să se caute pe sub poala fusteii după batista pe care o purta, asemenea fetițelor mici, în elasticul pantalonașilor.

— Aș vrea să mai pot crede încă în Iisus Cristos care o să ne mântuie de păcate.

— O să ni le spele cu sângele mielului. Îți amintești de toate bazaconiile alea? Să speli păcatele în sângele cuiva. Ce imagini crâncene înghițeam noi cu seninătate în copilărie. „Iarăși și iarăși, precum valurile mării, se rostogolește sângele lui Iisus asupra-ne.”

— E vorba de iubirea lui Iisus, nu de sângele lui.

— Ei bine, cum nu există Iisus, va trebui să mă mântuie iubirea ta, Crystal. Așa încât nu înceta să te rogi pentru mine.

LUNI

ERA LUNI DUPĂ-AMIAZĂ (S-AR zice că duminica nu se întâmpla niciodată nimic, doar un răstimp de așteptare), se întuneca, adică înserarea gălbuie care persistase întreaga zi se topea acum într-o întunecime gălbuie. Fața iluminată a lui Big Ben nu se stinsese deloc toată ziua. Stăteam la birou, privind la acest chip prietenos și încercând să compun scrisoarea de demisie. Gândul de a porni în căutarea unei noi slujbe, și încă rapid, întrucât nu aveam rezerve de bani, mă umplea de o deznădejde amestecată cu spaimă și epuizare. Cineva (Reggie?) îmi șterpelise stiloul și acum mă luptam cu un condei cu peniță de metal, pe care-l cumpărasem la magazin, și care, în intervalele când nu găurea hârtia, împrășca vesel cerneala. Duminica trecuse cum trecuse. Am fost la două cinematografe și între ele m-am îmbătat. Am și umblat foarte mult pe jos. Există mai multe feluri de a merge. Eu am practicat un mers special londonez, de o tristețe metafizică, pe care-l mai folosisem și înainte, numai că de astă dată l-am executat cu o intensitate de ritual, în rusește nu există un cuvânt general pentru „a merge”. Mersul trebuie diferențiat între a merge pe jos sau cu un vehicul, apoi între mers pe jos ori cu un vehicul în mod obișnuit sau neobișnuit, apoi între mers pe jos ori cu un vehicul obișnuit sau neobișnuit perfectiv sau imperfectiv, fiecare implicând un alt verb. Felul de mers pe care l-am îngăduit în această duminică avea nevoie de un cuvânt special care să-i celebreze particularitatea conceptuală.

În ultima parte a dimineții de luni, unul dintre protejații lui Arthur, care tocmai ieșise din închisoare și sărbătorise evenimentul îmbătându-se, veni la birou ca să stoarcă niște bani de la Arthur, pentru a se îmbăta și mai rău. I-am dat o mână de ajutor bietului Arthur ca să-l scoată din clădire. Plecase cu el și nu se mai întorsese; se vede că nu reușise să se descotorosească de bețivan, sau poate că trebuise să-l escorteze până la un loc de refugiu mai nimerit. Portarul de jos, după ce încercase zadarnic să se împotrivescă intrusului, îi raportase lui Freddie Impiatt, care se înființase la mine, de

parcă ar fi fost vina mea, și-mi trăsesse o muștruluiială secundată de chicotelile doamnei Witcher și ale lui Reggie Farbottom.

După pauză de prânz însă, s-a făcut simțită în birou o atitudine mult mai respectuoasă. Când am intrat, Reggie îi împărtășea febril doamnei Witcher o taină. Amândoi s-au holbat la mine în tăcere.

— Ia spune, Hilary, e adevărat că tu și Jopling sunteți vechi prieteni?

— Nu.

— Ei vezi, Reggie, ți-am spus eu că e o scorneală.

— Dar îl cunoști, nu-i așa, mi s-a povestit că sunteți vechi prieteni, că ați fost colegi de școală.

— Nu se poate, susținu Edith. Hilary e mult mai tânăr.

M-am așezat în ungherul meu protegitor, în strălucirea galbenă a bătrânului Big Ben. Iată ceva ce-o să-mi lipsească.

— Hilarii! Nu mai răspunzi când ți se vorbește?

— Nu credeam că era necesar un răspuns.

— Totuși îl cunoști? La bar se spunea că-l cunoști bine.

— L-am cunoscut vag pe vremuri. Nu ne-am mai întâlnit de ani de zile.

— Imaginează-ți, Hilary să-l cunoască pe Jopling.

— Nu mă așteptam ca Hilary să cunoască pe cineva.

— Acum va trebui să-i spunem „domnule Burde”.

— Domnule Burde, hei, domnu' Burde!

Și tot așa înainte.

M-am hotărât să plec acasă devreme. Nu puteam scrie cererea de demisie și nici altceva nu reușisem să fac. Slujba era ca și moartă pentru mine. Am decis să folosesc o metodă pe care o adoptasem și altădată când mă simțisem deprimat, anume să mă urc într-un metrou de linie circulară și să mă învârtesc în cerc până la ora deschiderii barurilor și apoi să aterizez fie la Liverpool Street, fie la Sloane Square, în funcție de care dintre ele îmi va fi mai aproape. Balanța înclina în favoarea barului din Liverpool Street când mă urcam în direcția vestică, și a celui din Sloane Square când luam direcția spre est, căci în prima variantă existau cincisprezece stații între Liverpool Street și Sloane Square, iar în cea de a doua, douăsprezece stații. Am încercat să las întâmplarea să decidă în ce direcție s-o iau. Factorul de neprevăzut îmi distrăgea puțin gândurile, deși nu atâta cât ar fi făcut-o câteva ceasuri petrecute în pat cu Biscuit.

Intenționez, firește, să mă duc seara la Clifford Larr, ca de obicei. El îmi cunoștea năbădăile și se pricepea să le și ignore. Nu credeam că izbucnirea

mea din parc ar fi putut pune într-adevăr capăt prieteniei dintre noi. În fond, îşi şi luase o revanşă prin indiscreţiile comise în seara de joi şi speram că se declară satisfăcut, deşi s-ar fi putut să fie încă destul de furios că să refuze să mă vadă, sau pur şi simplu să nu fie acasă. Dar cu un asemenea om există întotdeauna şi probabilitatea de a fi gândit că mersese prea departe şi că totul se încheiase. Pe măsură ce ziua înainta, ideea posibilităţii unei rupturi cu Clifford începu să mă hăituiască pe cont propriu, o suferinţă distinctă, perceptibilă printre toate celelalte, care-mi crea neputinţa de a mai judeca şi mă îndemna să o iau la fugă. Curând după ora patru, m-am ridicat şi m-am strecurat în tăcere din birou. Reggie şi Edith dezlegau cuvinte încrucişate. Arthur încă nu se întorsese. M-am dus la garderobă şi mi-am îmbrăcat paltonul şi şapca. Nu mă puteam hotărî să port pălărie moale sau gambetă. Şapca îmi oferea oarecare protecţie, cu toate că urechile îmi rămâneau, în chip semnalizator, descoperite, în nici un caz nu puteam coborî la nivelul tichiei de lână a lui Arthur. Am început să cobor scările, întotdeauna foloseam liftul la urcare şi scările la coborâre. Liftul îmi oferea riscurile relaţiilor şi vieţii de societate. Faptul că renunţasem să mai urc pe scări era o concesie făcută vârstei.

În concordanţă cu prevederile guvernamentale de economie, scările erau prost iluminate. Coborâsem două etaje şi mă aflam la cel de-al treilea când un domn corpulent, mai în vârstă, apăru pe palierul etajului de jos şi începu să urce tacticos, în direcţia mea, ţinându-se de balustradă. Trecurăm unul pe lângă altul. O clipă i-am zărit faţa. Am ajuns pe palier şi am cotit, urmând spirala scării. Un moment m-am rezemat de zid, apoi m-am aşezat pe treapta de sus a etajului următor.

Arthur tocmai urca.

— Hilary, ce s-a întâmplat? Nu ți-e bine? Ți s-a făcut rău?

— Pleacă! am spus.

— Hilary, pot să...

— Pleacă!

Ca să scap de Arthur, m-am ridicat şi am coborât în grabă restul treptelor, lăsându-l să se holbeze după mine. Am ieşit în stradă.

Chiar înainte de a ne fi încrucişat, am zărit o clipă fulgerarea ochilor albaştri. Altfel nu l-aş fi recunoscut. Chelise în bună parte şi se îngrăşase. Avea ţinuta şi mersul unui om în vârstă, mult mai în vârstă decât era de fapt. Chiar în acel crâmpei de secundă am putut vedea că arbora un aer de grandoare, aerul unei personalităţi publice. Poate că acest lucru contribuia

să-l arate mai vârstnic. Dar mai cumplit decât faptul că-l văzusem eu era acela că mă văzuse el pe mine. Intenționasem să nu mă mai aflu acolo la venirea lui Gunnar Jopling. Și acum, mă văzuse. Dar mă recunoscuse oare, putuse să mă recunoască în cele câteva clipe? Desigur, eu nu mă schimbasesem în aceeași măsură. Dar, pe de altă parte, firește că nu se aștepta să mă vadă acolo. Nu, nu se uitase la mine. Fără îndoială că trecuse preocupat, fără să vadă.

Acum reușisem în sfârșit să ating un oarecare grad de inconștiență în metroul de linie circulară, în direcția Paddington. Revedeam iar și iar incidentul în minte. Fusesse atât de întuneric, și am trecut amândoi repede unul pe lângă altul. Și purtam șapcă, nu, nu era posibil să mă fi recunoscut. Și totuși trecusem unul pe lângă celălalt pe scări, trupurile noastre fuseseră la mai puțin de un metru distanță unul de altul. Aș fi putut să-i ating mâneca. Ședeam în vagon, cu fața îngropată în mâini. O doamnă bătrână și miloasă mă întrebă dacă mi s-a făcut rău și, când văzu că nu-i răspund, îmi strecură o hârtie de o liră în buzunar. Am trăit o clipă sau două de grațitudine.

Ceasurile trecură și sosi și ora de deschidere. La ruleta liniei circulare, zarul căzu pe stația Liverpool Street, ceea ce m-a bucurat și, probabil, optasem și eu, inconștient, pentru ea, când luasem metroul în direcția Paddington. Stația Liverpool Street are o teribilă măreție ieftină și fatală, de sfârșit al lumii, de parc-ar fi scoasă din Edgar Alan Poe. M-am îmbătat stând pe peron și urmărind trenurile care veneau și plecau. În cele din urmă m-am urcat și eu într-unul și m-am dus în Gloucester Road.

Se zărea o licărire de lumină pe fereastra din odaia de zi. Pătratul de sticlă de deasupra ușii era iluminat. Am intrat ca de obicei, cu cheia mea.

— Bună seara, Clifford.

— Bună.

Era în bucătărie și toca ceapă.

— Mă așteptai?

— Nu.

— Nu?

— Ai spus că n-ai să vii.

Am aruncat o privire pe ușa sufrageriei. Masa era așternută pentru o singură persoană. În locul meu se afla tabla de șah. Am scos cuțite și furculițe și un pahar și unul din pătratele de rafia pe care le puneă Clifford

sub farfurii și am aranjat un al doilea tacâm pe masa de mahon lustruit. Am mutat tabla de șah, cu toate problemele pe ea. M-am dus înapoi la bucătărie.

— Scuză-mă c-am fost atât de apucat.

— În ordine.

Zâmbi, dar nu mie, și răsturnă ceapa tocată într-o cratiță în care fierbea un amestec roșiatic.

Cel puțin aici lucrurile erau în ordine. M-am așezat pe scaunul pe care-l ocupam de obicei când Clifford gătea. Mă bucura să-l văd. Simțeam nevoia să-i vorbesc.

— Pot să-mi iau o băutură?

— S-ar zice că ți-ai și luat.

Mi-am turnat un pahar.

— L-am văzut pe Gunnar azi după-masă.

Clifford păru interesat și se întoarse spre mine, dar fără să-și întrerupă operațiile culinare.

— Zău? La minister? Și te-a îmbrâncit în perete, turbat de furie?

— Nu cred că m-a recunoscut - am trecut unul pe lângă altul pe scări - nu cred... În fond nu știe că sunt aici.

— Ba știe.

— Ce?

— Freddie i-a spus.

— Ah, Dumnezeu! Și lui Freddie i-ai spus tu. A fost un gest plin de considerație din partea ta, nu-i așa? De unde știi că i-a spus Freddie?

— Freddie a povestit întâmplător într-o ședință că i-a vorbit lui Gunnar despre tine și că el a răspuns „mă bucur!”. Hai, nu mai face mutra asta!

— Ah!... Tu l-ai văzut?

— Încă nu, dar îl voi vedea curând. De mâine își ia postul în primire.

— *Mâine?* Credeam c-o să mai dureze săptămâni.

— Ei bine, nu.

— Eu, firește, părăsesc slujba.

— De ce „firește”? întrebă Clifford, ștergându-și mâinile într-un șervet de bucătărie din hârtie înflorată și apoi turnându-și și el un pahar de sherry.

— E la mintea oricui. Nu pot să rămân aici și să-l întâlnesc pe scări și în ușă. N-aș putea suporta și nu văd de ce ar trebui el să suporte așa ceva. O elementară considerație față de el mă obligă să părăsesc de îndată slujba. Desigur că îți dai și tu seama.

— Nu, nu sunt sigur. Nu cred că ar trebui să fugi.

— Asta-i ceea ce am de gând să fac, să *fug*.

— Eu cred că ar trebui să stai pe loc, în slujbă, și să vezi ce se întâmplă.

— Ca să te amuz pe tine?

— Mă rog, e drept că m-ar amuza, dar nu pentru asta, ci pentru binele tău.

— Pentru binele *meu*?

— Și pentru al lui.

— Ești nebun. Cred că-i vine să vomite la ideea că mă aflu în aceeași clădire. Ah, Doamne, aș vrea să nu-i fi povestit spurcatului de Freddie! Dacă Gunnar n-ar fi *știut*, ar fi fost într-un fel mai ușor, pur și simplu m-aș fi evaporat și...

— Sunt de acord cu tine. Și recunosc că a fost o greșeală din partea mea să-i spun lui Impiatt, deși înțelegi de ce am făcut-o. Faptul că știe schimbă într-adevăr lucrurile. Și anume, înseamnă că trebuie să rămâi pe loc.

— Nu văd de ce.

— Dacă Gunnar n-ar fi aflat de prezența ta aici sau n-ar fi avut nici un indiciu care să-l facă să se gândească la tine, treacă-meargă. Dar acum, când continuitatea existenței tale i-a fost adusă la cunoștință, ar fi o lipsă de bun-simț din partea ta să te evaporezi.

— Lipsă de bun-simț?

— Da. Dacă îți iei tălpășița după ce ia-i reamintit de tine, după acest mic șoc, s-ar putea ca tu să-ți micșorezi suferința, dar i-o sporești pe a lui. Și, ca să spun așa, cred că ai datoria să-ți sacrifici interesele tale pentru interesele lui.

— Ce dracu' vorbești?

— El e o gogoriță pentru tine. Și, fără îndoială, tu ești o gogoriță pentru el. Ai spus singur că, probabil, îi vine să vomite numai la gândul că te afli în aceeași clădire. Dar dacă te faci nevăzut, îi provoci greața fără să-i oferi și leacul.

— Nu există nici un leac.

— S-ar putea să nu existe *leac*, dar cred că i-ar face bine să te vadă pe acolo din când în când, să se obișnuiască să te vadă și să constate că, în fond, lumea nu începe și nu se termină cu tine. Poate să-i facă plăcere și să reflecteze un pic la diferența dintre poziția lui în viață și a ta. Asta ar putea să-l mai înveselească puțin.

— E macabru. Pe mine însă n-o să mă înveselească deloc.

— Ideea este că tu trebuie să te sacrifici. E un serviciu infim pe care i-l poți face, și cred că i-l datorezi, indiferent de simțămintele tale.

— Astea sunt argumente dementiale.

— Situația însăși e dementială și, după cum ai spus singur, interesantă pentru un spectator din afară. Ce-o să se întâmple? Cum o să se comporte fiecare dintre voi? Răspunsul cel mai plicticos, din păcate, este: „perfect”. Dar dacă-i așa, lucrul ăsta în sine o să aducă un mic bine pe lume.

— Pari foarte preocupat de binele lui.

— Nu. Sunt numai imparțial. După cum știi, Gunnar nu mi-a plăcut niciodată prea mult. Se spunea că are farmec, dar eu nu i l-am putut descoperi. Mie mi se părea prețios și infatuat. Nu, nu. Îți ofer ceea ce socotesc eu că e un argument moral. Nu-ți sugerez să încerci să vă vorbiți unul altuia. Desigur, așa ceva e cu neputință. Dar dacă ați putea măcar să vă salutați din cap, afabil, pe scări, ar fi un lucru bun pentru el și poate că și pentru tine.

— Afabil! Cum am putea simți afabilitate?

— Sigur că nu. Dar asta n-are importanță. Tu trebuie pur și simplu să fii acolo, să-l suporti, să-l lași să treacă pe lângă tine. Nu-ți propun să rămâi o veșnicie. Dar cred că ar trebui să mai stai măcar șase luni.

— Nu, am răspuns. Nu.

Înțelegeam tăria argumentelor lui Clifford, dar în același timp îmi repugnau. Trebuia oare să „mă expun” lui Gunnar, ca unor raze dătătoare de moarte? Trebuia să rămân locului că să constitui un spectacol pentru el, să accept de aproape ura și disprețul lui tăcut? Pentru ca, în cele din urmă, să mă preling pe lângă ziduri și să mă ascund? Era în toate astea ceva odios și înspăimântător. Dar poate că într-adevăr aveam datoria să o fac, poate că Clifford avea dreptate și că era un mic serviciu pe care i-l puteam aduce lui Gunnar, pe care puteam și eu într-adevăr să i-l ofer? Dar chiar de-ar fi așa, eram pregătit să-i ofer ceva? Nu-l uram eu oare pentru răul pe care i-l făcusem? Nu ne surpase el viața, mie și lui Crystal?

— Cum arată noua lui soție? am întrebat, ca să abat conversația de la acel făgaș îngrozitor.

— Nu știu. Vreo nulitate foarte elegantă.

— Cultivată?

— Nu cred.

— Au copii?

— Nu.

— Crystal s-a hotărât definitiv să se mărite cu Arthur, am spus. Totul e aranjat. Ea a spus da. Arthur apoteozat. Arthur în toată majestatea lui...

— O, nu!... Clifford aruncă lingura din mână cu un zăngănit.

— Ba mi-e teamă că da.

— Nu se poate s-o lași... o, nu, nu, nu... data trecută nu te-am luat în serios... trebuie s-o oprești.

— Ce pot face? S-ar putea chiar să fie un lucru bun.

Clifford își scoase șorțul.

— Haidem!

— Ce? Unde?

— Mergem direct la ea să stăm de vorbă.

— La Crystal? Categorie, nu!

— Vreau s-o văd pe fata care va fi doamna Arthur Fisch.

— Nu, am spus. Regret. *Nu*.

— Mergem s-o vedem pe Crystal!

— Nu mergem. Clifford, nu fi sadic. Știi bine ce simte Crystal pentru tine. Bănuiesc că nici nu îndrăznește măcar să se mai gândească la tine. De ce vrei să răstorni în ea totul acum, când a luat o hotărâre? Dumnezeu, nu-ți dai seama că și eu detest întreaga poveste? Dar vreau s-o văd la casa ei și fericită.

— Și crezi că va fi fericită dacă se mărită cu pisălogul ăla?

— Da. Probabil. Altfel n-aș lăsa-o. Arthur nu-i una dintre minunile naturii, dar e un băiat cumsecade și o iubește.

— Aș vrea să le împiedic căsătoria, spuse Clifford.

— Abține-te. Vorbesc serios. Ferește-te. Nu te amesteca. Dacă Crystal te-ar revedea acum...

— De ce să aibă micul Arthur parte de o virgină? De ce să aibă parte de *această* virgină?

— Ce romantic ești în privința virginității!

— Deoarece încă are o semnificație, în lumea asta putredă, rapace, trândava, plină de scursori!

— Îmi promiți că n-ai să te duci s-o vezi pe Crystal și nici n-ai să-i scrii?

— Niciodată nu fac promisiuni. Cum aș putea să-mi angajez eul meu viitor?

— Dar n-ai s-o faci, nu-i așa? Știi bine că nu-i poți oferi ceva în loc. Tot ce poți face este doar să distrugi.

— Bine, bine, zise Clifford cu o bruscă prăbușire de la entuziasm la apatie, trecere caracteristică pentru el. Oricum, e treaba ta. Mă gândeam numai la tine, și dacă tu găsești că e un lucru minunat, atunci fie și așa. Crystal e proprietatea ta până când va deveni proprietatea lui Arthur. E adevărat că nu am un plan constructiv. Dar, oricum, îndrăznesc să spun că nunta nu va avea loc.

Și acum, așa cum ne-ar invita draga noastră Laura, *à table, à table!*

Ne-am așezat la masă. A servit întâi un fel de amestec de ouă cu legume. Pe urmă un fel de amestec de pește cu fructe.

— Cum arăta Gunnar?

— Bătrân.

— Cu toții am îmbătrânit, dragule, spuse Clifford.

Buzele i se relaxară.

MARȚI

ERA MARȚI DIMINEAȚA. SOSISEM foarte devreme la birou, luasem liftul și mă repeziseam direct la locul meu din arcada ferestrei. Afară era încă întuneric și fața lui Big Ben strălucea rotundă și luminoasă de parcă luna din ceruri coborâse să facă o vizită printre turnurile din Westminster. Mă ghemuiam în colțul meu, ca un animal hăituit. Mi-ar fi plăcut să mă baricadez acolo.

Obișnuita scrisoare de marți trimisă de Tommy sosise din King's Lynn. Avea un ton deosebit:

„Iubitule, ți-am cerut de atâtea ori să te căsătorești cu mine, încât probabil că nici tu nu mai auzi cuvintele când ți le repet. Încep să simt, din multiple rațiuni, că trebuie, să închez aceste cuvinte într-o întrebare concretă, la care să primesc un răspuns concret. Altminteri îmi pierd respectul față de mine însămi. Trebuie să-mi clarific viitorul într-un fel sau altul. Știu că ai mari necazuri și mai știu că ai nevoie de mine. Lucrurile devin presante. Dacă nu, ne legăm unul de celălalt, s-ar putea să fim zvârliți care încotro. Prinde-te de mâna mea, în ploaie și-n furtună, și ține te strâns de ea, iubitul meu, și lasă-mă să-ți fiu alături orice ar fi să se întâmple. Îți sunt foarte aproape și între noi există o reală comuniune. Recunoaște acest lucru, recunoaște că e o mare împlinire și o salvare. Trebuie să le văd foarte curând, trebuie să discutăm ceva împreună. Nu pot aștepta până vineri, din anumite motive. Te rog. dă-mi voie să te văd miercuri. Am să-ți telefonez miercuri dimineața la birou.

A ta devotată, Thomas”

Primul meu gând la citirea acestei exaltate epistole a fost că Tommy descoperise totul în legătură cu Gunnar și Anne și de aici dorința ei de a mă salva din furtună și așa mai departe. Totuși, cum ar fi putut să afle? Începeam să sufăr de mania persecuției. Îi voi istorisi oare vreodată lui Tommy toată povestea? Nu. Iată un motiv în plus pentru care nu aveam să mă căsătoresc cu ea.

Ședeam în adăpostul oferit de fereastra mea și priveam decorul care se lumina treptat. Se anunța încă una din amarele zile galbene. Mă întrebam dacă să-mi dau sau nu urgent demisia. Cu o seară înainte mă lăsasem în chip curios constrâns de argumentele lui Clifford. Poate că într-adevăr trebuia să rămân pe loc și să mă expun sau să mă înfățișez vrăjmașului. Era o idee bizară, dar nu lipsită de logică. Poate că nu trebuia să fug, ci să rabd, să las lucrurile în voia lor, să normalizez situația prin simplul fapt de a ne întâlni întâmplător din când în când și de a schița un semn de salut cu capul (dar o vom face oare?). Și acest lucru va izbuti să reducă din groaza coșmarului, nu numai pentru el, dar și pentru mine? Am reflectat la toate acestea după ce am părăsit, destul de beat, apartamentul lui Clifford.

Dar acum, dimineața, toate argumentele lui îmi păreau de o fățărnicie iezuită, ba chiar ușuratică, în orice caz însă, începeam să întrezăresc alte rațiuni mult mai profunde și mai tragice, care pledau împotriva părăsirii slujbei.

Încercasem să mă conving singur că eram călit și teafăr la minte și complet vindecat. Dar, în realitate, știam, și acum percepeam cu o intuiție cumplită, care-mi străpungea inima și măruntaiele, că vindecarea mea era foarte fragilă. Nu anticipam o depresiune nervoasă sau nebunia. Dar dacă ar fi să părăsesc Whitehall și să încep să colind în căutarea unei slujbe, pe care n-aș găsi-o, în timp ce rezervele bănești mi s-ar subția văzând cu ochii, în ce condiție m-aș afla? Îmi aduceam aminte, și viziunea mi se părea hidos de apropiată, de acel an înfiorător petrecut în nordul țării, „anul șocolatei”, când am zăcut pe un pat de campanie în odaia lui Crystal, sub pretextul că mă refăceam după traumatismele fizice, dar, de fapt, mă luptam cu propria mea luciditate. Să presupunem că renunț la slujbă și ajung apoi, chiar și vremelnic, incapabil să-mi câștig existența? Să presupunem că mă prăbușesc iar în acea înspăimântătoare neagră deznădejde. Străfundurile minții nu au noțiunea trecerii timpului. Totul, totul se afla încă *acolo*, în ele. Ar fi fost nevoie de mâna lui Dumnezeu ca să le purifice. Nici măcar Crystal nu era în stare să o facă. Să presupunem că nu mi-aș putea câștiga pâinea. Să presupunem că ar trebui să mă întrețină Crystal? Să *presupunem că ar trebui să mă întrețină Arthur*? Dar dacă rămâneam pe loc, chiar dacă un timp aș fi fost aproape incapabil să lucrez, aș fi putut măcar face față, aș fi putut s-o scot la capăt, fără ca cineva să observe și păstrându-mă în siguranță.

Reggie intră fluierând și ronțâind bomboane de mentă.

— Helo, Hil! Ai întins-o devreme ieri, așa-i? Credeai că n-o să observăm c-ai tras chiulu'? Te-ai dus la cinema?

Sosi și Edith.

— Tocmai îi spuneam lui Hilary că am observat ieri c-a tras la fit.

— Ați auzit? Doamna Frederickson a născut trei gemeni.

— Nu mai spune!

— A înghițit mizeriile alea de hapuri pentru fertilitate.

Mi-am luat poziția la birou, prefăcându-mă că lucrez. M-am prefăcut întreaga dimineață.

Am hotărât să mă duc devreme la masă, și să-mi prelungesc pauza de prânz, în ciuda glumelor pe care acest lucru avea să le stârnească în birou. Mersul pe jos era o terapie. Mi-am zis că aş putea merge până în partea de nord a cartierului Soho și să iau acolo un sandviș într-una din cârciumile de pe Charlotte Street, unde obișnuiam în tinerețe să mă îmbăt.

Am ieșit, mi-am îmbrăcat paltonul și șapca și m-am îndreptat spre scări. Am șovăit. Să fie oare liftul mai sigur? Dar dacă m-aș fi pomenit cu Gunnar în lift? Să fi venit azi la birou? Am decis să înfrunt scările. Am început să cobor. Ajunsesem aproape la parter, când o doamnă care tocmai intrase în clădire traversă holul în grabă și începu să urce repede scările. Nu era o funcționară, în orice caz, nu una pe care s-o cunosc. Arăta foarte elegantă, un grad de eleganță neobișnuit printre femeile din birouri. Era brunetă și purta o căciulă de blană și un mantou dintr-o blană scumpă, strâns pe talia subțire cu un cordon de metal, iar la gât, un fular de mătase viu colorat. Am văzut toate astea într-o clipită. A trecut pe lângă mine, lăsând în urmă o dâră de parfum, și a dispărut pe palier, M-am oprit. Am întors capul. Certitudinea mea a fost imediată, dar trebuia să mi-o confirm. Am pornit îndărăt pe scări. Biroul lui Templar-Spence, și deci acum al lui Gunnar, se găsea la primul etaj, la acel *piano nobile*, puțin mai departe de scară. Am ajuns la ultima treaptă ce dădea spre palierul spațios, acoperit cu un covor. Doamna în mantoul de blană stătea la ușa biroului lui Gunnar, cu mâna pe clanță, și privea peste umăr. Am rămas locului o clipă și ea m-a privit drept în ochi. Nu numai că știa că mă întorsesem din drum și o urmărisem. Dar *știa și cine sunt*.

M-am dat îndărăt cu repeziciune. Aproape că am ieșit alegând din clădire. Îmi spuneam întruna că, probabil, mă înșelasem. *Trebuie* să mă fi înșelat. Privirea aceea, în secunda cât poposise asupra-mi, fusese o privire

de recunoaștere. Și totuși era absolut imposibil să știe cine sunt. Firește, o iluzie născută din mânia persecuției, vechea mea boală de care mă temeam atât de tare. Mergeam în neștire. M-am pomenit la piciorul Turnului Poștei. Am băut whisky în diverse baruri. Nu puteam mânca nimic. Mă gândeam să nu mă mai întorc la birou. Dar pe la ora trei m-am întors. Trebuie să mă cramponez de ordine și de rutină. Trebuie să stau la masa mea de lucru. Trebuie să încerc să lucrez. Nu trebuie să încep să umblu brambura prin Londra.

— Hei, Hilo, trei ore pentru masa de prânz, nu-i rău!

— Hilary arată de parcă ar fi dat pe gât un păhăruț sau două.

— Hilary, Hilarii...!

M-am așezat la birou, prefăcându-mă că lucrez. Ba chiar am citit de două ori un dosar, fără să pricep o iotă. Una dintre fetele de la registratură, Jenny Searle, a adus ceaiul, pentru că Skinker avea gripă. M-a întrebat dacă nu cumva mi-e rău. Arthur mi-a adus un teanc de dosare. Și el m-a privit cu îngrijorare. N-a îndrăznit să mă atingă, dar și-a lăsat mâna pe vrafal de hârtii cu un gest care, printr-un mister al limbajului semnelor omenești, exprima simpatie.

Simțeam încă în nări parfumul lui Lady Kitty, de parcă se impregnase în hainele mele când trecuse pe lângă mine. Am încercat să-i reconstitui fața, dar nu puteam desluși decât vag un păr negru și ochi de culoare închisă. Albaștri închis? Căprui închis? Hotărâsem categoric că ceea ce crezusem că văd trebuie să fi fost o halucinație. Nu se putea să știe cine sunt. Poate că simțise doar că cineva, vreun funcționar impertinent, o urmărise pe scări. Poate că nici nu mă observase când am coborât. *Ea* nu avea nici un fel de legătură cu toată povestea. Cu toate că acum îmi venise ideea că Gunnar trebuie să-i fi povestit celei de-a două soții cum murise prima. Nu puteam îndura să mi-l închipui pe Gunnar vorbind, pe Gunnar gândind, pe Gunnar conștient, și am încercat să învălui în mintea mea întregul subiect în ceață.

Se întunecase. Mă durea capul de la whisky. Desenam cercuri întretăiate pe sugativă și ascultam la întâmplare interminabilă pălăvrăgeală a lui Reggie cu doamna Witcher. Cât o să mai dureze încă până ce întregul minister o să afle tot ce-am făcut? Avea să transpire până la urmă? E o mare deosebire între o dizgrație ținută în taină și una publică!

Am auzit menționându-se numele lui Gunnar și am început să ascult mai atent. Doamna Witcher vorbea acum despre Lady Kitty.

— E fiica unui mic lord irlandez.

— Auzisem c-ar fi evreică, dintr-o familie de bancheri.
— Dinspre partea mamei. E pe jumătate evreică.
— Și bani căcălău, îmi închipui.
— O, da și viață pe picior mare. Auzi, o cameristă personală, și nu orice fel de cameristă, ci una de culoare.
— O negresă cu turban? Nostim!
— Nu, o indiană, cred, oricum de culoare. Desigur că ea și Jopling au călătorit în lung și-n lat. Ce, Hilary, iar o ștergi? Parc-am juca uite popă, nu e popă.

Am ieșit pe ușă și apoi din clădire. Mi-am ridicat gulerul paltonului împotriva vântului tăios și umed și am luat-o razna prin Whitehall. O cameristă personală de culoare! *Biscuit*.

Din moment ce era marți, mă aflam, ca de obicei, la Arthur. Mâncaserăm limbă rece cu piure de fulgi de cartofi și mazăre, și brânză cu biscuiți și banane. Cel puțin Arthur mâncase, și eu mă prefăcusem doar.

De când plecasem de la birou, mă urmăriseră o puzderie de gânduri. Unul dintre ele era hotărârea de a continua să fac totul cu deplină ordine, ca și până acum. Trebuie să mă duc regulat la slujbă. Trebuie să respect „zilele” mele. Nu trebuie să mă transform într-un zănatic care bate străzile Londrei și-și duce viața în metrouri. Mă gândisem, de asemenea, în chip încetoșat și disperat, la chestiunea Biscuit. Să fie de crezut că Biscuit era camerista doamnei Jopling, pusă să mă spioneze și să raporteze despre mine? Am decis să hotărâsc că era o imposibilitate. Aveam și așa destule necazuri fără să mai plăsmuiesc și un coșmar atât de straniu. Așadar am pus capăt reflecțiilor printr-un act de voință. Alt lucru care se impunea cu necesitate era să-mi petrec seara cu Arthur, într-un mod cât mai demn și mai rațional cu putință, prezervând ce mai rămăsese din autoritatea și rangul meu. Relațiile mele cu Arthur nu trebuie să degenereze în ostilitate fățișă sau într-un haos emoțional.

— Ce părere ai despre vinul ăsta, Arthur?
— Cum?
— Ce părere ai despre vinul ăsta?
— E bun, da, bun.
— E un vin fiert ieftin, desigur, dar amestecurile astea franțuzești sunt destul de bune dacă le lași să respire un pic.
— E... da... nu e vinul pe care-l bem la Crystal, nu?

— Nu, ăla e un vin spaniol.

— Hilary, ai ceva împotriva să fixăm data?

— Ce dată?

— Data pentru mine și Crystal... data cununiei.

M-am uitat la paravanul care reproducea Empire State Building și la tot praful care reușise să se adune pe suprafața verticală.

— Când...?

— Am fost la ofițerul stării civile și... sper să fii de acord... poate avea loc foarte curând... adică într-o săptămână sau cam așa ceva...

— Într-o săptămână sau cam așa ceva?

Mi-a răsunat în urechi vocea lui Clifford Larr spunând: „Nunta nu va avea loc”. Oare își va ține Clifford promisiunea, smulsă pe jumătate, de a nu interveni?

— Da... dacă tu n-ai nimic împotriva, aș prefera să o facem cât mai repede.

— O vezi mai des acum pe Crystal?

— Nu, nu, mă duc la ea tot ca de obicei.

Bieții copii. Asta se întâmpla din cauza mea. Se temeau să schimbe ceva, să facă vreo modificare de program fără permisiunea mea. Și totuși, după această vizită la ofițerul stării civile, „într-o săptămână sau cam așa ceva” lumea se va schimba cu totul pentru mine. Așa cum spusese Clifford, Crystal era proprietatea mea, până când va deveni proprietatea lui Arthur. Nu s-ar cuveni să le dau deplină libertate, să-i spun acum lui Arthur că poate să o vadă mai des pe Crystal, că trebuie s-o ocrotească? Ce-o fi făcând Crystal în general în timpul cât eu sunt ocupat cu atâtea altele? Nu m-am gândit niciodată. Ba chiar și acum, nu speram în taină că Clifford o să facă ceva pentru a o împiedica să se mărite cu Arthur? Probabil că ar fi reușit printr-o simplă vizită. Așadar, să fie Crystal cât mai mult timp singură, să aștepte! Oh, cum putea Arthur să mă chinuiască cu această decizie îngrozitoare, când existau atâtea alte lucruri care să-mi facă viața imposibilă?

— Nu vreți să vă cununați la biserică?

— Ia mai mult timp și...

— Sunteți tare grăbiți amândoi.

— Nu. Vreau să spun...

— Nu fixa încă nimic, am răspuns. Am să stau de vorbă cu Crystal.

O clipă, fața lui Arthur luă o expresie dezamăgită, vexată, aproape ursuză.

— Bine.

Urmă un răstimp de tăcere, în care Arthur își ciuguli îmbufnat mustața, apoi își lustrui lentilele ochelarilor cu fața de masă, eu îndeletnicindu-mă să strivesc bucățelele de brânză și să le împrăștii în jur. La un moment dat mi se adresă:

— Te superi dacă îți vorbesc despre cealaltă chestiune?

— Care cealaltă chestiune?

— Jopling.

— Ah, asta. Dacă ții... Eu credeam că i-am pus punct.

— Ce ai de gând să faci?

— Nimic.

— Ce ai făcut *atunci* - vreau să spun după ce-ai ieșit din spital - i-ai scria sau ai încercat ceva?

— Nu.

— N-ai făcut absolut nimic ca să...?

— Desigur că nu. După ce ai săvârșit un lucru ca ăsta, nu mai e nimic de spus.

— Nu cred că sunt de aceeași părere, răspuse Arthur. Poate că îmbufnarea îl făcea ușor impertinent. Cred că ai fi putut să-i scrii. Eu așa aș fi procedat, adăugă el.

— „Dragul meu Gunnar, trebuie să-mi cer scuze...”

— Asta doar pentru continuarea relațiilor, ca să poți face posibilă un soi de împăcare... sau ceva de genul ăsta.

— Pentru numele lui Dumnezeu, folosește-ți imaginația! „Continuarea relațiilor” e tocmai lucrul cu desăvârșire exclus. Trebuie să existe o oarecare cuviință și un dram de bun-simț.

— Și acum, cred că ar trebui să te duci la el...

— Să mă duc la el?

— Și să spui: „Iartă-mă, după toți acești ani, și aș dori să-ți spun cât de rău îmi pare...” sau ceva de genul ăsta.

— „Iartă-mă, după toți acești ani”... ar fi tare mulțumit, nu crezi?

— S-ar putea să fie, răspuse Arthur. În fond, nu ești unicul om de pe lume. A tot avut timp, douăzeci de ani, să se gândească la asta. S-ar putea să-i facă plăcere să-ți aducă la cunoștință... că te-a iertat.

— Vocabularul tău mă dă gata. Presupune că nu m-a iertat, presupune că vrea să mă omoare?

— S-ar putea să-i facă bine constatarea că nu dorește așa ceva.

— Mă faci să-mi vină să vărs.

— Îmi pare rău. Nu mă exprim bine. Dar singura măsură care merita luată într-un caz ca ăsta trebuie să fie una extremă, și apoi nu-i numai o chestiune între tine și el, ca și cum ar fi o simplă ceartă, ci există un anume fond îndărățul ei... nu mă refer la dumnezeire sau ceva de genul ăsta, ci la destinul nostru general uman, la locul ocupat de noi...

— Cât de elocvent și de clar ești!...

— Mă gândesc la posibilitățile de reconciliere, la cele generale, de felul: „e mai bine să ierți decât să urăști”. Chiar numai câteva cuvinte schimbate între voi ar modifica totul...

— Încetează cu gogomăniile, dragă Arthur. Uite, s-a făcut timpul să plec.

— Toarnă afară. Vrei să-ți dau umbrela mea?

— Nu.

— Știi, Hilary, cred că am văzut-o azi pe Lady Kitty Jopling la minister.

— Zău?

— Ea trebuie să fi fost, purta un mantou de vizon, cel puțin cred că era vizon. Cobora scările și aproape că ne-am ciocnit. Și, Dumnezeule, ce parfum, ca să vorbim despre pumnalele în inimă!

— Noapte bună, Arthur.

MIERCURI

ERA MIERCURI. PLOAIA CARE ÎNCEPUSE cu o noapte înainte continua de zor, căzând în linii drepte, paralele, o perdea de întuneric peste întuneric, în timp ce minutele se târau ca melcul către ora de prânz. Pe la ora zece mă sunase Tommy. Începuse să mă întrebe dacă mă putea vedea în acea seară. Am trântit telefonul în furcă fără să-i răspund. Am încercat să lucrez ceva și chiar am reușit. Simpla trecere a timpului, de când aflasem vestea reîntoarcerii lui Gunnar în viața mea, îmi făcuse un oarecare bine. Supraviețuisem o săptămână. Nu se întâmplase nimic înspăimântător, ci doar câteva mici lucruri ciudate. Lucrând în colțul meu, mă simțeam în siguranță. Acum mi-era limpede c-ar fi fost o idioțenie să-mi dau demisia. Aveam s-o scot eu într-un fel la capăt, cu condiția să mă dau la fund și să mă țin de rutina mea. Ideea că Biscuit ar fi fost camerista lui Lady Kitty începuse să mi se pară ireală, fantezia unei minți bolnave. Nu exista nici o dovadă în acest sens. Biscuit putea fi oricine. Putea fi, și fără îndoială că asta era, o târfă care agăța bărbați singuratici, sperând să stoarcă bani de la ei. Probabil că locuia prin apropiere. Multe femei ușoare locuiau în cartierul meu. Cât despre Lady Kitty, după toate probabilitățile, nu aveam s-o mai revăd niciodată. Soțiile demnitarilor nu prea frecventează birourile ministeriale. Și cum această sursă de griji slăbise oarecum, am început să mă gândesc mai mult la Crystal. Am hotărât să mă duc - pentru prima oară - să o vizitez în această seară de miercuri. Și dacă am să mă conving că într-adevăr dorește să se mărite cu Arthur, voi renunța la orice amânare. Oh, Dumnezeu!

La acest punct al reflecțiilor mele, intră în birou Tommy. Mai curând țâșni în birou sau inundă biroul. S-a dezlănțuit deodată o rafală neagră, și m-am trezit cu Tommy într-un impermeabil ud learcă, aplecându-se peste biroul meu și picurând stropi de ploaie peste hârtiile mele. Își scosese pălăria și părul îi atârna pe gât în șuvițe incolăcite, groase și ude, ca niște

șerpi morți. Efectul de meduză era intensificat de lumina crudă a neonului, care-i reliefa fața ciupită de vărsat, roșie, vioaie, ațâțată, udă de ploaie.

Pe loc am înțepenit de uimire și aproape că mi-am pierdut șirul vorbelor. I-am vorbit cu un glas scăzut, șuierător, ceva mai ridicat decât o șoaptă.

— Ți-am spus că n-ai voie să faci așa ceva, niciodată!

— N-ai vrut să vorbești cu mine la telefon, mi-ai trântit receptorul...

Vocea lui Tommy era mult mai puțin scăzută decât a mea.

— Se anunță veselie! comentă doamna Witcher.

— Ieși afară! Pleacă! Ieși afară!

— Nu. Trebuie să-ți vorbesc. Trebuie să-ți spun ceva. Plec numai dacă vii și tu.

— Du-te. *Du-te!*

— Vrei să încep să țip?

M-am ridicat și am ieșit în grabă cu ea pe ușă, conștient de fețele încântate ale lui Reggie și Edith Witcher.

Am început să cobor scările. Tommy venea lângă mine.

— Ți-am spus că n-ai voie să vii la birou. Nu pot și nu vreau să dau loc la asemenea scene în biroul unde lucrez.

— M-am săturat să-mi tot trântești telefonul de câte ori te sun.

— Ți-am spus să nu mă suni!

În scrisoarea mea te-am anunțat că o să-ți telefonez în dimineața asta.

— Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie de ce-ai scris în scrisoarea ta. Te conduc până la ușă, ieși și nu mai intri.

— Vino și tu o clipă cu mine să vorbim.

— Nu vreau să vorbesc cu tine. N-am să mă las șantajat de o găscă sentimentală. Sau faci ce-ți spun, sau te duci dracului!

Cineva trecu pe lângă noi pe scară. Cineva îmbrăcat astăzi într-un elegant demi de *tweed* și o pălărie albă din piele de căprioară. Adierea parfumului familiar pluti ca un fuior de ceață care se destramă. Vorbisem cu glas înăbușit, dar cuvintele mele trebuie să fi fost totuși foarte audibile. Tommy îmi spunea ceva. Am ajuns la parter și am ieșit în stradă.

Plouă cu găleata.

— Oh, Hilary, iubitele, te uzi tot... te rog, iartă-mă... te rog, acceptă să ne vedem diseară... nu se poate să mă lași așa, am să plâng toată ziua ca o nebună... îmi pare atât de rău că te-am supărat... dar trebuia să te văd, trebuia să... te rog, spune-mi că ne vedem diseară.

Numai ca să scap de ea și pentru că ploua atât de tare, am răspuns:

— Bine. Vino la opt la mine acasă.

M-am întors înăuntru. Hainele îmi șiroiau. Eram muiat până la piele.

Un handicap pur fizic poate să aibă un profund efect mintal. Lucrul acesta este evident în cazurile de mare anvergură, dar apare la fel de marcat, și chiar mai insidios, în cele mici. Pur și simplu pentru că m-am lăsat atât de udat de ploaie și mi-a fost atât de rece la ora unsprezece a.m., am luat o hotărâre capitală la ora unsprezece p.m., pe care altminteri cu siguranță că n-aș fi luat-o.

După ce-a dispărut Tommy, am reintrat în clădire și apoi în birou, unde Edith și Reggie așteptau foarte înveseliți reîntoarcerea mea. Au început să-mi arunce previzibilele bancuri, dar le-am închis gura cu o ferocitate care le-a înghețat și hlizelile. A fost cu neputință să-mi usuc hainele și mă simțeam pătruns de frig și într-un hal atât de jalnic, încât pe la prânz m-am decis să mă duc acasă să mă schimb. Aveam de gând să mă reîntorc după-amiază, dar nu m-am mai întors. Am ajuns acasă, mi-am scos hainele și am făcut o baie fierbinte. (Christopher era plecat să facă curățenie în nu știu ce apartamente.) M-am vârat în pat cu o sticlă de apă fierbinte, dar pur și simplu nu izbuteam să mă încălzesc. Am zăcut cuprins de frisoane. Nu deliram propriu-zis, dar mintea mi-era bântuită de tot felul de fantasmagorii apăsătoare și lugubre. Mă întrebam dacă Gunnar are de gând să mă omoare, îmi imaginam asemenea lucru întrupându-se. Mă obseda ideea deprimantă că Lady Kitty mă auzise rășoindu-mă vulgar la o femeie. N-aveam nici un motiv să cred că Lady Kitty știa cine sunt, dar acest lucru nu mă împiedica să cred totuși. Nu aveam imaginea lui Lady Kitty, nici nu-i văzusem vreodată fața ca lumea, totuși chipul ei mi se nălucea întruna, din ce în ce mai mare, ca o figură mitologică. Reflectam asupra misterului lui Biscuit, și începusem să mă văd victima unui monstruos complot, urzit de Gunnar ca să măucidă, făcând apoi ca totul să pară un accident.

Pe la ora cinci se întoarse Christopher și, văzând lumina aprinsă la mine (încercam să citesc *Pan Tadeus*, dar nu-mi puteam concentra atenția pe pagină), bătu la ușă. Intră fluturând o hârtie de cinci lire, contribuție la nota mereu crescândă a chiriei pe care mi-o datora.

— Hilary, ia te uită, frumoasa chirie! Ce ai, ești bolnav?

— Cred că fac gripă. Bântuie în toate birourile. Mă dor mădularele. Simt că am temperatură.

Christopher se retrase puțin de lângă mine.

— Îmi pare rău. Ai nevoie de ceva?

— Nu. Mulțumesc pentru chirie.

— Nu vrei să-ți fac un ceai sau să-ți dau puțin whisky, ori altceva?

— Nu. Doar s-o întinzi, dacă vrei să fii drăguț.

Christopher semăna mai mult ca oricând cu o felină, frumos, mlădios și tânăr, fața palidă strălucindu-i de sănătate, albastrul pal al ochilor sclipind de inteligență și de *joie de vivre*. Mă uitam la el cu dezgust.

— Apropo, l-am scos pe Mick de la gherlă. Vine aici în seara asta.

— A fost achitat? Foarte rău.

— Nu, nu, a ieșit pe cauțiune.

— Pleacă, te rog. Și, pentru numele lui Dumnezeu, trage-ți în jos maioul ăla!

Îi auzeam pe Christopher în bucătărie, cântând de zor: „*Cine să fie, pasăre de apă, irosit, irosit, irosit? Trist mai sunt, pasăre de apă, părăsit, părăsit, părăsit!*”.

— Taci odată! Tăcere.

Mai târziu, sosiră Mick și Jimbo; și mai târziu, se auzi sunetul de *tabla* răsunând discret din camera lui Christopher. Christopher îi deschise ușa lui Tommy, când sosi la ora opt.

— A venit doamna Uhlmeister, mă anunță.

Evident, numele lui Tommy avea și pentru Christopher un soi de semnificație comică sau rituală.

Ajunsesem să-mi fie atât de milă de mine însumi, încât am fost încântat s-o văd pe Tommy. La urma urmei, o femeie e o femeie și treaba ei e să fie zână bună care te cocoloșește. Tommy m-a cocoloșit,

— Vai, iubitele, ești bolnav?

— Da.

— Ai febră? Îmi pipăi fruntea. Ai un termometru în casă?

— Nu.

— Ești rece ca gheața. Îmi pipăi picioarele sub pijama. Și încălzitoarea-i rece.

— Dacă vorbești de sticla mea cu apă fierbinte, n-ai decât s-o împrăpătezi.

Tommy se foi aferată, puse ceainicul la fiert, găsi o altă sticlă pe care o umplu cu apă clocotită, așeză ambele sticle în pat, în locuri potrivite, mai descoperi o pătură și o pernă și îmi prepară o minunată băutură fierbinte din

whisky și lămâie. Se așeză lângă mine pe pat, aproape îmbrățișându-mă, și sorbind din când în când câte o înghițitură din paharul meu.

— Nu fi idioată, Thomas, ai să te molipsești de gripa mea sau ce-o mai fi.

— Vreau gripa ta. Te vreau pe tine. Îți iubesc virușii și tot ce-i al tău. Mă sărută pe gură.

— E o neghiobie, Tomkins. Și ce băătură grozavă ai făcut!

— Te-ai mai încălzit?

— Un pic. Încă mai simt...

— Las' că te încălzesc eu cum trebuie.

Cât ai clipi începu să se dezbrace, întâi zburară pantofii. Mărgelele albastre italienești clincăniră aruncate pe masă. Un pulover cafeniu norvegian căzu pe podea, urmat de o fustă din *tweed* albastru, apoi de o prudentă flanea de lână și de un sutien. Pantalonași lungi din lână roșie li se adăugară în zbor, și apoi, dezbrăcați cu mai multă grijă, ciorapi colanți albaștri. Și apoi Tommy se strecură lângă mine, trupul ei mic, cald, viguros și radios frecându-se de al meu, mâinile ei luptându-se cu nasturii pijamalei mele și explorându-mi pădurea de pe piept, minunatele ei gambe lungi lipindu-se de picioarele mele.

Am râs. Pe urmă am făcut dragoste. Și în bucuria transportantă a dragostei se părea că am găsit o brusc sorocită eliberare din toate spaimile care mă obsedaseră. Pentru un scurt răgaz, lumea devenise miraculos de simplă și de frumoasă, imediat prezentă și satisfăcătoare. Și totul părea real, de parcă mă smulsesem dintr-un vis îngrozitor și pășisem în realitatea pură și simplă. După aceea am zăcut un timp lung în tăcere, Tommy cu capul pe pieptul meu, buzele mișcându-i-se într-un extaz de afecțiune, coapsele și gambele ei îmbrățișând picioarele mele. Mă simțeam amețit și încălzit și, dacă nu chiar fericit, oricum în stare să concep imaginea fericirii, de obicei absentă pentru mine, existentă doar ca un freamăt foarte îndepărtat.

— Vezi, spuse Tommy în cele din urmă.

— Ce să văd, micuță Tomkins?

— Că mă iubești.

— Te-am lăsat să mă violezi, asta-i tot. N-am fost îndeajuns de puternic ca să opun rezistență.

— Hilary, legătura noastră funcționează bine, funcționează. Nu e numai fizică. Nu accept afirmațiile tale că ar fi doar o legătură fizică. Cu un om ca tine n-ar putea fi. Tu ești tot numai spirit, n-ai putea face dragoste cum faci, dacă nu m-ai iubi.

— Crezi? Îți subestimezi farmecele.

— Știi bine ce vreau să spun, Hilary, hai să ne căsătorim. De ce să nu optezi pentru fericire? Eu pot să te fac fericit. Și tu n-ai fost fericit. Nu știi de ce, dar n-ai fost, poate că niciodată n-ai fost cu adevărat fericit. Dă-mi voie să te iubesc și să am grijă de tine pe vecie. Hai să ne facem un cămin, o casă adevărată. Aș putea s-o fac atât de plăcută! Aș vrea să-mi închin toată viața în slujba fericirii tale. S-ar putea să nu-mi fie ușor, dar aș putea să învăț, am să învăț. Și tu ai să-mi povestești, nu-i așa, despre lucrul acela care s-a întâmplat cu mult în urmă.

Am împins-o ușor de lângă mine, dezlipindu-i picioarele dezmierdătoare.

— Parcă ziceai că vrei să mă întreb ceva sau să-mi spui ceva. De asta ai scris toate chestiile alea în scrisoarea ta și mi-ai telefonat la birou și ai venit acolo, deși ți-era interzis, și n-ai putut aștepta până vineri. Despre ce-i vorba?

— Ei bine... era ceva, dar acum nu mai are importanță. Vreau să spun că era un fleac, acum numai tu ai importanță.

— Așadar era un pretext?

— Mă rog, da... nu are importanță.

— Ești o fată foarte rea.

După o tăcere, Tommy întrebă:

— Crystal o să se mărite până la urmă cu Arthur?

Era tipic, pentru felul în care îmi organizam eu treburile, faptul că nimeni nu o informase încă pe Tommy despre acest lucru. Am reflectat o clipă și am răspuns:

— Da.

— O!

Suspînul de ușurare, tremurul de bucurie din glas! Mi-am amintit de cuvintele lui Clifford: „Dacă Crystal se mărită cu pisălogul ei, presupun că tu ai să te însori cu a ta”.

Numai că Tommy nu era pisăloagă. Judecând obiectiv, era o fată minunată și deșteaptă foc. Se putea însă concepe că ar reuși să mă facă fericit? Dacă m-aș fi căsătorit cu Tommy ar fi însemnat să-mi pierd cu totul viața mea, așa cum era ea acum. Dar ce valoare avea viața mea, așa cum era ea acum? Nici una. Era o viață obscură, posomorâtă, speriată, o viață care se transformă treptat într-un coșmar. Ar putea Tommy să mă *salveze* din această criză? Să presupunem că mi-aș părăsi slujba. Dacă o voi avea pe Tommy în grija mea va trebui să-mi găsesc de îndată o altă slujbă și voi

avea și motiv s-o fac. Va trebui să câștig bani ca să cumpăr cratițe pentru micul nostru „cămin”. S-ar *putea* să fie și așa? Mă voi simți vreodată în stare să-i povestesc lui Tommy despre trecut, să-i povestesc despre Anne în mașină? Lui Arthur i-am povestit. Dar a-i povesti ei însemna cu totul altceva. Fără îndoială că dacă eu mă însuram cu Tommy, lui Crystal i-ar fi venit mult mai ușor să se mărite cu Arthur și căsnicia lor ar fi fost poate mult mai fericită. Și cum am fi arătat toți patru? La început ideea mi s-a părut absolut respingătoare - și totuși - n-am fi putut oare să ne bucurăm amândoi de viață, și încă mai din plin? Trebuia să-i dau drumul lui Crystal să plece, și ea trebuia să-mi dea mie drumul. În fond, erau lucruri inevitabile.

— La ce te gândești, dragostea mea, iubitul meu?

— La tine. Mă întrebam dacă ai putea să mă faci fericit. Va fi teribil de greu.

— Dar eu sunt teribil de deșteaptă și te iubesc teribil de mult.

— Hai să mai tragem o dușcă din delicioasa băutură de whisky cu lămâie.

În acea noapte, la ora unsprezece, m-am logodit cu Thomasina Uhlmeister.

JOI

— ÎN SĂNĂTATEA LUI TOMMY ȘI

a lui Hilary!

— Pentru Tommy și Hilary, fie în veci fericiți! Ura!

Era joi seara și ne aflam la cină la familia Impiatt. Pluralul se referă la Tommy și la mine. Cum de se împrăștiase atât de repede vestea, nu prea știam și nici nu voiam să descopăr. Fără îndoială, Tommy a fost ultrafericită să anunțe pe dată „logodna” noastră, deși nu mi-era clar dacă o făcuse deliberat. Cineva telefonase cuiva. Posibil ca Laura să-i fi telefonat lui Tommy. Posibil că Tommy să-i fi telefonat Laurei. Poate că Laura să fi aflat ceva de la Christopher. Christopher n-avea nevoie să asculte la ușă ca să-și formeze o idee. Oricum, așa stăteau lucrurile, o pereche logodită oficial, luând masa *à quatre* cu soții Impiatt, și toastându-și succesul cu șampanie.

Nu o lăsasem pe Tommy să înnopteze la mine. Am expediat-o pe la douăsprezece. Joi dimineața m-am simțit restabilit, așa că, probabil, nu fusese vorba de o gripă. Mă durea capul, dar am presupus că de la whisky. Spiritualicește nu mă simțeam chiar atât de bine. M-am dus la birou, am lucrat. Am menținut regimul de teroare în cameră, și prin aceasta am dobândit liniște, dacă nu chiar pace. Regretam din inimă cele întâmplare. Nu exagerez spunând că eram îngrozit de mine însumi. Pe de altă parte, nu regretăm îndeajuns încât să am forța de a răsturna lucrurile. Neprevăzând o imediată dezvăluire a situației, hotărâsem s-o las în voia soartei. Nu mă socoteam propriu-zis angajat. Oricum însă, eram impresionat de faptul că, în mod cert, considerasem căsătoria posibilă, ba chiar, dintr-un motiv sau altul pe care acum nu mi-l puteam aminti prea bine, întâmpinasem ideea cu bucurie. Îmi aminteam că fusese vorba parcă despre fericire. Și cu toate că nu izbuteam să-mi reconstitui raționamentul din seara precedentă, e cert că *raționasem* și nu eram absolut convins că argumentele mele de azi erau preferabile celor de ieri. Când am ajuns la familia Impiatt și am constatat că secretul fusese dat în vileag și că (surpriză, surpriză!) Laura o invitase și pe

Tommy în noua ei calitate de logodnică a mea, am rămas înmărmurit. Desigur că m-am pretat la joc - nu exista alternativă - dar nici nu m-am uitat la Tommy, care-mi arunca întruna priviri ba încântate, ba jalnice, umile și apologetice. Bucuria o transformase pe Tommy așa cum îl transformase și pe Arthur. Arăta aproape frumoasă. Purta o rochie de stofă, lungă până la glezne, în pătrate albastre și verzi, cu guler înalt, și un lanț cu medalion din imitație de aur. (Medalionul conținea câteva fire din părul meu. pe care mi le smulsese cu o seară înainte.) Zulfii ca niște codițe de șoricel fuseseră convinși să se descâlcească într-un val de bucle mai arătoase. Fața cu urme de vărsat strălucea de sănătate și triumf. Gura mică, rujată, și nasul mic se lansau către lumea cea nouă, pline de mobilitate și de vioiciune. Ochii cenușii-fumurii, puri și transparentți, erau enormi și umezi de deferentă, umilință și beatitudine. Stând lângă mine la masă, își lipi piciorul de al meu. Am lovit-o în joacă cu pantoful peste gleznă, începu să chicotească și lacrimi de fericire curată i se prelinseseră pe obraji.

Laura vorbea:

— Tommy și cu mine trebuie să ne facem împreună cumpărăturile de Crăciun. Ia să vedem, câte zile de cumpărături mai avem până la Crăciun? Trebuie să cumpărăm împreună darurile de nuntă. Vrei să faci nuntă cu rochie de mireasă, Hilary?

— Nu vorbi nerozii, Laura.

— Ce ți-ar plăcea ca dar de nuntă?

— Un bilet de o singură persoană, fără retur, pentru Australia.

— Ei, Hilary, acum nu ne mai scapi tu, nu-i așa, Tommy? Bărbații sunt întotdeauna speriați de căsătorie, îmi amintesc ce înspăimântat era Freddie. Pur și simplu a trebuit să-l pun în cătușe.

— Prostii, dragă, tu erai cea gata s-o iei la goană.

— Vă veți căsători în aceeași zi cu Arthur și Crystal? De bună seamă că promisiunea Laurei de a nu-i spune nimic lui Freddie despre Arthur și Crystal pălise, poate sub influența noutății despre logodna mea cu Tommy. E foarte nostim, o nuntă dublă. Mă lăsați pe mine să organizez totul?

— Categoric, nu. Nici măcar nu i-am anunțat încă pe Arthur și pe Crystal - și apoi s-ar putea ca nici să nu... mă rog, încă nu-i nimic definitiv.

— Ei, haide, haide! Cred că ar fi draguț să aranjăm nunțile în ianuarie. S-ar putea să ningă și miresele ar purta pălării de blană.

— Și o să organizăm un banchet la birou! exclamă Freddie. Nu se întâmpla des să se căsătorească doi funcționari în aceeași zi. Am putea chiar

aranja să coincidă cu pantomima.

— Și am putea introduce în pantomima un cântec în legătură cu nunta. Am să-i cer lui Christopher.

— E o idee fantastică!

— Nici să nu vă treacă prin minte asemenea idee. Apropo, Freddie, cum merge pantomima?

Doream să schimb subiectul. Piciorul lui Tommy pornise iar la atac pe sub masă.

— Totul se desfășoară perfect, în afară de faptul că încă n-am găsit pe nimeni pentru rolul lui Peter. Fata aia drăguță, Jenny Searle, de la registratură, e bună pentru rolul lui Wendy. Dar nu știm de unde să scoatem un Peter.

— Ce-ar fi să-l joace Tommy pe Peter? Spuse Laura.

Propunerea fu discutată cu mare însuflețire. Se părea că nu există nici un argument care să pledeze contra. Tommy era actriță, era dansatoare. Era îndeajuns de zveltă și de slabă pentru acest rol și nici prea înaltă. Firește, era o persoană din afară, dar, explică Freddie, existau precedente. Cu doi ani în urmă, când montaseră *Aladdin*, fratele mai mic al doamnei Frederickson îl interpretase pe duhul lămpii. Și apoi, dacă până atunci eu și cu Tommy vom fi unul, nici nu mai putea fi considerată, propriu-zis, o persoană străină.

Și tot așa mai departe, Tommy era atât de încântată și de fericită și băuse atâta șampanie, încât pur și simplu își pierduse graiul.

Când m-am ridicat să plec, la ora mea obișnuită și timpurie (joia, în mod normal, mă duceam să-l iau pe Arthur de la Crystal), Tommy se ridică, firește, și ea. Se duse sus să-și ia paltonul, și Freddie o urmă ca să-i dea o copie după scenariul pantomimei, să-l răsfoiască. Am rămas o clipă singur cu Laura. Ne aflam în salon, unde luaserăm cafeaua.

— Laura, cere-i lui Freddie să nu povestească încă la birou...

Laura purta iar unul dintre corturile ei, un veșmânt voluminos din mătase portocalie, care scotea un foșnet formidabil. Cu pletele cărunte și cu roba de culoarea șofranului, arăta ca o preoteasă budistă bezmetică, întreaga seară fusese excepțional de veselă. Acum însă, dintr-odată, fața exaltată i se crispă, își mușcă buza de jos și, într-o clipă, ochii i se umplură de lacrimi. Se afla chiar lângă mine. Fără să mă privească, îmi prinse mâna și mi-o strânse cu putere. Mi-o ținu așa un moment, apoi și-o lipi de coapsă, după

care îi dădu drumul. Am simțit atingerea mătăsii lunecoase și a cărnii ei calde, durdulii.

— Oh, Laura!...

Își scutură capul și își șterse lacrimile cu încheieturile degetelor, după care se întoarse și își turnă puțin coniac. Freddie și Tommy coborau scările, râzând.

Eram uluit. Nu știam ce să cred. Nu era posibil ca Laura să fie îndrăgostită de mine. Poate că pur și simplu fusese cuprinsă de o bruscă invidie stârnită de tinerețea lui Tommy. Tommy cu farmecul zvelteții ei, Tommy în calitate de logodnică, Tommy în calitate de Peter Pan. Și totuși Tommy nu era mult, mult mai tânără decât Laura, și apoi n-o propusese chiar Laura pentru rolul lui Peter Pan? Să fi fost doar un elan de generozitate, sau poate actul unei femei care dorește subit să-și apese singură locul dureros? Toate acestea îmi trecură într-o secundă prin minte. Intră Freddie.

— Freddie, dragă, nu le spune încă la birou. Or să mă sfâșie în bucăți cu zeflemelile lor.

Un minut mai târziu, mă aflu cu Tommy în stradă. Ploua slab, sau mai curând se lăsase un fel de ceață umedă, gălbinoasă, preludiul pielei.

— Iubitule, nu ești supărat pe mine? N-am făcut-o dinadins, crede-mă... știi, Laura...

— Bine, bine.

— Iubitule, mai suntem... logodiți... nu-i așa?

— Oh, lasă-mă în pace! Nici nu pot să-ți spun cât mi-a displicut seara asta. Nu vreau să-i mai văd în viața mea pe soții Impiatt. Îi urăsc!

— Dar, iubituie, suntem încă...?

— Mă duc la Crystal, noapte bună.

— Lasă-mă să vin cu tine. Am putea să le spunem.

— Nu.

— Ai să le spui tu?

— Nu știi. Nu mă mai tracasa, te rog, Tommy. Am și așa destule supărări.

— Dar, iubituie, o să ne căsătorim, nu-i așa, cum mi-ai făgăduit ieri, o să ne...?

— Nu știi. Poate. Cum vrei să știi ce-o să se întâmple în viitor?

— Măine ai să vii la mine, ca de obicei, da?

— Da, da. Noapte bună.

M-am îndepărtat grăbit. Când am ajuns la stația Gloucester Road, am chemat-o la telefon pe Crystal ca să-i spun că am făcut o gripă și nu pot veni.

VINERI

ERA VINERI DUPĂ-MASĂ, APROAPE de ora de terminare a programului, întreaga zi menținusem cu succes aparențele. Ba reușisem chiar și să lucrez un pic. Arthur venise îngrijorat să se intereseze de gripa mea; l-am asigurat că mă simt mai bine, la care mi-a răspuns că nu se vede deloc, dimpotrivă, arăt foarte rău. M-a sfătuit să mă duc acasă și să mă vâr în pat. Mi-am dat seama că Arthur ar fi vrut să mai discute cu mine, dar nu l-am încurajat, iar el era destul de bine instruit încât să știe că nu trebuie să mă preseze, drept care s-a retras în dulapul lui. Cât despre Reggie și doamna Witcher, ignoram toate remarcele pe care mi le adresau, sau le răspundeam cu o brutalitate agresivă. La început au chicotit, pe urmă s-au plictisit și m-au lăsat în pace.

După pauza de prânz, m-a sunat Freddie Impiatt, în cea mai bună dispoziție posibilă, ca să-mi spună că se consultase cu comitetul de organizare a pantomimei și că fuseseră cu toții de acord că Tommy să-l joace pe Peter, așadar mă ruga să-i transmit eu vestea cea bună. I-am promis că-i voi transmite. În ciuda grozăviilor petrecute cu o seară înainte, încercam încă, în ceea ce o privea pe Tommy, să mă încred în intuiția care mă îndemnase s-o accept, intuiție care acum mă părăsise cu totul. Poate că ar fi fost o idee bună să mă însor cu Tommy. Poate că aș fi fost „fericit”, orice o mai fi însemnând și asta. Noțiunea de fericire, pe care reușisem să o concep, un scurt răstimp, în acea miercuri seară se spulberase din nou. Poate că în seara de miercuri nu trăisem altceva decât împlinirea dorinței sexuale, și nici o altă revelație oricât de firavă. Mă întrebam dacă revederea cu Tommy, în seara asta, o să-mi clarifice mintea. Dacă o să stau pur și simplu să mă uit la Tommy, voi izbuti oare să citesc răspunsul? Mă simțeam foarte abătut și foarte ostenit. Durerea de cap îmi revenise. Să fi fost de la șampanie sau poate că, într-adevăr, mă molipsisem de gripă?

Când ceasul îmi indică ora cinci și jumătate, m-am ridicat și mi-am strâns lucrurile de pe birou. Ceața era prea groasă ca să-l pot vedea pe Big Ben.

Edith și Reggie plecaseră. Îmi spusese „bună seara” și le-am răspuns „bună seara”. N-avea nici un rost să-mi fac dușmani inutili, chiar dacă eram furios pe întregul univers de-mi venea să urlu. Mi-am îmbrăcat paltonul și șapca și mi-am propus să mă duc la barul din Sloane Square și să zac acolo până va veni momentul să plec la Tommy. Știam sigur că Tommy o să mă irite. Va fi o seară păcătoasă. Am început să cobor, cu pași târșiți, scările. Când am ajuns pe treptele ultimului etaj, l-am văzut în hol pe Gunnar discutând cu Clifford Larr. Făcuse probabil o glumă și râdea în felul lui caracteristic, scuturându-se și articulând sunete nedeslușite. Era îmbrăcat cu paltonul, fie că intrase, fie că pleca; mai curând cred că pleca. Am înghețat. Clifford mă văzuse, dar, fără să se trădeze cu nimic, îi răspundea afabil. Am dat să mă retrag în grabă, urcând scările de-a-ndăratelea. În clipa aceea Gunnar se întoarse. Nu mai exista nici o scăpare. Am coborât cu pas iute ultimele trepte și am traversat holul îndreptându-mă spre ușa care dădea în stradă. Gunnar și Clifford mă urmăriră din ochi, în tăcere. Când am trecut pe lângă ei, mi-am înclinat ușor capul, într-un fel de salut, fără să le arunc vreo privire. Am ajuns la ușă atât de precipitat, încât am alunecat, izbindu-mă cu umărul de zid. Am ieșit împleticindu-mă pe treptele de afară.

Ceața se înstăpânise pe întregul văzduh. Mulțimile de la orele de vârf se înghesuiau de-a valma, înfocolite în paltoane, cu capetele în jos. mâinile în buzunare, îmbulzindu-se gheboșate și amorfe. Oamenii își încetineau precaut pașii, părând să meargă pe vârfuri. Vaporii de ceață umedă, care nu îngăduiau o vizibilitate mai mare de zece metri, se destrămau în scamă gălbuie în jurul felinarelor, îngroșându-se în mase compacte cafenii în spațiile dintre ele. Aerul rece, încărcat de funingine sulfuroasă, pătrundea în plămâni cu fiecare răsuflare, chinându-ți gâtul și înfrigurându-ți trupul. Marea afluență de mașini, cu farurile inutile aprinse, neluminând altceva decât pâclă, se târau una după alta, într-un convoi lent, prudent. Sus, deasupra unei pături pufoase, opace, întunericul plana greu deasupra întregii scene.

Aveam senzația că-mi plesnește pieptul de mânie și turbare. Inhalam furios crâmpie de ceață, care mă făceau să tușesc. Mă simțeam umilit, înfrânt, strivit. Mă gândeam să mă întorc și să-l înfrunt pe Gunnar și să... ce? Fugisem pe lângă el ca un câine care se așteaptă la o lovitură de picior. Mă împiedicaseră rușinos la ușă. Nu îndrăznisem să-l privesc în față. Și totuși, atât cât l-am putut zări pe scară, îl văzusem mult mai clar decât ultima oară. Devenise într-adevăr mai corpolent, dar impresia de bătrânețe

pe care o avusesem data trecută îmi părea acum falsă. Părul blond, acum blond cărunt, i se înfoia în jurul unui petic de chelie. Fața care fusese netedă și trandafirie era acum arămie și aspră. Dar în ciuda spatelui ușor adus, impresia de energie, de vitalitate robustă, chiar de forță fizică era la fel de pregnantă ca și înainte.

Mergeam de zor într-un tumult de furie și nehotărâre. Spumega în mine un val de ură curată față de Gunnar, dorința de a-i stâlci fața în lovituri. Și, în același timp, aș fi vrut să mă întorc și... nu să-l lovesc... să-i vorbesc... să-i spulber impresia de javră fricoasă pe care i-o lăsasem. La un moment dat, m-am oprit chiar locului, și am rămas nemișcat în mijlocul puhoiului mânat lent spre casă, întrebându-mă dacă n-ar fi mai bine să mă întorc. Dar dacă nu mai era în hol? Dacă se dusesse în biroul lui? Și dacă aș urca treptele, i-aș bate la ușă și aș intra și... simțeam că mi se taie picioarele de emoție. Știam că nu sunt în stare s-o fac. Am pornit încet înainte, devorându-mi mizeria și rușinea.

Ajunsesem la capătul Whitehall-ului și așteptam laolaltă cu o masă compactă de pietoni ca semaforul să-și schimbe culoarea și să putem traversa spre stația de metrou Westminster. Sus, deasupra noastră, un abur roșiatic indica fața iluminată a lui Big Ben. Stăteam pe loc, cu mâinile atârănânde, presat de semenii mei muritori, un mecanism chinuit. Și atunci, exact când luminile semaforului dădeau să se schimbe, o femeie care se aflase puțin mai în spate făcu un pas înainte și veni chiar lângă mine. Mânele ni se atinseră. Era Biscuit.

Purta scurta ei de diftină albastru închis, cu gluga căzută pe spate. I-am prins fulgerarea ochilor negri, în timp ce stătea lângă mine. Evitarăm să ne uităm unul la celălalt. Culorile semaforului se schimbă, și traversarăm strada unul lângă altul, în mijlocul convoiului târâtor. Când ajunserăm pe celălalt trotuar, mi-am încetinit pasul; ea continua să meargă lângă mine, dar nici unul dintre noi nu-i aruncă celuilalt vreo privire, în preajma intrării în stație, i-am spus:

— Te rog să-i prezinți omagiile mele lui Lady Kitty și să-i spui că mă pot lipsi de atențiile iscoadelor ei.

Ajunseserăm la intrarea puternic iluminată a stației de metrou și am dat să-mi croiesc drum înăuntru prin mulțime. Biscuit mă apucă de mână.

— Te rog. Vino cu mine pe pod.

M-am întors și am pornit împreună, detașându-ne puțin de mulțime, către cheiul Tamisei, apoi trecurăm drumul spre podul Westminster. Am înaintat

în tăcere până pe la mijlocul podului, și ne-am oprit. Câțiva oameni treceau înapoi și-ncolo, dar pe pod domnea o ciudată singurătate, de parcă ne-am fi aflat pe plaiurile din Hampstead. Aici, pâcla se învălătucise într-un sul de voal maroniu închis, involburat într-o parte de lumina unui felinar. Linia de lumini strălucitoare de pe terasa Camerei Comunelor se zărea foarte estompat, o zimțuire abia perceptibilă pe suprafața întunericului. Ca și obrazul de lună plină al lui Big Ben, deasupra, în depărtare. Văluit de aerul dens, mugetul sirenelor de ceață răzbătea de departe, din josul fluviului, un sunet găunos, umed, trist. M-am întors cu fața spre Biscuit. Se uita în sus, la mine, pe sub marginea întunecată a glugii de diftină, și fața ei îngustă arăta udă și febrilă. Părul îi era umezit de ceața care-i perlase tenebrele cu stropi mărunți, cenușii. Coada groasă îi dispăruse în interiorul scurtei. Își ținea mâinile în buzunare și capul zvârlit pe spate. Mi-am petrecut brațele în jurul umerilor uzi și am sărutat-o pe gura ei lungă, modelată, distinsă, aristocratică, ariană. Buzele îi erau foarte reci și aveau gust de ceață, poate că de mare.

— Ei bine, micuță prințesă...

Continua să se uite la mine cu o privire febrilă, și o vie curiozitate. Pe urmă își scoase mâinile din buzunar și mă prinse de clapele buzunarelor paltonului. Am sărutat-o din nou.

— Ei, Biscuit, fetițo... hai să mergem undeva și să ne iubim. Mă urmărești de destulă vreme. Meriți să-ți capeți răsplata.

Se pare că era săptămâna mea de amor. Lucru neobișnuit.

— Cum ai aflat? mă întrebă.

— Ce? A, că ești camerista lui Lady Kitty? *Ești* într-adevăr camerista lui Lady Kitty?

— Da.

— Pură întâmplare. N-are importanță. Să nu mai vorbim despre asta. Hai să mergem la mine acasă și să ne iubim.

Râse:

— Ai haz.

— Și tu ai mult haz, așa cum ești mereu pe urmele mele, domnișoară Alexandra Bisset. Ce grad a avut tatăl tău?

— Colonel.

— Nu te cred. A fost căsătorit cu mama ta?

Fețișoara distinsă a lui Biscuit se contractă într-o ușoară încruntare înainte de a-mi răspunde:

— Nu.

— Scuză-mă, asta nu-i treaba mea. De altfel nici părinții mei n-au fost căsătoriți. Sper că nu crezi... Biscuit, rostește-mi numele, te rog.

— Numele? Hilary.

— Așa. Hilary și atât. Prostul bătrân de Hilary. Nimeni nu se sinchisește de el. Îl ierți, nu-i așa? Hai să fim prieteni, vrei?

— Da, da, răspuse Biscuit cu ciudata ei însuflețire, cu ciudatul ei entuziasm, să fim prieteni! O, Hilary, îmi pare atât de rău...

— De ce-ți pare rău, Biscuițelul meu?

— Îmi pare rău... aș vrea... uite... am ceva pentru tine...

— Așa mi-ai spus și data trecută, când ai vrut să mă ademenești într-o ticăloasă de cafea. Ce ai?

— O scrisoare.

— O *scrisoare*? Brusc am simțit atingerea rece a pielii, amărăciunea, întunecimea ei. De la... cine?...

— De la Lady Kitty.

— O scrisoare... pentru mine... de la Lady Kitty?

— Da. Uite-o. Asta-i. N-o pierde.

Îmi vârî în mână un plic alb. Degetele mele ude îl strânsă. M-am dat un pas îndărăt.

— În legătură cu ce? De ce naiba îmi scrie mie Lady Kitty? Știi?

— Nu, răspuse Biscuit. Apoi adăugă: Bineînțeles că nu știi, eu nu sunt decât mesagerul.

M-am uitat în jos la Biscuit, și fața ei îngustă, frumoasă, însuflețită, păru să împietrească, să se îndepărteze, să devină o față străină. Mânia, spaima, o *groază* aproape superstițioasă puseră stăpânire pe mine.

— Bine, mesagerule, atunci e mai bine să pleci. Ți-ai împlinit datoria. Du-te!

— Dar eu...

— Du-te. *Du-te!*

Biscuit se răsuci pe călcâie și dispăru în ceață. Am rămas acolo, singur în mijlocul podului, ținând în mână scrisoarea lui Lady Kitty. După un timp, am vârât plicul în buzunar și am pornit îndărăt către stația Westminster. Zece minute mai târziu mă găseam în barul de pe peronul stației Sloane Square.

Beam gin și citeam scrisoarea trimisă de Lady Kitty. Oamenii veneau și plecau din bar, în jurul meu domnea un constant murmur de discuții și un intermitent uruit de metrouri. Am citit de câteva ori, cu atenție, scrisoarea lui Lady Kitty.

„Dragă domnule Burde,

Sper că mă vei scuza că-ți scriu în felul ăsta, picând din senin. N-aș face acest lucru dacă nu m-aș simți îndemnată de un motiv foarte serios. Trebuie să-ți spun din capul locului că soțul meu mi-a povestit, desigur, tot ce s-a întâmplat la Oxford; în legătură cu dumneata și cu prima doamnă Jopling. S-ar putea să-ți pară ciudat că-ți scriu, mai cu seamă că ceea ce am a-ți spune nu-i ușor de spus. Pentru soțul meu trecutul continuă să fie ceva îngrozitor și i-a lăsat o amărăciune care nu poate fi domolită. Se pare că nu se poate face nimic în legătură cu acest lucru. (Și noi cu toții am încercat.) Acum, în chip atât de surprinzător, încât pare a fi pur și simplu mâna providenței, am aflat că lucrați în același departament. Cred că el nu-ți va vorbi niciodată. Resentimentul și mândria lui sunt foarte mari,, după cum îți poți imagina. Dar aș dori să i te adresezi dumneata. Cred că s-ar simți bine să discute cu dumneata despre trecut, și mai cred că dacă ați putea începe amândoi să discutați în liniște despre acest lucru i-ar fi de mare folos soțului meu. O singură dată măcar dacă v-ați întâlni și ați discuta despre trecut, l-ar ajuta mult. Mă întreb dacă poți înțelege ce vreau să spun. Psihanaliștii nu-i sunt de folos, dar dumneata ai putea să-l ajuți, și numai dumneata. Nu vreau să spun că trecutul l-a dezechilibrat, asta în nici un caz. E un om sănătos, plin de succes, vibrând de energie, un om care se poate bucura de viață. Dar există în permanență această umbră care nu poate fi risipită. Nu cred că ar putea fi vreodată risipită cu totul, dar o simplă discuție cu dumneata ar contribui să-i domolească o anume mânie împotriva lumii întregi, ba chiar o dorință de răzbunare, care-l macină întruna că o nesfârșită durere de dinți. Dacă ar putea vedea în dumneata o persoană reală, care s-a maturizat și care poate că a suferii la rândul său! Știu că îți cer foarte mult, și că ai prefera poate să nu vorbești despre toate aceste lucruri, sau să nu ți se ceară să te gândești măcar la ele. Totuși îți cer această favoare, ca pe ceva foarte important ce cred că ai putea face ca să-l ajuți pe soțul meu. Și nădăjduiesc că poate ai dori să-l ajuți. De mare importanță este faptul că el nu știe că-ți scriu. Demersul meu trebuie să rămână o taină, nu trebuie să afle vreodată că eu ți-am cerut să te apropii

de el, îți dai seama că dacă ar afla, valoarea acțiunii dumitale ar fi mult diminuată. Așadar, te rog ca, indiferent ce s-ar întâmpla, să păstrezi totul pentru dumneata. De asemenea, deși îți scriu pe hârtie de corespondență cu numele meu, te rog să nu-mi scrii și să nu-mi telefonezi la Cheyne Walk. Îți trimit această scrisoare prin camerista mea. Te rog să fii atât de bun să-i comunicai ei dacă ești sau nu de acord cu cele ce-ți cer. Cred că-i foarte simplu să te duci la biroul soțului meu și să ceri să-i vorbești. Te rog, scuză-mă că-ți scriu și că-ți solicit această mare favoare,

*A dumitale, cu sinceritate,
Katharine Jopling”*

„P.S. Am recitit scrisoarea și simt că există mult mai multe de spus, lucruri pe care nu le poți transpune cu ușurință într-o scrisoare, și pe care ar trebui să le cunoști înainte de a-l vedea pe soțul meu. Dacă ai fi atât de bun să-mi acorzi o scurtă întrevvedere, aș putea să ți le explic. După câte știi, îți place parcul, așa încât ți-aș sugera să ne întâlnim luna viitoare, la ora opt dimineața, pe aleea Serpentine, lângă pod, pe partea dinspre dumneata. Te rog, comunică-i cameristei mele dacă vrei să vii. Dacă preferi să nu vii, am să te înțeleg perfect. Te rog, distruge această scrisoare.”

Comunicarea m-a transpus într-o stare de asemenea sălbatică emoție, încât aproape că-mi pierdusem respirația. Sângele îmi năvălise în obraji, iar inima îmi bătea cu atâta violență, încât a trebuit s-o apăs cu mâna, de teamă să nu-mi facă vreun pocinog. Zgomotul metrourilor, trâncăneala oamenilor alcătuiau o larmă unduitoare în mijlocul căreia plutea mintea mea, buimacă dar distinctă. Zăceam acolo, orbit de emoție, singur, fascinat de durere și teamă și de încă ceva care mă făcea să-mi vină să plâng, ceva care îmi muia formidabil inima. Și, în același timp, eram în stare să observ că Lady Kitty nu ortografia foarte corect, și mă întreb dacă își dădea seama că, în acest anotimp, la ora opt dimineața era încă întuneric în parc.

Scrisoarea purta o dată din săptămâna trecută și, probabil, era ceea ce încercase Biscuit să-mi dea sâmbăta trecută. Era scrisă foarte îngrijit, fără îndoială ca rezultat al mai multor ciorne. Lady Kitty acționase prompt și totuși foarte prudent. Pe urmă mi-am dat seama că Biscuit trebuia să-i ducă îndărăt un mesaj, numai că eu o alungasem. Acest lucru mă necăjea foarte tare. Căci, de bună seamă, nu trebuia să dau dovadă de nici o îndoială sau șovăială. Firește că voi face tot ce va dori Lady Kitty. Am s-o văd pe ea, am să-l văd pe Gunnar, am să iau eu inițiativa de care zicea ea că n-o s-o ia

niciodată Gunnar. Trebuie să fac acest lucru și să mă încred în aprecierea ei că va fi mai curând bine decât rău. Dacă avea dreptate sau nu, asta era o altă chestiune. Nu eu eram cel chemat să fac speculații pe această temă. Eu trebuia doar să execut ceea ce îmi cerea scrisoarea. Cât despre faptul că nu-i dădusem răspunsul pe loc prin Biscuit, trebuia să sper că nu va interpreta acest lucru ca pe o lipsă de hotărâre din parte-mi. Desigur, nu putea fi vorba de o comunicare directă din partea mea cu casa din Cheyne Walk. Dar fără îndoială că Biscuit va reveni după răspuns, îmi dădeam seama, cu un amestec de alarmă și ușurare îngrozită, că eram confruntat cu o organizare de o eficiență aproape militărească. Nu încăpea nici o îndoială - și realizând acest lucru, mi-am lăsat capul să se izbească de perete într-un acces de înspăimântată și admirativă uimire -, că Biscuit fusese trimisă să mă observe, să raporteze despre mine, să constate dacă eram genul de persoană căreia i se putea acorda încrederea de a primi scrisoarea atât de prețioasă - Dumnezeu! - a lui Lady Kitty. Da, Biscuit avea să se întoarcă pentru a-mi afla răspunsul, pentru a afla dacă voi vorbi cu Gunnar și dacă voi veni luni la ora opt dimineața pe aleea Serpentine.

Întreaga panoramă care se desfășura acum în fața ochilor mei uluiți era atât de extraordinară, încât găfâiam de emoție în timp ce o analizăm. Să-mi închipui numai, și acesta era cel mai mic dintre șocuri, aceste două femei discutând despre mine! Probabil că, într-un anumit sens, raportul lui Biscuit fusese favorabil, dar bazat pe ce dovezi și exprimat în cel fel de termeni? Lady Kitty n-ar fi trimis oricui asemenea scrisoare primejdioasă și *curajoasă*. Ce fantastic din partea ei să-mi scrie mie! Și ce naiba putea ea gândi despre mine, ce imagine a mea se găsea în mintea ei? Acum îmi dădeam seama că, hrănit de concepția mea imbecilă că aproape nici nu existam, nu-mi putusem imagina că ea ar fi în stare vreodată să-mi acorde măcar un gând. Când am aflat că Gunnar se recăsătorise, ar fi trebuit să-mi închipui că-i povestise soției lui despre trecut. Numai că nu mă gândisem la asta.

Nu puteam concepe că în toți acești ani ar fi putut exista în mintea lui Gunnar sau a noii sale soții o noțiune despre *mine*. Și, desigur, în felul ăsta mă autoprotejasem. Ce monstru dăinuise pentru ei în toți acești ani, o imagine despre care eu nu știam nimic și care era totuși parte din mine?

Era bizar, aproape frivol, că mă gândisem în primul rând la cele două femei. Dar gândul nu a ținut mult. Lucrul important era Gunnar. Și în timp ce reciteam scrisoarea pentru a patra oară, imaginația începu să-mi fie

stârnită, și foarte neplăcut stârnită. „Amărăciune... resentiment... mânie... răzbunare...” Adevărul este că nu mi-l imaginasem pe Gunnar *rumegându-și* mânia. Îl vedeam urându-mă, dar îmi figuram ura lui ca pe o entitate curată, igienică, distinctă și totuși esențialmente consumată, ca un pumnal ascuțit pus deoparte, pentru totdeauna, într-un sertar. Nu gândeam că asemenea simțăminte se pot ofili sau se mistuie până la urmă. Dar nu le numărăm printre lucrurile vii, continue, în funcțiune, schimbătoare, ale acestei lumi, în parte, poate, pentru că nu concepeam că-l voi mai întâlni vreodată pe Gunnar.

În măsura în care privea viața mea, totul luase sfârșit. Dar dacă în toți acești ani ura lui Gunnar dospise, crescuse? Dacă mintea lui urzise planuri de răzbunare, dacă voise să măucidă, și dacă mai voia încă? Ce valoare mai putea avea mișcătoarea idee a lui Lady Kitty cu privire la o convorbire calmă, în fața unei asemenea grozăvii?

Și totuși îmi scrisese, cerându-mi ajutorul. Scrisoarea ei mă buimăcea, deoarece îmi contura pentru prima oară o autentică imagine vie a adevăratului Gunnar și-mi vorbea totodată de reconciliere și tămăduire, ca și cum ar fi fost cel puțin vrednice de încercat. Trebuia să am încredere în ea. Probabil că avea ea motive serioase să creadă în posibilitatea unei convorbiri calme. Dacă Gunnar n-ar fi nutrit altceva față de mine decât o furie turbată, Lady Kitty n-ar fi făcut o asemenea sugestie, decât dacă era o femeie foarte proastă. Dar poate că era o femeie foarte proastă? Trebuia să iau și această ipoteză în considerație. Oricum, era foarte important să o întâlnesc înainte de a decide cum anume să-l abordez pe Gunnar. Poate că cel mai înțelept mijloc ar fi fost să-i scriu. În acest caz, dacă n-ar dori să mă vadă, nu s-ar crea aspecte dramatice. N-ar avea decât să nu-mi răspundă la scrisoare.

Dar atunci - și aici, imaginația mea începea să gonească frenetic - atunci ce s-ar întâmpla cu mine? Cum m-aș simți eu pe măsură ce ar trece orele și zilele și Gunnar nu mi-ar răspunde? Sau dacă mi-ar trimite pur și simplu răspunsul formal că nu dorește să mă vadă? Apreciam dimensiunile așa-zisei prefaceri spirituale pe care o trăisem de când deschisese această fatală scrisoare. Ce peisaj cu totul nou aveam acum în față! Nici o secundă până atunci nu mă putusem gândi la posibilitatea unei împăcări cu Gunnar, nici măcar la acel grad de reconciliere pe care l-ar implica o simplă discuție. Așa ceva nu intra în raza accesibilităților mele. Nici măcar Dumnezeu nu ar fi putut înfăptui asemenea minune. Și putea oare Lady Kitty să înfăptuiască

ceea ce nu putea Dumnezeu? Desigur, Lady Kitty avea față de Dumnezeu avantajul de a exista, de a sta în camera ei de la Cheyne Walk și a scrie această misivă și a o înmâna cameristei ei... Dar oricât de uimitoare i-ar fi fost înfăptuirile ei virtuale, ceea ce realizase până acum era deopotrivă de remarcabil. Îmi modificase cu totul starea de spirit. Acum, faptul de a-i vorbi din nou lui Gunnar și de a mă afla oarecum în termeni pașnici cu el mi se părea un lucru de conceput. Și acum, că puteam concepe asemenea lucru, îl și doream, mi-era necesar, cu o disperare care constituia un element nou în viața mea. Dacă s-ar putea întâmpla...

Ce teribil era să dorești subit acest lucru aproape imposibil, să-ți dai seama că s-ar putea să se întâmple, și că totuși s-ar putea să nu se întâmple niciodată. Iată o nouă suferință pe care osândiții din infern nu și-au imaginat-o; era ca și cum Iisus ar fi deschis o fereastră a iadului, și-ar fi arătat o clipă chipul, și apoi ar fi închis-o din nou.

Această idee, această întrezărire a unei torturi cu totul noi, mi-a reîntors brusc gândurile spre mine însumi. Desigur că nici un moment nu se îndepărtaseră prea mult, dar acum se reactivară toate vechile, familiarele mele instincte solipsiste, autoprotective, respingând orice posibilitate de schimbare și deci de eșec. Ideea că Gunnar ar dori să mă ucidă nu mă speria mai mult decât aceea că m-ar ignora, și că pur și simplu ar refuza să răspundă apelului meu. În fond, încă nu se întâmplase nimic, nici nu era nevoie să se întâmple ceva care să-mi schimbe cursul vieții. N-aveam decât să-i răspund „nu” lui Lady Kitty. Ar fi fost un „nu” destul de rezonabil. S-ar putea că „nu” să fie nu numai răspunsul cel mai prudent, dar și cel mai just. Aș putea să spun „nu” și să rămân în siguranță. Și totuși... cum aș putea să nu mă gădesc luni dimineața pe alea Serpentine, acolo unde, în imaginația mea înfrigurată, mă și vedeam așteptând?

M-am ridicat, în fâstâceala agitației mele, și am ieșit împleticindu-mă din bar pe peron, ținând încă în mână scrisoarea despăturită. Un metrou cu direcția Hanslow tocmai intra uruind în stație, într-o asurzitoare culminație de larmă seacă. Fără să-mi dau seama ce fac, am început să mă îndrept spre scara rulantă.

— Hilary!

Fața lui Biscuit s-a materializat dintr-odată înaintea mea. M-am ciocnit de ea, apoi am înșfăcat-o de jachetă și am tras-o îndărăt lângă mine, la perete. Mulțimea de pe peron a tălăzuit înainte, oamenii din vagoane s-au

scurs în șuvoi spre ieșire. Biscuit și cu mine ne rezemam cu spatele de reclame.

— Ei, Biscuit, ne-am întâlnit din nou. Ce cauți aici?

— Te-am urmărit.

— Urmărit? Vrei să spui că de la...?

— Da, de la pod. Voiam să mă întorc cu răspunsul. Mi s-a cerut să-l aduc astă seară. Mi-am zis că-i mai bine să aștept până citești scrisoarea. După aceea puteam să-ți cer răspunsul.

— Dumnezeu! Și de când aștepți?

— Nu de prea mult. Doar o oră și jumătate.

— De-o oră și jumătate? Am stat aici înăuntru o oră și jumătate?

— Te-am urmărit pe fereastră. N-aș fi vrut să te întrerup în timp ce meditai.

— Meditam? Asta se cheamă meditație? Tocmai mă întrebam ce-o fi fost.

— Mesajul...

— Ah, da, mesajul. Apropo, ce mesaj?

— Dacă vei face ce ți-a cerut Lady Kitty și dacă vrei s-o întâlnești luni.

— Credeam că nu știi ce conține scrisoarea.

— Nu știu. Întreb numai ce mi s-a spus să întreb.

— Ești o fată isteată. Aș fi vrut să fii camerista mea. Răspunsul este da și da.

— Da și da?

— Da, voi face ce mi-a cerut, și da, o voi întâlni luni.

— Mulțumesc. Atunci... noapte bună... Hilary.

Am privit în jos la fața lui Biscuit. Ea se uita în sus la mine. Jacheta de diftină i se uscaseră (oare într-adevăr așteptase, pe peronul rece, în tot acest timp?), ochii îi erau mari și strălucitori, dar eu nu le-am pus nici o întrebare. Fața ei îngustă arăta obosită, în scurta aceea grosolană, fără formă, părea o refugiată. Am sărutat-o ușor pe obraz.

— Du-te. Cum ajungi de aici în Cheyne Walk?

— Pe jos. Nu e departe.

— Atunci, noapte bună.

S-a întors și a pornit cu pași rari, fără să se uite îndărăt. A pășit pe scara rulantă și s-a lăsat purtată în sus, până am pierdut-o din ochi. Am mai așteptat un timp, lăsând-o să se avânte în călătoria ei spre Cheyne Walk, unde avea să dea raportul, într-un budoar strălucitor, intim, de neimaginat, stăpânei ei de neimaginat. Pe urmă am urcat și eu și am ieșit în Sloane

Square. Aerul nopții șfichiuia cu o răceală care făcea să ți se retragă sângele din vine. Mi-am vârât mâinile adânc în buzunare. Ceața se mai subțiasse. Am rămas un timp nemișcat, apoi am pornit-o în direcția King's Arms.

Deodată mi-am amintit de Tommy. Mi-am consultat ceasul. Veghea lui Biscuit durase aproape două ore. Tommy mă aștepta de mai bine de o oră. Am intrat într-o cabină telefonică lângă Royal Court Theatre și am format numărul ei.

— Tommy...

— Oh, iubitele... iubitele... Slavă Domnului! Nu puteam înțelege ce s-a întâmplat... mă gândeam că te-o fi călcat vreo mașină, mă temeam c-ai fost omorât... eram atât de îngrijorată... Slavă Domnului, slavă Domnului!

— Tommy, îmi pare foarte rău...

— Nu face nimic, sunt atât de fericită că-ți aud glasul, Doamne, ce ușurată mă simt... ce nu mi-a trecut prin cap...

— Îmi pare rău, scumpo.

— Vii acum?

— Nu, nu pot...

Urmă o tăcere.

— Tommy, îmi pare rău, nu-i ce crezi tu... vreau să spun că nu sunt cu altcineva. Sunt într-o cabină telefonică în Sloane Square și de aici mă duc direct acasă. Am băut un pahar sau două mai mult, și nu mi-am dat seama cum a trecut timpul. Cred c-ar fi mai bine... să mă duc acum acasă... Te rog, iartă-mă...

După o nouă tăcere, mi-a răspuns;

— Bine, iubitele... sunt foarte dezamăgită că nu te pot vedea... mi-era atât de dor de tine. Mâine... vrei să ne vedem?

— Da, da, mâine... mâine dimineață dacă vrei... vino la mine acasă pe la unsprezece... o să facem o plimbare.

— O, ce bine, îți mulțumesc, sunt așa de bucuroasă! Nu te îngrijora de mine, totul e în ordine, o să dorm bine. Sper că n-ai vreo supărare... ai să-mi povestești, nu-i așa?

— Da, da.

— Noapte bună, iubitul meu.

— La fel și ție, Tommy, somn plăcut, noapte bună.

Și într-adevăr am avut o noapte bună. Ultimul gând care mi s-a înfiripat înainte de a adormi a fost că acum, în sfârșit, Lady Kitty luase totul asupra-

i, ea va rezolva totul... în cel mai fericit chip posibil. Lady Kitty... va...
aranja... totul...

SÂMBĂȚĂ

ERA A DOUA ZI DIMINEAȚA ȘI

Tommy și cu mine ne aflam pe malul lacului denumit Round Pond. Tommy era fericită. Știa, dintr-o veche legendă, că acesta e un loc al împăcărilor.

Mai devreme, în această dimineață, veniseră Mick și Jimbo să-i facă obișnuita vizită lui Christopher. Jimbo îmi adusese în dar o plantă într-un ghiveci, un produs vegetal amar și resemnat, care părea să nu fi auzit în viața lui de existența florilor. Totuși, am fost mișcat. Să fi știut oare Jimbo, în blândețea compătimitoare a inimii lui de velș duios, că în curând urma să înfrunt flăcările iadului? Mi-a dat planta, cu un gest grăbit și timid, temându-se parcă să nu-și trădeze mila. Mai târziu a sosit și mecanicul de la telefoane și, după el, băiatul cu părul negru legat cu o bandă de elastic. Era o contravenție la regula impusă de mine: nu mai mult de trei vizitatori o dată, dar am închis ochii de dragul plantei pe care mi-o adusese Jimbo. Mecanicul de la telefoane venise cu o chitară și, după un timp, se auzi un sunet de coarde ciupite, tam-tamul de *tabla* și frânturi de melodii cântate din gură, în surdină. Poate că păsările de apă renășteau la viață. Nu i-am tulburat. Când a sosit Tommy, am luat-o pe dată în oraș. Nu voiam s-o las să intre în apartament.

Ne-am plimbat pe aleea panoramică din fața statuii ecvestre de bronz a lui Watts și am ajuns la Round Pond, acest centru de divertismente însuflețite și nevinovate, acest loc poate misterios și sacru, buricul Londrei. Vremea, asemenea unui actor care-și schimbă rapid deghizările, desfășura azi un nou spectacol. Pâcla se risipise și făcuse loc unei lumini vii, galben-roșcate, cu nori străpunși de soare, împrumutând culori strălucitoare dar stranii tuturor obiectelor vizibile: fațada calmă și mohorâtă a palatului Kensington, suprafața de tablă ondulată a lacului, penele irizate ale rațelor, pânzele albe ale modelelor de iahturi, maieurile roșii ale copiilor, fulgarinul albastru al lui Tommy, ochii cenușii ai lui Tommy. Tommy îmi ținea mâna,

și eu o lăsam, pentru că mă simțeam ca un copil. Nu încercam, azi, nici o undă de dorință bărbătească.

Câțiva băieți înălțau zmeie, alergând, încercând să convingă acele ciudate forme de păsări să-și ia zborul, să se ridice misterios în văzduh, să zvâcnească, să fie frânate, să se înalțe iar, să plutească, să se avânte, până ce aveau să se prefacă în pete lipsite de culoare topite în țării, pentru ca să se dizolve apoi în cerul galben, țesut, probabil, din fuioare de ceață. Câinii ațâțați, cu boturi pătate, sensibile, se zbenguiau prin iarba de un verde orbitor, nebuni de bucurie canină. Jivine mari și mici alergau și se învârtejeau într-un extaz de mișcare, oprindu-se brusc, din când în când, pentru a executa acele intime ritualuri francmasonice prin care câinii de toate rasele - alsacieni, bulldogi, foxterrieri, ciuaua, pechinezi - se recunosc unii pe alții drept câini.

Admiram viteza iscusită a modelelor de iahturi, și pe proprietarii lor făcând înconjurul lacului, cu o demnă concentrare, pentru a-și prinde ambarcațiunile pe malul celălalt, unde se îndreptau pânzele și le lansau din nou. Urmăream rațele scufundătoare scufundându-se, lebedele unduindu-se și găștele canadiene plutind în alai gângurind ușor de emoție când se apropiau de vreun copil care le arunca firimituri de pâine. Priveam un bătrân care hrănea vrăbiile, și păsărelele care se roteau ca niște mici elicoptere frenetice în jurul degetelor lui. Zăream frumoasele labe ale lișițelor prin apa verde cristalină. Tommy râdea de fericire și îmi strângea brațul. Râdeam și eu. Ne așezarăm pe o bancă umedă. Un câine ciobănesc alergă la noi și își vârî botul cald și puternic în mâna lui Tommy.

Mă simțeam extraordinar de bine. Eram bun cu Tommy pentru că nu-mi puteam îngădui să mă cert cu ea tocmai acum, nu puteam să-mi cheltuiesc energia pentru niște neînsemnate ciocniri de opinii, pentru niște fleacuri lipsite de importanță ca, de pildă, dacă aveam să ne căsătorim sau nu. Ideea acestei căsătorii devenise acum total lipsită de substanță și ireală. Cumplita lumină proiectată de scrisoarea primită de la Lady Kitty îmi revelase o lume nouă, sau poate că era o lume veche, o lume primară, în orice caz o lume care nu auzise niciodată de Thomasina Uhlmeister sau de bărbatul care zăcuse în pat cu ea în noaptea de miercuri.

În drum spre Round Pond, ocolisem cu Tommy pe la podul de lângă aleea Serpentine și inspectasem locul unde urma să mă întâlnesc luni dimineața cu Lady Kitty. Desigur că eram speriat de această întâlnire, dar, pe de altă parte, mă simțeam, în chip straniu, invadat de un calm adânc, acel

calm încrezător care mă însoțise noaptea trecută în somn. Mă aflu acum într-o situație interimară, în care îmi fusese luată orice putere de a acționa. Eram paralizat, în așteptare, ca o muscă înțepată de un păianjen, numai că eu eram o muscă resemnată, rece, lipsită aproape de orice anxietate, până-ntr-atât mă încredințasem, trup și suflet, acestei forțe noi care pătrunsese subit în viața mea. Fusesem recrutat, mă aflu sub ordin. Mai târziu, firește, va trebui să raționez, să înfrunt primejdii, să parcurg riscuri, să decid și să aleg. Dar în acest interval binecuvântat dintre acum și luni, nu puteam face absolut nimic decât să-mi încrucișez brațele și să aștept. Poate doar să mă rog, dar nici măcar să nădăjduiesc, nici măcar să fac speculații, ci pur și simplu să aștept. Aproape că-mi doream ca răstimpul să fi fost mai lung. Mă simțeam liniștit, viguros și, într-un chip obscur, îngrozitor de schimbat. Luminoasa mea seninătate paralizată i se comunica și lui Tommy. Ea o interpretează drept o viteză resemnată în fața ideii de a-i deveni soț (interpretare plauzibilă, deși falsă) și, cu tactul ei inteligent, se abține să facă vreo presiune asupra-mi. Fiecare dintre noi, în felul său zănic, era aproape fericit, gata să se bucure de zmeie, de bărci, de câini, de păsări.

— Câinii ciobănești sunt atât de inteligenți!

— Da, Tomkins?

— Și iubesc omul mai mult decât orice alt câine.

— Și asta-i un semn de inteligență?

— Câinii ăștia comunică, înțeleg.

— Crezi, Thomas?

— În Scoția, poți vedea un câine ciobănesc de o parte a unui deal, adunând oile, în timp ce ciobanul, de cealaltă parte, la un kilometru depărtare, îl îndrumă prin fluierături.

— Asta poți vedea în Scoția, Thomasina?

— Îți râzi de mine, Hilary! Nu-i așa că-și râde de mine, măi, ciobănescule?

Era sâmbătă seara și tocmai ajunsesem la Crystal. Amurgul adusesese iar o ceață ușoară cafenie, care adușese vâzduhul, nu atât de compactă ca aceea din ajun, dar estompând vag luminile și contururile, mirosind a funingine și a ars, dar nu neplăcut. Mi-am scuturat paltonul și l-am așezat pe pat. Mica ei sobă electrică arsesse toată ziua, așa încât camera era încălzită. Mașina de cusut stătea la locul ei obișnuit, pe podea, ca un câine cuminte. Masa era pusă, fața de masă din dantelă din nou imaculată.

— Ești bine, iubito?

— Da, da... și tu?

— Grozav. Ce-avem de mâncare?

— Cârnați cu cartofi piure și fasole, plăcinte cu mure și cu mere și budincă cu lapte.

— Bun!

Am deschis sticla de vin spaniol. Dispoziția mea fermecată de la Round Pond suferise o ușoară alterare sub provocarea mohorâtă a după-amiezii. Spaima pură care mă sfârtecuse în barul din stația Sloane Square revenise, înfățișându-mi posibila tortură a speranței frustrate, însăși ideea de speranță apărea cumplită. Ce anume puteam spera? În cursul dimineții mă complăcusem în nepăsare, imaginându-mi că Lady Kitty o să-mi comunice ce trebuie să fac și o să ia măsuri ca totul să iasă bine. Acum, această idee mi se părea ridicolă. Lady Kitty juca orbește, și calul de bătaie eram eu. Sau, cel puțin, asta își propunea să facă. În timpul după-amiezii (zăcând în pat, singur) mă gândisem la Gunnar. La casa lui din Oxford. La Tristram. La ciocnirea celor două mașini. La admirabila bunătate pe care mi-o arătase Gunnar. La ziua când el și Anne îmi aduseseră șampanie. La vizita pe care mi-o făcuse la spital. La lucruri care nu trebuie gândite.

Am încercat să-mi abat gândurile întrebându-mă dacă aveam să mă însor cu Tommy - și, în caz că da, dacă trebuia s-o înștiințez pe Crystal în această seară. Îmi spuneam, în chip resemnat, abulic, că s-ar putea să mă însor cu Tommy. într-un fel o iubeam. Clipele petrecute împreună la Round Pond fuseseră pentru mine clipele unui fel de dragoste. Și iubirea ei absolută pentru mine era poate un dar care nu trebuia azvârlit. Așa cum iubirea absolută a lui Arthur pentru Crystal era un dar care nu trebuia azvârlit. Așa se încheagă unele căsătorii, și nu dintre cele mai nefericite. Poate că dacă m-aș căsători cu mica Tommy și aș lăsa-o să-mi oblojească sufletul, într-o bună zi aș ajunge să cunosc și eu oarecare mulțumire. Așa gândeam, în timp ce străbăteam ceața subțire în drum spre North Road, trist și obosit, distras un timp de la spaima după-amiezii și de la teama cu care așteptam dimineața de luni; hotărâsem, în sfârșit, să vorbesc cu Crystal despre Tommy și despre căsătoria noastră posibilă, probabilă. Poate că Crystal aștepta acest lucru, poate că o să-i ia o povară de pe suflet și o s-o facă mai fericită în opțiunea ei; și dacă-i așa, numai pentru asta și merita să-i spun. Dar cât de mult mă întrista totul! Oricum, pentru mine nu avea mare importanță ce urma să fac cu persoana mea.

Mi-am turnat un pahar din vinul roșu încă rece. Pe urmă am văzut că Crystal plângea. Câte o lacrimă mare i se prelingea din fiecare ochi, și cum pârlăiașele nu-și puteau face drum peste curba obrazilor rotofei, lunecau pe lângă urechi. Urmă altele două lacrimi grase.

— Oh, iubito, ce s-a întâmplat?

Crystal își șterse repede lacrimile, intră în chicinetă și puse cartofii la încălzit. Am urmat-o, îngrozit. Timp de o clipă, pe fața ei se așternu o expresie de aprigă suferință și neajutorare.

— Crystal, ce s-a întâmplat? Ce este, fetița mea dragă?

— Nimic. Totul e în perfectă ordine. Îmi pare rău că m-am prostit în halul ăsta.

— Dar ce s-a întâmplat? Povestește-mi. Haide să intrăm în cameră și povestește-mi tot.

— Nu te așeza pe paltonul tău ud, dragule.

— *Povestește-mi!*

— Doar... că am rupt-o cu Arthur.

— Oh, Dumnezeule...

Ședeam la masă, uitându-ne unul la celălalt. Crystal își scoase ochelarii. Lacrimile continuau să țâșnească din ochii aurii și încercau să i se prelingă pe obraji, dar ea și le ștergea.

M-am întrebat care-o fi fost cauza. M-am gândit la Clifford Larr. Oare într-o tainică fisură păcătoasă a sufletului meu nu sperasem să se întâmple întocmai așa? Clifford hotărâse, arbitrar, cinic, să împiedice căsătoria. Gândise că va izbuti aceasta doar printr-o mișcare a degetului mic, și iată că avusese dreptate, încercam un sentiment de deprimare, de dezgust, de furie. Mă întrebam dacă să spun ce gândesc sau să păstrez tăcerea. Dar trebuia să știu, furia mă îneca. Am spus:

— Inimioara mea, Clifford a făcut asta? Ți-a scris, te-a vizitat?

— Nu, nu... n-are nici o legătură cu el.

— Nu ți-a scris, n-a venit la tine, nu ți-a telefonat?

— Nu, nu, nu!

Mă întrebam dacă nu minte.

— Atunci de ce? Am înțeles că te hotărâseși, că doreai să te măriți, că vei fi fericită.

— Nu. Doar pentru că... îmi pare atât de rău... îmi dau seama că sunt proastă și îngrozitoare... pur și simplu am simțit că nu merge.

— Dar *de ce*, de ce te-ai răzgândit, s-a *întâmplat* ceva care să te facă să te răzgândești?

— Nu, nimic, numai gândurile mele.

— Te-ai certat cumva cu Arthur?

— Nu, nu ne-am certat niciodată.

— Dar ce anume din gândurile tale, și de ce?

— Te rog, nu fi supărat.

— Nu sunt. I-ai spus lui Arthur?

— Da, i-am scris o scrisoare. Știi, nici un moment n-am fost cu adevărat convinsă că fac bine... sunt atâtea lucruri...

— Nu cumva din cauza mea, n-ai rupt cu el din pricina mea, pentru că n-ai vrut să mă lași singur?

Dumnezeule, trebuia oare acum să-i mai spun despre Tommy? Ce trebuia să fac?

— Nu, nu, nici vorbă de asta. E numai... e din cauza mea... nu mă pot mărita, e prea târziu... sunt deja o fată bătrână... sunt o fată bătrână fericită...

Acum lacrimile se împrăștiaseră peste tot, scaldându-i obrazii.

Mi-am împins scaunul lângă al ei și am înconjurat-o cu brațele.

— O, Crystal, fetița mea, dragostea mea.

Își lăsase capul pe umărul meu, și-i mângâiam părul cârlionțat, caraghios.

— Tu spuneai întotdeauna că suntem doi copii pierduți în pădure.

— O, Doamne, da. Cât de pierduți și în ce pădure! Vai, Crystal, doresc atât de mult să fii fericită, de-ai ști cum mă condemn singur, ți-am distrus viața, știu că am făcut-o...

— Ba nu, n-ai făcut-o, eu te iubesc, și dacă-ți pot fi de ajutor și să fiu cu tine din când în când, atunci sunt perfect fericită.

— „Iarăși și iarăși, precum valurile mării, se rostogolește iubirea lui Crystal asupra-mi.”

Mai târziu ne-am liniștit amândoi, am mâncat cârnați cu piure de cartofi și mi-am îngăduit să încerc un rușinos și profund sentiment de ușurare, pricinuit de hotărârea lui Crystal. Nu am discutat nici despre Arthur, nici despre Gunnar sau Tommy și, desigur, n-am suflat o vorbă despre Lady Kitty.

Ne-am amintit de zilele din trecut, de vagonul mătușii Bill și despre Crăciunurile din copilărie. Și i-am promis din nou lui Crystal să o duc să vadă decorul din Regent Street.

Ajuns acasă, am urcat cu liftul, care fusese reparat. Era devreme. O părăsisem pe Crystal înainte de ora zece. Se liniștise complet și, în felul ei curios, arăta aproape radioasă. Lacrimile dăduseră strălucire chipului ei drag. Și dragostea ei pentru mine îi lumina fața, așa ca în tot timpul acestor lungi ani. Mă întrebam și mă tot întrebam ce o făcuse să dea înapoi. La urma urmei, poate sentimentul că, pentru a fi fericită, nu putea iubi pe nimeni altcineva în afară de mine. Să fi fost oare acea instinctivă identificare a ei cu mine, presentimentul patimilor mele, și dorința ei de a înlătura totul din cale, astfel încât să mă poată ajuta în încercarea ce mă aștepta? Simțise, probabil, că, o dată cu reîntoarcerea lui Gunnar, mă pândeau pericole. Și din moment ce eu aveam necazuri, cum se mai putea gândi ea la Arthur? Sau, mai curând, simțindu-mă în pericol, descoperise cât de puțin însemna Arthur pentru ea?

În lumina lugubră leșinată a palierului, am văzut pe cineva stând în fața ușii apartamentului meu. Am simțit cum mi se prăbușește inima în mine. Era Arthur.

— Bună, Arthur! Nu-i nimeni acasă?

— N-am sunat la ușă. Știam că ești cu... ea.

— Și de ce n-ai sunat, nătăngule? De ce să stai în picioare pe palier?

— N-am vrut să deranjez...

Am deschis ușa și am intrat în casă. Christopher se ivi din camera lui, arătând superb într-un halat de casă nou, brodat cu dragoni.

— A, Hilary, Laura a fost pe aici și... bună Arthur!

Slavă Domnului că scăpasem măcar de Laura.

— Ai cumpărat lumânările alea?

— Doamne, Dumnezeule! Din nou am uitat, iartă-mă. Pot să-ți prepar puțină...?

— Nu. Fă-te dispărut. Și nu începe iar cu afurisita aia de muzică.

Am intrat în dormitor și Arthur m-a urmat. Ne-am așezat amândoi pe pat. Arthur începu să plângă.

— O, Arthur, încetează, am avut o zi îngrozitoare...

— Ți-a spus?

— Da.

— Crezi că o să se răzgândească?

— De unde vrei să știi? Nu, n-aș crede.

Și văzându-l cum ședea acolo, cu fața lui prostească roșie și udă de lacrimi, mi-era foarte milă de el dar, în același timp, ziceam în sinea mea

slavă Domnului că n-o să am asemenea cumnat.

— Scuză-mă, n-ai o batistă? N-o găsesc pe-a mea.

— Ține.

— Dacă măcar aș ști *de ce*. Dac-ar fi ceva ce-aș putea *schimba*, aș face orice. Aș încerca să fiu cu totul alt om...

— Așa ceva nu-i posibil. Schimbarea este imposibilă. Când ești respins, nu-ți ajută la nimic dacă-ți schimbi pălăria.

— Crezi că-i altcineva la mijloc?

Fața frumoasă, sardonică, a lui Clifford Larr mi se ivi din nou în fața ochilor. Nu, era un lucru imposibil. Am răspuns:

— Nu.

— Mi-a scris o scrisoare atât de ciudată, vrei s-o vezi?

Îmi vârî în mână o foaie de hârtie pe care se întindea strâmb scrisul de școlărită al surorii mele, în rânduri cu mari spații între ele.

*„Dragă Arthur, nu se poate, nu pot să mă mărit cu tine, nare nici un sens, eu n-am nici un sens, sunt o persoană care nu se poate căsători, există lucruri, în viața mea care fac să nu fie posibil, îmi pare foarte rău. Te rog, nu mai veni la mine, îmi pare rău, dar de dragu meu și de dragu tău nu mai veni, acum trebuie să fiu singură, îmi pare foarte rău. Cu gânduri afectoase a ta,
Crystal.”*

M-a trecut un fior în fața acestei misive: nu fusesem îndeajuns de iute ca să-l împiedic pe imbecilul de Arthur să mi-o arate. Ce scrisorică bizară! Dar în realitate nu există nici un mister. Fusesem un prost când am crezut că Crystal o să se mărite. Slavă Domnului că trecuse această spaimă. Eram extrem de iritat pe Arthur pentru supărările pe care mi le pricinuiseră, și ei, și mie.

— Ce trebuie să fac ca să mă schimb?... îi dădea Arthur de zor.

— Să-ți razi mustața.

— Crezi într-adevăr...?

— Hai, vino-ți în fire, Arthur, și încetează cu plânsul. Cu toții avem motive să plângem. Nu crezi că eu aș putea îneca universul în lacrimile mele dacă mi-aș da drumul la durere? Nu-i vina ta. Crystal e o țacănită. Ai noroc c-ai scăpat. Pentru numele lui Dumnezeu, caută-ți o târfă sănătoasă, și cumpără-ți o mașină de spălat rufe și un papagal.

Brusc se stinseră luminile. L-am împins spre ușă pe Arthur, care încă se mai smiorcăia. Am așteptat o clipă și l-am auzit căzând pe scările cufundate în beznă. M-am dus la culcare.

LUNI

ERA LUNI DIMINEAȚA. ÎN CURSUL zilei de duminică, starea mea de spirit s-a schimbat iarăși față de cea de sâmbătă. Duminică m-am simțit pur și simplu bolnav de anxietate și frică, de parcă mă aflam în preajma unui examen. Silueta lui Lady Kitty, schițată în dimensiuni uriașe, ba chiar și cea a lui Gunnar, pluteau sinistre, nedeslușite, de parcă dindărătul lor se proiecta asupra-mi o lumină înfiorătoare. Doream cu intensitate să văd trecută dimineața de luni, fără să se fi întâmplat vreo catastrofă și, în același timp, nu-mi puteam imagina cum vor arăta lucrurile după ce dimineața va fi trecut. Așteptam, cu o spaimă vagă, să fiu judecat și găsit vinovat, ba chiar mă temeam că voi fi atras într-o capcană. Anticipăm un soi de calamitate, care avea să mă facă, pur și simplu, să-mi pierd mințile. Nu vedeam cum aș putea să mă port ca o ființă rațională, fără să mă înăbuș sau să leșin. Desigur, mi-era teamă că o să mă trezesc prea târziu luni dimineața și o să pierd întâlnirea cu Lady Kitty, și că n-o să reușesc s-o mai văd niciodată, niciodată. Duminică am fost la trei filme, dar nu mi-am putut aminti absolut nimic din ce-am văzut. Luni m-am trezit la cinci dimineața. La șapte mă plimbam prin parc. Acum se făcuse opt fără cinci.

Soarele tocmai răsărea, sau poate că și răsărise, dar nu schimbase prea mult ambianța. Parcul era încă învăluit într-o palidă lumină crepusculară, iar felinarele ardeau pe șoseaua care traversa podul. Era o dimineață friguroasă și liniștită, iar ceața fumurie care se ridica de pe lac își desfășura vălurile peste șoseaua întunecoasă. Făcusem de vreo douăsprezece ori înconjurul zonei din capătul de nord al podului. Pornisem spre apus, pe cărarea din spatele arsenalului, până la Rotten Row, apoi coborâsem până la apă pe partea estică, apoi îndărăt, străbătând parcul de mașini, iarăși pe pod, și pe urmă din nou spre arsenal. Locurile nu erau chiar pustii. Treceau câteva mașini și, din când în când, se nălucea din ceață silueta câte unui trecător, care se zgâia la mine și mergea mai departe.

Mi-era rău de îngrijorare și de spaimă și simțeam că aș fi gata să vomit în canal. Regretam teribil că distrusesem scrisoarea lui Lady Kitty, pentru că acum eram asaltat de îndoieli cu privire la ora și locul întâlnirii. Poate că nu era pentru astăzi, poate că nu aici. Poate că, oricum, totul nu era decât un vis. Nu o să vină nimeni, n-am s-o mai văd niciodată pe Biscuit, n-am să mai aud niciodată despre Lady Kitty. Se lăsase un frig tăios. Mă îmbrăcasem fără mare grijă, îngăduindu-mi doar un palton și un fular, dar fără șapcă și mănuși. Omiterea șepcii fusese, neîndoielnic, o greșeală. Ceața rece mă pătrunsese în întregime și-mi așternuse o peliculă de stropi pe palton, pe față, pe păr. Până și mâinile, vârâte în buzunare, îmi erau ude și înghețate. Îmi dădeam seama că trebuie să arăt groaznic, cu nasul roșu, ud learcă, înghețat. Am încercat să-mi încălzesc nasul în mâini. Cu neputință. Nu aveam batistă. Respirația mea iute pompa nori de aburi din nările picurânde. Mi-am scos fularul, și aproape că puteam să-l storc de apă. După aceea mi s-a părut prea ud ca să-l mai pun la gât, și l-am ținut, neajutorat, în mână.

Era opt și cinci și ceața se îngroșase puternic. Tocmai alergasem din nou de la arsenal, prin parcul de mașini, până la apă. Câteva rațe înfoiate și înghețate pluteau pe lângă mal. Dincolo de apă, zid de ceață. O tăcere înfiorătoare amortiza zgomotele, din ce în ce mai frecvente, ale mașinilor invizibile care treceau. Începusem să mă întreb dacă nu cumva Lady Kitty venise și, nevăzându-mă, plecase, în timp ce eu mă învârteam cu disperare în cerc. Am hotărât că e preferabil să stau un timp neclintit, în locul care părea cel mai indicat, adică lângă lac, în partea de est a podului. Am așteptat, m-am uitat, am ascultat. Nimeni, nimic. Era aproape opt și zece. Nu puteam suporta nemișcarea și, gâfâind de îngrijorare, am pornit iar să bat drumul către șosea. Când m-am apropiat din nou de Rotten Row, acolo unde cotește și o ia de-a lungul marginii de nord a aleii Serpentine, din ceață s-au materializat doi călăreți. Caii, care mergeau la trap, își încetinesc pasul pe măsură ce se apropiau. M-am oprit ca să-i las să cotească și să treacă pe lângă mine. Am zărit două perechi de cizme foarte lustruite și am dedus că cei doi călăreți erau femei. Apoi caii se opriră brusc lângă mine, și una dintre femei descălecă. Era Biscuit.

Am rămas locului, paralizat de alarmă și de o senzație de gravă frustrare, pe care nu am putut-o interpreta pe moment. Am așteptat ca Biscuit să-mi vorbească, dar n-a făcut-o. Biscuit era desăvârșit echipată în chip de valet de lux. Părul îi era adunat cu grijă sub o șepcută de catifea. Am zărit în

mâna ei chiar și o cravașa cu mâner de argint. Am deslușit pielea strălucitoare a hățurilor și nările fumegânde ale unui cal mare, roib. Am văzut fața lui Biscuit, lipsită de orice expresie, distantă, fața unui servitor. Se și întorsese dinspre mine și ținea frâul celui alt cal, de pe care descăleca cel de-al doilea călăreț. După care Biscuit se retrase, conducând ambii cai. Se pierdu în ceață, în fața mea se afla Lady Kitty.

Își scoase pălăria. I-am privit elegantul costum de călărie și fața bine fardată. Era o față puternică, cu un nas cam prea lung, ochi de culoare închisă și o cascadă de păr negru. Parfumul, părând absurd și deplasat aici, se războia cu aerul rece. Începu să vorbească:

— Ce amabil din partea dumitale că ai venit, domnule Burde. Îți apreciez mult gestul.

Vorbea de parcă întâmpina un oaspete de vază în salonul ei. Avea acel fel de a vorbi al femeilor din înalta societate, pe care-l detestam.

Un val de emoție îmi năvăli în gură, în cap. Furie. Am simțit subit că fusesem înșelat în chip monstruos, că întreaga situație era o insultă, o farsă menită să mă umilească. Sosirea călare, mascarada cu Biscuit, vocea dezgustătoare a acestei femei, stupida grandoare a întregii scene. Pantalonii de călărie de o desăvârșită croială, blestematele de cizme lustruite! Elegantele mănuși de piele pe care și le scotea acum Lady Kitty! Presupun că am simțit în acele clipe (acest lucru l-am perceput însă mai târziu) ura primară a omului sărac față de nobilul călare. Nu era faptul că mi-aș fi dorit vreodată un cal, nici măcar în copilărie. Crystal și cu mine nici nu auzisem măcar de copiii privilegiați care aveau ponei. Niciodată nu m-aș fi conceput călărind. Dar acum, această femeie bogată cu caii ei și Biscuit în chip de servitoare îmi stârniseră brusc o ostilitate care-mi lua graiul.

Cum nu rosteam nici un cuvânt, Lady Kitty adăugă:

— Domnule Burde, scuză-mă că... Crezi că ne-am putea așeza undeva ca să stăm de vorbă?

Am răspuns cu glas încleiat:

— Nu, nu pot...

Îmi tăie vorba cu repeziciune:

— Îmi pare rău, înțeleg, a fost o stupiditate din partea mea să-ți cer...

— Nu, nu înțelegeți. N-am nimic împotriva să stau de vorbă cu dumneavoastră. Numai că toată această... Nu pot... Uitați-vă ce e, îmi pare rău, aș putea discuta cu o singură femeie, dar nu pot discuta cu două femei și doi cai.

Lady Kitty șovăi o clipă. Se întoarse să se uite în jur. Nu se vedea nici urmă de Biscuit sau de animale.

Am continuat, abia dându-mi seama de ceea ce spuneam:

— Nu pot sta azi de vorbă cu dumneavoastră, totul e ratat. Dacă vreți să veniți aici mâine la aceeași oră, singură și pe jos, atunci vom putea discuta. Repet, eu...

M-am răsucit abrupt pe călcâie și m-am îndreptat spre pod. Când am ajuns pe la mijlocul podului, am început să alerg.

Mai târziu, la birou (am hotărât să mă duc mai bine la birou decât s-o pornesc hai-hui pe linia metroului circular) mă străduiam, fără să reușesc, să mă înțeleg pe mine însumi. Stăteam la masa de lucru, cu capul în mâini, holbându-mă la fața iluminată a lui Big Ben, abia vizibilă. Reggie și doamna Witcher încercaseră să-mi atragă atenția făcând bancuri în legătură cu faptul că-mi băgasem prietena în pantomimă și, văzând că nu răspund, deveniră din ce în ce mai sarcastici. Doamna Witcher mă anunță că dacă nu sunt în stare să răspund civilizată la unele observații prietenești, ar trebui să mă duc să consult un medic. Am răspuns într-o doară „pardon”, și m-au lăsat în pace.

Nu izbuteam să concep cum de putusem fi atât de agresiv și de grosolan față de Lady Kitty, când ea avusese fantastica amabilitate de a dori să-mi vorbească. După ce că manifestase condescendența de a se adresa unui criminal de teapa mea? Ar fi trebuit să mă arăt umil și recunoscător, chiar slugarnic. Ar fi trebuit să ascult cu capul plecat orice ar fi găsit ea de cuviință să-mi spună. Cine eram eu, după tot ceea ce-i făcusem soțului ei, ca să mă las cuprins de istericalele unei stupide mândrii rănite și s-o expediez, cerându-i să vină a doua zi într-o ținută care să-mi convină mie? Probabil că fusem cuprins de o criză de nebunie. Bineînțeles că nu avea să revină. N-am s-o mai văd niciodată.

Nu-mi puteam aminti adresa reședinței din Cheyne Walk și nu notasem numărul de telefon. Mă întrebam dacă, descoperindu-le, aș putea să mă reped până acolo, să cer să o văd pe Lady Kitty și să-mi cer iertare. O clipă m-am gândit chiar să cobor la Gunnar. Ideea că el se găsea, probabil, chiar în acest moment, așezat în biroul de la primul etaj, că i-aș putea vorbi doar formând numărul care se găsea pe lista de telefoane din fața mea, că l-aș putea vedea doar coborând trei etaje și deschizând o ușă, mă înnebunea.

Stăteam acolo, cu spatele spre încăpere, încercând să-mi potolesc respirația agitată, cu inima bătând să-mi spargă pieptul, cu capul în vârtej.

În pauza de prânz am pornit-o pe malul Tamisei, complet amețit. Ceața se mai destrămase. Pe undeva se afla și soarele. Am mers până la podul Blackfriars și îndărăt, apoi m-a întors din nou spre pod. Nici prin cap nu mi-ar fi trecut să mănânc ceva. Nu puteam face nimic altceva cu viața mea decât să aștept în cea mai cumplită înfrigurare să se facă mâine dimineață, și apoi, când ea nu avea să se arate, să decid care naiba urmează să fie pasul următor. M-am întors la birou și mi-am reluat starea ursuză și zgâitul la Big Ben. Arthur, slavă Domnului, s-a ferit din calea mea. Pe la patru, mi-am adus aminte că era luni și că Clifford Larr mă aștepta la masa de seară. Simțeam că n-aș putea da ochii cu Clifford, deși presupuneam că ar fi trebuit să-l văd, ca să descopăr dacă avusese vreun rol în desfacerea logodnei lui Crystal și, dacă da, să iau vreo măsură (care anume?) în această privință. Dar mă simțeam incapabil să fac ceea ce ar fi trebuit. Nu eram decât un mecanism de așteptare. I-am trimis lui Clifford un bilet (lucru asupra căruia îmi atrăsese atenția să nu-l fac niciodată) prin Skinker, care se însănătoșise, scriindu-i că am o răceală violentă și că nu voi putea veni în acea seară. M-am dus devreme acasă și am petrecut ceasuri întregi de chin, întins pe pat. Marți, la ora șase dimineața, mă aflu din nou în parc.

MARȚI

ERA MARȚI DIMINEAȚĂ. ORA OPT.

O dimineață friguroasă, noroasă, fără ploaie, dar învăluită într-o lumină de amurg posomorât, și cu foarte puțină ceață. Stăteam lângă locul unde cotește Rotten Row, între apă și fâșia de nisip, chiar pe marginea parcului de mașini. Eram zăpăcit de foame, de emoție, de nesomn. Mi-era foarte frig și doream ca acest calvar să se sfârșească odată. Hotărâsem să aștept până la opt și jumătate, și apoi să plec acasă. Opt și un minut. Când am ridicat din nou ochii, am văzut o siluetă venind spre mine pe aleea gudronată. O femeie împingând o bicicletă.

— Sper că n-ai nimic împotriva bicicletei, îmi spuse Lady Kitty zâmbind.

Dintr-odată, totul îmi păru schimbat. Ca și cum un capac uriaș, apăsător cu forța peste lume, fusese brusc ridicat. Puteam respira, puteam gândi, puteam vorbi.

Am spus, scoțându-mi șapca:

— Regret foarte mult că m-am comportat atât de nesăbuit ieri dimineață. Nu-mi pot da seama ce m-a apucat, probabil că ați gândit despre mine că sunt un om îngrozitor, îmi cer scuze.

— Deloc, eu trebuie să-mi cer scuze. M-am mai gândit după aceea la ce s-a întâmplat și am înțeles ce fel de... vreau să spun că-mi pare rău, eu trebuie să-mi cer scuze...

— Ba eu...

— Ei, hai să nu ne certăm. Uite, numai să las undeva mașinăria asta... să vedem unde pot s-o pun, aici, rezemată de bare. E un frig îngrozitor, nu?

— Îmi pare atât de rău că...

— Nu, nu, eu am ales ora și acest loc pitoresc. Ei, și acum unde ne putem așeza? Am atât de multe să-ți spun.

— Să traversăm podul, am propus.

Am pornit pe pod. Lumina zilei dezvăluia acum plutirea lentă, uniformă a norilor pântecoși, cenușii, deasupra lacului. Era extraordinar să merg alături

de ea. Aveam impresia că sunt un erou de roman. Totul părea atât de straniu. Mă uitam tot timpul în jur cu uimire. Lady Kitty era destul de înaltă, îmi ajungea până la umăr. Astăzi purta un fel de pelerină de *tweed* și o pălărie asortată, își scosese pălăria, lăsând la vedere ondulele bogate ale părului revărsat, lucios, de un castaniu foarte închis. Ochii (cum am putut observa puțin mai târziu) erau de culoarea ardeziei, un albastru-cenușiu foarte închis, pestriț; acel albastru-cenușiu în care elementul cenușiu pare a fi fost produs prin injectarea de negru. Și apoi venea nasul dominator, puțin prea lung, și o gură fermă, frumos desenată. Nu era o față de femeie nebună. Totuși ar fi fost prematur să-i pot aprecia nebunia.

— O să plouă?

Rosti întrebarea ca și cum ar fi fost de mare importanță, iar eu aș fi cunoscut răspunsul cu certitudine.

— Nu, să sperăm că nu.

— Foarte drăguț din partea dumitale că ai venit. Sper că nu te supără taina în care a fost învăluită toată chestiunea.

— Deloc. Trebuie să mărturisesc că, la început, am fost cu totul indus în eroare de Biscuit.

Voiam s-o aud vorbind despre „Biscuit” și nu despre „camerista mea”.

— Lui Biscuit i-a plăcut. A însemnat o variație în monotonia misiunii ei de a avea grijă de mine.

— Vineri am făcut-o să aștepte o eternitate.

— Da, mi-a spus. Dar i-a plăcut.

Mistere, mistere... cum o fi fost când Biscuit i-a povestit stăpânii ei despre așteptarea pe peronul stației Sloane Square, când m-a pândit prin fereastra barului în timp ce citeam și reciteam fatala scrisoare?

Ajunsesem la obiectivul meu, statuia lui Peter Pan. Lady Kitty păși supusă lângă mine, evident gata să meargă oricât, până ce voi fi găsit nimerit să ne așezăm. Am măturat cu mânușa bruma de pe una din bănci. Norii involburați se mai subțiaseră, apa lacului era neclintită, acoperită de o perdea de voal care abia de ajungea până la malul celălalt. Nu se vedea țipenie de om, nici măcar vreo rață.

— Ei bine? am spus.

Îmi dădusem seama că era o femeie care mergea direct la obiect, sau cel puțin așa reușea să pară. Și totuși, întreaga poveste putea fi, în bună măsură, o manifestare de pur cretinism. Dovadă, inutila paradă de ieri. Dovadă, poate, întregul plan.

— Ei bine, începu ea preluându-mi vorba. Ascultă-mă, nu știu dacă pot explica lucrurile limpede, în orice caz, nu le-am putut scrie. Nu prea sunt pricepută la scris. De fapt, nu am mai multe de spus decât cele scrise în scrisoare, acolo era esența. Numai că... amănuntele situației... sunt atât de importante. Vreau să spun... ale situației în care se găsește Gunnar.

Am tresărit la auzul numelui. Oricum, era mai bine să-i spună așa decât „soțul meu”. Am răspuns: „Da?”.

— Înțelegi? Dă-mi voie să-mi pun ideile în ordine. E un lucru extraordinar, nu-i așa, că noi doi stăm de vorbă?

Se uită la mine ca și cum aștepta un răspuns.

— Da, am zis, și s-ar putea să fie o imprudență.

Ședea pe bancă, întoarsă spre mine. Mă uitam când la ea, când la apă.

Îmi părea rău de remarca pe care o făcusem. Era prea devreme ca să-i insult curajul, infiltrând o notă de teamă. De altfel, ce voisem să spun? Voisem să spun multe, însăși prezența mea alături de ea era un sacrilegiu. Oricum, nu mi-am exprimat acest gând. Am continuat:

— S-ar putea ca, vorbindu-i, să nu-l ajut pe Gunnar. S-ar putea doar să-l irit.

Era o formă rezervată de a spune ce gândeam.

— Și s-ar putea să fie extrem de deprimant și pentru dumneata. Știu. De asta consider că-i foarte frumos din partea dumitale că ai venit.

Ochii de ardezie străluceau de curiozitate și însuflețire. Da, s-ar putea să fie o găsculiță. Găsise drama extrem de interesantă. Poate că era o variație de la monotonia de a se lăsa îngrijită de Biscuit.

— Faceți abstracție de mine. Dacă îi poate fi de folos lui Gunnar...

Repetarea ideii mi s-a părut ridicolă. Ce căutam eu acolo, discutând cu soția lui Gunnar despre ce i-ar putea fi de folos lui Gunnar?

— Spuneți mai departe, am îndemnat-o. Voi ați să stați de vorbă cu mine. Vă rog.

— Da, da. Trebuie să încerc să-ți vorbesc despre Gunnar. Nu-i ușor. N-ai nimic împotriva să-ți vorbesc despre... lucrul acela?

— Vorbiți despre orice lucru doriți.

— Îmi vine greu să mă exprim, să-ți descriu cât de obsedat este el.

— În legătură cu...

— Da. Tot timpul se gândește la asta și, într-un fel, îl handicapează. Nimeni n-ar crede, dar așa este. Desigur că a încercat să găsească o soluție.

Când a fost în America, a încercat psihanaliza. A fost chiar și la un preot. Să visezi tot timpul la răzbunare...

— Răzbunare?

— Asta-i numai o parte. Și să mocnești tot timpul de ură, să te lași chinuit de fel de fel de întrebări; cum s-a întâmplat și de ce s-a întâmplat? Să fii atât de ancorat în anumite întâmplări din trecut e un fel de boală. Desigur, nu i-a afectat viața cotidiană, mă refer la munca lui. S-a refugiat în muncă, în ambiția lui. Dar l-a separat de ceilalți oameni. Pe urmă ne-am căsătorit și...

— De bună seamă că dumneavoastră sunteți în măsură să-l tămăduiți.

Exista o notă de urâcioasa amărăciune în această întrerupere. Se luptau în mine valuri uriașe de emoție și mă concentram pe nevoia de a-mi păstra o înfățișare calmă, ațintindu-mi privirile pe o salcie încețoșată sau pe un pescăruș cocoțat pe un felinar.

— Am crezut că pot... i-am fost de ajutor. Dar nu-l pot vindeca... nu există decât o singură persoană care l-ar putea vindeca... așa cred...

Nu puteam rosti nici un cuvânt. Am închis ochii.

— S-ar putea să greșesc, continuă ea. Dar eu așa cred. Vezi, el e obsedat de dumneata, întotdeauna a știut unde te găsești. Știa că lucrezi în acest minister. A urmărit întotdeauna pe statele administrației civile unde te afli.

Aceasta era o noutate cutremurătoare.

— Dar nu s-a gândit niciodată să încerce să mă vadă?

— O, nu. Urmărirea făcea parte din fantezia lui de răzbunare.

— Făcea parte din... înțeleg... Și această încercare de tămăduire la care vă gândiți... s-ar putea să fie cam drastică.

— Nu, la el totul nu-i decât o fantezie. S-ar putea, într-adevăr, *s-ar putea* să dorească să stea de vorbă cu dumneata. M-am gândit și înainte la acest lucru, firește...

— V-ați gândit?

— Dar existau o sumedenie de obstacole, părea o imposibilitate. El are o mândrie colosală. Nu-i puteam sugera așa ceva, înțelegi, și nu i-am sugerat. De asta... Și apoi, deodată, ca și cum ar fi intervenit mâna sorții, te-ai ivit chiar în drumul lui. Și nici atunci nu am putut face nimic până când nu te-a văzut, până când nu a dat literalmente cu ochii de dumneata.

Am căzut pe gânduri.

— Bine, dar el nu m-a văzut până... acum o săptămână... și dumneavoastră ați pus-o pe Biscuit pe urmele mele cu mult înainte.

— Nu. Prima oară te-a văzut acum o lună. La minister. Dumneata nu l-ai observat.

— Oh, Dumnezeule!

— A venit, acasă tremurând tot. Nu l-am presat să vorbească prea mult și nu a vorbit. Dar era deosebit de important că te *văzuse*. Înțelegi, părea un lucru absolut providențial. Așa cum stau lucrurile acum, sunteți obligați să vă întâlniți din când în când, ceea ce înlesnește oarecum posibilitatea unei discuții. Numai că el nu o să facă nici cel mai mic pas, de asta sunt sigură. Dumneata va trebui să iei inițiativa. N-ai idee ce se petrece în mintea lui. N-ai idee ce înseamnă pentru mine să te văd, să vorbesc realmente cu dumneata, în ziua aceea când te-am întâlnit la minister, am crezut c-o să leșin. Am știut că ești dumneata pentru că Biscuit mi te-a descris exact, și după felul cum te-ai comportat. Când ai venit pe scări după mine mi s-au tăiat picioarele.

— Dar... de ce?

— Nu înțelegi. Ani de zile ai fost pentru noi amândoi un mit uriaș, existai pe undeva, îndărățul a tot ce se întâmpla. Ai fost ca un fel de destin... sau un soi de zeitățe crâncenă... în viețile noastre... sau o fantomă înfiorătoare care trebuia răpusă, numai că se părea că nu va putea fi.

— O obstrucție.

— O imensă obstrucție. Nu numai pentru el, dar și pentru mine. Nu vreau ca soțul meu să fie încătușat de ceva din trecut. Vreau să trăiască în întregime în prezent, alături de mine.

Pasiunea ei stăpânită, aerul de candoare imperioasă, natura devastantă a revelațiilor ei îmi copleșeau mintea. Mă străduiam cu disperare să-mi păstrez controlul și să susțin un simulacru de conversație, fără să mă prăbușesc. Am răspuns cu toată răceala de care eram în stare:

— Eu m-am gândit întruna la el în toți acești ani. Dar nu mi-aș fi închipuit că și el se gândește la mine.

— Ei, asta-i o stupiditate. Cum de te-ai putut măcar îndoi? Ți-ai imaginat că ești unica persoană implicată? S-a gândit la dumneata. S-a gândit la *ea*.

A urmat un răstimp de tăcere pe parcursul căruia nici unul dintre noi n-a putut scoate o vorbă. O clipă am avut impresia că e gata să izbucnească în lacrimi. Apoi își reveni și continuă cu aerul acela curajos și însuflețitor care sugera că, în sfârșit, a sosit momentul adevărului:

— Desigur că ideea de a te căuta a pornit din egoismul meu. Mă gândesc la mine și la Gunnar, nu la dumneata. Dumneata ești numai un fel de...

— Instrument.

— Da. Vreau ca Gunnar să fie în stare să te privească în față și să vadă că nu ești decât...

— Un funcționăraș în departamentul lui.

— Nu, nu. Că nu ești decât o ființă omenească, un om obișnuit, nu un soi de stafie sau de demon...

— Un om obișnuit, nefericit și ratat. Da, într-adevăr. Dar spuneți-mi, chiar de-ar fi să-l abordez într-un fel pe Gunnar, ce va face să credeți că mi-ar vorbi din moment ce simte față de mine ceea ce ați afirmat că simte? Răspunsul lui n-o să fie doar un acces de furie? Nu mă gândesc la un asalt fizic, deși cred că și așa ceva ar fi cu putință... dar mă urăște și mă detestă, așa încât la ce i-ar sluji să discute cu mine?

— I-ar sluji pentru că dorește s-o facă. Firește că n-o spune. Dar dorește teribil. Noi am încetat să mai discutăm despre asta, dar eu știu ce știu. Numai că trebuie să fii prudent și ingenios.

— Cred că asemenea lucru cere mai multă prudență și ingeniozitate decât posed eu. După ce m-a văzut... la birou... când eu nu l-am observat... a pomenit ceva de vreo discuție cu mine?

— Nu, nu, nu, desigur că nu, n-a făcut decât să-și încleșteze dinții, a fost imposibil până și... nici n-ai idee. Dar are nevoie de dumneata. De asta, până la sfârșit, totul o să iasă bine, sunt convinsă. Numai că a fost necesar ca eu să am... destulă tărie... ca să intru în legătură cu dumneata.

— Aveți multă tărie. Socotiți că are nevoie de mine. Poate că eu am și mai multă nevoie de el decât are el de mine.

— M-am gândit și la asta, răspuse ea. Firește că am întreprins această acțiune de dragul lui Gunnar și al meu. Dar m-am gândit puțin... și la situația dumitale.

— Frumos din partea dumneavoastră.

— Știu că sună puțin impertinent...

— Nu, n-am vorbit cu ironie. Și când am spus „tărie” m-am gândit la curaj. Și gândesc că sunteți foarte bună.

— Spui că și dumneata te-ai gândit la el... și la tot ce s-a...

— Nu m-am gândit la nimic altceva de atunci încoace. Nu-i o exagerare. În toți acești ani am trăit și am respirat numai cu acest gând.

— Și ai avut un sentiment de vinovăție?

— Da.

— Și ai fost nefericit?

— Da.

— Și simți că ți-e viața distrusă?

— Da.

— Atunci și dumneata ai nevoie de ajutor.

— Desigur. Dar mie cine mi-l poate da?

— Gunnar. Și până și această discuție cu mine. O, ce bine îmi pare că te-am întâlnit și nu m-am rezumat numai la acea scrisoare! La început, mai înainte de a fi redactat scrisoarea, mi-am spus că am să-ți cer pur și simplu să-l vezi, așa cum am și scris, și mi-am propus să-ți las dumitale întreaga inițiativă, fără ca eu să mai intervin. Numai că scrisoarea, după ce am conceput-o, mi s-a părut atât de sărăcăcioasă, explica atât de puțin... încât am simțit că trebuie să te văd... și mă bucur mult că am făcut-o.

Ședea foarte dreaptă, cu pelerina împinsă spre spate, picior peste picior, rochia albastră de lână fiindu-i bine trasă peste genunchi. Părul brun, strălucitor, îi cădea într-un savant vârtej de bucle până pe umeri. Se uita la mine dar eu nu voiam să întâlnesc ochii aceia întunecați, și nu voiam ca fața mea să-i vorbească. Am privit în jos, inspectând o gleznă îmbrăcată în nailon, și un pantof cu toc înalt, elegant și foarte bine lustruit, dar acum cam pătat de noroi.

— Vă mulțumesc. Sunteți plină de proiecte minunate. Numai că mă îndoiesc că vreunul dintre ele va avea succes.

— Vrei să spui că n-ai de gând să-l vezi pe Gunnar?

Prea multe se întâmplau deodată, de parcă destinul, care ani de zile nu lăsase să se întâmple nimic, stocase evenimentele vieții mele. Nu dorisem toată această răsturnare, toate aceste hotărâri. Nu dorisem să fiu „folosit” și „ajutat” de această femeie puternică, băgăreață, ridicol de elegant îmbrăcată. Am întrebat-o:

— Unde își închipuie Gunnar că vă aflați acum? Oamenii nu prea pleacă de acasă să se plimbe la ora opt dimineața.

— Gunnar e la Bruxelles, Dar chiar dacă n-ar fi fost... foarte des mă plimb călare cu Biscuit, la ore matinale. De asta venisem pe cal, nu ca să te impresionez.

Sinceritatea ei, strădania însuflețită de a spune tot adevărul erau irezistibil de emoționante, și te făceau să roșești. Știam bine că ar fi trebuit să mă comport altfel. Ar fi trebuit să binevoiesc a simți și a exprima gratitudine. Dar nu puteam. Eram măcinat de un soi de teroare exasperată și voiam să plec. Nu suportam această bruscă extragere la suprafață a unor lucruri care

zăcuseră atâta vreme îngropate. Și știam că mai târziu aveam să detest această discuție și că o să gădesc în ea nesfârșite pricini de remușcare.

— Cred că ne-am spus destule.

— Dar ai să-l vezi pe Gunnar?

— Da, cred că da. Dar acum simt nevoia să mă mai gândesc...

— Trebuie să ne ajuți. Nu mai poți da înapoi, acum după ce am vorbit atâtea, după ce ți-am spus lucruri pe care nu le-am spus nimănui niciodată. Numai dumneata ne poți ajuta. Și-mi dau seama acum că numai noi te putem ajuta pe dumneata. Adică Gunnar. De ce să fii nefericit? Așa cum stau lucrurile acum, se creează un cerc vicios. Pe de o parte suferi îngrozitor, și pe de altă parte nu rezolvi nimic, nu iei absolut nici o măsură. Nu vrei să-ți schimbi viața?

— Nu sunt sigur. S-ar putea ca schimbarea să fie în rău. Înțeleg că Gunnar s-ar simți mai bine după ce mi-ar vorbi. Dar mă îndoiesc că și eu măș simți mai bine după ce i-aș vorbi lui. Gunnar nu mă poate „ierta”, nici Dumnezeu nu cred că m-ar putea ierta; ce s-a întâmplat s-a întâmplat. Nu vreau să par dramatic. Dar nu există vreun mecanism psihologic sau spiritual care să-mi poată îndepărta necazurile. Faptul că Gunnar s-ar simți puțin mai bine nu mi-ar ajuta mie, nici măcar, dacă înțelegeți ce vreau să spun, nu m-ar însenina. Și faptul de a-l vedea n-ar face decât să răscolească totul, să scormonească spuza. Moartea, asta ar fi unică soluție. Nu mă gândesc la sinucidere, înțelegeți?

— O!... înțeleg... dar nu... nu trebuie să gândești așa, nu trebuie să *gândești* așa.

— Sunteți foarte bună. Da, bănuiesc că o să discut cu Gunnar, sau cel puțin o să încerc. Propriile mele sentimente nu contează, nici într-un fel, nici în altul. De fapt, nu cred că s-ar putea înrăutăți. Oricum, nu contează, nu eu sunt cel care trebuie să profite din treaba asta. Și acum, îmi pare rău, dar trebuie să vă părăsesc, e ora de birou. Vă mulțumesc că mi-ați vorbit.

— El nu trebuie să afle niciodată...

— Bineînțeles.

Ne-am ridicat în picioare, în spatele ei, pe pedestalul ud împodobit cu jivine și cu zâne, lustruit și sfințit de atingerile mâinilor copiilor, trona, acolo unde nu putea fi ajuns, statuia băiatului sinistru, ce părea să asculte.

— Cine era femeia cu care te-am văzut la minister? Întrebă Lady Kitty.

— Logodnica mea. Acum trebuie să plec. Îmi pare rău. Mă bucur că v-am întâlnit și... vă sunt foarte recunoscător. Eu trebuie s-o pornesc repede

pe partea asta a parcului. Deci, mă despart aici de dumneavoastră.

Presupunerea că nu ne vom mai întâlni plutea între noi, dar nici unul, nici celălalt nu-i puteam da glas.

Aveam de gând să-i spun la revedere. Și în loc de aceasta, am întrebat-o grăbit:

— Pot să vă scriu despre ce se întâmplă?

— Da, o s-o trimit pe Biscuit.

— Vă mulțumesc.

M-am întors brusc, am pornit-o cu pas grăbit, apoi am început să alerg prin iarba udă în direcția Kensington High Street.

„Scumpul meu Hilary, asta-i scrisoarea mea obișnuită de marți, dar cât de diferită e acum, când vom fi soț și soție. Înainte era atât de chinuitor pentru mine să-ți scriu, mă simțeam întotdeauna posacă și inoportună. Dragostea mea pentru tine, care în sufletul meu e atât de pură și de curată, devenea ceva noroios și respingător când încercam să ți-o transmit. N-o puteam transmite și acest lucru era îngrozitor, ca un blestem dintr-un basm. De atâtea ori am simțit că dragostea mea te irită. Când iubești cu adevărat pe cineva, nu te poți împiedica să simți că-i faci bine iubindu-l. Și totuși eu știam că între noi lucrurile erau încurcate, așa încât iubirea mea nu-ți putea fi un sprijin. Acum însă toate s-au schimbat. Ne-am uitat unul în ochii celuilalt și ne-am cunoscut. Am simțit în acea noapte de miercuri că, în sfârșit, s-a statornicit între noi comunicarea directă, neîndoielnică. Era ceva atât de deosebit față de începuturile legăturii noastre, când mă doreai doar. Pe atunci amândoi eram cu totul altfel. Te ascundeai de mine, te ascundeai de tine însuși. Acum m-ai regăsit și te-ai regăsit și pe tine. Am înțeles, miercuri, că acum totul e bine și că tot ce fusese încâlcit, în sfârșit s-a descâlcit. Aproape că-mi pare bine că nu ai venit vineri, pentru că sâmbăta a fost atât de perfectă, și a pecetluit totul. M-am simțit atât de fericită acolo, lângă Round Pond. Niciodată în viața mea nu am văzut lucrurile din jur cu atâta claritate - câinii, vapoarele, toate existau datorită ție, lumea există datorită ție. Tu mă faci să văd și să fiu. O, Hilary, o să mă port atât de bine, ai să vezi. N-am să crâcnesc niciodată, în legătură cu nimic. Tu ai să hotărăști data căsătoriei noastre - numai să fie cât mai curând - poate chiar în ziua cununiei lui Crystal cu Arthur? Sunt fericită și de fericirea ei - vom alcătui un cvartet atât de vesel! Am să-ți telefonez miercuri dimineața la birou (vezi ce curajoasă sunt!) și am să-ți

cer să ne întâlnim miercuri seară. Și tu ai să fii bun cu mine - nu-i așa c-ai să fii bun cu mine? - acum când îți sunt soție. Sunt micuța ta Tommy inofensivă. Trebuie să mă iubești și să ai grijă de mine, pentru că sunt întru totul a ta. Dumnezeu să te binecuvânteze și să mi te țină. Îți trimit toată dragostea mea, iubitul meu.

*A ta, acum și pe vecie,
Tommy.”*

„Tommy, draga mea, dulcea ta scrisoare mi-a parvenit abia astă-seară. Dimineață a trebuit să plec foarte devreme, înainte de a fi sosit poșta. Tommy, nu-mi telefona mâine. Îți voi lăsa scrisoarea asta chiar în această seară. Tommy, nu mă pot căsători cu tine. Nu cred că ai gândit cu adevărat vreodată că am s-o fac. Scrisoarea ta sună ca un fluierat în beznă. Dumnezeule, cât de rău îmi pare! Ceea ce s-a întâmplat miercuri între noi n-a fost adevărat. Nici ceea ce s-a întâmplat sâmbăta n-a fost adevărat. Nu făceam, decât să trăiesc o minciună. Nu-ți pot explica. Nimic nu e din vina ta. Adevărat este numai ceea ce ți-am spus înainte, ceea ce ți-am repetat luni la rând, anume că legătura noastră n-are nici un sens. Așa cum afirmi și tu atât de inteligent, dragostea ta devine cu totul altceva când ajunge la mine, și e un lucru pe care nu-l doresc. Faptul că te vizitez înseamnă pur și simplu că-ți exploatez bunătatea. Desigur că tu vrei să fii exploatată, dar nu asta are importanță. Lucrurile stau foarte rău pentru mine. Nu-ți pot spune cât mă disprețuiesc pentru că te las să mă consolezi. Tommy, situația asta trebuie să înceteze. Simt cum se apropie o criză în viața mea și va trebui s-o înfrunt singur. Tu nu-mi poți fi de nici un ajutor. Nu mai mult decât un nesfârșit șir de cești de ceai. În aceste momente trebuie să fiu singur. Tommy, e necesar să-ți spun adevărul: nu voi putea niciodată să mă căsătoresc cu tine. Sunt un singuratic blestemat. și tu nu ești persoana care m-ar putea izbăvi. Tu, n-ai putea decât să-mi împiedici această izbăvire, prin faptul că mă împiedici să fiu serios. De aceea căsătoria noastră, dacă ar fi putut fi măcar vreodată concepută, ar fi însemnat sfârșitul meu. Aș fi murit în sufletul meu și te-aș fi urât pentru asta. Te rog, crede-mă și iartă-mă. Nu încerca să mă vezi, n-ai face decât să înrăutățești lucrurile pentru amândoi. Te rog, nu încerca să te mai apropii de mine. Acceptă o ruptură fățișă și caută să găsești ceva mai bun în altă parte. Sper că vei fi fericită și că, departe de mine, vei avea mult mai multe șanse. Apropo, Crystal a rupt

logodna cu Arthur. Dar una cu alta n-are nici o legătură. Iartă-mă și, pentru numele lui Dumnezeu, ține-te departe de mine,

H.

Am scris această misivă marți seara, apoi m-am dus la casa lui Tommy și am vârât-o în cutia ei poștală. Contramandasem deja întâlnirea mea din acea seară cu Arthur. Nu i-am oferit nici o explicație. Am citit în ochii lui triști că-și imagina a fi o consecință a rupturii cu Crystal. Dar n-a pus nici o întrebare. N-a întrebat nimic nici de marțea viitoare. Bietul Arthur! Am petrecut cea de-a doua jumătate a serii hoinărind prin Londra și colindând diverse baruri. Am ajuns până la catedrala St. Paul și apoi îndărăt. Am venit acasă târziu și m-am culcat. Am dormit bine.

În timp ce străbăteam străzile prin noaptea rece și galbenă, aproape că nici nu m-am gândit la Tommy. Îi scrisesem misiva într-un acces de aprigă certitudine, după ce citisem scrisoarea ei. În timpul zilei, cât stătusem la biroul meu privind la Big Ben și chiar lucrând un pic, Tommy încetase să mai existe pentru mine, se dizolvase. O jumătate de oră petrecută cu Lady Kitty dovedise cât de efemeră era puterea pe care o avea Tommy asupra-mi. Deci Tommy trebuia să dispară. Nu exista nici un element de cruzime sau de vulgaritate în acest fapt. Nu era vorba de a o elimina pe Tommy ca să mă pot gândi la Lady Kitty. Socoteam foarte probabil să nu o mai revăd niciodată pe Lady Kitty. (Deși era de mare importanță pentru mine faptul că obținusem permisiunea de a-i scrie.) Dar mesajul purtat de Lady Kitty ținea de profunda esență a vieții mele, cu care biata Tommy nu avea nici un fel de legătură. Acum mi se încredințase o misiune, eram asemenea unui cavaler pornit în marea căutare. Aveam nevoie de neprihănirea mea, de singurătatea mea; și îmi dădeam seama, cu o uimire încurajatoare, că fusesem parcă *păstrat* pentru acest prilej. Nu puteam destăinui nimănui ceea ce aveam de făcut și, din fericire, nu exista nimeni care să aibă dreptul de a cunoaște acest lucru, nimeni care să aibă vreun drept asupra spiritului meu și a timpului meu. Lui Crystal poate că aveam să-i povestesc mai târziu. Nimic altceva nu avea importanță. Dar semi-falsitatea relației mele cu Tommy trebuia să înceteze. Așa cum îi mărturisisem, dorința mea anterioară de a isprăvi cu ea fusese dorința cea adevărată. Și acum, slavă Domnului, Lady Kitty îmi oferise justificarea necesară pentru a o traduce în realitate, în propria mea realitate, în propria mea situație, în centrul meu de unde mă voi simți în stare să trec la acțiune.

Dar ce anume aveam de gând să fac și care vor fi, pentru mine, urmările? Desigur, în ciuda răspunsurilor evazive date lui Lady Kitty, nu încăpea nici urmă de îndoială că va trebui să acționez întocmai cum îmi ceruse ea. Dar cum o să fie? Și dacă va fi cumplit? Și dacă se va termina cu o teribilă izbucnire a urii și mâniei lui Gunnar? Starea mea nu era chiar atât de precară cum ar părea, încă mai aveam multe de pierdut. Nu-l văzusem niciodată pe Gunnar fără mască, nu-i *văzusem* oroarea pe care i-o inspiram, oroarea de care nu putea scăpa și care-l făcea să-și rumege răzbunarea. Ce soi de Gorgonă aveam să dezvălui acum prin intervenția mea, o Gorgonă care o să mă umple de groază și o să mă azvârle, în sfârșit, în ghearele nebuniei? Și totuși trebuia să intervin. Nu exista în mine nici urmă de nehotărâre. Și, în timp ce mă gândeam la ceea ce trebuia să fac, oscilam între teamă și speranța nebună și chinuitoare că s-ar putea ca totul să iasă bine. Firește, trecutul nu mai putea fi dezlegat. Și totuși, s-ar putea să survină o adâncă schimbare. Cât de adâncă putea fi această schimbare simțeam în mine, din ce în ce mai puternic, pe măsură ce ziua înainta, de parcă Lady Kitty zdruncinase, și frânsese ceva înlăuntrul meu, și acum mă străduiam să încheg frânturile într-o formă nouă și să le confer un nou aspect. Lady Kitty vorbise de tămăduire, de tămăduirea lui Gunnar, nu de a mea, deși, în bunătatea ei, se gândea și la mine. Se arătase practică și nu trufașă. Tot restul îmi revenea mie: să dau acelei zguduiri practice, începută de ea, sensul ei spiritual. De ce să se împrăștie zadarnic sângele lui Crist pe firmament? Aș putea să mă cațăr afară din văgăuna în care singur alesesem să trăiesc, și în care o încarcerasem și pe Crystal, Aș putea să mă cațăr afară și să văd din nou fața luminii.

Devenisem o stupidă magmă coagulată, alcătuită din inseparabilă vină și durere. Și cât de vane fuseseră toate suferințele mele! De-aș putea doar să disociez acest oribil aliaj de păcat și durere, de-aș putea, doar pentru un scurt răstimp, chiar și pentru o clipă, să trăiesc suferința pură, fără povara resentimentului și a autodegradării la care mă osândisem în chip deliberat, atunci ar fi loc și pentru un miracol. Și, în timp ce umblam și tot umblam prin Londra, mai reflectam la ireversibilitatea celor întâmplate. Revedeam fața lui Anne, așa cum o văzusem în acea seară în mașină, neglorificată, neaureolată de nimbul a ceea ce păruse a fi cândva eroismul nostru, ci tulburată, vinovată, speriată. Dacă nu aș fi ucis-o, ar fi rămas cu Gunnar. Oare într-adevăr am ucis-o din această pricină sau totul n-a fost decât haos

și accident? Și avea vreo importanță dacă niciodată, probabil, nu voi fi în stare să răspund la această întrebare?

MIERCURI

MIERCURI DIMINEAȚA M-AM TRE-zit epuizat și înspăimântat. Energia exaltată se evaporase. Ce motiv avusesem să fiu atât de frenetic? Totuși îmi rămăsese o senzație de hotărâre, valabilă în ambele sensuri, îmi ziceam că, în sfârșit, aveam și eu o menire. De când se petrecuse catastrofa, mă declarasem un om lipsit de orice rost. Mi-am reamintit cu moderată părere de rău de brutală și, ceea ce considerasem inspirata mea scrisoare către Tommy. Ce-mi venise s-o numesc față de Lady Kitty logodnica mea dintr-un soi de instinct de iritare auto-distructivă? Oare mă descotorosisem într-adevăr de micuța Tommy cu ochi cenușii și picioare lungi, o extirpasem din viața mea? Decretasem că am nevoie de singurătate, dar chiar dacă singurătatea avea să fie de lungă durată, misiunea pentru care era esențială s-ar putea dovedi foarte scurtă. Oare o eră nouă, care începea astfel, cu violența mea față de Tommy, ar putea deveni un răstimp de fericire? Și oare, în ceea ce o privea pe Tommy, eram într-adevăr acoperit de ideea *adevărului*? Să fi fost Tommy într-adevăr o minciună care se cerea tăgăduită, un obstacol pe care, în noua mea menire, avea datoria să-l ocolesc? În obscuritatea dimineții, în timp ce mă îmbrăcam, toate astea nu-mi apăreau deosebit de clare.

Clar era numai faptul că *trebuia* să-i scriu lui Lady Kitty. Slavă cerului că avusesem prezența de spirit să-i cer permisiunea de a-i scrie. Cel puțin acest lucru mi se înfățișa, în mijlocul tuturor spaimelor, drept o operație umană și consolatoare. Nu m-am pus singur la încercare cu ideea de a o mai revedea. Dar doream din tot sufletul și, într-un fel, simțeam că merit *ușurarea* de a-i scrie și de a mă justifica înainte de a decide ce plan de campanie să adopt în privința lui Gunnar. Încercam un fel de stranie liniște, de parcă m-aș fi aflat în „retragere”, într-o *pauză*, pauza dintre primirea instrucțiunilor lui Lady Kitty și imprevizibilă scenă a bătăliei dintre mine și Gunnar. Zguduirea pe care o suferisem, adâncurile pe care le scormonisem în fisura ce urmase șocului îmi dădeau destul de lucru în clipa de față. Simțeam nevoia să

meditez, să poposesc un timp asupra celor întâmplate, înainte de a mă avânta spre cele ce aveau să vină. Doream foarte mult acum să reflectez și să aștept și, între timp, să alcătuiască și să scriu pe îndelete scrisoarea încuviințată.

În această dimineață, metroul era și mai aglomerat ca de obicei. Mersesem pe jos până în Gloucester Road, trecând pe lângă, de aici înainte, veneratul loc unde o întâlnisem pe Lady Kitty prima oară și o respinsesem. Zorii, care debutaseră cu un strălucitor galben pal de primă, întrezărit printre trunchiurile despuiate ale copacilor din parc, începuseră să se înnegureze când am ajuns la stație. În metrou, striviți corp la corp, căscam și ne legănam, răsuflând fiecare în fața lipsită de expresie a celuilalt, ca niște figuri de ceară ambalate pentru a fi expediate în iad. Ca de obicei, mă feream grijuliu de oamenii răciți. Respirăm nervos, conștient, simțind la fiecare răsuflare presiunea elastică a trupurilor calde și nedorite ale semenilor mei pasageri. Reggie Farbottom preamărea adeseori plăcerea de a te simți înghesuit într-o dactilografă pieptoasă. Eu aveam însă oroare de așa ceva. În aceasta insipidă promiscuitate, formele și fețele feminine nu puteau fi decât oribile. Chipurile obosite și puternic fardate ale fetelor vârâte în mine, mirosind a cosmetice ieftine și exprimând goliciunea tinereții lipsite de bucuriile ei, nu făceau decât să proclame mizeria rasei umane, jalnicele ei limite, absoluta ei neputință de a sesiza realul. Sau erau cumva aceste suprafețe serbede oglinzile propriei mele mediocrități? O vedeam pe Tommy, în rochia ei de casă, bându-și cafeaua. În această dimineață s-a zis cu păpușile de cârpa! S-a zis cu cvartetetele vesele.

Ziua era sumbră, cu un frig umed care-și amușina drumul prin haine, în mâneci, de-a lungul cefei. Căldura holului, când am intrat pe ușă, mi-a părut bine venită. Astăzi, slavă Domnului, nu aveam întreruperi de lumină, greva părea să fi luat sfârșit. Liftul însă era defect, ceea ce nu constituia un lucru prea neobișnuit. Am început să urc scările. Hotărâsem că cea mai bună metodă de a mă despovăra de obsedantele mele anxietăți era să-mi petrec dimineața redactând încuviințata scrisoare către Lady Kitty. În urma extraordinarei noastre întâlniri lângă statuia băiatului sinistru, rămăseseră atâtea lucruri doar presupuse, subînțelese, neexprimate. Oare izbutise într-adevăr să mă *înțeleagă*? Până ce nu mă explicam în întregime în fața ei, până ce nu mă expuneam total, nu mă simțeam capabil să acționez. Și câtă consolare în acest lucru! Dincolo de el, nu exista nimic decât spaimă și hazard.

Când am ajuns la capătul primului etaj, aproape că m-am izbit de Gunnar, care dădea să coboare. Într-o clipă am sesizat cum s-a ferit în lături când m-a recunoscut, cum a dat înapoi, cum m-a ocolit. Privirile ni s-au întâlnit cu o bruscă ferocitate. Era ca o violentă ciocnire de arme. A continuat să coboare.

Ideea „pauzei” fusese anulată. Am rămas locului, în plin șoc și în perfectă nehotărâre. Apoi m-a inundat un val de tărie, prea dură pentru a putea fi numită speranță, și totuși colorată de aceasta, semănând mai curând a teroare imperativă. Am încleștat balustrada scării, m-am răsucit pe călcâie și am rostit: „Gunnar”.

N-am spus numele cu voce tare, ci încet dar distinct, asemenea cuiva care se adresează unei fantome sau vorbește la întâmplare, dar pasionat, unui mort.

Eram singuri pe scară, eu sus, el la jumătate de drum în jos. Impulsul „feririi” de mine îi grăbise pasul, și mă așteptam ca într-o clipă să fie jos. Dar l-am văzut ezitând, oprindu-se și răsucindu-se încet. Ne-am uitat unul la celălalt.

Gunnar se încrunta într-un fel care nu putea exprima decât enervare. Apoi începu să urce îndărăt scările, cu încetineală. Am așteptat încordat până s-a apropiat de mine. M-am lipit de perete. A trecut pe lângă mine fără să-mi arunce vreo privire, și a luat-o de-a lungul coridorului, spre biroul lui. Am încercat un moment de groază, până mi-am dat seama clar că însemna o invitație să-l urmez.

A intrat în birou lăsând ușa deschisă. Pășind tiptil, de parcă urmăream o pradă, am venit după el pe coridor și am pătruns în birou, închizând ușa după mine.

La acest nivel, încăperile aveau ferestre duble, astfel încât zgomotul circulației din Whitehall era redus la un simplu zumzet, doar ceva mai audibil decât însăși tăcerea. O ploaie ușoară, care ciocănea cu vlăguită insistență în geam, era singurul sunet care se auzea ceva mai tare, mai aproape. Încăperea pătrată, spațioasă și elegantă, era cufundată în întuneric, cu excepția unei lămpi cu abajur verde care ardea pe birou, aruncând o pată de lumină asupra unor hârtii. Gunnar ședea în fotoliu și aștepta. *Așteptarea* lui era la fel de perceptibilă pentru mine ca și răpăiala ploii în geam, ca și biroul imens, ca și silueta lui gheboșata în fotoliu. Și era înspăimântătoare. M-am apropiat de birou și m-am oprit în fața lui. Aș fi vrut să-mi vadă fața, dar singurele moduri în care aș fi putut realiza acest lucru ar fi fost sau să

mă așez, sau să îngenunchez, sau să mișc lampa. Am rostit din nou: „Gunnar”.

De astă dată numele lui a avut alt răsunet, nu a mai fost strigat la întâmplare, în gol, ci sub imperiul unei nevoi imediate și, totodată, cu un fel de uimire, ca atunci când întâlnești pe neașteptate un prieten într-un loc foarte îndepărtat. Dar a fost rostit tot ca o chemare ce nu cutează să fie o somare.

Gunnar schiță o mișcare foarte slabă pe care am interpretat-o ca un ordin de a mă așeza. Mi-am tras un scaun de cealaltă parte a biroului și m-am așezat. Am mișcat și lampa, astfel încât să ne lumineze chipurile. I-am aruncat o privire lui Gunnar, și i-am văzut fața pe jumătate iluminată, încruntată, feroce.

În clipa aceea, cineva bătuse la ușă și, fără să mai aștepte răspunsul, intră. Întorcându-mi ochii orbiți de lumină, l-am recunoscut după ținută, în semiobscuritate, pe Clifford Larr.

M-am ridicat. Clifford rămăsese împietrit, cu mâna pe mânerul ușii. Gunnar nu se clintise. O frântură de secundă am reflectat. Pe urmă am făcut unicul lucru care părea posibil. M-am îndreptat spre ușă, trecând pe lângă Clifford care s-a dat în lături, și am ieșit în coridor, trăgând ușa după mine.

Coridorul grandios, puternic iluminat, era pustiu. Părea unul din culoarele acelea nesfârșite, văzute în vis, iar eu o minusculă siluetă amenințată, în mișcare. Am ajuns la scări, am șovăit, apoi am început să cobor încet, ținându-mă strâns de balustradă, picioarele, mele pășind cu greutate. Am ajuns în hol, l-am traversat și am ieșit în stradă.

Cădea o ploaie subțire, ploaia care răpăise discret, în fereastra lui Gunnar în acele imens de lungi clipe cât mă aflasem în biroul lui și ceva se întâmplase. Ce anume se întâmplase încă nu știam sigur, dar în timp ce mergeam înainte, începeam să descifrez acel ceva în omenire, să-l văd sub chipul mașinilor și autobuzelor care treceau. Am străbătut curtea Casei Gărzilor și am început să mă îndrept spre parc, traversând vastul teren de paradă, pustiu și bătut de ploaie. Am ajuns la monumentul bătăliilor. *Mons. Retragerea din Mons. Landrecies. Marne. 1914. Aisne 1914. Ypres 1914. Langemarck 1914. Givenchy 1914.* Am intrat în parcul St. James și am luat-o pe dreapta lacului, spre pod. Am urcat pe pod și m-am oprit în mijlocul lui. Turnurile îndepărtate din Whitehall erau invizibile în ploaia sumbră, dar dincolo de întinderea plumburie a apei întemnițate între maluri puteam desluși Ministerul de Externe cu șirul lui de lumini. Mi-am scos șapca și am

lăsat ploaia să-mi atingă ușor fața, fruntea, pleoapele. Am privit în jos, spre suprafața mai apropiată a lacului, care în vecinătatea podului lua reflexe de un verde metalic, și am văzut câteva rațe înfoiate, negre și albe, muindu-și capetele cu ochi lucioși în apa vălurită, scufundându-se brusc și apoi săltând din nou la suprafață, frumos lunecoase, perfecte, nou-fabricate de ingenioasă natură, bucurându-se de ploaie, bucurându-se că există. Am urmărit rațele, văzându-le cu o claritate ce părea un nou mod de percepție, de parcă o cataractă fusese îndepărtată de pe globii ochilor mei. Am respirat încet și adânc și am continuat să privesc rațele.

— Helo, știam că te gălesc aici.

Lângă mine se afla Clifford Larr. Sosirea lui mă irită îngrozitor.

— Portarul mi-a spus că ai ieșit din clădire, într-un soi de transă. N-am răspuns nimic.

— Trebuie să-ți mărturisesc că sunt devorat de curiozitate. Haide, revino-ți în fire, ieși din transă. Explică-mi sensul acelei absolut fascinante scene pe care tocmai am întrerupt-o.

— Gunnar... ți-a spus... ceva?

— Firește că nu. A început pe dată să discute probleme profesionale, cu perfectă stăpânire de sine. Dar aș fi vrut să-i simt pulsul. Lasă-mă să ți-l iau pe al tău.

Am scuturat mina lui Clifford de pe brațul meu și am pornit să cobor de pe pod. Clifford mergea lângă mine, hlizindu-se cu râsul lui nervos și enervant.

— Asta a fost scena marii împăcări?

Clifford zâmbea, dar venise fără umbrelă și era limpede că regretă această omisiune și se temea că i se udă frumoasa pălărie de fetru moale. Și-o scoase de pe cap, o clipă îi acordă întreaga lui atenție, încetă să zâmbească, o scutură de stropi, și-o așeză la loc pe creștet și începu din nou să rânjească. Eu eram cu capul descoperit, îmi țineam șapca în mână, iar părul ud mi se lipea de față și de ceafă.

— Nu.

Nu, nu fusese scena marii împăcări. Fusese ceva misterios, ambiguu, menit să ducă la speranță sau la spaimă, nu știam. Dar, într-un fel, fusese o formidabilă comunicare, momentul în care trăsnetul a spintecat stânca, cutremurul a răscolit măruntaiele rocilor, iar munții au fost despicați în două. Nimic din toate acestea nu-i puteam explica lui Clifford. Am făcut un gest prin care-i dădeam a înțelege să mă lase în pace, și m-am așezat pe un

scaun ud learcă de pe malul lacului. Parcul spălat de ploaie părea pustiu, cu excepția celor două siluete ale noastre. Câteva rațe sălbatice, scânteietoare, se apropiară și ne priviră cu ochi de mărgele.

Clifford își uscă scaunul cu batista, apoi se așeză lângă mine.

— Atunci ce-a fost? Trebuie să-mi povestești. Ceva s-a întâmplat, trebuie să se fi întâmplat. Mor de curiozitate.

— Între Gunnar și mine nu s-a întâmplat nimic. Execut ceea ce mi-a cerut ea să fac,

— *Ea?*

— Lady Kitty.

— Dumnezeule mare!... Clifford, holbându-se la mine, scoase câteva fluierături. Așadar ai vorbit cu ea?

— Am întâlnit-o o singură dată, la solicitarea ei. Mi-a cerut să-l văd pe Gunnar. Asta-i tot.

— Asta-i tot! Și de ce? Mă rog... bănuiesc că pentru a calma nervii tuturor celor interesați. Dar așa va fi? E posibil oare? Mă rog, orice e posibil. Dar ce tupeu, la ea mă refer. Vai de mine, dacă stai să te gândești, e curată nerușinare!

— Oricum, aș fi vrut să stau de vorbă cu el, am spus, numai că fără ea n-aș fi îndrăznit. Gunnar nu știe de intervenția ei.

Detestam tonul și limbajul lui Clifford. Aș fi vrut să plece și să mă lase singur cu marile mele gânduri. De asemenea, simțeam, în chip neplăcut, că n-ar fi trebuit să-i pomenesc de Lady Kitty. Dar voiam să-i zădărnicesc ironia, să-i întâmpin persiflarea cu simplitatea directă a adevărului.

— Ce șarlatancă!

— Ai cunoscut-o?

— Da, am întâlnit-o de două ori, la recepții.

— Și ce impresie ți-a făcut?

— O cochetă insinuantă. Nu vreau să spun că se pretează la lucruri nepermise. Sunt convins că e întruchiparea regulilor de bună-cuviință, în sensul cel mai strict, în fond, e destul de deșteaptă ca să știe de care parte se află interesele ei. Dar face parte dintre femeile acelea care nu se pot împiedica să-și fluture genele în fața oricărui biped în pantaloni, o frivolă care ți se bagă în suflet. A flirtat cu primul-ministru. Bănuiesc c-a flirtat și cu tine.

— Nu.

Cum aş fi putut să-i descriu blândeţea sobră, serioasă, miloasă a purtării ei faţă de mine? N-aveam intenţia nici măcar să încerc.

— Mă rog, văd că ţi-a dobândit loialitatea. Şi deci, supus ordinelor ei, te-ai dus să-l vezi pe prietenul nostru Gunnar. Şi ce s-a întâmplat?

— Nimic. Tocmai intrasem la el. Ai venit prea devreme.

— Vai, vai! Ce rău îmi pare... am întrerupt mişcătoarea scenă? Ce ţi-a spus?

— Ți-am zis doar că nimic.

— O să vă împăcaţi, prevăd totul, O să fie foarte impresionant şi foarte edificator. El o să te ierte. O să plângeţi unul pe umărul celuilalt şi o să deveniţi prieteni duiosşi pe vecie. O să cinezi în fiecare miercuri la Cheyne Walk şi o să iei dejunul cu Gunnar în fiecare vineri la clubul lui. Or să te arate prietenilor lor ca pe monstrul pocăit - pentru că întreaga poveste va fi făcut ocolul societăţii - o să aibă Lady Kitty grijă de aşa ceva.

— Pleacă, te rog, am spus.

— Ai să legi o minunată prietenie cu Gunnar, el o să strălucească în mărinimie, iar tu vei avea plăcerea de a te şti iertat, şi ai să surâzi cu surâsul înjosirii şi amândoi o să vă bucuraţi ca nebunii. Ce legătură şi ce robie! O să te cumpere, de fapt Lady Kitty te-a şi cumpărat pentru el. Probabil că a rămas surprinsă când a văzut cât de ieftin eşti. Ia spune, eşti furios pe mine?

— Clifford, fii bun şi pleacă de aici. Şi, pentru numele lui Dumnezeu, nu repeta nimănui un cuvânt din cele ce ţi-am povestit.

— Nu-ţi face griji. De altfel, n-am să mai bântui multă vreme pe aici.

— Ce vrei să spui?

— O să mor.

— Ah, asta-i! Atunci întinde-o şi înghite pilulele alea de dormit. Dar lasă-mă în pace, vrei?

Clifford se ridică şi se pierdu în umbră. L-am dat uitării. Raţele înfoiate se întorseseră. Arătau mai minunate ca oricând.

Era miercuri seară. Petrecusem mai mult timp ca de obicei la barul din staţia Liverpool Street şi eram destul de beat. Urcasem în lift cu domnul Pellow, care s-a apucat să-mi istorisească o poveste lungă despre cum îşi găsise altă slujbă în învăţământ, dar nu mărturisise faptul că fusese suspendat din prima şcoală şi cum toată tărăşenia fusese dată în vileag, şi ce spusese directorul, şi ce spusese profesorul de istorie, şi ce necăjiţi au fost elevii când au auzit că pleacă, deşi nu predase acolo decât trei zile. Povestea

s-a lungit și am intrat la el în apartament ca să-i aud sfârșitul, și i-am băut whisky-ul, și l-am compătimit, gândindu-mă tot timpul la Gunnar și la ce-ar mai trebui sau n-ar mai trebui să fac. Cumplitele mele anxietăți chinuitoare îmi reveniseră.

Când am intrat în apartamentul meu, mi-am dat seama imediat că se găsește o femeie înăuntru. Se auzeau zgomote din camera lui Christopher, zgomotul de neconfundat al tusei unei femei. O clipă, m-am întrebat, cuprins de un spasm, dacă cumva e Lady Kitty. Imposibil. Biscuit? Mai curând Tommy. Dădeam să mă strecor îndărăt pe ușă. când Laura Impiatt erupse în hol și mă apuca de braț.

— Nu, n-ai să pleci! Lașule! Nu-i de *mirare* că te apasă conștiința. *Te aștept* de-un veac. Christopher a fost *atât de drăguț!* Mi-a *cântat*.

— Las' să-ți cânte mai departe, am spus.

M-am îndreptat spre bucătărie, azvârlindu-mi din mers paltonul ud. Laura, cloncănind, îl culese de pe jos, îl atârână într-un cui, și veni după mine. Christopher, într-un halat lung indian, cu mărgelile de lemn, un zâmbet îndepărtat, și părul lung și blond periat cu grijă, începu să schițeze un dans ritmat, în hol, întinzându-și brațele și fredonând.

În bucătărie, urmărit de privirile Laurei, am aprins plita electrică, am scos din dulap o conservă de fasole și o conservă de roșii, le-am deschis pe amândouă și le-am turnat într-o cratiță pe care am așezat-o la încălzit, am extras o felie dintr-un pachet de pâine gata tăiată, și am pus-o la prăjit, am scos untul din frigider și am început să pun masa pentru o singură persoană.

— Nu-ți ofer fasole, Laura, știu că disprețuiești asemenea mâncăruri.

— Hilary, mă fascinezi.

— Da? Bine.

Am amestecat fasolea, am întors felia de pâine pe prăjitor.

Afară, Christopher cânta sau mai curând fornăia în maniera neglijentă, semiinteligibilă, sub-americană a cântăreților pop:

„*Fii pasărea mea, pasăre de apă, dragă, dragă, dragă!*”

Era una din zilele de strălucitoare tinerețe ale Laurei. Ochii scânteietori îi erau voalați și îmbătați, buzele umede gata să se încaiere, de parcă se pregătea să sară pe o estradă și să pledeze o cauză. Purta o rochie de catifea neagră, bine croită, și își legase părul la ceafă cu o panglică de catifea neagră, lăsându-l să-i joace pe spate ca o coadă de ponei, închise ușa bucătăriei și se așeză.

— Cinez acasă și, oricum, e mult prea devreme pentru cină. Numai proletarii și Hilarii iau masa la această oră.

— Hilary e un proletar, slavă Domnului. Cine-ți vine la masă?

— Familia Templar-Spence și unul din ștabii lui Freddie.

„Cum să ne despărțim, iubito, cum poți pleca, să nu ne părăsim, iubito, nu mă lăsa, și-ți spun așa, pasăre de apă...”

Mi-am întins unt pe felia de pâine prăjită și am turnat pe deasupra fasolea cu roșii. Detest să mănânc de față cu un martor, dar eram leșinat de foame, deoarece la prânz fusesem prea agitat ca să mai pot lua ceva în gură. Am scos cu lingura niște muștar din borcan, mi-am mai uns o felie de pâine cu unt și m-am așezat să-mi devorez festinul. Laura m-a urmărit în tăcere până am terminat. N-a durat mai mult de un minut.

— Ce le servești la dineul tău?

— Somon afumat. Crochete cu carne. Sufleu cu chitre.

— Și de ce nu ești acasă la bucătărie?

— Totul e pregătit în afară de sufleu, pe care-l fac în ultimul minut. Am fost la un cocteil. Erau și soții Jopling acolo.

— Se pare că-și petrec tot timpul la cocteiluri.

— Sunt oameni cu totul deosebiți, da, deosebiți, amândoi mi-s tare dragi.

— Ce drăguț!

„Când pasărea de apă a plecat în zbor, zbor, zbor, am rămas cu-al meu dor, dor, dor.”

— Tu ai cunoscut-o? întrebă Laura.

— Nu.

— E minunată. Dar ascultă-mă, Hilary, am venit aici din partea lui Tommy.

— A lui Tommy?

„Pasăre micuță, pasăre de apă, mor, mor, mor.”

— Da, i-am telefonat și a început să plângă și să plângă, și mi-a povestit totul, și i-am promis să vin să stau de vorbă cu tine.

— Ce frumos din partea ta.

— Hilary, cred c-ar trebui să te mai gândești.

— Ca pasărea de apă.

— S-ar putea că Tommy să nu fie femeia visurilor tale, dar te iubește mult și ți-ar prinde bine să te însori.

— Zise ea.

— Dacă nu bagi de seamă, ai să îmbătrânești și-ai să te acrești, așa cum se întâmpla cu holteii.

— Am și îmbătrânit și m-am și acrit. Laura, te rog, lasă-mă să-mi aranjez singur viața, vrei? Sunt un adult matur, știi.

— Apropo, asta înseamnă că nenorocești pantomima.

— Dă-o naibii de pantomimă!

— De fapt, niciodată n-am reușit să mi te închipui căsătorit cu Tommy.

— Grozav ambasador mai ești!

„Nu-i ușor să afli iubirea adevărată, poți căuta oricât fără s-o găsești vreodată.”

— Poate că tu ești într-adevăr un burlac înnăscut.

— Nu crezi c-ar fi timpul să te duci acasă să scoți tacâmurile de pește?

— Sunt scoase. Hilary... știi, sunt momente în viață când simți deodată că s-a produs o schimbare și cineva pe care l-ai cunoscut dintotdeauna îți devine brusc mult mai apropiat.

— Laura, ești beată.

„Iubirea noastră a fost nebună, a fost un supliciu, iar tu o numești capriciu.”

— Hilary, știu că tu gândești despre mine că duc o viață mondenă găunoasă, da, așa gândești. Dar adevărul e că, deși am o sumedenie de dragi cunoștințe, prieteni adevărați nu am și *simt nevoia* de prieteni. Noi doi ne cunoaștem bine, dar niciodată nu am stat cu adevărat *de vorbă*, niciodată n-am încercat și, pe măsură ce îmbătrânești, acest lucru devine foarte important...

Mâna Laurei se întinse peste masă și încleșta mâna mea. M-am uitat la degetele dolofane, roșii, ridate, marcate de vârstă, la verigheta îngropată în carne. Mi-am ridicat apoi privirea spre fața rumenă și animată a Laurei, spre ochii ei căprui, distanțați, hipnotizanți.

— Hilary, ascultă. Am nevoie de un prieten. Am nevoie de ajutor. Am nevoie de *tine*. De tine ca prietenul meu drag, tainic și apropiat. Trebuie să am unul. Nu te speria. Vreau să te întreb ceva. Trebuie *neapărat* să-ți spun ceva, numai că nu-ți pot spune acum...

„Așteaptă, pasăre de apă, da da da. Haide, pasăre micuță, nu mă lăsa - sa - sa!”

— Taci odată din gură, Christopher, pentru numele lui Dumnezeu, încetează cu mieunatul ăsta afurisit!

— Scuză-mă, Hilary...

— Laura, eu...

Se auzi soneria de la ușa de intrare. Cu un suspin de ușurare, mi-am retras mâna din încleștarea fermă și caldă a Laurei și m-am ridicat. Christopher dansase deja până la ușa și o deschisese în fața lui Jimbo, care intră cu un buchet mare de crizanteme albe. Jimbo era fără pălărie și muiat până la piele. Nu auzisem ploaia. Acum o auzeam.

— Laura... paltonul tău... plouă cu găleata... ai nevoie de o umbrelă... uite. Ia-o pe a mea.

— Mulțumesc. Venise după mine în hol și acum mă lăsa să-i țin paltonul. Poți să-ți iei mâine umbrela înapoi.

— Mâine?

— E joi. Ziua când ne vizitezi. Ce, ai uitat? Bună seara, Jimbo. Bună seara, Christopher, mai vin eu pentru cântece. Hilary, vrei să mă conduci puțin?

Am ieșit împreună cu ea, închizând ușa, și am condus-o la lift. Laura purta un demi voluminos din păr de cămilă. Mânele, umede și aburinde, se înfășurară deodată în jurul gâtului meu. Laura îmi suspină în gură și mă sărută pe buze. Apoi mă îmbrânci și, întorcându-mi spatele, chemă liftul. M-am reîntors în casă.

Christopher și Jimbo, îngenuncheați în hol, aranjau crizantemele într-o vază mare. Christopher se uită în sus la mine cu o expresie întrebătoare, plină de interes. Am intrat în camera mea, am închis ușa, am stins lumina și m-am întins pe pat.

Nu scrisesem misiva către Lady Kitty. Întâlnirea cu Gunnar o îndepărtase, pentru moment, din mintea mea. Nu-mi puteam da seama dacă următoarea mișcare trebuia să pornească de la mine sau de la el. Dar poate că nu va fi nici o mișcare, poate că asta fusese tot. Poate că se făcuse tot ce trebuia să se facă, se finalizase, se săvârșise în acea scurtă scenă în care el așteptase, uitându-se la mine, iar eu îi rostisem numele. Asta să fi fost împăcarea, o întâlnire de priviri, rostirea unui nume? Oare mai multă vorbărie n-ar strica efectul acestui lucru împlinit? Sentimentul de ușurare, bucuria vizionară pe care o resimțisem în această dimineață cu rațele din parcul St. James, îmi păruse chezașia faptului că se întâmplase ceva bun. Mai târziu însă, optimismul meu începuse să mi se pară absurd, iar scena care-l generase îmi apărea ambiguă și anemică. Gunnar nu făcuse decât să mă privească țintă. Poate că mă chemase în biroul lui cu o intenție

răuvoitoare. Omul ăsta mocnise în el ani și ani de zile răzbunarea! Nu știam ce-ar fi fost în stare să facă. Poate că n-ar fi făcut nimic.

Și apoi, asemenea lunii care se înalță, se ivi imaginea lui Lady Kitty. La urma urmei, toate astea erau lucrătura ei, spectacolul ei. Nu pentru profitul meu fusesem pus în mișcare. Eu, satisfacțiile mele, ușurările mele, dezlegările mele de păcate nu aveau absolut nici o importanță în acest joc. Importantă era starea de spirit a lui Gunnar, „tămăduirea” lui, și asupra acestora *ea* trebuia să se pronunțe. Acest punct de vedere, destul de evident în clipa când mi-a încolțit, îmi inspira o nouă îngrijorare, dar și un soi de calm interimar, precum și intenția reînnoită de a-i scrie. Dar nu încă. Acum trebuie să mă repauzez, mi-am spus, măcar o zi sau două. Am făcut destul pentru moment. Și dacă Gunnar se hotărăște să-mi dea vreun semn, atunci va trebui să i-l întâmpin. Dacă nu, va trebui să aștept instrucțiuni de la Lady Kitty și, între timp, să-i scriu și să-i povestesc numeroasele, numeroasele lucruri pe care știam că am a i le spune. Aveam o senzație pe care, în mod deliberat, o lăsam să plutească în vag, senzația unei ameliorări, a unei noi forțe de a defini și înfrunta grozăvii care zăcuseră de atâta amar de vreme îngropate în mintea mea, fără să cutez să le răscolesc. Da, perspectiva unei pauze era reconfortantă, ca și sentimentul că din nou mă lăsam în voia hotărârilor lui Lady Kitty.

La Laura nu mă gândeam. M-am gândit la Tommy, dar ca la o problemă de interes istoric, separată de mine prin eoni de timp, prin matricele teoriei și cercetărilor. „Nu-i ușor să afli iubirea adevărată, poți căuta oricât fără s-o găsești vreodată.” Posibil, dar acum eram închinat unor țeluri mai înalte. Poate că, pentru mine, iubirea a fost întotdeauna un *ignis fatuus*²³. Mă simțeam neputincios și sleit. M-am vârat sub pătură fără să mă mai dezbrac. Continua să plouă. Am adormit și am visat că Tommy, sau poate altă femeie, sub chipul unei păsări de apă, cu ochi frumoși, se zbătea se zbătea se zbătea la fereastră, încercând să pătrundă înăuntru.

JOI

JOI SEARA NU AM MAI TRECUT

pe acasă, pentru a-mi schimba hainele, ca de obicei, ci am rămas în barul din Sloane Square până a sosit timpul să mă duc în Queen's Gate Terrace. Acum începusem să mă gândesc la Laura Impiatt și la lucrul acela pe care voia „neapărat” să mi-l spună. Să fi vrut să-mi declare că se îndrăgostise de mine? Altădată, asemenea idee m-ar fi amuzat, ba chiar m-ar fi mișcat, convins fiind că n-ar fi putut avea nici o consecință dramatică. Laura era întotdeauna pornită pe fapte mărețe. Acum însă, o asemenea complicație suplimentară n-ar fi fost deloc bine venită. Era un moment în care trebuia să mă feresc de femei. Și mi-am adus aminte cu o strângere de inimă de oribilă impresie pe care trebuie să i-o fi făcut lui Lady Kitty cearta dintre mine și Tommy, surprinsă pe scările ministerului. Ce-ar gândi Lady Kitty despre mine dacă ar avea măcar o umbră de bănuială că flirtez cu soția lui Freddie? Îmi venea rău numai la asemenea gând. Era extrem de important ca Lady Kitty să vadă în mine, cel puțin în ce privește prezentul, un om curat. Îmi mai dădeam seama că, uzând de mult tact, trebuia s-o fac să afle că rupsesem legătura cu Tommy. Ce idioțenie din partea mea să-i spun că Tommy mi-era logodnică. Nici măcar nu era adevărat.

Mai târziu, tot reflectând la Laura, mi s-a năzărit încă o posibilitate. Dacă descoperise cumva Laura ceva în legătură cu trecutul meu, cu întreaga întâmplare? Nu prea părea plauzibil, cel puțin din remarcile ei, totuși se putea să fi aflat unele lucruri. Spusese că vrea să mă întrebe ceva. În orice caz, mai devreme sau mai târziu, o ființă atât de devorată de curiozitate avea să miroasă că exista ceva putred în legătură cu mine și familia Jopling. Deci o rațiune în plus de a mă ține cât mai departe de Laura. Și totuși doream s-o văd ca să aflu ce voia să mă întrebe și ce trebuia neapărat să-mi spună.

La birou avusesem o zi curioasă. Vremea continua să fie rece, căinoasă; se lăsase puțină ceață, căzuse o ploaie fină, care încă se cernea. Am stat

nemișcat la masa de lucru, văzându-mi de treburi, întrebându-mă, ori de câte ori apărea curierul, dacă nu cumva îmi aduce vreo notă pe care să văd scrisul acela mărunț, în care mi se ceruse ultima oară: „*Te rog, las-o în pace pe Anne. Te rog*”. Dar nu mi s-a înmânat nici o notă. Contrar obiceiului meu, am luat prânzul la cantina ministerului. Pe scări l-am întâlnit pe Clifford Larr, care m-a ignorat mai ostentativ ca oricând. Tommy m-a sunat de trei ori, și de fiecare dată i-am trântit receptorul în furcă.

Acum, ud și dârdâind de frig, mă apropiam de ușa familiei Impiatt. Laura îmi umflase cu o seară înainte umbrelă, așa că eram muiat din cap până-n picioare. Muncit de gânduri, străbătusem pe jos tot drumul din Sloane Square, fără să-mi dau seama, decât când a fost prea târziu, că ploaia se întetise într-un adevărat potop. Șapca devenise un burete îmbibat pe capul meu, paltonul îmi atârna greu de atâta apă, și o umezeală pătrunzătoare, lipicioasă și rău prevestitoare mi se răspândise pe umeri și pe spate. Așteptam cu nerăbdare focul vesel din salonul casei Impiatt și o stacană mare de gin.

Freddie îmi deschise ușa și mă întâmpina minunându-se pe drept cuvânt de înfățișarea mea de naufragiat. Era cât pe-acți să fac o remarcă hazlie în legătură cu nevastă-sa care-mi sfeterisise umbrela, când mi-a trăsnet prin minte că poate Freddie nu era încunoștiințat de toate vizitele pe care mi le făcea Laura. Gândul mi-era neplăcut. Mi-am zărit umbrela în suportul din hol, și mi-am spus că o s-o iau binișor de-acolo la plecare. Discutam cu Freddie, care-mi atârna paltonul ud learcă pe un umerăș, când am auzit din salon o tunătoare voce bărbătească, urmată de un glas de femeie și, cu o paralizantă crispăre de groază, mi-am dat seama că ceilalți oaspeți erau Gunnar și Lady Kitty.

M-am așezat pe un scaun în hol, ca să-mi recapăt răsuflarea, pretinzând că-mi storc manșetele pantalonilor. Primul meu gând a fost să plec imediat, sub un pretext oarecare. Dar nimic n-ar fi fost mai bine calculat pentru a orienta via curiozitate a Laurei pe urma cea bună. Știa Gunnar că vin și eu? Cum trebuia să-l salut? Cum se vor comporta ei? Va fi posibilă disimularea? Pe urmă, cu un șoc care m-a cutremurat, mi-am adus aminte, exact la timp, că se presupunea că nu o mai văzusem niciodată pe Lady Kitty.

— Intră, spuse Freddie. Vino să te coci la foc.

M-am ridicat încet și l-am urmat în salonul puternic iluminat, conștient că arăt ca un șobolan înecat, și nu numai că nu-mi schimbasesm hainele, dar și dormisem noaptea trecută în ele.

Primul lucru pe care l-am văzut a fost fața Laurei, strălucind, după cum mi s-a părut, de o complice cunoaștere.

Laura era toată păr revărsat și rochie revărsată. Purta un veșmânt asemănător celui în care-mi apăruse Christopher cu o seară înainte, și o puzderie de podoabe zornăitoare, făcute parcă din oțel polisat. Când se apropie de mine cu brațele întinse, am văzut peste umărul ei fețele brusc împietrite ale celorlalți doi oaspeți. Era evident că Laura plănuse o surpriză pentru toți cei interesați.

— Hilary! Ce plăcere! Mă sărută pe obraz cu ostentativă posesivitate. După câte știu, tu și domnul Jopling sunteți vechi prieteni. L-ați cunoscut pe Hilary Burde?

Întrebarea din urmă îi era adresată lui Lady Kitty, care făcu un gest vag și scutură din cap.

— Hilary Burde. Lady Kitty Jopling. Bănuiesc că voi doi v-ați întâlnit la birou?

Această întrebare - altă încuietorie - îi era adresată lui Gunnar.

— Ne-am salutat doar în treacăt, am răspuns eu. E mult de când nu ne-am văzut.

Am rostit aceste cuvinte adecvate absolut pe negândite.

Îmi simțeam fața încinsă, luând foc. Intrând în salon, am găsit timp să sper că Gunnar n-o să observe tulburarea soției sale. Dar nu exista pricină de îngrijorare. Lady Kitty își și revenise, poate puțin prea repede dacă ar fi fost să-ți spui că fusese confruntată pe neașteptate cu faimosul dușman al soțului ei. Reacția ei ar fi trebuit să fie inversă, întâi o amabilă indiferență, pe urmă uluire. Oricum, agitația lui Gunnar era destul de puternică pentru a exclude orice posibilitate de a observa comportamentul soției sale.

Constituția robustă a lui Gunnar lunecase spre îngrășare, dar statura lui încă îi domina pe toți, atingând peste un metru optzeci și cinci, ușoară gârbovire a umerilor făcându-l să pară cam de înălțimea mea. Ceea ce-l deosebea însă total de imaginea lui din trecut era buhăiala feței, obrații puhavi, acoperiți de o roșeață care nu era cea a tinereții, și fruntea îngroșată și brăzdată de câteva riduri. Părul blond căpătase o nuanță cenușiu-nisipie și se rărise, sugerând chelirea, deși se mai găsea încă în destulă cantitate, iar ochii albaștri pestriți, între pleoapele obosite și pătate, rămăseseră limpezi și luminoși, evocându-l pe atletul iscusit și atrăgător pe care-l iubise Anne. Era straniu cum în acea clipă țâșnise între noi numele ei, ca o fulgerare, ca o manifestare fizică. Răsunase, și personalitățile noastre din trecut

reapăruseră ca două năluci, iar năluca ei era alături de noi. Poate numai pentru că reuşisem să văd ochii lui Gunnar. Dar mi-o evocase cu atâta intensitate pe Anne, încât aveam senzația că scena reală se întunecase și că nu mai exista nimic între noi decât flacăra prezenței ei, fața ei radioasă, frumoasă și tânăra. Am spus „între noi” pentru că știam cu siguranță că și Gunnar se gândea, în aceeași clipă, la Anne.

Toate aceste închipuiri au durat doar un moment sau două, timp în care nu am privit-o pe Lady Kitty. Laura se năpusti din nou pe mine. Freddie venea din urmă, exclamând:

— Hilary e complet muiat.

— Așa e! strigă Laura. A umblat din nou prin ploaie, răul de el! Ia uitați-vă la pantalonii lui, uitați-vă la spatele hainei înnegrit de umezeală, Doamne, puneți numai mâna! Și începu să-mi pipăie spatele, de parcă-i invita și pe ceilalți să facă la fel. Hilary, scoate-ți imediat haina! Freddie, dă-i o haină de-a ta. Hilary, nu te opune! Nu fi obraznic, că-ți scoatem și pantalonii! Așază-te aici, cu spatele la foc. Ia uitați-vă, ies *aburi* din el.

Decât să mă pretez la ciondăneala jucăușă pe care, fără îndoială, o aștepta Laura, am preferat să execut tot ce-mi cerea și m-am așezat pe jos, cu spatele la foc. Vesta și cămașa mi se lipiseră umede de umerii din care, într-adevăr, ieșeau aburi. Picături reci de apă se prelingeau din părul striat de ploaie și-mi lunecau pe șira spinării. Mi-am dat seama cu *groază* că sub cei doi năsturași statuari de la gât, cămașa mea nu mai deținea nici un nasture, în schimb avea o vizibilă ruptură, pe care oricât o îndesam în jos, nu reușeam să o ascund în pantaloni.

Freddie ieșise din cameră. Laura se foia în jurul meu, alintându-mă și strigându-mă „Hilo”, un diminutiv pe care nu-l mai folosise niciodată până atunci și care, chiar și la birou era, slavă cerului, foarte rar utilizat de colegii mei. Lady Kitty se mutase mai la o parte și se așezase în dreapta mea, pe un scaun depărtat de foc. Purta o rochie de seară din mătase verde, bogat brodată cu alb. Nasul lung și buzele prelungi, pline, acum puțin botoase. dădeau feței ei o încordare de animal, acea „*scăpărare*” enervantă pe care o are chipul unei vulpi. Gunnar, aflat în fața mea, se rezemase de niște rafturi cu cărți și se uita fix nu tocmai la chipul meu, ci la mine tot, cu ochii transformați aproape în două dreptunghiuri albastre din cauza unei încruntări intense și supărătoare. Laura încetă să-mi mai pipăie părul și, exclamând: „Trebuie să aduc un prosop”, ieși din încăpere.

Când ramaserăm doar în trei, clipa de oprire a respirației fu perceptibilă, aproape audibilă. Pentru a slăbi tensiunea, am început să-mi schimb poziția, am îngenuncheat, apoi mi-am încrucișat picioarele, cercetându-mi manșetele pantalonilor. Simțeam dorința chinuitoare de a articula un sunet, eventual un geamăt ușor, din moment ce nu mă puteam gândi la nici un cuvânt posibil. Și aș mai fi vrut să mă întorc către Lady Kitty, a cărei privire o simțeam arzându-mi obrazul drept, dar mi-am ținut cu hotărâre fața îndreptată spre Gunnar.

Gunnar continua să mă fixeze cu aceeași ferocitate intensă, îngrozită, care părea totuși să nu mă vadă. Ținea în mână o cupă de sherry, acum aproape goală. Și, în timp ce mă privea, aplecă paharul, răsturnând restul de vin pe covor și, apropiind cealaltă mână, frânse cupa în două, de la picior.

M-am ridicat în picioare. La fel făcu și Lady Kitty. Cu o rapidă învolburare de mătăsurii verzi, veni între noi doi. Așeză paharul ei lângă Gunnar, pe raftul de cărți. Luă cu gingășie din mâinile lui cele două jumătăți de cupă spartă, și se reaseză, lăsându-le să cadă printre faldurile rochiei cu un gest deliberat grațios. Când Freddie reveni în cameră, Lady Kitty tocmai culegea bucățile de sticlă de pe covor.

— Îmi pare teribil de rău, mi-am spart paharul.

Freddie o rugă să nu se necăjească și-mi oferă o voluminoasă haină de-a lui. Sosi și Laura strigând „*À table!*”, țipă când dădu cu ochii de înfățișarea mea grotescă, și se repezi la mine gata să-mi frece părul cu prosopul, numai că i l-am smuls la timp din mină. La ordinul Laurei, Lady Kitty trecu pe lângă mine fără să-mi arunce vreo privire, îndreptându-se spre hol, Laura porni după ea. Freddie îi spunea lui Gunnar:

— Joia e ziua în care ne vizitează Hilary. Și pe vremea când l-ați cunoscut dumneavoastră avea Hilary „zilele” lui?

Gunnar care, evident, nu avea idee de ceea ce fusese întrebat, răspunse:

— A, da.

Când ieși pe ușă, ochii noștri, irezistibil atrași, se întâlniră o frântură de secundă. Fața lui Gunnar se contractă; își întoarse brusc capul. Eu am ieșit ultimul din încăpere.

Când am intrat în hol, unde ceilalți se opriseră discutând, clapa deschizăturii pentru scrisori, de la ușa din față, fu brusc împinsă, și un plic zbură înăuntru, aterizând cu un zgomot sec pe rogojină de la intrare. Laura îl ridică de jos.

— Hilary, e pentru tine. Dumnezeuule, e de la ea!

Îmi vâri plicul în mână. și mi-am văzut numele sens în caligrafia lui Tommy.

— Nu te formaliza, dragă, citește-ți scrisoarea!

Sufrageria familiei Impiatt era la subsol, lângă bucătărie. Freddie îl și conducea pe Gunnar în jos pe scări. Laura îi urmă, deschizându-i ușa lui Lady Kitty. Am desfăcut scrisoarea lui Tommy.

„Oh, iubitul meu, nu pot suporta, mor de durere. Te rog, te rog, acceptă să mă vezi. Te voi aștepta în seara asta acasă la tine.

— Trebuie să-mi iau poșeta. Am lăsat-o în salon, se auzi vocea lui Lady Kitty. Mi-am înălțat capul și am privit drept în ochii de ardezie, strălucitori. Foșnetul mătăsos al rochiei trecu pe lângă mine; Lady Kitty intră în salon, își luă poșeta și apăru iar. Când trecu a doua oară pe lângă mine, murmură:

— Biscuit va veni sâmbăta dimineața.

Am urmat-o pe scări, spre masa de cină (supă de crevete, *boeuf Stroganoff* și *crêpes Suzette*).

VINERI

„Stimată Lady Kitty,

Nădăjduiesc că veți considera că am procedat bine. Presupun că Gunnar v-a povestit că l-am acostat miercuri. Intenționam să mai aștept, dar l-am întâlnit pe scări și, deodată, am simțit că nu pot suporta să trec pe lângă el fără un cuvânt. Am intrat în biroul lui, dar nu am avut timp să discutăm, pentru că a venit cineva. Pentru a fi mai exact, i-am rostit de două ori numele: o dată pe scări, o dată în birou. El n-a spus nimic. Îmi dau seama că nu am dreptul să pun întrebări, dar aș dori mult să știu cum a reacționat la această întâlnire. În acele momente eu am simțit că se întâmpla un lucru bun, că se duceau un soi de tratative. Acum însă, această idee îmi pare absurdă. Și nu numai din cauza incidentului cu paharul de sherry, pe care l-ați curmat prin intervenția dumneavoastră. Discuțiile de la masă, oribilele noastre juxtapuneri, felul în care sesizam starea de spirit a lui Gunnar fac să apară drept imposibilă o pace între noi. Nu poți înceta brusc să urăști pe cineva, oamenii nu iartă, e o imposibilitate. Nu pot să vă spun cât de limpede mi-a apărut lucrul ăsta la acel dineu care a fost un adevărat supliciu, deși sunt convins că domnul și doamna Impiatt nu au observat nimic. Sunt sigur că înțelegeți. Am simțit atunci și simt și acum că totul e lipsit de speranță și mă întreb dacă cel mai bun lucru pe care l-aș putea face nu ar fi să dispar. În orice caz, voi avea grijă să nu mai fiți niciodată stingherită de prezența mea ca oaspete într-un salon. V-ați dat seama, sunt încredințat, că nu am avut idee de întâlnirea noastră acolo. În orice caz, pentru că v-am vorbit de dispariția mea, dați-mi voie. să vă asigur că aceasta nu se va produce imediat. Înțeleg însă că va sosi momentul când va trebui să dispar și de atunci încolo nu veți mai auzi nimic despre mine. Dar, între timp, recunosc că e de datoria mea să mă mențin pe poziție și să încerc tot ce-mi stă în putință să fac. Dacă încercările mele îl pot ajuta câtuși de puțin pe Gunnar, slăbind tensiunea în care trăiește sau domolindu-i suferința, atunci am obligația să perseverez, și o voi face. și

dați-mi voie să adaug: doresc să fac și voi face orice îmi veți cere dumneavoastră.

Îmi îngăduiți să vă vorbesc un moment și despre mine! Ar fi o mare alinare. Este unicul context în care pot vorbi, și dumneavoastră sunteți unica persoană căreia îi pot vorbi. Am purtat grozăvia asta în mine, în tăcere și în singurătate, atâta amar de ani, și totuși povara nu a devenit mai ușoară. Nici nu sunt sigur ce nume poartă povara. Mi ar fi de mare ajutor să o pot defini, dar cuvintele se dau bătute. Culpabilitate, păcat, suferință, căință, remușcare? Nu căință, deoarece căința ar fi schimbat lucrurile, ori tocmai imuabilitatea lor este cea care distruge viața și exclude orice bucurie. Iertați-mi acest exercițiu de autocompătimitate, care poate să pară odios de deplasat. Ce pretenții pot avea eu, ce altceva pot spera să fiu decât un simplu instrument? Și totuși, pe măsură ce reflectez, și mai ales după oroarea întâlnirii cu Gunnar la acel dineu, simt că e necesar, pentru ca lucrurile să aibă un sens, să mă gândesc și la nevoile mele, trebuie să existe și acestea, acceptate ca parte a motivației mele. Acceptate: dar de cine? Nu-i pot cere lui Gunnar să le accepte, să înțeleagă că lucrul care s-ar putea să-i facă lui bine mi-ar putea face și mie bine. Ar însemna să mă aștept la prea mult dacă aș spera că mila lui față de mine să ne tămăduiască pe amândoi. Într-un fel, nici nu mă pot aștepta să știe măcar că am suferit și eu - că sufăr și voi suferi. Așadar, presupun că singura persoană căreia îi pot adresa această pledoarie poate fi sau Dumnezeu, sau dumneavoastră. Deci, dumneavoastră. Vă rog să mă iertați. Încerc deja o infimizezimală ușurare numai prin faptul de a vă putea spune că pentru mine totul este încă viu, de parcă s-ar fi întâmplat ieri, și că întâmplarea mi-a ruinat viața până în ultimele ei fibre. Ar putea să pară o «lașitate» faptul că m-am lăsat pradă unei atare devastări și că acum impun respingătoarea ei priveliște ochilor persoanei care ar fi trebuit să fie cel mai mult cruțată. Și totuși oamenilor li se întâmplă asemenea lucruri, viețile se lasă astfel năruite, pângărite, întunecate și irevocabil ratate, oamenii pornesc pe căi greșite și persistă în acestea, și cei care săvârșesc o singură greșeală dau cu piciorul și în tot restul, din furie sau chiar din pică. Numai grațioasa dumneavoastră amabilitate față de mine faptul că m-ați luat în considerație și, aș îndrăzni să spun, faptul că ați avut nevoie de mine, a creat un spațiu care să îngăduie ca acest adevăr lugubru să fie în sfârșit scos la lumină. O clipă, o să cadă lumina și pe o rană urâtă și obscenă. Și pentru aceasta,

orice s-ar întâmpla, vă voi purta gratitudine, iar prin aceasta, orice s-ar întâmpla, mă voi simți ajutat.

Îndrăznesc să vă spun toate aceste lucruri datorită extraordinarului prilej pe care mi l-ați oferit, pare-se cu bună știință, și pentru că întâlnirea noastră va fi, în mod necesar, absolut efemeră, atât de efemeră încât aproape că nici nu va fi existat ca o întâlnire între doi oameni, deși există într-o colosală măsură ca eveniment. E limpede că între mine și Gunnar nu va putea avea loc niciodată o «prietenie». S-au întâmplat atâtea în mintea mea, de atunci, din acea dimineață când am discutat în parc. Cred că la început mi-am imaginat că ar fi posibilă o «relație» între mine și Gunnar. Acum știu că nu e cu, puțință. Voi face tot ce veți dori dumneavoastră, voi face tot ce este necesar, și apoi o să mă volatilizez. Asemenea unei comete. Acum, privind situația prin optica mea mai recentă și mai clară, cred că pot face foarte puțin pentru Gunnar, deși ceva tot se poate realiza. (Și, vai, foarte puțin poate face Gunnar pentru mine.) În mod cert, nu mă aștept ca dumneavoastră să vă amintiți de mine cu gratitudine, în curând voi fi plecat. Numai că în viața mea s-a întâmplat un eveniment pe care bunătatea și curajul dumneavoastră l-au făcut să existe. Și îmi voi aminti întotdeauna de amabilitatea dumneavoastră față de mine; chiar dacă nu există nimic altceva care nu pot lua cu mine, voi lua imaginea acestei amabilități, care va constitui pentru mine un bun de preț, în anii lungi ce vor să vină; și poate că, până la urmă, cine știe?, grozăvia, cumplită durere, se vor mai împlânzi.

Vreau să vă mai spun ceva, pentru că, în timp ce scriu toate acestea, simt că nu trebuie să vă ascund nimic. Am rupt logodna mea cu doamna Uhlmeister. De fapt, n-am fost niciodată cu adevărat logodit cu ea. S-ar putea nici să nu vă mai amintiți de această chestiune, dar am ținut să v-o menționez întrucât domnul și doamna Impiatt au făcut mult haz în timpul mesei pe tema asta.

Vă rog să-mi iertați scrisoarea de față. Va fi, sunt sigur, singura scrisoare pe care vă voi scri-o vreodată. Ușurarea pe care mi-a pricinuit-o această destăinuire a fost imensă, cosmică. Ați și reușit să faceți enorm pentru mine. A vă împlini voia, a vă fi de folos dumneavoastră și lui Gunnar este unica dorință a unui om sortit să dispară. Acceptați, vă rog, gratitudinea mea, omagiul meu. Voi aștepta instrucțiunile dumneavoastră în legătură cu ceea ce urmează să fac în continuare, și voi face tot ce-mi veți spune. Sper din toată inima că Gunnar va accepta să mă mai vadă sau că, în orice caz,

nu a decis să nu mă mai vadă. Firește, nu aștept nici un fel de comunicare din partea lui. Dacă socotiți potrivit, voi încerca să mă apropii din nou de el la birou, dacă nu, îi voi scrie. Dorințele dumneavoastră sunt ca niște rugăciuni în lumina cărora aproape că izbutesc să mă rog și eu.

*Al dumneavoastră, cu toată sinceritatea,
Hilary Surde.”*

Era ora trei dimineața și mă aflam într-o cameră înghețată dintr-un mic hotel de lângă Paddington. O stare de exaltare pusese stăpânire pe mine. Inima îmi bătea cu atâta putere, încât trebuia, din când în când, să o apăs cu ambele mâini ca s-o împiedic să erupă prin carne. Sângele îmi fierbea, capul mi se învârtejea. Hotărâsem, mă rog, dacă asta putea fi numită o hotărâre, să nu mă duc acasă, pentru a evita confruntarea cu Tommy. Am plecat devreme de la Impiatt și i-am telefonat lui Crystal, din Gloucester Road, spunându-i să nu mă aștepte. Nu i-am explicat de ce nu pot veni, și ea nu m-a întrebat. Glasul ei la telefon avea un ecou trist, un ecou de singurătate, deși nu mi-a spus decât vorbe drăgăstoase. Am luat un metrou de linie circulară până la Paddington și am intrat la întâmplare într-unul din hotelurile ieftine din Sussex Gardens. Am cerut la recepție niște hârtie de scris, și apoi m-am instalat în camera mea. compunând.

Am rescris de câteva ori scrisoarea de mai sus, cred că de vreo cinci ori, făcând adaosuri și mărunte schimbări de cuvinte. Am scris repede, inspirația nu-mi lipsea. Prima ciornă a avut o puzderie de două puncte și punct și virgulă, pe care le-am eliminat în ciorna numărul doi, în favoarea liniuțelor de pauză, pentru ca apoi, în ciornele următoare, să prefac majoritatea păunelor în virgule și să reinstalez în câteva locuri cele două puncte. Am observat (nu eram propriu-zis beat, dar aveam simptome de beție.) că în ciorna numărul unu aproape că nici nu vorbeam de Gunnar. Mă simțeam divin de obsedat, dar și profund nelămurit de ceea ce mi se cerea să fac și de țelul întregii agitații. S-ar fi zis că nu mai exista nimeni în univers în afară de mine și de Kitty. (De câteva zile, îi spuneam în gândurile mele „Kitty”.) Ceva teribil se întâmplase, ieri, cu ani în urmă, înainte de începutul lumii, dar ce anume? Ceva se cerea făcut, o mare încercare, o misiune ce trebuia împlinită, dar ce? Tot ce știam era că ea mi-o poruncise. Iar eu trebuia să-i împlinesc voia și apoi să mor. Eram un om sortit, să piară, și prin pieire să-și înfăptuiască menirea: să slujesc și apoi să dispar în singurătate.

Încă înainte de ora unu mi-a devenit limpede că eram îndrăgostit de Kitty și că scrisoarea mea era o scrisoare de dragoste. Presupun că mă îndrăgostisem mai de mult de ea. Niciodată nu poți situa în timp începuturile unei iubiri. Incluzând și seara de azi, o întâlnisem de cinci ori: de două ori la birou, o dată în parc când venise cu caii, o dată în parc singură, și acum în casa Impiatt. Presupun că nu m-am putut îndrăgosti de ea la prima vedere, și totuși, când am stat de vorbă la statuia lui Peter Pan, venerația mea pentru ea, adorația mea aveau deja trecut. A-i scrie a fost ca și cum aș fi scris unui vechi prieten. „Te rog să-mi ierți scrisoare de față, draga mea”, scrisesem, fără să-mi dau seama, în ciorna numărul unu. „Iubita mea.” Desigur că epistola mea deborda de autocompătimire, era plină de absurdități, chiar de fraze pompoase: „unica dorință a unui om sortit să dispară”, și așa mai departe. Dar oricât de lipsite de demnitate ar fi fost, elocvența era necesară, autorevelarea esențială. Scrisoarea aceasta constituia unica șansă care mi se putea oferi vreodată pentru a exprima toate aceste sentimente.

Eram oare sortit să dispar? Era aceasta singura scrisoare pe care aveam să i-o scriu lui Kitty? Asemenea întrebări priveau un viitor care, în dispoziția mea de la ora trei dimineața, mi se părea inimaginabil de îndepărtat. Aveam conștiința profund și fericit ușurată de faptul că mă supuneam întru totul voinței ei. Ea avea să hotărască tot ce va urma. Deja hotărâse să o trimită pe Biscuit sâmbătă dimineață la mine, și înainte de acest viitor îndepărtat al dimineții de sâmbăta exista întreaga minunată zi de vineri, în care voi trăi în slujba ei. Și poate că Biscuit o să-mi aducă o altă prețioasă scrisoare de la stăpâna ei. Lumină proiectată de acest gând estompa contururile acelei perioade foarte îndepărtate când va fi inevitabil pentru mine să dispar.

Pe la trei și jumătate m-am vârat în pat, și gândul la Kitty așternea o perdea de liniște peste mintea mea plină de vise. Era atât de bună cu mine, o, cât era de bună!

Dimineața (vineri) mi-am luat micul dejun în gara centrală Paddington, la bufetul de pe peronul unu. Am mâncat pâine prăjită cu marmeladă la o masă așezată afară, pe peron, lângă cel mai impresionant monument londonez închinat războiului, reprezentând un soldat din primul război mondial, în echipament de tranșee, cu raniță și mantaua pe umeri, stând într-o atitudine calmă și citind o scrisoare de acasă. Am zăbovit un timp pe peron și am urmărit plecarea trenului de 7.30 în direcția Exeter St. David's,

Plymouth și Penzance, a trenului de 7.40 în direcția Bath, Bristol Temple Meads și Weston-Super-Mare, a trenului de 8 în direcția Cheltenham Spa, Swansea și Fishguard Harbour, și a celui de 8.05 în direcția Reading, Oxford și Worcester Shrub Hill. Mă simțeam acum mai puțin exaltat și mult mai înfricoșat: nu înfricoșat de ceva ce s-ar fi putut întâmpla pe lume, ci de propria mea stare de spirit, de brusca perspectivă a unui nou gen de suferință. Cum puteam *iubi* atât de mult o ființă pe care nu aveam s-o pot vedea sau cunoaște mai bine, persoana care, dintre toate, era cea mai departe de mine, de care eram, în mod ineluctabil, separat? Oare ce cruntă suferință, încă neîncercată, încă nerevelată, avea să implice și acest lucru? Să fi fost pedeapsa, expierea, sfârșitul, groapa neagră în care mi-era dat în cele din urmă să pier? Și totuși, chiar în acele momente, știam că, pentru mine însumi, n-am să pot dispărea. Îmi voi purta crucea neabătut, zi de zi, săptămâna de săptămână, an de an, și nu mă voi lăsa frânt, și nimeni nu mă va auzi gemând. Asta era partea cea mai rea. Și, împletit cu acest rău, se ivea miracolul iubirii, cu toate duiosiile și viziunile sale de bucurie pură.

Încercam cu disperare să-mi țin spaima într-o stare cât mai vagă. și la aceasta mă ajuta gândul că azi era vineri, iar mâine, sâmbăta, va veni Biscuit. Chiar și în acest fapt încercam să instalez calmanta schemă a rutinei. Se cuvenea să-i dau lui Biscuit scrisoarea pe care o alcătuisem peste noapte? Undeva, în afara imenselor galerii boltite ale gării, lumina zilei încerca să-și facă loc, dar înăuntru plutea o întunecime galbenă, străpunsă de lumina electrică și de un miros de sulf. Pe măsură ce inevitabilele trenuri plecau unul după altul, reciteam și cugetam cu grijă la ultima formă a scrisorii. Trebuia s-o trimit, ar fi trebuit s-o rescru, n-ar fi trebuit oare s-o temperez? Pentru mine, cel puțin, era absolut vizibilă starea de extaz, brațele pline de dor întinse într-un elan nestăvilit. Era necesar să descriu în termeni atât de plastici viața mea ruinată? Și puteam să-i declar lui Kitty, chiar atât de fățiș, că o rupsesem cu Tommy? Nu era un lucru lipsit de demnitate, gratuit, josnic, manifest indiscret și grosolan? Ce importanță avea dacă Kitty credea sau nu despre mine că sunt logodit? Firește că avea o importanță covârșitoare, dar ce importanță avea această importanță? De ce-ar interesa-o pe Kitty o asemenea sordidă informație? N-o să-i facă o impresie proastă graba mea de a-mi sublinia solitudinea, de a mă scutura ostentativ de Tommy? Totuși bancurile stupide ale celor doi Impiatt, în timpul dineului, făceau ca asemenea destăinuire să fie esențială. Nu suportam gândul de a o lăsa pe Kitty să mă creadă prins într-o vulgară

ciorovăială de îndrăgostiți, încă nerezolvată. Mai bine adevărul penibil decât așa ceva. Trebuia să-i aduc la cunoștință că-mi redobândisem puritatea singurătății. Am hotărât să las acest lucru cum era, să las întreaga scrisoare cum era. O scrisesem într-o stare de nebunie inspirată. S-o primească Kitty așa cum arăta și, în înțelepciunea și îndurarea ei, s-o interpreteze cum va voi.

Dineul din casa Impiatt fusese cu adevărat un supliciu. Freddie se pornise pe dată să-i vorbească lui Gunnar despre pantomimă. Apoi își dăduse seama, încurcat, că făcuse o gafă, date fiind recentele mele non-relații cu Tommy. încercă să schimbe subiectul, dar Laura îl reluă, cu intenția manifestă de a mă tachina în legătură cu Tommy, pe care o numea „tânăra” mea, dând a înțelege că orice răceală dintre noi era, desigur, trecătoare și că Tommy avea să joace în pantomimă, așa cum se stabilise. „Hilary a stăruiet s-o introducă pe tânăra lui în pantomimă” „Nu-i adevărat!” ”Hilary e cel mai mare mincinos, dar desigur că dumneavoastră îl cunoașteți de-o viață” „Nu-l putem lăsa pe Hilary să se certe cu vedeta noastră, nu-i așa, Freddie?” Soții Impiatt nu puteau renunța la obiceiul de a mă folosi ca țintă a glumelor lor naive, iar eu nu reușeam să ies din rolul meu de clown, oricât de sfâșietor era acest rol de față cu asemenea public. „Pe ce puneți pariu că Hilary poartă iar ciorapii lui trăsniți? Hilary, ia arată-ți ciorapii!” Și tot așa, Hilary în sus, Hilary în jos, până când am simțit că-mi ard obrazii și-mi clocotește sângele de stinghereală și supărare și mânie.

Acum, când reflectam retroactiv la toate astea, îmi dădeam seama că purtarea Laurei fusese iritantă până la limita bizareriei. Era stânjenită, ațâțată, bea și râdea mai mult ca de obicei și părea deosebit de preocupată să-și bată joc de mine în fața musafirilor ei. În mod cert, făcea tot ce putea ca să mă înfățișeze drept un bărbat cu o legătură veche, bine statornicită. „Las’ că știm noi cum sunt ciondănelile tale cu Tommy și cât durează!” Era un lucru deosebit de exasperant și de crud, și nu mă simțeam în stare să dau vreun răspuns. Laura era într-o dispoziție foarte malițioasă, pe care nu o puteam tălmăci. Poate că, la urma urmei, era puțin îndrăgostită de mine? O femeie posesivă, care avertiza altă femeie să nu încalce teritoriul ei, oricât de improbabil ar fi fost ca cealaltă să-i devină rivală? Se putea ca procesul să fi fost aproape automat. În orice caz, era imposibil ca Laura să nu vadă în Kitty o adversară foarte bine dotată, care ar fi putut râvni la mica ei lume. Să fi vrut oare s-o informeze pe Kitty că, în ciuda aparențelor, eu nu eram un holtei singuratic, ușor accesibil, ci, în măsura în care puteam aparține și

altcuiva în afară de Tommy, îi aparțineam ei? Sau poate că ciudata stare de spirit a Laurei izvora din cunoașterea relațiilor mele din trecut cu Gunnar? Ideea că Kitty s-ar putea împrieteni cu Laura îmi venise subit, în timp ce consumam *boeuf Stroganoff*, și am simțit că îmbucătura îmi rămâne în gât. Dacă Kitty începe să-i facă mărturisiri Laurei? De ce nu? Gândul că Kitty ar putea să-și făurească o imagine despre mine prin intermediul Laurei mă îmbolnăvea. Nu pentru că, în realitate, Laura m-ar fi disprețuit sau ar fi avut o părere proastă despre mine; dar, în mod inevitabil, avea să-mi traseze un portret absurd. Kitty a fost cea care (văzând oare chinul meu?) a dat o turnură mai generală subiectului pantomimei. Gunnar, care sau devenise pompos, de când ajunsese mare personalitate, sau era așa numai acum, din nervozitate, îi ținu lui Freddie o prelegere, în sensul că Peter Pan era o alegorie despre părinții care refuză să se maturizeze, dar ceea ce îi conferea caracterul sinistru era investirea copilăriei cu spiritualitate.

— Fragmentarea spiritului este problema celor de vârsta noastră, îl informase Gunnar pe Freddie. Peter personifică o spiritualitate irevocabil prinsă în copilărie și care, totuși, nu poate renunța la revendicările ei. Peter este, esențialmente, o făptură de pe alte tărâmuri, apoteoza unei spiritualități imature.

Gunnar se adresa lui Freddie și, uneori, Laurei. Pe mine mă ignora pe cât putea. Eram așezat între Laura și Kitty, Nu știam ce să fac cu ochii, cu mâinile, cu picioarele. Mă durea capul de cât mă feream să mă uit la Gunnar. Laura, tot glumind, își lăsase nu o dată mâna pe genunchii mei. Mătasea verde se afla la câțiva centimetri depărtare.

Și acum stăteam pe peronul unu al gării Paddington, urmărind cum pleacă trenul de 9.05 în direcția Birmingham New Street și gândindu-mă - era și timpul - la Gunnar, și în vreme ce mă gândeam la el am simțit cum spiritul meu hoinar se liniștește, asemenea condamnatului care, după nenumărate apeluri și speranțe, ajunge, în sfârșit, să-și privească sentința ca pe o realitate. De astă dată nu era loc de visare. În acest context mai sobru, „sentimentele” mele pentru Kitty deveneau într-adevăr „simple” sentimente, și știam că puteam fi sever față de ele. Existau doar ca ceva frumos, însă total nesemnificativ, ca o floare pe care o zărești în drum spre spânzurătoare. Și nici nu era nevoie să mă amăgesc că misiunea mea, în ceea ce-l privea, era sugerată și impusă de Kitty. Până și acest lucru măgulitor trebuia să-mi fie negat. Viața, sau adevărul, ceva dur și profund care nu putea fi ocolit, îmi sugera și-mi impunea misiunea. Și unica

speranță care există pentru mine era una pe care n-o puteam nutri, ba poate chiar nici concepe, și care nu putea fi decât un produs secundar al strădaniei mele, speranța - formulată în termeni atât de melodramatici în scrisoarea către Kitty - că s-ar putea ca, ajutându-l pe Gunnar, să mă ajut pe mine însumi.

Dar puteam să-l ajut pe Gunnar? Și cum trebuia să procedez? Problema fundamentală era cea care-l privea pe el, sau cea care mă privea pe mine? La originea tuturor acestor fapte stătea ceva ce făcusem eu. Dar ce făcusem? Mă pedepsisem oare pentru că fusesem atât de crâncen pedepsit de soartă? Fusesem cumplit de ghinionist. Dacă Anne ar fi ieșit în acea seară din mașina și s-ar fi întors acasă la soțul ei... Ceea ce ar fi putut să apară acum, privit retrospectiv, un păcat mărunț devenise un păcat monumental numai prin ceea ce, luat în sens strict, părea a fi fost un accident. Moartea este cel mai cumplit dintre *fapte*. Acest fapt se afla între mine și Gunnar, otrăvind viața mea cu sentimentul de vină și pe a lui cu cel de ură. Și nimic nu putea șterge acest fapt. Timpul se dovedise ineficient. Făcuse timpul ceva pentru mine, mă preschimbase oare în alt om? Eram încă și aveam să fiu de-a pururi persoana care...? Până și un tribunal îți redă până la urmă libertatea.

Ca să nu uit niciodată fapta mea era ceva pentru care ar fi trebuit aproape să mă rog. Începusem oare s-o uit? În toți anii care trecuseră n-o putusem uita pe Anne. Chipul ei, buzele umede, ochii luminoși se iveau și acum în fața mea pe perdeaua pâcloasă a aerului sulfuros. „Oh, Anne, o, iubita mea, nu te-am uitat, inima mea bate în clipa asta pentru tine, mâinile îmi tremură și se întind gata să te îmbrățișeze.” Dar faptul în sine... uitasem oare vreo clipă că am omorât-o, nu făcusem din *asta* ceva imens și negru în care mă înfășurasem, pe măsură ce treceau anii, împreună cu jalea și cu vina mea; povara despre care îi scrisesem lui Kitty că nu-i pot găsi un nume. Și această înfășurare trebuia acum desfășurată, pentru binele lui Gunnar? Și el se înfășurase în același lucru, împreună cu jalea, cu ura, cu sterilele lui visuri de răzbunare.

Anne nu făcuse niciodată cu adevărat parte din viața mea. Dar viața lui Gunnar fusese sfârtecată, și acest lucru îl săvârșisem eu, năvălind din afară, un invadator crud și necruțător. Dacă ar exista un Dumnezeu și ne-am afla vreodată împreună în prezența lui, contemplând fără pic de falsitate ceea ce s-a săvârșit, și apoi ne-am privi unul pe celălalt, atunci nu s-ar putea petrece un miracol? „Asta e ceea ce am făcut.” „Știu.” Dar nu va exista o asemenea

scenă, nu existau decât două „psihe”-uri încărcate, semiconștiente, luptându-se unul cu celălalt în beznă. Va fi vreodată posibil să se clarifice ceva, va fi vreodată posibil să se *facă* ceva, aici? Oare sentimentele mele pentru Kitty, oricare ar fi fost ele, nu mă amăgiseră cu o efemeră viziune a unui nou paradis, a unei noi vieți pământene? Înveninasem viața mea și pe cea a surorii mele cu un sentiment de culpabilitate care, în sine, era un păcat. Putea acesta să fie smuls? Ideea iertării, absolvirii, împăcării părea, în acest caz, prea eterică, prea firavă față de ceea ce ar fi fost nevoie. Dacă Gunnar și cu mine am putea fi măcar pentru o clipă simpli, sinceri, împreună... Dar asta era calea speranței, și nu trebuia să-mi îngădui nici o speranță, exista numai o misiune, numai adevărul însuși, dacă l-aș putea doar discerne, dacă m-aș putea ține de el.

Am luat metroul de linie circulară internă până la Westminster și m-am dus la birou.

SÂMBĂȚĂ

— GĂSESC CĂ A FOST ABSOLUT

oribil din partea ta, spuse Christopher.

Era sâmbătă dimineața, pe la ora nouă. Vremea se schimbase. Era o zi geroasă, senină, însorită. Mă bărbieream. Îmi petrecusem noaptea de vineri la același hotel, și mă întorsesem numai sâmbăta, ca să o pot primi pe Biscuit. N-aș fi putut răbda o întâlnire cu Tommy. Sau, mai bine zis, în actuala mea stare de spirit Tommy pur și simplu nu exista, în viața mea se dezlănțuise un uragan care o măturase pe sârmana Tommy. Am presupus că nu se va mai arăta la birou, și nu se arătase. Mă chemase o dată la telefon, dar lăsasem receptorul în furcă fără să-i răspund. Și mă întorsesem la mine ca să întâmpin un neașteptat baraj de critică morală din partea lui Christopher.

— A stat aici joi de la nouă și jumătate seara până la unu noaptea, și ieri a venit la șase și te-a așteptat până la două noaptea. A zăcut pe patul tău și a plâns. În viața mea n-am văzut o femeie să plângă în halul ăsta.

— Te compățimesc, am spus, răzuindu-mi obrazul cu lama.

— Cum te poți purta așa cu o biată femeie? Și doar săptămâna trecută erai în pat cu ea.

— Tu n-ai părăsit niciodată pe nimeni? Lacrimile trebuie să curgă.

— Lacrimile trebuie să curgă, dar măcar fă-o în mod onest, nu să te evaporezi când știi că stă și te așteaptă.

— Am procedat onest. I-am spus de o sută de ori că legătura noastră n-are nici un rost. I-am scris și o scrisoare lungă pe tema asta. E vina mea dacă se cramponează și o apucă istericalele?

— Da, e vina ta. Ar fi trebuit să-i vezi lacrimile alea, nu să fugi de ele. Lacrimile ei sunt un fapt. Și tu le-ai pricinuit.

Încă un fapt. Numai că ăsta nu mă interesa. N-aveam nici cea mai mică intenție să mă simt vinovat din cauza lui Tommy.

— Cu toții suntem niște păcătoși. Ne rănim unii pe alții prin simpla noastră existență.

— Sigur, asta-i, blamează-l pe Dumnezeu, sau cosmosul, sau altceva. I-ai promis că te însori cu ea.

— A visat. Femeia care mă pierde pe mine ar trebui feliicitată.

— Nu încape nici o îndoială c-ar trebui feliicitată. Dar oricum, toate lacrimile acelea m-au secat la inimă. Parc-am văzut dintr-odată toată tristețea lumii: oameni rămași pe drumuri, sau înfometăți, înnebuniți, sau zăcând pe trotuar în fața gării Charing Cross...

— Uite ce-i, Tommy nu zace pe trotuar în fața gării Charing Cross.

— Știu, păcătuim cu toții, și tot timpul îi facem pe alții să sufere, dar putem evita măcar să fim cinici și blestemat de cruzi. Te-a așteptat, nu putea crede că n-ai să vii...

— E cu atât mai nebună.

— A stat aici așteptându-te ca un copil și când a văzut că nu vii s-a temut că te-a călcat o mașină. Dumnezeu!

— N-am avut norocul ăsta.

— Ai un noroc orb că te iubește fata asta drăguță, tu nu meriți iubire.

— Mie-mi spui?

— De fapt nimeni nu merită. Desigur, or fi existând încurcături, dar a fost atât de crud din partea ta s-o lași să aștepte, când știai bine că e aici...

— Nu știam...

— Nici nu te-ai gândit la ea. Necazul cu tine e că ești un snob, te-ai prins și tu în cursa de alergări a șobolanilor. Nu știi ce să mai faci ca să scapi de rădăcinile tale proletare, te urăști pe tine însuși și de asta nu poți iubi pe nimeni altcineva.

— Oh, taci odată, vrei?

— Sărmana fată...

— Ei bine, de ce n-ai consolat-o tu?

— Spui un lucru foarte urât.

— Dacă vrei să rămâi în casa asta, trebuie să înveți să-ți ții gura. M-am săturat să ascult predici de la o târâtură cu mâncărime de limbă, care nu-i în stare să facă altceva decât să fumeze marijuana.

— Măcar eu nu am renunțat la încercarea de a fi bun. Tu ai renunțat. Pur și simplu calci oamenii în picioare. Ești un distrugător, un criminal...

Am lăsat din mână aparatul de ras. Christopher, încă în pijama, stătea în ușa sălii de baie, cu părul lui auriu într-o pufoasă încâlceala și ochii albaștri scânteind pătimaș. Mi-am încleștat pumnul drept și cu mâna stânga am înșfăcat umărul lui Christopher, înfigându-i violent unghiile în carne. A

rămas perfect nemișcat. Fața i s-a relaxat într-o subită expresie de blândețe. L-am lăsat să se îndepărteze, am luat paharul de pe polița chiuvetei și l-am aruncat după el, în hol, unde s-a făcut țândări. Christopher a continuat un moment să se uite la mine cu blândețe; pe urmă s-a întors și a început să culeagă cioburile de sticlă și să le arunce într-un coș de gunoi.

M-am aplecat asupra chiuvetei, închizând ochii. Eram înspăimântat. Mi-era teamă că n-o să vină Biscuit, mi-era teamă că o să-mi aducă un mesaj care să pună capăt misiunii mele, mi-era teamă de mine însumi, de imposibilitatea a ceea ce voiam să fac, de grozăviile ce mă așteptau la cel mai mic pas greșit. Acum se terminase cu seninătatea, cu exaltarea, cu speranța, și nu mai rămăsese decât frica. Și cuvintele lui Christopher, înfățișând fapte, acuzându-mă de crimă! Și dorința mea violentă de a-l lovi, de a-l răni, de a-l strivi sub tălpi. Și Gunnar frângând în mâini paharul. Și lacrimile femeilor.

— Îmi pare rău, Hilary... îmi pare rău... n-ar fi trebuit... îmi pare rău.

— Și mie îmi pare rău, am spus. Mai bine strânge cu o perie cioburile alea, să nu te tai la mâini.

Am intrat în dormitor, mi-am *pus* cravata și m-am uitat în oglindă. Aveam o privire fixă ca de nebun. M-am întins pe pat și m-am gândit la coapsele lui Kitty, înveșmântate în mătase verde, și aflate doar la câțiva centimetri de mine, la masa de la Impiatt. Minteă îmi galopa și îmi clocotea, iar eu *zăceam* rigid, cu pumnii încleștați de forța oarbei violențe lăuntrice. Timpul trecea. Se auzi soneria de la intrare.

Mă aflam în parc cu Biscuit. Când a sunat, am ieșit pe dată. I-am spus: „Așteaptă până ajungem în parc”. Am intrat pe poartă de lângă șosea și am luat-o la stânga, trecând peste iarbă, în direcția Speke. Soarele strălucea pe un cer de un albastru sclipitor, iar pe brațele neclintite ale copacilor golași se adunase promoroaca deasă, cristalină, firoasă. Fumul unui foc de frunze se înălța drept și nemișcat ca o coloană. Nu plutea nici o adiere de vânt. Era un ger arzător.

Am dus-o pe Biscuit peste iarbă, către nicăieri, în mijlocul unui spațiu cuprins între arbori uriași, apoi m-am întors și am privit-o în față. Mă temeam că era purtătoarea unui mesaj fatal, într-un fel, un adio. Mi-am pipăit în buzunar plicul lunguiet al scrisorii adresate lui Lady Kitty, care s-ar fi putut acum să nu-și mai aibă locul.

— Ei, Biscuit?

Biscuit purta pantaloni albaștri de *tweed*, cizme negre cu șireturi și scurta șleampătă din diftină albastră, coada fiindu-i vârâta pe sub guler. Aerul tăios aprinsese pe obrajii ei palid-aurii o roșcată întunecată, iar pomeții îi ieșeau în evidență că două pete de culoare. O clipă, ochii ei imenși și negri mă priviră cu o intensitate lipsită de licărul zâmbetului, aproape ostilă. După aceea scoase din buzunar un plic și mi-l întinse în tăcere, cu o mână înmănușată.

Nu mi-am putut masca emoția. Nu aveam mănuși și mâinile mele roșii și umede, mușcate până la os de aerul rece, și tremurând de nerăbdare, se munciră cu stângăcie să deschidă plicul. În cele din urmă am reușit. Conținea un bilet foarte scurt:

„Menține-te pe poziție și nu-ți face griji. Poți să mă vizitezi în Cheyenne Walk astă-seară la șase? Voi fi singură.

K.J.”

Totul era atât de neașteptat și de desăvârșit, de minunat, depășind orice vis, luminându-mi viitorul cu bucurie, încât o clipă pur și simplu n-am știut ce să fac de fericire. Aș fi vrut să strig, să mă rostogolesc în iarbă, să mă răsucesc ca un titirez. Nu doream ca Biscuit să-mi vadă fața, așa că m-am întors brusc și am început să merg în direcția aleii Serpentine. Iarba era presărată din gros cu promoroaca depusă într-o elaborată pânza de păianjen din fibre sticloase, întrețesute, care se înfundau sub pașii noștri cu un ușor pârâit sec.

Zgomotul îndepărtat al circulației se auzea ca un murmur înăbușit. Sub albastrul neștirbit al cerului, sub penajul translucid al copacilor înghirlandați de chiciură, o grea tăcere iernatică se așternuse peste întreaga scenă; auzeam pașii ușori ai lui Biscuit, care venea după mine.

M-am oprit, am lăsat-o să mă ajungă din urmă, și ne-am aflat iar față-n față.

— Biscuit...

— Da?

— Spune-i lui Lady Kitty că voi veni astă-seară.

— Da.

— Și... vrei să-i dai și asta?

Am scos din buzunar scrisoarea voluminoasă și i-am înmânat-o. Aruncându-mi o privire lipsită de expresie, Biscuit o luă.

— Biscottina.

— Da.

— Ia privește la urmele pașilor noștri în promoroacă.

Ne-am uitat îndărăt, la cele două șiruri de urme, absurd de zigzagate, care se întindeau în urma noastră pe iarba argintată de ger, lăsate de tălpile mele mari și de tălpile fine ale lui Biscuit.

— Biscottineta.

— Da?

— Știi să joci capra?

— Da!

Își descheie jacheta. M-am îndepărtat cu câțiva pași și m-am aplecat, ca să fac capra. O clipă mai târziu, am auzit cranț-cranțul pașilor ei alergând peste iarbă și, cu cea mai ușoară atingere a degetelor pe spatele meu, săltă grațios peste mine și ateriză pe vârfuri, picioarele ei creștând în iarba înghețată o linie de mici scobituri. Se aplecă și ea pentru mine. Am alergat și am trecut peste spatele ei cu o săritură ușoară, atingându-i stofa scurtei cu mângâierea în zbor a unei singure mâini. În acea dimineață, se părea că, în parc, gravitația fusese anihilată. Am alergat înainte și m-am aplecat din nou. Inhalam, o dată cu aerul rece, speranță și fericire. Biletul lui Kitty mă transpusesse într-o lume lipsită de griji.

Cuvintele ei nici c-ar fi putut să fie mai reconfortante și mai aveau minunatul efect de a crea un nou *interimat*. Se părea că în aceste zile trăiam numai stări interimare. Până diseară nu mai aveam de ce să mă tem, nu aveam hotărâri de luat, nu aveam altceva de făcut decât să mă bucur. Perspectiva de a o vedea pe Kitty la ora șase prefăcea universul într-un glorios amalgam de bucurii simple. Nu-i de mirare că zburam ca o pasăre. Mai mult, nu era vorba numai de egoistă desfătare personală la gândul că voi fi împreună cu Kitty, ci de un fel de beatitudine spirituală, o explozie de încredere, întregul plan avea să dea roade. Voi face tot ce-mi va cere Kitty, îi voi fi de ajutor lui Gunnar, îmi voi fi de ajutor mie, va avea loc o reconciliere și vor curge lacrimi de ușurare. Voi izbuti în cele din urmă să-mi schimb viața și să trăiesc și eu ca un om obișnuit. O s-o instruiesc pe Crystal și o s-o iau la Veneția și o s-o fac să râdă de fericire. Voi fi în stare, în cele din urmă, să fac toate lucrurile care îmi păruseră imposibile. Totul va ieși bine, și totul se va sfârși cu bine și toate lucrurile vor fi bune. Mai straniu era faptul că această măreață speranță coexista, fără să-și piardă un dram din intensitate, cu toate vechile mele spaime realiste, cu temerea să nu fac cumva vreun pas greșit, cu frică de mânia lui Gunnar și de răzbunarea

lui Gunnar; ba chiar, lucru și mai straniu, coexista cu avertizarea bunului meu simț că, în realitate, Kitty nu era o sfântă sau o profetă, ci o femeie obișnuită și posibil chiar prostituată, căreia îi plăceau misterele și ținea să-și exercite puterea. Acestea sunt remarcabilele facultăți ale spiritului uman, aceasta era starea mea de spirit în acea dimineață în parc, a spiritului meu în care dospea fericirea.

Jocul de-a capra ne adusese aproape de aleea Serpentine, unde ne oprirăm cu răsufarea tăiată, râzând. Am luat-o pe Biscuit în brațe și am strâns-o așa cum un copil strânge la piept un alt copil, simțindu-i, prin jacheta umflată, întreaga fragilitate a trupului zvelt.

Chiciura, care înflorise atât de misterios peste noapte, se aninase pe ramurile copacilor, pe barele de oțel, pe spetezele scaunelor. Părea crescută organic pe aceste suprafețe terestre, de parcă, în timpul ceasurilor de întuneric, porii lumii asudaseră, emanând acele pene cristaline, complicate, minuțios desenate, care, deși friabile, se cățăraseră pe crenguțele cele mai înalte ale arborilor încremențiți, împletind o dantelă de argint pe fundalul cerului atât de albastru, încât prin contrast părea aproape indigo, aproape plumburiu scânteietor.

Ieșiserăm într-un spațiu deschis, lângă apă. Nu la statuia lui Peter Pan, pașii mei nebunatici avuseseră totuși grijă să evite acest loc. Eram lângă celălalt golf al lacului, cel mai apropiat de pod. Apa înghețase pe la margini și pudra deasă a brumei presărate peste gheață era ciupită toată de piciorușele păsărilor de apă. Câteva rațe, în șir indian, păseau pe gheață, menținându-și cu greutate echilibrul. Am ajuns la o bancă, am curățat-o de brumă cu mâneca paltonului, ne-am așezat, mi-am întins brațul pe spetează dislocând o mică bordură de promoroacă solidă și am tras-o pe Biscuit atât de aproape de mine, încât îi simțeam căldura trupului prin stofele celor două paltoane umede.

— Ei bine, Lady Alexandra Bisset, cum ne simțim azi, Lady Alexandra?

— Bine, Hilary. E o zi atât de frumoasă.

— E una din zilele grandioase. Ia spune-mi, Alexandra, tatăl tău a fost într-adevăr colonel englez?

Biscuit mă împinse puțin, astfel încât să mă poată privi în față. Îi contemplam ochii de un negru cu reflexe roșiatice, buzele prelungi, subțiri, rafinate, viclene.

— Nu.

— Era simplu soldat?

— Nu.

— Mama ta era brahmană?

— Nu.

— Te-ai născut în Benares?

— Nu.

— Te-ai născut în India?

— Nu.

— Ești o mincinoasă și jumătate?

— Mi-ar părea tare rău să aflu că nici măcar nu te cheamă Alexandra Bisset.

— O, ba da, ba da, se grăbi ea să mă asigure. Numele meu este Alexandra Bisset. Am fost botezată după prințesa Alexandra.

— Așa că, chiar dacă nu ești o prințesă, ai fost botezată după o prințesă. Eram convins că nu ești din India.

— De ce?

— Din cauza accentului. Ești o fetiță din periferia Londrei. Te-ai născut, ia să vedem... în Stepney?

— În cartierul docurilor de est pentru India.

— Nu la Benares.

— Nu la Benares.

— Dragul meu Biscuițel londonez.

I-am sărutat gura subțire și inteligentă. A avut o zvâcnire de răspuns, dar n-a încercat să-mi rețină buzele. Era foarte frig. Mi-am spus: „Iată că o sărut pe camerista lui Lady Kitty, și nu pentru prima oară”. Lucrul mi s-a părut potrivit. Cum n-aveam s-o sărut niciodată pe Lady Kitty, puteam s-o sărut măcar pe camerista ei. La urma urmei, și eu aparțineam tagmei servitorilor. Și constatarea nici măcar nu mă întrista. În interimatul pur al zilei de azi, nimic nu m-ar fi putut întrista.

— Mama ta era englezoaică?

— Da.

— Dar ai avut un tată indian. Cine era?

— Nu știu.

— Și tatăl meu a rămas un mister.

— Cred că a avut o scurtă legătură cu mama. Ea zice că era pachistanez, dar pentru ea toți sunt pachistanezi.

— Biscuit-cu-ciocolată. Dă-mi mâinile. Biscuit își scoase mânușile și acum, mâinile ei mici, calde, osoase, erau îngropate în mânecile paltonului

meu, și-mi strângeau încheieturile.

— Și mama ta?

— A murit. A fost chelneriță.

— Și cum a ajuns Lady Kitty la tine?

— Făceam curățenie cu ziua prin case, și am venit și în casa lor pe când era domnișoară. Aveam pe atunci cincisprezece ani. M-a găsit drăguță și m-a vrut.

— Te-a văzut, te-a vrut și te-a căpătat.

— I-am fost dăruită de părinții ei în chip de cadou de Crăciun.

— *Draga de Biscuit!*

— Ca să fiu micuța ei slujnică. I-am fost dăruită ca o jucărie, ceva cu care să se joace.

— O tovarășă de joacă.

— Un obiect de joacă.

Vorbea fără nici o ironie, fără amărăciune, fără intenție de glumă, în felul acela curios, obiectiv, deschis și sincer care acum îmi era atât de cunoscut și în care relata, în mod egal, și adevărurile, și minciunile. Vocea ei avea într-adevăr nazalizarea caracteristică suburbiilor din estul Londrei, dar felul de a vorbi păstra ceva dintr-o veche simplitate, sau poate că vorbirea îi fusese mutilată, golită de sevă, prin faptul că trăise atâția ani printre oameni educați, fără a face parte dintre ei.

— Dar, Biscuitina, nu-ți pare rău, nu ești nefericită? Probabil că îi ești foarte devotată...

— Sigur că îi sunt devotată, răspuse Biscuit, cu aceeași voce egală, ciudat de autoritară, și își retrase mâinile din mânecile mele. Face din mine tot ce vrea.

— Presupun că asta face cu majoritatea oamenilor.

— Dar într-o zi am să plec.

— Cum așa?

— O să întâlnesc un bărbat care o să mă ia cu el.

— Sărmana Biscuit. Și în toți acești ani ți-ai așteptat prințul, biată prințesă dezmoștenită?

Erau cuvinte crude și mi-am dat seama de îndată ce le-am rostit. Și totuși, enigmatică ei demnitate nu-ți stârnea milă. Deodată mi-a fulgerat prin minte un gând pe care l-am exprimat cu glas tare:

— Nu eu... iubită Biscuit... nu pot fi eu acela.

— Știu. Se ridică în picioare. Ești îndrăgostit de ea. Întotdeauna se întâmpla așa.

Se îndreptă spre pod. Am urmat-o și am prins-o de mâneca scurtei.

— Biscuit, nu urâți lucrurile.

— Care lucruri?

— Nu... Nu... E o zi atât de încântătoare!

Un cvartet de găște canadiene se învârtejeau pe sub pod împrôșcând apa cu fâlfâiri agitate.

— Biscuit, ți-a vorbit Lady Kitty despre mine? Ți-a spus de ce vrea să-mi vorbească? Poate că nu e deloc... ceea ce îți închipui tu. Ți-a povestit ceva?

— Nu. Urmărirăm găștele care-și muiau aferate aripile. Eu nu-mi închipui nimic. Și ea nu mi-a spus nimic. De ce-ar fi făcut-o? Eu nu-s decât o servitoare.

— Un obiect de joacă. O jucărie. Hai, Biscuit! S-ar putea să nu fiu eu prințul, dar te iubesc! Mi-ești dragă. Asta îți poate fi de vreun folos?

Zâmbi, întâi găștelor, apoi mie:

— Nu.

Era ora șase fix. Nu mă mai întorsesem acasă pentru că mă temeam de o invazie a lui Tommy. Ar fi trebuit să mă rad încă o dată, dar la șase seara tot nu mai conta. Mă plimbasesm pe cheiul Tamisei de la ora cinci și mi-era rău, eram aproape leșinat de îngrijorare. Se lăsase o seară senină și rece, și deasupra fluviului licăreau câteva stele. Mădularele îmi erau agitate, pulsau străbătute de fiori reci, iar eu mă simțeam cotropit de neliniște și nervozitate din cauza spaimei. Rezistasem tentației de a face o haltă la King's Head. La prânz nu mâncasem practic nimic. Dar nu era momentul potrivit să caut inspirație în alcool. Trebuia să fiu neprihănit și sobru. Drept care arătam ca un milog dârdâind de frig și de foame. Dinții îmi clănțăneau. Am împins poarta de fier, m-am îndreptat spre ușă și am sunat. Biscuit a deschis ușa și un val de aer cald a năvălit afară. Biscuit nu purta șorț alb și bonetă albă scrobită, cu panglici pe spate, dar apariția ei avu același efect ca și cum ar fi purtat. Mi-a aruncat o privire rece.

— Vă rog să poftiți înăuntru. Doamna este sus.

— Lasă-te de astea, Biscuit!

— Vă rog să vă lăsați paltonul aici. Doamna este sus.

— Bine, atunci spune-i doamnei să vină jos. Nu am de gând să intru.

Biscuit s-a îndreptat spre scară cu o față lipsită de expresie, lăsându-mă în prag. După o clipă de ezitare, am tras ușa după mine, fără să o închid, am pornit îndărăt pe aleea din fața casei, am ieșit pe poartă și am început să aștept pe trotuar. Am privit la ferestrele de la primul etaj, cu perdelele bine trase, pe sub care se cernea o dâră îngustă de lumină aurie.

Atitudinea mea fusese mai dinainte gândită. Nu puteam intra în casa lui Gunnar. Prezența mea în această casă, fără știrea lui, ar fi fost un ultragiu. Și cum aș fi putut sta de vorbă cu Kitty, așteptându-mă din moment în moment să aud cheia lui Gunnar în ușă? Dacă aș fi intrat în această casă, aș fi fost încontinuu stăpânit de frică, bănuind prezența lui Gunnar prin firide tainice sau îndărătul paravanelor. Rațional, nu-mi puteam imagina că pășisem într-un soi de capcană. Dar pur și simplu nu voiam să-i încalc teritoriul. Și nu voiam să o văd pe soția lui în ambianța căminului conjugal. Mai bine blestematul de maidan ca decor al conversației, sau ce-o mai fi, pe care urma s-o purtăm.

Am așteptat un timp ce mi s-a părut îndelungat. Apoi Kitty se strecură pe ușă și o trase după ea. Purta superbul mantou de blană, strâns în talie cu un cordon de metal, și un fular pe cap. Coborî cu pași repezi aleea, zâmbind, de parcă refuzul meu de a intra ar fi fost lucrul cel mai firesc de pe lume.

— Ce drăguț din partea dumitale că ai venit.

— Ce drăguț din partea dumneavoastră că m-ați chemat.

— Ne plimbăm de-a lungul cheiului?

— Da, dacă doriți.

— Nu trebuia să te temi să intri. Gunnar ia masa la club.

— Prefer să vă vorbesc afară.

— Te înțeleg.

Am străbătut grădina, am traversat șoseaua și ne-am apropiat de parapetul cheiului. Nivelul apei era crescut, valurile umflate la cotitură, iar undele negre plescăiau alene, chiar sub parapet, răsucindu-și meditativ cursul către mare.

Nu voiam să rămân în apropierea casei, și am înaintat în tăcere, până am ajuns la debarcaderul de lemn care se întindea peste fluviu; vreo două șalupe legate săltau pe lângă el. Pe la mijlocul debarcaderului ardea un felinar. Am trecut de el și am pătruns în partea întunecată. Eram acum înconjurați din toate părțile de apă, o auzeam lipăind chiar sub picioarele noastre, izbindu-se ușor de stâlpii debarcaderului.

— Locuiți într-o foarte plăcută zonă a Londrei, am spus.

Dârdâitul și clănțanitul îmi trecuseră. Mă simțeam perfect calm, chiar încălzit. Femeia de lângă mine emitea un fluid de bucurie pură care-mi răspândea în trup căldură și bunăstare. Mă puteam uita la ea, la fascinantul mantou moale, cu gulerul ridicat, la talia subțire, la felul în care fularul înfășurat pe cap făcea ca fața să-i arate mai îngustă, ca de șoim. Îi simțeam parfumul. Respirațiile noastre aburite se amestecau, pompând aerul nopții.

Îmi răspunse, ținându-și mâinile în buzunare:

— Da, e o zonă încântătoare, nu-i așa? În copilărie am locuit în Chelsea.

Atunci când râvnise să aibă o mică slujnică indiană, și o primise ca dar de Crăciun de la părinți.

Am rămas tăcuți o bucată de timp, fără a ne simți stingheriți, privindu-ne unul pe celălalt. Reușeam cu greu să-i deslușesc fața în întuneric, nasul lung, licărirea pupilelor. Am întrebat-o:

— Ce face Gunnar? Vrea să mă vadă?

— Tocmai asta-i problema, răspunse Kitty. Despre asta voiam să-ți vorbesc. O spuse ca și cum ar fi existat între noi sute de alte subiecte de conversație. Gunnar e turbat.

— Dumnezeule!

Mă așteptam să-mi declare că totul a fost inutil, după care urmă să-mi spună adio.

— E absolut turbat. Tot timpul se gândește numai la dumneata.

— Vrea să mă ucidă?

— Uneori.

M-am întrebat ce-ar fi dacă m-aș oferi mâniei lui Gunnar, ca un iepure care sare singur în foc? Oare asta dorea Kitty? Era mulțumită că Gunnar voia să mă ucidă? Femeile pot avea asemenea gusturi.

I-am răspuns cu răceală:

— Trebuie deci să deduc că întâlnirea din biroul lui a fost un eșec? Bănuiesc că v-a vorbit despre ea?

— Da, desigur. Dar e turbat, e total zăpăcit și obsedat, nu știe singur ce vrea sau ce trebuie să facă. N-a fost tot timpul așa. Când i-ai vorbit, simțea nevoia să te vadă, dar...

— Nu știa dacă să vorbească cu mine sau să mă strângă de gât?

— Exact.

— Bun, și acum ce am de făcut? Dumneavoastră mi-ați spus că trebuie să încerc să-l văd. I-a făcut rău. Care trebuie să fie pasul următor, dacă va mai fi vreunul?

— Te rog, nu fi atât de nerăbdător, Hilary.

Când am auzit-o spunându-mi pe nume, era cât pe-aci să fac o tumbă în apă. Am simțit pe dată nevoia să mă răsucesc spre dreapta, ca într-o figură de dans. Cred că mi-am înghițit respirația, cu zgomot.

— Pot să-ți spun „Hilary”, nu-i așa?

— Desigur. Nu sunt nerăbdător. Sunt gata să aștept oricât, dacă poate fi de folos. Dar ce pot să fac? Ați discutat cu el, ați încercat să-l convingeți să mă vadă?

— O, da, am discutat mult, am avut lungi convorbiri despre dumneata.

— Ce plăcere!

— Vezi, continuă ea, după cum ți-am mai povestit, ani de zile ne-am gândit la dumneata, în parte, de asta ți-am spus adineaori „Hilary”.

În parte? Și-și aruncaseră astfel numele meu. Între ei, „ani de zile”? Am încercat un amestec de umilință și exasperare care mă îndemna să înclin capul și să gem, dar am persistat în atitudinea rece. Stăteam încă față-n față, ca doi vrăjmași. Își lăsase capul pe spate și fularul îi alunecase pe umeri, dându-i la iveală coama de păr negru. Continua să-și țină mâinile adânc vârâte în buzunare. N-am reluat nici unul din aceste fascinante subiecte. I-am spus cu destulă blândețe:

— Știți, eu am venit aici pentru instrucțiuni și se pare că dumneavoastră nu-mi puteți da nici una.

— Îmi pare extrem de rău. Știu că întreaga chestiune e o teribilă corvoadă, o teribilă... impertinență din partea mea.

Ce cuvânt ridicol! Simțeam că-mi vine să râd de disperare. Petreceam în prezența ei aceste momente privilegiate din viața mea și mă comportam ca un bădăran insensibil, nu izbuteam să comunicăm și ea nu va ști și nu va putea afla vreodată ce simțeam eu, ba poate că avea chiar impresia că mă irită. Pentru că îmi venea să urlu, stăteam nemișcat. Pe chei, uruia circulația, dar aici, plescăitul meditativ al apei vorbea despre tăcere.

— Lady Kitty, am spus, mie trebuie să-mi pară rău. Aș face orice ca să vă pot ajuta pe dumneavoastră și pe Gunnar. Să încerc să-l văd din nou? Să-i scriu?

— Nu, nu. Așteaptă. Fapt este... că lucrurile sunt acum în plină desfășurare. Ai procedat bine că l-ai văzut la birou, a fost un act curajos din partea dumitale și sunt mulțumită. A constituit un șoc dur, dar bine venit. Înțelegi, acum s-a pus în mișcare, a fost un fel de dinamizare, nu mai are

astâmpăr. În curând o să ia o hotărâre, va trebui s-o facă, ar fi prea mult pentru el să nu o ia, și va trebui să te vadă ca să rupă vraja.

Cuvintele ei nu erau prea liniștitoare. În același timp însă, mi-a venit gândul că, până acum cel puțin, Kitty nu-mi spusese nimic care să nu poată fi comunicat printr-un bilet via Biscuit - un bilet în care să-mi fi scris doar atât: „Așteaptă!”. Mă întrebam dacă va mai urma ceva. Și speram să fie așa. Mă temeam să nu-mi spună la revedere, în orice caz, nu peste mult timp avea să aibă loc o despărțire în care îmi va spune definitiv „adio!”. Poate că va avea loc chiar acum, peste o clipă. Mi-am încleștat pumnii, încercând să găsesc ceva important de spus.

— Voiam să-ți vorbesc, mi se adresă ea dintr-o dată, de parcă până acum nu-mi vorbise.

— Orice vă face plăcere.

Kitty începu să se învârtească încoace și-ncolo, pantofii ei lovind scândurile înghețate cu un zgomot sec, în surdină.

— Știi, încep ea, e straniu, sau poate că nu e chiar atât de straniu, că dumneata ești singura persoană cu care să pot discuta despre anumite lucruri. Desigur, am discutat și cu Gunnar, după cum ți-am mai spus, dar aria de discuții dintre noi este foarte limitată - vreau să spun că discutăm mereu aceleași și aceleași lucruri, despre ceea ce simte Gunnar, despre faptul dacă trecerea timpului are vreo influență, dacă acum se simte mai bine decât cu un an în urmă, dacă cutare psihiatru l-a ajutat, și așa mai departe. E ca și cum ar fi vorba de o boală. Poți înțelege? Te plictisesc?

— Cum puteți spune una ca asta?

— Îmi pare rău, voiam să spun că, într-un anumit sens, e un lucru plicticos, deplorabil, desigur, dar plictisitor și, oarecum, lipsit de speranță. Orice obsesie profundă e plictisitoare. Bați mereu pasul pe loc, spunând aceleași și aceleași lucruri, învârtindu-te întruna în cercul aceleiași rutine. Și ai vrea să evadezi, ai dori o uriașă schimbare, adică exact ceea ce e cu neputință. Se opri un timp din vorbă, dar eu n-am scos nici un cuvânt. În dimineața când ne-am întâlnit la statuia lui Peter Pan, continuă ea, ți-am spus, așa cred - vezi, am stat de atâtea ori de vorbă cu dumneata în mintea mea, încât nu mai știu ce ți-am spus în realitate și ce mi-am închipuit numai că-ți spun - că în toți acești ani am trăit, în umbra ei.

— Da.

— Dar de fapt noi - Gunnar și cu mine - n-am discutat niciodată despre ea, n-am putut. Am discutat despre întâmplarea în sine, despre obsesia lui,

despre boala lui, dar fără să pomenim măcar numele ei. Și totuși era între noi, este între noi.

— Da.

— Am trăit cu o fantomă alături... cu două fantome.

— Două?

— A ei și a dumatiale.

— Da, desigur. Și amândouă trebuie răpuse.

Poate că niciodată nu înțelesesem mai clar ca acum că nu era numai destinul meu, dar chiar și datoria mea să pier: să înfăptuiesc ritualurile necesare, și apoi să mă prefac în pulbere și să nu mă mai arăt în viețile lor.

— Poate că felul în care vorbesc e lipsit de generozitate, dar, înțelegi, cu Gunnar nu am putut niciodată discuta deschis. El o ține morțiș că m-am măritat cu un om bolnav, ceea ce e o nedreptate pentru mine. Dragostea dintre noi a fost tot timpul schilodită, știrbită, pentru că eu n-am putut niciodată ajunge până la locul lui dureros, ca să-l ajut. Și aș dori, chiar mai mult decât îți pot spune, să-l văd dezlegat de trecut, eliberat, capabil să pășească în viitor, cu toată inima, alături de mine.

Stăteam rigid, cu mușchii încordați până la ultima fibră, asemenea unui om aflat în fața plutonului de execuție, care își impune să nu vadă înaintea ochilor decât datoria către cauza ce l-a dus la moarte. Amărăciunea ar fi putut strica totul, ar fi fost un vrăjmaș chiar mai periculos decât înduioșarea. Exista o singură linie, îngustă și dificilă, în centrul căreia trebuia să mă proptesc cu toată forța. Am răspuns, fără să trădez nici un pic de amărăciune:

— Ea a existat.

Kitty rămase tăcută. Nu răspunse pe dată cuvintelor mele, dar după câteva momente întrebă, continuând să se învâртеască de colo-colo:

— Cum arăta?

— Gunnar nu v-a descris-o niciodată?

— Nici gând. Văd că nu ai *înțeles*. Nimic n-ar putea fi mai imposibil.

Am reflectat.

— Nici eu n-aș putea să v-o descriu, în orice caz nu în felul ăsta.

— Spune ceva. Te rog. Orice. Ce culoare de păr avea?

— Blond-cenușiu.

— Dar era frumoasă?

— Avea ochi frumoși... luminoși... inteligenți... da. Îmi pare foarte rău, dar nu pot... nu pot...

Kitty oftă adânc și rămase cu privirile ațintite pe valurile întunecate ale fluviului, acum ceva mai repezi.

— Nu i-ați văzut niciodată o fotografie? am întrebat-o după o clipă.

Negă din cap. Mă întrebam dacă nu cumva începe să plângă, dar nu-i puteam vedea fața. Vorbi din nou, cu un glas mai ferm. Evident, hotărâse să renunțe la acel subiect:

— Mi-ai spus că acea... întâmplare... ți-a ruinat viața.

— Da. Și pe a surorii mele.

— Ai o soră?

Mi-am dat seama că discuțiile ei cu Gunnar despre mine nu putuseră fi chiar atât de amănunțite dacă nici măcar acest fapt nu-i era cunoscut. Nu știam dacă-mi părea bine sau nu.

— Da.

Kitty lăsă baltă tema surorii.

— Așa cum cred că ți-am spus și atunci, ar trebui să ai grijă și de dumneata, să încerci să te vindeci, sau să fii vindecat, și așa mai departe...

Cuvintele ei erau stângace și nu puteau avea altceva decât un ecou de indiferență.

— Fantomele nu se vindecă. Pur și simplu se evaporază.

Poate că n-ar fi trebuit să spun acest lucru, îmi răspunse cu o notă de indiferență mai accentuată:

— Știi bine că-i o prostie. Trebuie să încerci, poți încerca. Și dacă îl vei putea ajuta pe Gunnar, cel puțin vei fi făcut ceva care să răscumpere trecutul.

— Da, presupun că așa e.

Simțeam cu disperare cum începe să sece fluidul de comunicare dintre noi. Într-un moment sau două o să-mi spună să plec, și nu mă puteam gândi la nimic care s-o poată face să se răzgândească. Și mă purtam de parcă tot ce-mi spunea ea mă supăra. Cum aș fi putut să-i schimb această impresie decât luându-i mâna și strigând cu glas tare tot ce simțeam? Am întrebat-o abrupt:

— Ați primit scrisoarea mea?

— Da, desigur. Îți mulțumesc... îți mulțumesc că ți-ai dat osteneala să-mi scrii pe larg....

Tăcere. Scrisoarea fusese o greșeală, tot ce făceam era greșit.

Kitty vorbi din nou, dând acum impresia că și ea dorea să „salveze” conversația noastră:

— Nu trebuie să te frământă atâta.

— Să nu mă frământ? Dar mi se pare firesc.

— Scuză-mă, în seara asta vorbesc aiurea. Vreau să spun... dumneata consideri că totul se întâmplă numai din vina dumată, dar nu e așa.

— Nu văd a cui vină ar mai putea fi.

— A lui... chiar și a mea.

— A dumneavoastră în nici un caz.

— Ba da, a mea. Nu i-am... purtat noroc... cel puțin... n-am fost în stare să-l ajut cu adevărat... poate că altă femeie ar fi putut... și apoi n-am avut copii... pe care și i-a dorit atâta...

— Cred că și i-a dorit, după ce a pierdut doi, dar nu văd... Simțeam cum mă împotmolesc în mâl.

— Doi?

— Da...

Brusc mi-am acoperit gura cu mâna.

— Cum adică *doi*?

— A... bine... presupun că ar fi putut să fie... n-am vrut să spun nimic special...

— De ce *doi*, ai spus *doi*?

Kitty se opri în fața mea. Ochii ei ațintiți asupra-mi scăpărau pățimaș. Nu mai aveam scăpare.

— Anne era însărcinată... era al lui...

— Nu mi-a spus niciodată...

M-am îndepărtat de ea. Nu voiam să-i văd fața, doream să mi-o acopăr pe a mea.

Kitty se întorsese cu spatele. Parcă sunase un clopoțel, anunțând terminarea reprizei dintre doi luptători. Sau de parcă două avioane, îndreptându-se unul spre est și altul spre vest, ar fi fost brusc separate de întregul firmament. Se așeză jos, pe marginea debarcaderului, târându-și mantoul scump în noroi. Niciodată, parcă, nu simțisem mai pregnant că eram victima trecutului. Am bolborosit:

— Îmi pare foarte rău...

— Te rog, pleacă.

— Pot să...

— Te rog, pleacă. Îți mulțumesc c-ai venit. Acum te rog să pleci.

M-am îndepărtat de ea cu pași rari, luând-o în direcția cheiului.

Era doar șapte și jumătate când am ajuns în North End Road. De bună seamă, nu uitasem nici în zilele anterioare, nici astăzi, și nici chiar în prezența lui Kitty, că sâmbătă seară trebuia s-o văd pe Crystal. Sâmbătă era ziua destinată lui Crystal, care avea să-mi aștepte vizita, dacă nu-i telefonam că nu vin. Când o chemasem la telefon joi seara, percepușem acel ecou singuratic din adâncurile tristei ei existențe. Știam, firește, că Crystal își golise viața de dragul meu, că era singură din pricina mea. Și ce planuri făurisem cândva de a o înconjura de prieteni, de surse de bucurie, de a-i compensa acei oribili ani ai copilăriei! Și ar fi fost un lucru posibil, ba chiar ușor, dacă eu însumi aș fi fost fericit. Dar așa cum s-au petrecut lucrurile, trăia în sărăcie și în solitudine, iar dintre cei doi prieteni ai mei pe care-i adusesem în viața ei, unul (Clifford) o făcuse să sufere, iar la celălalt (Arthur) renunțase din cauza mea. Sondasem eu vreodată adâncurile singurătății ei sau încercasem măcar să mi-o imaginez? Nu. Niciodată nu mă întrebam cum își petrece ceasurile lungi dintre întâlnirile noastre.

Mă simțeam reconfortat și bucuros ori de câte ori veneam la Crystal, deși, în complicata chimie a sufletului meu, acest lucru nu genera dorința de a o vedea mai des. Dar în această seară aveam o nevoie oarbă, pasionată, obsedantă de a fi cu ea. Am urcat scările garsonierei ei cu speranța fermă că totul va fi întocmai ca de obicei.

Totul era întocmai ca de obicei. Fața de masă din dantelă albă era așternută, cu două tacâmuri pe ea, iar lampa cu abajur de pergament reprezentând o corabie ardea într-un colț, doar ca ornament, deoarece becul din plafon dezvăluia îndeajuns sărăcia încăperii. Sticla cu sherry era pe masă. Adusesem și eu vinul, cumpărat ca întotdeauna la cârciuma cea mai apropiată. Crystal ședea lângă masă și cosea. A citit imediat pe fața mea că se întâmplase ceva, a aruncat deoparte cusătura și a venit spre mine. Ne-am îmbrățișat strâns, cu ochii închiși. Eu am un metru optzeci și cinci și Crystal abia dacă are un metru șaiszeci, așa că îmbrățișările noastre erau întotdeauna un soi de compromis. Eu îmi îndoiam genunchii, ea se înălța pe vârfuri. De astă dată îmi venea foarte ușor să-mi îndoii genunchii, ba chiar mă simțeam gata să mă prăbușesc pe podea de îndată ce mâinile ei m-ar fi atins.

Am lăsat-o din brațe și m-am așezat greoi pe pat, mototolind cuvertura din satin verde. Se uită fix la mine câteva clipe, de parcă îmi cerceta mintea cu antenele tandre și sensibile ale gândurilor ei dragăstoase. Apoi îmi turnă puțin sherry și puse paharul pe masă. la îndemâna mea. Mi-am dezbrăcat paltonul și am scos sticla de vin din buzunar.

— Ce-avem de mâncare?

— Pește pané cu roșii la grătar și cartofi prăjiți, și cremă de căpșuni cu smântână.

— Bun!

Crystal începu să deschidă sticla cu vin, așa cum proceda întotdeauna în acest stadiu, continuând însă să mă urmărească din priviri.

— Ești bine, Crystal, iubito?

— Da, foarte bine.

— L-ai mai văzut pe Arthur?

— Nu.

— Nu te-ai răzgândit cu privire la ruptura dintre voi?

— Nu.

Am privit-o. Ochii frumoși, aurii, îi erau ascunși îndărătul lentilelor groase pe care jucau tot felul de reflexe la fiecare mișcare a capului, în timp ce deschidea sticla cu vin. Părul portocaliu, sârmos, îi era turtit, de parcă și-l ținuse strâns sub o basma. Buza de jos, proeminentă și umedă, exprima îngrijorare și preocupare. Nările nasului borcănat, cu vârful întors, palpitau. Îmi sorbeam paharul de sherry. Aveam nevoie de o băutură. Crystal mi se adresă:

— Tu ai mai văzut-o pe Tommy?

— Da, dar totul s-a isprăvit, i-am pus capăt.

Îmi părea că trecuseră o sută de ani de când o eliminasem pe Thomasina din viața și din gândurile mele, și numai acum mi-a trăsnet prin minte că nici măcar nu avusesem timpul de a o informa pe Crystal.

— Știu. A fost la mine.

— Tommy a fost la tine, să-ți bată capul? Fir-ar să fie! Ce ți-a spus?

— A plâns.

— Plânge pretutindeni.

Crystal nu răspunse nimic. Așeză cu grijă sticla de vin pe suportul de plută, cu ornamente, care aștepta pe masă. Nu era nevoie de cuvinte ca să înțeleg că, deși Crystal simpatiza puțin cu Tommy, se bucura că nu aveam să mă căsătoresc cu ea.

— Mai toarnă-mi puțin sherry, iubito.

Vorbisem destul despre Tommy, de-ajuns pentru amândoi. În drum spre Crystal, mă hotărâsem să-i povestesc totul. Mă rog, aproape totul.

— Ai prăjit peștele?

— Da, totul e terminat. La cuptor. Putem mânca oricând dorești.

— Bine. Așază-te, inimioară. Aici, lângă mine.

Se așază pe un scaun cu spătar înalt, lângă pat, ținându-și cusătura în poală. Purta o rochie veche de stofă, fără formă, vărgată în dungi albastre și verzi, care-i aparținuse cândva mătușii Bill, și pe care Crystal o transformase de câteva ori pe măsura ei. Garderoba lui Crystal nu se termina nicicând. Nimic nu se arunca vreodată.

— Crystal, ascultă-mă. M-am întâlnit cu Lady Kitty. Soția lui Gunnar.

Un val de roșeață purpurie năvăli în obrajii lui Crystal, făcându-i, o clipă, să arate ca de plumb încins.

— L-ai văzut și pe Gunnar?

— Nu. Ba, de fapt da, dar nu i-am vorbit. Nu știu dacă voi... o, totul e atât de complicat...

Acum mi se năzărise pentru prima oară gândul că, nutrind sentimentele pe care le nutream pentru Kitty, poate că n-ar fi trebuit să-l văd pe Gunnar, poate că nu trebuia să mai fac nici un pas pe drumul pe care mă împingea nesăbuița bine intenționată a unei femei. Acceptasem, cu o naivă încredere, concepția lui Kitty asupra situației. Dar de ce să mă încred în aprecierea ei asupra a ceea ce era sau nu era necesar să fac?

— Cum de ai văzut-o pe Lady Kitty?

— Ea a cerut să mă vadă. Mi-a trimis vorbă prin cameristă. Am stat de două ori de vorbă cu ea. Gunnar nu știe.

— Gunnar nu știe că te-ai întâlnit cu ea?

— Nu. Vezi tu... Ce absurd îmi apărea totul, acum când încercam să-i explic lui Crystal. Înțelegi, ea crede că eu aș fi în stare să-l ajut pe Gunnar. El a făcut o obsesie, care l-a urmărit în toți acești ani, din pricina celor întâmplute, și m-a urât și a visat să se răzbune pe mine, iar ea spune că e... că e ca un fel de boală... și dacă Gunnar ar putea pur și simplu să dea ochii cu mine... n-ar avea nici o importanță ce ne-am spune, atât timp cât am reuși să ne vorbim.

— Dar din moment ce te urăște, din moment ce vrea să se răzbune?

— S-ar putea ca, văzându-mă, să-i treacă. S-ar putea să-și schimbe sentimentele... oricum, s-ar putea să mai scadă din...

— S-ar putea să te lovească.

— Nu fi proastă, Crystal. Toate astea se petrec în plan mental.

Oare așa să fi fost?

— Nu vreau să-l vezi, spuse ea. Începuse să tragă cu ambele mâini de cusătură, rupând-o. În clipa de tăcere care urmă, am auzit pânza pârâind. I-

am luat-o din mână și am pus-o pe masă.

— Nu-i nevoie să te înroșești ca un curcan din pricina asta. Nu poate să iasă nimic rău.

— Ba poate. Nu vreau să-i mai vezi nici pe el, nici pe ea. Nu vreau să ai nimic de-a face cu ei. Noi suntem foarte bine așa cum suntem. De ce-a trebuit să vină ei? De ce nu ne pot lăsa în pace? Te rog, Hilary, caută-ți altă slujbă, scapă de el, te rog. Atunci vom putea fi din nou cum am fost. Căci acum suntem iar numai noi doi. Dacă-l vezi, ai să suferi, într-un fel sau altul ai să suferi mult, știi, știi eu...

— Copilită dragă, dragostea mea, nu fi atât de irațională. Și încearcă să te gândești la mine, mă rog, știi că te gândești la mine, dar încearcă să te gândești puțin mai inteligent. Presupune că și eu aș vrea să-l văd pe Gunnar. Presupune că și eu simt că mi-ar fi de folos să stau de vorbă cu el. Nu e singurul obsedat, nu e singurul care a avut parte de grozăvii... care...

Crystal rămase un timp tăcută, cu privirea în pământ, departe de mine.

— Vrei să-l vezi? mă întrebă în cele din urmă.

— Nu știu. Vreau ceea ce vrea ea.

— Ceea ce vrea Lady Kitty? De ce?

— Pentru că ea e... Pentru că o iubesc... N-am ce face...

Asta era partea pe care hotărâsem să i-o ascund; dar o dată ce mă pornisem, nu mai fusese chip să mă opresc. Fără acest element, povestea ar fi fost lipsită de sens.

— Înțeleg, spuse Crystal după o clipă. Își luă din nou cusătura și începu s-o sucească și s-o răsucească, trecându-și degetul peste tighel, își găsi în sfârșit acul și începu să împungă pânza cu mișcări ritmice, egale, remarcabil de iuți.

— O iubesc, am repetat. Da, o iubesc. Era un lucru prea vast ca să-l rostești, părea să înalțe o imensă cupolă neagră asupra-mi, smălțuită de stele. Dar, desigur...

— I-ai spus?

— Drept cine mă. iei? Bineînțeles că nu i-am spus.

— Ea te iubește?

— Nu fi idioată, Crystal. Îmi pare rău că ți-am spus, tu privești întotdeauna lucrurile dintr-un punct de vedere greșit. Nu-i ce crezi tu. După toate probabilitățile, n-am s-o mai văd niciodată. Ei vor să-și ducă mai departe viețile lor, și eu nu sunt decât un fel de instrument. Ei nici nu-i pasă

de mine, nu vrea decât să mă facă să-l întâlnesc pe Gunnar, ca să-l pot ajuta, dar nu vrea ca el să știe că am acționat la sugestia ei.

— De ce?

— Pentru că atunci rezultatul ar fi mai puțin eficient, mai puțin eficace. Care-i rațiunea? N-am reflectat asupra ei.

— Mă rog, s-ar putea să nu-i placă... spuse Crystal, fulgerând cu acul.

— Crystal, încetează să coși, nervii mei sunt la pământ.

— Vrei să-ți servesc acum cina?

— Nu. Mai toarnă-mi niște vin.

Crystal își lăasă din nou cusătura din mână și-mi turnă vinul.

— Au copii, ea și Gunnar?

— Nu. Ascultă-mă, Crystal, iubirea mea pentru Lady Kitty e doar un simplu fapt, un fapt ne semnificativ...

— Ai spus că te determină să faci ceea ce îți cere ea.

— Da, dar oricum aș fi făcut toate acestea, din simțul datoriei. Dacă există cea mai infimă șansă de a-i putea fi de folos lui Gunnar, am datoria să încerc, nu înțelegi? Asta nu-i începutul a nimic. Nu voi ajunge să fiu prietenul familiei, cum aș putea fi? Am să mă văd cu Gunnar o dată, poate de două ori, și cu asta basta. Cu ea n-am să mă mai întâlnesc, poate că nici n-am s-o mai văd vreodată, așa cum am mai spus. Încearcă să înțelegi.

— Cred că am să beau și eu puțin sherry, zise Crystal. Era un lucru neobișnuit. Nu vreau să-l mai vezi. Vreau să nu mai fie nimic între voi doi.

— Dar de ce? Eu unul nu l-aș fi căutat. El mi-a ieșit în cale. Ne tot întâlnim pe afurisitele alea de scări.

— De asta e nevoie să-ți schimbi slujba.

— Nu repeta întruna asta. Nu-i chiar atât de simplu. Poate că mai târziu am s-o fac. Nu pot privi lucrurile în perspectivă. Dar ceea ce trebuie să fac imediat...

— Nu vreau să te vezi cu el.

— Ai spus asta de vreo șase ori. Dar de ce? Doar nu gândești cu adevărat că o să mă omoare?

Crystal rămase tăcută o bună bucată de vreme, uitându-se la paharul de sherry, dar fără să-l atingă. O groază necunoscută până atunci începu să pună stăpânire pe mine. Se purta straniu, de parcă o nouă formă de existență începea să iasă la suprafață din adâncurile ei.

— Crystal, ce este?

În cele din urmă, vorbi:

— Scumpule, trebuie să-ți spun ceva...

— Ce e, pentru numele lui Dumnezeu? Să nu-mi spui că ai cancer, sau altă boală!

Panica îmi strivea inima.

— Nu, nu, e ceva despre trecut, ceva ce s-a întâmplat atunci.

— Juri că n-ai cancer?

— Jur. Ascultă-mă. Eu nu ți-am vorbit niciodată despre zilele acelea, despre ce s-a întâmplat cu mine în acele zile.

Era perfect adevărat. Nu discutasesm niciodată despre accident, despre ce se petrecuse înainte și după el. Îi povestisem lui Crystal doar atât cât să poată înțelege ceva din toată întâmplarea. Mai exact, îi povestisem că avusesem o legătură de dragoste cu Anne. În rest, trebuise să se bizuie pe telepatia dintre noi. Și nici n-o întrebasesm vreodată ce însemnaseră pentru ea acele zile cât eu zăcusem în spital, stâlcit și pe jumătate mort. Tăcerea era mai bună. În copilăria noastră, Crystal și cu mine trecuserăm prin atâtea orori, încât legaserăm un pact tacit să nu ne punem niciodată întrebări, să nu „revedem” vreodată cele întâmplate.

— Și vrei să-mi povestești acum? De ce? Ce rost ar avea? Prefer să n-o faci.

Crystal rămase din nou tăcută. Apoi zise:

— Cred că trebuie să-ți povestesc. Cred că are un rost. Tăcerea a devenit prea îngrozitoare.

— Ce să-mi povestești, pentru Dumnezeu? Mă înnebunești cu aluziile tale.

— Așteaptă. Am să-ți povestesc. Numai să mă asculți. Te rog să ai răbdare. Cred că mi-ar fi mai ușor să povestesc în ordinea în care s-a petrecut totul, așa ca să nu-mi scape nimic. Și acum, ascultă. Eu n-am știut de nimic până când nu mi s-a telefonat de la colegiu. Mi-au spus la telefon că ai avut un grav accident de mașină și că ești internat la spitalul colegiului Radcliffe. Asta s-a întâmplat marți noaptea, la o oră foarte târzie, pe la miezul nopții sau chiar după, țin minte că mă culcasem. La ce oră a avut loc accidentul?

— Pe la zece seara.

— Mă rog, erai de-acum în spital și mie mi s-a telefonat și desigur că m-am repezit imediat la gară, dar nu era nici un tren până la ora cinci. Așa încât a trebuit să aștept și am luat trenul ăla până la Birmingham, și de acolo

alt tren spre Oxford, am ajuns pe la unsprezece la spital și prima persoană pe care am văzut-o a fost Gunnar. Anne încă mai trăia.

Mi-am mai turnat puțin vin. Mâna îmi tremura violent. Fața lui Crystal era transformată, asprită. Își ținea ochii ațintiți în podea.

— Gunnar mi-a spus că „amândoi” erați grav răniți, și la început n-am înțeles ce vrea să spună, dar pe urmă mi-am dat seama că Anne fusese cu tine în mașină. Am încercat să te văd, dar nu mi-au dat voie, tocmai te operau. Anne era în același spital, dar în altă parte. Gunnar s-a dus să vadă cum îți merge. Cred că încă nu-și dădea seama cât de gravă era starea Annei, poate că medicii i-au ascuns, sau poate că nu știau nici ei. Mă așezasem pe un scaun pe coridor și mă simțeam sfârșită, iar Gunnar mi-a spus că aș face mai bine să vin la el acasă să mă odihnesc un pic, pentru că oricum așteptarea noastră acolo nu folosea la nimic, așa că m-a luat în mașină și m-a dus la casa lui care, dacă îți amintești, era foarte aproape - și ne-am dus acasă, mi-a oferit să mănânc ceva, numai că nici eu, nici el nu puteam pune nimic în gură. Băiețușul, copilul lui, nu mai țin minte cum îl chema, nu era acolo, cred că-l luaseră niște prieteni la ei. Și m-am culcat într-un dormitor de la etaj, iar el s-a dus din nou la spital, și mi-a spus că, desigur, o să se intereseze și de starea ta. Asta trebuie să fi fost pe la ora două sau trei după-masă, iar eu mă simțeam cu totul sleită de puteri. Pe urmă am adormit, sau am căzut într-un soi de leșin, știu doar că am zăcut acolo și totul mi se părea foarte straniu. După aceea m-am trezit îngrozitor de speriată, era ora șase și eu mă aflam singură în casă. M-am sculat, am început să cobor scările și, în timp ce mă aflam pe scară, ușa din față s-a deschis, Gunnar a năvălit înăuntru și mi-a spus: „Anne a murit”, și s-a dus într-o cameră din fundul casei și s-a așezat în fața unei mese. Eu auzisem ce-a spus, și înțelesesem, dar nu mă puteam gândi la nimic altceva decât la tine, așa că l-am întrebat: „Hilary a murit?”, dar el nu mi-a răspuns nimic, a continuat să stea acolo, privind pe fereastră în grădină, nemișcat ca o statuie, de parcă era paralizat, și nu-mi răspundea nimic, iar eu m-am dus la telefon ca să chem spitalul, numai că nu-mi puteam aminti numele spitalului și plângeam așa de tare, că oricum nu puteam vedea numerele, așa că am fugit pur și simplu din casă. Cunoșteam drumul spre spital, și o luasem la fugă, plângând. Atunci cineva m-a prins de braț, era Gunnar, m-a tras și m-a adus din nou în casă și desigur că m-am întors, dar mă apucase un acces de isterie din cauza fricii. El m-a dus înăuntru și m-a așezat pe un scaun în hol și a telefonat la spital și a cerut rezerva unde te aflai tu, și a

vorbit așa de calm și de clar, și i s-a spus că operația a reușit și că tu te odihnești, și cuvântul ăsta „odihnă” a sunat așa de minunat în clipa aceea, dar eu tot mai tremuram de frică, și Gunnar a întrebat dacă aş putea să te văd, și vorbea atât de calm și de clar, iar de la spital i s-a răspuns că aş putea și atunci m-a condus el, m-a condus de-adevăratelea, m-a tras de mânecă, m-a așezat în mașină, m-a dus la spital, m-a îndrumat spre rezerva ta, și te-am văzut, cu toate că tu nu ți-ai mai reamintit după aceea, dar tocmai îți reveneai după anestezie, și falca ți-era bandajată, dar fața ți-era întreagă și ochii deschiși și te-ai uitat la mine și, într-un fel, semănai așa de mult cu tine și erai așa de mult tu, și eu plângeam de fericire, iar infirmiera mi-a spus c-ai să te însănătoșești complet, cu toate că nu cred să fi știut ea într-adevăr, și atunci am ieșit din nou la Gunnar, care mă aștepta pe sală, și i-am spus, și m-a dus din nou jos la mașină și ne-am întors acasă și acum aproape că s-a prăbușit el leșinat, așa că am schimbat rolurile. Și telefonul suna, era mama lui Anne, ții minte, sau cred că tu n-ai știut, că nu putuseră da de ea în cursul dimineții pentru că își petrecea vacanța în Spania și acum chemase din Spania, și i l-am dat pe Gunnar la telefon, și după aceea el mi-a cerut să răspund eu la telefon sau oricui ar fi venit să întrebe, și să le spun eu ce s-a întâmplat, pentru că el nu voia să vadă pe nimeni. Câteva persoane au chemat la telefon și vreo doi au venit la ușă și le-am spus, și în tot timpul ăsta Gunnar ședea în camera din fund, în fața mesei, uitându-se pe fereastră. Vai, și eu mă simțeam atât de ușurată, că eram în stare acum să-mi fie milă de el și să-mi pară rău de Anne, amândoi fuseseră așa de buni cu mine, așa de drăguți, mai drăguți decât oricine altcineva, așa că m-am dus la bucătărie că mi se făcuse foame, ceea ce era un lucru minunat, și am prăjit niște pâine, am deschis o cutie cu fasole și am vrut să-l fac și pe Gunnar să mănânce ceva, numai că el n-a vrut și nici nu voia să se miște, pur și simplu ședea și ședea acolo, și eu am mâncat, pe urmă am descoperit unde ținea băuturile, pentru că îmi oferise un coniac după-masă, numai că eu îl refuzasem, și am scos o sticlă de coniac și una de whisky și pahare, și le-am așezat pe masă, și am mai scos - e caraghios cât de limpede îmi amintesc, *văd* totul atât de limpede - am mai scos o farfurie cu biscuiți cu ciocolată. I-am turnat lui Gunnar niște coniac și am băut și eu puțin whisky, cred că mi-am spus că whisky-ul e mai puțin tare decât coniacul, și Gunnar a băut coniacul și după aceea a început să plângă îngrozitor, cu lacrimi mari, și tot nemișcat stătea privind pe fereastră, și pe urmă plânsul i s-a mai potolit și a mâncat un biscuit cu ciocolată, și după aceea a început să vorbească, trebuie

să fi fost zece seară sau chiar mai târziu. Și era atât de ciudat, a vorbit despre copilăria lui și despre mama lui care era pe jumătate norvegiană, și despre cum își vizita bunicii la o fermă lângă nu știu ce lac, și cum a fost odată în Laponia și a văzut reni, și a vorbit o mulțime despre reni și despre cum renilor le place - ce caraghios - mirosul de urină umană, și cum se hrănesc cu un soi special de mușchi, și cum e în Nord, unde luni de zile nu e noapte, și apoi luni de zile nu e zi, și a vorbit despre aurora boreală. Și în tot acest timp beam amândoi și cred că el a băut toată sticla de coniac, iar eu am mai băut whisky și mă simțeam foarte ciudat, și-i spuneam întruna că trebuie să se culce, dar, în chip curios, nici unul dintre noi nu voia să se ducă la culcare, am fi vrut să continue așa înainte, să stăm așa, și totul să continue așa, și să vorbim mereu în felul acela ciudat, amândoi eram parcă în transă. Și în cele din urmă ne-am simțit atât de obosiți și Gunnar a început din nou să plângă, și asta mi-a arătat că totul se terminase și s-a dus să se culce, plângând întruna. M-am ridicat și eu și mă simțeam atât de sfârșita și într-o stare atât de ciudată, și m-am dus în camera unde mă odihnisem după-masă, m-am dezbrăcat și mi-am pus cămașa de noapte, pentru că îmi luasem cu mine la sosire o valiză cu câteva lucruri pentru noapte, și pe urmă am intrat să văd ce face Gunnar și am văzut că zăcea întins pe pat, și i-am spus să se dezbrace și să se culce, și și-a scos pantofii și pantalonii și era cât pe-acum să se prăvălească pe jos. Cred că din cauza coniacului. Atunci i-am scos hainele de pe el ca să intre în pat și s-a culcat și atunci mi-a spus - Doamne, cu ce ton jalnic și trist! - mi-a spus: „Nu mă lăsa singur!”. Așa că am rămas un timp acolo, lângă el, și gemea tot timpul și mi-a fost atât de milă, încât am intrat în pat lângă el, și l-am strâns în brațe și după aceea am făcut dragoste.

— *Ați făcut dragoste?*

— Da.

— Ce dracu' vrei să spui, Crystal?

— Ce auzi, chiar așa.

— Tu-ți dai seama ce vorbești?

— Da.

— Vrei să spui că, în noaptea morții lui Anne, Gunnar s-a culcat cu tine?

— Da.

— Nu-i posibil.

— Da. Dar încearcă să înțelegi cum a fost. N-a fost ca și cum... ca și cum ar fi fost adevărat... vreau să spun c-a fost adevărat... vezi, el nici nu știa că

sunt virgină... mă rog, a fost foarte surprins... dar totul s-a întâmplat... de parc-ar fi fost într-un vis... de parc-ar fi trebuit să se întâmple și fără să ne vorbim... și totuși n-a fost un vis, și eu eram foarte trează, foarte conștientă, și...

— Și tu l-ai lăsat?

— Da, desigur. În noaptea aceea aș fi făcut orice pentru el... mă simțeam atât de... înțelegi, tu trăiai și Anne murise... și nu știu în ce chip straniu moartea ei te făcea pe tine și mai viu... am simțit că, într-un fel, îi datoram ceva lui Gunnar. Îi datoram lumea întreagă... și mi-era atât de milă de el, aș fi vrut să-l strâng și să-l tot strâng lângă mine, și fusese atât de bun cu mine, atât de fantastic de bun... și, desigur, mai era și coniacul și șocul și... desigur că nu eram eu cea de obicei, și el... pentru el a fost ceva ca absoluta uitare, ca orbirea... era ca atunci când cineva răsfoiește o revistă porcoasă, doar ca să-i distragă atenția de la altceva... într-un sens nici nu cred că știa ce face, cu toate că, în alt sens, desigur că știa...

— Stai o clipă, Crystal, descrie-mi ca lumea lucrul ăsta! Oh, Dumnezeule, oh, *Dumnezeule!* A făcut dragoste cu tine. Cât a durat și ce s-a întâmplat după aceea, și ai rămas toată noaptea în patul lui?

— Nu știu... cât a durat... Nu știu. Eram... Și după aceea el a adormit și eu m-am dus în camera mea și am adormit și eu. Când m-am trezit dimineața el era complet îmbrăcat și vorbea la telefon, jos în hol. Aranja înmormântarea.

— Dumnezeule! *Dumnezeule!* Și ce-ai făcut după aceea?

— M-am îmbrăcat, mi-am făcut valiză și am coborât, el a lăsat telefonul din mână, și știi că sunase mai devreme la spital ca să se intereseze de starea ta și mi-a spus că ai petrecut o noapte liniștită. Iar eu l-am întrebat dacă pot să-l ajut cu ceva și el mi-a spus că nu și stăteam amândoi acolo în hol și l-am întrebat dacă pot să-i prepar gustarea de dimineață și a zis că nu, și mi-a oferit mie să-mi prepar și-am zis și eu că nu, eram deja îmbrăcată cu pardesiul și aveam valiza în mână. I-am mulțumit și i-am spus că o să mă duc la un hotel, iar el s-a oferit să mă conducă cu mașina, dar i-am spus nu și atunci n-a mai insistat și mi-a deschis ușa. I-am spus la revedere și i-am întins mâna, iar el mi-a luat-o și mi-a sărutat-o, și am ieșit și de atunci... nu l-am mai văzut niciodată.

— Crezi că și-a mai amintit de ce s-a întâmplat peste noapte?

— Nu sunt sigură. Cred că da. Altfel de ce mi-ar fi sărutat mâna? După o clipă adăugă: Știi, e singurul bărbat care mi-a făcut vreodată asta - adică să-

mi sărute mâna.

— Crystal, mă întreb dacă-ți dai seama ce înseamnă asta pentru mine?

— Trebuia să-ți povestesc, răspuse ea tot fără să se uite la mine.

— Mai bine nu-mi povesteai.

— Trebuia s-o fac. Dacă el nu s-ar fi reîntors, nu ți-aș fi povestit niciodată. Dar cu el aici, atât de aproape, și acum... că ai văzut-o și pe ea... și m-ai întrebat de ce... nu voiam ca tu să te întâlnești cu el...

Lacrimile începură să-i curgă deodată pe fața aplecată.

— Ai schimbat tot trecutul, i-am spus.

În timp ce mă îndepărtam de ea și mă așezam la masă, privind-o cum plânge, simțeam că o sută de lucruri se schimbaseră, o sută de lucruri pe care încă nu avusesem timp să le înregistrez.

— Oh, de ce, de ce ai...?

— Îl iubeam!

— Ce vrei să spui?

— A fost atât de bun cu mine, și în ziua aceea la petrecere m-a tratat... ca pe cineva de vază...

Mi-am adus aminte de ziua petrecerii, ziua despre care Crystal spusese că a fost „cea mai fericită zi din viața ei”. Oare pentru că Gunnar fusese bun cu ea?

— Nu-i nevoie să iubești pe oricine se poartă frumos cu tine, i-am spus. Și apoi m-am gândit: „De ce nu, când atât de puțini oameni s-au purtat frumos cu ea? Gunnar. Clifford. Arthur”. N-ai mai povestit nimănui toate astea, nu-i așa, Crystal?

— Nu, desigur că nu, desigur că nu. Am rupt logodna cu Arthur tocmai pentru că știam că n-aș putea să-i povestesc vreodată.

Și eu care crezusem că-l părăsise pe Arthur din cauza mea, pentru a-mi fi sprijin mie, pentru a fi cu mine, alături de mine în încercarea mea! Și în realitate rupsesse cu el din cauza lui Gunnar, pentru că...

— Crystal, nu-l *mai* iubești pe Gunnar, nu-i așa?

— Ba da.

Continua să plângă, dar liniștit, tamponându-și ritmic ochii cu batista.

Deci rupsesse cu Arthur ca să fie singură, să fie la post, gata, în așteptare, dacă cumva Gunnar ar fi vrut s-o vadă. Ce patetică amăgire! Rupsesse cu Arthur din același motiv pentru care rupsesem eu cu Tommy - ca să poată fi disponibilă. Dar chiar în timp ce îmi încolțeau aceste gânduri urâte și smintite, știam că sunt nebunești. Crystal n-ar fi putut gândi serios că

Gunnar ar mai avea nevoie de ea, nu mai mult decât aş fi putut eu gândi că Kitty ar avea nevoie de mine, altfel decât de o simplă unealtă,

— Eşti ținută, i-am spus. Te porți ca o femeie isterică, dezechilibrată. N-are nici un sens să continui să „iubești” pe cineva în felul ăsta, o persoană pe care n-ai s-o mai vezi niciodată. Oricum, nu-l iubești. Nici nu știi ce înseamnă cuvântul ăsta, într-un anume sens. Nu pot spune că te condamn pentru ce s-a întâmplat... a fost ca un fel de tulburare mintală... dar ar trebui să ai atâta minte încât să-ți dai seama cum trebuie să se fi simțit Gunnar după aceea, cum trebuie să te fi urât și pe tine, și pe el însuși. Pentru el trebuie să fie o cumplită amintire dezgustătoare. Doar nu-ți închipui c-o să mai vină la tine să-ți sărute mâna?

Crystal scutură din cap, continuând să-și tamponeze cu consecvență ochii.

— Îmi pare rău, am spus.

Știam că sunt crud cu ea, dar fusese o lovitură atât de neașteptată, încât mă simțeam îngreșat, speriat. Ideea acestei curioase, bizare legături între Crystal și Gunnar, care pentru ea, cel puțin, era încă vie, îmi stârnise un fel de durere primitivă. (Gelozie?)

Crystal făcea un efort să se stăpânească. Mă întrebă, de astă dată privindu-mă cu timiditate:

— Dragule... nu-i așa că asta nu schimbă nimic între noi... Vreau să spun, nu ești șocat sau mai știu eu... nu mă urăști? E la fel, nu-i așa, cum a fost și înainte? M-am gândit că trebuia să-ți spun pentru că... Dar totul e în ordine, nu?

Am gândit că nu, nimic nu e în ordine, nu va mai fi niciodată în ordine, ceva se pierduse, eșuase, se năruise pentru totdeauna. Oh, Crystal, fetița mea pură, cum să ni se întâmple nouă așa ceva? Dar am răspuns:

— Da, e în ordine, desigur.

— Și nu mă urăști, nu-i așa? Aș muri.

— Nu fi proastă, Crystal.

— Bine, vrei acum... te rog... pot să-ți servesc masa... am putea mânca acum, nu-i așa? Am pește pané, așa cum îți place ție... și niște roșii frumoase și...

— Masă, după așa ceva! Nu, mulțumesc. Nu m-aș putea atinge de mâncare.

— O, te rog, te rog... începu din nou să plângă.

— Crystal, încetează! Am destule pe cap și fără lacrimile tale.

— Nu vreau să te vezi cu el.

— Nu văd de ce, din moment ce continui să-l iubești.

— Ar putea crede...

— Ce-ar putea crede? Nu mai bâigui și încearcă să vorbești clar. Ar putea crede că vreau să stabilesc o apropiere între voi? Oh, Crystal, dragă, reîntoarce-te la realitate. Nu tu îl interesezi pe Gunnar. Tu nu ești decât un incident obscen, detestabil, din trecutul îndepărtat. Eu îl interesez. Și eu trebuie să-l văd. Trebuie. Ceea ce mi-ai povestit tu mă face să-mi vină să vărs, dar nu schimbă situația, nu-mi modifică datoria.

— Și ai s-o mai vezi și pe ea?

Crystal stătea dreaptă, uitându-se țintă la mine, mototolindu-și în pumn batista atât de udă de lacrimi, încât picau din ea stropi în poala rochiei de stofă.

— Nu știu, ți-am mai spus, nu știu, mă chinuiești.

— Spuneai că ești îndrăgostit de ea.

— Deliram.

— Acum ai să mă urăști, ai să mă urăști pentru că ți-am povestit, nu voi mai fi pentru tine un loc de refugiu, nu vom mai putea fi împreună ca atunci când eram mici, totul s-a sfârșit, totul s-a sfârșit, oh, de ce ți-am povestit, de ce...?

— Crystal, termină, mă ucizi.

Într-adevăr, era ca și cum se frânsese o legătură cu copilăria, o legătură care dăinuise nefirec, nebunește de mult, un soi de inocență primară.

— Uite ce-i, îmi pare rău, dar trebuie să plec. Simțeam că trebuie să ies afară, să respir un aer mai curat, să *alerg*. Nu fi necăjită, nimic nu s-a întâmplat, nimic nu s-a deteriorat, nu s-ar putea, numai că mă aflu sub o îngrozitoare tensiune. Iartă-mă. Mănâncă tu peștele pané. Nu te frământa, nu te frământa.

Îmi îmbrăcam paltonul. Crystal nu mi-a mai spus nici un cuvânt, și n-a încercat să mă oprească, dar m-a privit în tăcere, cu fața umflată și aproape de nerecunoscut din cauza plânsului. M-am oprit în drum spre ușă.

— Crystal... n-a mai fost și altcineva... vreodată... nu-i așa?

Strigătul prin care a răspuns „Nu!” a fost ca un țipăt de pasăre. M-am împleticit până la ușă, și pe scări și, când am ajuns în stradă, am început să alerg.

DUMINICĂ

ERA DUMINICĂ DIMINEAȚA. PLOUA și un vânt cu răbufniri vijelioase zvârlea rafale de stropi în geamuri, parcă bombardându-le cu ținte. Zăceam (complet îmbrăcat) pe pat, și Tommy ședea pe un scaun lângă mine tricotând.

Duminica o readusese, firește, pe Tommy, care, în sfârșit, avusese norocul de a mă găsi acasă. Cu un exercițiu de remarcabilă inteligență, de care era capabilă, își dăduse pe dată seama că eram ca și absent, obsedat, la kilometri depărtare, abia în stare să percep conștient prezența ei, și se abținuse de la lacrimi și întrebări. Se dusese în bucătărie, făcuse cafea din care le oferise și lui Christopher, Mick, Len și Jimbo. Făcuse curățenie, spălase vasele, udase amărâta de plantă pe care mi-o dăduse Jimbo.

Kitty mă întrebase: „Ai o soră?”. Așadar (doar dacă voia să mă deruteze în mod deliberat), Gunnar nu-i povestise ce se întâmplase în noaptea morții Annei. Nu era un lucru improbabil. Kitty îmi spusese că nu discutaseră niciodată subiectul în amănunt, și se poate ca Gunnar să fi simțit că nu era necesar să-i relateze și acel crâmpei de coșmar. Probabil că detesta însăși amintirea celor întâmplate. Dacă, firește, se întâmplaseră cu adevărat. Dar se întâmplaseră oare? Femeile isterice de vârstă mijlocie, în special virginele, plăsmuiesc uneori fel de fel de amintiri, în special că un bărbat le-a violentat, că au fost seduse, violate, ceva de care se tem și la care râvnesc în același timp. Nu o puteam vedea pe Crystal în această lumină. Și totuși, în ce măsură reușeam eu s-o văd obiectiv? Oare într-adevăr se scrântise la minte? Avea toate justificările și scuzele să se fi țicnit puțin la vârsta asta, de atâta singurătate, și să fi ajuns o fată bătrână aiurită. Și totuși, dacă era adevărat, cât de straniu ar fi fost! Și exista în toată povestea asta ceva ce nu puteam îndura. Să fi fost pierderea inocenței lui Crystal, a acelei legături cu copilăria, a refugiului, a locului pur, neprihănit? Crystal amestecată cu Gunnar, legată de el în miezul acestei povești infernale, nu! Gunnar nu vorbise de acest lucru, însemna că nu s-a întâmplat, sau că era pentru el, în prea mare măsură, o sursă de coșmar?

Tommy tricota pentru că-i spusese cândva, doar ca să-i îndrug o prostie dulceagă: „Îmi place să te văd croșetând, e un aspect atât de domestic”. Nici măcar nu era adevărat. Detestam s-o văd pe ea sau pe oricine altcineva tricotând. Mi-o evoca pe scârba de mătușa Bill. Îmi trezea instincte de fiară, îmi sugera imagini de viață tihnită de familie care mă făceau să-mi vină să vomit. Tommy tricota o jachetă evident de dimensiuni mari, evident destinată mie, numai că nu i-am oferit plăcerea de a răspunde întrebării la ce anume lucra. Astăzi însă, Tommy, șezând liniștită, cu clincănitul andrelor în timp ce eu mă uitam fix la tavan, îmi dădea senzația că aș fi invalid. Eram bolnav și Tommy mă îngrijea. Eram la închisoare și Tommy mă vizita. Tommy mă răpise și acum aștepta să fac mărturisiri. A mă debarasa de Tommy se dovedea un lucru colosal de greu și de stânjenitor. Nu mai aveam forța sau voința de a hotărî să-i fac măcar acum vânt, s-o fac să iasă din cameră, dar-mite s-o determin să plece pentru totdeauna și să mă părăsească definitiv. Oricum nu părea o treabă prea presantă, din moment ce acum trăiam un nou interimat. În ce o privește pe Tommy, pentru moment conștiința nu mă rodea. Îi spusese de atâtea ori să mă lase în pace. Dar continua să se cramponeze de mine, așa încât o privea personal dacă suferea. Îmi sugerase timid să mergem la Round Pond. O refuzasem, cu o clătinare din cap.

Știam că trebuia să mă duc să o văd din nou pe Crystal. Era un lucru important. Ce-o fi făcând acum, plânge, regretă? O instruisem atât de bine, încât știam că ea n-ar fi cutezat să încerce o comunicare cu mine, n-ar fi schimbat o iotă din rutina stabilită. Dar ar fi trebuit să mă duc eu s-o văd, sau măcar să-i telefonez. O lăsasem cuprinsă de deznădejde. Îmi inspirase, îmi inspira încă o oroare pe care n-o puteam controla și pe care nu mă simțisem în stare să o ascund. Imaginea timpului petrecut de ea în casa lui Gunnar adăugase noi dimensiuni de grozăvie amintirilor mele legate de acea cumplită perioadă. Gunnar intrând și spunând: „Anne a murit”. Crystal îmbrăcându-și cămașa de noapte. Va trebui de acum înainte să trăiesc toată viața cu aceste imagini și nu-i puteam ierta lui Crystal că mi le împărtășise. Nu mai există acum decât un singur lucru ce părea să împiedice ca deznădejdea crâncenă și nebunia feroce să mă covârșească întru totul (genul de nebunie feroce care, de pildă, ar putea s-o facă acum pe Tommy să plece val-vârtej urlând) și acest singur lucru era anxietatea mea chinuitoare legată de Kitty: când aveam să mai primesc vreo veste de la ea și dacă aveam s-o mai revăd vreodată. Până când această durere cruntă, în miezul căreia

scânteia totuși un misterios grăunte de bucurie, nu avea să se prefacă în alt gen de durere (căci nu exista cale de a evita durerea), nu aveam timp să mă ocup de Crystal și de nevoile disperării ei. Unica mea menire acum era așteptarea.

Se auzi soneria de la intrare. Laura? Biscuit? Kitty? Dintr-un salt am părăsit patul și am ajuns la ușă. Era Biscuit.

Fără să întrerup mișcarea de deschidere a ușii, am ieșit pe palier, am tras ușa după mine și m-am îndreptat spre scări. Biscuit m-a urmat. Am coborât sărind câte două trepte odată, am străbătut holul și am ieșit în stradă. Vântul mâna o ploaie fină. Nu-mi luasem nici pălăria, nici paltonul. Am pornit în josul străzii, fără să mă uit îndărăt. Am dat colțul și m-am oprit. Biscuit m-a ajuns din urmă.

— Ei? am întrebat-o.

Biscuit purta scurta ei de diftină cu gluga ridicată pe cap. Chipul tras, pământiu, încadrat de glugă, arăta ca o față de băiețandru, de copil. Se scotoci în buzunar și scoase *două* plicuri. Le-am luat și ploaia fină, mânăta de vânt, a și întins cerneală cu care erau scrise adresele. Pe fiecare plic se vedea numele meu. O scrisoare venea de la Kitty, cealaltă de la Gunnar.

Simțeam că-mi plesnește capul de grijă și de spaimă. Doream să mă descotorosesc de Biscuit cu o violență care m-ar fi putut împinge s-o strâng de gât.

— Bine. Acum șterge-o!

Am lăsat-o și am pornit grăbit spre stația Bayswater, ținând ambele scrisori în mâna vârată în buzunarul hainei.

Când am ajuns în stație, m-am dus de-a dreptul la bar, dar nu era încă deschis. M-am rezemat de ușă, cu umerii uzi lipiți de geam.

Apăru și Biscuit. Mă văzu, își împinse pe spate gluga, scoase un bilet de metrou la un automat și se îndreptă spre aparatele de control al biletelor. Când trecu pe lângă mine, îmi spuse fără să mă privească: „Adio”. Trecu de barieră și dispăru în jos pe scara rulantă, către peronul vestic.

Răsuțeam frenetic scrisorile în mâini. Am deschis-o întâi pe cea de la Kitty:

„Te rog; fă tot ce-ți cere. Nu trebuie să afle niciodată că noi doi ne-am văzut. Îți mulțumesc și bun rămas.

K.J.”

Apoi am deschis scrisoarea lui Gunnar. Era ceva mai lungă:

„Aș dori să te văd și să stăm de vorbă, doar o singură dată, și sper că vei fi de acord să ne întâlnim. Îți propun ca întâlnirea să aibă loc azi, duminică seara, la ora șase, la adresa mai sus menționată.

G.J.”

Deci și Gunnar folosea poșta lui Biscuit. Mi-am vârât scrisorile în buzunar și m-am dezlipit de ușă. *„Îți mulțumesc și bun rămas.”* Sfârșitul misiunii putea fi întrezărit, doamna ieșise din scenă. Mi-am scos un bilet de cinci pence și am coborât pe peronul estic. Fără să văd, fără să respir, am așteptat un metrou de circuit intern. Bayswater, Paddington, Edgware Road, Baker Street, Great Portland Street, Euston Square, King’s Cross...

Am ajuns din nou cu o oră mai devreme în Cheyne Walk. Nu mă mai întorsesem acasă. Îmi petrecusem cea mai mare parte din zi în metroul de linie circulară. La prânz, mă oprisem în Sloane Square și mă străduisem să mănânc un sandviș. Am băut o prudentă cantitate de whisky, apoi am urcat din nou în metrou. La patru treizeci am ajuns iarăși în Sloane Square. Ploaia se oprise, dar sufla un vânt rece dinspre răsărit. Eram încă, firește, numai în haină. Am pornit-o cu pași iuți pe King’s Road, și apoi am luat-o în jos spre fluviu, trecând prin fața casei lui Gunnar pe la ora cinci. O fâșie de lumină se filtra pe deasupra perdelelor de la primul etaj. M-am întrebat dacă Kitty și Gunnar stăteau acolo, vorbind despre mine. Am mai hoinărit puțin prin parc și am inspectat o statuie de Epstein, reprezentând o femeie care-și smulge veșmintele. Am intrat în vechea biserică din Chelsea, și am stat acolo, în semiobscuritate, citind plăcile memoriale și întrebându-mă dacă n-o să leșin când o să fiu singur cu Gunnar. La ora șase fix am sunat la ușă.

Mi-a deschis Gunnar. Din casă, o dată cu valul de căldură, a năvălit parcă o rafală de emoție.

— Bună seara. Îți mulțumesc că ai venit.

— N-ai pentru ce.

— Vrei să vii sus?

Rostise aceste cuvinte uimitoare.

L-am urmat pe scări. Casa mirosea a căldură plăcută, a locuință înstărită, a mobilă scumpă și a parfumul lui Kitty. L-am urmat pe Gunnar în salon.

În încăperea elegantă mă simțeam la fel de amenințat de parcă aș fi intrat pe poarta-ghilotină a unui fort. Sau poate că era mai curând ca palatul sultanului, în care străbați mai întâi curtea de marmură, treci pe lângă

fântâni și pe sub colonade de mozaic, ca să intri apoi în sala spânzurătorilor, unde vei atârna și tu în ștreang. De cum am intrat, am avut viziunea instantanee a mea și a lui Gunnar încleștați într-o luptă înspăimântătoare, rostogolindu-ne și făcând țândări vasele și farfuriile și lămpile. O încăpere în care puteai sângera, o încăpere în care puteai muri.

Era, într-adevăr, o încăpere frumoasă. Văzusem eu până atunci saloane elegant aranjate, de pildă salonul Laurei Impiatt, sau cel al lui Clifford, dar camera aceasta era cea mai necăutat rafinată din câte îmi fusese dat să vizitez. Prin comparație, gustul Laurei era prețios, iar al lui Clifford rece. Salonul de față era o încăpere spațioasă, cu mobilă masivă, comodă, iluminată de numeroase lămpi așezate pe numeroase măsuțe. Un scrin bogat, din lac chinezesc, domina într-un capăt, un șemineu din marmură sculptată, cu o imensă oglindă cu ramă aurită, în celălalt. Covorul, care părea să fie un Aubusson, presăra centrul încăperii cu roze prinse într-un medalion oval, galben, și se așternea apoi în umbră pe sub mese, birouașe, biblioteci. Era camera măreață a unui om măreț: un ecou foarte îndepărtat al talmeș-balmeșului atrăgător dintr-o odaie care existase, cândva, la Oxford.

Plutea o tăcere perceptibilă. Probabil că ferestrele aveau geamuri duble. Circulația de pe chei răzbea sub forma unui murmur foarte surd, mai curând o vibrație. Gunnar înainta, cu mine după el, către focul domol care ardea sub ghirlandele de marmură ale căminului. Pe o măsuță joasă se afla un platou cu sticle și pahare și țigări într-o cutie de malahit.

— Pot să-ți ofer o băutură?

— Mulțumesc, da. Whisky cu sifon.

— Fumezi?

— Nu, mulțumesc.

— N-ai venit cu un palton?

— Palton? Nu.

După această mostră de conversație, Gunnar se ocupă cu prepararea băuturilor. Umplu un pahar de cristal cu whisky și sifon, apoi îl ținu o clipă în mână, privind la foc și respirând apăsător, înainte de a mi-l oferi. Își turnă și el niște whisky. Luă o țigară, pe urmă o azvârli înapoi în cutie. Nu-mi ceruse să iau loc. După aceea începu să se uite la mine. Ne uităm unul la celălalt.

Era un ciudat fel de a ne uita, de parcă ne scrutam prin timp. Așa cum uneori cinematograful se joacă cu chipul unui om, învăluindu-l în ceață, apoi prefăcându-l din bătrân în tânăr, tot astfel ne vedeam și noi. În lumina

difuză, aurie, a salonului său, Gunnar arăta mai tânăr decât oricând de la reîntoarcerea lui în viața mea. De fapt, de când îl întâlnisem prima dată pe scările ministerului, părea să fi întinerit întruna. Avea culoarea omului care trăiește în aer liber, dar acum mai curând cea a unui căpitan de vapor decât cea a unui jucător de rugby. Fața îi părea bătută de vânt, mare dar lipsită de moleșală, impozantă, iar masivitatea lui degaja calm. Purta un costum dintr-un *tweed* moale, de culoare închisă, o cămașă sclipitor de albă și o cravată surprinzător de țipătoare. Eu purtam costumul meu de birou, șleampăt și slinos, pe care faptul că dormisem în el, că zăcusem în el pe pat, călătorisem prin metrouri și umblasem pe ploaie, nu-l ajutase deloc să arate mai bine. Ne uitam fix unul la celălalt, cu un calm încordat care putea fi preludiul acelei lupte încleștate, pe viață și pe moarte, pe care tocmai mi-o imaginasem.

Totuși, privirea lui Gunnar era ciudat de obiectivă. Nu citeai în ea mânie, ci mai curând nedumerire, curiozitate, poate că un dezgust plictisit. În mod vădit, îi venea extrem de greu să înceapă conversația. Eu eram țeapăn de emoție, și numai falca de jos dădea să-mi tremure. Îmi învârteam în mâini paharul cu whisky, pipăind striurile și reliefurile cristalului. Nu-mi venea în minte nimic ce-aș fi putut spune și întreaga zi evitasem deliberat să inventez vreun discurs posibil. Voisem să mă păstrez gata să întâmpin orice, și furia incoerenta, și prăbușirea emoțională. Nu mă așteptasem însă la această îngrozitoare răceală.

— Mulțumesc că ai venit, spuse Gunnar.

— N-ai pentru ce.

Ne mai spuseram o dată aceste fraze.

Gunnar începu să se foiască de colo colo, ba îndreptându-se spre draperiile ferestrelor, ba spre cămin, așa cum se învârtise Kitty pe debarcaderul de lemn. Unde să fi fost acum Kitty? Ascultă oare la ușă? Liniștea aceasta nu mai putea dura. Și ce fel de izbucnire o să-i pună capăt?

— Am vrut să te văd doar o singură dată și să vorbesc despre trecut, începu Gunnar. Doar o singură dată, pentru că bănuiesc că atât va fi de ajuns. Mai mult, ar însemna să-ți impun o servitute. Și nu-mi imaginez că ții în mod special să mă vezi.

— Îmi imaginez că tu nu ții în mod special să mă vezi...

Am simțit dintr-o dată că vorbeam prostește, și ideea de a apărea prost în fața lui Gunnar mă umplea de o furie neagră, feroce. Avea desigur să-i

spună lui Kitty, și poate că acesta va fi momentul mării ușurări: „La urma urmei, nu-i decât un prostănac”.

— Nu, firește. Și, desigur, între noi nu poate avea loc nici un fel de conversație obișnuită... sau de... - căuta cuvântul - sau de armistițiu.

— Sau... împăcare... Nu, desigur că nu.

Dar de ce nu? Nu era acesta singurul lucru pentru care merita să ne străduim, singurul lucru într-adevăr de importanță? Am simțit tortura, stupiditatea de a avea limba legată, senzația de a fi țintuit de un trecut batjocoritor, care nu-ți dă astâmpăr.

— Bănuiesc că mă detești, spuse Gunnar, ți-am răsturnat toată viața și, apoi, întotdeauna urăști pe oamenii cărora le-ai făcut un rău.

— Natural. S-ar fi zis că Gunnar îmi pune cuvintele în gură. Și totuși, vechea ură și vechea mânie vorbeau în numele meu cu o autoritate pe care nici un fel de blândețe nu o putea clinti. Am spus: Eu ți-am răsturnat *ție* viața.

A fost o stupiditate.

— Da. Dar uite ce-i... întrevederea noastră... e aproape o chestiune tehnică. Știi, mi-a făcut foarte bine doar să te văd.

Aceasta ar fi putut fi o remarcă umană, dar, în contextul dat, suna aproape ca o observație clinică,

— Nici nu-ți poți da seama, continuă Gunnar, cât de mult m-a obsedat trecutul. Unii oameni reușesc să depășească tragediile din viața lor. Eu n-am putut niciodată s-o depășesc pe a mea.

— Nici eu, am spus. Nici o clipă n-am încetat să mă simt vinovat și...

Cuvintele mele erau neconvingătoare. În această conversație mânăuită de Gunnar, unde s-ar putea ivi locul potrivit pentru a-mi cere iertare

— Nu cred că doresc să-ți cunosc sentimentele, replică Gunnar. O spusese pe un ton judicios, și nu vindicativ. Cerându-ți acest prilej de conversație, am fost absolut egoist. Și lucrul nu e lipsit de riscuri.

— Vrei să spui că s-ar putea lăsa cu o luptă între noi?

— Nu, nu, bineînțeles că nu. Vreau să spun că, atunci când e vorba de întâmplări vechi și dureroase, orice greșală sau scăpare poate avea consecințe serioase.

— O greșală sau o scăpare?

— Da. Toate cuvintele noastre au o mare încărcătură emoțională. Ai putea rosti vreun cuvânt pe care să nu-l mai pot uita niciodată.

— Deci trebuie să fii foarte atent la ceea ce spun, nu-i așa?

El era rece, eu începeam să fiu înghețat. Mi-am spus că, până la urmă, totuși îmbătrânise și devenise un idiot emfatic. El își asumase un risc, dar n-ar fi îngăduit să iasă la iveală nici o violență, nici un adevăr. Și eu nu puteam spune adevărul, aproape că mă antrenasem să nu-l spun. Și nu ne aflam în prezența a ceva ce ne-ar fi îndemnat la adevăruri. Până la urmă, cum avea oare să se producă explozia? Încăperea avea să se zgâlțâie și să se facă fărâme?

— Da, îmi răspunse Gunnar. O clipă, nu mai adăugă nimic. Amândoi ne lășaserăm paharele pe masă, fără să atingem băutura.

— Dar n-ai putea formula ceea ce dorești de la mine? Vrei să discutăm trecutul?

Gunnar păstră din nou tăcere. Apoi spuse:

— Nu. Nu cred. Altădată credeam c-o doresc. Oamenii care au fost împreună în lagăre de concentrare stau să depene amintiri? Mă îndoiesc. Am petrecut ani întregi în analize adânci. Am vorbit atâta despre acest lucru...

Imaginea lui Gunnar descriind *acest lucru* câte unui enigmatic psihiatru din Hampstead sau din New York îmi făcea greață. Am continuat cu nerăbdare:

— Atunci ce vrei?

— Am crezut că vreau să vorbesc despre Anne. Numele vibra în încăperea, părând s-o facă să se înfioare și să răsune.

— Și de fapt nu vrei?

Dar eu ce voiam oare? Și eu doream cu disperare ceva, ceva ce parcă acum puteam întrezări pentru prima oară, și care nu putea fi dobândit decât acolo, ceva ce nu-mi va fi însă îngăduit să dobândesc.

— Poate că îmi e de ajuns să rostesc numele ei în prezența ta.

— Ai făcut-o, am spus. Și ce altceva ai dori să faci în prezența mea?

— E ca și cum, continuă Gunnar ignorându-mi întrebarea și privind la foc, e ca și cum aș vrea în sfârșit să mă eliberez de Anne. Felul în care vorbesc poate să-ți pară îngrozitor. Dar... vezi tu., nu-i vorba de adevărata Anne. Adevărata Anne e moartă.

Urmă din nou o tăcere în care îmi puteam auzi respirația grea, de parcă mă înăbușeam, și respirația lui.

— E moartă, zise Gunnar oftând, și parcă reluând un vers dintr-o poezie. S-a dus dintre noi și trebuie să-i respectăm... absoluta... absență. *Ea* a ieșit din toate astea. Dar ce a rămas e un fel de... oribilă fantomă. Și am simțit că

trebuie să scap de ea, mai cu seamă... pentru că e atât de nedrept față de... oamenii alături de care viețuim acum. Tăceam, parcă vrăjit. Voiam să aud unde o să-l ducă elocința lui.

— Să scap de această fantomă a ei, urmă cu încetineală, care nu-i propriu-zis ea, ci altceva, ceva urât, alcătuit din zdrențele și din drojdia minții mele, ceva înnegrit și mânjit de mintea mea, și care îmi sugerează totodată mintea, toată această ură crâncenă și pasiune a răzbunării...

— Ură față de mine?

— Da. Într-un fel... generată de ea. înțelegi?

Nu eram prea sigur. Dar îi simțeam ura și eram ca paralizat. Continuă să vorbească:

— Dacă ar fi murit într-un accident de avion, sau dacă ar fi murit de cancer, aș fi fost cutremurat de durere, dar, cu timpul, mi-aș fi revenit. Dar faptul că a murit... așa cum a murit... n-am fost niciodată în stare să disociez în sufletul meu... durerea pierderii ei de un fel de ură usturătoare și de o... ticăloșie atât de adânc înrădăcinată... lucrul cel mai adânc dintre toate...

Deci, mă întrebam eu, nu exista nimic mai adânc în afară de această ticăloșie? Dar n-am rostit nici un cuvânt cu glas tare, pentru că mi-a fulgerat deodată prin minte gândul, însoțit de o teribilă și finală disperare, că, într-adevăr, Gunnar voia ca eu să nu vorbesc deloc. Așa cum afirmase la început, nu dorea să-mi cunoască sentimentele. Mi-am spus în sinea mea că, Dumnezeule! îi făgăduisem lui Kitty să nu fiu decât un simplu instrument. Aceasta era, fără îndoială, culmea penitenței, a ispășirii, anume să funcționezi absolut mecanic spre folosul celui nedreptățit, să trudești în tăcere ca la galere, fără să ceri nimic pentru tine însuși. Dar niciodată, nici chiar când am vorbit despre așa ceva, nu mi-am imaginat o operațiune care, pentru mine, să fie chiar atât de lipsită de profit.

— Și cum o să te ajute faptul că-mi vorbești? am întrebat cu răceală, cu stupiditate, jucându-mi rolul.

— Nu-mi ajută la nimic să vorbesc unui psihanalist, reluă Gunnar, ca și cum nici nu mi-ar fi auzit replica. De fapt, nici n-am vorbit despre asta unui psihanalist. Numai de când ai intrat tu în această cameră m-am simțit în stare să formulez cu adevărat ceea ce simt. Trebuie să mă eliberez de ea, nu de *ea* cea adevărată, ci de fantoma asta care trage după sine atâta murdărie... și s-o las în pace, s-o las în singurătatea în care trebuie să zacă morții... în cele din urmă... și scăpând de ea... înseamnă să scap și de *tine*.

În liniștea aceea domoală, țesută parcă din suspine, cuvintele lui răsunară ca și cum anunțau intenția de a săvârși un omor, și mi s-a năzărit cu o stranie pregnanță că, dacă Gunnar ar încerca acum să măucidă, nu i-aș opune nici o rezistență. Nu s-ar declanșa nici urlete, nici zbateri, ci doar sângele meu pe covorul Aubusson. Am răspuns rece, aproape respingător:

— Ei bine, sunt gata să te las să scapi de mine. Ți stau la dispoziție. Practic, cum vom face?

— O și facem, răspunse Gunnar. Vezi tu, eu mi te imaginam că pe... ca și cum ai fi fost un fel de... ființă monstruoasă, un soi de... ucigaș crud, malign... Glasul îi tremura.

— Presupun că așa am fost.

— Nu. Tocmai asta e. Ai fost doar... doar un...

— Un amărât, o victimă a întâmplării, un zăpăuc, un mărunț afemeiat adulterin...

— Mă rog...

— Și acum poți *vedea* acest lucru.

— Și acum pot vedea. Și asta îmi stârnește... un fel de milă pentru *ea*... care-mi dă posibilitatea... care mi-ar putea da posibilitatea... să o las de aici înainte în pace. Înțelegi... cel mai groaznic lucru era că o blamam și pe ea.

Era o idee destul de simplă, dar în timp ce o formulă el, îmi dădeam seama că, deși poate o concepusem și eu, niciodată n-o simțisem cu adevărat. Biata Anne, o, biata Anne! De-aș fi putut rosti doar aceste două cuvinte! Dar cura nu-mi era destinată mie, nimic, aici, nu-mi era destinat mie. Eu trebuia doar să stau liniștit, să-mi iau riscul „greșelilor și scăpărilor”, a acelor lucruri care ar putea fi rostite și niciodată uitate. Mă aflam aici doar pentru a fi arătat, pentru a fi disprețuit, în sfârșit văzut, nu ca un ucigaș primejdios, ci ca un mic dăunător semiconștient, o pană în uriașa roată a destinului.

— A fost o clipă de zăpăceală, am spus. A fost... un accident.

— Da, răspunse Gunnar încet, tot fără să mă privească, de-aș putea numai să văd... și să simt... lucrurile în felul ăsta.

— Vrei ca eu să...?

— Categorie nu.

Urmă iar un scurt răstimp de tăcere, în care el privi la foc, mișcându-și ușor capul într-o parte și-n alta, cu ochii albaștri voalați, de parcă o subită duioșie pogorâse în ei. Dar nu adresată mie. Pe mine mă cuprinsese exasperarea, jalea, spaima, frigul, tremurul fălcii de jos.

Gunnar își luă paharul și sorbi o înghițitură. Apoi spuse:

— E remarcabil.

— Ce anume?

— Efectul pe care-l are faptul de a putea rosti anumite lucruri, pur și simplu de a le gândi, poate că a le gândi pentru prima oară, în prezența ta. Ești un remarcabil... catalizator.

— N-ar fi mai bine să mă angajezi permanent și să zac în colțul odăii ăsteia, ca un cățel? Musafirii tăi n-ar avea nimic împotriva, nu?

— E un lucru mai bun decât... Dumnezeule... toți anii aceia de analiză, toți psihiatrții ăia înfumurați, cum îi mai uram, și am cheltuit pe ei zeci de mii de dolari... Unul dintre ei mi-a recomandat de fapt să fac asta.

— Să te întâlnești cu mine?

— Da. Mi-a spus: „De ce nu te duci să-i arunci o privire individului?”.

— Și mi-ai aruncat o privire. A avut efect? Puțin cam prematur ca să te pronunți.

— E prematur să mă pronunț, repetă Gunnar, ai cărui ochi deveniseră acum foarte visători. Dar cred că... tot ce se putea face s-a făcut... și nu mă mai aștept la nimic. Și dacă stai să te gândești, e un lucru foarte simplu, o mutație dialectică, sfârșitul unui coșmar, ruperea a ceva care acum s-ar putea pulveriza de la sine,

— Nu prea înțeleg, am spus, dar sper să ai dreptate. Și cum vom continua tratamentul?

— O, nu va fi nevoie să te mai deranjez.

— Știu că ai spus „o singură dată”, dar eu... Acum am impresia... nu-i nici un fel de deranj pentru mine... m-ar bucura dacă s-ar dovedi că...

— Nu, nu, spuse Gunnar. E mult mai bine să lăsăm totul aici. O nouă întâlnire s-ar putea să dilueze efectul...

— Și, desigur, mai sunt și riscurile.

— Da. îmi pare rău că sunt atât de enigmatic și de egocentrist, dar am fost forțat să trăiesc foarte mult în mine însumi. Șovăi o clipă. Știu că sunt foarte egoist...

Să fi fost un semn? Nu mă puteam gândi, nu puteam simți nimic, și momentul se irosi.

Gunnar era din nou obiectiv.

— Cred că am învățat un singur lucru bun de la psihiatrții, anume să extrag emoția, simțirea, care zace foarte adânc și periculos de aproape de inimă, și s-o aduc cât mai la suprafață; să mă feresc de asociații și să las lucrurile

cumplite să-și degajeze propriile lor simțăminte, fără mască. Să las câinele să vadă iepurele, cum se spune, și să las și iepurele să vadă câinele. Numai că-i îngrozitor de greu. La asta mi-au fost de ajutor psihiatrui și la asta...

— Ți-am fost de ajutor eu.

— M-ai ajutat pur și simplu stând aici ca un...

— Copil surdo-mut sau ca un stâlp sau...

— Da, da. Ți sunt foarte recunoscător. Ceva într-adevăr s-a schimbat, și asemenea schimbări sunt de obicei ireversibile. Eul lăuntric sfidează noțiunea de timp. Ești aici, și vei fi aici, efectul nu o să scadă...

— Cu singura rezervă că nu voi fi aici.

— Nu vei fi aici. În fond, ar fi un lucru imposibil, nu-i așa?

— Imposibil.

— Vreau să spun...

— Firește, o să-mi dau demisia de la serviciu, am continuat. Nu-i nevoie să parcurgi riscul de a mă întâlni pe scări. Din moment ce în mintea ta voi fi oricând accesibil, indiferent de timp, ca o metodă de cură, ar fi păcat ca persoana mea reală să se mai interpună.

Gunnar zâmbi focului.

— Mă bucur, zise el, că ai evoluat către felul ăsta de a fi. Mi-a ușurat mult acest exercițiu de egoism pur.

— Spre ce fel de a fi am evoluat?

— Eu mă temeam... o... de emoții... apeluri, sentimentalisme, chestii din astea... lacrimogene. Mă temeam că s-ar putea ca *tu* să ai nevoie de ajutor.

— Și de unde știi că nu am nevoie, din moment ce, așa cum ai spus singur, nu vrei să investighezi sentimentele mele?

— Ei, mă ghidez după impresii. Desigur că te irită faptul că m-am folosit de tine. Iritarea ta se poate să fi fost prețioasă.

— Iritarea?

— Da, vreau să spun că a menținut temperatura scăzută. Și de așa ceva am avut nevoie. Ți sunt foarte recunoscător. Mai era ceva ce m-am gândit să-ți cer, dar cred că, în fond... nu-i nevoie. Mulțumesc. Ți mulțumesc.

— Succesul exponatului A.

— Ți apreciez intenția de a părăsi serviciul. Desigur că mă așteptam să pleci. Dă-mi voie să-ți fac cele mai bune urări pentru noua slujbă.

— Mulțumesc.

— Și acum... parc-ai spus că ai venit fără palton?

M-am îndreptat spre ușă. Când am deschis-o, mi s-a părut că parfumul lui Kitty se simte deosebit de puternic. Am coborât scările, urmat de pașii grei ai lui Gunnar. Am ajuns la ușa din față și am deschis-o. Aerul rece mă prinse în gheară.

— Bun, deci asta a fost. Mă bucur că te-a satisfăcut.

— Da, răspunse el. Cred că a mers bine, atât cât poate să meargă de bine în circumstanțele date.

— O să plec imediat din departament.

— Bine. Ți mulțumesc. Atunci, bun rămas.

— Bun rămas.

Nici unul dintre noi nu a întins mâna. Am ieșit afară și ușa s-a închis prompt în urma mea.

Am intrat în grădinile de pe chei, și m-am întors să mă uit la casă. Mi s-a părut, sau de la o fereastră întunecată a etajului doi mă privea cineva? Am înaintat și am traversat șoseaua spre fluviu. Fluxul era înalt, izbind cu putere în parapet, emanând un miros rece și ușor putred, purtându-și gunoaiile săltărețe până aproape de mâna mea. Vântul sufla în rafale șfichiuitoare. Am pornit în direcția estică, apoi am cotit spre nord, către King's Road.

Până la urmă. Gunnar își luase revanșa. Era mai bine așa, preferabil unui asalt fizic, mai bine decât să-mi fi stâlcit fața sau să-mi fi rupt câteva coaste. Aveam senzația că suferisem un soi de eviscerare spirituală. Îmi aplicasem masca unui cinism mărunț și meschin și o purtasem. La gândul lucrurilor pe care le spusese și al tonului pe care-l folosisem, am închis ochii și am scrâșnit din dinți. Și cum o să-mi mai amintesc și o să-mi tot amintesc de cele petrecute! Gunnar pretinsese că imaginea mea îi va fi mereu accesibilă, sfidând timpul; dar și eu voi purta mereu imaginea a ceea ce am părut a fi, a ceea ce am fost. Acceptasem presupunerea lui Gunnar că eu nu sufeream în adâncul meu, că devenisem un individ dur, viclean, sarcastic, plin de resentimente. Mă vedea într-adevăr așa? Probabil, și aceasta era logică nemiloasă a situației pe care trebuia s-o îndur, anume că nici măcar nu se dovedea necesar ca Gunnar să-și formeze vreo părere asupra stării mele de spirit. Dacă era pregătit să facă, în fond, considerabila concesie de a admite că-l puteam ajuta, avea desigur și dreptul de a mă folosi cum îi convenea mai bine. Nu era necesar să-și dea osteneala de a afla ce gândesc eu. S-ar fi putut chiar să-și spună că ar fi o lipsă de delicatețe din partea lui să procedeze astfel. I-a făcut bine, în sfera necesității lui, să mă considere un

cinic, iar eu mi-am dat silința să-i confirm părerea. Și mi-a spus bun rămas. Toți își luaseră azi rămas-bun de la mine, Biscuit, Gunnar, Kitty. întreaga extraordinară întâmplare luase sfârșit. Iar eu mă întorsesem acolo de unde aparțineam, acolo unde copilăria mea mă osândise să mă aflu singur, în frig, fără un palton pe mine.

LUNI

— CE SE ÎNTÂMPLĂ CU HILARY?

Îl întrebă Edith Witcher pe Reggie Farbottom.

— E cătrănit rău din cauza prietenei lui.

— Da' ce-a făcut, a rămas însărcinată?

— Nu, i-au făcut vânt din pantomimă.

— Bietul Hilo, după ce c-a tras atâtea sfori! Nu-i de mirare că arată de parc-ar fi c-un picior în groapă.

— E verde la față, nu?

— Poate că are și gripă pe deasupra.

— Să încercăm să intrăm în vorbă cu el?

— A încerca să comunici cu Hilary e ca și cum ai trimite un mesaj pe planeta Marte.

— Nu-i nimic, hai să-ncercăm! Hilary!

— Hilarii! Iu-huu! Hilo!

— Da?

Ședeam la masa mea de lucru și cei doi sporovăiau în spate. Era o dimineață de luni, rece și galbenă, dar Big Ben se vedea clar.

— Hilary, ești pe recepție?

— Da.

— Ești sănătos? Ai gripă?

— Da. Nu.

— Ce vrea să însemne „da, nu”?

— Da, sunt sănătos. Nu, n-am gripă.

— Hilary...

— Da.

— Ce tot scrii acolo? Pun rămășag că nu-s hârtii de birou.

— O scrisoare către gaga lui.

— Ca să vă spun drept, îmi scriu cererea de demisie.

— Bineînțeles, nu mai poate rămâne aici după ce fetei lui i s-a făcut vânt din pantomimă. Chestie de demnitate!

— Avem noroc, Hilary e azi într-una din zilele când e spiritual.

Am lipit plicul cu cererea de demisie și l-am trimis cu Skinker, care m-a întrebat la rândul lui, dar cu mai multă blândețe, dacă mă simțeam rău. Skinker se însănătoșise după gripa lui, și acum îmi furniza toate amănunțele legate de boală. De astă dată se pare că gripa îl doborâse la pat pe Arthur. Ceea ce era o veste bună, întrucât nu țineam să-l văd, și mă scutea și de vizita de marți la el, pentru că știa bine cât mă feream de infecțiile virotice. Aveam în fața mea o lună întreagă ca să-mi caut altă slujbă. N-avea să fie ușor.

Mă simțeam disperat de istovit și nici nu încercam să lucrez. Mă întorsesem acasă pe la miezul nopții. Nu întrebasesm la ce oră renunțase Tommy să mă mai aștepte. Am plecat de la birou pe la douăsprezece și i-am telefonat lui Crystal dintr-o cabină de lângă Scotland Yard. Îi telefonam foarte rar, deși știam că se bucura să-mi audă vocea și că întotdeauna zăcea acasă cosind, singură, și gândindu-se la mine.

— Alo! Eu sunt.

— Da... bine... dragule.

— Ce făceai?

— Coseam.

— Ce coși? Rochia de cocteil pentru clienta cea nouă?

— Nu, aia am terminat-o.

— A ieșit bine?

— Superbă.

— Și acum ce lucrezi?

— Prefac un pardesiu pentru copilul unei vecine.

— Aha. Crystal...

— Da?

— Nu suferi în legătură cu... cu ce mi-ai povestit ultima oară?

Tăcere. Lacrimile i se adunau în ochi.

— Nu.

— Nu fi tristă. Îmi pare rău că m-am purtat atât de îngrozitor. Îmi pare rău că n-am rămas să mănânc pește pané. A fost bun?

— Nici eu nu l-am mâncat în seara aceea. L-am mâncat rece duminică la prânz. A fost foarte bun.

— Mă bucur. Crystal...

— Da?

— Nu fi amărâtă, nu pot suferi gândul că ești tristă. N-are nici o importanță, nimic din trecut n-are vreo importanță. Adică, desigur, are importanță, dar aș suferi cumplit dacă tu...

— Sunt foarte bine. Nu te frământa din cauza mea, iubitele. Totul e în perfectă ordine. Sincer. Sincer și adevărat.

— Ești o fată cuminte. Tăcere.

— Crystal, pot să vin miercuri seara la cină?

— Da... da, desigur.

— Bun... la ora obișnuită. Pe curând.

Ea nu-mi cerea niciodată să vin. Aștepta, mereu aștepta.

Am mâncat masa de prânz la bodega „Sherlock Holmes”, sau mai curând am băut masa de prânz, acompaniată de niște cartofi prăjiți. Pe la două și jumătate, m-am întors la birou. Edith nu era acolo. Auzeam vocea lui Reggie care povestea la registratură bancuri porcoase.

M-am dus la masa mea de lucru și m-am uitat mecanic la mapă. Deasupra hârtiilor se găsea o scrisoare de la Gunnar.

Am desfăcut plicul și m-am rezemat de birou, gâfâind.

„Vreau să-ți mai cer un singur lucru și după aceea chiar că n-am să te mai deranjez. Poate că treci pe la mine, la birou, oricând în cursul acestei după-amieze.

G. J.”

M-am așezat și, timp de zece minute, m-am străduit să-mi recapăt respirația. După aceea m-am ridicat și m-am pornit să cobor treptele spre primul etaj. Aș fi vrut din inimă să nu fi băut atâta la prânz, dar nu mai aveam răbdare să aștept, trebuia să-l văd pe Gunnar cât mai repede. Pe scări, m-am încrucișat cu Clifford Larr. Ne-am ignorat reciproc.

Când am ajuns la ușa biroului lui Gunnar, din nou îmi pierdusem răsuflarea. Am rămas o clipă locului, apoi, temându-mă să nu mă observe cineva, am bătut la ușă și, auzind murmurul de răspuns dinăuntru, am intrat.

Era singur, șezând, ca și data trecută, în semiobscuritate, la biroul somptuos, luminat de lampa cu abajur verde. Umerii îi erau gârboviți, într-o atitudine defensivă, și i-am văzut ochii scrutându-mă cu îngrijorare. Părea atât de vulnerabil, încât o clipă am avut impresia că seara trecută se ștersese din amintire și că acum urma s-o luăm de la început. Mi-a vorbit însă cu

multă răceală și cu aceeași politețe ușor zeflemitoare, ușor disprețuitoare și absolut stingheritoare:

— Îmi pare rău că te-am tulburat din nou, dar n-am să-ți răpesc prea mult timp. Ieri ți-am pomenit că mai există un lucru important, pe care ar fi poate mai bine să-l trec cu vederea. Dar constat că e necesar să-l reiau, dacă vreau, într-adevăr, să clarific lucrurile, ceea ce, din punctul meu de vedere, e tot ce știu sau doresc să știu.

Stând în picioare în fața lui, învăluit la rândul meu de obscuritate, îi urmăream mâna dreaptă, mare și formidabil de curată, care se mișca nervos pe birou, în cercul de lumină aruncat de lampă, răsfirând hârtiile.

— Da?

— Ar putea să ți se pară o dorință curioasă, dar... mă întreb dacă aș putea... o singură dată, repet, doar o singură dată, să fac o scurtă vizită surorii tale?

Era un lucru cu totul neașteptat. M-am simțit năpădit de o emoție confuză, înspăimântătoare, și de o totală nesiguranță în privința felului cum ar fi trebuit să răspund. Oare Gunnar presupunea că sunt sau că nu sunt la curent cu cele întâmplate, dacă se întâmplaseră într-adevăr? Am întrebat:

— Pentru ce?

— Vreau s-o văd. Nu la mine acasă. Aș prefera s-o văd în apartamentul ei, sau unde locuiește.

— Din aceleași pricini pentru care ai dorit să mă vezi și pe mine?

— Nu, nu din aceleași pricini.

— Ce te face să crezi că nu-i măritată și că nu locuiește în Noua Zeelandă?

— I-am găsit numele în cartea de telefon a Londrei.

Am rămas tăcut o clipă sau două, timp în care el își cercetă mâinile. În cele din urmă am spus:

— Am s-o întreb dacă dorește să te vadă.

— Vezi? Foarte frumos din partea ta. Și, indiferent de răspuns, vrei, te rog, să mă înștiințezi prin scris, la birou sau în Cheyne Walk? Sunt liber s-o văd miercuri seară sau luna viitoare.

— O să te înștiințez.

— Mulțumesc.

Era un cuvânt de concediere. Am mai rămas un moment, dar cum continua să nu se uite la mine, m-am întors să plec. În fața ușii m-am oprit din nou:

— Apropo. Ți-am trimis scrisoarea mea de demisie.

— Foarte bine. Nu-mi rămâne decât să-ți fac din nou cele mai bune urări și să-ți spun din nou la revedere.

— La revedere.

Am ieșit. M-am repezit pe scări în jos și apoi în stradă, din nou fără palton. Un vânt de răsărit tăia prin abureala gălbuie. Am intrat într-o cabină telefonică puternic iluminată.

— Alo, Crystal. Tot eu. Azi e ziua telefoanelor.

— Alo, scumpule.

— Crystal, ascultă! L-am văzut pe Gunnar.

Tăcere.

— Auzi, vrea să te vadă.

Tăcere.

— Zice că vrea să-ți facă o vizită scurtă, și numai una singură. Să-i spun să se ducă la dracu'...?

— Ați vorbit despre...?

— Nu, bineînțeles că nu. Nici unul din noi n-a scos un cuvânt. Dar, Crystal, iubito, nu ești obligată să-l vezi. Eu am socotit că e de datoria mea să te informez, aș fi greșit dacă n-aș fi făcut-o, dar n-are nici un rost, nu-i așa, să vă întâlniți, și te-ar demoraliza...

— *Ea știe?*

— Nu, ea nu știe.

— Ești sigur?

— Da. Ba chiar a întrebat... mă rog, n-are importanță. Sunt sigur. Și Gunnar nu vrea să te cheme la el, ci să vină el la tine.

— Să vină el aici?

— Da, de ce nu? Doar n-o fi Dumnezeu din cer. Dar sincer, eu cred...

— Bine, am să-l primesc.

— Crystal, n-ai nici o obligație...

— Vreau să-l văd. Când vine?

— Oh, Dumnezeule! A spus că sau miercuri seara, sau luna viitoare.

— Spune-i să vină miercuri seara.

— Dar miercuri vin eu.

— Trebuie să-l văd, iubitele... și nu pot aștepta până luni... mi-ar plăcea să-l văd... și cu cât vine mai repede...

— Bine, e în ordine. Sper că știi ce faci. Am să-i spun să vină miercuri între șapte și opt.

Am agățat receptorul în furcă și am rămas imobil, paralizat, în cabina iluminată, până când o persoană nerăbdătoare care aștepta afară a început să-mi ciocănească în geam. Am făcut bine că i-am spus?

M-am întors cu pași rari spre birou. Mă aștepta o scrisoare oficială prin care eram înștiințat că demisia mea fusese acceptată, cu părere de rău, și, totodată, mi se atrăgea atenția că, întrucât aveam sub cincizeci de ani, îmi pierdeam dreptul la pensie. I-am scris un bilet lui Gunnar, indicându-i adresa lui Crystal și comunicându-i că-l așteaptă miercuri seara între șapte și opt. Reggie și Edith se jucau de-a vapoarele scufundate. Din pură bunătate, m-au întrebat dacă nu vreau să particip la joc. Probabil că arătam înspăimântător.

La ora cinci am părăsit clădirea. Ziua rece și galbenă, care nu fusese străbătută de nici o rază de lumină, se comprima acum într-o negură aburoasă. Dinspre fluviu se rostogoleau valuri de obscuritate cețoasă, gălbuie. Începusem să mă las purtat de obișnuitul puhoi înspre stația Westminster, când mi-am dat seama că sunt urmărit de Biscuit. La colțul Pieței Parlamentului, în loc să cotesc către stație, am traversat prin mijlocul circulației către acea mare insulă din centrul pieței, înconjurată de statui. M-am îndepărtat de statuia lui Churchill și m-am așezat pe o bancă de la capătul opus, peste drum de Big Ben, sub statuia lui Dizzy²⁴. (L-am îndrăgit întotdeauna pe Dizzy, datorită domnului Osmand.) O clipă m-am temut că manevra mea a făcut-o pe Biscuit să-mi piardă urma, dar imediat am văzut-o străbătând întunericul și apoi așezându-se lângă mine. Circulația ne împresura, pâcla ne ascundea, nimeni nu se zărea prin preajmă. Big Ben bătuse sfertul de oră. Am scos un geamăt, am înlănțuit-o pe Biscuit cu brațele și mi-am culcat capul pe umărul ei, adulmecând pe sub gluga căzută a scurtei de diftină și frecându-mi obrazul, prin stofa aspră, de fragila proeminență a claviculei ei.

— Biscuit, sunt un om sfârșit, nu le mai pot ține piept, mă omoară.

— Nu, nu...

— Mi-am pierdut până și slujba. Spune, Biscuit, cât știi tu din toată povestea asta?

— Nimic. Cum aș putea ști, nu sunt decât o slugă. Dar n-ai vrea să-mi povestești? Poate aș reuși să te ajut.

— Și eu sunt o slugă. Poate aș reuși să-mi găsec o slujbă de valet. N-ar vrea Lady Kitty să mă angajeze?

— Te rog, Hilary, povestește-mi.

— Pun mâna-n foc că știi totul, tu, față misterioasă orientală. Dar de ce-ai mai venit? Parcă-ți luaseși rămas-bun.

— Ți-am adus o scrisoare.

— O, nu!

— Uite-o.

Scoase un plic din buzunar și mi-l vârî în mână. Scrisul lui Kitty.

— Biscuit, uite ce-i, tu rămâi aici, da? Eu mă duc mai încolo s-o citesc.

Am lăsat-o și am pornit pe cărare. Fața iluminată, încețoșată a lui Big Ben arăta cinci și douăzeci și cinci. M-am oprit lângă niște tufișuri pline de întuneric, cu frunze aparent negre ce fremătau ușor în vânt, lăsând să pice stropi de apă. Un felinar împrăștia puțină lumină, Am deschis scrisoarea lui Kitty:

„Întâlnirea pe care ai avut-o cu Gunnar n-a folosit la nimic, a fost mai mult decât zadarnică. Am ascultat la ușă, sper că n-ai nimic împotriva. Nu l-a ajutat deloc, e absolut turbat, parcă gata să-și piardă mințile. Trebuie să te vezi din nou cu el, pur și simplu trebuie, și de data asta nu-l mai lăsa pe el să conducă discuția, trebuie, într-un fel, să-l supui. Sunt foarte necăjită. Am să-ți explic. Te rog, vino la Cheyne Walk joi la ora șase după-masă. Gunnar nu va fi acasă. Nu lua nici o inițiativă înainte de a ne vedea.

K. J.”

Am vârât scrisoarea în buzunar și mi-am înălțat fața spre Big Ben, iar Big Ben și-a revărsat strălucirea asupra-mi. Londra, care până în acel moment fusese doar o masă inertă, indiferentă, zgomotoasă, de mizerie neagră și absurdă în care mă împotmolisem, devenise brusc ordonată, activă, clarificată. Se deschisese iar un drum de la mine la Kitty. Avea nevoie de mine. Urma s-o văd din nou. Am să-l văd din nou și pe Gunnar. Toate vor fi iar bune.

M-am întors agale spre banca pe care ședea Biscuit cu picioarele întinse în toată lungimea și mâinile în buzunare, urmărind cu o privire lipsită de expresie șuvoiul de mașini în mișcare. Se întoarse și mă măsură în timp ce mă așezam, își trăsese iar gluga pe cap.

— Ești mulțumit de scrisoare?

— Da.

— Arăți cu desăvârșire schimbat.

— Da... Spune-i... doar... că am să vin.

Dădu să se ridice de pe bancă, dar am tras-o îndărăt și i-am împins gluga pe spate, descoperindu-i fața. În lumina slabă a felinarului aflat la distanță, în lumina lui Big Ben, i-am văzut fețișoara palidă înălțându-se și sclipind umedă de ceață. Dintr-o dată păru foarte obosită, aproape bătrâna, o micuță orientală, bătrână. Am înconjurat-o cu brațele și mi-am lipit buzele de gura ei rece. O clipă mai târziu se zbătea aprig în brațele mele, ca un animal sălbatic. Își târși picioarele pe asfaltul ud, se ridică de pe bancă îmbrâncindu-mă și apoi, în timp ce mă ridicam și eu, se întoarse și-mi trase o palmă puternică pe obraz. Un obiect dur îmi lovi paltonul și căzu pe jos, la picioarele mele. Și Biscuit dispăru.

M-am așezat din nou. Palma, deși perfect deliberată, fusese mai curând contactul cu o mânecă de diftină udă, semănând cu proverbiala plesnire cu un pește ud peste față. Am început să mă uit pe jos, să văd ce-i căzuse. La picioarele mele nu se găsea nimic decât o piatră. Am ridicat-o. O piatră neagră, netedă, elipsoidală. Am privit-o. Piatra pe care i-o dădusem lui Biscuit în grădina Leningrad, cu ani și ani în urmă, în ziua când ne întâlniserăm prima oară. Am vârât-o în buzunar. Am cumpănit. Dintr-un motiv sau altul, m-am pomenit gândindu-mă la Tommy. Fără îndoială, dădusem greș în toate. Fusesem crud cu Tommy, îmi pierdusem slujba. Biscuit mă pălmuisse. Lăsând la o parte lipsurile mele mai importante, posibil că eram o lichea. Dar joi, la ora șase, mă va aștepta Kitty la Cheyne Walk. M-am ridicat de pe bancă, m-am îndreptat alene spre stație și am luat metroul până la Sloane Square, unde m-am așezat la bar. După un whisky și o bere de ghimber, a pogorât pacea. Aveam acum o ocupație: să număr orele până joi seara. Mă simțeam aproape fericit.

O oră și ceva mai târziu deschideam cu cheia mea ușa apartamentului din Lexham Gardens. Putea să se prăbușească cerul, să crape pământul, fiind luni seara, Clifford Larr tot m-ar fi așteptat, și masa ar fi fost aranjată pentru cină.

Am deschis ușa. Masa era într-adevăr aranjată. Clifford se afla în bucătărie amestecând ceva.

— Bună seara, dragă.

— Bună, am spus, dezbrăcându-mi paltonul.

— Ți-a trecut răceala?

— Care răceală?

— Cea pe care ai pretins c-o ai luna trecută.

— Ah, aia! Ce-avem la masă?

— Supă de linte. Tocană de pui. Brânza Stilton.

— Bun!

— Spune-mi ceva.

— Ce?

— Orice. Sunt plictisit.

— Cu o oră în urmă, m-a pălmuit o fată.

— Excelent! Tommy?

— Nu. Camerista lui Lady Kitty.

— A, ești vârat până peste cap, nu-i așa, dac-ai ajuns să fii pălmuit de cameristă. Presupun c-ai încercat s-o săruți?

— Da.

— Te porți ca un mocofan. Cred că ți se trage din condițiile copilăriei tale. Și ce spune Lady Kitty?

— Nu știe.

— Ce te face să crezi?

Într-adevăr, ce mă făcea să cred? Să-i fi povestit Biscuit lui Kitty stupidele mele sărutări? Eram încercuit de mistere teribile și primejdioase. Mă simțeam exasperat, speriat, rușinat.

— De asta-s bun, să sărut slujnicele prin tufișuri și să mă aleg cu palme. Mi-am dat demisia din slujbă.

Clifford fluieră ușurel pe trei note, continuând să amestece.

— De ce?

— Gunnar.

— L-ai mai văzut de la discuția noastră de miercuri din parc?

— Da. L-am văzut ieri.

— Și ți-a cerut să renunți la slujbă?

— Mai mult sau mai puțin. Lucrurile nu stau deloc așa cum le-ai văzut tu.

Mi-am turnat un pahar de sherry și m-am așezat pe scaunul meu dintotdeauna.

— Și până la urmă n-a avut loc o înduioșătoare împăcare?

— Nu.

— O luptă?

— Nu.

— Atunci ce naiba?

— O întrevvedere clinică.

— Fascinant. Descrie-mi-o.

— Nu reușesc niciodată să te plictisesc, nu? Pot să iau câteva nuci?

— Da, dar nu prea multe. Spune.

— Mă urăște, am început eu, și tratamentul lui nu prevede încetarea acestei uri. Asta-i exact ce n-am prevăzut. Ca și tine, am crezut că va avea loc fie o împăcare, fie o luptă. Și cum nu-l consider idiot, mi-am imaginat că dacă cere să mă vadă dorește o împăcare.

— Miercuri nu mi-ai spus asta.

— Ca și tine, nu spun întotdeauna ceea ce gândesc.

— Nu știam că erai atât de optimist.

— Nu eram. Dar presupun că speram... nu știi exact ce gândeam...

— Comportamentul tău e atât de diferit de-al meu, încât uneori pur și simplu nu reușesc să te înțeleg. *Sperai*, da? Mai puteai spera? Și, firește, ți-ai dat seama că e o naivitate să te aștepți la împăcare - umilința, sinceritate, chiar dacă simulate, ar fi însemnat să ceri prea mult unui om de succes cu platforma lui Gunnar.

— Dar miercuri și tu spuneai că nu poate fi vorba decât de o împăcare, și că voi fi sărbătorit ca un fel de fiu risipitor. Ziceai: „Prevăd totul”.

— După cum singur ai remarcat puțin mai înainte, eu nu spun întotdeauna ce gândesc.

— Aha. Te temeai numai că va fi așa?

— Gândești lent, dar uneori o brodești.

— Mă rog, nu trebuia să-ți fie teamă de o prietenie între mine și Gunnar. Nimic n-ar putea fi mai imposibil.

— Asta mă satisface. Dar nu mi-ai descris scena clinică.

— Totul a fost pus la cale de psihiatrii lui Gunnar. A dorit să mă vadă doar ca să se poată descătușa de emoțiile lui, așa cum neutralizezi o bombă printr-o explozie controlată. Numai că n-a fost nici o explozie. Amândoi am fost reci ca gheața.

— Hai, că devine din nou plicticos! Povestește-mi ceva din ce ți-a spus.

— Mi-a spus că i-a făcut bine să rostească numele Annei în prezență mea. Mi-a spus că ura lui pentru mine a transformat-o pe ea într-un spectru hidos.

— Ah, da, spuse Clifford dus pe gânduri, privindu-mă. Asta-i logic. Pot înțelege.

— Eu nu sunt prea sigur că pot înțelege. Cam asta a fost. Tot timpul a vorbit el. Eu m-am comportat ca o momâie excepțional de stupidă și

împietrită. El m-a silit să fiu așa.

— Și asta pot înțelege.

— Pe urmă mi-a spus adio pentru totdeauna și mi-a cerut să plec.

— După ce te-a instruit să-ți dai demisia?

— Da.

— Oricum, azi l-ai văzut din nou.

— De unde știi?

— M-am întors după tine pe scări. Ce s-a întâmplat azi?

N-aveam de gând să-i istorisesc lui Clifford odioasa poveste despre Gunnar și Crystal.

— Nimic important.

— Minți. Știe că te-ai întâlnit cu soția lui?

— Nu.

— Ai mai văzut-o de miercuri încoace?

— Da.

— Ești îndrăgostit de ea?

— Da.

— Nici nu se putea altfel. Ești într-adevăr un dobitoc. Absolut novice în ce privește natura umană. O femeie ca asta poate face din tine tot ce dorește. Și nici măcar nu-i deșteaptă. E numai răsfățată și încrezătoare. O găsculiță romantică, adorând să atragă bărbații în intrigi misterioase. Ai sărutat-o?

— Nu.

— Numai pe cameristă?

— Numai pe cameristă.

— Apropo, cum te întâlnești cu camerista?

— Ea îmi aduce scrisorile.

— Tipic. Bănuiesc că-și petrece tot timpul bătând Londra-n lung și-n lat și predând mesaje secrete. Doar nu-ți imaginezi că ești singurul.

— Ba da, îmi imaginez. Cel puțin în sensul ăsta. Nimeni nu mai poate fi legat de Gunnar și de soția lui în felul absolut extraordinar în care sunt eu.

— Și pari foarte mândru. Și când ai de gând s-o săruți pe Lady Kitty?

— Niciodată. Uite ce-i, n-ai înțeles nimic. S-ar putea să-l mai văd pe Gunnar încă o dată, s-ar putea s-o văd pe ea încă o dată. Dar nici unul dintre ei nu mă dorește prin preajmă. Eu nu sunt decât o metodă curativă, un catalizator. Pe Lady Kitty nu o interesez *eu*, o interesează să-l vindece pe bărbatu-su de obsesii.

— S-ar putea să greșești profund în privința asta, spuse Clifford îngândurat. Și ce-i cu Crystal?

— Adică cum, ce-i cu Crystal?

— În jocul ăsta trebuie să intre și Crystal pe undeva.

— Crystal nu intră nicăieri. Crystal e la fel de detașată de viața reală ca un sfânt legat la stâlp,

— Frumoasă imagine. Dar nu e posibil. Poate că lucrurile vor lua o turnură mai intimă. Mi-ar plăcea să mi-o imaginez pe Lady Kitty ducându-se să o viziteze pe Crystal cu un termos cu supă caldă într-un coșuleț.

— Ține-ți gura, Clifford, te rog.

— Nu-ți dai seama că ești prins în mreje?

— Aș vrea să fiu prins în mreje. Dar nu sunt. Sunt pur și simplu amputat. Dumnezeu, îmi pierd slujba, sunt proiectat direct în altă lume. Ce altceva mai pot dori de la mine? Mi-am făcut datoria și pot să plec.

— Care-i noua ta slujbă?

— N-am nici una. Abia azi mi-am dat demisia. Nu știu dacă voi fi în stare să-mi găsesc o slujbă. Probabil că am să ajung la Asistența Socială sau am să vând chibrituri pe stradă. Sunt un om sfârșit, nu-ți dai seama, am tot coborât panta și acum mă îndrept vertiginos spre șanț, de unde am pornit, așa cum mi-ai atras de atâtea ori atenția, și căruia îi aparțin.

Până acum nici eu singur nu văzusem situația cu atâta claritate. Aveam s-o mai întâlnesc încă o dată pe Kitty. Și după aceea, năruire totală.

— Ce interesant! comentă Clifford. Poate că ai să te apuci de băutură și ai să devii figura familiară care se bââie pe picioare și zace pe treptele birourilor din Whitehall ca să-și tapeze foștii colegi de câte o liră.

— Mult îți mai pasă ție!

— Țasta-i un apel personal?

— N-ai făcut altceva decât să mă înțepi de când am călcat în casa asta, niciodată nu faci altceva decât să mă înțepi.

— Nu-mi sparge paharul ăla, e unul dintre cele mai fine.

— Plec. Așa cum ai sugerat, e timpul să mă car din această elegantă ambianță. Poți să-ți găsești pe altcineva care să te viziteze de-aci înainte în serile de luni. N-am să-ți sparg blestematul ăsta de pahar. *Bun rămas.*

Am sărit în picioare. Clifford veni repede între mine și ușă, și-mi luă paharul din mână.

— Încetează, dragă, încetează! M-am așezat din nou.

— Nu poți înțelege o conversație omenească? îmi spuse. Nu-i poți citi subtextele, nu mă poți citi pe *mine*? Am crezut că-ți vine ușor.

Îmi ciocăni tâmpla cu degetul.

— În regulă. Îmi pare rău.

Lucruri de felul acesta se mai întâmplaseră și înainte. Am intrat în sufragerie și am început cu supă de linte. Era excelentă.

MARȚI

„IUBITULE, DIN NOU. ȘTIU CĂ sunt un bolovan în viața ta. Am așteptat duminică până la anul, și când Christopher s-a săturat de mine, și eu m-am săturat de mine, am plecat. Presupun că te-ai dus din nou de acasă, ca și data trecută, numai ca să mă rănești și să mă faci să înțeleg, în sfârșit, că nu mă vrei. Și totuși, în timp ce stăteam lângă tine împletind, și tu zăceai întins pe pat, totul era atât de pașnic și de tihnit, de parcă eram de mult soț și soție. Nu pot crede că nu ți-am adus puțină reconfortare. Știu că ai necazuri, dar se pare că nu-ți pot fi de ajutor. Nu pot decât să te plictisesc, și asta mă doare îngrozitor. De-ai șiți cât sufăr! Și nici pentru tine nu poate fi plăcut să fii îndrăgostit de soția altuia, desigur, îți dai seama că nu poate exista nici un fel de perspectivă. Bănuiesc că toți de la birou trebuie să fi aflat zvonul. L-am anunțat definitiv pe Freddie că nu voi interpreta rolul lui Peter, așa că pe linia asta ai scăpat de mine. Numai că nu pot, nu pot crede că totul s-a sfârșit între noi. Mă simt atât de legată de tine de parcă ți-aș fi mamă. Nu te poți descotorosi de mine. Ai să-ți revii din suferința ta și ai să mă găsești așteptându-te. Te iubesc. Iartă-mă pentru tot ce am greșit. Te aștept vineri, ca de obicei.

*A ta devotată și iubitoare
Thomas.”*

Era marți dimineață, devreme, ședeam la masa mea de lucru de la birou, singur, pentru că ceilalți încă nu sosiseră, și citeam obișnuita scrisoare de marți de la Tommy, din King's Lynn. Referirea la „soția altuia” m-a înghețat de spaimă, până când mi-am dat seama că, desigur, biata Tommy se gândea la Laura Impiatt. Ideea asta a ei devenise un fel de convenție și n-aveam nici o intenție de a o disloca din căpșorul ei prostuț. Gândul c-aș fi îndrăgostit de Laura era un inofensiv praf în ochi, un paravan căldicel și meschin pentru camuflarea odiosului adevăr. Las' să fie așa! Faptul că Laura, în felul ei trăsnet, era îndrăgostită de mine, sau își închipuia că este,

va face plauzibilă această utilă ficțiune, și ar putea-o chiar determina pe Laura să-i sugereze lui Tommy că și eu o iubesc. Ceea ce nu va dăuna nimănui, în timp ce monstruoasa mea iubire pentru soția lui Gunnar, dacă va fi ieșit la iveală, mi-ar fi surpat mintea, ar fi surpat universul. Mă voi duce vineri s-o vizitez pe Tommy, ca de obicei? Părea foarte îndoielnic. Vineri era foarte departe, și până atunci se interpuneau evenimente colosale.

Venisem la birou, deși știam bine că nu voi fi în stare să lucrez, pentru că era de datoria mea să mă mai arăt acolo timp de o lună de zile și, mai îngrozitor, pentru că nu vedeam nimic altceva ce-aș fi putut face. Trebuia să-mi găsesc o altă slujbă. Dar cum? Cum se făceau lucrurile astea? Nu-mi plăcuse niciodată prea mult slujba mea de acum, dar fusese sigură și vag amuzantă. Voi reuși oare să mă plasez în afara Administrației de Stat, în câinoasa lume a liberei inițiative, acolo unde un strălucit absolvent de la Oxford nu face nici o brânză? Să încerc o cu totul altă muncă, de pildă să predau la o școală? Sau poate că nu era necesar să renunț cu totul la minister, nu m-aș putea oare transfera la alt departament? De ce mă pripisem cu atâta disperare să-mi dau demisia? Și totuși, rațiunea îmi spunea că procedasem bine. Aranjarea unui transfer poate ține luni și luni de zile, în timpul cărora aș risca în fiecare zi să-l insult pe Gunnar cu priveliștea persoanei mele.

Biletul de ieri al lui Kitty schimbase situația? Nu. S-ar putea să mai stau o dată de vorbă cu Gunnar, și s-ar putea să nu mai stau. Dar nu-mi închipuiam că o nouă convorbire cu el ar schimba mare lucru în ce privește relațiile noastre sau necesitatea ca eu să dispar. Din acest punct de vedere, optica mea se deosebea de cea a dragei mele Kitty, în a cărei prostie, subliniată de Clifford, eram gata să cred, deși o iubeam, încă își imagina că Gunnar se va lăsa înfrânt, că va simți nevoia să mă ierte, ca să spunem lucrurilor pe nume, pentru a-și asigura liniștea lui sufletească. Kitty încă mai credea în „scena împăcării”. Până de curând, eu însumi crezusem în ea, în mod stupid, clandestin, autoamăgitor. Acum însă renunțasem. De fapt, atitudinea mea față de Gunnar era pe punctul de a se înăsprî puțin. De hatârul ei, fusesem gata să joc rolul vinovatului. Dar nu se arătase interesat. Foarte bine. Dacă el putea să joace cu răceală, puteam și eu. În orice caz, puteam afișa amândoi o răceală care ar fi avut avantajul de a lăsa lucrurile foarte adânci neatînse, și care ne-ar fi eliberat pe unul de celălalt fără melodrame respingătoare. Să fi fost această meschinărie soluția cea mai bună? Nu știam și nici nu mă privea. Pentru moment, două lucruri dominau

lumea: faptul că a doua zi Gunnar avea să se ducă la Crystal și că joi aveam să mă duc eu la Kitty.

Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mai detestabilă îmi apărea ideea ca Gunnar s-o viziteze pe Crystal. De ce acceptasem? Simțisem, chiar și atunci, că, într-un fel, mă aflam încă sub autoritatea lui Gunnar, sub ordinele lui, legat, din pricina trecutului, să-i împlinesc voia. Azi însă, mă simțeam mai puțin subjugat. Ar fi trebuit pur și simplu să-i răspund „nu”. N-ar fi fost nevoie să-i raportez atât de servil lui Crystal dorința lui, sau să mă declar de acord cu dorința ei nebunească de a-l întâlni încă o dată. Nimic bun nu putea rezulta din această întâlnire. Crystal, al cărei echilibru era la fel de precar ca și al meu, ar putea să rămână adânc, permanent șocată în urma acestei întâlniri. Însăși ideea întrevederii îmi sensibiliza coarde foarte profunde, ca și cum m-aș fi temut (deși gândul era dement) că Gunnar ar putea face din nou dragoste cu Crystal. Dar avusese într-adevăr loc o scenă de dragoste între ei? Neverosimila lui cerere de a o vedea pleda în favoarea poveștii pe care mi-o înșirase Crystal. Poate că voia... ce anume? Să-i ceară iertare, să-i sărute încă o dată mâna? Întreaga idee mă umplea de dezgust și de dorința de a-i zădărnici inițiativa. Știam însă că ar fi prea târziu, acum când Crystal aștepta această bizară vizită, să i-o interzic. Ar trebui să insist să fiu și eu prezent la întrevederea lor? Prezența mea ar fi ratat însă totul. Am ales până la urmă o metodă mai temperată de sabotaj. Așadar, după ce-am rupt scrisoarea lui Tommy, i-am scris lui Crystal un bilet care avea să-i sosească cu poșta de dimineață și în care-i spuneam:

„Draga mea, mă necăjește întâlnirea ta cu G. Vrei într-adevăr să-l vezi? Dacă te răzgândești cumva peste zi, sună-mă imediat la birou. În cazul că nu voi primi nici un telefon de la tine, mă voi găsi pe la ora șapte în preajma casei tale și voi aștepta. N-am de gând să intru, dar voi face în așa fel încât el să vadă că aștept afară. Dacă ai nevoie de mine, deschide fereastra și strigă-mă. Sper că n-ai să-l reții mult. Imediat după plecarea lui, vreau să stau de vorbă cu tine.

*Cu multă dragoste,
H”*

Tocmai isprăvisem de scris aceste rânduri când am auzit pe cineva intrând în birou, și am întors capul. Era Arthur. Evident, gripa îi trecuse, dar

arăta palid. Intră, luă scaunul lui Reggie, îl trase lângă mine și se așeză.

— Bună, Arthur, nu mă așteptam să te văd azi. Ai terminat cu gripa?

— Da, sunt bine. Hilary, e adevărat că ți-ai dat demisia?

— S-a și răspândit vestea? Da.

— Mi-a spus portarul. De ce?

— Știi doar de ce.

— Vai de mine, vai de mine! Și ce-ai să te faci? Fața compătimitoare, spălăcită, a lui Arthur era toată contractată de îngrijorare, iar mustața i se frământa. Simțeam nevoia să-l lovesc:

— Plec în Australia,

— În *Australia*? Cu Crystal?

— Hilary, nu-i așa că e o minciună că ți-ai dat demisia? se auzi vocea Edithe Witcher.

— Ieri ziceam că ne iei în bășcălie, completă Reggie Farbottom.

Arthur se ridică de pe scaun.

— Vii diseară la mine, da? Nu-s purtător de microbi, mă asigură Arthur.

— Hilary, ce dracu-ți veni să demisionezi?

— Dacă pleci, Edith se mută la biroul tău, nu se admite nici un intrus.

— Dar, Hilary, *de ce*?

— Simțeam nevoia de o schimbare, am zis, privindu-i în față.

Arthur se postase lângă ușă. Îi vedeam din profil mutra amărâtă, în timp ce și-o imagină pe Crystal îmbarcându-se pentru Australia.

— Pur și simplu m-am săturat de viața asta monotonă, am continuat explicațiile.

— Mă rog, cu toții ne-am...

— Și am decis că a sosit momentul să mă scutur de ea. Să mă lansez în ceva nou.

— În ce anume?

— Deschid un salon de coafură.

— În Australia, preciza Arthur.

— Hilary deschide un salon de coafură în Australia!

— Ce-i toată povestea asta? exclamă Freddie Impiatt intrând în birou. Hilary, într-adevăr îți dai demisia? Ce te-a apucat?

Ceilalți, printre care se numărau acum și Jenny Searle și Skinker, îi făcură loc lui Freddie, din respect pentru gradul său superior. Se așeză lângă mine, pe scaunul de pe care tocmai se ridicase Arthur. S-ar fi zis că era un medic, în vizită la un bolnav.

— Am simțit nevoia de o schimbare.

— Dar de ce... nu-i nevoie să... Poate că am mai putea sta de vorbă...

Mi-a dat prin minte că Freddie atribuia Laurei demisia mea. Își imagina că o iubesc? Sau că ea mă iubește? Lasă-l să creadă!

Mi-am luat o mină funerară:

— Pur și simplu am simțit că... e timpul să plec...

Freddie părea foarte îngrijorat. Era un tip naiv, uman și cumsecade.

— Nu trebuie să faci nimic în pripă. Știi că-ți pierzi dreptul la pensie? Sper că... Ascultă, ne vedem joi ca de obicei, da? Joi!

— Da, desigur, am spus că să scap de gura lui.

Ieși din încăperea cu pași greoi. Ceilalți tăbărâra din nou pe mine.

— Hilary, pleci într-adevăr în Australia?

— Hilary e un erou.

— Cui nu i-ar plăcea să plece în Australia, numai că n-are oricine curajul lui Hilary!

— Hilary e un om mare!

— Dumnezeule mare, Arthur, ce-ai făcut?

Era marți seara și venisem în obișnuita vizită la Arthur. Sosisem via barul din Sloane Square, unde făcusem o haltă mai lungă. Marți evitam barul din stația Liverpool Street, de teamă să nu mă trezesc nas în nas cu Tommy, care se întorcea din King's Lynn. Obișnuitul ospăț al lui Arthur era pregătit și aștepta pe masă: limbă, piure de cartofi, mazăre, biscuiți și brânza, banane. Eu adusesem vinul.

Între discuția noastră de dimineață și vizita de seară, Arthur își răsese mustața, înfățișarea lui era remarcabil avantajată. Părea mai tânăr și mai inteligent.

— Tu mi-ai dat ideea.

— Eu?

— Da. Ți-am spus că aș vrea să mă schimb și tu mi-ai sugerat să-mi rad mustața.

— Am glumit, Arthur. Oricum, găsesc că-ți stă mai bine fără ea. Nu ți se pare? Vai de mine, dar ce-i cu toate astea?

Bufetul lustruit al lui Arthur și fotoliul *art déco*, în formă de aeroplan, erau încărcate de prospecte turistice viu colorate: golful Sydney, opera din Sydney, pogoane întregi de plajă însorită, ski marin, surfing, canguri...

— Doar n-am prins rădăcini aici, mă anunță Arthur. M-am gândit că aş putea să vin și eu cu voi, dacă n-ai nimic împotriva...

— Unde să vii?

— În Australia.

Am izbucnit în răs. Mă simțeam, în acele momente, ciudat de liber, despovărat de griji, însuflețit de libertatea și nepăsarea disperării. Gândul că joi aveam s-o văd pe Kitty, chiar dacă aveam s-o văd pentru ultima oară, radia în juru-i o sumbră strălucire dătătoare de viață, încă un binecuvântat, un milostiv interimat. Și după aceea, vină sfârșitul lumii! Și mai încercam o curioasă și cruntă satisfacție că a doua zi aveam s-o fac pe polițistul cu Gunnar. N-avea decât Gunnar să creadă că, întâlnindu-se cu mine, o exorcizează pe Arme și, întâlnindu-se cu Crystal, o exorcizează pe Crystal, dar de mine încă nu scăpase și nu mă putea exorciza. Eu eram încă prezent. Poate că până la urmă lucrurile se vor încheia totuși cu o răfuială.

— Și asta a fost o glumă, i-am spus lui Arthur. Nu plec în Australia.

— O, făcu el cu vădită ușurare. De azi-dimineață nu mă gândesc decât la Australia.

— Ei, acum poți înceta.

Începu să adune prospectele și să le stivuiască pe bufet. Ne așezarăm la cină.

Prezența lui Arthur mă făcea să încerc un soi de reconfortare. Datorită, în parte, simțământului pe care-l trăisem cu o zi înainte, anume că, în pofida tuturor ororilor vieții, rutina persista. Era marți, și mă găseam la Arthur. Și încă ceva. Arthur era un om mărunț, lipsit de talente, lipsit de ambiții, hărăzit să-și petreacă viața într-un dulap, dar n-ar fi fost în stare să facă nimănui cel mai mic rău, ceea ce era foarte important. Era bun, inocent, inofensiv și avusese înțelepciunea de a se îndrăgosti de Crystal, de a o *vedea* pe Crystal, de a-i înțelege valoarea. Din această pricină simțeam grațitudine față de Arthur, și acest sentiment arunca oarecare lumină asupra-i. Și mai mult, era un om cu care puteam discuta despre situația mea, singurul cu care puteam discuta, din moment ce ar fi fost prea dureros s-o fac cu Crystal, iar Clifford Larr îmi scuipa doar disprețul lui.

— Ce face Crystal? întrebă Arthur.

— Foarte bine.

— Țineam să-ți spun ție... nu te necăji, n-am de gând să mă cramponez,, dar încă mai sper, nu mă pot împiedica. Voi rămâne mereu același. Vrei să-i spui doar atât... că Arthur rămâne mereu același?

— Da. Sigur.

— Crezi că există vreo șansă...

— Ca să-ți spun drept, nu...

— Bănuiesc... mă rog... mă întrebam doar... nu știu dacă n-ai prefera să discutăm despre chestiunea cealaltă. Cum mai merge?

— Chestiunea cealaltă merge senzațional, i-am răspuns.

De fapt, cum mergea? Existau diferite feluri în care i-aș fi putut înfățișa cum mergeau lucrurile, și diferite tonuri pe care le-aș fi putut adopta. Dar am decis să folosesc față de Arthur aspectul senzațional. Pentru ce? Pentru că simțeam nevoia unei bruscheți crude, tranșante. Se scurgeau încă în mine reziduuri de sentimentalism și de regrete lacrimoase, acea „drojdie” de care vorbise Gunnar, acele resturi iluzorii care se cereau curățate, gunoaie spre care mintea prostuță, sentimentală și inocentă a lui Arthur se îndrepta cu familiaritate.

— Ah... povestește-mi.

— L-am văzut pe Gunnar.

— Bine... mă bucur atât de mult... atât de mult! Și ați trecut cu buretele?

— Ce expresie! Să trecem cu buretele? Peste ce s-a întâmplat? Nu fi neghiob.

— Atunci ce s-a întâmplat?

— Am stabilit cu dezinvoltură că ne detestăm reciproc.

— Dar tu nu-l detești. Tu ții la el, oricum îi vrei binele și ai dori să te ierte. Dacă n-ar fi așa, ce rost ar avea toate astea?

Da, într-adevăr.

— S-au întâmplat multe de când ți-am istorisit povestea mea, de fapt toată povestea aia e deja depășită. Vrei să te pun la curent? Am văzut-o pe Kitty...

— Bănuiesc că asta-i tot una din glumele tale?

— Nu, dacă asta-i glumă, atunci nu mai există nimic serios, îmi trimite scrisori secrete prin cameristă. Ne întâlnim în taină pe cheiul Tamisei. Și joia asta am întâlnire cu ea. Totul e atât de excitant! Presupun că e o rațiune în plus ca să-i detest soțul.

— Hilary, nu se poate să vorbești serios... Arthur își aruncă furculița pe masă.

— E o femeie grozavă. Gunnar a fost scârbos cu mine când ne-am întâlnit. N-a fost o întâlnire între două ființe omenești. Nu urmărea altceva decât să se folosească de mine. Mi-a spus de la obraz că mă urăște și că n-

are de gând să pună capăt acestei uri. E un lucru foarte natural, desigur, n-am de ce să fiu surprins. Dar din moment ce mă urăște, ce rost mai au toate celelalte? Kitty mi-a spus că îl obsedează trecutul, îl obsedează visuri de răzbunare. A încercat psihanaliza și toate gogoșile astea. Ea și-a imaginat că dacă Gunnar o să mă vadă, o să scape de toate obsesiile. Poate că așa a fost, dar nu în sensul în care mă așteptam eu. Speram c-o să dobândesc și eu ceva, nu mi-am dat seama c-o să fie un exercițiu pur clinic. Kitty încă mai crede c-aș putea face minuni pentru el, dar asta-i pentru că-n mintea ei de femeie visează la o desfătare de emoții și pentru că, fiind femeie, crede în farmece. Dar, până acum, toate farmecele ei n-au folosit decât, să mă facă pe mine să-mi pierd capul după ea. Nu, între mine și Gunnar s-a consumat tot ce se putea consuma. Am fost nerod dacă mi-am închipuit că ne-am putea ajuta unul pe celălalt. În aceste ultime două săptămâni am învățat multe, atâta pot să-ți spun. Am aruncat peste bord tot balastul de aiureli sentimentale și mă simt mult mai bine. Nu pot să spun că regret trecutul, ar fi o ipocrizie dac-aș afirma așa ceva, trecutul e amestecat cu o mie de alte lucruri. Regretele, remușcărilor sunt manifestările cele mai egoiste. Eu urmăream să trăiesc un gen de experiență reconfortantă, un fel de liniștire simbolică, aș fi vrut să-l aud că-mi spune: „E în ordine, Hilary, totul e în ordine!”. Dar cum mi-ar fi putut spune așa ceva? Poate că dacă i-aș fi impus voința mea, aș fi obținut ceva, o mică melodramă adecvată. Dar și-a impus el voința și, firește, a trebuit să-l las în voie. Așa era prevăzut în contract. Realmente, nu există nici o legătură vie cu trecutul, trecutul e un lucru mort, îți dai seama limpede de acest lucru când te gândești la el, e ceva ce nu mai există. Ceea ce rămâne sunt doar emoțiile, care pot fi manevrate mecanic. Exact asta a fost întâlnirea mea cu Gunnar: un exercițiu de manevrare mecanică. Sper ca el să-l fi găsit satisfăcător.

— Dar, Hilary, poate că ai greșit lăsând că lucrurile să se desfășoare astfel. Poate că ar fi trebuit ca tu să fii mai pozitiv, mai inventiv...

— Inventiv?

— Da, adică să te gândești ce să-i spui, să apelezi la sentimentele lui, să-l înduioșezi, să-l ajuți... vreau să spun că nu trebuia să-l lași pe el să facă totul... adică trebuia să-ți închipui ce a însemnat pentru el să te întâlnească, el n-avea cum să știe ce simți tu...

— N-a vrut să știe. Așa mi-a spus,

— Așa ți-a spus, dar oamenii spun adesea ceea ce nu gândesc, mai cu seamă...

— Nu, nu, pe Gunnar l-am fumat. Marele eveniment care s-a întâmplat în viața mea e Kitty; Kitty într-adevăr înseamnă ceva, e un om viu.

— Dar e un lucru îngrozitor, și nu se poate că... El nu știe că vă întâlniți?

— Kitty adoră secretele.

— Dar, Hilary, nu, nu se poate, *nu se poate*... Arthur își împinse scaunul mai în spate; fața lui întinerită era îmbujorată de emoție. Știi bine că n-ar fi trebuit să te întâlnești în taină cu soția lui.

— De ce? Pentru că nimeni n-ar trebui să se întâlnească vreodată cu soția altuia?

— Sunt anumite lucruri care nu se fac... gândește-te ce-ar fi dacă ar afla... nu trebuie să-ți distrugi șansa de a repara răul pe care l-ai făcut. Spui că întâlnirea voastră a decurs aproape mecanic, dar pot să jur că a fost din vina ta, probabil că tu te-ai arătat sec și sarcastic...

— Așa cum sunt de obicei. Trebuia să mă apăr.

— De ce? Parc-ai spus că era prevăzut în contract să-l lași pe el să decidă situația - drept să-ți spun, nici măcar de asta nu sunt sigur - dar, pe de altă parte, nu prevedea contractul ca tu să te arăți deschis și simplu față de el, și într-un fel chiar umil, și...

— Arthur, mă faci să-mi vină să vărs. Îți imaginezi că e ușor să fii deschis și simplu când se trage în tine...

— Nici măcar n-ai încercat, și trebuia să încerci. De ce nu-i scrii?

— Ca să-i spun ce?

— Ca să-i spui că-ți pare rău și...

— Nu. zău...

— Da, de ce nu, nu-i ăsta lucrul cel mai important? Desigur că emoțiile sunt mecanice, dar noi trebuie să depășim faza mecanică. Și merită să încerci. Mi-ai spus că viața ta a fost distrusă. Îmi spui că el a recurs la psihanaliză. Nimeni nu apelează la *ei* decât când lucrurile devin insuportabile.

— Se pare că pentru el au devenit insuportabile.

— Atunci e de datoria ta să încerci. Reconcilierea trebuie să fie posibilă. Trebuie.

— Și de ce, mă rog, trebuie? Vorbești ca un prăpădit de teolog. Tu crezi într-un soi de *lucru* care se cheamă reconciliere. Poate că și eu am crezut cândva în ea. Nu știu. Dar tu îți imaginezi că există un anume loc rezervat unde au loc reconcilierile. Asta seamănă cu credința în Dumnezeu. Dar

Dumnezeu nu există. Țasta-i lucrul important. Nu e un lucru negativ, e un fapt pozitiv că nu există Dumnezeu.

— Foarte bine, nici eu nu cred în Dumnezeu. Dar cred că omul trebuie să persiste în simplitate și adevăr. Se poate să nu existe Dumnezeu, dar există bună-cuviință și... și există adevăr și încercarea de a te ține de el, adică de a trăi în adevăr... e ca un fel de lumină... și încercarea de a face un bine și de a stăruia în ceea ce socotești că e bine, chiar dacă ți se pare stupid atunci când îl faci. Ai putea să te ajuți pe tine și pe Crystal, ai putea să-l ajuți pe el, dar asta nu poate fi realizat decât stăruind în bine și crezând în el și persistând... nu poate fi realizat decât... simplu... fără orgoliu... sau dramă... sau farmece...

— Ești elocvent, dragul meu Arthur, dar nu și foarte clar.

— Și tu nu trebuie să-ți bagi în cap că ești îndrăgostit de soția lui.

— Nu-mi bag în cap.

— Ba da, și astea-s prostii, e un lucru neesențial, trebuie să fie...

— În argumentația ta, o mulțime de lucruri „trebuie să fie”...

— Nu trebuie să discuți despre el cu soția lui și nu trebuie să te vezi cu ea în taină, nu-i treaba ta să faci așa ceva, nu-i de datoria ta și nu poate duce la nimic bun. Nu-ți dai seama că așa ceva face împăcarea imposibilă, tu nu trebuie să ai încurcături și secrete și... și ațâțări... tu nu trebuie să ai decât o bunăvoință... devotată și... sinceritate și... idei de genul acela vechi și simplu, ca... știi tu... și nu faci decât să fugi de toate astea și să te vâri într-o complicată...

— Îmi plac ideile tale „de genul acela vechi și simplu”, dragul meu prieten vechi și simplu.

— Îți subminezi deliberat posibilitatea de a ameliora starea de lucruri, asemenea unui ostaș care se rănește deliberat pentru a deveni inapt de luptă, e o crimă...

— Poate că eu sunt un ostaș voluntar...

— Dacă te-ai putea duce liniștit la el...

— Tocmai asta-i, Arthur, exact această iluzie, această veche și simplă ficțiune nu e decât un sentimentalism. Gunnar mi-a servit o frumoasă lecție de cauzalitate. Vorbești de adevăr. Ei bine, legăturile dintre noi constituie un subiect științific, și știința este adevăr. În relațiile noastre cu trecutul nu există miracole, răscumpărări, momente de tămăduire, prefaceri transfiguratoare. Nu poate exista altceva decât acceptarea bestialității acestui trecut și autoapărarea. În copilărie credeam că Cristos a murit pentru

răscumpărarea păcatelor mele. Numai că, desigur, el fiind Dumnezeu, nu murise de-adevăratelea. Ceea ce a făcut el a fost curată vrăjitorie. A suferit și pe urmă, nu știu cum, toate au fost mai bune. Și nimic nu e mai consolator decât gândul că suferința poate adumbri păcatele, că le poate șterge cu desăvârșire, ba mai mult, că la capătul ei nu te așteaptă moartea. Și nu numai atât, dar nici pe parcurs nu intervine nici un rău din moment ce orice lucru cât de mic poate fi preschimbat și *spălat*, din moment ce prin suferință toate pot fi izbăvite. Ce mit încântător, pe care-l vâra în capetele copiilor mici, neajutorați; și ce minciună sfruntată această negare a cauzalității și a morții, această transformare a morții într-un basm de suferință constructivă! Cine n-ar accepta să sufere, atât timp cât nu există moarte și trecutul poate fi purificat? Ba oamenii ar căuta chiar suferința din moment ce aceasta le anihilează automat crimele. Ura! Numai că nu-i așa. În toți acești ani cât m-am gândit întruna la Gunnar și la întreaga întâmplare, am mai păstrat pe undeva un grăunte din această veche minciună sentimentală, nu că mi-ar fi servit la ceva, doar n-aș fi putut-o folosi ca să schimb viața mea sau a lui Crystal, ceea ce nu-i de mirare pentru că asemenea plăsmuire nu poate sluji la nimic, dar când a reapărut - mă refer la Gunnar - din grăuntele ăsta a încolțit o speranță idioată...

— Nu-i o speranță idioată.

— O speranță idioată c-ar putea cumva să fiu în cele din urmă răsplătit pentru că am fost atât de nefericit, pentru că mi-am distrus cariera și mi-am irosit talentele - asta bănuiesc c-am gândit - nimeni, în afară de el, nu m-ar putea ajuta cu adevărat pe mine, nimeni, în afară de mine, nu l-ar putea ajuta cu adevărat pe el - și mi-am imaginat într-un fel că ne-am putea întâlni și spune „hei, *presto!*”, și, cât ai clipi din ochi, tot răul s-ar spulbera și s-ar preschimba, ca în povestea cu Iisus Cristos. Numai că viața nu-i așa, e prea adâncă, prea cauzală, și noi suntem bătrâni. Desigur, acum totul pare ridicol, pare *stupid* că am suferit atât de mult din cauza unui lucru atât de aproape de a nu se fi întâmplat și, desigur, sentimentul de culpabilitate este irațional... uite, în parte asta m-a făcut să cred că totul se va spulbera. Dar iraționalitatea ține de esența lucrurilor, le pătrunde în întregime, nu-i doar un punct de reazem sau o porțiță de evadare, ci este însăși condiția noastră - am fost hărăzit să sufăr stupid, mama mea a suferit stupid, tatăl meu a suferit stupid, sora mea suferă stupid, ăsta-i scopul pentru care am fost creați - Gunnar n-a reprezentat decât o unealtă mecanică a destinului meu, așa cum eu am reprezentat o unealtă mecanică a destinului lui...

— Așteaptă, oprește-te, Hilary, oprește-te, vorbești anapoda, ai băut prea mult, și bei des, te-ai oprit la cârciumă înainte de a veni aici.

— Mă faci să mă simt din nou în Nord, să mă simt din nou la misiunea creștină. Tu ești mai beat decât mine. Uită-te la sticla aia de vin.

— Dar nu-i cum spui tu, tu prezinți lucrurile ca și cum n-ar exista decât o extremă sau alta, ți-e capul năuc...

— Dacă-i pe așa, tu ești și mai năuc. Foarte bine, spune-mi tu ce să fac.

— Să pui punct întâlnirilor cu Lady Kitty. Scrie-i și spune-i că nu vii joi. Spune-i că-ți dai seama că-i un lucru incorect. Asta-i primul pas, și dacă-l faci, s-ar putea să întâlnești și următorul. Ea va înțelege și te va respecta pentru această hotărâre. Și ea știe, probabil, că... e un lucru fals... care va duce la ceva rău.

— Cât despre rău, suntem vârați în el până la gât. Răul nu poate prăși decât rău. Nu înțeleg de ce acorzi atâta importanță acestor întâlniri. Desigur, sunt importante pentru *mine*....

— E o femeie proastă, rea și frivolă.

— Haide, haide, Arthur. Nu știi nimic despre ea.

— Am văzut-o la birou.

— Aha! Asta zace îndărătul tiradei tale morale. Ești pornit împotriva ei. Sau poate că ți-a căzut și ție cu tronc la inimă?

— E o cochetă, o ușuratică de înaltă clasă, se vede de la o poștă, se parfumează...

— Și poartă o haină de vizon. Zău așa, Arthur, eu mă consider un băiețoi de provincie, simplu și nesofisticat, dar tu ești absolut pueril. E o femeie frumoasă și stilată, genul de femeie de care unul ca tine sau ca mine nu se poate apropia, în mod normal, nici de la o sută de kilometri. Dar în asta nu-i nimic rău, nu-i nici un motiv s-o urăști.

— Nu-mi place genul ăsta de femeie vanitoasă din înalta societate, e răsfățată și proastă și eu n-aș avea încredere în ea...

— Ce știi tu despre femei, dragul meu Arthur? Mă rog, presupun că farmecele necioplite și simple ale lui Crystal sunt mai pe măsura ta.

— Te rog să nu vorbești în felul ăsta despre Crystal.

— Mă rog, e sora mea, și n-aș avea nimic împotriva s-o văd într-un mantou de vizon, poate că o îmbrăcăminte mai acătării ar face-o și pe ea să arate mai bine. Cred că am voie să fiu îndeajuns de realist încât să observ că se îmbracă exact ca o sperietoare de ciori și are o față ca un fund de birjă. Faptul că-mi dau seama că-i urâtă nu mă face s-o iubesc mai puțin.

— Nu-i urâta!

— Iluziile tale sunt mișcătoare. Pe când Kitty...

— Nu vreau să mai aud în casa mea de Kitty în sus și Kitty în jos... Nu vreau să te aud pomenind numele acestei femei în aceeași frază în care ai vorbit de Crystal.

— N-a fost aceeași frază, au fost două fraze diferite. Și după cum spunea, Kitty...

— Ieși afară, te rog, ieși afară!

— Cum?

— *Ieși afară!*

Arthur se ridicase de pe scaun. Era roșu la față, tremura și gura îi zvâcnea convulsiv. M-am ridicat încet, mi-am luat șapca, mi-am îmbrăcat paltonul. Am rămas locului un moment, zgâindu-mă la Arthur cu curiozitate. Niciodată nu-l mai văzusem în halul ăsta. Respirația îi era zgomotoasă, de parcă se afla pe punctul de a izbucni în hohote de plâns. S-ar fi zis că nu eram singurul care trăia sub tensiune.

Am ieșit liniștit din cameră și am coborât scările. Un val cald de miros dulce-acrișor, miros de drojdie, mă întâmpina din brutărie. Am străbătut valul și am ieșit în stradă. Câțiva nori luminoși, de un rozaliu-londonez, străluceau pe cer. Mi-am pus șapca pe cap și mi-am ridicat gulerul paltonului. Explozia lui Arthur, cu totul necaracteristică pentru el, mă zguduise și resimțeam șocul.

Eram destul de beat (Arthur avusese dreptate din acest punct de vedere). Și mă simțeam prost pentru că înșirasem o seamă de mahalagisme pe care nu le gândeam. Poate că existase ceva care ar fi trebuit explicat, dar, în mod cert, nu reușisem să explic nimic.

Pe urmă, în timp ce mergeam, am început să mă gândesc la Kitty: nu mă gândeam la ceva special în legătură cu ea, ci mai curând o gândeam pe Kitty, așa cum misticii îl gândesc pe Dumnezeu, cu un gând care transcende gândirea și devine existență.

MIERCURI

ERA MIERCURI, ORA CINCI ȘI zece, plecasem devreme de la birou, și mă găseam acasă la mine. Venisem acasă pentru un motiv practic și simplu: să-mi iau o pereche de mănuși. Vremea, care păruse friguroasă la maximum, dovedise totuși că se poate răci și mai tare, iar cerul căpătase o mohoreală densă, concentrată, de un cenușiu congestionat, care vestea zăpadă. Și dacă urma să petrec o bucată de timp (oare cât timp?) plimbându-mă în sus și-n jos prin fața casei lui Crystal, ca să-l stânjenesc pe Gunnar și să-i scurtez vizita, voi avea fără îndoială nevoie de o pereche de mănuși, ceea ce, în mod obișnuit, nu făcea parte din echipamentul meu. Am luat de asemenea și un fular gros de lână. Și, din rațiuni psihologice, m-am și bărbierit. Eram gata să pornesc iar la drum, numai că era prea devreme. Luasem un prelungit prânz alcoolic, așa încât acum mi-am spus că era preferabil să nu petrec într-o cârciumă intervalul de timp care-mi rămăsese, începeam să fiu subjugat alcoolului. Mai bine să mai stau acasă, oricum mai bine decât să ajung amețit. Nu pentru c-aș fi avut de gând să-i vorbesc lui Gunnar. Nu voiam decât să mă vadă patrulând ca o santinelă, în sus și-n jos, în fața casei.

Scotocind prin buzunarele paltonului, am descoperit piatra neagră pe care i-o dădusem lui Biscuit și pe care mi-o restituise. De ce oare? În urma cărui gând? Și unde o fi ținut-o între timp? Toată chestiunea era plină de mistere. Am mai găsit, în alt buzunar, mica mănușă de lână pe care i-o scosesem și i-o luasem la cea de-a doua întâlnire a noastră. Am vârât piatra în mănușa de lână pe care i-o scosesem și i-o luasem la cea de-a doua întâlnire a noastră. Am vârât piatra în mănușă și apoi ambele aceste ambigue trofee într-un sertar. De cât timp dura lupta, și câte faze parcursese! Mă gândeam că, asemenea monumentului războaielor din Curtea Gărzilor, aș fi putut alcătui și eu o respectabilă listă a bătăliilor: Grădina Leningrad. Scările ministerului partea întâi. Podul Westminster. Statuia lui Peter Pan. Scările ministerului partea a doua. Debarcaderul din Cheyne Walk. Salonul din

Cheyne Walk. Scuarul Parlamentului... și oare câte vor mai urma până să se termine definitiv războiul?

Zăceam acum întins pe pat și mă gândeam la întâmplările zilei. Și în timp ce stăteam astfel, cu mâinile înnodate sub ceafă, inima mea bătea: Kitty mâine, Kitty mâine! Mâine la ora asta aveam să mă plimb pe cheiul Chelsea. Încercam să alung gândul, dar, împreună cu bătăile inimii, alcătuia fundalul tuturor celorlalte gânduri. Mi-am îndreptat atenția către Arthur. Aproape că uitasem de Arthur, de când mă întorsesem aseară, acasă. Mă vârașem de-a dreptul în pat, dormisem bine și visasem un elefant care venise să mă culeagă cu trompa și să mă ducă la dans. Dimineața însă, se redeșteptase penibila amintire. Mă simțeam zguduit zdravăn de atacul lui Arthur, cu emfatica și violenta lui culminare, cu atât mai mult cu cât îmi dădeam seama, cu neplăcere, că unele dintre lucrurile pe care le spusese erau întemeiate. Îmi venise mie chef să joc un rol de prost gust, și Arthur mă luase în serios. Și constatam acum că îmi păsa, chiar dacă în mică măsură, de ceea ce gândea Arthur despre mine. Mă făcusem vinovat de atitudine cinică, de grosolănie, de vulgaritate. De fapt, cinismul e grosolănie și vulgaritate. Cum am putut spune ce spusese despre Crystal, cum de nu mă lovise dragostea peste gură ca să mă amuțescă? Cuvintele lui Arthur despre Kitty stârniseră instantaneu în mine o stupidă pică și am încercat deliberat să-l jignesc, bătându-mi joc de Crystal. Firește că era o nebunie să mă întâlnesc cu Kitty în taină. Și, desigur - și acesta era lucrul cel mai dur dintre toate -, exista pe undeva un adevăr care o nega pe Kitty, numai că pentru mine Kitty însemna mai mult decât acel adevăr, și acest lucru constituia la rândul lui un adevăr. Ar fi fost imposibil să nu o văd mâine pe Kitty, imposibil, imposibil, imposibil. Fără îndoială, într-un ungher conștient al minții mele știam bine că toate acestea nu vor putea „merge mai departe”, că vremea întâlnirilor cu Kitty se apropia de sfârșit. Kitty nu era „frivolă”, deși se poate să fi fost „răsfățată”. Ce bine ne-ar fi prins, mie și lui Crystal, puțin „răsfăț”, s-ar fi putut chiar să ne fi îmblânzit caracterele, cel puțin pe-al meu, cu siguranță. Kitty era o zăpăcită romantică, dar nu o iresponsabilă, și nu pe de-a-ntregul proastă. Știa, probabil, foarte bine, că din moment ce eu eram gata să fac tot ce-mi cerea, ei îi revenea hotărârea de a pune capăt atunci când va socoti că a fost destul. În curând avea să-și dea seama că nu mai era nimic de „discutat” și va încheia conversațiile noastre cu o veselă necruțare pentru care, mult mai târziu, îi voi fi recunoscător. Știam doar atât că, pentru propria-mi liniște tot din acel „mult

mai târziu”, nu puteam să pun eu capăt întrevederilor noastre. Cel puțin acest lucru era absolut limpede. Ea trebuia să pună punctul final, și putea s-o facă chiar mâine. Gândul m-a făcut să închid ochii de durere. Dar, cel puțin, acest mâine îmi stătea încă în față, cu rodul prezenței ei, deci încă exista un viitor.

Fusesem pur și simplu uimit de tupeul lui Arthur, de curajul lui de a mă da afară. La fel de uimit fusese, evident, și el. Venise la birou înaintea mea, mă așteptase, așteptase să vină la mine cu anxioasă umilință. Mi-a cerut iertare. Eu i-am cerut lui iertare. S-a acuzat singur că a fost beat. Eu m-am acuzat singur c-am fost beat. Cu Arthur, scena împăcării a decurs ca pe roate. După care l-am întrebat dacă are ceva împotriva să preia el munca mea pentru ziua de azi. A fost de acord cu entuziasm și a preluat conținutul mapei mele. Iar eu m-am jucat cu Reggie de-a vapoarele scufundate. El și Edith mă tratau cu studiată blândețe, ca pe o persoană care suferise o grea pierdere.

Tocmai mă uitam la ceas, gândindu-mă că încă nu era timpul să pornesc spre North Road și întrebându-mă dacă n-ar fi cazul să beau o ceașcă de ceai, când se auzi soneria de la ușa de intrare. Am sărit ca o minge și am fugit la ușă. Să fi fost Biscuit cu o scrisoare ce contramanda întâlnirea de mâine?

Era Laura Impiatt. Cu părul ciufulit, pentru că-și scosese pălăria, și purtând o manta cu aspect militar, lungă până la glezne și încinsă cu o cingătoare în talie, și cizme. Nu-mi făcea plăcere sosirea ei. O dată cu Laura, pătrunsese în casă o atmosferă de prostească prefăcătorie și afectare, mai insinuantă decât parfumul lui Kitty. Bănuiesc că Laura era o femeie cumsecade și inofensivă, dar pur și simplu n-aveam timp de ea. Se năpusti asupra mea.

— Hilary, e adevărat că ți-ai dat demisia? Ce-i în capul tău?

— Pur și simplu simțeam nevoia de o schimbare, asta-i tot. Nici un fel de problemă legată de vreo persoană, Laura. Rareori am eu asemenea probleme.

— În schimb, eu am numai probleme personale. Pentru mine totul ia aspecte personale. Oricum, nu te cred. Christopher, știai că Hilary a dat cu piciorul slujbei lui?

— Nu zău, bravo, Hilary! se entuziasma Christopher, care tocmai ieșise din camera lui învesmântat într-un halat lung purpuriu și purtând un colier de mărgele cafenii și o brățară la culoare. N-aș fi crezut că ai atâta tărie!

— Christopher gândește că ai renunțat la competiție.

— Așa am și făcut.

Am intrat în bucătărie și am pus ceainicul la fiert. Laura a venit după mine, scoțându-și haina. Prin ușa deschisă a camerei lui Christopher, l-am văzut pe Jimbo Davis culcat pe podea.

— Dar, Hilary, vorbind serios, ce-ai de gând să faci?

— Să predau copiilor preșcolari gramatica.

— Tu ai faima că nu spui niciodată adevărul. Mă rog, o să vedem noi, nu-i așa, Christopher? O să fie un lucru absolut fascinant. Nu crezi că dacă Christopher și-ar lăsa mustață și barbă ar arăta exact ca Iisus Cristos?

— Nu.

— Ce-ai de gând să faci cu ceainicul ăla?

— Ceai.

— *Ceai?* Cred că Hilary a înnebunit.

— Luați și puțin tort, ne oferi Christopher.

Jimbo se sculase și venise acum în bucătărie, privindu-mă cu ochii lui triști, compătimitori. Christopher așeză pe masă un tort de nucă, gata tăiat în felii. Am luat o felie și am molfăit-o în timp ce fierbea ceainicul. După aceea am turnat ceaiul și am luat o a doua felie, fără să-mi pese de ceilalți. Mă simțeam flămând după un prânz alcătuit din whisky și cartofi prăjiți. Laura pălăvrăgea cu băieții. Trecu câțva timp. Mânca și Laura o felie de tort. Christopher și Jimbo chicoteau întruna.

Mă uitam la ceainic. Parcă niciodată nu-l văzusem atât de clar. E ciudat cum nici nu observi obiectele în mijlocul cărora trăiești. Și totuși, fiecare dintre obiectele înconjurătoare are o individualitate proprie, o minunată, profundă existență a lui. Ceainicul era albastru, lucios, scânteind în lumina electrică asemenea unei stele. Era de un albastru bizar, parcă injectat cu negru, și-mi amintea de ceva. Niciodată până acum nu observasem cât de negru poate fi un albastru, rămânând totuși albastru; o minunată înfăptuire a naturii! De fapt, ceainicul era negru și albastru în același timp, lucru despre care mi se spusese că nu e cu puțință. Numai că, desigur, era cu puțință din moment ce culoarea nu exista *în* ceainic. Cine socotește că culorile sunt integrate în obiecte? Culorile sunt emanate de obiecte, radiază din ele, se detașează și plutesc în nori de culoare, în valuri de culoare, da, în valuri, oare nu e totul alcătuit din valuri? Deslușeam valurile. Ceainicul scânteia și vibra ritmic și eu scânteiam și vibram o dată cu el.

M-am clătinat ușor, am întins mâna și m-am prins de ceva. Era umărul lui Christopher. M-am întors și m-am uitat la fața lui Christopher: fața lui devenise un chip de fată tânără și frumoasă. Mi-am înălțat mâna, i-am atins părul auriu, strălucitor, și m-am clătinat iarăși. Pe urmă am văzut că sunt în camera lui Christopher, ajunseseam acolo ciudat de ușor, de parcă tălpile mele nici nu atingeau pământul. Era foarte ușor să calci pe aer, numai că nimeni nu mi-o spusese până acum. Ședeam pe podea, cu spatele rezemat de perete. Laura era și ea lângă mine, Jimbo zăcea culcat pe jos, iar Christopher cânta încetișor la *tabla* și pe toți ne unea o inefabilă foarte plăcută senzație de comuniune, de parcă spiritele noastre se contopiseră și pluteau înmănunchete ca un ciorchine de îngeri ce-și fluturau aripile în văzduh, chiar deasupra capetelor noastre, în centrul încăperii, numai că toate acestea se prefăcuseră în sunet, în sunet încântător. uriașa bătaie ritmică a tobei care devenise gong tibetan, o imensă cavernă de sunet ca o gură gigantică ce se deschidea și se închidea. Era cosmic și frumos și, de asemenea, foarte amuzant. Universul era amuzant, fundamental amuzant, și toate astea erau fundamental de importante, pentru că nimic nu era mai profund decât amuzamentul, nimic. Nici râu, nici bine, nici hazard, amuzamentul era cel mai adânc din tot ce există, ah, ce bucurie! Acum mă răsuceam întruna, întruna, ca un fir care se deapănă, ca un vălătuc care se dezvălătuiește. Eram un zid de lumină care se derula lent prin imense și pustii câmpuri de spațiu și de timp. Și apoi l-am văzut pe domnul Osmand. Și domnul Osmand se găsea acolo în caverna care era și o gură care era lumina ce se derula care eram eu, iar domnul Osmand era ca universul, fundamental amuzant. Am încercat să-i comunic acest lucru, dar în loc de cuvinte, din gura mea ieșeau mici turtite de zahăr. Am vrut să-i ofer câteva turtite, dar dansau ușor în aer și apoi se îndepărtau plutind. Domnul Osmand se târa pe podea ca un gândac, era un cărăbuș cu un cap uriaș și capul venea către mine și ochii uriași de cărăbuș se uitau în ochii mei și ochii lui aveau o mie de fațete și fiecare fațetă avea o mie de fațete. Domnul Osmand era foarte frumos și foarte amuzant și îl iubeam. *Amo amas amal amamus amatis amant amavi amavisti arnavit amavimux amavistis amaverunt amavero amaveris amaverit...* Totul era iubire. Totul va fi iubire. Totul a fost iubire. Totul ar fi iubire. Totul ar fi fost iubire. Ah, asta era, în sfârșit, asta era adevărul. Totul ar fi fost iubire. Ochiul uriaș, care devenise o imensă sferă, respira ușurel, numai că nu era nici ochi, nici sferă, ci o mare și minunată jivină, acoperită cu o sumedenie de piciorușe mișcătoare,

ca niște fire de păr, unduind atât de lin, de parcă erau sub apă. Totul va fi bine și totul va fi bine, spunea oceanul. Așadar locul împăcărilor exista totuși, nu ca o gaură de nod în lemnul unui dulap, ci răspândindu-se pretutindeni și fiind totul. Nu aveam decât să-l doresc și va fi, căci spiritul este omniprezent, numai că eu n-am știut-o niciodată, așa cum n-am știut că poți călca pe aer. Puteam ierta. Puteam fi iertat. Puteam ierta. Poate că până la urmă asta era totul. Poate că a fi iertat nu însemna decât să ierți, numai că nimeni nu mi-o spusese niciodată. Nu era nevoie de nimic altceva. Doar să ierți. A ierta este egal cu a fi iertat, taina universului, asta nu trebuie s-o uiți niciodată. Trecutul fusese împăturit cu grijă și, într-o clipită, totul fusese preschimbat și prefăcut în frumos și în bine.

JOI

SE PARE CĂ DORMISEM, DOAR CĂ trezirea nu era ca o deșteptare din somn. Firește, știam ce se întâmplase. Am știut chiar de la început, în timp ce priveam la ceainic, numai că din clipa în care începusem să-mi dau seama, nu a mai părut să aibă importanță, totul era atât de dulce și de amuzant. M-am uitat cu conștiinciozitate la ceas. Arăta douăsprezece. Dar ce însemna douăsprezece? Am privit în jur, respirând adânc și regulat, și simțind ce plăcut e să respiri. Treptat, lumea se aduna în formele ei obișnuite. Mă aflam în odaia lui Christopher, întins pe jos, cu capul pe o pernă. Christopher zăcea pe maldărul de perne care-i servea drept pat. Jimbo Davis era culcat pe podea cu fața în jos, o mână atârându-i molatec deasupra capului. Laura zăcea într-o poziție perpendiculară pe trupul lui Christopher, cu capul rezemat de stomacul lui. Rochia îi era descheiată până la talie, și-și scosese un braț din mânecă, dezvăluind un umăr dolofan și o bretea întinsă ce-i tăia carnea. Ținea ochii închiși și zâmbea. M-am uitat la ceas: arăta unu. Să fi fost zi, să fi fost noapte?

Se auzi soneria la ușa de intrare. Am ascultat-o îngândurat. Continua să sune. Am început să mă scol. Era greu. M-am ridicat în genunchi, m-am opintit în picioare, am călcat peste Jimbo. Mă simțeam bine, ba chiar încercam o stare plăcută, numai că aveam o ciudată senzație de plutire. Haina îmi dispăruse și cămașa mi-era descheiată și atârna scoasă afară din pantaloni. Minteă îmi funcționa. Soneria continua să târâie. Am deschis ușa. Era Freddie Impiatt.

Îmi recăpătasem controlul asupra-mi. Am rămas în prag, uitându-mă la Freddie și vârnându-mi cămașa în pantaloni. Freddie era roșu la față și fără pălărie, întrebă cu o voce încordată, parcă gata să se sufoce:

— Laura e aici?

Am cugetat o clipă. Era mai bine să nu fie aici. I-am răspuns:

— Nu. îmi pare rău.

— Am mai fost o dată la tine și am sunat nebunește, dar nu mi-a răspuns nimeni. Și totuși lumina era aprinsă. Nu știu unde poate fi.

— Îmi pare rău.

— Cred totuși că-i aici. Vreau să intru. Își puse un picior în ușă.

— Regret, Freddie, nu te pot primi acum. Băieții au făcut-o lată. Nu pot. Oricum, e trecut de miezul nopții. E trecut de miezul nopții, nu-i așa, nu de amiază? Vreau să spun că nu-i unu ziua, nu-i așa?

Am început să împing piciorul lui Freddie cu piciorul meu. Și piciorul meu împingea cu mai multă forță.

— Îmi pare rău, am spus, și am izbutit să închid ușa.

M-am uitat în jur, căutând telefonul ca să întreb robotul dacă-i ora unu din zi sau din noapte, numai că telefonul părea să fi dispărut, în spatele meu se năluci o siluetă. Era Jimbo. M-am prins de el.

— Hilary, te simți bine?

— Da, dar tu?

— Eu n-am luat nimic. Pur și simplu am adormit. Ești tare furios pe noi?

— A venit Freddie s-o caute pe Laura. I-am spus că nu-i aici. N-am vrut să intre și să vadă oroarea asta.

Christopher continua să zacă pe spate cu gura deschisă. Laura se mișcase. Întorcându-se pe o parte; capul i se odihnea acum pe o pernă, lângă umărul lui Christopher, iar brațul gol i se întinsese peste pieptul lui. Amândoi dormeau adânc.

— Ar trebui s-o deșteptăm, zise Jimbo. Haide, scoală-te, e timpul să te duci acasă!

Am ridicat-o în capul oaselor, i-am vârât brațul gol la loc în mâneca și i-am încheiat rochia. Era grea și moale și caldă. A deschis ochii, continuând să surâdă, și s-a ridicat în picioare, ținându-se de mâna lui Jimbo.

I-am spus:

— E târziu, Laura, trebuie să pleci. A venit Freddie să te caute. I-am spus că nu ești aici, deși erai. Jimbo, condu-o te rog acasă cu un taxi.

Am intrat în dormitorul meu. Lumina era încă aprinsă. M-am întins pe pat. L-am auzit pe Jimbo vorbindu-i Laurei, ajutând-o să-și îmbrace paltonul, ieșind cu ea pe ușă. Era, desigur, noapte, și întuneric beznă afară. Nu mi-era somn, mă simțeam doar relaxat. Zăceam cu capul pe pernă și meditam. Mă comportasem prosteste față de Freddie. Desigur că Laura o să-i spună adevărul, care, în fond, nici nu era rușinos. Tot ce reușisem era să fac ca o farsă nevinovată să pară un lucru vinovat. Și, pe de altă parte, am

prelungit panica bietului Freddie în legătură cu dispariția nevastă-si. Dar, firește, avusesem și eu dreptate să nu-l las să intre. Ce situație neplăcută și ce obrăznicie din partea băieților să ne drogheze! Speram că Freddie va înțelege.

Apoi, deodată, mi-am amintit că parcă trebuise să fac ceva în cursul după-amiezei și apoi mi-am adus aminte și despre ce era vorba. Trebuia să mă duc în seara asta la Crystal ca să supraveghez vizita lui Gunnar, și să intru la ea de îndată ce va fi plecat el. În seara asta! Și acum era aproape două noaptea! M-am ridicat brusc și mi-am coborât picioarele pe podea. Desigur că Crystal m-a așteptat, și a fost îngrijorată. Gunnar a fost la ea și nimeni n-a ocrotit-o. Am sărit în picioare și mi-am prins capul în mâini. Voiam să-i telefonez, să alerg la ea, dar după o clipă mi-am dat seama că e absurd. Probabil că acum dormea dusă. O să mă duc la ea mâine la prima oră. M-am așezat din nou, năucit de grijă și supărare. Senzația de „vis plăcut”, pe care o avusesem până atunci, se risipea și obișnuita mea luciditate, obișnuita mea amărăciune se reinstaurau în drepturi. Nu izbutisem să am grijă de Crystal, să o oblăduiesc. Ce și-o fi închipuit, ce temeri or fi muncit-o văzând că am dat atât de rușinos bir cu fugiții? Am dormit și m-am lăsat legănat de visuri, când de fapt ar fi trebuit să stau santinelă în post, veghind împotriva vrăjmașului.

L-am auzit pe Jimbo reintrând în casă cu pași tiptili. Mi-a bătut în ușă.

— Ai condus-o?

— Da, el o aștepta. S-a bucurat când a văzut-o.

— Mă rog, sper că totul o să fie în ordine.

În timp ce vorbeam, mă uitam la un mic dreptunghi alb aflat pe noptiera mea. Mă întrebam ce-o mai fi și asta. Părea o carte de vizită. Am luat-o și am citit: *Neville Osmand, consultant în probleme de învățământ*. M-am holbat la ea, fără să înțeleg.

— De unde dracu' a mai apărut și chestia asta? l-am întrebat pe Jimbo.

— A lăsat-o chiar el.

— *El?*

— Da, tipul care a venit aseară, zicea că a fost profesorul tău.

Mi-a revenit în minte o stranie, foarte stranie imagine a domnului Osmand în chip de jivină, privindu-mă drept în față. Și totuși păruse a fi un vis.

— A venit, într-adevăr? Dar mi s-a arătat în vis. Nu se poate să fi fost aici.

— Erai sub influența drogului. A încercat să-ți vorbească, s-a lăsat pe genunchi și s-a uitat la tine. I-am spus că te afli într-o călătorie îndepărtată.

— Și eu ce făceam? I-am vorbit?

— Chicoteai întruna, și ai recitat o aiureală, parcă pe păsărește.

— Oh, Dumnezeule, oh, Dumnezeule!

— Îmi pare rău, Hilary... să știi că n-a fost ideea mea...

— N-a lăsat o adresă, n-a spus c-o să mai vină?

— Nu, a lăsat numai cartea de vizită.

— Dumnezeule! Pleacă, te rog. Pleacă și stinge lumina.

Am rămas cu privirea ațintită în întuneric. Deci, după atâta amar de ani, domnul Osmand reușise să detecteze urma elevului său favorit, a creației sale, a mării sale înfăptuiri: Hilary Burde. Ce moment de înaltă mândrie!

Era joi dimineața. Sosisem la Crystal înainte de ora opt. Când m-a văzut, a părut surprinsă,

— Bună iubitule. Nu te așteptam acum.

— De ce nu mă așteptai acum? M-ai așteptat aseară, presupun.

— Da, dar când am văzut că nu vii, am bănuit c-ai fost reținut.

— Reținut?

— Ne-am uitat mereu după tine...

— *Ne-am...?*

— Gunnar și cu mine.

— Trebuie să înțeleg că i-ai spus lui Gunnar...

— Da, i-am spus că ai să patrulezi în sus și-n jos în fața casei, dar am privit de câteva ori și nu te-am văzut și, după aceea, cred că am uitat să mai privim pe fereastră.

— Ați uitat?

— Da. Și pe urmă, când a plecat...

— La ce oră a plecat?

— Trebuie să fi fost aproape de miezul nopții.

— Vrei să spui c-a stat aici de la ora șapte până la miezul nopții?

— Da. I-am servit și cina. Nu mă așteptam să stea așa de mult. Aveam pregătită cina pentru tine. Dar a mâncat-o el.

— A mâncat-o, da? Și ce i-ai dat la cină?

— Pește pané și mazăre, și tartă cu caise. I-a plăcut. Mi-a spus că n-a mâncat niciodată pește pané.

— Dumnezeule! Nu vrei să afli de ce n-am venit? Credeam c-ai să fii distrusă de îngrijorare.

— Ce s-a întâmplat?

— M-au drogat băieții. Mi-au oferit un tort în care injectaseră nu știu ce porcărie.

— Și cum te simți?

— Acum mă simt bine, dar am avut o noapte foarte ciudată. Nu mi-am revenit până după miezul nopții.

Nu i-am povestit despre vizita domnului Osmand. Era prea dureros. În mod cert, fusese o noapte foarte ciudată. Îmi aminteam de ea nu ca de un vis, ci mai curând ca de o experiență, de parcă într-adevăr fusesem luat și purtat undeva unde mi se înfățișaseră tot felul de vedenii de care acum nu mi mai puteam aminti limpede. Îl revedeam pe domnul Osmand în chip de cărăbuș în mișcare. Revedeam și acea jivină blândă și duioasă care era totul. Dar a mai fost ceva, ceva foarte important, un soi de ecuație matematică sau așa ceva, sau ce altceva fusese?

— Fă-mi puțin ceai, iubito, dacă vrei. Și ce naiba s-a întâmplat, ce-a avut Gunnar să-ți spună, nu cumva ți-a făcut avansuri?

— Bineînțeles că nu. Pur și simplu am stat de vorbă.

— Despre ce?

— O, despre una, despre alta. Despre trecut, despre tine, despre munca lui, despre viața lui la New York, despre o cățelușă pe care a avut-o la New York și pe care o chema Rosie, și cățelușa asta...

— Oprește-te, Crystal, oprește-te, mă faci să-mi pierd mințile. Vrei să spui că tu și Gunnar ați stat aici, ați mâncat pește pané și ați vorbit în modul cel mai obișnuit despre lucrurile cele mai obișnuite? Nu te cred.

— Mă rog, sigur că n-a fost obișnuit. A fost straniu, înainte de a fi sosit, mi-a fost atât de teamă, de credeam c-o să leșin. Dar a fost bun, *foarte bun* cu mine. După un minut de la venirea lui am început să mă simt mai bine, mult mai bine, și acum mă simt mai bine.

— Și-ați discutat despre cățelușa lui din New York?

— Am discutat despre tot felul de lucruri, și mi s-a părut foarte firesc. Voia să știe ce-am făcut amândoi de când ne-a văzut ultima oară.

— Și povestea ta trebuie să fi fost scânteietoare.

— Și mi-a pus tot felul de întrebări în legătură cu tine.

— Ca de pildă?

— Dacă ai fost nefericit, dacă te-ai dus la psihanaliști...

— Sper că i-ai spus că n-am fost.

— Desigur. A vorbit despre tine cu atâta blândețe și bunătate...

— Îi era milă de mine, ce drăguț din partea lui!

— Da, foarte drăguț, nu-i așa? I-am spus și eu că a fost frumos din partea lui să dorească a te vedea.

— Și ce-a răspuns?

— Că i-a făcut bine să te vadă.

— Vai, Crystal, Crystal! Nu înțelegi, toate astea nu sunt decât praf în ochi. Dă-mi odată ceaiul ăla, pentru numele lui Dumnezeu! A venit aici doar ca să-și scuipe disprețul față de noi, față de tine, să-ți vadă sărăcia și să constate ce viață împruțită am dus amândoi. A venit ca să-și afirme triumful asupra noastră.

— A spus că tu meriți să ai o slujbă mai bună.

— S-a uitat la odaia asta, s-a uitat la rochia ta! Asta nu-i bunătate, e răzbunare! Nu poți gândi că a făcut-o din bunătate. Dacă gândești astfel înseamnă că ai o minte obtuză.

— Ba bunătate a fost, răspunse Crystal, o *știu*. Tu n-ai cum să știi, doar n-ai fost de față. A fost atât de drăguț!

— Și ți-a sărutat din nou mâna?

— Da, la plecare.

— Ce duios! Și când mai vine să se regaleze cu pește pané și tartă cu caise?

— Niciodată, răspunse Crystal foarte calmă.

Eu îmi beam ceaiul și ea ședea în fața mea, cu mâinile împreunate pe masă. Purta peste rochie un șorț destul de murdar. Părul des și cârlionțat îi era strâns pe după urechi, fața îi arăta lătăreață, lucioasă, neajutorată, buza de jos, umedă, îi atârna, nasul borbănat, cu vârful întors, i se roșise. În cameră era rece. Își scoase ochelarii, dezgolindu-și ochii slabi, aurii, care se uitau la mine.

— Niciodată?

— Nu ne vom mai întâlni niciodată.

— El a spus asta?

— Da.

— Își închipuie că-i Dumnezeu. A zis ceva despre o nouă întâlnire cu mine?

— A zis că s-ar putea să dorească să te mai vadă o dată, dar trebuie să mai cugete.

— Ce mărinimos din partea lui î

— Hilary, cred că ar trebui să plecăm din Londra.

— El a sugerat lucrul ăsta?

— Da.

— Crystal, îmi plesnește capul!

— A spus-o în modul cel mai binevoitor, se gândea la binele nostru. Zicea că s-a gândit că tu ai putea obține o slujbă la o universitate din provincie. Și c-am putea începe o viață nouă. La Exeter, sau la Glasgow, sau în altă parte.

— Crystal, iubito. Știu bine că tu nu ești deosebit de inteligentă, dar chiar nu poți sesiza diferența dintre o preocupare binevoitoare și o impertinență nerușinată?

— N-a fost impertinență, nici gând, s-a arătat atât de deschis, de sincer! Cu nimeni n-am mai stat de vorbă în felul ăsta, am discutat amândoi cu atâta franchețe, fiecare dintre noi a spus tot ce-a gândit, am discutat despre toate, am simțit nevoia să fim așa, și ne-a făcut bine, nu numai lui, dar și mie, și a înțeles acest lucru în chip minunat. I-am spus cât de îndrăgostită am fost de el când l-am cunoscut prima oară și...

— *Cum?*

— Am fost îndrăgostită de Gunnar, doar ți-am spus lucrul ăsta, și cum aș fi putut să nu fiu, a fost atât de bun cu mine... Încă îl mai iubesc...

— Crystal... el a știut... *deci...*?

— I-am spus... că în noaptea aceea... dacă nu l-aș fi iubit nu l-aș fi lăsat... o știa... își amintea...

— Ce drăguț din partea lui să-și amintească. Crystal, mă dai gata!

— Ți-am spus doar...

— N-am crezut spusele tale, cel puțin nu în felul ăsta. N-are importanță. Așadar ați vorbit despre noaptea aceea memorabilă, și el ți-a mulțumit ție, și tu i-ai mulțumit lui, și v-ați spus adio pe veci.

— Nici chiar așa. Tu încerci să faci lucrurile să arate altfel decât au fost în realitate. Gunnar a fost foarte abătut, vreau să spun că simte profund toate lucrurile astea, a venit aici tocmai ca să le poată simți, și i-a fost de mare ajutor să mi le poată spune mie, știi că l-am ajutat, și mi-a părut foarte bine, foarte bine că l-am putut ajuta - și acum că amândoi l-am ajutat...

— Adio și n-am cuvinte.

— Cum am putea continua relațiile cu el...?

— Dumnezeuule, n-am de gând să continuu relațiile cu el.

— N-ar fi posibil. E mult mai bine să facem tot ce ne stă în putință și să-i spunem la revedere. Amândoi ne-am simți mai bine, chiar mult mai bine, și poate că lucrurile s-ar schimba, simt de pe acum că lucrurile ar putea să se schimbe. N-am putea părăsi Londra și pleca în altă parte și lua viața de la început? Mi-ar plăcea atât de mult să trăiesc la țară! Uite, am simțit deodată că acum ar fi posibil, o viață nouă, o viață mai bună...

— Hai să plecăm în Australia!

— Ei bine, de ce nu? Cu tine aș pleca oriunde... și oriunde aș putea lucra...

— Crystal, nu știu ce tot îndrugi. Mai bine că n-am venit aseară. Aș fi fost în stare să-l ucid. Cred că nutream această intenție.

— Dar de ce... de ce?... când a fost atât de drăguț...

— Nu mai folosi cuvântul ăsta că încep să urlu!

— A fost de folos... mie mi-a fost de mare folos că l-am văzut.

— Pari foarte calmă și mulțumită de tine însăși.

— Nu sunt calmă, nu sunt deloc calmă.

Lacrimi uriașe îi izvorăra din ochi, i se rostogoliră pe obrazii rotofei, continuând să se adune.

— Încearcă să-l vezi din nou, îmi spuse, întâlnește-te cu el doar o singură dată și încearcă să fii bun, te rog, fă ca totul să iasă bine.

— Niciodată nu va putea să iasă bine. El nu mă va putea ierta vreodată.

— Nu asta-i important, replică Crystal. Tu trebuie să-l ierți pe el. Asta va face ca totul să iasă bine. Dacă tu îl ierți pe el, atunci se creează... un soi de spațiu deschis... și el va fi în stare...

În clipa aceea mi-am adus aminte ecuația care-mi apăruse atât de importantă cu o noapte înainte, taina universului. A ierta este egal cu a fi iertat. Acum însă, în lumina lucidă a zilei, mi se părea un nonsens verbal...

Mi-am băut ceaiul. Crystal plângea.

Mă aflam din nou pe cheiul Chelsea, la cinci după-amiază, așteptând să se facă ora șase. Ningeă vag, cu fulgi foarte mărunți, care pluteau prin văzduhul liniștit, nehotărâți parcă dacă s-o ia în sus sau în jos.

La birou, întreaga zi simțisem că-mi vine să urlu, de bucurie și de durere. I-am cerut lui Arthur câteva dosare, dar n-am putut lucra. Totul îmi părea o aiureală lipsită de noimă. A existat oare o vreme când am reușit să înțeleg, ba chiar îmi plăceau încâlcirile astea fără importanță? Arthur și cu mine ne evitam printr-o înțelegere tacită, și când una dintre lepădăturile lui l-a

chemat la telefon, iar Arthur a plecat cu o figură spăsită, m-am simțit de-a dreptul ușurat. S-ar fi zis că eu nu-i puteam ierta cutezanța de a-mi fi arătat ușa, iar el nu-mi putea ierta faptul că insultasem femeia pe care o iubea. Firește că eu eram mult mai vinovat, dar lucrul ăsta nu avea nici o însemnătate. Se părea că povestea aceea cu a ierta și a fi iertat se dovedea înșelătoare chiar și în cele mai prielnice împrejurări.

Ziua de lucru se lungea interminabil, dar am reușit să-i fac față fără să-mi pierd controlul asupra-mi. Jenny Searle m-a invitat la registratură să joc cu ei fotbal de masă. Acum când se știa că plec, dobândisem o bruscă popularitate și toți mă chemau la ei. Ba chiar, doi tipi din alte secții, pe care nici nu-i cunoșteam, veniseră să-mi ceară informații în legătură cu Australia. Îmi dădeam silința să mă gândesc la viitor, dar acest obiect al meditațiilor mele îmi apărea ca un soi de hău. Amabil din partea lui Gunnar să sugereze că aș putea intra în corpul didactic al universităților din Exeter sau Glasgow, dar chiar dacă aș fi dorit s-o fac, știam prea bine că șansele de a dobândi o slujbă academică, la vârsta mea și cu trecutul meu, erau nule. Cine mi-ar fi dat o recomandare? Gunnar? Și apoi, așa cum remarcase Stitchworthy cu multă vreme în urmă, eu nu eram ceea ce se numește un cărturar. Nu dețineam altceva decât versatila mea aplicație pentru gramatică, afinitatea mea cu cuvintele, talent care nu-mi folosisese la nimic în toți acești ani din urmă.

Singura mea activitate constructivă de pe parcursul acestei zile a fost să-i scriu o misivă domnului Osmand, pe adresa școlii. I-am scris și directorului, comunicându-i că încercam să dau de urma domnului Osmand. Știam că părăsise de mulți ani școala, dar mă gândeam că poate lăsase o adresă. În scrisoarea către domnul Osmand îi mărturiseam regretul amarnic de a mă fi găsit în acea stare deplorabilă în ziua când mă vizitase. Îl asiguram că cineva își bătuse joc de mine drogându-mă, și-mi exprimam speranța de a avea cât mai curând prilejul unei revederi în care să discutăm despre vremurile de altă dată. Îl mai asiguram de continua mea grațitudine pentru tot ajutorul pe care mi-l dăduse, și de speranța că e sănătos și într-o situație prosperă. Era o scrisoare rigidă, scrisoarea tipică adresată unui vechi profesor, întâmplarea mă mâhnise profund, dar nu mă puteam concentra asupra celor ce scriam. Cât despre „speranța” mea exprimată în final, dacă stam să mă gândesc, părea absolut zadarnică. Cum putea avea domnul Osmand o situație prosperă? Trebuie să fi fost bine trecut de șaizeci de ani și, fără îndoială, singur. „Consultant în probleme de învățământ.” Ce-o mai

fi însemnând și asta? Ceva tragic, fără îndoială. Evident, nu mai era profesor, și ce altceva pe lume i-ar fi plăcut lui să fie? Oare ieșise la pensie sau fusese dat afară? Eu am fost, probabil, cel mai bun dintre elevii lui, și iată ce se alesese și de mine. Desigur, nu-i lămurisem niciodată motivele pentru care renunțasem la Oxford. Mă întreb ce-o fi gândit el?

La patru și jumătate am plecat de la birou și m-am dus direct în Chelsea. Ieșisem total de sub efectul drogului, și mă forțasem să mănânc ceva la prânz. Îmi simțeam mintea straniu de limpede și trepidam de energie. Aveam senzația că aș putea seca Tamisa dintr-o sorbitură. Mă munceam din răspuțeri să nu mă gândesc la ce va fi dincolo de întâlnirea mea cu Kitty și, în linii mari, izbuteam. Era foarte posibil să fi fost cea din urmă întâlnire a noastră. Chiar dacă ar mai fi urmat o întrevvedere cu Gunnar, pe Kitty s-ar putea s-o văd în seara asta pentru ultima oară. S-ar cuveni oare să-i sugerez asemenea lucru? Toate aceste cugetări se nășteau moarte, ba chiar se mistuiau cu totul pe măsură ce după-amiaza înainta și se topea în anihilanta senzație a apropierei lui Kitty.

La șase fără un sfert, după ce trecusem de vreo opt ori în sus și-n jos prin fața casei, sorbind din ochi dâra de lumină aurie ce se filtra pe ferestrele salonului, am simțit că nu mai pot răbda și am sunat la intrare. Mi-am dat seama în aceeași clipă că ușa era întredeschisă. Mi-am înfipt piciorul în prag și am tras cu urechea.

— Vino sus, doar cunoști drumul, se auzi glasul lui Kitty.

Am urcat scara, calcând surd pe covorul moale, trecând pe lângă o sumedenie de obiecte sclipitoare așezate pe diverse console, și pe lângă un imens număr de miniaturi asemenea unor ochi licăritori, străbătând caldă învăluire țesută de mirosul de mobilă nouă și parfumul lui Kitty, și am intrat în încăperea unde stătusem de vorbă cu Gunnar. Ochii mei întâlneau o priveliște exotică.

Kitty, cu un prosop înfășurat în jurul umerilor, ședea pe un taburet scund, de mătase, în fața căminului în care pâlpâia un foc domol. Nenumăratele lămpi discrete își cerneau tainica bogăție de lumină difuză asupra diversității de bibelouri de pe diversitatea de măsuțe. Medalionul galben din centrul covorului scânteia ca un giuvaier. Kitty, într-o rochie lungă, de seară, dintr-o stofă de albastru păunului, cu o glugă care-i atârna pe spate, se uita la mine. Îndărătul ei, în picioare, ținând în mână o perie cu care, evident, îi netezise părul, stătea Biscuit. Purta un sari splendid, din mătase moarăță cafeniu închis, tivit cu aur. Părul îi era despletit și i se revărsa ca un

torent negru, lucios, până jos, pe spate. După ce-și îndreptă ochii lipsiți de orice expresie asupra mea, așa cum stăteam în ușă, Biscuit începu să culeagă câteva fire de păr din perie, și le răsuci pe degetele lungi și subțiri într-un ghemotoc pe care-l azvârli în foc. Apoi rămase nemișcată, cu o răbdare de mic animal, și cu privirea ațintită asupra tivului rochiei lui Kitty. Îi atinse ușurel ceafa cu peria, și rămase încremenită, așteptând pesemne, cu ochii plecați, porunca lui Kitty fie de-a pleca, fie de-a continua cu periatul.

Kitty, cu coama de păr negru periată spre spate și fruntea liberă, scăldată în lumina clară a unei lămpi așezate pe polița căminului, chiar deasupra-i, îmi expunea cea mai completă imagine a feței ei din câte avusesem până acum. A feței ei frumoase, brave, temerare, impulsive. Îi puteam desluși culoarea ochilor mari, de un albastru închis de ardezie, iar nasul puternic părea și mai dominator, buzele mai pline, răsfrângându-se cu vitalitate, voință și o radioasă automulțumire animalică. Priveam această față, și universul părea să se rotească molcom, ca o pasăre uriașă, pentru ca apoi să-și ia un răgaz de odihnă.

— Ai venit mai devreme, spuse Kitty fără să pară deloc descumpănită.

Ridică o mână spre spate, împingând deoparte peria lui Biscuit. Cu aceeași mișcare zvârli pe jos prosopul de pe umeri. Biscuit îl ridică și-l împături pe braț.

— Îmi cer scuze.

— Biscuit...

— Nu-i nevoie s-o expediați pe Biscuit. Nu rămân.

— Nu rămâi?

— Acesta este locul unde am discutat cu soțul dumneavoastră. Locul unde discut cu dumneavoastră este afară, pe debarcader.

— Biscuit, te rog...

Biscuit, cu peria și prosopul în mână, se îndreptă spre ușă. Am observat că era desculță pe sub poalele *sari*-ului. M-am dat deoparte. O șuviță de păr lucios, negru ca smoala, îi căzuse pe un umăr și, în timp ce și-o îndepărta, am zărit legănarea unor cercei lungi. Trecu pe lângă mine fără nici o privire, cu un ușor foșnet de mătăsuri, și după aceea am auzit lipăitul aproape imperceptibil al picioarelor desculțe care urcau scările dindărătul meu.

— E foarte frig afară, spuse Kitty. A început să ningă?

Își adunase părul, aducându-l spre frunte și acum și-l pieptăna cu degetele, masându-și totodată viguros pielea capului. Inconștienta încredere în sine trădată de acest gest mă deruta.

— Da.

— Atunci n-ar fi mai înțelept să rămânem aici?

— Faceți cum doriți, am răspuns. Eu mă duc în stradă.

Am părăsit camera, am coborât treptele și am ieșit din casă, închizând încet ușa de la intrare în urma mea. Am traversat strada și m-am îndreptat spre debarcader.

Era pustiu. Traficul de pe chei fâsâia înăbușit pe șoseaua pudrată de zăpadă. Fulgii mărunți continuau să cadă, rari dar fermi. Era foarte frig și mă bucuram că-mi luasem fularul și mănușile. Îmi vârâsem șapca în buzunar. Fluxul apei era scăzut, o fâșie de mâl presărat cu pietre lucea în lumina leșinată a debarcaderului. O ambarcațiune întunecată plescăia ușor, frecându-se de lemn. Începeam să-mi spun că fusesem absolut nebun. Mica scenă cu Biscuit mă amărâse, drept care devenisem stupid de agresiv. Și acum, dacă Kitty nu avea să vină, nu-mi rămânea decât să mă întorc cuminte acasă. Și dacă se considera ofensată, dacă va refuza să mă mai vadă? Am petrecut cinci minute de chin în care-mi venea să-mi mușc mâinile. După care a venit.

Purta o căciuliță de lână neagră și un palton uriaș care, mi-am dat seama cu o nouă strângere de inimă, îi aparținea probabil lui Gunnar. Rochia lungă i se învolbura pe sub palton. S-a îndreptat spre mine, spre locul unde mă postasem, la capătul debarcaderului, iar eu am așteptat-o să se apropie.

— E frig, nu glumă! spuse.

— Îmi pare rău. Sper că nu vă supără că a trebuit să ieșiți din casă. Știți, realmente nu suport să mă aflu în casa dumneavoastră fără... fără știrea lui.

— Te înțeleg.

— El nu știe... nimic... nu-i așa?

— Bineînțeles.

— Și nu s-ar putea să...

— Nu, nu, a plecat la Bruxelles azi-dimineață. Eram gata să pun mâna în foc că Gunnar nu-i pomenise nimic despre Crystal. Părea momentul potrivit să verific.

— Unde a fost aseară? Mi s-a părut că l-am zărit în Whitehall, pe la ora opt.

— Tot ce se poate. A cinat cu un prieten la Cameră.

Sinceritatea tonului ei nu putea fi pusă la îndoială. Așadar Gunnar își mințea soția. Cu atât mai rău pentru el. Încercam o senzație de putere pe care o știam a fi lipsită de sens, inutilă, dar care-mi plăcea.

— Mă bucur că nu i-ai vorbit încă, începu Kitty. Voiam să te văd eu mai întâi.

— Deci voi sta din nou de vorbă cu el?

— Da. încă o dată. Știi, e ciudat, dar azi-dimineață părea să se simtă mult mai bine, mult mai liniștit.

Înfăptuirea lui Crystal. Cine îmi ținuse o predică despre „simplitate”? Crystal posedea simplitate. Și Gunnar beneficiase de ea.

— Doriți să-i scriu și să-i propun o întâlnire?

— Nu. El o să-ți scrie duminică.

Răstimp de tăcere. Asta era tot? Ne îndreptaserăm spre celălalt capăt al debarcaderului unde, în deplina intimitate a frigului, fulgii mărunți și rari se desprindeau dintr-o beznă îmbibată de întuneric. Ninsoarea vătuise stelele, ba chiar și haloul de lumină al Londrei; totul se învăluisese și noi doi eram singuri. Fulgii aninaseră diamante pe căciulița neagră a lui Kitty și fața îi strălucea în lumina estompată, în aerul înghețat. Căutam cu ardoare cuvinte care s-o mai rețină, încă două minute, încă un minut.

— Și ce va trebui să fac când o să mă întâlnesc din nou cu el? Vreau să întreb dacă aveți vreo recomandare specială.

— Cred că vei ști singur ce ai de făcut. Spune-mi de ce n-au mers lucrurile data trecută?

— La ultima mea întâlnire cu Gunnar? Doar ați ascultat totul.

— Da, dar vreau să-mi spui dumneata ce anume a fost greșit.

— Totul a fost greșit. El s-a arătat prea rece, eu m-am menținut prea mult în defensivă. Gunnar a imprimat întâlnirii un caracter de problemă tehnică. Și eu am acceptat că această idee să-mi închidă gura. N-a fost o întâlnire între două ființe omenești.

— Exact. Și acum trebuie să vă întâlniți ca două ființe omenești, nu?

— Am să încerc. Nu-i ușor să găsești cuvintele...

— Dacă dumneata ai să *faci începutul*, dacă ai să-l îmboldești, cuvintele vor năvăli de la sine, așa cum năvălesc când stai de vorbă cu mine. Promit că de data asta nu voi mai asculta.

— Bine. Prefer să nu ascultați. Avusesem de gând să-i spun că-mi pare rău, sau ceva în genul ăsta, numai că în fața turnurii înalt intelectuale pe care a îmbrăcat-o întreaga chestiune, niște vorbe atât de stupid de simple ar fi părut deplasate.

— Da, da, asta-i, ai dreptate, și trebuie să neutralizezi tocmai această turnură intelectuală. El a meditat atât de mult asupra celor întâmplute, le-a

discutat atât de mult cu psihologii ăia, încât a prefăcut totul într-un fel de *obiect* inflexibil.

— Știu. Dar faptul că dorește să mă vadă din nou e un semn bun, nu-i așa? Și apoi ai spus că se simțea „mai bine”. Desigur că am să încerc... am să încerc, dacă va fi necesar, mereu și mereu.

„Mi-aș petrece întreaga viață încercând, numai s-o vrei tu, numai să te mai pot vedea.”

— Nu va fi necesar, mă asigură Kitty. Cred că încă o singură întâlnire va fi suficientă.

— Firește că nu mă gândeam la ceva de natura unei prietenii între noi, fără îndoială că ar fi un lucru imposibil.

Din nou tăcere. Zăpadă. Un soi de stinghereală pe care o simțeam la ea, de parcă aștepta de la mine s-o ajut să încheie întrevederea. Iar eu mă străduiam cu disperare să nu o încheie, și totuși, dintr-o nervozitate pur mecanică, m-am pomenit întrebând:

— Asta-i tot?

— Da, cred că da. Gunnar o să-ți scrie. Îți sunt atât de recunoscătoare.

— Nu aveți de ce. Eu vă sunt recunoscător.

Am rămas amândoi tăcuți, nemișcați. Așteptam ca ea să facă prima mișcare, să se despartă. Simțeam că era ultima mea șansă. Am întrebat-o:

— O să vă mai văd?

Era imposibil că tonul întrebării să nu sune disperat.

Nu răspunse nimic. Și în timp ce tăcerea se prelungea, iar ea continua să stea acolo nemișcată, o divină răscolitoare forță sălbatică, țâșnită din miezul pământului, prinse să se strecoare în mine. O clipă m-am simțit îngrozitor de amețit, gata să cad. Apoi i-am strâns brațul. Am simțit suprafața aspră și rece a mâneicii colbuite de zăpadă, și-i mai simt atingerea și acum, în timp ce scriu. Am rămas amândoi încremeniți, împietrind, împietriți.

Apoi ea scoase un sunet ușor, pe jumătate suspin, pe jumătate geamăt, de parcă ar fi fost prea sufocată ca să poată vorbi, cea mai miraculoasă formă de comunicare din lume. Făcu un pas, ca și cum ar fi vrut să se îndepărteze. M-am răsucit în același timp cu ea, am prins-o în brațe și i-am lipit strâns trupul de trupul meu. Fața îi era apăsată de umărul meu și suspinul ușor îmi adie din nou pe lângă ureche. Am rămas perfect nemișcați.

Am descătușat-o din strânsoarea mea. Aproape că hohoteam, fiecare răsuflare îmi răsuna audibil, horcăit. Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul.

— O, Kitty, Kitty, te iubesc.

— Hilary...

— Te iubesc, îmi pare cumplit de rău, iartă-mă, dar n-am ce face, te iubesc, te ador...

— Hilary, dragul meu...

Se întorsese iar lângă mine. I-am înlănțuit umerii cu brațele și am sărutat-o, întâi cu grabă, apoi cu încetineală. Nu era cu puțință ca toate acestea să se petreacă aievea. Am sărutat-o, am deschis ochii, i-am văzut căciulița smălțuită cu paiete de nea, șuvițele de păr negru care se strecurau din ea, și în spate, ninsoarea care acum se așternea de zor. Ne-am îndepărtat din nou unul de celălalt. Cu un gest distrat, Kitty își scoase căciulița, își scutură părul și rămase apoi nemișcată, uitându-se la mine.

— Kitty, te iubesc, ascultă-mă, te iubesc. Credeam că niciodată nu voi fi în stare să rostesc cuvintele astea. Dar văd că sunt în stare. Te iubesc. Acum nu mi-ar mai păsa dacă aș muri.

— Hilary, îmi pare atât de rău...

— Știu că totul e lipsit de speranță, știu că e o nebunie, știu că-i o ticăloșie, știu că nu înseamnă nimic pentru tine. Cum aș putea însemna? Dar îți sunt adânc recunoscător, uite, numai pentru atât, numai pentru seara asta. chiar de-ar fi să nu ne mai vedem niciodată, m-ai făcut fericit pentru tot restul zilelor mele. Sunt atât de fericit pur și simplu pentru că ești pe lume, o, Dumnezeuule, o, Kitty, e atât de minunat să-ți rostesc numele, simt că aș putea să leșin, să zac la picioarele tale și să mor, numai de-aș putea muri acum, de m-aș putea îneca...

— Hilary, te rog...

— Foarte bine, o să încetez, o să plec, știu că nu exist pentru tine...

— Ba ești, ești...

— O, Kitty...

— Desigur că ești. Mi-a fost atât de milă de tine. Ani și ani de zile m-am gândit la tine și credeam că n-o să te întâlnesc niciodată. Și apoi deodată mi te-ai arătat, și mi te-ai arătat atât de total și de real, și eram copleșită de milă, iar tu, la rândul tău, te-ai gândit atât de mult la toate astea, la trecut, și ai suferit în asemenea măsură, și mi-ai apărut atât de onest, de neajutorat, ca un copil, încât nu m-am putut împiedica...

— Ce nu te-ai putut împiedica, Kitty?

— Să țin la tine și să doresc... O, pentru nimic în lume n-aș vrea să-ți fac rău. Vreau să-ți netezesc calea, să-ți izgonesc coșmarurile...

— O faci, o vei face. O, Kitty, Kitty, îți mulțumesc, ți-a fost milă de mine, îți mulțumesc...

Stăteam uitându-ne unul la celălalt, cu brațele atârănânde, amețiți de bruschețea și ciudățenia celor petrecute. Gâfâiam de durere și de bucurie, lansam în aerul înghețat aburii răsufării mele, simțind cum mi se lăsa zăpada pe păr, pe sprâncene, pe gene.

— Nu știu ce înseamnă toate astea, rosti Kitty. Iartă-mă...

— Nu spune așa ceva... Ai fost atât de... de îndurătoare... de bună...

— Acum trebuie să te părăsesc. Nu s-ar fi convenit... O, dragul, dragul meu Hilary!...

— Dar am să te văd din nou, nu-i așa, trebuie să te văd. Dă-mi voie numai să te mai văd.

— Am să-ți scriu.

— Nu ești supărată pe mine? Îmi pare atât de rău... Nu m-am putut opri...

— Nu sunt supărată. Dumnezeu să te binecuvânteze, Dumnezeu să te binecuvânteze... trebuie să plec.

— Dar o să ne întâlnim din nou?

— Am să-ți scriu...

— O, Kitty, sunt atât de fericit... chiar dac-ar veni sfârșitul lumii eu tot aș fi fericit.

— Nu trebuie să vină nici un sfârșit. Vreau să spun că tu nu trebuie să suferi, nu trebuie. Fii binecuvântat. Noapte bună.

Și dispăru. Am mai rămas un răstimp gemând cu glas tare, cuprins de un extaz al durerii. Apoi am îngenuncheat în zăpadă, îngropându-mi fața în mâini.

Era opt și cinci și mă aflam, ca în toate serile de joi, în casa familiei Impiatt. În salon. Laura și Freddie erau de față. De asemenea, Christopher.

Nu-mi aduceam aminte cum părăsisem cheiul Chelsea. Mă trezisem în King's Road, mergând grăbit, cu fața încinsă, ferindu-mă de trecători. Când ești foarte fericit, ai senzația că ți s-a întins pielea feței, că ți s-a subțiat chipul. Simțeam că fața mi se prefăcuse într-o simplă fâșie de piele, fără trăsături, prin care izbucnea vâlvătaia lăuntrică. Desigur că era un lucru cumplit, desigur că era un chin, desigur că s-ar fi putut să nu ne mai întâlnim niciodată. Dar o. sărutasem, îi spuseseam că o iubesc. O auzisem rostindu-mi numele și spunându-mi că ține la mine. Firește, era vorba doar de milă și de fantezia romanțioasă a unei femei care trăia în huzur. Dar îmi

vorbise cu atâta bunătate, și mă lăsase s-o sărut și nu-mi spusese că nu trebuie să ne mai vedem niciodată.

Am ajuns la stația Sloane Square, am cumpărat un bilet de cinci pence, am coborât pe peronul vestic și m-am dus direct la bar. Mi-am comandat un gin. M-am așezat. Aveam senzația că, într-un fel, dobândisem adevărul în sine, piatra de încercare, de parcă adevărul ar fi fost ceva ce se poate înmâna în chip simplu și necondiționat. Și totuși, ceea ce dobândisem era în același timp un lucru imposibil. Dar nu voiam să cuget asupra imposibilității, nu voiam încă să analizez, încercam doar să mă bucur din plin de bunul dobândit într-un prezent triumfal și senin. Și după un răgaz, în timp ce partea mecanică, curentă, a spiritului meu îmi amintea cu luciditate că e joi, mi-a venit ideea că cea mai bună cale de a-mi trăi în continuare starea de bucurie pură și neanalizată ar fi să mă aflu printre alți oameni, așadar, lucrul care, evident, îmi rămânea de făcut era să mă duc ca de obicei la cină în casa Impiatt.

Am sunat, Laura mi-a deschis ușa, dar, fără să spună un cuvânt și fără să-mi arunce măcar o privire, s-a întors pe dată în salon.

— Bună seara, am spus când am intrat. Aproape că s-a oprit ninsoarea.

Mi-am dat seama că am nimerit în mijlocul unei tăceri încordate.

Freddie, foarte încruntat, stătea cu spatele la foc, Laura se uita la el cu o privire ciudat de strălucitoare și de intensă. Purta o rochie obișnuită de după-amiază, și nu una dintre toaletele ei gen robă. Christopher, îmbrăcat cu costum și cravată, era roșu ca para focului și-și ținea ochii ațintiți în podea. Freddie, care în clipa când am intrat o fixa pe Laura, își întoarse acum privirea către mine. Mi se adresă:

— De ce-ai venit?

— Parcă e joi, nu?

— Ai uitat ce s-a întâmplat aseară?

Lucrul extraordinar era că, într-adevăr, uitasem. Visurile posedă calitatea intrinsecă de a se lăsa uitate, posedă unul din ingredientele uitării. Poate că și unele dintre experiențele de dragoste o posedă. Îmi puteam aminti perfect de blândă jivină și de ecuația metafizică, dar îmi ieșise cu desăvârșire din minte faptul că Freddie sosise la unu noaptea și că-l mințisem cu privire la prezența în casa mea a Laurei, pe care am expediat-o apoi acasă, într-un taxi, cu Jimbo.

— Da, desigur, am spus, acum îmi amintesc.

— Presupun că-ți amintești.

— Am fost drogat, îmi pare foarte rău. Christopher, ești bun să dai lămuriri.

— Da, mă rog... începu Christopher privindu-și picioarele.

— Poftim! zise Freddie.

— A fost drogat, întări Laura. Și eu la fel.

— Când l-am văzut eu, părea absolut normal, stăruia Freddie, doar c-ai fi zis că fusese dezbrăcat și se îmbrăcase în pripă.

— N-ar fi trebuit să-i spun că nu ești acolo, am urmat adresându-mă Laurei. Acum îmi dau seama.

— Christopher ar face mai bine să plece, spuse Freddie. Nu știu ce ți-a venit să-l inviți.

— Nu credeam că Hilary o să vină.

— Îmi pare rău, Christopher, pe tine nu te învinovățesc. Mi-ar face plăcere să discutăm despre pantomimă, dar nu în seara asta.

— Doresc să rămână Christopher, anunță Laura. Christopher, trebuie să rămâi.

— Nu m-am culcat cu Laura, i-am declarat lui Freddie. Nu-i așa, Laura? Asta aveai în minte?

— Ar fi mai bine să plec, zise Christopher.

— Christopher, îți interzic să pleci, îl apostrofă Laura.

— Dar de mâncat nu mâncăm? am întrebat eu, Mi-e o foame de lup.

— Nu-mi pasă ce-ai făcut sau ce n-ai făcut, strigă Freddie. Dar nu vreau să te mai văd în casa mea!

— Asta înseamnă că trebuie să plec imediat?

— Hilary, îți interzic să pleci! interveni Laura.

— Freddie, efectiv ți-ai format o părere greșită asupra ceea ce s-a întâmplat.

— Ani de zile ai tot venit în casa asta, continuă Freddie. Ne-ai plictisit îngrozitor cu serile tale de joi. Am refuzat sute de invitații din cauza ta. Te-am distrat, te-am hrănit, am suportat pisălogeala ta, și-n tot acest timp o dată nu ți-a trecut prin cap să ne oferi și tu măcar o băutură.

— O băutură? Adică să vă fi invitat la mine acasă? Nu cred că ți-ar fi plăcut să vii.

— Asta n-are nici o importanță, mă întrerupse Laura. Faptul că Hilary nu ne-a...

— Freddie, îmi pare nespuse de rău; dacă m-aș fi gândit măcar o clipă că dorești să te invit la mine...

— N-am dorit, îmi reteză Freddie vorba. Fii liniștit.

— Dar parc-ai spus...

— Ar fi mai bine să plec, reîncepu Christopher.

— Nimeni nu părăsește această cameră, porunci Laura.

— Laura, am intervenit eu, te rog lămurește-l pe Freddie că n-a fost ceea ce-și închipuie el.

— Ani de zile ai venit în casa asta, reluă Freddie, și ai băut de ne-ai secat, și ai primit totul ca și cum ți se cuvenea, și o dată n-ai rostit un cuvânt de mulțumire. Și după aceea te-ai apucat să urzești intrigi în spatele meu. Știu că e un lucru lipsit de importanță, Laura mi-a povestit totul...

— Știu că e lipsit de importanță, dar e un lucru dezgustător și n-am să-l înghit. Slavă Domnului că ai avut măcar bunul-simț să-ți dai demisia.

— Nu mi-am dat demisia din cauza Laurei.

— N-ai nici măcar atâta spirit de gentleman încât să recunoști.

— Un gentleman nu trebuie să recunoască ceea ce nu e adevărat, nici chiar într-o situație ca aceasta de față.

— Ești o lichea, un nemernic! Cum de nu mi-am dat seama până acum? Ar fi trebuit să mă aștept la așa ceva...

— Din partea unui om ridicat din mocirlă.

— Una n-are nici o legătură cu alta.

— Firește că cei proveniți de jos, care n-au urmat la școli selecte, nu știu să se poarte.

— Aș putea să-ți găsec scuze pentru faptul că te-ai îndrăgostit de soția mea.

— Dar nu m-am îndrăgostit, nu...

— Câta meschinărie până și în faptul că negi...

— Nu sunt îndrăgostit de Laura.

— I-ai spus lui Tommy că ești.

— Se prea poate că am lăsat-o să creadă așa ceva ca să scap de ea. Tommy ținea morțiș să-și închipuie că e altă femeie la mijloc.

— Hilary, interveni Laura, cum poți îndruga asemenea minciuni?

— Ce minciuni, ce...?

— Știu că încerci să mă ajuți pe mine, dar în stadiul în care am ajuns, cred că-i mult mai bine să spunem adevărul și aș propune ca toți să facem acest lucru.

— Eu trebuie într-adevăr să plec, stărui Christopher. Sunt convins că veți reuși să vă lămuriți mai bine în absența mea.

— Dar, Laura, dragă, eu spun adevărul adevărat.

— Sunt de acord cu Christopher, reluă Freddie. E preferabil să plece și să discutăm lucrurile între noi, cei direct interesați.

— Și el e direct interesat.

— Nu avem nevoie de „martori”. Nu vreau să știu ce a văzut Christopher.

— N-a văzut nimic.

— Eu mai îmi tom o băătură, zise Laura.

— Pot căpăta și eu una? am întrebat, încă n-am băut nimic.

Laura își turnă o porție de whisky curat. M-am dus la măsuță și mi-am oferit o doză generoasă de gin cu vermut. Brusc, mi-am dat seama că Christopher tremura.

Laura era îmbrăcată într-o rochie de *tweed* albastru, elegantă și discretă, iar părul, deși despletit, îi cădea pe spate îngrijit pieptănat. Nu era nici pe departe atât de lung ca al lui Biscuit. Ochiul căprui, distanțați aveau o căutătură sălbatică, iar vocea îi suna mai strident și mai tare ca de obicei. Pe de o parte arăta ca sora-șefă dintr-un spital luând în primire victimele unui accident, iar pe de alta părea o actriță îmbătrânită, care interpreta rolul lui Lady Macbeth cu studiată moderație. Bău o cantitate măsurată de whisky, de parc-ar fi fost un medicament.

— Eu port întreaga vină, spuse Laura la un moment dat.

— Haide, haide, Laura, am intervenit eu, să nu exagerăm. Nimeni nu poartă *o vină*. Freddie a greșit, răstălmăcind situația.

— Nu, nu a greșit.

— Mi-ar părea bine să fi greșit, exclamă Freddie.

— Cred că s-ar cuveni să explic totul, urmă Laura. Îmi pare rău. Dar asta ar fi lucrul cel mai nimerit. Mai ales pentru că îmi dau seama că, după toată încurcătura care s-a iscat, Hilary trebuie să fie desculpat.

— O, îți mulțumesc.

— Eu sunt singura vinovată.

— Uite ce-i, Laura... începu Christopher.

— Stai liniștit, Christopher, lasă totul pe seama mea. Vreau numai să clarific câteva fapte.

— A fost o greșeală, am remarcat eu, dar, oricum, mulțumesc pentru disculpare.

— Poate că, până la urmă, n-ar trebui să... începu Freddie.

— Ba trebuie. Ca s-o luăm de la început, bineînțeles că Hilary e îndrăgostit de mine.

— Nu sunt!

— Își imaginează că, dezmințind, mă ajută, dar faptul nu are nici o importanță. E îndrăgostit de mine de câțeva vreme, dar între noi nu s-a întâmplat absolut nimic întrucât eu nu sunt câtuși de puțin îndrăgostită de el.

— Dar eu nu sunt... am încercat să mă apăr.

— Mi-a fost milă de Hilary, tuturor ne-a fost, pentru că e un om singuratic și nefericit. Și dați-mi voie să spun că nici un moment nu mi-a trecut prin minte gândul că ar trebui să ne invite și el. Cei care duc o existență îmbelșugată trebuie să-i ajute pe cei ce duc o existență nevoiașă, fără să se aștepte la răsplată.

— Nu mai vorbi de lucrul ăsta, o întrerupse Freddie. Nu știu ce mi-a venit să-l pomenesc.

— Hilary nu e înstărit și apartamentul lui e periferic...

— Regret că nu v-am invitat, aș fi făcut-o dacă mi-ar fi dat prin gând...

— Oricum, el nu-i genul de om capabil să întrețină musafirii...

— Sper că nu m-ați considerat nerecunoscător...

— Mie mi-a fost milă de el și mi-am spus că iubirea pe care mi-o poartă de la distanță nu poate face nimănui nici un rău. Poate că a fost o nechibzuință din partea mea.

— Uite ce-i, Freddie, *nu* sunt îndrăgostit de Laura.

— Ba ești, spuse Freddie, se vede de la o poștă. Dar nu te condamn pentru asta, eu...

— Hilary nu-i absolut deloc de condamnat. Presupun că ar fi trebuit să încetăm a-l mai invita la noi...

— Exact, confirmă Freddie.

— Da, așa ar fi trebuit, de îndată ce mi-am dat seama de sentimentele lui, dar ar fi fost păcat să-l privăm de singurul lui prilej fericit de viață de societate.

— Ce știți voi despre viața mea de societate?

— În ce-l privește pe Hilary, se poate să mă fi făcut vinovată de imprudență, dar...

— Ați declarat că vă plictiseam, ei bine și voi m-ați plictisit de moarte în nenumărate rânduri. Mi se oferă numeroase prilejuri fericite de viață de societate, n-am nevoie să apelez la voi.

— Hilary, taci din gură!

— Vă rog să credeți că vă sunt recunoscător pentru toate băuturile pe care le-am consumat la voi, după cum a subliniat Freddie...

— Oh, termină odată cu asta! Iubirea lui Hilary pentru mine e un fapt lipsit de importanță.

— Nu numai că e lipsit de importanță, dar nici măcar nu e un fapt, am accentuat eu.

— Desigur că n-am crezut niciodată că și tu, Laura, ai fi îndrăgostită de Hilary, specifică Freddie.

— Ceea ce e cu adevărat important, reluă Laura, este că eu m-am îndrăgostit nebunește de Christopher.

— O, nu! am sărit. Nu... uite ce-i, zău...

— Laura, vorbești serios? i se adresă Freddie.

— Da. Dar ascultați-mă...

— De Christopher, de băiețandru ăsta, de...

— Da, da, știu c-aș putea să-i fiu mamă, dar asemenea lucruri se întâmplă...

— Laura, nu exagera, o întrerupse Christopher. Te rog, haide să...

— Să nu exagerez! într-adevăr! în orice caz, după cum spuneam...

— Laura, te rog...

— După cum spuneam, nici în cazul ăsta nu s-a întâmplat nimic, deoarece Christopher n-a fost niciodată câtuși de puțin îndrăgostit de mine.

— Bineînțeles că n-a fost, și cu atât mai puțin eu...

— Hilary, te rog să nu te amesteci, mă repezi Christopher.

— În fond, cum ar fi putut Christopher să fie îndrăgostit de mine? Uitați-vă la mine.

— O, nu știu, Laura... am început eu.

— Ceea ce vreau eu să aflu, interveni Freddie, este ce s-a întâmplat ieri.

— Ieri nu s-a întâmplat nimic, am răspuns. Cel puțin acest lucru poate fi stabilit.

— Ieri, replică Laura, s-a întâmplat exact ceea ce am spus și eu, și Hilary. Christopher și Jimbo s-au amuzat să toarne niște drog într-un tort și am picat cu toții. Cel puțin Hilary, Christopher și cu mine am fost drogați. Jimbo nu s-a atins de tort și a avut grijă de noi.

— Dar de fapt a adormit.

— Hilary s-a deșteptat când ai venit tu pentru a doua oară.

— Pentru a patra oară.

— Și pentru că n-a vrut să mă vezi zăcând acolo ca o buturugă, ți-a spus că nu mă aflu la el, ceea ce a fost o prostie din partea lui, dar și Hilary era buimac. Pe urmă m-am trezit și eu, iar Jimbo m-a condus acasă - nici măcar nu-mi mai pot aduce aminte cum am ajuns - singurul lucru pe care mi-l amintesc e că mă aflu în această cameră și-ți înșiram ție verzi și uscate.

— Deci într-adevăr nu s-a întâmplat nimic?

— Firește că nu s-a întâmplat nimic. Numai că prostituatul de Hilary s-a îndrăgostit de mine, iar prostituța de nevastă-ta și-a pierdut capul după un băiat care ar fi putut să-i fie fiu. Și acum, slavă Domnului, toate au luat sfârșit. Îmi pare rău, Christopher, când te-am invitat aici, nu m-am gândit că va avea loc această scenă penibilă. N-am crezut că va fi necesară. Dar a trebuit să-i dovedesc lui Freddie că s-a înșelat în ce-l privește pe Hilary. Și cel mai bun mijloc de a-i dovedi era să-i înfățișez adevărul gol-goluț. De fapt, din momentul în care începi să spui adevărul, acesta se vedește a fi indivizibil, țâșnește în întregime. Și asemenea fapt nu numai că scoate sentimentele la lumină, dar le și nimicește. Regret, Christopher, că ai fost săcâit cu afecțiunea unei femei neroade între două vârste. Asta nu înseamnă că tu m-ai luat vreodată în seamă. Totul s-a petrecut numai în mintea mea. Oricum, acum e de domeniul trecutului. Și cred că e momentul să pleci, și Hilary de asemenea.

— Laura, am spus eu, ești magnifică. Poate că, până la urmă, într-adevăr te iubesc.

— Și atunci, de ce și-a dat Hilary demisia din slujbă? întrebă Freddie.

— Pentru că eram sătul până peste cap.

— Se poate ca Hilary să nu fi urmat școli selecte, lămuri Laura, dar e un gentleman.

— Îți mulțumesc, Laura, dar...

— Așadar te-ai înamorat de Christopher, reluă Freddie, și el nu ți-a răspuns la sentimente?

— Nu. Mi-ai răspuns, Christopher?

— Nu.

— În fond, nici nu putea să ia lucrurile în serios. S-a mulțumit să râdă.

— Și nu s-a întâmplat nimic?

— Nu, bineînțeles că nu. Cum s-ar fi putut întâmpla? S-au declanșat doar câteva simțiri nebunești: a mea, a lui Hilary, iar Christopher s-a comportat față de noi ca Iisus Cristos.

— Îmi pare rău, spuse Freddie, acum înțeleg...

— Așadar s-a clarificat totul, și mă simt *atât* de bine. Și, declar cinstit, întreaga poveste s-a terminat! Slavă Domnului!

— Voi doi, cred c-ar fi mai bine să plecați, ne pofti Freddie.

— În regulă, am replicat eu. Sper că nu mă blamați de-adevăratelea. Îmi pare rău c-am spus că mă plictiseam aici. Adevărul este că niciodată nu m-am plictisit. Am spus-o numai ca să...

— Și sper că și tu ai să înțelegi, îmi reteză Freddie vorba, dacă vom sista invitațiile de joi seara.

— S-a zis cu serile de joi?

— S-a zis cu serile de joi.

— Și ce va fi cu pantomima? întrebă Christopher.

— Ne vom dispensa de ajutorul tău, răspunse Freddie.

Laura, care până atunci stătuse în picioare în mijlocul camerei, aruncând priviri scăpărătoare, se așază acum lângă foc. Începu să plângă încetisor. Freddie se apropie și se aplecă deasupra ei, punându-i o mână pe umăr.

M-am îndreptat spre ușă și am ieșit în hol. Paltonul încă nu mi se uscaseră. L-am scuturat de umezeală, l-am îmbrăcat și m-am dus spre ușa din față. Auzeam pașii lui Christopher în urma mea. Am ieșit din casă și am înaintat pe trotuar în direcția Gloucester Road, apoi, fără să mă întorc, m-am oprit locului așteptând. Christopher m-a ajuns din urmă.

— Hilary, îmi pare teribil de rău.

— De ce?

— Că ai fost folosit ca paravan.

— Am fost folosit ca *paravan*?

— Laura și-a zis că, din moment ce erai îndrăgostit de ea...

— Dar nu eram.

— Ar putea să facă haz de chestia asta și atunci nimeni n-o să observe legătura ei cu mine.

— Și a făcut haz de chestia asta?

— Mă rog, da...

— Așadar toată lumea își închipuie că părăsesc slujba din cauza Laurei.

— Uite ce-i, eu sunt mort de foame, tu nu?

— Ba da. Mă întreb ce-or fi avut ăia la cină?

Am intrat împreună într-un birt și am comandat cârnați cu cartofi piure și bere. Ne-am așezat. Pe tot parcursul absurdităților care se desfășuraseră în casa Impiatt nu încetasem o secundă să mă gândesc la Kitty. Gândul la ea umplea întreaga atmosferă din jurul meu, ca o imensă sferă vibrantă.

— Ceea ce nu înțeleg, am început eu, este de ce s-a simțit obligată Laura să te aducă pe *tine* pe tapet. De ce a făcut tot tapajul ăsta? Evident, lui Freddie îi intrase în cap o idee nebunească în legătură cu mine, care se cerea clarificată. Dar de ce să te târască pe tine în toată povestea, când putea pur și simplu să-și țină gura?

— Simțea nevoia de o dramă, de ceva cutremurător. Voia să termine totul cu un deznodământ de răsunet, cu o jertfă a persoanei ei. După cum a spus singură, a urmărit să nimicească sentimentele pur și simplu expunându-le la lumină.

— Dar din moment ce n-a fost nimic decât o năzăreală de-a ei...

— Ba a fost, răspunse Christopher.

— Ce vrei să spui?

— Sunt amantul Laurei de aproape un an de zile.

— Oh... Dumnezeu!...

— Ne-am cunoscut când a început să scrie articolele alea despre drogați. Și faptul că locuiam la tine ne convenea de minune, pentru că tu ai deprinderi atât de fixe...

— Dumnezeu mare! Dar ce anume ai putut găsi... Înțeleg ce-a găsit Laura la tine, dar cum naiba ai putut tu s-o dorești... sau ai vrut doar să fii bun cu ea...

— Mă rog, tu ești îndrăgostit de ea, așa că ar trebui să știi.

— Hai să terminăm odată cu refrenul ăsta!

— Am iubit-o, mărturisi Christopher. Pur și simplu. Nu m-am putut împiedica, era atât de tandră cu mine. Eu eram la pământ, făcut țandări, și ea m-a cules și m-a adunat. I-am fost recunoscător. Pe urmă ne-am pomenit în pat. Femeile astea între două vârste sunt pârjolite de dorință. Dar nu mă plâng, a fost bine. Însă, înțelegi... o femeie măritată... amândoi aveam un sentiment de vinovăție. Presupun că legătura noastră și-a trăit traiul - am fost amândoi de acord că a sosit momentul să-i punem capăt. Și tot timpul se amuza pe seama ta. Și apoi ieri, când Freddie și-a băgat în cap c-ar fi ceva între tine și Laura...

— A terminat totul cu un deznodământ de răsunet.

— Da. Bănuiesc că a simțit nevoia să te scoată pe tine basma curată. Și, în același timp, a încheiat-o și cu mine.

— Și nu te simți ușurat?

— Ba da. Chiar foarte. Într-un anumit fel. Dar o să-mi lipsească îngrozitor. Nu trupește, o să simt nevoia s-o văd, să stau de vorbă cu ea...

Albastrul pal al ochilor lui Christopher se tulbură brusc de lacrimi. Stătea cu privirile ațintite la pocalul de bere și plângea în tăcere. Deodată, fața lui arătă ca aceea a unui copil andru de paisprezece ani.

— Ce încurcătură oribilă, am exclamat și m-am ridicat în picioare. Trebuie să plec. Christopher, un singur lucru vreau să-ți spun: aș fi nespun de bucuros dacă ți-ai găsi altă casă.

— O, Hilary, ești supărat pe mine... nu fi... îmi pare extrem de rău... n-a fost ideea mea.

— Nu sunt supărat pe tine. Rămânem prieteni. Dar știi... aș prefera că de-acum înainte să locuiești în altă parte.

— Îmi pare rău. Dar, desigur, te înțeleg. Simțind ceea ce simți pentru Laura...

L-am părăsit. Noaptea era friguroasă, neagră ca păcura, dar nu ninge, în momentele astea gândul la Kitty nu-mi aducea nici o alinare, nici o bucurie. Avusesem străfulgerarea mea de paradis, și aceasta nu avea să se mai repete. Marile forțe pe care le insultasem se adunau împotriva-mi ca să mă distrugă.

VINERI

ERA VINERI SEARA, ÎNCĂ O DATĂ
ora șase fără ceva, iar eu mă apropiam încă o dată de ușa casei din Cheyne Walk. Curând după ce sosisem de la birou, primisem un bilet de la Gunnar:

*„Haide să încercăm din nou. Ai putea veni în Chelsea astă-seară la șase? Dacă nu primesc nici un răspuns, te aștept,
G. J.”*

Era o seară fără vânt, înghețată, aproape că simțeau gerul coborând în grădini și plimbându-și degetele peste crengi și frunze, schițându-le contururile. Plutea în juru-mi aburul propriei mele respirații. Am sunat la ușă.

Mi-a deschis Gunnar. Am intrat, mi-am dezbrăcat paltonul și l-am urmat pe scări, trecând pe lângă numeroasele tablouri și prin parfumul familiar, până în salonul deja familiar. Mă îmbolnăvea senzația apropierei lui Kitty și eram bucuros că-mi promisese să nu mai tragă cu urechea. Mă obseda cu disperare grija de a nu da greș și de astă dată, de dragul ei, de dragul lui Gunnar, de dragul unei ultime ancorări în sănătatea mintală, câtă părea să-mi mai fi rămas.

M-am îndreptat spre cămin și m-am întors. Gunnar a închis cu grijă ușa, apoi mi s-a adresat:

— Hilary...

Totul s-a dizolvat, până și Kitty s-a dizolvat. Nu a mai rămas nimic decât numele meu rostit de el. Era ca un glas chemându-i pe cei osândiți, un glas venit de pe alte tărâmuri, dintr-un loc pe care-l credeau pe vecie pierdut.

— Oh, Dumnezeu!... am murmurat.

— Îți mulțumesc că ai venit.

— Gunnar... uite ce-i, crezi c-am putea bea ceva?

— Da, și eu vreau o băutură. Știi că am fost la Crystal?

— Da. Și mă bucur mult.

— E un înger.

— Da. Mulțumesc.

— Mi-a spus că ți-a povestit despre noaptea aceea.

— Da.

— Mă poți ierta?

— Eu... să te iert pe tine?

— A fost un lucru demential..., n-am să încerc să ți-l explic.

Trăisem unul din acele momente extraordinare în care comportamentul uman își găsește scăparea printr-o tangentă.

— Știu. Știu. Crystal te-a iubit.

— Da. M-a mișcat atât de profund, știi, în vremurile acelea.

— Ți-a stârnit mila. Ai fost foarte bun cu ea. Aproape nimeni nu mai fusese până atunci bun cu ea. Aproape nimeni nu a luat-o vreodată măcar în seamă.

— Nu era vorba numai de milă. Era o fetiță amuzantă și plină de vitejie. Și... da... un înger.

— Gunnar, îmi pare cumplit de rău pentru tot ce s-a întâmplat... a fost atât de înfiorător... am făcut atâta rău... și dacă asta îți poate aduce vreo consolare, află că mi-am ruinat complet viața... nici n-am încercat vreodată să mai salvez ceva din ea...

— Acum nu-mi mai aduce nici o consolare.

Ne-am uitat unul la celălalt, în încăpere era foarte cald. Gunnar părea să nădușească. Haina îi atârna deschisă, își lărgise nodul cravatei și își descheiase câțiva nasturi de la cămașă. Și eu îmi simțeam fața umedă și încinsă din cauza trecerii bruște de la frig la cald.

— Acum e mai bine decât data trecută, am spus,

— De ce ai lăsat data trecută să fie cum a fost? mă întrebă.

— De ce-ai impus tu să fie așa? Eu simțeam că e de datoria mea să fac ce dorești tu. Dar dă-mi voie să-ți spun încă o dată... Dumnezeu, sună atât de firav după o asemenea grozăvie... și ce pot cuvintele să exprime...

— E ciudat, n-am crezut vreodată c-o să-mi pese câtuși de puțin. Te-am urât cu atâta violență, nu cred că-ți poți măcar imagina o asemenea ură, și cum poate să mănânce sufletul unui om...

— Dar acum nu mă mai urăști?

— Nu, cred că nu. E posibil să se fi spulberat. Poate că întâlnirea cu Crystal mi-a topit ura. A fost pur și simplu... uluitor... răstimpul petrecut cu Crystal miercuri seara. Ți-a povestit?

— În linii mari. Mi-a spus că ți-a servit pește pané. Și că nu mai mâncaseși pâină atunci.

— Pește pané, da. Și am plâns.

— Asta nu mi-a povestit.

— De ani de zile nu am mai plâns. A fost extraordinar. Iar Crystal mi-a citat din Biblie.

— Ce ți-a citat?

— „Orice lucru care e adevărat, orice lucru care e cinstit, orice lucru care e drept...”

— „...la el să-ți fie gândul.” Capul ei e împuiat de citate biblice. E singurul lucru pe care-l știe.

— Data trecută te-ai purtat ca și cum m-ai fi urât.

— Eram furios. Simțeam că mă disprețuiești. Simțeam că nu faci altceva decât să te folosești de mine. Și bănuiesc că eram dezamăgit.

— Dezamăgit?

— Da. Știi, când am auzit că vii la minister... a încolțit în mine un soi de speranță nebună că, până la urmă, lucrurile se vor lămuri între noi. Știu că pare o idee smintită, ca și cum trecutul ar putea fi schimbat, dar... Și pe urmă...

— Anne e atât de îngrozitor de departe acum, rosti Gunnar.

— Mi-ai spus că ura pe care mi-o purtai mie o prefăcuse pe ea într-un soi de spectru...

— Da. Care nu era deloc ea. Și am simțit... în aceste câteva zile din urmă... că spectrul parcă se destramă... și că reapare ea, adevărata Anne, foarte, foarte departe... dar oarecum în siguranță, descătușată...

— Am iubit-o foarte mult, am iubit-o extraordinar, altfel n-aș fi...

— Da. Da. Ai mai fost îndrăgostit de atunci? Imaginea lui Kitty mă frigea, de parcă în fața chipului meu fusese așezată o tablă înroșită în foc.

— În felul ăsta, nu.

— N-am vrut să te iscodesc, mă întrebam doar dacă ai pe cineva...

— Nu. Sunt singur.

— De ce nu te întorci în lumea universitară, în învățământ?

— Cât de bun ești, cât e de plăcut să stau de vorbă cu tine, mă faci să-mi schimb întreaga optică... la început credeam că vrei să mă omori...

— Da, știu. Poate să existe prea multă ură, poate să existe prea multă vinovăție. În cele din urmă, trebuie să ne debarasăm de aceste balasturi. Ai ceva împotriva dacă continui să vorbesc despre Anne?

— Nu, nu.

— N-ai făcut-o cu bună știință?

— Vrei să spui... ciocnirea mașinii?

— Da. Când te-am vizitat atunci, la spital, nu te-am întrebat, n-am putut. Dar m-am gândit de atâtea ori la lucrul ăsta...

— Nu. N-am făcut-o cu bună știință. Nu am provocat ciocnirea cu bună știință, însă am condus, cu bună știință, primejdios.

Niciodată până atunci nu văzusem lucrurile cu atâta claritate.

— Și de ce ai condus, cu bună știință, primejdios?

Ne uitam fix unul la celălalt.

— Pentru că știam că o pierdusem. Avea de gând să mă părăsească și să rămână cu tine.

— Ți-a spus ea asta?

— Da.

Speram ca Gunnar să nu mă întrebe dacă mi-a mărturisit și că era însărcinată. Nu m-a întrebat.

— Știi... în toți anii ăștia... m-am gândit că poate... în noaptea aceea... se hotărâse să fugă de la mine...

— Nu, nu, nu! Crezuse că o conduc îndărăt acasă, îmi cerea tot timpul să opresc, voia să se întoarcă la tine...

Gunnar scoase un suspin lung, cutremurat, se întoarse într-o parte și rămase tăcut câteva clipe.

Apoi vorbi din nou, pe un ton obosit, meditativ:

— Știi... mare păcat că nu mi-ai scris... atunci... îmi dau seama că poate eu însumi am făcut acest lucru imposibil... sau poate că nu ți-am pus nici o întrebare atunci... nu din pricina urii pe care ți-o purtam... nimic nu mi-ar mai fi putut altera sentimentele... din cauza Annei... eram pornit în inima mea să o condamn, aproape să o urăsc... nu, e prea mult spus... exista în mine o îndurare care învăluia oarecum faptul morții... îndurare care câteodată... numai câteodată... era absentă. Acum văd situația sub altă lumină. În orice lucru există o proporție atât de mare de accidental... presupun că până la urmă trebuie să iertăm totul. Îmi pare rău că n-am avut această discuție cu ani în urmă.

— Poate că n-ar fi avut nici un rezultat cu ani în urmă. Dacă, în general, poate avea vreun rezultat.

— Pe tine te-a ajutat cu ceva?

— Da.

— Cuvintele pot ajuta la ceva?

— Să nu...

— Dar tu știi...?

— Da.

— Sper din toată inima că starea asta de acum să dureze, crezi că o putem menține, sau crezi că încercăm să depășim propriile noastre limite?

Gunnar începu deodată să râdă. Eu simțeam că nu pot râde, dar am zâmbit. Tremuram sub șocul ușurării.

— Ce negocieri perfectă... extraordinară... râse Gunnar.

Dar râsul lui semăna mai curând cu plânsul. Gura mare i se deschidea și se închidea convulsiv, un strop de salivă i se prelingea pe buză, iar ochii albaștri i se închiseră, parcă torturați.

Mă stăpânea grija stingheritoare, aproape penibilă, că pentru el totul decursese foarte bine, că fusese bine servit și se va declara satisfăcut. Am adăugat, cu destulă stângăcie:

— Mai există ceva ce-ai dori să mă întreb?

— Nu, nu cred, s-ar zice că am acoperit întregul program. Oh, Dumnezeule! Hilary, aș dori să-ți găsești o slujbă potrivită, în munca de acum, evident, nu poți ajunge prea departe.

— Nu țin să ajung nicăieri.

— Dar trebuie, pentru tine, pentru Crystal. Ai acel minunat talent lingvistic, încetează să te mai irosești.

— Poate că acum lucrurile or să se mai schimbe.

— Și Crystal... nu s-a gândit niciodată să se mărite?

— Nu. A existat un pretendent, dar a rupt-o cu el.

Să fi știut oare Crystal că Gunnar va avea nevoie de ea, că va avea nevoie de acea convorbire cu ea, să-și fi dat oare seama cât de mult făcuse pentru el? Și visa oare că, într-o bună zi, în viitor, Gunnar ar putea avea din nou nevoie de ea?

Gunnar nu a mai insistat asupra acestei chestiuni. Acum stătea și bea cu înghițituri mari din paharul de whisky și privea la foc, schimonosindu-se, încruntându-se și zâmbind în același timp, mișcându-și buzele de parcă vorbea cu sine însuși și de parcă ar fi fost deja singur. Întrevederea noastră luase sfârșit și acum trebuia să-l ajut să scape de mine.

— Am să plec, am spus.

Aș fi vrut să adaug, dar mi-a fost teamă să rostesc cuvintele: „Ne vom mai întâlni?”.

Gunnar, înălțându-și privirile, păru deodată să fi sesizat întrebarea nerostită, își sorbi răsuflarea, poate că într-un suspin de șovăială, sau poate că pregătindu-se să dea un răspuns. Nu mi-a fost dat să aflu. În acea clipă se întoarse și privi spre ușă. Intrase Kitty în încăpere.

Kitty purta în această seară un costum-pantaloni galben ca pana canarului, care o făcea să arate elegantă și lascivă, părul ei negru părea mai dionisiac ca oricând și lucea; poate că Biscuit i-l periașe din nou. Fața îi scânteia în asemenea măsură de interes, curiozitate și chiar de plăcere, încât era dificil de crezut că posesoarea ei ar fi fost în stare să practice discreția. M-am simțit surprins, speriat, aproape furios. Această apariție a ei avea un aer primejdios de frivol, era o manifestare evidentă a dorinței de a-i vedea pe cei doi bărbați împreună. O clipă mi-am imaginat-o pe Kitty gata să dea în vileag taina noastră, dacă n-o și făcuse până acum.

Gunnar, la rândul lui puțin tulburat, spuse:

— Ah, Kitty, ți-l amintești pe domnul Burde - l-ai cunoscut la familia Impiatt.

— Bună seara, îmi spuse Kitty și-mi întinse mâna.

I-am luat-o în mâna mea, și i-am simțit căldura și strângerea nu tocmai conspirativă. Fața ei îmi apărură învăluită de o ceață. Doream cu disperare să părăsesc casa cât mai repede.

— Bună seara. Mă bucur să vă revăd. Regret că trebuie să plec.

M-am îndreptat spre ușă și aproape că m-am împleticit pe scări.

Când am ajuns la intrare, am constatat cu ușurare că Gunnar venise în urma mea. Nădăjduiam să nu-mi fi remarcat fâstâceala.

— Îți mulțumesc, am spus. Îți mulțumesc.

— Și eu îți mulțumesc. Noapte bună, Hilary.

Ne-am strâns mâinile. Părea o definitivă luare de rămas-bun. Nu eram sigur dacă mă bucuram ori nu.

Am traversat grădinile și am ieșit pe trotuarul de pe malul fluviului, unde am pornit cu pași rari. Gerul lustruise pietrele pavajului, pe care se imprimau urmele de pași. Atâtea emoții confuze săgetau și fulgerau în jurul meu, încât îmi simțeam capul înfășurat parcă într-un voal diafan, scăpărător; eram efectiv un ghem de simțiri intense. Și mi-era rău.

Nu mă îndepărtasem prea mult când am auzit în spatele meu un zgomot ușor de pași, pași de femeie. M-am oprit locului și m-am răsucit pe călcâie. Biscuit, cu scurta de diftină și gluga trasă pe cap. Am pornit mai departe și ea a rămas alături de mine, așa cum făcuse în nenumărate alte rânduri.

Simțeam că eram osteniți, și eu, și Biscuit, osteniți ca două slugi credincioase, care îmbătrâniseră împreună.

— Ei bine, micuță Biscuit?

Scoase din buzunar o scrisoare și mi-o întinse. Am deslușit caligrafia lui Kitty. Scrisă când? Azi după-amiază, sau în timpul discuției cu Gunnar, sau, în mare grabă, imediat după? Curiozitatea mea era însă foarte detașată. Am simțit-o evaporându-se.

— Nu! i-am spus. Du-i-o înapoi lui Lady Kitty.

Biscuit vâri scrisoarea în buzunar. Am mai mers un timp împreună, până am ajuns în colț la Flood Street. Acolo ne-am oprit.

— Biscuit, drăguțo, să nu fii supărată pe mine. Sunt doborât. Hai să ne luăm rămas-bun aici. Lasă-mă să te sărut.

I-am împins pe spate gluga scurtei de diftină. Nu-i puteam vedea fața. Când m-am aplecat și am atins-o cu fața mea, i-am simțit obrații ciudat de calzi și, după cum mi-am dat seama un moment mai târziu, scăldați de lacrimi. Am strâns-o în brațe, fără s-o sărut, doar lipind-o de trupul meu, în timp ce mâinile ei îmi încleștau stofa paltonului. Pe urmă i-am dat drumul; ea s-a întors în direcția opusă, iar eu m-am îndreptat spre King's Road. Deja regretam amarnic că refuzasem scrisoarea lui Kitty.

SÂMBĂTĂ

CEA DE-A DOUA ZI, SÂMBĂTĂ, A debutat cu patru scrisori. Prima, adusă personal noaptea târziu sau poate că devreme dimineața, era de la Tommy și sună astfel:

„Iubitule, am aranjat masa și te-am așteptat, eram atât de sigură că ai să vii; îți preparasem o musaca și turtă de melasă. Eram sigură că ai să vii. De-ai ști cât am plâns din cauza ta. Ah, de-ai putea să-mi dăruiești măcar un copil! Știi bine că doresc să mă mărit cu tine, dar m-aș mulțumi și cu mai puțin. Nu pot să înfrunt ideea unei vieți fără tine, și trebuie să am și eu ceva. Nu s-ar putea să-mi dăruiești un copil, și să locuim în apropierea ta și să ne vizitezi din când în când? Ți se pare o idee atât de nebunească? Trebuie să am ceva de la tine. Și ne-a mai rămas atât de puțin timp. Am fost foarte nefericită așteptându-te; și tu n-ai venit și aș fi vrut să mor. Te rog, dăruiește-mi o rațiune, de a trăi. Vrei să te gândești la lucrul ăsta, te rog, vrei să te gândești?”

*A ta,
Thomas”*

„P.S. Știu că e. ziua când ar trebui s-o vizitez pe Crystal, dar nu mă duc la ea decât dacă-mi dai tu un telefon.”

A doua scrisoare era de la Laura Impiatt și suna după cum urmează:

„Scumpul meu Hilary, îți datorez un noian de scuze și de explicații, dar poate că un simplu «Îmi pare rău» ar fi lucrul cel mai bun. M-am aflat, de multă vreme, într-o situație teribil de încâlcită și sunt profund recunoscătoare că totul s-a încheiat. Mă întreb cât ghiciseși tu? Acum când, ca să spun așa. am ieșit din hățiș, sunt în stare să văd totul mult mai limpede, te pot vedea pe tine mult mai limpede. În pofida a ceea ce, probabil, gândești tu (ești absurd de umil!), iubirea ta pentru mine m-a ajutat și m-a susținut în mare măsură. Doresc să știi acest lucru. Vrei să vii

să-mi faci o vizită? Te bucuri, probabil, că tot ce-a fost s-a terminat, și că acum am putea avea o lungă discuție. Deocamdată clocesc o boală, m-am și pus în pat, dar în curând voi fi din nou pe picioare. Poți veni miercuri seara să luăm o băutură? Freddie va fi plecat la o ședință. Știu că miercurea e una din zilele tale nerezervate. N-ai vrea să devină ziua dăruită mie? Acum ți-aș putea acorda și eu zile fixe. Desigur că serile de joi nu trebuie să înceteze, Freddie n-are nimic împotriva ta. Să lăsăm doar să se mai scurgă puțin timp, joia asta e mai bine să nu vii. Dacă nu-mi dai nici un răspuns, te aștept miercuri pe la șase.

*Cu multă dragoste,
Laura”*

A treia scrisoare era de la directorul gimnaziului din... (...este orașul în care m-am născut). Cuprindea următoarele:

„Dragă domnule,

Am primit scrisoarea dvs. referitoare la domnul Osmand, care a părăsit această școală în urmă cu câțiva ani. Vă informez că scrisoarea Dvs. adresată domnului Osmand a fost reexpediată pe adresa școlii unde a predat după ce a părăsit localitatea noastră. (Urma adresa școlii.) Mi-am îngăduit să-i trimit directorului o copie după scrisoarea pe care mi-ați adresat-o mie. Dar după câte știu, domnul Osmand nu mai funcționează nici la această școală. Sper totuși să fi lăsat noua sa adresă.

*Cu salutări cordiale,
J.P. Bostock”*

Cea de-a patra scrisoare era de la Kitty:

„Ți-am înțeles gestul de refuz al scrisorii mele, dar aceasta este o versiune nouă. Trebuie să te văd. Ne-am putea întâlni mâine, duminică dimineața, la ora unsprezece la statuia lui Peter Pan? Vreau să te întreb ceva cu totul și cu totul ceva special. Ceva extrem de important. Ceva legal de binele lui Gunnar, nu de-al meu. Te voi aștepta.

K.”

Scrisoarea lui Kitty îmi fusese adusă de Biscuit, pe la ora nouă, după ce le citisem pe celelalte trei. Apartamentul meu era ciudat de liniștit și mi-a trebuit un timp până să-mi dau seama că Christopher se și mutase. Am

aruncat o privire în camera lui. Toată stupida și înduioșătoarea harababură de acolo dispăruse. Plecase. M-am simțit întristat și puțin speriat. Sfârșitul unei ere.

Deci nimic nu mă mai putea împiedica s-o invit pe Biscuit înăuntru. Ne-am așezat în bucătărie și am băut câteva cești de ceai. Atmosfera de „camera slugilor” era copleșitoare, bârfa servitorilor la adresa stăpânilor.

— Spune-i că o să vin.

Sentimentul precumpănitor la primirea scrisorii lui Kitty fusese o profundă ușurare. Gestul meu de ieri fusese gratuit. Va trebui să mă întâlnesc cu Kitty, chiar de-ar fi să se prăbușească cerul.

— Da.

— Biscuit, vorbește-mi, spune-mi de una și de alta. Mă întreb cât anume cunoști tu din tot ce se întâmplă. Pun mâna în foc că știi multe.

Biscuit își aruncase scurta de diftină pe podea. Purta niște pantaloni strâmți dintr-o stofă mătăsoasă și o jachetă albastră, matlasată, o versiune mai iernatică a jachetei pe care o purtase când o întâlnisem prima oară. Coada lungă îi era adăpostită sub jachetă. Arăta obosită, micuță și subțire, cu fața ei îngustă și fragilă. Mi-am lăsat mâna pe masă, de parcă îmbiam o pasăre să se apropie, iar ea și-a cuibărit mâna fină în palma mea și mi-a îngăduit să-i mângâi degetele.

— Cunosc unele lucruri.

— Zău? Lady Kitty ți le-a povestit?

— Nu, nu le știu de la Kitty, ci de la Gunnar.

„Gunnar!” Mi-am retras mina în grabă. Faptul că vorbea de ei spunându-le pe nume m-a șocat la fel de mult ca și informația în sine.

— Ce te miră? Trăiesc de ani de zile în casa lor. Crezi că sunt invizibilă?

Da, crezusem că pentru Gunnar era invizibilă.

— Dar...

— Un bărbat, două femei. Am fost pretutindeni împreună.

— Biscuit, nu i-ai povestit...

— Despre tine și ea? Bineînțeles că nu. N-aș fi vrut să-l îndurerez cu povestea asta.

— Fii prudentă! Dacă într-adevăr cunoști unele lucruri, probabil că știi că nu-i nimic rău în povestea noastră, și că nu urmărim decât să-l ajutăm pe el. S-ar putea să mă mai întâlnesc cu ea încă o singură dată...

— Tu și „o singură dată” ale tale! Tu să fii prudent.

— Ce vrei să spui?

— El voia să te omoare.
— Știi și de ce?
— Da.
— Dar nu mai vrea, ieri a fost foarte bun cu mine, acum suntem prieteni.
— Și de ce-ai avea încredere în ei?
— În *ei*?
— Oamenii se pot preface.
— Ce naiba vrei să...?
— O intrigă, o capcană ar fi cea mai bună cale ca să termine cu tine.
— Biscuit, ești *nebună*.
— Trebuie să plec.
— Vrei, te rog, să-mi explici...
— Bun rămas.
— Glumești. O glumă destul de proastă. Atunci, bun rămas până la viitoarea scrisoare.
— N-am să mai aduc nici o scrisoare. Plec de la ei.
— O părăsești pe Lady Kitty?
— Da. Fii cu ochii-n patru. Dacă îi faci cumva vreun rău lui Gunnar, o să te urmărească blestemul meu.
— N-am să-i fac nici un rău. În ordine, pleacă, am obosit și mi-e silă de atâtea enigme.
— Își luă scurta și se strecură pe ușă ca o umbră mișcătoare.

Era sâmbătă seară și mă aflam la Crystal. (Firește, Thomas nu venise, din moment ce nu-i telefonasem.) Afară cădea o ninsoare densă, cu fulgi mari, pufoși. Luasem cina: cârnați, ochiuri, fasole, compot de piersici și budincă cu sos de lapte.

— Nu te duce la ea, spuse Crystal, nu te duce.

Îmi petrecusem întreaga zi acasă reflectând, într-o stare de chinuitoare prostrație. Am zăcut pe pat, literalmente crispându-mă de îndoială și de suferință.

Extraordinarele enigme ale lui Biscuit mă răscoliseră profund și-mi dăduseră senzația că eram pândit de o amenințare, că eram maculat parcă de atingerea unui strigoi. Dorința de răzbunare nu poate fi chiar atât de ușor eradicată. Eram tulburat și năucit și nu reușeam să-mi aduc aminte exact ce spusese Biscuit, cu atât mai puțin ce voise să dea a înțelege. Insinuase oare că întreaga întâmplare nu era decât o intrigă urzită de cei doi soți pentru a

mă ademeni, ca apoi, când se va ivi momentul potrivit, să-mi aplice pedeapsa? Pentru a mă face să-mi reeditez crima și a mă prinde în flagrant delict? Aveam să sfârșesc oare măcelărit de Gunnar la picioarele lui Kitty? Să fi existat oare femei capabile să uzeze de asemenea tertipuri, capabile să găsească plăcere și senzații tari într-o asemenea dramă? De bună seamă că existau. Și s-ar putea să fie Kitty una dintre acestea?

Nu mi-a trebuit mult până să hotărâsc că era cu neputință. În orice caz, mai existau și alte posibilități. În primul rând, trebuia să țin seama de însăși ambiguitatea lui Biscuit. Dat fiind că Kitty avea încredere în Biscuit, mă încrezusem și eu orbește în ea. Să fi fost posibil ca amândoi să ne fi înșelat? Oare ce iubiri tănuite și ce gelozii stăteau la pândă acolo, neștiute de nimeni? Și cât de mult cunoștea într-adevăr Biscuit? O știam în stare să mintă. Mă rog, hazardul pe care-l prezenta Biscuit trebuia acceptat, acum ca și la început; eram fatalist și aproape neinteresat de ceea ce ar putea sau n-ar putea să facă Biscuit. Pericolul mare pândea din alte părți. Kitty, mânată de un impuls de sinceritate, ar fi putut să-i povestească lui Gunnar că se întâlnise cu mine. Care să fi fost semnificația acelei neașteptate apariții a ei în salon, când ne întrerupsese convorbirea? Urmărise oare, într-un fel incoerent și ilogic, să-și diminueze falsitatea prin faptul de a se întâlni cu mine în prezența lui Gunnar? S-ar fi putut s-o roadă vreun sentiment de culpabilitate care s-o împingă să-i mărturisească lui Gunnar totul. Sau s-ar putea să-și spună (nebunește, dar ea avea o bună doză de nebunie) că, din moment ce îmi ceruse să-l ajut pe Gunnar, nu avea mare importanță că ne întâlniserăm clandestin. S-ar fi putut să-i destăinuiească totul lui Gunnar, poate că o și făcuse, gândind că el nu o să obiecteze, și nedându-și seama de felul cum ar arăta lucrurile în ochii lui, indiferent cu câtă grijă i le-ar descrie ea. Să fi reușit oare Gunnar să stoarcă tot adevărul, sărutările de pe debarcader, sentimentele ei, ale mele? Sau poate că se folosisse de ea și o antrenase, fără știre, într-o intrigă de felul celei sugerate de Biscuit?

Lucrul straniu era că, după un timp, după câteva ceasuri - poate - de reflecție, reușisem să privesc foarte calm asemenea posibilitate. Chiar dacă asta era situația, tot trebuia s-o văd pe Kitty. Ba chiar, s-ar fi zis că, dacă asta era situația, abia trebuia s-o văd. Simțeam cum forțele destinului se adunaseră împresurându-mă. Eram oare târât în ispită, fascinat, nu de Kitty, ci de Gunnar însuși, ca să-și desăvârșească răzbunarea? Și dacă era vorba de o intrigă, nu trebuia oare să mă complac, dacă mi se întindea o capcană, nu trebuia oare să cad în ea? Așadar *doream* ca Gunnar să mă ucidă? Firește,

îmi dădeam seama că gândurile mele erau pe jumătate demente. Constituiau, bănuiesc, o febrilă speculație, în interesul unei renunțări care nu avea să mă despartă însă de Kitty, a grozăviilor plauzibile pe care mi le schițase Biscuit. Trebuia s-o văd pe Kitty chiar dacă aceasta ar fi însemnat moartea mea, și chiar dacă ea ar fi pus complotul la cale.

În cele din urmă părea că reușisem să ajung la un soi de concluzie în această chestiune, așa încât m-am simțit în stare s-o las deoparte. Mai importante, mai adânci, erau considerațiile care aruncau din nou umbra îndoielii asupra a ceea ce urma să fac a doua zi. Nu, nu puteam crede că Gunnar jucase teatru în seara de vineri. Firește, sinceritatea nu este indivizibilă, e posibil să fi fost sincer și nesincer în același timp. Dar discuția aceea dintre noi fusese un lucru real, un lucru de mare însemnătate și autentic împlinit. Fără îndoială, un lucru bun; bun, cu condiția ca eu și el să ne putem menține liniștea spirituală necesară pentru a-l face să *dearode*. Gunnar mă urâse, voise să măucidă. Și apoi, deodată, datorită nedezmințitei sale generozități, datorită faptului că există și spirite oneste pe lume, ne-am simțit în stare să comunicăm în bunățate, să ne iertăm pe noi înșine și unul pe celălalt. S-ar fi părut că totul „se îndreptase”. Și acum, în timp ce mă zbuciumam pe pat, mi-am dat seama cât de *fericit* aș fi fost dacă toate acestea s-ar fi întâmplat de la sine, dacă ar fi avut loc doar între mine și Gunnar, fără umbra pe care o arunca Kitty asupra-ne. Existau momente în care blestemam faptul că mi se zădărnicea puțința de a mă bucura de un lucru atât de perfect. Ah, de nu s-ar fi amestecat Kitty! Și totuși, datorită amestecului ei se întâmplase totul.

Mi-am zvârcolit trupul și spiritul încolo și încoace și, pe măsură ce se scurgeau ceasurile, mi se întărea impresia că, la urma urmei, toate evenimentele se perindau pe un uriaș fundal predestinat, care, tocmai din pricina predestinării sale, era întru câtva senin: dragostea mea pentru Kitty. Faptul de a fi îndrăgostit se autocertifică prin propria sa universalitate, inspiră și glorifică universul cu o energie care, asemenea unui drog, devine o necesitate a conștiinței. Fără de ea, scena e mohorâtă. Fără de această pulsantă comuniune totul e mort. O stare dementă, poate că indezirabilă, ostilă dreptății, mărinimiei, bunului-simț. Dar, față de propriii ei sclavi, se justifică mai mult decât orice alt lucru în ochii unui muritor. Firește că aveam s-o văd din nou pe Kitty, Dragostea mea pentru ea era un lucru bun, măreț, neașteptat, supergratuit. Îmi făcea bine să mă simt transformat, zguduit, cu oasele sfărâmate, cu spiritul devastat de această experiență.

Cum aş fi putut dori să fie altfel sau cum nu aş fi putut dori suferinţele pe care le presupunea? La sentimentele pe care mi le purta ea nu cutezam să mă gândesc, la viitor refuzam să mă gândesc. Îmi spuneam că nu exista nici un viitor. Nu există „speranţă”. Existau, aşa cum îmi dădeam seama în chip obscur, doar diverse „lucruri bune”. De-aş putea doar răbda, ţinându-le separate, fără să sper nimic, fără să plănuiesc nimic, fiind pregătit pentru orice adâncuri de suferinţă, atunci poate că, în cele din urmă, s-ar ivi vreun fel de milostivă dispensă şi, până la sfârşit, toate s-ar aranja într-un chip încă necunoscut mie.

— Nu te întâlneşti cu ea, îmi spuse Crystal. Mi-e îngrozitor de teamă. Femeia asta o să te ducă la pierzanie.

— Nu fi proastă! Nu ştii nimic despre ea.

Stăteam împreună bând vin, cel puţin eu beam. Crystal îşi trăsesese scaunul lângă al meu şi mă privea intens şi stăruitor, cu ochii ei galbeni, dilataţi. Mă simţeam străbătut de un curent de electricitate, de neastâmpăr, zvâcneam de anxietate, de dorul lui Kitty, de dragoste, de măreţia recentelor mele trăiri.

— Dragule, nu te întâlneşti cu ea. Las-o în pace. Mă bucur atât de mult că te-ai văzut cu Gunnar şi că totul a decurs bine. Lasă lucrurile aici, nu le mai forţa din moment ce ai ajuns la un rezultat. Nu te mai vedea cu ea, nu te mai vedea nici cu el. Haide să plecăm, acum cât mai putem. Sunt atât de bucuroasă c-ai renunţat la slujbă. O, haide să plecăm în altă parte!

— Crystal, n-aş mai putea căpăta acum o slujbă universitară. Ăsta-i un vis.

— Mă rog, orice fel de slujbă am munci amândoi, noi am fost întotdeauna săraci. Vreau să plec de aici.

— Unde, scumpa mea?

— Ne-am putea întoarce în... Am auzit de la...

— Crystal, nu mă mai întorc în... O ştii foarte bine. Nu fi nesăbuită.

— Te rog, Hilary, haide să plecăm acum, înainte de a se întâmpla ceva. Aş vrea să începem o viaţă nouă.

— Şi eu aş vrea. Dar nu-i uşor.

— Am fost atât de nefericiţi în toţi aceşti ani, mai nefericiţi decât ar fi fost necesar, şi a fost rău, am fost nefericiţi într-un chip rău.

— Se poate să ai dreptate, dă-i prea târziu ca să mai schimbăm ceva.

— Nu-i prea târziu. Eu port vina, te-am lăsat întotdeauna pe tine să hotărăşti totul...

— Asta a fost o prostie din partea ta, nu?

— Te-am lăsat să te macini și să te frământă din cauza... aceluia... te-ai zdruncinat la nesfârșire, și ar fi trebuit să-ți cer să încetezi. Ar fi trebuit să încercăm să fim fericiți.

— Poate. Dar toate astea sunt afirmații abstracte. Spiritul omenesc e un element neliniștit și, totodată, puternic. Nu poți pur și simplu să apeși pe un buton și să decretezi „voie bună”.

— Acum că ai avut această minunată convorbire cu Gunnar... e timpul să pleci... te rog, te rog, fă-o de dragul meu, niciodată până acum nu ți-am spus așa ceva, niciodată până acum nu te-am implorat... o fac acum... te rog nu te mai întâlnești cu ea... nu-i nevoie să te mai duci la slujbă... haide să plecăm într-o vacanță, să plecăm oriunde...

— Nu fi neroadă, Crystal, oricum nu avem bani. Unde ai vrea să pleci, în sudul Franței?

— Mi-ar plăcea să plec în Franța. Ce mult aș dori! Acum am impresia că am procedat prost. N-ar fi trebuit să accept să ducem viața pe care am dus-o. Am trăit în toți acești ani ca un șoarece...

— Cel mai scump și mai dulce șoricel care a existat vreodată!

— Într-o vizuină, pur și simplu stând și așteptându-te să vii să mă vizitezi; la asta s-a rezumat totul și asta nu-i viață...

— Știu, știu, știu, nu mi-o spune, nu mă mai chinui! Am vrut să te fac fericită, când eram tineri nu mă gândeam la nimic altceva; voiam să izbutesc pentru tine, voiam să fiu bogat pentru tine, și iată la ce-am ajuns.

— Nu m-am plâns niciodată...

— Poate c-ar fi trebuit s-o faci, dacă ai simțit nevoia.

— Poate c-ar fi trebuit s-o fac. Uneori e un păcat să fii nefericit. Te rog, haide să plecăm într-o vacanță. Am să-mi fac câteva rochii. Mi-ar plăcea să stau la un hotel. Niciodată în viața mea n-am locuit la un hotel.

— Crystal, iubito, încetează, altfel ne faci pe amândoi să plângem, ca pe vremuri în vagonul mătușii Bill. Nu putem pleca, într-o vacanță din două motive: a. pentru că nu avem bani, b. pentru că trebuie să rămân aici și să isprăvesc o serie de treburi. Sunt obligat să-mi termin luna la birou, am nevoie de timp, am nevoie de afurisiții ăia de bani. Și-apoi s-ar putea ca Gunnar să dorească să mă mai vadă. Eu...

— Tu dorești s-o vezi pe ea. Țasta-i unicul lucru care te reține.

— Nu fi atât de dușmănoasă.

— Nu sunt dușmănoasă, sunt speriată. Cred că am să-l chem din nou pe Arthur.

— Să-l chemi pe Arthur? Credeam că am terminat-o cu Arthur.

— Dragule, doresc atât de mult un copil. Eu n-am nimic de la viață. Desigur, te am pe tine...

— Recunosc că asta-i egal cu nimic.

— Îmi doresc un copil. Un copil ar schimba totul pentru mine. Doar nu vrei să rămân aici până îmbătrânesc și mă acresc? Nu m-am plâns niciodată, dar uite că acum mă plâng. Poate că așa începi să îmbătrânești și să te acrești. Trebuie să schimb lucrurile.

— Lucrurile se pot schimba în mai rău.

— Știu că nu-ți place Arthur...

— N-am nimic împotriva lui Arthur. Doar că-l socotesc o nulitate.

— Mă rog, și eu sunt o nulitate...

— Crystal, nu ești, tu ești sora mea. Și acum încetează să te mai văicărești.

— Am putea să plecăm cu toții... mi-ar plăcea atât de mult să trăiesc la țară...

— Vrei să spui tu cu mine și cu Arthur? Pe mine nu mă pune la socoteală. Eu nu plec nicăieri cu tine și cu Arthur. El era gata să ne urmeze în Australia.

— În Australia?

— N-are importanță. Te iubește încă, și te așteaptă, îți propun să pleci cu Arthur în Australia și să aveți șase copii.

— Hilary, nu fi supărat.

— Nu sunt supărat, sau dacă aș fi, aș merita să fiu împușcat. Crystal, te rog, nu mă *sâcâi* acum cu lucrurile astea.

— Îmi pare rău.

— Te rog, în momentul de față nu mă chinui, pentru că mă chinuiești. Trebuie să mă gândesc la atâtea lucruri, am de luat atâtea hotărâri, și atâtea de făcut! Și peste toate, trebuie să-mi găsesc o blestemată de slujbă. Probabil că lucrul cel mai bun pentru mine ar fi să mă sinucid. Atunci ai putea trăi de-a pururi fericită alături de Arthur.

— Oh, iubitele... nu vorbi așa... știi bine că Arthur nici nu contează... tu ești singurul care contează pentru mine.

— Inimioara mea, știu că-i îngrozitor, și că am trăit stupid. Ai perfectă dreptate, a fost un soi de lașitate morală, o pură obsesie, care nu a avut nimic bun în ea. Acum îmi dau seama de toate astea, dar ce mai pot face? Bănuiesc că am confundat ideea ispășirii cu un fel de mânie frustrată și

autodistructivă împotriva a toți și a tot... Dumnezeu... Dumnezeu, până și pe tine te-am făcut să suferi... probabil că a pornit din acea cumplită religie răzbunătoare în care am fost educați.

— Nu spune asta. Dacă noi am greșit, înseamnă că n-am folosit cum trebuie religia.

— N-am să te contrazic. Bezna se întetește, fie Domnul cu mine!

— Nu te mai întâlnești cu ea.

— Crystal, trebuie s-o văd.

DUMINICĂ

NINSESE ÎNTREAGA NOAPTE.

Acum se arătase soarele. Mă aflam cu Kitty în grădinile Kensington. Ne întâlnisem la statuia lui Peter Pan și mersesem de acolo la acea „grădină Leningrad” a mea. Aici se aflau foarte puțini oameni. Câțiva indivizi bine înfodoliți își scosese rășinile la plimbare, și urmăreau cu o absurdă plăcere uimirea câinilor în fața zăpezii, joaca lor, amprentele labelor în omăt. Apa din bazinele de piatră înghețase și câteva rășuște lunecau pe gheață, cu o comică precauție. Pe marginea fântânilor atârnav bărbi de țurțuri albi, opaci. Dusesem două scaune într-un mic pavilion de piatră, din capăt, și ședeam acolo, într-un colț. Pavilionul, încotoșmănat în zăpadă, era retras și intim, iar colțul nostru aproape obscur. Ninsoarea înăbușise zgomotul circulației, îmblănișe întreaga lume în jurul nostru, ne izolase, boltindu-se asupra-ne. Când și când, câte un câine se năpustea până în prag, adulmeca și apoi o lua la fugă, nebun de bucuria zăpezii, în timp ce un stăpân zâmbitor, înfășurat în lăni, venea după el, tăind părtie prin nămeți. Nimeni altcineva nu se mai ivi. Drept în față, între două nimfe de piatră, unduia țărnuțul lacului, aurit de sălcii, iar cerul scânteind albastru, fără nici o scamă de nor, se arcui peste parcul scufundat în omăt. Nu adia nici un firicel de vânt.

Întâlnirea cu Kitty era o culme de bucurie calmă, întâi fusese chin, teamă, nehotărâre, apoi, treptat, prezența ei precumpănise, anihilând orice altceva. Și după aceea am fost doar alături de ea, în timp ce se lăsase o stranie uitare, un deplin calm al desfătării. Dintr-o dată, adânc, în cele mai îndepărtate falii ale ființei mele, se statornicise binele. Și totul era atât de ciudat de simplu, de o simplitate fără de prihană, ca aceea a copilăriei. Până și Peter Pan, înveșmântat în nea, un nedeslușit gorgan de cleștar vărgat cu dungi poleite în aur, părea pentru prima oară un monument al inocenței, la fel de neprihănit ca și copilașii care veneau să dezgroape, cu mânuțe vârâte în mănuși de lână cu un deget, iepurașii și șoriceii bine cunoscuți de pe

pedestalul înzăpezit. Iar Kitty și cu mine eram ca doi copii, râdeam, ne legănam împreună.

— O, Kitty, te iubesc, îmi pare rău, dar te iubesc, și-mi place s-o spun, e imnul meu de slavă către omenire, tu nu trebuie să faci nimic, îți iubesc mantoul, e atât de scump și miroase atât de bine, îți iubesc nasul, îți...

— Hilary, încetează, dragul meu Hilary. Vorbești de parcă am avea într-adevăr inima ușoară.

— Haide s-o avem! S-au petrecut atâtea în mintea mea de când te-am văzut ultima oară...

— Da, da. Și într-a mea. Oh, dragule... țin atât de mult la tine, mă preocupă atât de mult tot ce ți se întâmplă, n-ai idee cât de prezent mi-ai fost în minte în toți acești ani...

— O prezență oribilă, îmi imaginez,

— Firește că eram curioasă să te cunosc.

— Era de așteptat să mă urăști.

— Ciudat, dar niciodată nu te-am urât.

— Ți-era milă de mine. A fost un sentiment profetic. Nu s-ar spune că ți-ai însușit simțirile lui Gunnar.

— Încercam să fiu detașată. Și apoi sentimentele lui n-au fost niciodată prea clare, era în el un adevărat câmp de bătălie.

— Vineri s-a purtat atât de minunat cu mine, a fost atât de generos, de simplu, totul a părut dintr-o dată clarificat și ușor, așa cum ar trebui să fie lucrurile în paradis.

— Crezi că totul e ușor în paradis?

— Kitty, îmi place să stau de vorbă cu tine, în prezența ta e atât de natural să vorbești, e atât de natural să flecărești, eu care de obicei nu flecăresc. Da, dar paradisul nu poate fi decât pe pământ. Toate baricadele se prăbușesc în jur, și un cristal de personalitate, care e însăși esența ființei tale, și de care, poate, nici n-ai fost conștient că există, înțelege, în sfârșit, totul și atunci ierți totul, nu, nici măcar asta, e o versiune prea personală...

— Îmi pare atât de bine că ai putut discuta omenește cu Gunnar, de atunci e cu totul alt om.

— Într-adevăr e mai bine?

— Da, da, da.

— N-ai ascultat discuția, nu-i așa? De ce ai venit la urmă? Era să leșin când ai intrat.

— A fost o hotărâre pripită... dar am vrut să fiu cu voi doi, împreună... să-mi dau seama că e posibil.

— O, scumpa mea... Crezi că o să-l văd pe Gunnar din nou?

— Așteaptă, așteaptă, am o sumedenie de lucruri să-ți spun...

— Kitty, nu pot să irolesc dragostea mea pentru tine, nu pot, nu trebuie să fie irosită, să se răspândească pe fața universului, trebuie să mă ajuți...

— Tu m-ai ajutat atât de mult...

— Eu, pe *tine*?

— Da, și nu numai ajutându-l pe Gunnar. Simt, deși sună cam bizar, simt că în sfârșit ea a pierit.

— Anne...?

— Ai iubit-o foarte mult, nu-i așa?

Ideea că Kitty ar putea fi geloasă pe Anne din cauza mea îmi fulgeră îmbietor prin minte, apoi se mistui ca o rachetă luminoasă.

— Da.

— Mă bucur c-ai iubit-o... vreau să spun că altminteri totul ar fi fost...

— Și mai îngrozitor.

— Știi, e un soi de experiență stranie, de durere stranie, să o văd acum, apropiindu-se de mine prin prisma ta, învesmântată parcă într-o viață nouă, o nouă Anne...

— E aceeași Anne, draga mea Kitty. Și Gunnar, și eu am iubit-o și acum e moartă. Și dacă a existat vreo fantomă a ei nu a fost decât cea inventată de mânia lui Gunnar, și acum s-a spulberat.

— Da, l-am auzit spunând acest lucru. Desigur că a suferit. Și *tu* ai suferit. Dar suferința mea e stupidă, vreau să spun suferința pricinuită de ea. Eram geloasă pe Anne de parcă ar fi fost încă în viață.

— E posibil să fim geloși pe cei morți, dar trebuie să ținem minte că sunt morți - și, inevitabil, în gelozia noastră se amestecă și un strop de milă.

— Da, acum mi-e foarte milă de ea, simt numai milă, de parcă toate resentimentele s-au volatilizat.

— Când ne-am întâlnit prima oară mi-ai spus că dorești ca soțul tău să trăiască în întregime în prezent, alături de tine, să nu mai fie un om hăituit.

— Da, și cred că acest lucru s-a întâmplat, sau, în orice caz, e pe cale să se întâmple.

— Atunci misiunea mea a fost îndeplinită. Pe loc mi-am dat seama că fraza avea o rezonanță neliniștitoare, și am adăugat în grabă: Asta e prima dată când pot să mă uit la tine ca lumea.

— În plină lumină! Nu mai sunt tânără, cel puțin nu atât de tânără ca ea...

— Ssst!

În colțul nostru adumbrat, lumina reflectată a zăpezii se cernea domol dar foarte clar. Ședeam pe jumătate întorși unul către celălalt, genunchii aproape atingându-ni-se. Kitty purta mantoul de vizon, pe care-l descheiase, lăsând să se vadă dedesubt o rochie de stofă maro-cenușie și un șirag de perle. Cizmele înalte din piele neagră îi erau udate de zăpada topită. O glugă din blană de culoare închisă îi ascundea părul și fruntea. Fața îi strălucea de vitalitate, răspunzând frigului cu un val de roșeață pastelată în obraji ce păreau pictați în tempera; gura lungă, hotărâtă, îi era roșie, și buzele i se țuguiau de emoție în mici *moues*²⁵. Ochii de piatră albastră, stropită, ușor umeziți de ger, de parcă piatra din ei ar fi fost scăldată de spumă mării.

I-am sărutat obraji. Erau foarte reci și catifelati, și mi-au dat senzația că sărut un fruct glasat. I-am sărutat în grabă buzele care erau umede și calde. Kitty continuă să se uite la mine, dar rămase nemișcată.

— Kitty, suntem nebuni, sau cel puțin eu sunt. Îți aparțin. Fă cu mine ce vrei. Aș vrea să fiu sluga ta, ca Biscuit.

Numele lui Biscuit păru să răspândească o aură neplăcută, și mi-a revenit pe jumătate în minte scena de ieri. Mi-am mai amintit că cineva (cine oare?) îmi spusese că Biscuit, desigur, căra scrisorile lui Kitty la jumătate din populația Londrei. N-o puteam întreba pe Kitty câți sclavi avea. Asemenea întrebare nu e menită să fie pusă de un sclav. Ca să parez imaginea lui Biscuit, am întrebat:

— A plecat?

— Cine?

— Biscuit. Mi-a spus că are de gând să te părăsească.

— Ah, a stat de vorbă cu tine?

Părea puțin bizar că asemenea idee nu-i trecuse până acum prin minte, își imagina oare că Biscuit îmi preda misivele ei într-o tăcere respectuoasă? Amintirea faptului că o sărutasem pe Biscuit, și nu numai o dată, își înalță capul în chip acuzator și stânjenitor.

— Nu, bineînțeles că n-a plecat, răspunse Kitty. Mereu spune că o să mă părăsească. Dar de fapt nu m-a părăsit niciodată și îndrăznesc să cred că nici nu mă va părăsi vreodată.

Nu părea să-i facă plăcere subiectul Biscuit, Poate că existau unele istorii pe care Biscuit le-ar fi putut istorisi. Am simțit, și știam că și Kitty simte la

fel, că acum, în aceste prețioase momente pe care le petreceam împreună, trebuia să discutăm numai lucrurile esențiale și să ne comunicăm numai ce era necesar și foarte limpede. Pentru mântuirea mea, mă rugam, pentru mântuirea mea!

— Ascultă-mă, Hilary, îmi spuse și își scoase mânușa. Mâna ei caldă dibui după mâna mea neînмănușată în măneca largă a paltonului. Ai spus adineauri că suntem nebuni. Poate că suntem. Dar hai să fim nebuni cu un anumit rost. Am două lucruri foarte speciale pe care trebuie să ți le spun, două inițiative pe care vreau să ți le sugerez. Una e puțin cam nebunească și va necesita o doză bună de curaj, cea de-a doua e foarte nebunească, și ar necesita o mare cantitate de curaj.

— În ce privește curajul, am zis, sunt omul tău.

Și în timp ce-i țineam încheietura mâinii, răspunzând străngerii ei calde și ferme pe sub măneca paltonului, o iubeam și o doream cu atâta tărie, încât îmi venea să gem. Am adăugat:

— Am remarcat distincția pe care ai făcut-o între „va necesita” și „ar necesita”.

— Cum?

— Ai spus că prima inițiativă va necesita curaj, iar ce-a de-a doua ar necesita. Ceea ce înseamnă că prima va fi dusă cu certitudine la îndeplinire, iar cea de-a doua e îndoielnică.

— Cât privește prima inițiativă, poate că nu-i prea surprinzătoare. Eu și Gunnar suntem un menaj foarte fericit, și ne iubim mult unul pe celălalt.

Am descleștat încet strânsoarea în care-i țineam mâna, iar ea și-a retras-o foarte lent.

— Îți accentuez acest lucru pentru că trebuie să alcătuiască fundalul a ceea ce va urma.

— Al inițiativei.

— Al ambelor inițiative. Spuneai... că mă iubești... și că nu vrei să irosești această iubire, că vrei să o faci să trăiască...

— N-aș putea-o împiedica să trăiască, este lucrul cel mai viu din univers, știi bine ce rară e iubirea absolută...

— Ți-am povestit că am vrut să mă aflu cu tine și cu Gunnar în aceeași încăpere, doar ca să constat dacă e posibil. Și a fost posibil.

— Lumea nu s-a prăbușit. Stelele nu s-au pulverizat.

— Vezi tu... ca să folosesc cuvintele tale... nici eu nu vreau să te iroresc.

— Mă vrei... prin preajmă?

— Da.

— Dar, Kitty, în viața ta sunt o sumedenie de oameni, și probabil că fiecare te iubește...

Era punctul maxim de care îndrăzneam să mă apropii cu aluzia mea la toată puzderia de scrisori adresate întregii Londre.

— Nu. Tu ești ceva deosebit. Trăiești de atâta vreme în mintea mea. E greu să-ți explic. E ca și cum ai fost întotdeauna un element necesar, ca și cum, în chip straniu, ai fi făcut întotdeauna parte din căsnicia mea. Eu m-am îndrăgostit de Gunnar atunci când mi-a povestit despre tine și despre Anne.

— Dumnezeuule!

— Mi-era atât de milă de el. Mi-era atât de milă de tine. Și am trăit în această milă. Am fost într-adevăr foarte singură. Nu numai din cauza deprimărilor lui Gunnar. El și eu venim din lumi total diferite, și am trăit alături de el, în lumea lui. Dragostea - nu mă refer la aventuri de dragoste, ci la dragostea adevărată - a fost foarte rară în viața mea. Așa încât, înțeleg!...

— Voi face tot ce dorești tu...

— Nu te angaja încă. Nu ai aflat cea de-a doua idee a mea. Prima constă doar în faptul că am putea fi toți trei prieteni. Asta-i simplu, nu?

— E sublim, dar crezi că-i cu puțință? Gunnar, desigur, nu știe că ne-am întâlnit decât în seara aceea la familia Impiatt, și vinerea trecută...

— Firește. Și n-am să-i spun niciodată despre celelalte întâlniri. Am ținut să te văd numai pentru binele lui. Nu e nici un păcat în asta. Și, de asemenea, nu e nici un păcat să păstrăm taina. Această parte a prieteniei noastre va aparține, în foarte scurtă vreme, trecutului și va trebui să rămână o taină între mine și tine, un colțișor în care ne vom întâlni doar în amintire, foarte ascuns...

Am încercat să-mi imaginez acest colțișor. Din nefericire, și Biscuit se afla pe acolo, numai că, fără îndoială, prezența ei era total lipsită de importanță.

— Doresc ca acum să avansăm foarte încet și cu multă precauție și, treptat, să aducem totul la lumină...

— Totul?

— În afară de aceste întâlniri... adică vreau să vii la noi ca prieten, și mai târziu, dacă ne vom întâlni vreodată singuri, Gunnar va ști, pentru că nu va exista nimic de ascuns, totul va fi...

— Nevinovat.

Simțeam că mă cuprinde amețeala. Mă vedeam în minte luând regulat cina în Cheyne Walk. Aș putea să le rezerv seara de miercuri. Și prânzuri tête-à-tête cu Kitty la Savoy. Desigur, ea va trebui să le plătească. Era, după cum se exprimase Kitty, un lucru nebunesc. Dar care ar fi fost alternativa?

— În ordine, am spus.

— Ai suficient curaj?

— Da. Dar va trebui ca tu să pui totul la cale, să organizezi totul, să controlezi totul...

Mă simțeam invadat de o sumedenie de întrebări importante privitoare la o asemenea stare de lucruri, dar acestea au fost înecate de fluxul speranțelor și al temerilor, care m-au determinat să-mi țin gura. Dacă, măcar, s-ar putea să nu o pierd până la urmă pe Kitty! Mai bine să o las pe ea să vorbească, să ticluiască, să conducă.

Kitty îmi citi gândurile:

— Nu încerca să întrezezi prea mult în viitor, nici eu nu reușesc. Bizuie-te pe simplitatea necesităților noastre. E vorba de o iubire pe care, în chip egoist, doresc să o păstrez, pe care nu vreau s-o pierd...

— Atunci mă voi bizui pe egoismul tău.

— Bine. Dă-mi voie acum să-ți înfățișez cea de-a doua idee a mea. Și ține-ți o clipă răsuflarea.

— Mi-o țin. Femeie vitează și minunată ce ești! Știi că te-am admirat adânc chiar din prima zi, atunci când ne-am întâlnit la statuia lui Peter Pan, erai atât de... ca un om de stat!

— Grozav compliment. Ascultă-mă. Gunnar și cu mine nu avem copii.

Am simțit un fior rece în inimă. O secundă mi s-a nălucit fața Annei, așa cum am văzut-o în seara aceea în mașină, speriată, rugătoare, implorându-mă să opresc, ca să se poată reîntoarce la soțul ei.

— Nu avem copii și lucrul ăsta a constituit o sursă de amărăciune pentru noi. Adevărul este - și acum îți voi dezvălui un secret pe care nu-l știe aproape nimeni, nici măcar Gunnar - că el nu poate avea copii.

— El...?

— A suferit acum câțiva ani o operație... și una dintre consecințe... a fost aceasta. Medicul mi-a comunicat mie, și eu am hotărât să nu-i spun lui Gunnar. Nu știe.

O boare de logică rece păru să pogoare asupra-mi, ca și cum dintr-odată totul devenise foarte limpede, foarte bine orânduit și foarte înspăimântător.

M-am încordat tot, așteptând glonțul în piept.

— Amândoi dorim cu disperare un copil. Și Gunnar refuză să adopte unul, vrea copilul meu. Or eu am depășit treizeci de ani.

Parcă mai auzisem acest refren.

— Hilary, vreau să-mi dăruiești un copil.

Boarea de logică rece îmi fusese de ajutor. Acum mă simțeam și eu foarte limpede, foarte bine orânduit și foarte înspăimântător. Am fost în stare chiar să-i și zâmbesc. I-am spus:

— Am fost amândoi de acord că nu sunt decât un simplu instrument, o unealtă, dar ar însemna să dăm o interpretare prea literală acestui lucru. Scumpă, iubită, adorată Kitty, ești într-adevăr nebună, de o glorioasă nebunie. Mi-ai înfățișat cea mai minunată și mai frumoasă idee nebunească din câte am întâlnit vreodată. Mă simt de parcă mi-ai oferit Taj-Mahal²⁶. Tot ce pot face este să-l împăturesc frumos la loc și să ți-l dau îndărăt. Poate că-l pot strânge astfel încât să-ți încapă în poșetă.

— Bineînțeles, din toate punctele de vedere, va fi copilul lui Gunnar. Hilary, fii serios...

— Sunt. sunt serios. Kitty, dragostea mea, te iubesc atât de mult; te rog, folosește-ți scumpă, minunata ta minte. Cum îți imaginezi tu că ar reacționa Gunnar dacă...

— Nu va ști niciodată. Cum s-ar putea măcar să-i treacă prin cap ceva atât de bizar? Planul meu este ocrotit prin însăși nebunia lui. Îmi dau seama că-ți cer un lucru teribil, și nu i l-aș cere nimănui altcuiva... tu ești singurul... ție ți-l pot cere...

— Din cauza relației speciale în care ne aflăm?

— Da. Din cauza trecutului. Mi-l datorezi...

— Îi datorez lui Gunnar un copil.

— N-am vrut să spun asta, dar dacă vrei, așa stau lucrurile... ai afirmat că ești gata să faci orice pentru mine. Ar trebui să faci orice pentru el.

— Dar, Kitty, asta-i un lucru cu totul special pe care nu oricare bărbat ar accepta să fie făcut de altul în locul lui.

— Va trebui să fie făcut...

— În chip desăvârșit. Da. Dar unele lucruri, prin însăși natura lor, nu pot fi împlinite în chip desăvârșit.

— Îmi dau seama ce va însemna pentru tine povara tăcerii...

— Cu povara tăcerii aș mai scoate-o la capăt. Dar pur și simplu n-aș vrea să fiu omorât.

— Dar...

— Să presupunem că pruncul tău ar vădi o curioasă asemănare cu mine? Nu crezi că asemenea lucruri i-ar furniza bietului Gunnar noi subiecte de meditație? Gunnar e blond ca un viking, de fapt e un viking...

— Eu nu sunt.

— Să presupunem că micuțul ar ieși cu ochi căprui?

— Tatăl meu avea ochi căprui. De fapt, dacă stau să mă gândesc, tatăl meu semăna mult cu tine...

Am început să râd, zvârlindu-mi capul pe spate, întinzându-mi picioarele și vârându-mi mâinile adânc în buzunare.

— Hilary, ce-i...?

— Mi s-a năzărit o idee grozav de nostimă. E teribil de năstrușnică, exact ce lipsește ca planul tău minunat să fie într-adevăr desăvârșit.

— Ce?

— Eu n-am știut niciodată cine a fost tatăl meu. Tatăl tău a vizitat vreodată nordul Angliei?

— Da, cred că da.

— A fost vreodată în orașul...

— Nu știu.

— Ce făcea? Vreau să te întreb dacă se mai ocupă cu ceva în afară de a fi lord, sau ce era?

— Da, era inginer și inventator. A inventat tot felul de motoare uriașe... obișnuia să viziteze topitoriile de oțel și...

— Și în orașul... exista o topitorie de oțel.

— Hilary, doar nu vrei să spui...

— Nu, nu, desigur că nu, glumesc. Cum ar fi putut tatăl tău s-o cunoască pe mama mea? E de neconceput. Numai că, dacă pe lângă toate celelalte ar reieși că suntem frate și soră, ar fi, într-un fel... ar fi realmente Taj-Mahal!

— Hilary, te rog, încetează cu râsul.

— Scumpa mea Kitty, nu pot să accept, știi foarte bine că nu pot. La modul obiectiv, ar fi o crimă cumplită împotriva lui Gunnar, și chiar dacă am scăpa de consecințe, ceea ce nu cred că s-ar întâmpla, aș înnebuni la ideea crimei săvârșite. I-am făcut și așa destul rău, fără să mă mai culc cu cea de-a doua soție a lui, chiar de-aș fi impulsivat de cele mai înalte rațiuni.

Dar în timp ce-mi debitam răspunsul, nu mă puteam împiedica să gândesc ce minunat ar fi și, la naiba cu rațiunile! În orice caz, *s-ar cuveni*

oare să iau în serios ideea lui Kitty, *s-ar cuveni* oare? Dar cum funcționează „s-ar cuveni” în asemenea zone fantastice? Kitty mă călăuzea spre mari depărtări, și n-ar trebui oare să mă lansez spre aceste depărtări, cu riscul, până la urmă, al săvârșirii crimei și a întregii nebunii?

— Te rog, încearcă să înțelegi.

— Nici tu n-ai putea îndura. Te-ar distruge emoțiile. Până la urmă, i-ai mărturisi totul.

— Ar fi o situație absolut specială, ceva ce nimeni n-ar putea vreodată concepe sau înfăptui. Este posibilă numai datorită ție, este posibilă numai între mine și tine. Nimănui altcuiva nu i-aș putea cere asemenea nebunie. Dacă tu nu mă ajuți, nu *ne* ajuți, nimeni altul n-ar putea s-o facă.

— Da, știu. Eu sunt cel hărăzit, cel miruit, dacă vrei, cel ce urmează a fi oferit drept jertfă. Dar mă îndoiesc că Gunnar s-ar lăsa impresionat de aceste înalte concepții, dacă ar fi să le descopere.

— N-o să le descopere, n-ar putea, nici în cele mai fantasmagorice visuri nu i s-ar putea năzări că tu ești tatăl copilului. Gândește-te! Așa că am fi în absolută siguranță.

— Kitty, iubită dulce, tu trăiești într-o lume de fantezie. Și eu trăiesc în ea, însoțindu-te pe tine. Te rog, te rog mult, fă-o să mai dăinuie un pic.

— Nu-mi da încă un răspuns definitiv.

Se uita la mine cu o expresie dură, exaltată, disperată, pe care nu i-o cunoscusem până atunci. I-am luat din nou mâna, ținându-mă de ea de parc-aș fi fost prins de vâltoare. Simțeam că amândoi recăpătaserăm brusc simțul timpului, timpul ca spaimă, timpul ca moarte. Kitty se uită în grabă la ceas.

— Trebuie să pleci?

— Nu încă.

Ne uităm cu ochi măriți unul la celălalt. Ușurătatea, veselia chiar și nebunia se risipiseră. Simțeam atingerea rece a unui ineluctabil blestem: era lipsit de dramatism, doar forța lentă, stângace, zdrobitoare a numeroaselor circumstanțe care, zi de zi, anunță imposibilitățile din viața omenească.

— Hilary, nu spune nimic categoric. Gândește-te numai, te rog, la ambele idei de care ți-am vorbit, la ambele planuri. Totul e atât de dificil și de încurcat, nu putem lua nici o decizie în grabă, va trebui să ne gândim bine, să ne întâlnim din nou și să...

— Da, desigur, orice ar fi... da, da, va trebui să ne gândim și să ne întâlnim din nou... Dar, Kitty, iubita mea, tu nu vezi, nu-ți dai seama că cele două planuri ale tale sunt incompatibile?

Această idee logică mi se limpezise chiar în acel moment.

— Incompatibile?

— Da. Nu putem înfăptui ambele idei. Poate că am putea realiza una dintre ele, dar în mod sigur nu pe amândouă.

— De ce?

— Kitty, gândește-te, înțelege. Dacă aș deveni amantul tău, indiferent în ce scopuri înalte și îndreptate spre binele lui Gunnar, cum aș putea să mă mai întâlnesc cu el ca prieten? Cum aș putea veni în casa voastră, potrivit planului tău atât de fermecător, din moment ce-aș purta asemenea secret în inimă? Ar fi cu neputință, m-aș detesta îngrozitor și... nu! Dacă e să ne întâlnim toți trei ca prieteni, nu pot deveni amantul tău... de bună seamă că acest lucru nu făcea parte din planul tău numărul unu..., nu, nu. Și dacă aș încerca să vă dăruiesc ție și lui Gunnar un copil, atunci va trebui după aceea să dispar pentru totdeauna din viețile voastre.

Kitty își feri privirea în lături, apoi se uită în jos, își foi picioarele încălțate în cizme în baltă de zăpadă topită pe care o lăsaseră. Afară, soarele continua să strălucească, iar noi continuăm să fim singuri în peștera iluminată domol de reflexele zăpezii.

Kitty nu răspunse nimic. O simțeam gata să plângă. Am rostit repede, în încercarea de a aduce din nou nebunia în sprijinul nostru:

— Desigur, ar fi un final minunat. Ca sfârșitul lui *Hassan*²⁷.

— De ce?

— N-are importanță. Dar s-ar părea, dragostea mea dragă, că va trebui să alegem între, să zicem, totul pentru un scurt timp, și foarte puțin pentru un timp lung. Cu alte cuvinte, să alegem între a trăi, însă banal, și a muri magnific. Asta nu înseamnă că recunosc posibilitatea de înfăptuire a vreunui dintre cele două planuri, nu știu singur ce să gândesc, nu știu ce vreau... O, Dumnezeuule, o, scumpa mea, ce nebuni, ce nebunie ne împresoară! Susții singură că vom fi în siguranță pentru că Gunnar nu ar putea vreodată concepe ceva atât de nebunesc. Vrei să spui că tu vei fi în siguranță. Căci eu, după aceea, voi dispărea pe vecie, va trebui să dispar. Cât timp socotești că va trece până să rămâi însărcinată? De câte mă vei lăsa să fac dragoste cu tine dacă nu vei rămâne însărcinată? De șapte ori? De șaptezeci ori șapte?

— Hilary, încetează! Noi nu trebuie s-o privim ca pe o nebunie. Nu cred că sunt de acord cu tine. Sunt sigură că se poate găsi o cale...

— Ca să le împăcăm pe amândouă? Nu.

— Nici eu nu știu ce să cred. Numai nu lua o hotărâre pripită împotriva noastră.

— Împotriva noastră? Împotriva cui? A ta și a mea? A ta, a mea și a lui Gunnar? A ta, a lui Gunnar și a copilului? Iar te uiți la ceas.

— Hilary, trebuie să plec. Trebuie să fiu acasă pentru dejun.

— Cine vine la „dejun”?

— O, un parlamentar liberal.

— Și ce-i dai să mănânce?

— Oh..., *curry*²⁸ ...

— Îmi închipui că tu ai în fiecare zi la masă *curry*. Bine, draga mea, du-te. Marii ștabi nu trebuie lăsați să aștepte, nu-i așa?

— Te rog... încercă să...

Ne-am ridicat în picioare. Deodată ne-am cuprins amândoi în brațe cu sete, lipindu-ne unul de celălalt ca și cum trupurile noastre și sufletele noastre ar fi vrut să se împreune, încercând cu disperare să depășească piedica a două greoaie obiecte materiale prea burdușite. Gluga de blană a lui Kitty căzu pe jos. I-am simțit cizmele frecându-se de pantalonii mei. Cu o mâna mă căzneau să-mi deschei paltonul ca să-i pot simți sânii, cu cealaltă încercam să o cuprind pe după mantoul de vizon. Pomeții ni se ciocniră, părul ei îmi lunecă peste gură. Am lipit-o strâns de mine, am sărutat-o și am simțit-o răspunzând sărutului meu cu buze care ardeau. Pe urmă am simțit-o retrăgându-se, i-am văzut mâna aplecându-se ca să ridice gluga, și degetele înroșite tremurând în timp ce încheiau nasturii mantoului.

— O, Kitty, te iubesc. Iartă-mă, iartă-mă...

— Și eu te iubesc. N-am încotro.

— Kitty, haide să nu ne pierdem unul de celălalt, dac-am putea, într-un fel, să nu ne pierdem unul pe altul...

— Nu trebuie. Uite ce-i. nu-i nevoie să luăm o hotărâre în pripă, nu avem voie, haide să ne gândim bine...

— Când pot să te văd din nou?

— Vino... vino la debarcader marți la șase,

— Voi fi acolo. Du-te, iubita mea, iubita mea... A plecat. Eu am rămas locului un timp, cu inima zbatându-mi-se, răsuflarea revenindu-mi în mici rafale, iar carnea tremurându-mi în tortura dorinței. Soarele, pătrunzând pe ușa pavilionului, făcea să se ridice un abur ușor din pardoseala udă. Auzeam zăpada topită scurgându-se de pe acoperiș într-un mic torent neîntrerupt. O șuviță de apă își făcuse drum prin zid și-mi udase, fără știrea

mea, spatele paltonului. Mi-am pus șapca pe cap și mi-am scuturat umerii ca să risipesc umezeala. În clipele acelea o doream pe Kitty cu atâta înverșunare, încât mi se părea într-adevăr că „soluția finală” pe care mi-o propusese era cea mai bună. Să fie a mea, și apoi să dispar, să mor. Asta ar fi fost într-adevăr o mică perfecțiune realizată în viața mea.

Și totuși, puțin mai târziu, în timp ce străbăteam agale grădina de piatră și priveam, dincolo de fântâni, la locul în care gheața albă, zimțată, se muia devenind umedă și cenușie, și la cupola amețitor de albastră a cerului arcuindu-se peste lac, mi-a venit gândul că dificultățile care ne stăteau în cale erau într-adevăr mult mai dificile decât își putea închipui vreunul dintre noi doi. Nu existau doar două posibilități, ci patru. Puteam deveni amantul lui Kitty și să dispar, puteam deveni prietenul ei și al lui Gunnar și să rămân pe loc - sau puteam deveni amantul lui Kitty, continuând să vizitez, în același timp, casa lui Gunnar. O viață secretă cu ea, o viață publică cu amândoi. Asemenea lucruri pot exista. Oare asta dorea ea de fapt? Și a patra posibilitate era să dispar cu totul, imediat. Să pun capăt. Să pun capăt întâlnirilor și întrebărilor „ce-i de făcut?”. Gata cu Kitty, cu Gunnar, cu tot. Nu-mi împlinisem oare misiunea, așa cum îmi spusese și ei? Nu se isprăvisese totul? Aceasta ar fi fost ultima dintre alternative. Și în timp ce priveam la cerul vibrant și la apa scânteietoare, undeva, într-un colț al minții mele, încolți o teribilă mică idee că, în curând, aveam să știu cu claritate care dintre aceste soluții era cea dreaptă.

— Unde-i Christopher? mă întrebă Tommy.

Când, după mult timp, m-am întors acasă, am găsit-o așteptându-mă în fața ușii, înfășurată într-o pelerină cadrilată.

— M-a părăsit.

— Am crezut că am să-l găsesc măcar pe el, ca să-mi deschidă ușa. Am înghețat bocnă așteptând afară.

— Iar au închis căldura.

Am descuiat ușa și am poftit-o în casă. Înăuntru nu era mult mai cald.

— Ai luat masa de prânz?

— Da, am răspuns.

Mâncasem de fapt o jumătate de sandviș într-o cârciumă unde continuasem să-mi rumeg gândurile.

— Ei bine, eu n-am mâncat. Pot să-mi prepar ceva?

— Te rog.

Intră în bucătărie și încep să cotrobăiască cu zgomot printre cutiile de conserve din dulap. Am stat un timp în dormitor, cu privirile ațintite în gol. Pe urmă am intrat și eu în bucătărie și m-am așezat la masă. Tommy prăjise niște pâine și deschisese o cutie de spaghetti cu sos de roșii, pe care le încălzea.

— Vrei și tu?

— Nu, mulțumesc. Ba da, dă-mi și mie puțin.

— Ceva de băut există?

— Aveam o jumătate de sticlă de vin spaniol, dacă n-o fi luat-o Christopher.

Am mâncat o porție de spaghetti și am băut un pahar de vin. Tommy a mâncat mai mult, în tăcere. Oricum, totul s-a terminat curând.

— Îmi pare rău c-ai venit, am spus.

— De ce?

— N-are nici un rost, știi bine.

Dintr-odată situația mi s-a părut comică și am simțit impulsul de a-i spune lui Tommy că acum mă băteau la cap trei femei fără copii, toate trecute de treizeci de ani, două cerându-mi să le fac câte un copil, iar a treia să-i încuviințez căsătoria. Nevoia de copii părea să fie subiectul la ordinea zilei.

— Oricum, mă bucur că te văd, am spus.

Era adevărat. Tommy reprezenta obișnuitul. Era o fată scumpă și astăzi arăta deosebit de atrăgătoare în felul ei stupid. Purta o fustă lungă scoțiană albastru cu verde, unul din puloverele ei lungi maro și un ornament de argint, insipid scoțian, în formă de spadă. Pe cap avea - și probabil că uitase de ea - o pălăriuță caraghioasă din lână albastră, ca o bonetă de noapte cu un ciucure lung atârându-i pe spate, și care-i stătea proțăpită drept în creștet. Cizmele de antilopă maro erau înnegrite de umezeală. Urmele noroioase ale tălpilor noastre acopereau dușumeaua bucătăriei. Tommy încerca acum să le șteargă cu o bucată de ziar. Da, Tommy era o scumpă. Dacă urma să aleg soluția disperării, ea, cel puțin, va reprezenta o fărâmbă de consolare. Dar urma oare să aleg soluția disperării, *puteam* oare?

— Chiar te bucuri? răspunse Tommy. Mersi.

Se uita fix la mine, cu o privire ciudat de încordată și cu colțurile gurii lăsate în jos.

— Veselește-te, Thomas. Mai ia niște vin. Trăim într-o lume nebună, Thomas.

— Am venit să-ți comunic o serie de lucruri.

— Dă-le drumul. Sper să fie amuzante și drăguțe. Mi-ar prinde bine câteva lucruri amuzante și drăguțe.

— Nu știu dacă ai să le găsești drăguțe. Poate că da. Renunț la slujba mea din King's Lynn.

— Da? Și ce mă interesează asta pe mine? N-am de gând să te întrețin eu în trândăvie, nu-ți băga așa ceva în cap, draga mea.

— Nu-mi bag așa ceva în cap, răspunse Tommy continuând să mă privească fix. Voi fi întreținută în trândăvie de soțul meu.

— De...?

— Mă mărit, Hilary.

M-am uitat la fața ei încordată.

— Ce tot vorbești acolo?

— Mă mărit.

— Cu cine?

— Cu un bărbat din King's Lynn.

— Cine, ce bărbat?

— Mai există și alți bărbați pe lume, în afară de tine. E unul din profesorii de acolo. E și actor. Uneori joacă la câte un teatru ambulant. Mă iubește de o eternitate. Îl cheamă Kim Spranger. Ne căsătorim în ianuarie. Căutăm casă.

— Tommy, nu vorbești serios...

— De ce nu? Nu-ți pare bine? Credeam c-ai să te bucuri, îmi tot spuneai că legătura noastră n-are nici un rost, chiar și adineauri mi-ai spus-o. Îmi tot spuneai să plec. Ei bine, plec.

Mi-am întins brațul peste masă și i-am încleștat cu furie încheietura mâinii. A tresărit de durere, dar a rămas nemișcată.

— De ce nu mi-ai vorbit până acum despre toate astea? Vrei să spui că în tot acest timp te-ai ținut în taină cu un altul?

— Dă-mi drumul, mă rugă Tommy.

I-am dat drumul.

— Nu „m-am ținut”, reluă ea, Te-am iubit pe tine și te-am vrut pe tine. Nu l-am vrut pe Kim și el a știut-o. Nu a existat nimic ce ar fi trebuit să-ți spun. Numai că acum lucrurile s-au schimbat. Am pierdut speranța în ce te privește pe tine. L-am acceptat pe el. Și sunt foarte fericită.

Două lacrimi mici îi țâșniră din ochi și i se prelinseseră pe obraji.

— Arăți ca însăși întruchiparea fericirii. Nu se poate să-l iubești pe omul acela.

— Îl iubesc, stăruie Tommy, ștergându-și lacrimile cu un gest brutal. E un om foarte, foarte cumsecade și mă iubește și vrea să se însoare cu mine și să mă ocrotească pentru totdeauna și...

— Nu-mi spune că ai peste treizeci de ani și vrei un copil.

— Kim e văduv și are un băiețuș dulce de cinci ani.

— Deci o familie de gata. Bineînțeles, cu așa ceva nu pot rivaliza. Nu-i de mirare că te grăbești să mă părăsești exact când am nevoie de tine.

— Nu ai nevoie de mine, răspuse Tommy cu o voce stinsă, examinându-și mâinile. În sfârșit am ajuns și eu să-mi dau seama de acest lucru. N-ai nevoie. Nu mai are nici un rost să lupt. Pur și simplu n-ai nevoie de mine.

— Mă părăsești tocmai acum...

— Nu suntem împreună, așa încât nu poate fi vorba de părăsire. Tu m-ai părăsit pe mine.

— Dacă mă părăsești acum, mă împingi la un act disperat. Te avertizez.

— E prea târziu pentru avertismente. De multă vreme nu mai însemn pentru tine, nimic altceva decât o sâcâială. Dacă aș fi avut un dram de mândrie în mine ar fi trebuit să te las de nu știu când.

— Se pare c-ai și făcut-o. Ai avut o legătură secretă cu acest Spranger.

— Nu-i adevărat! N-a fost nimic secret.

— Nici nu mi-ai pomenit măcar de existența lui.

— Nu m-ai întrebat niciodată. Nu mi-ai pus nicicând vreo întrebare în legătură cu ce fac eu la King's Lynn sau cu cine mă întâlnesc acolo. Dacă m-ai fi întrebat, ți-aș fi povestit. Niciodată nu te-a interesat ce mi se întâmplă mie decât în legătura cu tine.

Era un adevăr. Ceea ce m-a făcut să mă simt și mai furios.

— M-ai înșelat!

— Nu. Și apoi, tu m-ai înșelat tot timpul.

— Ce vrei să spui?

— Eu n-am avut nici un fel de legătură cu Kim. I-am mărturisit că te iubesc pe tine. Nu l-am mințit nici un moment. Dar tu ai fost îndrăgostit de altă femeie. Dumnezeu știe ce a fost între voi și mie nu mi-ai spus un cuvânt, bănuiesc că o considerai drept o taină neștiută de nimeni...

— M-am săturat de legenda asta despre mine și Laura Impiatt.

— Mă rog, răspuse Tommy lipsită de vlagă. Își frecă ochii și obrazii și scoase un suspin adânc. Acum nu mai are nici o importanță. N-are rost să mă plâng că-mi preferi altă femeie, chiar dacă e măritată. Asta-i treaba ta. Dar m-am gândit că-i mai bine să vin și să-ți spun fâțiș despre Kim. Întâi

am intenționat să-ți scriu, dar am socotit că-i mai onest să vin la tine și... să ne luăm rămas-bun.

— Tommy, nu cred cele ce-mi spui, tu mă iubești pe mine.

— Oare? Nu-i neapărat necesar ca iubirea să continue, știi. Oricum, e toată numai zdrențe, e ferfenițită. S-a uzat, s-a subțiat de tot. Sunt atât de ostenită. Hilary, sunt atât de *ostenită*, și nu mai sunt foarte tânără. Detest munca pe care o fac, mă rog, n-o detest propriu-zis, dar nu mai are nici un sens pentru mine. M-am săturat să trăiesc într-un apartament londonez mic, singuratic și sordid, tot întrebându-mă când o să te mai văd. Doresc un cămin al meu, un bărbat al meu, poate că și un copil al meu, deși îl voi avea pe micul Robin, care-i dulce...

— Dă-l naibii pe micul Robin! Tommy, tu îmi aparții mie.

— Nu. Privește adevărul în față. Nu-ți aparțin. Ce-ar putea să însemne asta? Îți aparțin ca un obiect pe care-l pui deoparte într-un scrin și te uiți la el o dată pe săptămâna? Nu. Ne luăm adio, Hilary. Te rog, te rog fă ca totul să meargă ușor și pentru mine, și pentru tine, măcar acum cruță-mă. Plec și e o plecare definitivă. N-am să-ți mai scriu scrisorile acelea stupide de care, pe drept cuvânt, ți-era silă. Oamenii n-au voie să persecute în felul ăsta pe alți oameni, nu-i drept. N-am să-ți mai scriu nici un fel de scrisoare. Plec la Kim, și nu voi mai fi în Londra. Nu vreau să te mai văd niciodată și nici să mai aud de tine. I-am făgăduit lui Kim că renunț cu totul la tine. Și așa e normal. De acum înainte va trebui să fiu a lui, și voi fi a lui. Încep o viață nouă și vreau să fiu fericită, vreau și eu să văd ce-i aia fericire înainte de a fi prea târziu. Te-am iubit, dar ce alta am realizat noi doi decât că eu mă smiorcăiam tot timpul că vreau căsătorie și un cămin, iar tu mă împrășcai cu observațiile tale sarcastice? Am gustat, vreunul dintre noi, măcar un moment de fericire pe tot parcursul legăturii noastre? Tu te simțeai prins în capcană, eu mă simțeam dată deoparte. N-avea nici rost, nici un rost, abia acum îmi dau seama. Kim mă iubește și îl pot face absolut fericit. Chiar și acum e perfect fericit, cânta de fericire, și-i minunat să faci pe cineva atât de fericit, e probabil lucrul cel mai bun pe care l-am făcut vreodată și n-am de gând să-l ratez din sentimentalisme legate de tine. Lucrurile făcute pe jumătate n-au nici o valoare. E un om bun și cumsecade și e atât de fericit, încât în curând mă va face fericită și pe mine. Dacă mă dedic lui și copilului și căminului său, vom fi cu toții fericiți. Și asta-i tot ce doresc. Și e un lucru de mult mai mare valoare umană decât a mă crampona de tine și a te sâcăi și a face crize de nervi. Nu mă atinge, Hilary, îndată plec. Te-am iubit din

toată inima. Probabil că te iubesc încă din toată inima, dar nu mai are nici un sens și asta-i despărțirea. Îți doresc numai bine, îți doresc fericire, deși nu cred că o vei cunoaște vreodată. Oricum eu ți-o doresc. Nu pune mâna pe mine. Adio!

M-am ridicat în picioare. Ușa din față s-a deschis, apoi s-a închis fără zgomot. Asta este! Tommy a ieșit din scenă. Trandafiri în prag pentru Thomasina Uhlmeister. În sfârșit a pierit din viața mea.

O bună bucată de timp am rămas perfect nemișcat, fără să mi se clinească vreo fibră. O parte din mine, care mi-era aproape străină, se simțea foarte, foarte tristă de plecarea lui Tommy. Un mic, strâmt dar adânc canal de consolare îmi fusese închis. Să fie adevărat oare că această mică, adâncă pierdere se va dovedi ultima picătură ce va face să se reverse cupa disperării, puhoiul nebuniei dezlănțuite? Timpul își va spune cuvântul.

LUNI

— BUNĂ SEARA, DRAGĂ.

— Bună!

Era luni seara. Intrasem, ca de obicei, în apartamentul lui Clifford Larr.

Poșta de dimineață îmi adusese o scrisoare de la directorul școlii unde fusese reexpediată misiva mea adresată domnului Osmand. Mi se anunța că domnul Osmand părăsise în urmă cu câțva timp școala, dar că mesajul meu fusese trimis la ultima sa adresă cunoscută.

La birou îmi făcusem apariția în mod simbolic. Senzația stârnită de demisia mea și zvonurile adiacente în legătură cu mine și cu Laura păreau să se fi stins. Ultimele evenimente erau legate de Edith Witcher, care se afla la spital, întrucât căzuse de pe o scară în timp ce atârna podoabele de Crăciun și de faptul că pantomima fusese contramandată. În schimb, secția financiară monta o piesă de-a lor, pe care o repetaseră în secret și care se numea *Robin Hood în Whitehall*. Reggie Farbottom avea un rol comic, episodic, jucând pe un încasator de impozite.

Clifford se afla în bucătărie amestecând un fel de terci maroniu.

— Ce-avem la cin-cină?

— Escalop de vițel, andive înăbușite, înghețată cu sos de ciocolată.

— Mmm! Ce bunătați!

— Sosul e o concesie făcută gusturilor tale puerile.

— Frumos din partea ta.

— Ce mai faci, dragă?

— Grozav.

— Și cum mai merge viața ta aventuroasă?

— Din ce în ce mai senzațional.

— Povestește-mi.

L-am urmărit un timp cum amesteca, până când ochii lui reci, zeflemitori, și-au îndreptat căutătura spre ochii mei.

— Ei?

— Christopher a părăsit mica mea lume.

— Știu. De fapt, am de gând să-i ofer lui Christopher, la solicitarea lui, un substanțial ajutor financiar. Încearcă să reînșghebe grupul lui de muzică pop.

— „Păsările de apă”?

— Da.

— Câtă generozitate și abnegație din partea ta!

— Ce-i cu tine, dragă, ești gelos? Nu fac nimic de dragul lui Christopher și nici *pour ses beaux yeux*²⁹. Pur și simplu îmi investesc banii. Îmi place să realizez profituri. Și cred că o să obțin un procentaj mai bun de la „Păsările de apă” decât de la banca „Turner and Newall”. Ai vreo obiecție?

— Nu.

— Ți-am ușurat cugetul?

Am zâmbit, urmărind cum se îngroșa în tigaie amestecul maroniu. Mi-am înălțat apoi privirea spre cămașa vărgată și foarte curată a lui Clifford, descheiată, lăsând să i se vadă pieptul păros pe care atârna, de un lănișor, inelul cu pecete, mișcându-se în timp ce el amesteca.

— Mă întreb cui a aparținut inelul ăsta.

— Întreabă-te, dragă.

— Aș fi vrut să investești bani în mine.

— Și cu ce profit, dragă?

— Nu uita că trebuie să-mi lași prin testament miniaturile indiene.

— Mai povestește-mi și altele, lucrurile senzaționale.

— Tommy m-a părăsit.

— Asta o face mereu.

— Se mărită cu un tip din King's Lynn. Ne-am luat rămas-bun pe vecie.

Clifford se opri din amestecat.

— Și-ți pare rău?

— Da. Dar, oricum, a lăsat locul vacant.

— Pentru cine? Haide să ne așezăm și să bem niște vin. Încă n-am chef să mănânc. Ție ți-e foame?

Ne-am așezat la masă și Clifford a turnat niște *Chateauf*.

— Pe Gunnar l-ai mai văzut?

— Da.

— Devine o patimă.

— A fost pentru ultima dată. Așa să fi fost?

— Se pare că a avut loc o adevărată năvală de „ultima dată” în viața ta. Oare e pentru ultima dată când stăm împreună la masa asta?

— Nu.

— Ce s-a întâmplat cu Gunnar? De data asta s-a petrecut scena marii împăcări?

— Da.

— Ce înduioșător! Descrie-mi-o.

— Am discutat împreună liniștit, ca două ființe omenești raționale.

— Ați depănat amintiri. Trebuie să fi fost amuzant.

— Încetează cu ironiile. Tu îți bați joc de toate. A fost bine. S-a arătat bun față de mine. Și-a dat seama că totul a fost în bună parte un accident, o tulburare...

— Și nu o ticăloșie.

— Nu cred că există ticăloșie în acest sens.

— E o credință foarte convenabilă.

— Oricum, el...

— Te-a iertat.

— Ne-am iertat unul pe celălalt. Și nu mai repeta: „Ce înduioșător!”

— N-aveam de gând. Aveam de gând să te întreb dacă ești un imbecil atât de patetic încât să-ți poți imagina că gesturile sentimentale de soiul ăsta au vreo însemnătate?

— Da.

— Mai toarnă-ți niște vin.

— Am discutat despre Anne. I-am povestit că în seara aceea voia să se întoarcă la el. Am vorbit despre ușurarea poverii și despre faptul că fantoma ei se va spulbera.

— Fantomele nu sunt chiar atât de îndatoritoare. El te urăște.

— Nu cred.

— Și ea? Ai mai văzut-o?

— Da.

— Ai avut o săptămână plină. Plus câteva scrisori via cameristă?

— Una sau două.

— Ce delicios! Și ce mai dorește de la tine Înălțimea Sa?

— Dorește s-o las însărcinată.

— *Ce?*

N-am putut rezista tentației de a-l șoca pe Clifford și a-l scutura din calmul său sardonice. Și apoi, voiam să repet întreaga extraordinară poveste

în prezența cuiva, ori pentru așa ceva Clifford era unicul confident posibil. Arthur ar fi leșinat.

— Glumești?

— Ea și Gunnar nu au copii. El nu mai poate avea copii, dar nu știe. Ea dorește un copil, el dorește un copil. Eu sunt un agent cu totul special în viețile lor...

— Vrei să spui că el va *ști*...?

— Nu, firește că nu. Va fi un secret. Dar... pentru că eu sunt eu... pentru că sunt un fel de...

— Apostol? Înțeleg bizareria.

— Nu știu ce sunt, un soi de instrument sorocit; o unealtă...

— Curată unealtă!

— Cineva care le datorează atât de mult. Lucrul poate fi privit ca un fel de compensare.

— Îmi vine să țip. O compensare? A folosit ea cuvântul ăsta?

— Nu, dar așa vede lucrurile. Ideea nu-i chiar atât de smintită cum pare la prima vedere, în orice caz, nu-i complet smintită.

— Dar, Hilary, dragule, prietenul meu, scumpul meu, sper că nu te gândești să-i faci cadou lui Gunnar un copil prin metoda consfințită de-a lungul veacurilor?

— Nu, am răspuns.

Și mi-am dat seama că, fără nici o îndoială, nu puteam, era imposibil.

— Mă bucur să-ți aud răspunsul. Îmi place ca oamenii la care țin să se comporte ca fapte raționale. Și, deci, ce ai să faci?

— Nu știu. Mi-a mai sugerat să fim toți trei prieteni.

— Să luați masa de seară împreună și să jucați cărți?

— Da. Dar nici ăsta nu mi se pare un lucru posibil.

— Bineînțeles. Și atunci?

— Cred că, pur și simplu, am să mă evapoz.

— Mai există o posibilitate, zise Clifford. O legătură secretă, de modă veche. Doar pentru plăcerea ta, nu pentru Gunnar și progenerura lui. De fapt nu crezi că asta-i ce dorește doamna, dedesubtul întregii mascarade? E o târfă ca toate celelalte.

— Mi-am spus și eu același lucru, că asta urmărește. Dar nu cred. Nu cred că ar fi dus-o mintea să coacă asemenea poveste.

— Atunci înseamnă că are o minte înceată. Dar ai vrea?

— Ce? O legătură secretă? Categorie nu.

— Deci urmează despărțirea definitivă și de Lady Kitty? Când va avea loc?

— Măine la șase în Cheyne Walk.

Acum, cu ajutorul lui Clifford, reușisem să văd totul clar. Nu exista altă soluție posibilă. Cât despre „planul numărul doi” al ei, numai expunându-l lui Clifford și mi-am dat seama că era fantezia unui descreierat. Dar acum îmi simțeam inima sfâșiată și știam bine că, nu departe, mă aștepta cea mai cruntă și mai devastatoare durere, deocamdată amestecată de vin, de prezența lui Clifford, de propria mea volubilitate.

Clifford mă privea, cu capul lăsat pe un umăr.

— Bietul copil!

— Cine? Eu?

— Da. Ești atât de simplu, de prostuț. Te-am avertizat doar ce-i poate pielea femeii ăleia. Majoritatea femeilor sunt așa, proaste, distructive... Sper însă că întreaga poveste să-ți fi adus și un folos, să-ți fi băgat mințile la cap.

— Oricum, îmi pare bine că am avut convorbirea cu Gunnar. A fost atât de înțelept.

— Înțelept! Gunnar e un bou prețios și plin de sine. Voi doi n-ați făcut decât să amplificați între voi un lucru care ar fi fost mai bine să fie lăsat în pace. Da, a avut loc o tragedie, o moarte - dar lucrurile de felul ăsta trebuie smulse și lăsate în urmă.

— Ușor de zis. Ai procedat tu vreodată așa?

— Da. Măinile lui Clifford răsuceau lăntișorul de la gât, degetul mic îmbrăca inelul. Sau, cel puțin, trebuie să-ți rumegi suferința în tăcere și nu să faci paradă de ea. Întotdeauna l-am disprețuit pe Gunnar, încă de la Oxford. Are un simț absolut disproporționat al propriei sale valori, lucru pe care eu nu-l pot ierta. Noi cu toții suntem nimic, nimic, nimic, și a gândi altminteri nu înseamnă decât o infatuare morală. Ți-a vorbit ceva despre mine?

— Despre tine? Nu. Nici nu te-am pomenit.

— Eu l-am disprețuit pe el, și el mă disprețuia pe mine. Întotdeauna l-am considerat pe Gunnar un dobitoc. Tu, la Oxford, erai nebun după el, și nu înțeleg de ce.

— La fel era și Crystal.

— *Crystal?*

— Da. Era îndrăgostită de el.

— Crystal îndrăgostită de Gunnar?

— Da. De-abia acum am aflat și eu. Știi, s-a întâmplat între ei ceva absolut uluitor, în noaptea zilei în care a murit Anne, Crystal se afla în casa lui Gunnar și s-au culcat în același pat și au făcut dragoste.

— Crystal și Gunnar?

— Da, au făcut dragoste... știi...

— *Imposibil.*

— Ba nu, s-a întâmplat de-adevăratelea. Și el mi-a vorbit de asta.

— A vorbit despre asta?

— Da. Nu-i extraordinar?

— Și deci nu-i virgină...?

— Mă rog, teoretic nu, dar...

— Nu poate fi adevărat! strigă Clifford. Se ridicase în picioare. Femeile născocesc tot felul de lucruri. Pur și simplu nu poate fi adevărat. N-ar fi trebuit s-o crezi. Și... și... n-ar fi trebuit să-mi povestești mie.

Se bâlbâia de emoție.

— Ascultă, nu fi...

— Atunci înseamnă că ei doi... de multe ori... dacă era îndrăgostită de el...

— Nu, firește că nu, numai acea singură dată! Cine ar putea-o dori pe Crystal...

— Dacă l-a lăsat pe Gunnar s-o aibă, probabil că s-a culcat cu jumătate de oraș. Ai fost foarte naiv în ceea ce o privește, nu?

— Clifford, așteaptă, unde te duci?

— Mă duc la ea. Mă duc s-o întreb dacă e adevărat.

Până să ajung eu la ușa, el ieșise din apartament și tropăia în jos pe scări. Mi-am înșfăcat din mers paltonul și șapca și, cu ele în mână, am început să alerg după el strigându-l, cerându-i să se oprească.

Ușa de la intrarea imobilului îmi fu trântită în nas și mi-au trebuit câteva momente, în lumina slabă a holului, până când să găsesc broasca automată. Când am reușit să descui ușa, am auzit mașina lui Clifford pornind.

— Clifford, așteaptă, stai, așteaptă-mă și pe mine!

Mașina porni, trecu pe lângă mine. Am alergat după ea, îmbrăcându-mi paltonul din mers. Speram să o ajung din urmă în circulația densă și înceată de pe Cromwell Road. Dar mi-am dat seama imediat că Clifford evitase strada principală; luminile din spatele mașinii lui dispărură la dreapta, pe Pennant Mansions. Aici nu există speranța unei încurcături de circulație și totuși am alergat după el până la Marloes Road, unde, desigur, nu s-a mai

văzut nici urmă de mașină. Am fugit din nou în Cromwell Road, spre nord, sperând să întâlnesc un taxi care să vină spre stația terminus a autobuzului de la aeroport. La un moment dat am zărit un taxi de partea cealaltă a drumului și era cât pe-acum să fiu strivit de o mașină încercând să-l ajung, dar altcineva mi l-a luat de sub nas. Când am ajuns la podul de cale ferată gâfâiam dureros și a trebuit să-mi încetinesc fuga transformând-o într-un mers grăbit. Emoția îmi frâna agilitatea picioarelor, iar trotuarele erau foarte alunecoase din cauza rămășițelor de zăpadă înghețată. Îmi venea să plâng din cauza nebuniei pe care o făcusem. Probabil că acum Clifford se afla de vreo zece-cincisprezece minute la Crystal, torturând-o. Clifford pe care ea îl iubea, care fusese întotdeauna miraculos de amabil față de ea.

Când am ajuns la Crystal, mașina lui Clifford se afla în fața casei. Am urcat în goană scările, trăgându-mi cu greu răsufarea, și am dat buza în cameră puternic iluminată.

Crystal ședea pe pat plângând cu disperare. Clifford stătea în picioare, cu mâinile în buzunare și o urmărea încruntat.

Am străbătut camera împleticindu-mă. Pumnul meu repezit cu toată forța și cu elanul intrării precipitate l-a nimerit în umăr și l-a proiectat în perete. După aceea s-a așezat brusc pe un scaun. Crystal a strigat: „Nu, nu!”. M-am așezat apoi pe pat și am luat-o în brațe.

— Pleacă! i-am spus lui Clifford. Nu vreau să te mai văd în viața mea, și vorbesc cu toată seriozitatea. Ieși afară de aici dacă nu vrei să te zvârl de-a berbeleacul pe scări.

Ținându-și umărul cu o mână, Clifford se ridică nesigur pe picioare și, fără să ne arunce vreo privire lui Crystal sau mie, se îndreptă spre ușă. O clipă mai târziu, am auzit zgomotul motorului mașinii, care deveni tot mai slab pe măsură ce se îndepărta.

Crystal plângea cu atâta furie, încât nu putea articula un cuvânt; fața, mâinile, pieptul rochiei îi erau ude de lacrimi. O cuprinsese o criză de isterie nezmotoasă, sughițurile de plâns prefăcându-i-se în vaiete și înecându-se apoi ritmic în icneli. N-o mai văzusem plângând în felul ăsta de pe vremea vagonului mătușii Bill. După un timp am lăsat-o din brațe și m-am așezat la masa pe care se afla mașina ei de cusut. Probabil că tocmai lucra la mașină când năvălise Clifford cu demonstrația lui de neconceput. Îi urmăream lacrimile, spunându-i din când în când:

— Încetează, Crystal, iubito, încetează cu plânsul, inimioara mea.

Treptat, ritmul mecanic al isteriei se preschimbă într-un hohotit disperat, încet, copilăresc, care, într-un fel, era și mai îngrozitor.

— Crystal, încetează, fă-o de dragul meu. Nu mai pot suporta. *Oprește-te!*

— Îmi pare atât de rău. L-ai lovit, n-ar fi trebuit să-l lovești.

— Regret că nu l-am zvârlit pe scări.

— N-ar fi trebuit să-l lovești, n-a fost vina lui.

— Ce n-a fost vina lui? A dat buzna peste tine hotărât să te zdruncine, nu-i așa? Ce ți-a spus?

— Un cuvânt urât.

— Atunci regret că nu l-am omorât.

— O, nu, n-a fost vina lui... vai, dar a fost atât de cumplit, atât de cumplit...

— Încetează, Crystal! E un om lipsit de importanță. Un nenorocit, un detractat, pe jumătate scrintit el însuși. Păcat că n-am putut ajunge mai devreme. Cum să nu fiu furios pe el când te văd plângând în halul ăsta? Dar acum a trecut. Haide, haide. Noi doi am apucat zile foarte grele, și la vârsta noastră n-ar mai trebui să ne lăsăm doborâți de câteva cuvinte aspre. Uită-l. Îi urăște pe Gunnar. Prin el vorbea propria lui amărăciune, delira.

— A fost atât de răutăcios. Și doar întotdeauna a fost foarte bun cu mine. Și l-am iubit atât de mult. Și când l-am văzut intrând astă-seară, o clipă m-am bucurat tare... și pe urmă...

— Las-o baltă, Crystal. A trecut. Mai bine nu te gânde. Poate că ai dreptate că n-a fost vina lui. În orice caz, hai să zicem așa. E un om singuratic, care trăiește numai în mintea lui, cu fanteziile lui bizare. O să-i pară rău. Dacă vrei, ți-l aduc să-ți ceară iertare în genunchi.

— Nu, nu...

— Lasă-l în plata Domnului! Vai, Crystal, fetița mea, mă bucur atât de mult că te văd, sunt tare nefericit!

M-am așezat din nou lângă ea, și un timp ne-am strâns în brațe în tăcere.

— Ai mai văzut-o? întrebă Crystal cu nasul în paltonul meu.

— Da.

Mi-am dezbrăcat paltonul și am început să caut puțin vin. Am găsit un rest într-o sticlă veche. Mi-am turnat un pahar. Crystal a clătinat din cap.

— Și ai s-o vezi din nou?

— Da, mâine. Dar asta va fi ultima dată.

— Într-adevăr?

— Crystal, nu trebuie să mă mai întâlnesc cu ea. Nu trebuie să mă mai întâlnesc nici cu el. În sfârșit văd lucrurile clar. Ai avut dreptate. Am greșit întâlnindu-mă cu ea în taină. Am făcut tot ce-am putut pentru el. Și el a făcut tot ce-a putut pentru mine. După asta s-ar putea ca toate să meargă anapoda.

— Mă bucur. Nu vreau să te mai duci la ei. Mi-e atât de teamă pentru tine. Vai, dragule, trebuie numaidecât să te întâlnești mâine cu ea?

— Trebuie s-o văd ca să-i spun, ca să mă despart de ea. Și i-am promis că vin.

— N-ai putea să-i scrii?

— Scrisorile sunt periculoase și... Nu. Trebuie s-o văd.

Și asta era un lucru clar. Am făgăduit că ne vom întâlni marți la ora șase, și va trebui să mă aflu acolo. Și apoi mai era faptul groaznic că numai ideea întâlnirii de a doua zi mă împiedica acum să-mi pierd cu totul mințile.

Crystal, cu cunoașterea ei telepatică, a înțeles lucrul ăsta. Acum era aproape calmă, scoțând doar niște suspine lungi, obosite, de refacere fizică.

— Vrei s-o vezi. Nici tu nu crezi c-ai să te despați de ea. Te rog, scrie-i. Te rog, nu te duce s-o întâlnești. Simt că e o femeie îngrozitoare.

— Nu-i îngrozitoare, fetița mea. Nimeni nu-i îngrozitor. Mă rog, aproape nimeni. Suntem cu toții niște zăpăciți. Important este să știi când trebuie să pui capăt zăpăcelii. Îmi dau seama ce am de făcut, n-avea grijă. Și trebuie s-o văd mâine, pur și simplu trebuie.

— Te rog...

— Gata, Crystal, nu vreau să mai vorbesc cu tine despre ea. E aproape plecată din viața mea, și voi trăi fără de ea, ai să vezi.

M-am așezat din nou pe pat și Crystal s-a rezemat de umărul meu.

— Hilary, vreau să-ți spun ceva.

— Te-ai logodit din nou cu Arthur.

— Nu. N-am reluat legătura cu Arthur. Am hotărât să n-o fac. E prea târziu, sunt prea bătrână, nu mai vreau, mă simt mai bine așa cum sunt. Voiam tocmai să-ți spun că am hotărât definitiv să rup cu el.

— Foarte bine. Adică... Crystal, micuța mea, și eu vreau să-ți spun ceva. M-am văzut ieri cu Tommy.

A venit la mine să-și ia rămas-bun, se mărită cu cineva din King's Lynn.

— A, se mărită cu Kim? Ce bine-mi pare!

— Dumnezeule, știai de el?

— Da. Tommy mi-a cerut să tac. Și nu ți-am spus pentru că știam că ai să fii gelos și c-ai fi fost în stare să te însori cu ea numai din gelozie. Mă rugam întruna să se mărite cu Kim.

— Bine, bine, bine. Așadar, iată-ne pe amândoi din nou pe raft, scumpa mea.

— Îmi place să zac pe raft alături de tine. Sunt atât de ușurată... te rog, nu te supăra pe mine.

— Crystal, ai dreptate, ar trebui să plecăm din Londra. Haide să plecăm imediat și să ne stabilim undeva împreună. Nu în Nord. Ne-am putea muta undeva în Wales sau la Bristol.

— Sau în Dorset sau în Devon, mi-ar plăcea. O, Hilary, întotdeauna mi-am dorit din toată inima să trăiesc la țara. Crezi că am putea?

— De ce nu? Mi-aș găsi o slujbă în administrația locală, sau m-aș angaja pe undeva ca funcționar. Noi doi suntem obișnuiți să strângem cureaua, nu-i așa, scumpo?

— Eu mi-aș găsi o odăiță...

— Nu, Crystal, nu. Gata cu odăițele!

— Adică?

— Am locui împreună.

— Vai, dragul meu... lacrimile îi izvorăra iarăși. Sunt atât de fericită, spuse și-și îngropa capul caraghios, cu părul lui creț, în haina mea. Am înconjurat-o cu brațul.

— Haide, haide, puișor, hai, micuța mea!

— O să trăim la țară, într-o căsuță de țară.

— Și tu ai să fii mica mea gospodină.

— Am să muncesc din greu, am să îngrijesc de casă, am să lucrez și croitorie... și am putea crește animale, nu-i așa, am avea păsări și un câine?

— Desigur. Iar duminică eu aș săpa în grădină și am cultiva legume. Și în casă o să ardă un foc de bușteni, iar în serile de iarnă, când vântul vâjâie în jurul casei, noi am sta și am asculta muzică la radio.

— Da, da! Și tu ai învăța limba chineză

— Da.

Aș învăța-o oare, în timp ce vântul ar vâjâi în jurul casei? Și cât din mine va mai fi rămas până atunci?

— Și pe mine ai să mă înveți franțuzește, așa cum a fost vorba cu mult în urmă.

— Da, da, așa va fi, Crystal, iubito, așa va fi și o să fim fericiți, o să fim, așteaptă și ai să vezi.

MARȚI

ÎN SFÂRȘIT S-A IVIT ȘI ZIUA DE

marți. Toată noaptea aproape că nu închisesem ochii. Neobișnuita insomnie a fost o tortură fizică. Casa, văduvită de băieți, părea pustie și deprimantă. Auzeam liftul huruind în noapte și mi se părea un zgomot al singurătății, M-am sculat devreme, mi-am făcut ceai și am zăcut asupra-i, tremurând. Se părea că închiseseră căldura cu totul.

Poșta de dimineață mi-a adus o depeșă scrisă de o mână agramată și purtând un timbru din... Descifrată, depeșa conținea următoarele:

„Dragă domle,

Am primit scresoarea deați scriso lui Domnu Osmand carea stat aici, fiind ciriașul meu, dea murit săptămâna trecută, din cauza hapurilor de dormit așa zicea doctoru, iam vândut cărțile pentru chiria care mi-o datora pe patru luni și încă mai im datorează, cărțile nau făcut doi bani așa zicea omu dăn prăvălie, și au fost celtuelile pentru mormântare, ajutorul dela asestență na venit șam plătit eu totu dăn buzunaru meu și încă destul, și mai e și ghiveta pe carea sparto când a căzut peste ea, costă mult ca so repar și covoru mi la strecat tot că ia fost rău dela stomag, și cum mata ești un fel rudă și nare alta, că nimenea nu a venit la el, cutez a vă trimete nota de cirie și de plata mormântării și de covor și de ghivetă pe care le veți găsi în plic sperând să primesc vești dela mata cu următoarea poștă, așa mia spus avocații.

Cu stimă

Doamna J. Parfit.”

Am mototolit scrisoarea în pumn și m-am ferit cu îndărătnicie să mă gândesc la imaginea pe care o evoca sfârșitul domnului Osmand. Ce ultimă încercare disperată de a cere o mână de ajutor o fi însemnat vizita aceea pe care mi-o făcuse? Mai bine să nu mă gândesc.

Nici nu putea fi vorba să mă duc la birou. Nu aveam altceva de făcut decât să aștept să se scurgă ceasurile. Un timp m-am învățat prin casă, pe urmă am ieșit să fac o plimbare. Zăpada înghețată vălurise trotuarul cu mici creste alunecoase, cenușii ca oțelul. Am intrat în parc, dar acolo mă pândea amintirea lui Kitty cu fața ei trandafirică pe sub gluga de blană întunecată. Am vrut să mă îndrept spre grădina Leningrad. Frunzele uscate înghețaseră în resturile de zăpadă, făcând ca iarba să arate țepoasă și friabilă. Am hoinărit alene, fără țintă. Neîndoielnic, pentru mine farmecul parcului se risipise pe veci. Era ca și cum aș fi părăsit Londra cu totul.

Frigul intens m-a gonit în cele din urmă acasă; am încercat conștiincios să mănânc ceva, dar actul de a deschide o cutie de fasole conservată îmi evoca în asemenea măsură obișnuitul vieții cotidiene, acum când nu mai putea exista nimic obișnuit, încât aproape că mi-a venit să plâng. Nu mai plânsesem de ani și ani de zile, și nici acum nu am plâns. Dar m-a inundat o cumplită tristețe, senzația de viață irosită, de fericire care ar fi putut să fie și nu a fost. Și, în chip straniu, în mijlocul acestei dezolări totale, dăinuia lumina curândeii prezențe a lui Kitty, încă o dată și pentru ultima oară. Să fi fost într-adevăr pentru ultima oară? murmură, din când în când, un glas dement și foarte îndepărtat.

Pe la trei am auzit soneria de la intrare. Nu puteam spera nimic de la vreun vizitator, dar o clipă a încolțit totuși în mine o speranță idioată. Era Jimbo Davis. M-am holbat la el.

— Christopher a plecat.

— Știu. Am venit să te văd pe dumneata.

— Pe mine? De ce?

— Doar ca să constat dacă ești bine.

— Și de ce n-aș fi?

— Nu știu. M-am gândit că poate te simți foarte singur. Chris mi-a spus că ai părăsit slujba. Pot să intru?

I-am dat drumul înăuntru și automat m-am dus în bucătărie și am pus ceainicul la fiert. Am făcut ceai. Jimbo stătea și mă privea.

— Vrei să mănânci ceva? Uite aici fasole, pâine și unt. Și niște biscuiți cu ciocolată, numai că sunt cam vechi.

— Mulțumesc, o să iau niște biscuiți.

Ne-am așezat. Nu purtasem niciodată vreo conversație cu Jimbo. Ședea sorbindu-și ceaiul și privindu-mă cu ochi mari căprui, strălucitori. Avea păr castaniu, tuns scurt, probabil ca să nu-l deranjeze când dansa. Se așezase cu

grațioasă elasticitate, ca un zeu oriental, cu un genunchi înălțat și un picior îndoit pe scaun. L-am lăsat să se uite la mine. O fi gândind oare că sunt pe cale să înnebunesc, sau ce alta?

— Ai auzit că Mick a fost din nou arestat?

— Da? Foarte bine.

— A fost prins într-o nouă chestie.

— Și ce fac „Păsările de apă”?

— Bine. Chris și Len l-au luat pe Phil în locul lui Mick.

— Phil?

— A, nu l-ai cunoscut pe Phil. La el s-au mutat acum. Phil are o casă.

— Ferice de Phil.

— Chris a fost foarte necăjit din cauza dumatăle.

— Și eu am fost necăjit din cauza lui.

— E adevărat că Tommy se mărită?

— Da.

— Și dumneata ce-ai să faci?

— Am să-mi continui viața de zi cu zi și sarcinile obișnuite.

— Ai găsit altă slujbă?

— Nu.

— Crezi în astrologie?

— Nu.

— Eu nu știu dacă cred sau nu. Dar am impresia că e ceva adevăr în chestia asta. Totul e determinat, asta-i clar. Altfel nu s-ar putea să se lanseze rachete de probă în Jupiter. Gândește-te. Lansează chestiile alea, care fac tot drumul până la Jupiter și efectuează fotografiile. N-ar reuși să facă asta dacă toate lucrurile din lume n-ar fi dinainte fixate, s-ar pierde pe drum, nu-i așa? Și apoi faptul că pot prezice eclipsele cu secole înainte. Crezi în farfurii zburătoare?

— Nu.

— Eu bănuiesc că cred. Gândește-te la toate milioanele alea de planete exact ca a noastră, cineva trebuie să trăiască pe ele, dar ar trebui să fie grozav de deștepti ca să poată comunica în vreun fel cu noi. Mi-ar plăcea să cred că suntem observați de niște ființe superioare, dumatăle, nu?

— Sper că cei care ne-or fi observând au simțul umorului.

— Crezi în Dumnezeu?

— Nu.

— Eu nu știu sigur dacă cred. Tatăl meu era predicator în Wales, este încă. Locuiam în capătul văii. Obişnuia să le predice oilor. Era el puţin sărit. Şi s-ar fi zis că le plăcea. Îl lăsau să le mângâie.

— Cine?

— Oile. Aveau nişte ochi atât de frumoşi! Făceam şi noi rugăciuni acasă şi îngenuncheam lângă pat, iar tata îşi ascundea capul în pernă şi gemea.

— Trebuie să încerc şi eu figura asta odată.

— Hilary, nu fi trist, viaţa e frumoasă.

— Jimbo, n-ai vrea să pleci, băiat bun şi drag?

— Hilary, totul o să fie în ordine cu dumneata, nu-i așa? Pot să vin şi mâine?

— Nu, pleacă. Dar îţi mulţumesc c-ai venit.

— Vreau să-ţi dau ceva.

Scoase din buzunar un pachetel mic, învelit în hârtie subţire şi-l puse pe masă. Apoi, într-o secundă, se îndepărtă, fără zgomot, pe picioarele lui elastice.

Am rămas în bucătărie şi am deschis pachetelul. Conţinea o cruce din metal ieftin pe un lăntişor, din acelea pe care le vând negustorii ambulanţi de pe Oxford Street, în schimbul a cincizeci de pence. Am vârât-o în sertarul mesei de bucătărie. În clipa aceea am zărit pe pervazul ferestrei un obiect negru, închircit: plantă în ghiveci pe care mi-o dăduse Jimbo şi pe care, fireşte, uitasem să o ud. Speram ca el să nu o fi observat. Îmi dădeam seama că vizita prostească a lui Jimbo şi cruciuliţa lui prostească reprezentau o fărâmbă de bunătate pură; dar nu mă putea mişca. Simţeam că însăşi vizita lui Cristos nu m-ar fi putut mişca, nu pentru c-aş fi fost atât de păcătos, ci pentru că eram atât de mortal de trist. Am mai stat un timp. Mi-am adus aminte că era marţi şi că Arthur m-o fi aşteptând. La patru şi jumătate am plecat de acasă.

Kitty a sosit la şase fără zece. Eram îngheţat şi buimăcit de suferinţă şi de emoţia sumbră, oribilă, lipsită de bucurie a gândului că urma să o văd. Mă postasem aproape de capătul debarcaderului. Seara era extrem de întunecoasă, puţin ceţoasă, dar s-ar fi spus că şi ceaţa era neagră, îngroşându-se şi coagulând aerul, ca în descrierea lui Pliniu despre erupţia Vezuviului. La capătul debarcaderului totul era cufundat în întuneric. Felinarul plasat pe la mijlocul lui răspânda o strălucire tulbure, îngrădită, estompată, derutantă. Apa era tenebroasă, luminile care s-ar fi putut reflecta

în ea voalate, fluxul scăzut dar repede, bancurile de mâl invizibile. Deslușeam murmurul slab, șuierător al Tamisei umflate de zăpadă și, ici-colo, câte un pocnet ușor când vreo buturugă purtată de curent se izbea de lemnăria debarcaderului.

Kitty veni repede și, într-o clipă, brațele mele înlănțuiau mantoul de vizon. Capul îi era descoperit, simțeam pe obraz părul ei moale și rece.

— Oh, scumpa mea, dulcea mea, dragostea mea.

Trupul meu o adora, pârjolit de iubire și tandrețe și dorință, iar mintea mi se clătina, cutremurată. Mă covârșea senzația că totul era cu desăvârșire potrivit și cuvenit, că ea aparținea întocmai acestui loc și acestui timp, perfecțiunea momentului prezent, plenitudinea cosmică a întâlnirii noastre și a dragostei noastre, a brațelor mele în jurul trupului ei. Aș putea oare săvârși, împotriva acestei perfecțiuni, crima pe care se pare că o premeditasem cu răceală?

— Hilary, dragul meu, mă bucur atât de mult că te văd. Ce înghețat ești! Nu vrei să intrăm în casă?

— Nu. Unde-i Gunnar?

— La un cocteil la Ministerul de Externe.

— N-ar fi trebuit să-l însoțești?

— Am încropit o scuză, nu mă duc întotdeauna cu el la chestiile astea. După aceea e invitat la un dineu în oraș. Vai, Hilary, sunt atât de bucuroasă că te văd, lasă-mă să-ți ating fața, e de gheață. Trebuie să te încălzesc. Te iubesc, pur și simplu te iubesc, e atât de simplu, trebuie să *fie* simplu. M-am uitat să văd ce-i cu *Hassan*.

— *Hassan*?

Uitasem de *Hassan*, eram la mile depărtare, *Hassan* devenise o joacă de copii.

— Am înțeles, e ceva despre sărmanii îndrăgostiți care sunt puși să aleagă. Dar cred că noi...

— Ascultă-mă, iubito, am zis.

Tonul pe care am rostit aceste cuvinte a amuțit-o. I-am simțit îngrijorarea, respirația oprită, inima.

— Kitty, trebuie să te părăsesc.

A rămas tăcută, tremurând în brațele mele.

— Kitty, nu mai putem continua în felul ăsta, o știi și tu, o știu și eu. Tu nu-mi poți aparține mie. Ceea ce e între noi pare a fi, poate că și este, ceva mareț, pentru mine așa e în orice caz, dar toate sentimentele umane sunt

pline de amăgiri, iar anii, timpul de care am avea nevoie pentru a le pune la încercare, pentru a le face reale, nu există. Ne aflăm într-o situație falsă și dragostea noastră e îmbibată de falsitate. Spui că mă iubești, dar ce înseamnă asta, ce poate însemna, realitatea respinge această iubire, și tu o știi. Nu-i vina ta, într-un fel nu-i nici măcar a mea. Am fost precipitați atât de vertiginos în toată povestea asta! Lumea e plină de determinări, altfel n-am fi în stare să trimitem rachete în Jupiter. Dar încă un pas mai departe ne-ar duce la distrugere. Nu trebuie să îngăduim forțelor irezistibile să ne determine să distrugem și apoi să ne distrugă. Trebuie să opunem rezistență irezistibilului și o putem face. Vom supraviețui. Tu ai avut un capriciu generos și nebunesc, dar va trece așa cum trec capriciile. Tu știi, trebuie să fi știut tot timpul că planul tău numărul doi e absolut imposibil. Și primul plan e imposibil. Cum am putea, după ce ne-am îmbrățișat ca acum, să ne întâlnim în prezența lui Gunnar și să-l înșelăm cu zâmbete obișnuite? Nu putem face așa ceva, Kitty, suntem doborâți. Nu-l pot înșela a doua oară pe Gunnar. Dacă l-am ajutat, și dacă prin asta ți-am fost ție de folos, sunt bucuros și încântat, ceea ce înseamnă o binecuvântare de care n-am crezut că o să mai am parte în viața mea. Trebuie să mă mulțumesc cu atât. Te-am ținut în brațe și te-am sărutat și ăsta e un dar pe care mi l-a făcut universul, un dar care mă va ferici și mă va bucura de-a pururi. Iar tu ai să-ți dai seama că a fost doar un vis, care pentru tine va trece, firește, repede. Trebuie să plec, Kitty, irevocabil și pentru totdeauna, și trebuie să plec chiar acum. Probabil că te-ai așteptat să-ți vorbesc astfel.

— Da.

Răspunsul ei, aproape inaudibil, a fost însoțit de un ușor tremur, și Kitty se rezemă de mine de parc-ar fi fost gata să cadă.

— Dar, Hilary, continuă ea după un moment, mai târziu n-am putea să fim, într-un fel, prieteni? S-ar putea ca el să vrea să te mai vadă...

— Eu nu mai vreau să-l văd, Kitty. Nu știe, nu-i așa, nici prin cap nu-i trece că noi ne-am mai întâlnit, cu excepția celor două prilejuri când a fost de față?

— Nu, desigur că nu știe.

— Așadar putem scăpa cu fața curată. Și trebuie să fie așa.

— Dar mai târziu, nu ne-am putea regăsi în vreun fel... nu pot suporta gândul că tu vei rămâne într-un pustiu de singurătate, lipsit de iubire și de îngrijire, când în inima mea există atâta iubire pentru tine...

Ochii mi se închiseseră de chin, o strângeam cu violență în brațe.

— Nu ne vom putea regăsi mai târziu, asta e o minciună și o iluzie. Nu există nici un loc și nici un timp în care să ne putem vreodată reîntâlni. Tu ți-ai dăruit mila unui om nevrednic, și asta-i tot. De aici înainte viețile noastre nu trebuie să se mai amestece. Kitty, nu suntem destul de tari ca să nu săvârșim vreo greșeală cumplită. Și e fals, totul e imposibil de fals. Mai bine să ne despărțim acum. Lasă-mă să plec repede, nu-mi îngreuna plecarea, fă ca totul să fie așa cum ai spus tu, simplu și, pentru numele lui Dumnezeu, iubito, lasă-mă să plec acum.

— Hilary, iubitul meu...

— Nu-mi îngreuna plecarea, nu mi-o îngreuna...

Debarcaderul tremură ușor sub tălpile mele și am deschis ochii. Peste umărul lui Kitty l-am văzut pe Gunnar. Lumina neclară, difuză a felinarului mi-l înfățișa de neconfundat, deși nu-i puteam desluși decât silueta greoaie și o fulgerare de păr de viking fanat.

Am rostit „Gunnar” nu către el, ci către Kitty, și am îndepărtat-o de mine. Îmi stăteau în gâtlee câteva cuvinte pe care să i le adresez, dar acestea nu au mai fost niciodată articulate. Nu s-ar putea spune că Gunnar m-a lovit, ci că s-a năpustit asupra-mi. Asemenea unui bour care atacă. M-a luat pe nepregătite și eram într-o poziție prost cumpănită, cu o mână încă pe umărul și pe mantoul lui Kitty, așa cum dădusem să o împing în lături. Gunnar s-a aruncat în mine, piept în piept, cu o izbitură care mi-a tăiat răsuflarea și m-a făcut să-mi pierd echilibrul. M-am împleticit și, încercând să-mi recâștig poziția, m-am răsturnat cu zgomot pe o parte. M-am ridicat însă pe dată în picioare. Se vede că și Gunnar își pierduse respirația în ciocnire, pentru că nu a profitat prompt de avantajul pe care-l avusese asupra-mi. Când m-am ridicat iar, am primit o lovitură violentă și dureroasă într-un obraz. Probabil că mă plesnise puternic cu palma deschisă, numai că nu se putea vedea nimic, eram prea aproape unul de celălalt și masivitatea lui astupa lumina felinarului. Nu voiam să mă lupt cu el, dar nici să stau acolo și să mă las bușit nu aveam de gând. L-am înșfăcat de palton și l-am tras spre mine. Părea o îmbrățișare încrâncenată, nu mult deosebită de cea în care abia o înlănțuisem pe Kitty.

— Gunnar, te rog, oprește-te, oprește-te!

Îi scăpa întruna din piept o horcăială mârâită și acum încerca să se descleșteze din strânsoare, împingându-și cu forță genunchiul în stomacul meu și înșfăcându-mi cu degetele uneia dintre mâini gulerul paltonului și pielea de pe ceafă. Îngreunat de paltonul meu mătăhălos, mă țineam de

stofa paltonului lui și amândoi ne roteam pe loc, legănându-ne și smucindu-ne ca două marionete sferice. Îmi îndoisem și eu piciorul îndărătul piciorului lui și prin această piedică rigidă încercam să-l fac să-și piardă echilibrul. Dacă reușeam să-l răstorn, aș fi putut să sar peste el și aș fi luat-o la fugă înainte de a fi fost în stare să mă atace din nou. În timpul încleștării dintre noi, Kitty nu a strigat, nu a scos nici o exclamație. Dar deodată am auzit-o rostind cu voce joasă, intensă, pătrunzătoare:

— Opriți-vă, opriți-vă imediat! Nu trebuie să vă luptați. Vin între voi.

Am simțit, deși nu o puteam vedea, mâneca de vizon în fața ochilor mei. M-am tras îndărăt, slăbind strânsoarea, și lăsându-l pe Gunnar încă între mine și chei.

Atunci am auzit vocea lui Gunnar:

— Dă-te la o parte! Îl omor!

— Dragule, încetează... îl imploră Kitty.

Mi-am dat seama că mă retrăsesem până la un punct periculos, în spatele meu, nu mai există acum decât saltul în apă.

Gunnar o îmbrâncise pe Kitty la o parte. Acum avea asupra-mi avantajul dorit. Trebuia să fac un pas înainte, și l-am făcut repede, încercând să-mi feresc capul. Pumnul lui Gunnar se izbi de umărul meu. Gata să mă prăvălesc, m-am apucat de mâneca lui și am încercat să-l răsucesc pe loc, ca să pot trece de el. În clipa aceea răsună un strigăt sălbatic.

Gunnar și cu mine ne-am îndepărtat brusc unul de celălalt și am privit în jur, ca doi oameni beți. Eram singuri. Kitty dispăruse. Căzuse sub muchia debarcaderului în bezna de dedesubt.

Gunnar scoase un răget de fiară. Se aruncă pe jos, uitându-se peste margine. Am îngenuncheat și eu. Întunericul era de nepătruns.

Apoi, într-o clipă de neasemuită ușurare, am auzit de dedesubt vocea lui Kitty:

— N-am pățit nimic, nu vă speriați, voi doi, n-am nimic.

Glasul ei, tremurător de limpede, părea însuși glasul curajului, și acel „voi doi” era subit și pregnant de liniștitor.

I-am spus lui Gunnar:

— Tu rămâi aici, fă rost de o frânghie. Eu cobor.

— E un noroi înfiorător, spuse Kitty de dedesubt.

M-am aplecat mult peste muchie, scrutând bezna. Sub debarcader se vedea o întregă structură de grinzi încrucișate. Mi-am scos paltonul și m-am lăsat să lunec dedesubt, dibuind cu picioarele după traversele de lemn

înclinate. Am găsit un punct bun de sprijin, mi-am mișcat mâinile și am pornit să cobor în continuare. I-am spus lui Kitty pe cel mai obișnuit ton pe care l-am putut fabrica: „Sosesc, sosesc”.

Nici un răspuns. M-am agățat de grinzile vâscoase, reci și alunecoase și mi-am lăsat în jos un picior, căutând din nou un punct de sprijin. N-a fost greu. O clipă sau două mai târziu am simțit suprafața moale a mълului și, continuând să mă țin agățat de debarcader, m-am răsucit, cu brațele întinse, la baza lui.

La început, îmi păruse că acolo jos nu e decât un hău negru, dar acum, când mă aflu în el, distingeam o slabă, slabă rază de lumină de la felinarul voalat de deasupra. Reușeam să zăresc vag culoarea mantoului lui Kitty și, mai încolo, mișcarea abia perceptibilă a valurilor repezi.

— Kitty!

— Mi-e teamă că m-am afundat în mъл.

— Ești teafără, nu ți-ai rupt nimic?

— Sunt întreagă, dar e atât de stupid...

— Ești în apă?

— Nu, nu... am căzut direct în mъл, e ca o gelatină. Mantoul meu e complet ruinat.

Mi-am spus că dacă se mai poate gândi la mantou, probabil că n-are nimic.

— Vin la tine.

— Fii atent, ai să te împotmolești și tu. Mai bine fă rost de o frânghie. Eu nu pot face nici o mișcare.

Acum puteam desluși nota de panică din glasul ei. Continuând să mă țin agățat de baza debarcaderului, am început să mă mișc în direcția ei. În punctul unde coborâsem eu, noroiul era destul de încheșat, dar după ce-am făcut un pas sau doi, începu să devină vâscos și cleios. Pasul următor mă afundă până peste gleznă. M-am oprit din nou. Ochii mi se învățaseră cu întunericul și acum o puteam vedea pe Kitty și, dincolo de ea, apa. Stătea aproape în picioare, împotmolită în mъл până la genunchi, înclinată ușor într-o parte, într-o atitudine nefirească, dar perfect liniștită.

Am mai făcut un pas. Mълul deveni dintr-odată mai fluid, mai instabil, nu se mai simțea fundul. Mi-am lăsat toată greutatea în mâini, ținându-mă de structura de lemn din spatele meu.

— Nu veni înapoi, o să ne afundăm amândoi. Mai bine întinde-te spre mine.

Am încercat acest lucru. Mă apropiasem acum de ea atât cât puteam s-o fac fără să mă desprind de suportul meu și să plonjez în nămol. Mi-am proptit un picior în stâlpul de lemn și am întins spre ea o mână. Am simțit o atingere. Vârfurile degetelor ei. N-aș fi putut reuși s-o trag. M-aș fi prăbușit și eu.

— Nu te poți mișca deloc?

— Nu. Asta-i stupiditatea. Când am simțit că alunec de pe debarcader am sărit, și am căzut cu amândouă picioarele drept în noroi. Din fericire, că altfel m-aș fi rănit.

Ah, vocea ei curajoasă, dar și unda de panică! Ceva se contura deasupra. Pentru un moment uitasem de Gunnar. I-am strigat:

— Nu coborî, fă rost de o frânghie sau de o scândură sau de ceva! Nu pot ajunge la ea.

De pe planșeul de deasupra răzbeau zgomote, bocănituri care sunau a gol. Întreaga scenă era straniu de îngrădită și aproape mută. Circulația de pe chei alcătua un fundal de murmure, dar până și foșnetul apei părea mai puternic. Ne aflam singuri, într-o cavernă înghesuită și rece, cu lumină tulbure și aer dens.

— Cred c-ar trebui să-mi scot mantoul, spuse Kitty. Am să-l arunc spre tine.

— Mai bine rămâi cu el. Nu te zbate! Într-un minut vom avea o frânghie.

Mantoul de vizon, făcut ghem, îmi sosi moale și cald, răspândind parfumul lui Kitty. Numai poalele erau înnorioate. Mi se părea ciudat să-l mânuiesc. L-am aruncat deasupra capului, atârându-l de una din grinzile de lemn. Și când mi-am săltat brațul, am simțit cât de tare mă durea umărul și o parte a feței de la loviturile lui Gunnar.

— Mantoul e în siguranță. Acum încerc din nou să te ajung.

— Mă scufund, spuse Kitty. Ah, ce idiot...

Acum o puteam vedea mai clar. Efortul de a-și dezbrăca paltonul îi subrezise echilibrul și se afundase ceva mai mult în noroi, de parc-ar fi căzut într-un genunchi. Părea să se fi depărtat de debarcader și distanța dintre noi era acum mai mare. Încercam să-mi mențin judecata fermă și calculată. Mă rugam ca ea să nu înceapă să se zvârcolească și să strige.

Ținându-mă cu o mână de lemnul alunecos, am făcut încă un pas în mâzga, întinzându-mi brațul la maximum. De astă dată nu am mai atins nimic, nici măcar vârfurile degetelor ei.

— Nu pot, am auzit-o pe Kitty, în partea asta brațul mi-e prins... nu pot... acum parcă aş sta jos...

Părea că o părăseşte curajul, vocea îi era ascuțită, dar nu chiar spartă. Am strigat către Gunnar:

— Caută ajutoare, caută ajutoare, adu pe cineva, cheamă poliția!...

De deasupra nu mi-a răspuns decât tăcerea, probabil că Gunnar alergase după ajutor. În mișcarea pe care o făcusem îndepărtându-mă de debarcader, un picior îmi fusese înghițit de mâl până la coapsă. M-am zbatut să mi-l extrag, agățându-mă acum cu ambele mâini de grinda înclinată. Era tot mai greu să mă țin de ea, din cauza frigului, a stratului vâscos, lunecos de pe lemn, a durerii din umăr. Piciorul mi se smulse cu un leorpăit din încheștarea masivă a mâlului, și m-am înălțat iar spre debarcader, îndoindu-mi genunchii și rămânând suspendat de grinzi, cu brațele care-mi tremurau acum de slăbiciune. Am strigat; „Ajutor! Ajutor!”. Strigătele mele se pierdută ca niște păsăruici în bezna densă. Dedesubt Kitty gemea.

— Kitty, nu te lăsa pradă panicii, în curând o să sosească cineva. Nu te mișca. Uite ce facem, îmi scot haina și ți-o arunc. Prinde o mânecă, dacă poți.

Mi-am dezbrăcat haina, stând atârnat ca un liliac. Cu o mână apucând o mânecă și cu cealaltă ținându-mă strâns de stâlp, am aruncat haina peste prăpastia care mă despărțea de Kitty. Am văzut-o prinzând mâneca, am simțit stofa încordându-se între noi. Dar mi-am dat pe loc seama de inutilitatea încercării, Kitty era prea adânc împotmolită. Singura urmare a fost că momentul de tensiune mi-a dislocat mâna acum complet înghețată de pe lemnul lunecos și am plonjat din nou cu genunchii în mâl, lăsând haina să-mi scape.

— N-are nici un rost, spuse Kitty. Mă afund din ce în ce.

Se străduia cu disperare să-și mențină glasul ferm.

— Nu te pot ajunge. Dacă mă împotmolesc și eu nu te mai pot ridica. Or să aducă o frânghie...

— Nu m-aș putea agăța acum de o frânghie, mâinile îmi sunt prea reci, mai bine nu-mi dezbrăcăm mantoul.

— O să vină îndată cineva...

— Cred că o să mor de frig.

— Să-ți arunc paltonul înapoi?

— Nu-l mai pot îmbrăca.

— Curaj, Kitty, iubito, curaj!

— Totul e din vina mea...

— Ce dracu' s-o fi întâmplat cu Gunnar... oh, Dumnezeule, dacă m-aș putea gândi la ceva ce-ar fi de făcut...

— Apa e foarte aproape.

Mi-am schimbat poziția, apropiindu-mă puțin pe margine. O puteam vedea acum așezată în noroi, ușor înclinată, atât de aproape de mine, la câțiva metri, și totuși inaccesibilă, pierdută și, după cum îmi dădeam seama, scufundându-se din ce în ce. Fălcile tenace ale mълului îi înghițiseră un picior până la genunchi, pe celălalt până la șold, precum și brațul pe care-l întinsese când își pierduse echilibrul. Puțin dac-ar mai fi încercat să se zbată, s-ar fi răsturnat pe spate, îi puteam desluși rochia, era cea cafeniu-cenușie, și o bijuterie îi strălucea la gât. O clipă, i-am zărit fața. Plângea, Mi-am schimonosit obrazul și am icnit în fața muntelui de idioată neajutorare. Hotărâsem că, dacă Kitty își pierde capul și începe să se zbată și să se scufunde, mă voi lansa spre ea. Dar pentru moment era mai de folos să o urmăresc, chiar să-i vorbesc.

— Dac-aș putea ajunge până la apă, aș înota.

— Kitty, fluviul te-ar ucide.

— Sunt o bună înotătoare.

— E prea rece. Așteaptă. Nu ești în pericol. Așteaptă. Și, pentru numele, lui Dumnezeu, *stai nemișcată!*

— Nu pot să aștept, răspunse Kitty cu glasul spart. Cad treptat pe spate. Simt mълul până spre umeri. Cred c-ar trebui să încerc să mă arunc în apă.

— Nu, nu, ar fi mult mai rău.

M-am împins din nou spre ea, într-o strădanie disperată de a acoperi distanța fatală dintre mâna ei și mâna mea. Din nou nămolul mi-a absorbit pașii, îngropându-mi un picior până la genunchi, până la coapsă, și a trebuit să mă trag cu forța îndărăt, cu brațele trosnindu-mi de încordare, un genunchi proptit în grindă, până când piciorul captiv s-a ridicat cu încetineală, la suprafață.

În clipa aceea, spre imensa mea ușurare, am auzit tropăit de pași deasupra. Planșeul de lemn a tremurat și am văzut pe cineva căznindu-se să coboare mai încolo de mine, aproape la capătul debarcaderului. Am deslușit silueta mătăhăloasă și i-am simțit greutatea. Era Gunnar.

— Kitty. s-a auzit glasul lui Gunnar. Așteaptă, sosesc ajutoarele.

Eram gata să-i strig ceva lui Gunnar, când s-a auzit deodată un zgomot târșâit, de corp greu care se rostogolește, și căruia îi răspunse un puternic

plesnet apos, lipicios. Gunnar căzuse.

A căzut între mine și apă și, mi-am dat seama că, asemenea lui Kitty, se afundase în nămol până la coapse și se răsturnase pe dată într-o rână, pe partea laterală a debarcaderului. Auzeam sunetul plescăit, înfundat al zvârcolelilor lui pentru a ieși la suprafață.

— Gunnar, nu face asta, așteaptă, așteaptă!

M-am mișcat ca o maimuță de-a lungul marginii debarcaderului. Nu-l vedeam clar, dar aproape imediat am putut ajunge la el, l-am putut atinge, apuca de stofa paltonului. I-am simțit umărul, brațul, apoi mâna care o prinse pe a mea.

— Nu te zbate. Ține-te de mine!

O clipă, brațul meu și umărul meu îi preluară întreaga greutate. Am găfâit de durere. De deasupra se auzeau pași și strigăte. Pe urmă i-am fixat mâna pe cea mai groasă dintre grinzile de lemn, și a rămas așa, sub mine, ținându-se acum cu ambele mâini, ca o balenă naufragiată la țarm. Și peste umerii lui am văzut deodată, estompat dar clar, cum Kitty se zbuciumă nebunește chiar la marginea fluviului negru și repede. O secundă păru să se fi împotmolit până la gât în nămol, numai capul îi mai ieșea la suprafața volburii noroioase. Am scos un strigăt și, părăsindu-l pe Gunnar, m-am desprins de grinzi și am plonjat în mâl către ea. Am văzut-o răsucindu-se, cu întregul corp acum înmuiat în noroi, și parcă gata să se scufunde în groapa pe care o creaseră zvârcolirile ei. Apoi, cu o ultimă opintire sălbatică, sub imboldul panicii, se zvârli în apă; i-am auzit țipătul când brațele ei au bătut apa. Și după aceea, într-o clipă, s-a făcut nevăzută. Se lansase în fluviu și fluviul o răpise.

Acum mă aflam eu în mâl, fără nici un sprijin, gata să mă prăvălesc cu fața în jos. Un picior se îndepărta de mine, tras în adânc, de parcă fusese prins de un duh rău care-l smucea de zor. Am izbit cu piciorul drept în fața duhului rău. Apoi mi-am răsucit trupul spre apă, căznindu-mă să alunec pe suprafața măloasă. Un braț îmi fu capturat de un alt duh rău. Noroiul mă plesni peste obraz, îmi atinse gura. Pe urmă brațul meu întins a fost prins în menghina unui alt soi de răceală, ceva cum nu mai simțisem sau n-aș fi putut concepe niciodată în viață, o răceală dincolo de orice răceală. Am țipat. Eram în apele fluviului.

După aceea n-au mai existat țeluri, ci poate doar un singur țel, acela de a supraviețui în timp ce Tamisa mă mâna cu repeziciune, într-o beznă groaznică și năucitoare, storcându-mă cu răceala ei de gheață, storcând

ultimul strop de căldură din trupul meu, învârtindu-mă și împingându-mă înainte, și încercând să măucidă, zdrobindu-mă în îmbrățișarea ei mortal de rece.

Era mai târziu, mai târziu, mai târziu. Nu mai existau zile fixe. Îmi vâram cheia în ușa apartamentului lui Clifford Larr, din Lexham Gardens.

Kitty nu s-a înecat. Nu s-a găsit apă în plămâni ei. Ba chiar, când au scos-o din fluviu, trăia încă. A murit din cauza răcelii. Bietul ei trup s-a răcit prea tare, i-a înghețat sângele și nu și-a mai putut regăsi vechile căi. A murit la spital.

Eu n-am rămas prea mult în apă. Dar în acele minute am uitat de Kitty, am uitat totul în afară de îndatorirea primordială de a nu muri, de a ieși din iadul acela de frig înainte de a mă omorî. Curentul era iute și puternic, malurile povârnite și alunecoase. Dar mi-a apărut în față un lanț negru uriaș, și m-am agățat de el. Un șlep ancorat, un cablu uitat, m-au urcat de la mâl la pietre. M-am târât în patru labe pe câteva trepte, și m-am așezat pe trotuar, cu spatele rezemat de parapetul cheiului. Alarma pentru căutarea lui Kitty a trecut propriu-zis pe lângă mine. Strigăte, o șalupă a poliției cu un reflector, oameni alergând de colo-colo. „Au pescuit o femeie în râu.” „Trăiește?” „Da.” După ce am auzit acestea, m-am dus acasă. Pe jos. Nimeni, în noaptea aceea de smoală, nu m-a observat. Am aflat veștile a doua zi de la vecinul meu, domnul Pellow, care a văzut menționat în reportajul din ziar numele departamentului la care lucram eu. Publicaseră o fotografie a lui Kitty și una a lui Gunnar. „*Personalitate din Whitehall încearcă să-și salveze soția.*” Despre mine nici un cuvânt. Pentru a doua oară eram eliminat din poveste, ca și cum nici n-aș fi existat.

Am deschis ușa apartamentului lui Clifford, Era seară, dar nu o seară de luni. Îi telefonasem și acasă, și la birou, dar nu răspunsese nimeni. Voiam să-l văd. Era, în acel moment, unica persoană pe care doream s-o văd. Venisem în Lexham Gardens sub un impuls subit și imperios și zărisem, cu o împunsătură de ușurare, lumina aprinsă în odaia de zi.

Am auzit un ușor clincănit venind din bucătărie. Dar apartamentul avea un aer straniu. Eram gata să-l strig pe Clifford, când am văzut, pe ușa deschisă a salonului, că miniaturile indiene fuseseră date jos de pe zid. În locul lor se vedeau acum pătrate de tapet Morris, nedecolorat. Apoi privirea îmi căzu pe un vas mare chinezesc aflat pe masa din hol, umplut acum cu o neobișnuită adunătură de mărunțișuri. Printre acestea am zărit ceva care a

făcut să mi se oprească răsuflarea, înainte chiar de a-i pătrunde întreaga semnificație. În acel talmeș-balmeș de obiecte, cutii de chibrituri, scrisori, chei, se afla lăntișorul cu inelul cu pecete pe care Clifford obișnuia să-l poarte la gât.

Probabil că în clipa în care l-am văzut am scos un sunet. Un bărbat chel, cu fața rotundă, pe care nu-l cunoșteam, a ieșit din bucătărie și s-a uitat la mine cu ostilă surprindere.

— Scuzați-mă, am spus. Îl căutam pe Clifford.

— Ah. Nu știați?

Dar în momentul acela știam.

— E...?

— Vă anunț cu părere de rău că Clifford a murit, s-a sinucis.

— Înțeleg. Spunea... adeseori că o s-o facă...

Am rămas un moment uitându-mă pe ușa deschisă a salonului la miniaturile înșiruite pe jos, rezemate de perete: o prințesă pe terasă, privind la furtună, prințul părăsindu-și iubita pe o noapte cu clar de lună, două fețe de o frumusețe transcendentală plimbându-se într-o grădină, o fată care semăna cu Biscuit împletindu-și părul. Probabil că-și așteptau rândul să fie vândute.

Am dat să plec.

— Vă rog, o clipă, sunteți bun să-mi dați cheile? Eu sunt moștenitorul, și...

I-am dat vărului cu figură porcină cheia plată, de la ușa din față, pe care o țineam încă în mână, și m-am îndreptat spre ieșire.

Vremea se mai îmblânzise și, în timp ce străbăteam grădinile Cornwall, în drum spre stația Gloucester Road, se porni o ploaie ușoară.

Chiar înainte de Gloucester Road am observat biserica St. Stephen, unde, după cum îmi povestise odată Clifford, T.S. Eliot a fost timp de mai mulți ani episcop. Supunându-mă unei nevoi inexorabile de a mă așeza, am intrat în biserică și am luat loc într-o strană cufundată în întuneric. În clipa aceea regretam că nu i-am cerut vărului lui Clifford să-mi dea inelul cu pecete ca amintire. Acum ar fi fost cu neputință să mă mai întorc să i-l cer. Și apoi, cine eram eu ca să port acel acum pe veci misterios simbol? Clifford fusese răpit de râul cel rece și eu nu-i întinsesem o mână, nu-i atinsesem nici măcar degetele.

Ședeam în obscuritatea bisericii privind zidul aurit dindărătul altarului, cu luminițele lui înșelătoare licărind în întuneric, ca lumina de pe

debarcaderul din Cheyne Walk, și simțeam în ochi lacrimi de zadarnică duioșie și milă de mine însumi. Aveam nevoie de Clifford, aveam nevoie de ironia lui care era rece și totuși nu era rece, aveam nevoie să asculte ceea ce nu-i putea fi povestit decât lui. Numai că Clifford nu mai era, și aveam senzația că îl omorâsem eu, într-o izbucnire de mânie, așa cum, într-o izbucnire de mânie, o omorâsem pe Anne. Și acolo unde ar fi putut exista consolarea împăcării sau chiar consolarea răsplății nu mai era decât pustietate și solitudine, o mai vastă pustietate și o mai tăcută solitudine decât oricând altădată. Fusesem împins, încetul cu încetul, în deșert, și nu mai exista acum nimeni căruia să-i pot vorbi despre toate lucrurile care, ceas de ceas și minut de minut, îmi devorau inima.

În timp ce mă aflam sub șocul morții lui Kitty, treptat mi s-a luminat în minte ideea că nimeni nu știa de prezența mea pe debarcader. Numai Gunnar și, probabil, Biscuit. Dar nimeni altcineva nu aflase și eu nu spuseseș nimănui. Lui Crystal nu-i precisasem când aveam să mă văd cu Kitty pentru a-mi lua rămas-bun. Aflase din afară de accidentul căderii lui Kitty de pe debarcader și de efortul eroic al soțului ei pentru a o salva și, când am văzut-o eu mai târziu pe Crystal, nu i-am ascuns trauma prin care treceam, dar am lăsat-o să creadă (și a crezut) că moartea a luat-o înaintea scenei mele de adio cu soția lui Gunnar. Și nimeni altul, cu excepția lui Arthur, nu a știut vreodată că eu și Kitty eram altceva decât cunoștințe întâmplătoare. Hotărârea de a nu-i povesti lui Crystal ce s-a întâmplat în realitate a însemnat pentru mine o decizie importantă și, din unele puncte de vedere, cumplită. Lăsasem să cadă pe umerii surorii mele întreaga povară a morții Annei, o lăsasem să împărtășească totul alături de mine. De astă dată, mi-am spus, am să port singur greul. Nu voi mai injecta în viața ei inocentă acest nou și, fatalmente, mutilant coșmar. Dar tăcerea mea m-a izolat de Crystal într-un fel neobișnuit: ea simțea, în chip obscur, că între noi avusese loc o adâncă separație și ne priveam unul pe celălalt, pe deasupra prăpastiei, cu ochi mirați și îndurerați.

În primele zile de după întâmplare m-am întrebat dacă să-i trimit o scrisoare lui Gunnar, explicându-i - dar ce explicație m-ar fi putut justifica? Nu-i puteam scrie adevărul fără a da într-un fel impresia că arunc blamul, sau măcar responsabilitatea, asupra lui Kitty; și, în orice caz, purtarea mea era de neiertat. Mă întrebam dacă nu cumva Gunnar o să-mi scrie mie, și un timp am urmărit poșta ca un îndrăgostit, sperând să descopăr, indiferent ce grozăvii ar fi conținut, un plic cu scrisul lui mărunț. Dar n-a venit nimic.

(Și-a dat demisia din departament foarte curând după catastrofă și s-a reîntors la viața politică. O alegere parțială picată la momentul oportun l-a propulsat în Parlament, unde, în scurt timp, a ajuns subministru. Dar asta s-a întâmplat mai târziu.) Aș fi vrut să știe că tocmai mă despărțeam pentru totdeauna de Kitty atunci când ne-a surprins el împreună. Dar pe măsură ce timpul trecea, acest lucru îmi apărea ca o încercare lipsită de noimă, menită să atenueze răul. Și era măcar adevărat? Aș mai fi vrut să știu cine mă vânduse. Cine i-a șoptit lui Gunnar, cine a aranjat acea sosire la țanc? Biscuit? Clifford? Era de conceput că fusese o intrigă pusă la cale de Gunnar și Kitty, pentru a pregăti scena unui omor? Să fi fost eu oare disculpat în *asemenea* măsură? Ar fi fost o disculpă pe care nu o doream, și de altfel nu puteam crede că Kitty, nici chiar pe jumătate silită, a putut fi unealta soțului ei.

Ședeam în biserica St. Stephen și plângeam pentru Clifford cum nu plânsesem pentru Kitty; în clipele acelea, moartea lui îmi apărea chiar mai îngrozitoare decât a ei. Crystal văzuse în Kitty o *femme fatale* care avea să mă atragă spre pierzanie. De fapt eu o atrăsesem pe Kitty spre pierzania ei, așa cum o atrăsesem și pe Anne. Dar în iubirile noastre se amestecase voia lumii și, de față la moartea lor, fusese purul hazard. Cel puțin de acest lucru îmi puteam da acum limpede seama. Pe când Clifford murise altfel, murise pentru că nimeni nu-l iubea și nu se sinchisea de el, de parcă pe o noapte friguroasă cineva i-ar fi trântit ușa în nas. Nu știam și nu aveam să mai știu vreodată în ce măsură ținuse într-adevăr la mine. Sau poate că murise ca urmare a rolului pe care-l jucase într-o altă dramă, din pricina cuiva de care nu auzisem niciodată. Plângeam și, treptat, în confuzia durerii, am plâns pentru Kitty, pentru Gunnar, pentru Anne și, într-un chip ceva mai liniștit, pentru mine. După un timp am început să mă gândesc la domnul Osmand, la felul cum murise singur, la felul cum mă învățase din manualul de latină pentru începători al lui Kennedy să conjug verbul iubirii, în timp ce mâneca șleampătă a hainei lui se rezemă de brațul meu.

În primele zile după scena de pe fluviu credeam că am să-mi pierd mințile. Îmi petreceam timpul singur în camera mea, șezând pe marginea patului. Hotărârea de a nu-i spune nimic lui Crystal am luat-o foarte curând, fără să fi raționat, supunându-mă unui imperativ. Nu aveam să mai atârân și acest albatros de gâtul ei. Dar voi putea oare să îndur totul de unul singur? Pe atunci nu-mi venise încă ideea de a sta de vorbă cu Clifford, nu-mi încolțise nici cea mai firavă dorință de a expune această delicată grozăvie

zeflemelii lui, răcelii lui nemărginite. La început am înfruntat doar întâmplarea în sine, înfășurată în groaznica ei osânda la tăcere, și am simțit că nu suportă nici un fel de apreciere rațională sau conceptuală. Faptul în sine și cu mine ne aflam singuri, împreună, și mintea mea era înghețată de durere și de spaimă, iar posibilitatea nebuniei îmi apărea ca o evadare. Mai târziu, pe măsură ce m-am simțit în stare să discut cu mine însumi, să reflectez, să întorc chestiunea pe o parte și pe alta și să-i văd toate fațetele, chiar dacă cu multă răceală, dorința de a discuta cu Clifford, amintirea înțelepciunii lui, în pofida a orice, și a afecțiunii lui, oricât și-ar fi autozeflemisit-o, l-au făcut să-mi apară ca o ultimă resursă providențială. Acum însă nu mai exista nici o resursă și acest lucru îmi apărea la rândul lui ca înfăptuirea unei providențe drepte și nemiloase.

Faptul că de astă dată nu-i spusese nimic lui Crystal fusese într-adevăr hotărâtor. *Data trecută* avusesem pe cineva, un spectator pasiv, dar care mi-era totodată frate de suferință, și față de care puteam să mă desfășor. Sufeream în fața lui Crystal așa cum credincioșii suferă în fața lui Dumnezeu; numai că, fără îndoială, aceștia au mai multe foloase de pe urma suferinței lor decât am avut eu. Iar ea, sărmana inimă inocentă și iubitoare, a acceptat tacit, din pură bunătate și din sentimentul ei de identificare cu mine, statornicirea unui climat de totală dezolare. Eu hotărâsem că viețile noastre trebuie să fie ruinate, iar ea, biata rândunică, și-a clădit pe dată cuibul în ruine. Cât de zadarnic fusese totul, abia acum îmi dădeam seama cu claritate. Căință, pocăință, suferință izbăvitoare? Nici vorbă de așa ceva. Mi-am distrus orice șansă în viață și am nimicit fericirea lui Crystal numai din simplă ciudă, din violența răzbunătoare și plină de invidie care încă îmi mai mușca sufletul, încă o dată și încă o dată dădeam foc orfelinatului, numai că acum nu mai exista nimeni care să oprească acțiunea de distrugere. Mi-am irosit talentele și m-am prefăcut într-un sclav nu pentru c-aș fi regretat sincer cele ce săvârșisem, ci pentru că am fost furios pe ghinionul care m-a împiedicat „să ies cu fața curată”. Nu crima în sine era cea care mă afectase, ci natura imediată și automată a pedepsei: pierderea Oxfordului, a „situației” mele, a roadelor muncii mele. Dacă aș fi putut păstra toate acestea, poate că mi-aș fi revenit. Ca în dese rânduri în copilăria mea, sentimentul de vină reieșea din pedeapsă și nu din răul comis. Și mi-am perpetuat suferința din pur resentiment. Dacă eu aș fi fost singurul recipient al acestei violențe, incidentul ar fi putut să fie consemnat - în catastiful din ceruri - ca închis. Dar, în mod deliberat, am făcut-o pe

Crystal să sufere alături de mine. Ar fi putut oare suferința ei curată să mă răscumpere de păcat? În nu știu care teorie ideală, da, în realitate, nu.

Firește, regretam ceea ce făcusem. Regretam toți pașii greșiți cu consecințele lor catastrofale, și nu-i regretam doar ca pe niște mostre de ghinion. Știam bine unde m-am comportat rău, îmi cunoșteam egoismul, distructivitatea, rapacitatea. Dar înțelegeam acum în ce disperată măsură această „penitență” era amestecată cu elementele grosolane care alcătuiau aproape întreg ansamblul ființei mele. Există unele ritualuri religioase care separă minusculele grăunțe ale căinței. Asemenea ritualuri se aplică chiar și atunci când nu apare căința. Dar eu nu mă puteam folosi de astfel de aparate selective. Pentru mine totul era grosolan amestecat: căința, remușcarea, resentimentul, violența și ura. Și nu era vorba de o tragedie. Nu aveam nici măcar consolarea de a privi chestiunea sub această optică. Tragediile aparțin artei. Viața nu are tragedii.

Mă întrebam cum va arăta viitorul. Oare avea să înceapă pentru mine un nou ciclu de suferință, mai intensă, mai cruntă? Dacă-i așa, va dăinui întreaga mea viață. Aceeași crimă, repetată de două ori, nu merită oare mai mult decât o dublă pedeapsă? Sau scena va fi acum total diferită? Eram mai vârstnic decât prima oară, nu mai aveam nesăbuița și dărnicia tinereții. Când mă aflasem în valurile de gheață ale Tamisei, uitasem pe dată de Kitty. Eul meu cel mai profund, care nu cunoștea pe nimeni altcineva, se lupta cu disperare doar să supraviețuiască. Oamenii între două vârste sunt mai grijulii față de ei înșiși. Oare dorința disperată de a supraviețui sau meschina prudență mă vor feri acum, în acest și mai crâncen impas, de autodistrugerea la care mă osândisem prima oară? Îmi vor fi de ajutor acum, când puteam desluși cu mai multă claritate mâna hazardului? A spera așa ceva însemna cinism? Dar chiar și cinismul mi-ar putea fi oare de ajutor? Sau poate că acum eram într-adevăr mai înțelept? Ce i-ar mai fi plăcut lui Clifford să discute toate aceste chestiuni! Fără îndoială, acum eram mai în măsură să cântăresc ceea ce nu putusem percepe data trecută altfel decât ca o provocare, și anume proporția de întâmplător, de accidental pe care o conțineau lucrurile acestea, sau poate că toate lucrurile de pe lume. Data trecută turbasem de furie din pricina elementului accidental, și nu-i îngăduisem sub nici un chip să mă salveze din stăruința mea de a fi unicul autor a tot ce se întâmplase. Acum eram mai modest în ce privește paternitatea mea asupra evenimentelor, și poate că voi reuși să fac la timp mișcarea de a mă ierta, de a-i ierta pe toți. Sau poate că tocmai în aceasta

constă cinismul cel mai subtil? Există o dogmă religioasă care spune că Dumnezeu este autorul tuturor acțiunilor. Mă întreb care o fi echivalentul ei laic?

Durerea mea pentru Kitty și amintirea iubirii ce mi-o purtase, indiferent ce-o fi însemnat această iubire, rămăseseră și aveau să rămână ferme. Poate că asemenea dureri sunt elementele cele mai pure și mai statornice din nestatornica, impura, egoista inimă omenească: durerea existând nu ca sentiment de culpabilitate, sau calcul, sau regret rațional, ci ca sfâșieri și imagini. Acestea mă vor însoți în taină până la capăt. Aș fi dorit, cu o tristețe posomorâtă și amară, să mai fi putut comunica măcar o singură dată cu Gunnar. dar era un lucru imposibil, și până și gândul că se va reîntoarce într-o bună zi ca să mă omoare era o romanțare pe care hâda realitate a vieții o respingea. Era pur și simplu un sfârșit în coadă de pește, pe care sentimentul meu de vină îl sucea și-l răsucea, și unica salvare, de fapt unica mea datorie, ar fi fost să accept ideea de imposibil, așa cum stătea ea de veghe, undeva, înainte de punctul terminus al strădaniei umane.

Totuși, printre toate aceste poveri sterile și obstacole oarbe se cernea o rază de lumină, și era o binecuvântare să mai pot regăsi spațiul unei meniri normale. Anume, puteam încă, până nu era prea târziu, s-o fac pe Crystal fericită. Chiar înainte de a fi avut forța de a întrezări acest viitor, un instinct bine orientat mă făcuse să-i ascund catastrofa. Acum voi avea grijă de Crystal, așa cum ar fi trebuit să fi avut întotdeauna, voi avea grijă de ea ca de copilul meu, nu-i voi mai întuneca sufletul cu atrocitățile vieții mele particulare, ci voi munci ca să-i pot dărui fericirea, bunăstarea, și acele bucurii simple care i se potriveau atât de bine și de care o privasem în mod constant. Orice o putea bucura pe Crystal, cu condiția ca eu să fiu bine, orice flecușteț cât de neînsemnat îi putea face plăcere. Așa încât era absolut scandalos că nu avusese o viață fericită. Acum nu mai puteam munci pentru ea așa cum avusesem de gând în tinerețe, așa cum plănuisem și întrevăzusem la Oxford, atunci când Crystal declarase: „Asta-i cea mai fericită zi din viața mea”. Nu-i mai puteam oferi *acea* fericire. Dar puteam munci din răspuțeri pentru a-i dărui o altă fericire mai mică, mai scurtă, mai modestă, dar în care capacitatea ei înnăscută de a se bucura ar putea în sfârșit să zburde. Aceasta va fi de aici înainte unica mea menire. Crystal era singura ființă pe care o iubeam și aveam noroc că mi se oferea posibilitatea de a-mi exprima această iubire cu toată nevinovăția și plinătatea inimii și de a-i închina ei ce mai rămăsese din viața mea. O voi scoate din Londra și voi

găsi undeva la țară cea mai bine plătită slujbă care s-ar potrivi capacităților mele. Am să mă mut cu ea într-o căsuță de țară și o să aibă grădină și animale, o să-i ofer tot ce-și dorește inimioara ei, și o să simulez față de ea un soi de seninătate, poate chiar bucurie, în care, până la urmă, se va dizolva ceva din realitatea acestor lucruri. Și noi doi, singuri, vom cânta asemenea păsărilor în colivie.

M-am ridicat ca să ies din biserică. Mă simțeam epuizat de durere, iar gândul că Clifford era mort îmi veni nou în minte. Am ieșit prin nava dinspre sud. Am văzut o piatră memorială care-mi cerea să mă rog pentru odihna sufletului lui Thomas Stearns Eliot. Cum te mai simți tu, bătrâne prieten, acum când insuportabila încăierare cu cuvintele și cu sensurile a luat sfârșit? Din păcate nu mă pot ruga pentru sufletul tău, nu mai mult decât pentru sufletul lui Clifford. Amândoi ați fost scoși din catalogul existenței. Dar eu simt o vie recunoștință față de cuvinte, chiar față de cuvintele al căror sens abia de-l înțeleg. Dacă timpul în întregime este etern prezent, atunci timpul în întregime nu mai poate fi răscumpărat.

Ceea ce ar fi putut să fie nu-i decât o abstracțiune, existând ca o posibilitate perpetuă doar într-o lume de speculații.

AJUNUL CRĂCIUNULUI

— CINE O DĂRUIEȘTE PE ACEASTĂ femeie pentru a fi cununată cu acest bărbat?

— Eu.

„Eu, Arthur Mervyn Fisch, te iau pe tine, Crystal Mary Burde, drept soată cu cununie, pentru a te avea alături și a te susține de astăzi înainte la bine sau la rău, la bogăție sau la sărăcie, la boală sau la sănătate, legându-mă să te iubesc și să te îndrăgesc până când moartea ne va despărți, după cum fi-va voia Domnului; și întru aceasta mă leg cu credința mea.”

Arthur a molfăit cuvintele rolului său. Ochii îi străluceau de bucurie, fața îi radia de triumf, dar tremura de parcă te-ai fi așteptat în orice moment să se dezagrege. Crystal, care plângea de parcă i se sfâșia inima, își debită în șoaptă partea ei. Când am atins-o pentru a-mi îndeplini misiunea de a o dărui lui Arthur, am simțit-o complet țeapănă. Arthur a bâjbâit cu verigheta până să-i nimerească degetul, iar ea a privit-o cu uimire prin pânda lacrimilor, apoi s-a întors spre mine cu o expresie de copil speriat.

„Cu acest inel mă cunun cu tine, cu trupul meu te venerez, cu toate bunurile mele lumești te înzestrez...”

Se terminase. Pastorul ne-a condus în sacristie ca să semnăm în registru. Crystal și-a scris pentru ultima oară numele ei de fată: Crystal Burde. Arthur a scăpat condeiul din mână și a făcut o pată pe filă. Eu am iscălit ca martor. Tommy și-a scris numele ei, ocupând mult spațiu cu felurite înflorituri scoțiene: Thomasina Uhlmeister.

Din fericire, ceremonialul a fost scurt. Crystal ar fi vrut să cântăm un imn, dar eu m-am împotrivit, împlinind ultimul meu act de autoritate din viața ei. Ceremonia noastră a fost ultima din șirul de cununii ale zilei, iar pastorul, care se grăbea probabil s-o șteargă la vreo petrecere de sărbători, ne-a strâns mâinile și ne-a zâmbit din mers. Era ajunul Crăciunului.

Eu și Tommy am rămas singuri cu domnul și doamna Arthur Fisch. Și Tommy fusese înlăcrimată de-a lungul întregii ceremonii.

— Ei, Arthur, felicitările mele, i-am spus, strângându-i mâna.

Își lăsase din nou mustață, dar fericirea îl făcea să arate bine.

— Nu mai necheza, mânza mea, i se adresă Tommy lui Crystal.

— E musai să folosești afectările astea scoțiene? am întrebat-o pe Tommy. Nu mai plânge, Crystal puicuțo, drăguța mea. Acum ești ditamai femeie măritată.

— Tocmai asta o roade, zise Tommy. Vai, vai...

Nu se mai putu reține și izbucni în lacrimi.

Am încercat să schimb priviri cu Arthur, orice clișeu ar fi salvat situația, numai că el plana asupra lui Crystal și părea gata să înceapă să urle la rândul lui. Cineva, în biserică, tuși cu înțeleș. Fără îndoială doreau să dichisească locul pentru slujba de seară. Arthur o înzestraseră acum pe Crystal cu bunurile lui lumești, adică paravanul pe care era reprodus Empire State Building și fotoliul lui cu avioane, și primise îngăduința s-o venereze cu trupul lui. Tommy repetă pentru a cincea oară gluma că Crystal se preschimbaseră dintr-o pasăre de cristal într-un pește de cristal³⁰. Eu o dăruisem pe sora mea. Era deci timpul să plecăm.

Se precipitaseră o serie întreagă de evenimente. De fapt, asta era a doua cununie la care fusem invitat de la întâmplarea din Chelsea încoace. Am mai fost poftit, dar desigur că nu m-am dus. la celebrarea cununiei civile dintre (domnișoara) Alexandra Marilyn Bisset și (domnul) Christopher Jameson Cather. În momentul când primisem invitația nici nu știusem măcar că cei doi se cunoșteau. Se pare că Biscuit, venind în diverse rânduri la mine acasă în căutarea mea, îl văzuse pe Christopher și râvnise la el. De ce nu? Căsătoria fusese, după cât se părea, ideea ei (dar eu nu prea eram convins de acest lucru), și, după câte îmi spusese Arthur, care îmi dăduse informațiile, atrăsese felurite comentarii cinice. Nu puteam decât să-mi înclin capul în fața unui mister de nepătruns. Biscuit își găsisese prințul, iar Christopher își găsisese, să sperăm, „iubirea adevărată”, visată în cântecul lui. Se poate ca amândoi să fi fost norocoși. Se zvonea că Biscuit ar fi fost acum o femeie bogată, în urma testamentului lăsat de Kitty. Tânăra pereche își sărbătorea luna de miere în Benares. Christopher avea de gând să folosească banii lui Kitty lansând-o pe Biscuit ca model. Despre „Păsările de apă” nu s-a mai auzit un cuvânt.

În măsura în care toate astea mă mai puteau atinge, îmi părea rău după Biscuit. Mă obișnuisem într-un fel cu ea, exista între noi acea complicitate de „camera slugilor” și nu mă puteam împiedica să nu mă întreb ce

întorsătură ar fi luat lucrurile dacă. așa cum se cuvenea rangului meu, m-aș fi îndrăgostit de cameristă în locul stăpânei. Mi-ar fi plăcut să revăd fața aceea gălbuie, de copil de pripas, înălțată către fața mea într-o naivă și preocupată întrebare. Mă simțeam înrudit cu Biscuit pentru că amândoi eram vagabonzi în societate, amândoi dezmoșteniți, amândoi pierduți și nereclamați de nimeni. Mi-ar fi plăcut să o pot săruta din nou pe Biscuit, nu cu pasiune, ci cu o tristețe ostenită. Acum era a lui Christopher, aparținea unui bărbat care păstra o imagine foarte urâtă despre mine, chiar fără să fi cunoscut faptele pe care probabil că Biscuit i le și împărtășise. Îmi părea rău și după Christopher. Cândva ținuse la mine. Am fi putut fi prieteni. Distrusesem, aproape sistematic, respectul și afecțiunea lui față de mine, și până la urmă l-am și alungat din casă. Într-adevăr, așa procedasem cu majoritatea oamenilor pe care i-am cunoscut. Era de mirare că Clifford mă acceptase atâta amar de vreme. Da, mi-ar fi plăcut să mai pot sta de vorbă cu Biscuit. Mi-ar fi plăcut să o întreb, pur și simplu din compasiunea omului iremediabil naufragiat, dacă ea mă trădase. Sau nici nu știa poate că luasem parte la moartea lui Kitty. Dar era prea târziu acum pentru aceste întrebări, ca și pentru multe altele.

Hotărârea lui Crystal, subit fermă, de a se mărita cu Arthur picase ca o bombă. Uitasem complet de Arthur. Destul de curios, mă gândisem la el în acea cumplită seară de marți, mă gândisem că mă aștepta, probabil, cu conserva de limbă, cartofii, mazărea, brânză și bananele lui. Doamne, dacă m-aș fi dus la Arthur în seara aceea, dacă ar fi avut el puterea de a mă constrânge! Dar după acea seară de marți se evaporase cu totul din conștiința mea, până când Crystal m-a anunțat, cu un glas nou și un chip nou, că a hotărât să se mărite. De ce? Nu mă puteam împiedica să cred că, într-un anumit fel tainic și obscur, decizia mea de a nu-i povesti cele ce mi se întâmplaseră determinase brusca ei hotărâre de a mă părăsi. Comuniunea desăvârșită dintre noi doi fusese știrbită de o tăcere din parte-mi pe care ea trebuie s-o fi simțit, chiar dacă nu a putut-o interpreta și, probabil, o teamă adâncă, senzația că mă pierde, o împinseseră în brațele lui Arthur. Așadar, e posibil că tocmai eroismul meu mă făcuse să o pierd, și dacă m-aș fi lăsat pradă slăbiciunii de a-i împărtăși totul, i-ar fi fost milă de mine și mi-ar fi rămas alături. Sau poate că hotărârea ei nu însemna decât realizarea unui vechi țel, dorința lui Crystal de a avea un copil, dorință despre care știa bine că mă irită. Ori poate că era vorba într-adevăr de autentică iubire pentru

Arthur, iubire despre care nu-mi vorbise pentru că știa că m-ar fi iritat și mai mult. Aceasta era încă o întrebare ce va rămâne pe veci fără răspuns.

Așadar nu aveam să locuiesc împreună cu Crystal, și nu vom cânta ca două păsărele într-o colivie. Arthur, și nu eu, va avea grijă de ea, o va iubi și va împlini dorințele inimioarei ei. Ea și Arthur urmau să se mute din Londra. Arthur își ceruse transferul la Harrogate și începuseră deja căutarea unei noi căsuțe de țară. Aveau să locuiască deci în vâlcelele îndepărtate din Yorkshire, iar eu o să-i vizitez ocazional, din ce în ce mai rar, și o să-i aud vorbind despre mine ca despre „unchiul Hilary”, și o să-i văd pe copiii lor zgâindu-se la mine cu ostilitate și neînțelegere. Desigur că ascundeam toate aceste previziuni de ochii ei iubitori și înlăcrimați. În tot acest timp m-am prefăcut, și simpla rigoare a disimulării a însemnat în oarecare măsură o distragere de la tortură care o prilejuise. Am simulat bucurie pricinuită de căsătorie, entuziasm stârnit de Arthur, fericită anticipare a nepoțelilor și nepoțelelor (care vor sosi cu siguranță, chiar adoptați la nevoie). Ba chiar am vorbit cu beatitudine despre o eventuală mutare a mea în Yorkshire. (Părăsisem ministerul și-mi găsisem o slujbă, mai plicticoasă dar mai bine plătită, la o companie de asigurări.) Pe cine convingeau aceste minciuni? Crystal avea nevoie să le creadă măcar pe jumătate și poate că le și credea. S-a agățat de mine până în ultimul moment, cu o expresie de vinovăție îngrozită și un torent de exclamații de dragoste. Iar eu mi-am jucat rolul cu eroism. Cel din urmă lucru pe care-l puteam face pentru Crystal era s-o trimit cu inima senină către destinul ei. Duritatea o să-și găsească desigur loc mai târziu.

Am ieșit din biserică (nu era St. Stephen) în aerul înghețat al nopții. În curtea bisericii era un pom de Crăciun iluminat. Mi-am adus aminte că, până la urmă, nu o dusesem pe Crystal să vadă ieslea de pe Regent Street. Ne-am îndreptat spre mașina pe care o închiriasse Arthur și în care avea s-o ducă a doua zi pe Crystal ca să petreacă Crăciunul cu verii lui din Lincolnshire. Tommy și cu mine ne-am înghesuit pe locurile din spate. Arthur și Crystal s-au așezat în față. Crystal s-a întors și mi-a întins mâna, iar eu i-am luat-o eroic, i-am strâns-o și i-am zâmbit, deși îmi venea să urlu ca un câine. Arthur a condus cu prudentă pricepere spre ospățul de nuntă care avea loc în Blythe Road. Am urcat scările, Arthur în frunte, apoi Crystal continuând să mă țină de mână, și Tommy în spate. Masa ne aștepta aranjată, puiul și budinca se rumeneau în cuptor. Camera era împodobită cu

lanțuri de hârtie. Arthur, cuprins de elan sărbătoresc, pregătise pălăriuțe de hârtie pentru doamne, reprezentând Zorile și Amurgul.

Au urmat râsete și lacrimi. Ne-am scos paltoanele. Arthur și cum mine purtam costumele bune. Tommy era îmbrăcată într-o rochie cu paiete, total nepotrivită, iar Crystal purta o rochie de mătase portocalie care se lupta cu culoarea părului ei. Am sărutat-o pe Crystal și i-am cerut să înceteze cu plânsul. Tommy a sărutat-o și ea. Femeile au continuat să plângă, încercând să râdă. Arthur și cu mine am început să deschidem sticlele de șampanie.

ZIUA DE CRĂCIUN

MĂ ÎNTOARCEAM ACASĂ. TOMMY, al cărei drum ducea în direcția opusă, continua să meargă alături de mine. Câțiva fulgi de zăpadă se iveau ici-colo în lumina felinarelor și pluteau alene înainte de a coborî și a se face nevăzuți pe trotuarele brumate de ger. Tommy purta scufia ei de noapte din lână albastră și își vârâse în ea și zulfii, ca să-i țină mai cald. Mergeam de o bucată de timp în tăcere.

Așa cum eram de aici înainte condamnat să fac în tot restul vieții mele, revedeam cu ochii minții imaginea lui Kitty zbatându-se în mâl, la marginea apei. Ce s-o fi întâmplat cu mantoul de vizon? Oamenii pot să se piardă, dar obiectele de preț, ca de pildă hainele de vizon, trebuie supravegheate cu grijă. Poate că se găsea acum în posesiunea lui Biscuit.

— Hilary, plângi?

— Nu.

— Așa aveam impresia.

— Nu.

— Hilary, trebuie să-ți fac o mărturisire.

— Domnul Spranger te-a lăsat însărcinată. O.K. E un lucru care nu mă privește.

— Nu, nu. Am făcut un lucru îngrozitor și trebuie să ți-l spun.

— Are într-adevăr vreo importanță?

— Da. Trebuie să ți-l spun. Mă întreb dacă ai să mă poți ierta vreodată.

— Asta, fără îndoială, o va decide timpul.

— I-am trimis lui Gunnar Jopling o scrisoare în legătură cu tine.

— Ce-ai făcut?

Continuam să merg.

— I-am scris o scrisoare în legătură cu tine, în legătură cu tine și cu Lady Kitty.

Mi-am continuat mersul, fără să-i arunc vreo privire. Fulgii de zăpadă se îndesiseră.

— Și ce i-ai scris despre mine și Lady Kitty?

— Că ești îndrăgostit de ea.

— Ce te-a făcut să-ți imaginezi acest lucru? Poate că a fost o născocire de-a ta?

— Te-am văzut sărutând-o în Grădinile Kensington, în ziua aceea când am venit să-ți povestesc despre Kim.

— De unde ai știut că era ea?

— I-am văzut fotografia în reviste și apoi am întâlnit-o când am venit la tine la birou. I-am recunoscut mantoul.

— Ce deșteaptă ai fost să ne descoperi!

— Am venit la tine să te caut și nu erai acasă, așa că m-am dus în parc. Și știam că grădina aceea de la capătul lacului e unul din locurile tale favorite.

— De unde știai?

— M-ai dus și pe mine o dată acolo. Mi-ai spus că ai botezat-o Grădina Leningrad. Ai uitat, probabil.

Într-adevăr, uitasem.

— Și ce anume i-ai scris?

— Doar că ești îndrăgostit de soția lui. Despre ea n-am scris nimic.

— Când ai expediat scrisoarea?

— A... după aceea...

— În ce zi?

— Am scris-o și am expediat-o a doua zi... adică luni. Am făcut-o... pur și simplu din gelozie și din ciudă... știu că a fost un lucru urât... dar, înțelegi, tot timpul mi-am spus că e altă femeie la mijloc, și că din cauza ei nu... întâi am crezut că e Laura Impiatt... pe urmă, când te-am văzut cu Lady Kitty, mi-am dat seama că de ea e vorba, și n-am putut îndura... ea era o femeie atât de fericită și de bogată, și acum te mai avea și pe tine... era îngrozitor, simțeam că-mi pierd mințile... și mi-am spus că dacă te-ar lăsa în pace poate aș avea și eu vreo șansă... sau nu știu ce alta am gândit... pentru că de fapt te părăsisem, numai că, în realitate, desigur că n-o făcusem... dar eram înnebunită de suferință... am făcut un lucru oribil... și a doua zi biata doamnă a murit...

— Așa încât nici n-ar fi fost nevoie să trimiți scrisoarea.

— Așa încât nici n-ar fi fost nevoie să trimit scrisoarea. Mă rog, e un fel foarte urât de a vorbi... m-am purtat îngrozitor față de el, de domnul Jopling, și față de tine... dar presupun că nu a dat crezare scrisorii... am scris-o la mașină și nu am semnat-o... și te-am pomenit numai pe tine,

despre ea nici un cuvânt... bănuiesc că o mulțime de bărbați se socoteau îndrăgostiți de soția lui pentru că era una din frumusețile renumite, se îndrăgosteau probabil de fotografia ei... poate că domnul Jopling și-o fi închipuit că-i vorba de așa ceva... sau c-o fi fost o anonimă trimisă de cine știe ce zănatic... și apoi, oricum, dânsa a murit. Ți-a pomenit ceva despre scrisoare?

— Nu.

— Atunci probabil c-o fi gândit că i-a trimis-o un nebun - oamenii de talia lui primesc, desigur, o sumedenie de scrisori aiurite.

— Probabil.

— Dar mie îmi apăra conștiința. A trebuit să-ți spun, pentru că mă rodea cumplit. Poți să mă ierți?

Deci mică, inocentă, nesăbuită de Tommy provocase totul. Dintr-un resentiment pueril și din gelozie femeiască, Tommy adusese asupra-mi mâna destinului. Nu va trebui să afle niciodată. Alt secret pe întreaga viață. Probabil că Gunnar primise scrisoarea ei marți dimineață. Și când Kitty încropise o scuză pentru a nu-l însoți la cocteilul de la Ministerul de Externe, s-a hotărât să-și verifice bănuielile. S-a întors acasă... și?... a scuturat-o pe Biscuit până i-a dezvăluit unde era locul nostru de întâlnire? Amănuntele n-aveau importanță. Neștiutoarea Tommy provocase acea întâlnire care a ucis-o pe Kitty, a căsătorit-o pe Crystal și a adus în viața mea și a lui Gunnar o de două ori mai intensă osândă veșnică. Nu a fost Clifford, nu a fost Biscuit și, slavă Domnului, nu a fost un complot urzit de ambii soți pentru a pedepsi un criminal detestat. Mă năpădise un sentiment de nebunească ușurare îmbinat cu o nouă tortură la gândul elementului de întâmplător din întreaga suită a evenimentelor. Doamne, dacă aș fi avut inspirația să o duc în altă parte pe Kitty în acea duminică dimineață, orice alt loc ne-ar fi salvat!

— Mă poți ierta? Își repetă Tommy întrebarea.

— Presupun că da. După cum am mai spus, timpul va decide.

— Pari foarte nepăsător. Probabil că nu te prea sinchisești de ceea ce fac eu.

— Probabil că nu. Pe aici o ia drumul tău spre casă și pe aici e al meu.

— Vin cu tine.

— Sper că ai să mă inviți la nunta ta cu domnul Spranger. M-am obișnuit cu nunțile, aproape că-mi plac.

— Nu mă mărit cu domnul Spranger, mă mărit cu tine.

Ne aflam în colțul străzii Kensington Church. Ninge acum într-un ritm vioi. Clopotele bisericii St. Mary Abbots vesteau Crăciunul în cascade de bucurie. Alte biserici din preajmă răspunseră cu ecouri de dangăte. Oricum, pruncul Iisus reușise să se nască.

- Sărbători fericite, Tommy.
- Mă mărit cu tine, Hilary!
- Zău, Thomas?
- Da, mă mărit cu tine.
- Zău, Thomasina?

---- Sfârșit ----

Notes

[←1]

O serie de figuri geometrice concentrice reprezentând, în budism, imaginea totalității, a plenitudinii.

[←2]

Cartier din Londra unde se află ministerele.

[←3]

Sir John Moore (1761-1809), general vestit, rănit mortal în timpul bătăliei cu francezii de la Coruna (1808-1809).

[←4]

Henry Newbolt (1862-1938), avocat, prozator și poet, autor al unor poeme patriotice, care cânta flota britanică și marile bătălii navale.

[←5]

Personaj din *Cartea Junglei* de Rudyard Kipling. Copilul Toomai, care-i face pe elefanți să i se supună, simbolizează voința ce poate opera miracole.

[←6]

A reuși cu orice preț (fr.)

[←7]

Avram Noam Chomsky (n. 1926) lingvist american. Autorul unor studii de gramatică transformațională.

[←8]

Nivelul nobil (it.)

[←9]

Ah, ce frumoase sunt trenurile pierdute! (fr.).

[←10]

Giovanni Battista Piranesi (1720-1778), gravor și arhitect italian, cu o viziune fantastică.

[←11]

Teorie cosmologică (*Big-bang Theory*) ce susține că expansiunea universului a început cu o gigantică explozie

[←12]

Shakespeare - *Furtuna*, actul I, scena 2

[←13](#)

Citat parodiat după Cymbeline de Shakespeare. În original: „Flăcăii și fecioarele de aur, ca și coșarii, se vor preface în țărână” (actul III, scena 2)

[←14]

Celebrul turn cu ceas din ansamblul Parlamentului din Londra

[←15]

Referire la personajul principal feminin din *Furtuna* de Shakespeare

[←16]

Un suflet osândit (fr.)

[←17]

Nu iubesc, deci nu greșesc (lat.)

[←18](#)

Shakespeare - Regula Lear, actul IV, scena 1

[←19]

Plăcere de viață (fr.)

[←20]

Țara în care se stabilește eroul comediei *Peter Pan*

[←21]

Pronunțare stâlcită a sintagmei franceze *fait accompli* - fapt împlinit

[←22]

Dame Stitch este o cusătură specială, în genul goblenului.

[←23]

Flacără lipsită de strălucire (lat.).

[←24]
1

[←25]

Botișoare (fr.)

[←26]

Faimos mausoleu indian clădit de Șahul Iahan pentru favorita sa. Denumirea este folosită generic pentru a desemna cea mai minunată dintre clădiri.

[←27]

Întemeietorul unei secte fanatice în Persia, la sfârșitul secolului al XI-lea. La ordinul lui Hassan, membrii sectei comiteau asasinat secrete

[←28]

Mirodenie indiană care se gătește în special cu orez și pui.

[←29]

Pentru ochii lui frumoși (fr.)

[←30]

Joc de cuvinte: în engleză, Burde se pronunță asemănător cu substantivul *bird*, care înseamnă „pasăre”, iar *fish*, numele de căsătorie al lui Crystal, înseamnă „pește” (n.tr).

Table of Contents

JOI

VINERI

SÂMBĂTĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

VINERI

SÂMBĂTĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

SÂMBĂTĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

SÂMBĂTĂ

DUMINICĂ

LUNI

MARȚI

MIERCURI

JOI

VINERI

SÂMBĂTĂ

DUMINICĂ

LUNI

MARȚI

AJUNUL CRĂCIUNULUI

ZIUA DE CRĂCIUN